משקין בית השלחין. שדה שחינה מסתפקת במי גשמים ולריך

והלכך משקין אותה בחוה"מ ומשום פסידא שרו ליה רבנן כדאמרינן

להשקותה תמיד ואם אין משקין אותה תדיר נפסדת

מלות וביום השביעי עלרת לה׳ אלהיך

מה שביעי עלור אף ששה עלורים אי

מה שביעי עלור מכל מלאכה אף כל

ששה עלורים מכל מלאכה תלמוד

לומר השביעי ה״ח יתירת השביעי

עלור מכל מלאכה ואין הששה עלורים

מכל מלאכה הא לא מסרן הכחוב אלא

לחכמים ללמדך איזה יום אסור ואיזה

יום מותר איזו מלאכה אסורה ואיזו

מלאכה מוחרת:

להעמיקו שהעפר תיחוח אבל לחופרה

בתחילה שהקרקע קשה לא משום

דאיכא טירחא יתירא:

ויוצאין על הבלאים. מנוה הוא

ולא דמי להני אחריני דקתני ומחקנין

דהאי חובה הוא כדמוכח בגמרא:

עיף ויגע. למח למים כדכתיב

פליג עלה דמתני׳ והאי סתם מתניתין

לה התיה חליביה כשחר סתתי משום

הכי קבעי הש"ס מאן תנא:

מושבין אמת המים כו'. שלס

זה יכול למושכם במועד תחת חילן

אחר משום דאילן כבית השלחין דמי

ולריכין למים טפי והא דתנא מושכין

ולא מנא משקין אורחא דמילתא

קתני דבענין זה רגילין להשקות חילנות: יתר על כן אמר רבי

יהודה. עוד היה מחמיר יותר אפילו

בבית השלחין קא אסר להפנות משום

דהר טירחא יתירא:

חורבה מקום שחרבו אילנוחיו יחרשי

וזרעו ונטעו ושמא הוא לריך למים

יותר ולא זו אף זו קתני אי נמי

חרב ביתו ועשאו גינה ולריכה מים

תדיר יותר משאר בית השלחין

ומשום דחיכה טירחה יתירה לה:

השלחין גינה מקום זרעים

לגינתו ולחורבתו. של

שהרויתי נפש עיפה (ירמיה לא):

תנא פסידא אין. מקוס

דאשכחן לקמן דרבי מאיר

יש שם מים תחת אילן

דליכא

לנאת כדאמרינן בגמ׳

ומציינין.

הבור מותר לחטוט

:טיכחא

ועי' פרש"י לקמן ד: ד"ה עוגיות], ב) נראה פירש" לקמן ה.], ג) [גר' הערוך בערך שלח ה דכמיב והוא עיף וברחשית כה) תרגומו והוא משלהין, ד) לקמן ו:, כ) ותוספתה פ"הו ו) וע"בן, ו) ודף ד.ן, ח) ול"ל משלהין, ש) [הנוסחה הישנה ינפש עיפה למים לא נמלא כתכ"ך עיין חוי"טן,

תורה אור השלם ו. אשר קרף בדרך ויזנב ואתה עיף ויגע ולא ירא דברים כה יח יבעלוך בניך ומשוש חתן על בלה ישיש עליך אַלהָיך:

הגהות הב"ח

(א) מתנד' ומתקנין חת פרש"י בדף ה ע"ל: (3) שם וחת מקוואות המים ועושין: (ג) גם' דמשקי לה ראמר חביי שחרבה כו' לא חרב מעיינה ממעיין שינא בחחלה: (ד) רש"ר ל״ה שלא ישקה: (ה) ד"ה שתרבה כו' אמת המים כו' ללמל וכו' מעיינה זל"ש חרב מעיינה זל"ש לא חרב תרוייהו אס ממעיין שינה לה בתחילה כל"ל והס"ד:

גליון הש"ם

מתני' ובשביעית בין ספעיין. עיין לקמן דף ו ע"ב חוס' ד"ה מרכילין:

מוסף רש"י

עוגיות. עגול סכיכ כמו (תענית יט.) עג עוגה יעמד במוכה וכקחן דון און: גומות חולין מאן לחסוף שם מים להשקים הגפן וברכות ו). ומצייניו את הקברות. שעושין סימנים על הקברות נסיד כדחמר במרוכה (כ"ק סט.) של קנרוח נסיד דמיור כעלמות, כדי שלח ילכו אוכלי תרומה לשם לקמן הו. **מושכין את** המים מאילן **דפסידה יתירה היכה** , לקמן

בשקין בית השלחין במועד. שדה שהיא עומדת בהר ולריך להשקותה תמיד משקין אותה אפילו בחולו של מועד לפי שהוא לו הפסד גדול אם אינו משקה אותה ודבר של הפסד

התירו חכמים לטרוח בו בחולו של מועד כמו שאנו מולאין במסכת - בפ׳ אין דורשין (חגיגה דף יח. ושם) תניא אידך ששת ימים תאכל תגיגה (דף ית.) דכתיב (דברים טו)

ששת ימים תאכל מלות וביום השביעי

עלרת לה' אלהיך מה שביעי עלור

בעשיית מלאכה אף ששה עלורים

בעשיית מלאכה אי מה שביעי עלור

בכל מלאכה אף ששה עלורין בכל

מלאכה מלמוד לומר השביעי שביעי

עלור בכל מלאכה ואין ששה עלורין

בכל מלאכה הא לא מסרן הכתוב

אלא לחכמים לומר לך איזו מלאכה

אסורה בחוש"מ ואי זו מותרת ומלאכה

שיש בה הפסד אם אינו עושה אותה

כגון להשקות בית השלחין התירו

חכמים: **וכשביעית.** מפרש בגמראי:

ממעייו שילה כהחילה. דעכשיו

מתחיל לנבוע שעדיין לא החזיקה

דרכה: בין ממעיין שלח ילח בתחילה.

אלא מעיין נובע מזמן מרובה: אכל

לא ממי גשמים. משום דאית ביה

טירחא יתירא כדמפרש בגמרא יו:

גמ' דאתי לאינפולי. הקרקע

שסביבה דעדיין לא החזיקה דרכה:

משקין. בחולו של מועד ולא חיישינן

דלמא נפיל ואזיל וטרח טירחא

יתירה: מעיין שלה ילה בחחילה.

שכבר החזיק דרכו: מיכעית. דמשקה

ממנו בחולו של מועד: בית הכעל.

שדה הוא צעמק ואינו לריך להשקומה

ואין בה הפסד אם אין משקה אותה:

קה משמע לן. מתניתין דתני בין

ממעיין שלא ילא במחילה: בית

השלחין אין בים הבעל. אפילו ממעיין

שלא יצא בתחילה לא: יו נישלהי.

וה"א מתחלף בחי"ת: מאן סנא.

דמתני' דפסידה שרי למיטרה בה

בחוש"מ כגון בית השלחין: הרווחה

לא. כגון דבית הבעל דאסור להשקותה

מאחר שאין בה הפסד שאין נריך

להשקותה אלא להרווחה דמילתא

לשורה אפלי חרפי: אפילו במקום

פסידה מיטרח לה טרחינן. דקתני

מתניתין אבל לא ממי גשמים כו'

משום דאית ביה טירחה: מושכין

המים מאילן לאילן. בחולו של מועד

אם יש מים תחת אילן אחד עושין

דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו

המים מאילן זה לאילן אחר: (ד) לא

ישקה את השדה כולה. בבית הבעל

קמיירי דהרווחה היא. אלמא דהרווחה

דמילתא אסר ר' אליעזר: **אילימא מרבה**

ממש. שנעשה בור למה לי למשקה

לההיא דהא אין לה תקנה לעולם:

שחרבה ממעיין זה וילא לה מעיין אחר.

שחרב מעיינה שרגילה לשתות ממנו

דכיון שרגילה לשתות אי לא משקה לה

עכשיו אית ליה פסידא יתירא אפילו

הכי לא שרי ר' יהודה אלא ממעיין שילא

לה דלאו טירחא הוא אבל מי גשמים

ומי הילון דטירחא הוא לא שרי אפילו

לבית השלחין ועוד חזינן דקאמר רבי

בית השלחין במועד יובשביעית בין ממעיין שיצא בתחילה בין ממעיין שלא יצא בתחילה יאבל אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון גואין עושין שעוגיות לגפנים ר' אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ובשביעית וחכמים אומרים יעושין את האמה בתחילה בשביעית יומתקנין את המקולקלות במועד 🕪 יומתקגין את קלקולי המים שברשות הרבים וחומטין אותן יומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת (3) מקוות המים ועושין כל צורכי הרבים יומציינין את הקברות יויוצאין אף על הכלאים: גמ' השתא יש לומר ממעיין שיצא בתחילה דאתי לאינפולי משקין ממעיין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפולי מיבעיא אמרי אצטריך אי תנא מעיין שיצא בתחילה הוה אמינא הכא הוא דבית השלחין אין בית הבעל לא משום דאתי לאינפולי אבל מעיין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפולי אימא אפילו בית הבעל נמי קא משמע לן לא שנא מעיין שיצא בתחילה ולא שנא מעיין שלא יצא בתחילה בית השלחין אין בית הבעל לא ומאי משמע דהאי בית השלחין לישנא דצחותא היא דכתיב מיואתה עיף ויגע ומתרגמינן ואת משלהי ולאי ומאי משמע דהאי בית הבעל לישנא דמייתבותא היא דכתיב 2כי יבעל בחור בתולה ומתרגמינן ארי כמה דמיתותב עולם עם בתולתא יתייתכון בַגויך בנייך מאן תגא פרפסידא אין הרווחה לא ואפילו במקום פסידא מימרח גמי לא מרחינן אמר רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא דתנן יירבי אליעזר בן יעקב אומר מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את השרה כולה אימור רשמעת ליה

לרבי אליעזר הרווחה דלא שירחא במקום פסידא מי שמעת ליה אלא אמר רב פפא הא מני רבי יהודה היא דתניא יימעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה בית הבעל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר יאין משקין אלא שדה בית השלחין שחרבה רבי אלעזר בן עזריה אומר לא בך ולא כך יתר על כן אמר רבי יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגינתו ולחורכתו בחולו של מועד מאי חרבה אילימא חרבה ממש למה לי דמשקי לה (0 אמר אביי שחרבה ממעיין זה ויצא לה מעיין אחר רבי אלעזר בן עזריה אומר לא כך ולא כך לא שנא חרב מעיינה ולא שנא לא חרב מעיינה מעיין שיצא בתחילה לא וממאי דלמא עד כאן לא קאמר רבי יהודה בית השלחין אין בית הבעל לא אלא מעיין שיצא בתחילה דלמא

א א מיי' פ"ו מהלכים יו"ע הלכה ב ופ"ח מהלכות שמטה הלכה ח סמג לארו עה ועשיו דרבנו ב טוש"ע א"ח פר תקלו

ב מיי׳ פ״ן מהלכות יי״ט בס טוש"ע שם סעיף כ: ב ב מיי׳ פ״ח מהלכות י״ט הלכה ג טיש"ע שם סעיף

ד ד מיי׳ פ״א מהלכום שמטה הלכה ט: ה ה מיי׳ פ״ח מהלכות יו"ט הלכה ג טוש"ע

שם פעיף ו: דר מיי׳ שם פ״ז הלכה י מוש"ע שם סי' תקמד :3 סעיף

ז ז מיי׳ שם טוש״ע שם וחוממין אותה. שאם נממלא כעיף פֿ: ח ח מיי פ"ו מהלכות י"ע הלכה יא:

טימיי שם הלכה ב טוש"ע שם סי" מקלו מעיף א ב: ר כ מיי שם טוש"ע שם :סעיף ס

רבינו חננאל

משקין בית השלחין במועד ובשביעית. ביו ממעין שיצא כתחילה השתא יש לומר ממעין שיצא כתחילה, רתיישינן דלמא אתי לאינפולי ובני ליה אמרת משקין, ועמד מיבעיא. ופרקינן, לאשמועינן איצטריר חששא דלמא נפיל יבני ליה. (איז) משקיו אלא בית השלחין שהן נטועיי שלהים, כדמתרגמי והיא עיף, משלהי. אבל בית הבעל, שכבר גדל יהשריש שרשים בדרקע, כמו בעל כאשתי, כרכתים והולידה והצמיחד. בין ממעיז שיצא כתחילה וביי אין משקין שדה הבעל. ואמרינז, מאז תנא דחייש שלא יפסידו וייבשו והתיר להשלותם, ואפין חכי לא טורח. אבל להשקות ממי גשמים וכיוצא בהן שיש רב הונא ר' אליעזר בן יעקב היא, דחנן ר' אליעזר בן יעקב אומר מושכין . מים מאילי לאילז אבל לא ישקה את כל <mark>השר</mark>ה. ורתינן, אימור דשמעת לר׳ אליעזר דלא שרי. הרניחה מדקתני לא ישקה את כל במקום שיש פסידא מי שמעת ליה. ובא רב פפא אין משקין ממעין היוצא כתחילה אלא שדה בית אי חרבה למה לי השקאה. אילא מאי חרבה דקתני,

חרב מעיינה ויצא לה מעין

אחר כתחלה.

יהודה לא יפנה (ס) מים כו' אלמא דלא שרי ר' יהודה טירחא יחירא אלמא מחני' ר' יהודה היא דהא ראב"ע ל"ש חרב מטיינה ממעיין שינא לה בתחילה ול"ש לא חרב תרוייהו אסר:

ל) ושכת עננו, ב) ותוספת׳ כלאים פ"או מכות כא: ע"ז סד., ג) (שעשה להן סיינ ונדר רם"י ע"ו סד, יע"ם מום"). ד) גיטיו לו. הדושיו לח:, ה) וויקרא יען, ו) וועי׳ פי׳ ריב״ו דמכות ובכל מהום פי׳ בסגנון אחרן, ז) וע"ח ר"ה משקיון,

תורה אור השלם ו. אַת חֻקֹתִי תִשׁמֹרוּ בהמתך לא תרביע כלאים שדר לא תורע ובגד כלאים בלאים שעטנז לא יעלה עליך: ויקרא יט יט

2. וזה דבר השמטה שְׁמוּט כָּל בָּעָל מִשַּה יִרוּ אשר ישה ברעהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמטה ליי: דברים מו ר

הגהות הב"ח (ל) תום' ד"ה כחו כו' דר' יהודה דמחמיר וי"ל כח בסמיכם:

גליון הש"ם תום' ד"ה חייב שתים ובר' וקשיא ל"נ. עיין כ"כ . דף נכ ע״כ:

מוסף רש"י להלמים הגפו. זומר.

וצריך לעצים. להסקה משום דלריך להם הוים מולדה דקולר, דלריך נמי לקלור (שבת עג). **המנכש** והמחפה. נחתר זריעתו חופה עפר עליהן כדרך כל הזורעים, לוקה. דהיינו נמי זורע. דמה דרכו של זורע לנמוחי פירי מכרן, הא נמי לנמוחי פירי מכרון :עדו סדם, כולה ר' עקיבא היא. ירבע דפליגי עליה דר' עקיכא סבירא להו מחפה אינו ליקה, דמאן דפטר במקיים במחפה, והמנכש עוקר עשנים רעים כדי שיגדלו האחרים ייתר, ליקה דחשיב **כוורע כלאים** מכות כא: תלמוד לומר כלאים שדך לא. כלחים דהרבעה קא דריש, מדסמך כלאים דלה תרביע גבי שדה. דרשינן כלחים שדך לח, מדלח כחיב בהמתך לח מרביע כלחים ולח חורע כלאים, ש"מ שדך אכלאים דלעיל נמי דרשיו ומשמע דמוהיר הכתוב שלח יהא כלאים בשדה יע"ו שד ז. וכזמן שאי אתה משמט קרקע. כגון במדבר ולחחר שנלו (קדושין לח : **כגון** עכשיי שבטלה קדישת הלכד תישיו לום אי אתה משמט כספים. ואף על פי שהשתעת כספים חובת סגוף סיא ואינה מלדיה בארץ, ילפינן בהיקישא דלא

נהגל (שם).

דלמא אסי לאינפולי. אבל ממעיין שלא יצא בתחילה אפילו בית הגעל נמי שרי רבי יהודה ומתניתין דקתני נמי ממעיין שלא יצא בתחילה בית השלחין אין בית הבעל לא לאו רבי יהודה היא: אם כן מסניסין אמאן סרמייה. לא ר"א בן יעקב כדאמרן ולא כר"מ דשרי אפילו

בית הבעל ולא כר׳ אלעזר בן עזריה דאפילו בית השלחין לא שרי ממעיין שינה בתחילה: הלה לרבי יהודה ולא שנא כו'. ומתניתין ר' יהודה היא: לסודיעך כחו דרבי מאיר. דאפילו ממעיין שילא בתחילה שרי אפילו לבית הבעל: מנכש. תולש עשבים רעים מתוך הטובים וכי עקרי להו למחי הני טפי: משקה מים בורעים. שזורק מים בעיקרי העשבים: משום מאי מתרינן כיה. דמאי מלאכה קא חשבינן ליה דודאי קולר לא חשבינן שאינו מתכוין ליטול העשבים אלא לתקן עשבים הטובים שבשדה: חורש וזורע וקולר אבות מלאכות הן בפרק כלל גדול (שבת דף ענ.): לרפויי. לרכך: משום תורש הין משום זורע לה. חמחי לח מיחייב בתרוייהו הא עביד תרוייהו ואשכחינן במלאכה דמיחייב מרתי: וומר. בשבת: ולריך לעלים חייב. משום קולר שהרי לריך לעלים וחייב משום נוטע דמשום הזימור גדלי טפי: המחפה. שמכסה את הזרעים בעפר: לוקה. משום לא חזרע כלאים (ויקרא יט): אף המקיים. שרואה כלאים זרוע ואינו מבטלו: בשלמה לדידי דהמינה. דמנכש הוי משום זורע משום הכי מנכש בכלאים לוקה דהא אסירא זריעה בכלאים דכתיבה לא תורע: מרישה. ללורך זריעת כלחים תי חסירא דבשעת חרישה ליכא כלאים כלל: אמר ליה. מנכש אינו לוקה אלא משום מקיים: מלמוד לומר כלאים שדך לא. ואע"ג דכתיב לא תורע כלאים יוגורעין ודורשין לא כלאים לא יהא כלאים מכל מקים שחייב אתה לבטלו: בשלמה מועד. משום הכי שרי דלה אסיר בשום מלאכה אלא משום טירחת: וכל מקום פסידת שרו רכנן. למיטרח בחולו של מועד במקום פסידה כדפרשינן לעילי: בין למאן דאמר משום חורש. דפליגי רבה ורב יוסף לעיל במשקה מים לזרעים דחד אמר משום חורש וחד אמר משום זורע: חרישה בשביעית מי שרי. הא נפקא מבחריש ובקליר תשבות דאמרינן אם אינו ענין לשבת שאינו לריך שהרי כבר נאמר

כל מלאכה תנהו ענין לשביעית:

בשביעית כומן הוה. דרבנן: ורכי

היא. דאמר דהוא מדרבנן ומילתא

דפסידה שרו רבון: ווה דבר השמעה

שמוט. כחיב בהשמטת כספים.

אם בן אמאן תרמייה. ואם נפשך לומר ממאי דרמינן אליצא דר׳ יהודה יותר מר"א כמו דאקשינן לעיל לר"א הכי נמי פרכינן אליבא דרבי יהודה ומאי אלימא להש"ם מילתא דרבי יהודה דמוכח מיניה דמתניתין אתיא אליביה יותר מדרבי אליעזר איכא למימר

משום דבתרתי מילי אשכחן בהדיא במילתיה דר"י כמו במתניתין דפסידא אין הרווחה לא ובמקום פסידא נמי מיטרח לא טרח אבל לר"א ליכא לאוכוחי ממילתיה אלא חד מילתא כדלעיל דהרווחה אסיר הלכך ניחא ליה לאוקמי כר׳ יהודה ולא כרבי אליעור: בחו דר׳ מאיר דמיקה. ואם תאמר וליתני שלא יצאו בתחילה להודיעך כחו דר׳ יהודה דמחמיר (מ) כח דהתירא עדיף:

משום מאי מתרינן. לחין חדם לוקה ולא נהרג אלא בהתרחה שמתרינן בו לא תעשה הך איסורא כדמפקינן בסנהדרין (דף מח.) מקרא דלריך לפרש שם בהדיה: כא מרפויי האיסור דבתר עיקר המלאכה ארעא. אולינן ודומה לחורש ורב יוסף אע"ג דעיקר מלחכה דומה לחורש מחשבת הנפש לאו לרפויי ארעא ובהכי פליגי דרבה סבר לבתר המעשה מדמינן לה ולא אחר המ חשבה ורב יוסף סבר בתר מחשבה אזלינן דהויא עיקר

ולא אולינן בתר הדמיון: לעצים. אכל אם אין לריך לעלים לא נאמר בו דחייב משום הלירה דלא דמיא להלירה דקולרין למחכל חו מידי שלריכין לאיזה דבר כגון רפואה וכיולא בהן ואי לאו שקולרין ללורך גופו פטור דלא מיחייב אפילו משום חולדה דמולדה לריך שתהא דמי לאב מלחכה: חריב שתים. קשיח לרבה דאזיל בתר הדמיון דהכא זומר לא דמי כלל לנוטע ואעפ"כ חייב משום נוטע וקשיא לרב יוסף דאפילו אינו מתכוין ללמוח הגפן כיון דודאי מלמחה מחמת הזימור חייב משום נוטע דהא סתם קאמר רב כהנא אפילו לא חישב ליטע ואי קשיא הא דאמרינן בדוכתא אחריתי (כתובות קף מו.) משום רשעה אחת אתה מחייבו ואי אתה מחייבו משום שתי רשעיות תריץ הכי כגון דאיכא מיתה ומלקות אבל תרתי מילי דאסירן דדמיין להדדי בשתי מלקיות תרוייהו חד רשעה הוא ולא ממעטי מרשעתו דכל שם מלקות חד רשעה הוא והכי נתי אמר במס' פסחים בפ' כל שעה (דף כד. ושם) אמר אביי אכל פוטיתא לוקה ארבע ואע"ג דרב כהנא אמורא הוא מקשי מיניה לרבה ורב יוסף משום דגברא רבה הוה כדאשכחן וכ"ק דף קיו.) במעשה דר' יוחנן דהוה חריף

א מיי' פ״ם מהלכים א א" שבת הלכה ב: ב מיי שם הלכה ד: ג מיי פ"א מהלכות כלאים כלכה ב וופ"ה הלכה בן סמג לאיין רעט טוש"ע י"ל סי רלו סעיף א ווסימן רנו סעיף אן: ד מיי' פ"ט מהלכות שחנות הלכה ד מחו לארן ער ועשין קמט ןשו"ע

רבינו חננאל

וסבר ר' יהודה ל"ש מעין . שיצא כתחלה ולא שנא מעין שלא יצא כתחלה. משקין אלא בית השלחין. והא דקתני מעין שיצא כתחלה. איידי דאמר מאיר מעין שיצא כתחלה משקין ממנו אפיי שדה הרעל הוא איהו ומי מעין שיצא כתחלה. אתמר המנכש, פיי החופר בית הזרעים, והמשיך מים לזרעים בשבת, משום מאי משום חורש, מה דרך החורש לרפויי ארעא הכא יוסף אמר משום זורע. מה דרד הזורע לאצמוחי פירא הכא נמי קא מצמחי פירא. ומקשי אביי לתרווייהו. ואמאי לא מתרינן ביה משום חורש ומשום זורע, דהא דמיא להא ודמיא נמי להא. וכי תימא כל היכא דאיכא מלאכה מעין שתים לא מחייבינז אלא חדא. והאמר רב כהנא הזומר וצריך לעצים חייב שתים, אחת משום זורע ואחת משום קוצר. ולא פירקו לנפשייהו. איתיביה רב יוסף לרבה. המנכש. פיי חופר אצל הכלאים ולוקת העפר ומחפה בו את הכלאים כדי שיצמת, יהמחפה בכלאים לוקה, ר׳ בשלמא לבר יוסף דאמר מנכש משום זורע חייב, היינו דאסורה זריעה בכלאים. אלא לרבה דאמר חורש, חרישה רבה, מאי לוקה דקתני, משום מקיים בכלאים. וכולה ר׳ עקיבא היא, ומה טעם קאמר והכי קתני. המנכש והמחפה בכלאים מקיים. שר׳ עקיבא אומר אף המקיים בכלאים לוקה. שדה זרועה כלאים ועבדה הוא וצימחה, ונתקיים הכלאים בעבודתו, שגורם לו הצמתה והפרחת פרי. מאי טעמא, אמר קרא לא תזרע כרמך כלאים אין לי אלא זורע תבואה ככרם. מקיים מנין, תלמוד לומר לא כלאים. כלומר, האי לא דכתב החמנא דרוש אותו בזרוע דהוה ליה למכתב לא תזרע כרמך ולישתוק, ואנא ידענא דאיי זריעה אלא בתכואה. פין וממילא שמעינן שאסר זריעת התכואה בכלאים ולמה

דלמא אתי לאינפולי אבל מעיין שלא יצא בתחילה דלא אתי לאינפולי אפילו בית הבעל נמי אם כן מתניתין אמאן תרמייה אלא לרבי יהודה לא שנא מעיין שיצא בתחילה ולא שנא מעיין שלא יצא בתחילה בית השלחין אין בית הבעל לא והאי דקתני מעיין שיצא בתחילה להודיעך כחו דר' מאיר ראפילו מעיין היוצא בתחילה משקין ממנו אפילו שדה הבעל אתמר המנכש והמשקה מים לזרעים בשבת משום מאי מתרינן ביה רבה אמר משום חורש רב יוסף אמר "משום זורע אמר רבה כוותי דידי מסתברא מה דרכו של חורש לרפויי ארעא האי גמי מרפויי ארעא אמר רב יוסף כוותי דידי מסתברא מה דרכו של זורע לצמוחי פירא הכא נמי מצמח פירא אמר ליה אביי לרבה לדידך קשיא ולרב יוסף קשיא לדידך קשיא משום חורש אין משום זורע לא לרב יוסף קשיא משום זורע אין משום חורש לא וכי תימא כל היכא דאיכא תרתי לא מיחייב אלא חדא והאמר רב כהנא ייומר וצריך לעצים חייב שתים אחת משום נוטע ואחת משום קוצר קשיא איתיביה רב יוסף לרבה שהמנכש והמחפה לכלאים לוקה רבי עקיבא אומר אף יהמקיים בשלמא לדידי דאמינא משום זורע היינו דאסירא זריעה בכלאים אלא לדידך דאמרת משום חורש חרישה בכלאים מי אםירא אמר ליה משום מקיים והא מדקתני סיפא ר"ע אומר אף המקיים מכלל דתנא קמא לאו משום מקיים הוא כולה ר' עקיבא היא ומאי מעם קאמר מאי מעם המנכש והמחפה בכלאים לוקה משום מקיים שר"ע אומר אף המקיים מאי מעמא דר' עקיבא דתניא ישדך לא תזרע כלאים אין לי אלא זורע מקיים מניין תלמוד לומר כלאים שדך לא תנן משקין בית השלחין במועד ובשביעית בשלמא מועד משום מירחא הוא וכמקום פסידא שרו רבנן אלא שביעית בין למאן דאמר משום זורע ובין למאן דאמר משום חורש זריעה וחרישה בשביעית מי שרי אמר אביי בשביעית בזמן הזה ורבי היא דתניא יירבי אומר יוזה דבר השמטה שמום יבשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמימת קרקע ואחת שמימת כספים בזמן שאתה משמט קרקע אתה משמט כספים ובזמן שאי אתה משמט

תולדות שמוט. כחיב בהשמעת כספים. אמאי כחיב חרי זימני שמעה שמוט: בומן שאי אסה משמע טובא ° וקשיא ל"ג כיון דלאו תנא הוא לא חשיב לה כל כך ופליגי עליה: קרקע כו'. מכלל דאיכא זמן דלא משמט קרקע ואיזה זה qp בזמן הזה: **אפילו חימא רבנן.** דפליגי עליה דרבי ואמרי דשביעית גזמן הזה דאורייתא: אבו**ה מלאכום אסר רחמנא.** בשביעית:

קרקע אי אתה משמם כספים רבא אמר

אפילו תימא רבנן אבית אסר רחמנא

וזרעתם את השנה (ההיא) (השמינית) וגר. אכל באילנות נטיעה היא, כדכתים ונטעתם כל עץ מאכל. כלאים דכתב רחמנא למה לי. לדבות המקיים בכלאים כלאו. ומקשינן לרבה ורב יוסף ממתניתין דתנן משקין בית השלחיז במועד ובשביעית. בשלמא מועד משום טירתא הוא דאסור. וכל מקום פסידא שרו רכנו. אלא בשביעית. ביז למאז ראגר משקה מים לורעים חייב משום זורע וביז למאז דאמר חייב משום חורש. תרווייהו חרישה ווריעה בשביעית אסירי, היכי שרו. ופירק אביי, שביעית בזמן הזה, ורכי היא. דתניא רבי אומר זה דכר השמטה שמוט, כתוב שמיטה וכתיב שמוט, בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים, בזמן שאתה משמט קרקע כו', והאידנא דלית שמיטה בקרקע שארץ ישראל בידי גויים היא, שביעית בזמן הזה דרבנן, ובמקום פסידא שרו רבנן. רבא אמר לא תימא מתניי רכי היא ולא רבנן, אלא אפרי תימא רבנז, הניכוש (והחיפוי בכלאים) תולדות נינהו, ובשביעית אבות אסר רחמנא

שמטה הלכה ב ג:

שו ב ג ד מיי שם הלכה

"ו ה מיי שם הלכה ו:

יח וז מיי שם הלי ע:

מיי שם הלכה ג:

טימיי שם הלי ז:

בא ב מיי שם הלי ד:

תורה אור השלם

1. וכשנה השביעת שבת

שבתון יהיה לארץ שבת

ליי שדף לא תורע וברמף לא תומר: את

ספית קצירך לא תקצור

ואת ענבי נוירך לא

תבצר שנת שבתון יהיה

לאָרץ: ויקרא כה ד-ה

2. והשביעת תשמטנה

ונטשתה ואכלו אביני

השרה כן תעשה לכרמר

רבינו חננאל (המשר)

חד לאברויי אילני, כלומ׳,

להפרות האילן, כגון גיזום

שאמ׳ במס׳ ע"ז ואסור,

וחד לסתומי פילי. לסתום

הסדקין, ושרי. איתמר

החורש בשביעית ר' יוחגן

ור׳ אלעור, חד אמר

לוקה, סבר לה כר׳ אלעא

דא' מקום שאתה מוצא

כלל בעשה, כגון ובשנה

לה׳. הרי כלל כל מלאכות

שביעית, ועוד פרט כלא

תעשה, שנאמר שדך לא

תזרע וכרמד לא תומור.

אמר ר׳ אילעא, כי האי

לזיתף:

שמות כג יא

ופי׳ מסירין החבק (מ מעליהן. ערוךן, ב) נסוכה מל:], ג) שם ע"ו נ:,

ה) (ויקרם כה], ו) [דף ד:],

ו) נייל שנת. מ) רשייה.

הגהות הב"ח (ח) דש"י ד"ה אף כל כוי כל הני פרטי דפרט ינא קשקוש כר: (ב) ד"ה לח יקשקש וכו׳ וה״ה לעידור ואח"כ מה"ד מדרכנן כל הני מדרכנן מדאוריים׳ (ג) ד"ה סתותי פילי כו' נ"ב מד ע"ב: (ד) תום' ד"ה חיו בו'. והכי איתא הגירסת בפר"ח חל אמר:

גליון הש"ם גם׳ מנין לעידור ולקישקוש ולניכוש כנ"ל לענ"ד:

מוסף רש"י מלסקל. להשליך אבנים לחוץ (סוכה מד:). אברויי אילני. כמו (יחוקמל כג) וברא אותם בחרבותם, לנהוג העפר שעל השרשים ולהזיוו שיהם כך ומיחום והאילן משבית. כך שמעתי. לישגא אחרינא להבריא את האילן ולהשנימו וסובה שם». סתומי פילי. שהשרשים מגולים ולריך לכסותם שלא ייבש האילן, ואוקמי אילני הוא שלא ימות יאיני עושה להשביחן אלא לקייתן שרי. פילי. נקעים ונום:.

רבינו חנגאל תולדות לא אסר. שמעינן לה, מדכתיב שרך לא תזרע וכרמך לא תזמור. בכלל (ומירה) (וריעה) היא, דכיון שזומר ועוזק . ובצירה בכלל קצירה, למאי הלכתא כתי רחמנא, ללמדך דאהני תולדות מיחייב בשביעית. אתולדות אחרנייתא לא שדך לא תזרע וכרמך לא וגר׳, אין לי שחייב וזומר בלבד. מניז למנכש ולעודר ולמכסח, ת"ל שדן לא, פיי הוה ליה למכתב לא תזרע, ואנא ידענא דאין זריעה אלא בשדה. שדך דכתב רחמנא למה לי, לרבות מלאכות שבשרה. מנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין מאבקין ואין מעשנין, ת״ל כרמך לא. לרבות כל מלאכות שבכרם שאסורות. קחני דמנכש בשביעית ופרקינן האי איסורא מדרבנז הוא. וקרא יקשקש תחת הזיתים, ולא עדר תחת הגפנים, ולא יעשה עוגיאות לגפנים ביו

מולדום. כגון משקה זרעים שלא היה במשכן לא אסר רחמנא: זמירה בכלל וריעה. שדרכו של זומר ללמוחי פירי כזורע. בלירה בענבים כקלירה בתבואה וקלירה אב מלאכה היא בפ' כלל גדול (שנת דף עג.). בלירה בכלל קלירה דשניהם חותכין: זימור. מחתך

לרפויי

ענפים ינשין של גפן: שידור.

תחת הגפנים

הקרקע דלוה אין עוקרין אלא

חותכין למעלה: תלמוד לומר שדך

לא כרמך לא. מדלא כחיב לא חזרע

שדך לא חזמור כרמך אלא שדך לא

תזרע כרתך לא תומורה) משמע שדך

לא כרמך לא: מקרסמין. היינו

זימור אלא שקרסום שייך באילנות:

מורדין. מחתך ענפים יבשים ולחים

לפי שיש לחילן ענפים יותר מדחי:

מפסגין. סומכים האילן שהוא רענן

יותר מדאי: מזבלין. מניחים זבל

בעיקרי האילן: מפרקין. אבנים שעל

עיקרי האילן: מאבקים. ששרשיו

נרחין ומכסין חותו בחבק: מששנין.

עושין עשן תחת האילן כדי שינשרו

התולעים שעליו: יקשקש. היינו

עידור אלא שעידור נגפנים וקשקוש

בויתים: עוגיות. חופר גומא תחת

הגפן ליתן בו מים: וריעה בכלל

היסה. וכשנה השכיעית שבת שבתון

וגו'ס): אף כל עבודה שהיא בשדם

ובכרס. כגון כל הני (א) פרטי יצא

קשקוש ועידור ומים בנקעים ועוגיות

שחינן בשניהן כו": לח יקשקש חחה

הויתים ולה יעדר כו'. והם תקשי הה

מסר עידור לעיל קא תריץ לקמן 0

בעוגיות הא בחדתי והא בעתיקי

והוא הדין לעידור: (כ) כל הני

מדרבנן. אבל מדאורייחא לא הוי

אלא זמירה ובצירה כדאמרינן לעיל

הני אין מידי אחרינא לא: מלסקל.

להוליא אבנים מן הכרם: (ג) סחומי

פילי. שמסתם בקעים של אילן: שרי.

דאית ביה משום פסידא: אברויי

אילני אסור. דהוי משום רוותא. והאי

דשרי קשקוש היינו סתומי פילי והאי

דאסיר היינו אברויי אילני: כל

מקום שנאמר כלל בעשה ופרע כלא

סעשה. כגון הכא דכתיב (ויקרא כה)

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה

לארץ כלל היינו עשה שדך לא חורע

וכרמך לא תזמור פרט היינו לא

תעשה: אין דנין אותו בכלל ופרע

וכלל. ואף על גב דכתיב כלל

בתריה כגון הכא דכתיב בתריה

ישבת שבתון כלומר אין לו דין

דשאר כלל ופרט וכלל שכתובין

כולן בעשה או בלאו דאמר כלל

ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין

הפרט דמרבי כל מידי דדמי לפרט

אלא דיינינן ליה בכלל ופרט הואיל

דנשתנה משאר כלל ופרט וכלל

אמרינן אין בכלל אלא מה שבפרט

הני אין מידי אחרינא לא: דכולי

דמעקר

כיסות. בעשבים שחותך

העיקרים

מן הטובים. ולא היינו

שחופר

: ארעא

הרעים

ניכוש

תולדות לא אסר רחמנא דכתיב יובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שדך לא תזרע וגו' מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבינהו רחמנא אלמימרא דאהני תולדות מיחייב אאחרנייתא לא מיחייב ולא והתניא שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אין לי אלא זירוע וזימור מנין לניכוש ולעירור ולכיסוח ת"ל שדך לא כרמך לא ילא כל מלאכה שבשרך ולא כל מלאכה שבכרמך מנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסגין באילן ת"ל שדך לא כרמך לא ילא כל מלאכה שבשרך ולא כל מלאכה שבכרמך מנין שאין מזכלין ואין מפרקין ואין יימאבקין ואין מעשנין באילן ת"ל שדך לא כרמך לא כל מלאכה שבשרך לא וכל מלאכה שבכרמך לא יכול לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים מים יולא יעשה עוגיות לגפנים ת"ל שדך לא תזרע זריעה בכלל היתה ולמה יצתה להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחרת עבודה שבשרה ושבכרם אף כל שהיא עבודה שבשדה ושבכרם "מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא יוקשקוש בשביעית מי שרי והא כתיב יוהשביעית תשמטנה ונטשתה תשמטנה מלקשקש ונטשתה מלסקל אמר רב עוקבא בר חמא יתרי קשקושי הוו חד אברויי אילני וחד סתומי פילי "אברויי אילן אסור יסתומי פילי שרי איתמר החורש בשביעית ר' יוחנן ור' אלעזר חד אמר לוקה וחד אמר יאינו לוקה לימא בדר' אבין אמר רבי אילעא קמיפלגי דאמר ירבי אבין אמר ר' אילעא כל מקום שנאמר כלל בעשה ופרט בלא תעשה אין רנין אותו בכלל ופרט וכלל מאן דאמר לוקה לית ליה דרבי אבין אמר רבי אילעא ומאן דאמר אינו

לוקה אית ליה דר' אבין לא דכולי עלמא לית ליה דרבי אבין אמר ר' אילעא מאן דאמר לוקה שפיר ומאן דאמר אינו לוקה אמר לך

עלמה לים להו דרבין כו' מהן דהמר לוקם שפיר. כדחמר דדרשינן בכלל ופרט וכלל: אחרינה לה. להכי חורש חינו לוקה:

קסבר כרם משדה לא הוה יליף הלכך הולרך למיכתב בין בשדה בין בכרם: מכרי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבינהו רחמנא למימר דאהני תולדות הוא דמיחייב אתולדה אחרינא לא מיחייב ולא והתניא שרך לא תזרע וכרמך לא תזמור אין לי אלא זירוע ווימור °מנין לעידור ולקישקוש ולכיסוח ת"ל שרך לא כרמך לא לא כל מלאכה שבשרך ולא כל מלאכה שבכרמך ומנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסגין באילן ת"ל שדך לא כרמך לא כל מלאכה שבשדך לא כל מלאכה שבכרמך לא מנין שאין מזכלין ואין מפרקין ואין מעשנין באילן ת"ל שרך לא כרמך לא כל מלאכה שבשרך לא וכל מלאכה שבכרמך לא יכול לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים מים ולא יעשה עוגיות לגפנים תלמוד לומר שרך לא תזרע זריעה בכלל היתה ולמה יצתה להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחרת עבודה שבשדה ושבכרם אף כל שהיא עבודה שבשדה ושבכרם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא

המווהם אינו אלא כמושיב עליה, והיא גדילה מחמתו. מה ביו מחפה באבנים

למחפה בעפר שאסור, המחפה בקש ובתבן [ו]באבנים, אינו אלא כמושיב שומר. המחפה בעפר, עושה לו טינא והיא גדילה מחמתו.

אילן לחברות ת״ל שדך לא תזרע, זריעה וזמירה בכלל שבת שבתון יהיה לארץ היו, ולמה יצאת להקיש אליה, לומר לך מה זריעה מיוחדת עבודת שדות וכרמים, אף כל עבודת שדות וכרמים, למעוטי קישקוש ועידור וביקוע ועישות דעכודת אילנות הן ולא עבודת שדות (וזרעים) [וכרמים]. והלכך שרי קשקוש בשביעית. פיי ל) תרי קישקושי הוו

מ) גראה דחסר בדברי רבינו ול"ל איני יהא כחיב יהשביעית משמטנה וכו' מלקשקש ומשנינן חרי קשקישי. ד"ה אין דנין בשם רבינו לפי מה שהגיה הב"ח והדין עמו דאלו בירושלמי שם אדרבה הגירסא כמו הש"ם כאן ע"ש.

וכלל דדיינינן ליה בכלל ופרט ולא נהירא לי דמנלן דרבי אילעא ס"ל הכי אימא דהפרט שהוא בלא תעשה בטל אבל הכלל עומד במהומו לפי דבריו ועוד לפי לשון זה קשה לי אמאי חירך דכולי עלמא ליח להו דר׳ אבין והא הוה מלי לתרולי דכולי עלמא אית להו דבכל מקום סוגיית הש"ם היא דכיון דתלי לתיתר דכולי עלמא אית להו סברת האמורא לא מתרצינן לית להו ולימא הכי דכולי עלמא אית להו דרבי אבין מאן דאמר אינו לוקה שפיר ומאן דאמר לוקה סבירא ליה כי הך ברייתא דמפקא ליה לתולדות מקרא וקסבר לאי אסמכתא הוא אלא דרשה גמורה היא ולי נראה דהא לימא בדר' אבין אמר ר׳ אילעא וכו׳ קאזיל בכה״ג דליכא הכא אלא כלל ופרט דכלל בתרא לא חשיב כיון דהחי כלל בקרה אחרינה וחשיב בכלל המרוחק זה מזה כיון דלא הוו בחד קרא דהכי מוכח בפ"ק דפסחים (דף ו: ושם) דאיכא למאן דאמר כיון דהוו בתרי קראי לא מיצטרפי למיהוי כלל ופרט וכלל והכא נמי לא הוי אלא כלל ופרט והכי איכא (ד) הגירסא חי[בירושלמי דכלאים] בפ״ח חד אמר לוקה סבר לה כרבי אילעא דאינו נדון בכלל ופרט כיון דהפרט בלא תעשה הפרט בטל והכלל במקומו עומד ולפיכך אמר כל החורש בשביעית לוקה וחד אמר החורש

אף כל שבשדה ושבברם. וכל הני ענודות דלעיל נוהגות בין

שבמקומן היו עושין כך ורגילין לעשותן בשדה ובכרם: אין דנין

אותו בכלל ופרט וכלל. הכי הוה שמיע ליה לר' חילעה דכיון דהפרט

בשדה ובין בכרם ואפילו שיש מהן שאין עתה נוהגין כן י"ל

בלא מעשה הכלל האחרון אינו מוליא

הפרט ממשמעותיה ואינו כלל ופרט

ופרט. ל) תאמר איז ככלל אלא מה שבפרט, זריעה וזמירה קצירה ובצירה אין מידי אחרינא לא. אלא ... הריני דין בכלל ופרט וכלל בשביעית אינו לוקה לא סבר להא שנאמר ואת ענבי נזירך דר׳ אילעא אלא דנין אותו בכלל ופרט לא תבצור שנת שבתוז הני אין מידי אחרינא לא ודחי לה י. יהיה לארץ, ומרבה כל מלאכה, ואפילו החורש דכולהו אית להו דרבי אילעא מאן בשביעית לוקה. וחד אמר, דאמר לוקה שפיר ומאן דאמר אינו לוכה לא מרד לה דר׳ לוחה מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה אילעא (רא׳) נואמרן דנין כו׳ ואם נפשך לומר למאן דאמר לוקה אותו בכלל ובפרט. הני אמאי כתב רחמנא ומירה ובלירה איז. כלומר אלו בלבד המפורשין הם כמלקות שמא קסבר ללאו יתירא אתי אי נמי מידי אחרינא לא. [ו]רחיני, לא דכולי עלמא אית להו דר׳ אילעא, מאן דאמר לוקה שפיר. ומאן דאמר אינו לוקה, מכדי זמירה כו׳. ירושלמי בשביעית פרק ב׳, מיבליז, מעבריו היבלת. מפרקין, בעלין. מאבקין, עושין להן אבק. מעשנין, מתננין, מזהמין בין זוהם לעושה כית,

כי אתא רב דימי אמר יכול ילקה על התוספת

ונסיב לה תלמודא לפטורא ולא ידענא מאי

תלמודא ומאי תוספת ר' אלעזר אמר חרישה

והכי קאמר יכול ילקה על חרישה דאתיא

מכלל ופרט וכלל ונסיב ליה תלמודא לפטורא

דאם כן כל הני פרטי למה לי ור' יוחנן אמר

ימים שהוםיפו חכמים לפני ראש השנה

והכי קאמר יכול ילקה על תוספת ראש השנה

דאתיא ימבחריש ובקציר תשבות ונסיב לה

תלמודא לפטורא כדבעינן למימר לקמן מאי

ימים שלפני ראש השנה כדתנן ייעד מתי

חורשין בשדה אילן ערכ שביעית בית שמאי

אומרים כל זמן שיפה לפרי וב"ה אומרים ואו

יעד העצרת וקרוכין דברי אלו להיות כדברי

אלו יועד מתי חורשין שדה הלבן ערב

שביעית משתכלה הלחה וכל זמן שבני אדם

חורשים ליטע מקשאות ומדלעות ר' שמעון

אומר א"כ נתנה תורה שיעור לכל אחד

ואחד בידו יאלא בשרה הלכן עד הפסח

ובשרה האילן עד העצרת י (וב"ה אומרים

עד הפסח) ואמר ר' שמעון בן פזי אמר רבי

יהושע בן לוי משום בר קפרא רבן גמליאל

ובית דינו נמנו על שני פרקים הללו ובמלום

אמר ליה רבי זירא לר' אבהו ואמרי לה ריש

לקיש לר' יוחנן רבן גמליאל ובית דינו היכי

מצו מכטלי תקנתא דב"ש וב"ה והא תנן

ייראין ב"ד יכול לבטל דברי בית דין חבירו

אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין

מאשתומם כשעה חדא אמר ליה אימור כך

התנו ביניהן כל הרוצה לבטל יבוא ויבטל

דידהו היא הלכה למשה מסיני היא דאמר

ר' אסי אמר ר' יוחנן משום ר' נחוניא איש

בקעת בית חורתן יהעשר נטיעות ערבה

יוניסוך המים הלכה למשה מסיני אמר רבי

יצחק כי גמירי הלכתא שלשים יום לפני

ראש השנה ואתו הני תקון מפסח ומעצרת

ואתנו בדידהו כל הרוצה לבטל יבוא ויבטל

והני הלכתא גינהו קראי נינהו "(דתגן)"

יבחריש ובקציר תשבות ר' עקיבא אומר אין

צריך לומר חריש וקציר של שביעית שהרי

כבר נאמר ישדך לא תזרע וכרמך לא

תזמור אלא חריש של ערב שביעית

שנכנם

בב א ב ג מיי פ"ג הלכה א סמג לארן רסו: בג ד מיי׳ פ״ב מהלכות ממרים הלכה ב: בד ה מיי פ״ג מהל׳

שמיטה הלכה ה: בה ו מיי' פ"ז מהלכית לולב הלכה כ: בו ז מיי מהלכום תמידין הלכה ו:

תורה אור השלם ו. ששת ימים תעבד וביום השביעי תשבת בחריש וכקציר תשבת:

שמות לד כא 2. אֲדִין דְנוַּאל די שְמִה אשתומם בלטשאצר בשעה חָרָה וְרְעִינהי יבהלנה ענה מלכא ואמר בלטשאצר חלמא ופשרא אל יבהלך ענה בלטשאצר ואמר מרי חלמא לשנאך ופשרה לערך: 3. ובשנה השביעת שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליי שרך לא תורע וברמך לא תומר:

. ויקרא כה ד

רבינו חננאל בי אתא רב דימי אמר. יכול לקה על התוספת, ונסיב לה תלמודא לפטורא. מאי תוספת, ר' אלעזר אמר חרישה שהיא תוספת על הזריעה ועל הקצירה, אתיא מכלל ופרט, f) א״כ כל הני פרטי למה לי, והדין הוא זלמורא דנסיב לפטורא. פרטיהן, הזורע והזומר קוצר ובוצר, למה לי, אלא ללמדך דאהני תולדות דוומר ובוצר הוא דמיחייב, אתולרות אחרנייתא לא מיחייב. ר׳ יוחגן אמר צהוסיפו חכמים לפני. ראש השנה, להיות חורשין . באילן ערב שביעית עד העצרת, אע"פ שנהנה האילן בחרישה זו בשנה השביעית. ובשדה הלבן עד הפסח. זכך. אמרו, יכול ילקה על תוספת ראש השנה, וכר׳ עקיבא דמרכה להו מכחריש ובקציר תשבות, ואמר, אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית. שהרי כתיכ של ערב שביעית שנכנס בשביעית כוי. ונסיב לה קרא לפטורא, כדאמרן ירישלמי בשביעית, כ) באיסור שני פרקים דללו התירו, ובאו, אחרי כן בשעה שאסרו והתירו למקרא סמכו, בחריש, (ובחריש) (ובקציר), איזהו חריש אסור, בחריש, שקצירו אסור, ואיזהו,

רבי אלעזר אומר חרישה. מהא ליכא למימר (ב) מסתיים דר׳ אלעזר לעיל דאמר אינו לוקה דאיכא למימר דרבי אלעזר לא שמיע ליה הא דאמר לקמן דהחירו תוספת שביעית הלכך הוה אמר הכי דליכא לפרש מילתא דרב דימי אלא בחרישה אבל לדידיה

אסור ולוקה דלא ס"ל אי נמי דכיון דאיתא בהדיא כי הך דלעיל במילי דחרישה אינו לריך לומר תסתיים דאין דרך הש"ס לומר מסתיים בדבר המפורש בהדיא כל כך:

ילקח על תוספת של ראש חשנה. ואם תאמר מלקות מנלן והלא לא כחיב בתוספת לאו אלא עשה גרידא בחריש ובקניר תשבות איכא למימר דמבחריש ובקליר מפקינן דלריך חוספת כלומר שהשביעית מתחלת משנה הששית וכל דין שביעית יהיה לששית דהכי קאמר רחמנא דשביעית מתחלת קודם שנת שביעית וא"כ הוא כשביעית: עצרת. דהיינו יותר דבכל מהום בית שמאי לחומרא ובית הלל לקולא לבד מאותן דברים דקחשיב בעדיות (פ״ה):

וקרובים דברי אלו. קל משמע לן דאין ב"ש מחמירין אלא מעט על ב"ה ולאשמועינן מילחייהו דבית שמאי פירש הכי: כל הרוצה לכמל יכא ויבמל. שמל יתקלקלו הקרקעות ואינן מגדלין

מבואה בלא חרישה לאחר ומן זה התנו שיהא כח להתיר ללריכים שחשו להפסד רבים שלא יגרמו רעה לעולם: הלכה למשה מסיני. מהכח איכא לדקדק מדשרא

רחמנא ילדה מכלל דוקינה אסורה הרי על ידי הלכה למשה מסיני נאסרה תוספת שביעית אבל להתירא לחוד לילדה לא אלטריך דמהיכא מיתי לאסור: נמיעות. תנן במסכת שביעית פרק קמא עד אימתי נקראו נטיעות ר' אלעזר בן עזריה אומר עד שיחולו רבי יהושע אומר בת שבע שנים רבי עקיבא אומר נטיעה כשמה אילן שנגמם פירוש שנחתך והוליא חליפין מטפח ולמטה כנטיעה מטפח ולמעלה כאילן דברי רכי שמעון: ניסוך המים. והא דאתרינן בעלמא (שכת דף קג:) מ"ם יו"ד מ"ם לרבות ניסוך המים מן התורה אינו אלא אסמכתא בעלמא לפר"ח: שהרי כבר נאמר שדך לא תורע וגי'. ואח״כ כתיב את

ספיח קלירך לא מקצור אלמא קלירה לא אלטריך ואפילו אם תימלי לומר חרישה לריכה דאוהרת חרישה לא אשכחן אלא הכא מיהא קלירה - דבטל לא בטל אלא מפסח ומעלרת עד שלשים יום לפני ראש השנה:

לא אנטריך ולההיא דרשא דאתיא קנירה אתיא חרישה כיון דכתבינהו

גבי הדדי אי נמי ס"ל לר"ע כי ההיא דאמרן לעיל דלוקה על חרישה וכדאמרינן טעמא לעיל סבר ר' עקיבא ותרוייהו מיותרין ואליכא דר' עקיבא קפריש ואזיל דר׳ עקיבא סבר אם אינו ענין לשבת תנהו גבי שביעית (נ) ובתשתעות שבא להחתיר ולא להקל ולא בעי לאוקתי בשבת כר׳ ישתעאל להקל דהכי עדיפא ליה ור' ישמעאל עדיפא ליה לאוקמי בשבת דפשטיה דקרא מיירי ביה ואפילו להקל מלאוקמי בשביעית דלא מיירי ביה ולהחמיר: שנכנס לשבעית. ובקציר

שחרישו אסור, ואיזהו, חריש של שביעית שיצא למוצאי שביעית. וכשהתירו אחריהן למקרא סמכו, והא כתיב הכא בשביעית שבת, וכתיב בשכת כראשית שבת, מה ערב שבת בראשית אתה מותר לעשות עד שתשקע החמה, אף ערב שבת שביעית אתה מותר לעשות עד שתשקע החמה. אם כן למה נאמר עד העצרת, שעד כאן יפה לפרי ומיכן ואילך מנבל פירותיו. ומקשינן, היכי מבטל רבי גמליאל תקנת הלל ושמאי, והתנן אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה יבמנין. ופרקינן, תיקנו שמאי וחלל תקנה זו והתנו שכל הרוצה לבטל יבוא ויבטל. ומקשינן, וכי דבית הלל ושמאי די, והא הלכה למשה מסיני הן, דאמר ר' יוחנן עשר נטיעות, והן אלו ששנינו כמס׳ [שביעית] פרק ראשון עשר נטיעות מפוזרות בתוך בית סאה חורשין כל בית סאה בשבילי עד ראש [השנה]. פירוש, מהכא שמעינן שהנטיעות הן שמותר לו לחרוש להן בששית עד ראש השנה. אבל האילנות שכבר עשו פירי וויקנו אין חורשין להן בשטית עד ראש השנה. בתחלת פרק ראשון ממס׳ שביעית, עד מתי חורשין שדה האילן ערב שביעית, בית שמאי אומרים כל זמן שהוא יפה לפרי. שהחרישה תועיל לפירות שבאילן שהן הפירות השנה הששית. אבל אם נכנס הקיץ, וגמרו הפירות, ואין החרישה מועלת לאותן הפירות כלום, נאסר בחרישה. שהחרישה אותו (העץ) והעת) אינה מועלת לשנה הששית כלום, ונעשה כאילו הוא תורש לשביעית, ושיערו בית הלל אותו העת, עצרת. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו. ומנא תימרא רשני לן בין נטיעה לאילן, כדתנן במס' שביעית פ"א, עד אימתי נקראו נטיעות. ר׳ אלעזר בן עזריה אומר עד שיחולו, ר׳ יהושע אומר בת שבע שנים, ר׳ עקיבא אומר נטיעה

כשמה. אילן שנגמס, פי שנהתך והוציא חילופין, מטפח ולמטה כנטיעה, מטפח ולמעלה כאילן, רברי ר' שמעון. לי בין נטיעה לאילן. ש"מ, מדהתיר לחרוש לנטיעות עד ראש השנה. מכלל שאין חורשין לאילן עד ראש השנה. ומן ההלכה שמעני, ולא מרכית שמאי ובית הלל. וערבה וניסיך המים הלכה למשה מסיני הן. ופריק ר" יצחק, כי אתאי הלכתא 40לל. כדתנן בשביעיה בפי שיני, אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לכני ראש השנה. ואתו בית שמאי ובית הלל התקינו, מפסח לשדה לבן ומעצרת לשרה האילן. ושקלו וטרו,

כי אחא רב דימי. מארן ישראל לבבל: אמר. שמעית דאמרי בא"י יכול ילקה על תוספת: ושמעית דנסיב עליה חלמודה לפעורה. ולה ידענה מחי תוספת ולה פטור: רבי הלעור המר הרישה. בשביעית להכי קרי ליה תוספת דלא נפיק עיקרו תן התורה אלא מכלל ופרט

פ"ב מ"ח ע"ם, ג) וליתח במשנה דשביעיתן, ד) מגילה ב. ביטין לו: עדיות פ״א מ״ה ע"ו לו., כ) ושבת מו. סוכה מד. קידושין לט. חולין כא.ן, וכלל כדאמרי׳ לעילש: ונסיב הלמודא ו) סוכה לד. מד. מענים ג. לפטורה. כדחמרינן הני חין: דחם בחים הי: ז) ול"ל דתנים משום דבמשני דשביעית לא כן. דהוי לקי: כל הני פרטי. טכר ד' עהיבא אלא מחמא דפריט בהדיא דאסור בשביעית זריעה וזימור קלירה ובלירה: למה שהרי כבר נאמר כו׳ לא נוכר במשנה דהתם וכ"מ בהר"ש לי. דכתב רחמנא אלא למימרא דאהנך הוא דלוקה וכו' שמע מינה דמייתי הכא וכן בר"ה ט. אחרישה לא לקי: ימים שלפני ראש ברייתא היא לכך שפיי גרסיי דתניחן, ה) שביעית פ"ח השנה. של שביעית שהוא תוספת מ"ד ר"ה ע. מכוח ח:, על השביעית: דחתים מכחרים ע) וע"חן, י) וויקרא כהן, כ) [לקמן ד.ן, ל) [כולה ובקליר. כדחמר לקמן חם חינו ענין לשביעית שהרי כתיבי) שדך לא תורע וכרמך לא תזמור תנהו לענין ששית שנלנס לשביעית דבשביעית נמי אסור: כדבעינן למימר לקמן. גמר שבת שבתון משבת בראשיתי: כל זמן שיפה לפרי. כלומר כל זמן שחרישה יפה לפירות שגדלו בששית דהיינו נמי קרוב לעלרת אבל מכאן ואילך לא דהוי כמתקן פירות שביעית:

שדה לבן. של תבואה: שתכלה

הלחה. שכלין הגשמים של שנה ששית

דעד ההיא שעתא מהני חרישה

לזריעה דשנה זו אבל משתכלה הלחה

אינו יכול לחרוש דמחזי כחורש לצורך

שביעית דהייני כל זמן שבני אדם

חורשין ליטע מקשחות: נתנה תורה

שיעור לכל אחד ואחד כידו. כלומר נחת

דבריך לשיעורין שפעמים זה חורש

קודם חבירו ליטע מקשאות: על

שני פרקים. דפסח ועלרת: ובטלום.

דחירשין עד רחש השנה: תקנחה

דשמאי והלל. דרבי שמעון דאמר עד

פסח ועד עלרת והיינו אליבא דב"ם

וב"ה: כך התנו. שמחי והלל בשעת

תקנתם: דידהו היא. תקנתם היא:

חורתן. מקום: י' נטיעות. המפוזרות

בתוך בית סאה שהוא נ' על נ'

חורשין כל השדה שלהי בשבילן בערב

שביעית עד ר"ה ואמרי הני הואיל

וילדות הן איכא פסידא יתירא לכך

חורשין עד ראש השנה אבל זקינה

אין חורשין עד ראש השנה. אלמא

דהלכה למשה מסיני הן: וערבה.

להקיף המובח: כי גמירי הלכחא.

דאין חורשין לוקינה עד ראש השנה

אבל חורשין עד שלשים יום לפני ראש

השנה: (4) ואמו. בתקנה דידהו

דהרחיקו עד הפסח ועד העלרת: וכל

הרולה לבעל יבא ויבעל. ורבן גמליאל

הנהות הב"ח (א) רש"י ד"ה ואתו ב"ש וב"ה וגזרו מפסח ומעצרת ולתו בתהנתל דידהו וכו׳ ועד העלרת דבל הרונה לבעל כו' לא נטל אלא הפסח והעצרת עד לי כו׳ כנ״ל והד״ח: (ב) תום' ד"ה ר"א כו' מהא ליכא למימר לעיל מסתיים דר"א דאמר וכו' לא שמיע ליה. נ"ב כלומר לא סבירא ליה הא דאמר דהתירו תוספת שביעית ולכד הוה חתר הכי תשום דליכא לפרש כל"ל: (ג) ד"ה שהרי וכו' תנהו גבי שביעית ובמשמעותיה

רש"שו.

הגהות הגר"א

שבא להחמיר:

[א] גם' ונה"ה כו'. נ"ב בירושלמי (שביעית פ״אֹ] ולמה לא מנימוה מהולי ב"ש ומחומרי ב"ה פעמים שאין הגשמים מצויין ואין הליחה מלייה ודלא כמום' ד"ה על עלרתו:

מוסף רש"י

אשתומם כשעה חדא. שתק והיה מחשב מה יענה מחוקיו כא ועיי דויאל ז מו). עשר נטיעות. משנה פ"ח מ"י) עשר נטיעות המפוזרות בתוך בית סאה, שחין כין זו לזו אלא כמה שיש בין זו לחברתה, ותפסו בית סאה שהוא נ' אמה על כ' אמה מפיורות לאורך ורוחב בשוה, חורשין כל בית סחה בשבילן ערב . שכיעית עד ר"ה. שמלוה מו התורה להוסיף מחול על הקדש, כדנפקח לן מכחרים וכקליר תשכות, חרים של ערב שביעית הנכנס לשביעית, לחרוש שלשים יום לפני ר"ה, כדחמרינן בשמעחה

636 בנטיעות נאחר הלכה לחשה מסיני שמותר לחרוש תחתיהם עד ר"ה כדי שלא יבשו, ואם עשר הן ימפחרות כהלכתן בחוך בית סאה, נאמר למשה שיונחות בצית סמה כולה ונומר לחרוש את כולן בשרילן, אבל אם אינם עשר או שאינן מפחרות כהלכתן, מורש תחת כל אחת ואחת כשיעור יניקחה לפי חשבון עשר לגית סאה, ובאילטת זקנים נאסר ל' יום לפני ר"ה כדאמרינן (לקמן) לר' ישמעאל מהלכמא ולר"ע נקראי, וחכמים עשו סייג לחורה ואסרי בשדה הלבן מפסח ואילך ובשדה האילן בזקנים מעלרת ואילך, ואמרו בזקנים מפני שיינקים הרבה שלש אילנות לבית סאה הרי אלו מצטרפים וחורשים כל בית סאה בשבילן עד עלרת, לפי שכילי לריך להן וילתה מתורת שדה לבן ינעשית שדה אילן, ואם אינם שלש חורש לכל אחד תחתיו לפי חשבון עד עלרת יהשאר אסיר תפסח ואילך וסובה לד.). ערבה. למקדש, דאילו ערבה ללולב מקראי נפקא (שם). וניסוך המים. לממידין של שחר שבעת ימי החג. כדאתרינן כפרק לילב וערכה ומח.) והחם מפרש כילד מנספין בין מים כין יין, וכל קרכנות כל ימוח השנה אין נספיהם אלא יין, חוץ מן החג בתמיד של שחר שלריך שני ניסופין ישם. הלכה למשה מסיבי. אלו שלשה נשאלו בכיח המדרש מנין להם מן התורה. והשיבו שהלכה למשה מסיני הם ושמע השימע וגרסם כפדר ששמעם (שם. אין צריך לומר חריש וקציר של שביעיח. דעל כרחך אע"ג דרישא דקרא בשבת קאי, דכתיב ששת ימים מעבוד, סיפיה אשביעית קאי, דאי אשבת, חריש וקליר הוא דאכור שאר מלאכות מי שרו ודרה מו) דעל כרחך בשביעית דשמיטה הכחוב מדבר, דאי כדכתיב דאיום השביעי קאי, מאי שנא חרים וקציר דנקט, אלא ה"ק ששת ימים תעבוד ובשביעי תשבות, והששה שאתה עיבד בהן בחריש ובקציר תשבית ומכוח ום. אלא חריש של ערב שביעית. שלא יחרוש שדה אילן ערג שניעית חריש שיועיל לשניעית (ריה שם)

של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שיוצא לחוצאי שביעית יכר. 🔻 גן צ"ל כי אתאי הלכחא לי יום לפני ר"ה פי' כדחנן וכור.

ממידין הלכה ו סמג

פ״ח מהלכות יו״ע

בה בגד הוז חמיי

תקלו סעיף ג: בש ט מייי שם הלכה ב

טוש"ע שם סעיף כ:

ל י מיי׳ שם טוש״ע שם

כעיף ד:

שנכנם לשביעית. כל שיש לו ליכנס לשביעית שאסור לחרוש לפני ר"ה: מה חרים רשות. בכל מקום: קליר העומר. מותר לקלור בשבת: שהיא של מנוה. אע"פ שמנא קנור קונר דבעינן קנירה

וקינה. שלשים יום קודם רחש השנה

ואתו בית שמאי והלל וגזרו מפסח

ועד עלרת: ממילא שמעה מינה.

דוקינה אסור לחרוש: אלא הלכסא

לרבי ישמעאל. דלא נפיק ליה מקראי

דדריש לקרא לדרשה אחרינא להוציא

הציר העומר: מדאורייםא בטלו.

כלומר אשכתו סמך מן התורה להכי

בטלו הלכתה: מחן דחמר הלכתה.

דלפני ר"ה אסור: אהא גוירה שוה

עקרם להלכתא. כלומר משום

גורה שוה דחינהו גמירו מנפשייהו

משבת בטלו הלכחה הה אין הדם

דן ג"ש מעלמום: כי גמירו הלכחה

כזמן שכים המקדש קיים. וכי שרו

רבן גמליאל ובית דינו בזמן שאין

בית המקדש קיים: גוירה מי גשמים.

דלמה חתי למעבד מים קילון: מי

גשמים נמי אחי לידי מי קילון.

כלומר כי מדלו מינה (ב) דלא הויא

מליאה נעשית ממילא מי קילון שאינו

מלא וטריחא מלחא: נהרות המושכיו

מן האגמים. השתא משמע ליה מי

אגמים עבידא דפסקי: (ו) מותר

להשקום מהן בחולו של מועד. ולח

גורי דלמא פסיקא מי אגמים ואזל

וטרח ואייתי מן נהר אחר: ר' אילעא

אמר ר' יותנן דאמר גורינן מי גשמים

אפילו היכא דלא פסקי אטו מי

קילון מדקאמר רב אשי מי גשמים

לידי (ד) קילון אתי מכלל דר' יוחנן

אסר אפילו דלא אתיא לידי מי קילון

לית ליה דר׳ זירא דלא גזר: מיתיכי

אבל לא מי קילון. דלמא מפסקי

וטרח להוליא מן העמוק הכא נמי

אמאי לא ניחוש דלמא מפסקי מי

חגמים: ח"ל כמיח דלה פסקי דמו.

וליכא למיחש: פסיקות וכריכות.

חדא מילתא היא: אם אמם המים

עוברת ביניהן. בין הבריכות הללו

מותר להשקות ממי גשמים דאי פסהי

מי גשמים משקה מאמת המים:

והוא שרוכה של אותה שדה שותה

מאותה אמם המים כו'. שיכול

להשקות רוב השדה בפעם אחת

מאותה אמת המים אבל אם אינו יכול

להשקות בפעם אחת מאוחה אמח

המים רוב של שדה אינו משקה

מפסיקות ובריכות דלמא מפסיק

ואויל: מישמי למרי או מלמא יומי.

מההיא אמת המים ולא טרח ומייתי

מאמת המים אחרינא: בריכה

ומומפסל פ״לו. ב) [פסחים סו.], ג) במ"ח:

⇒×∞-

מסורת הש"ם

הגהות הב״ח (א) גם' בשלמה מי קילון. נ"ב ל' הרמב"ם קילון כלומר כור עמיק וכן מי גשמים שמתקבלי׳ מהם חגמים וכשהגשמים פוסחים יתתו המים הכאים לאגמים דלטרך להשקית מהם בדלי: (3) רש"י ד" מי נשחים כו' כי מדלי מינה עד דלם הרי מליחה: (ג) ד"ה מותר כו' וד"ה רבי מילעם כו' הד"ם: (ד) ר"ה אילעא כו׳ לידי מי קילון: (כ) ד"ה והא עבידא כוי וחזיל ומייתי ממעייו אחר הס"ד: (ו) תום' ד"ה אלא כו' אהאי דר' ינחה דלעיל דקאמר כי גמירי כו׳ לפי חומד חכמים הרא ולף: (ו) ר"ה ללל לר"ל כני דרכ"ת מונה סני שלשה ביחד. נ"ב אכל

דף לד דחלו שלשה נשחלו

בבים המדרש ושמע השומע

וגרמס כסדר ששמעם:

רבינו חננאל כי אתאי הלכתא למישרא ומיטות המחודיו ריה םאה שהלכה למשה מסיני לחרוש להז כל בית סאה עד ראש השנה. למישרי ילדה, להתיר החרישה לנטיעה שהיא ילדה. קראי למיסר זקינה, פי׳ בחריש ובקציר שלמדנו ממגו איסורי חרישה קודם ראש השנה. האיסור הזה לאילז שכבר עשה פרי וכבר זקן. ואקשינן, וכיון שהלכה לתתיר החרישה לנטיעה. . הלא מתוך זאת אתה למד שהחרישה לאילן אסורה. והשבנו שר׳ ישמעאל הוא שלמד איסורי החרישה מן ההלכה דר' ישמעאל מוציא בחריש ובקציר לטעם אחר להתיר כצירת העומר בשכיעית, ולפיכך הוא נצרך להלכה ללמד איסורי החרישה. ואסיקנא לה, ר׳ ישמעאל סבר הלכה למשה מסיגי היא. פי׳ כי הוא מוציא בחריש ובקציר לטעם אחר, להתיר קצירת העומר. ור עקיבא פליג עליה ואמר. לאו הלכה למשה מסיני נינהו אלא קרא. פי' מן בחריש וכקציר ור׳ יותנן אמר, נינהו. רבו גמליאל מדאוריית׳ שרא להו. גמר שכת שבת [משבת] בראשית בגזירה שוה. מה עוב שבת בראשית מותר לעשות עד שתחשך, כלומר לפניה ולאחריה מותר, אף ערב שביעית מותר עד ראש השנה, פירוש לפניה ולאחריה מותר, ודחי רב ששת. מאז ראמר הלכה. אתאי גורה שוה ועכרתה להלכתא כו". אלא אמר רב אשי, רבן לה כר׳ ישמעאל. דאמר גמירי הלכתא בזמן שבית

אלא אמר רב נחמן בר יצחק. האי אלא קאי אהאי דרבי יצחק (ו) לעיל כי גמירי הלכתה לשלשים יום לפני רחש השנה דהיינו באילנות זקנים לא תימא דלהכי אתיא הלכתא אלא סבר רב נחמן דאיסור שלשים לפי אומד חכמים ואף החמירו בהם לשמה אבל אם מצא חרוש אינו חורש: הלכחה למישרה ילדה. עשר נטיעות עד ר"ה: **קראי למיסר**

שנכנם לשביעית וקציר של שביעית שיצא

למוצאי שביעית ר' ישמעאל אומר מה חריש

רשות אף קציר רשות איצא קציר העומר

שהיא מצוה אלא אמר רב נחמן בר יצחק כי

גמירי הלכתא למישרי ילדה קראי למיםר

זקינה וכיון דהלכתא למשרי ילדה לאו ממילא

זקינה אסירה אלא הלכתא לרבי ישמעאל

קראי לר' עקיבא ור' יוחנן אמר רבן גמליאל

ובית דינו מדאורייתא במיל להו מאי מעמא

גמר שבת שבת משבת בראשית מה להלן

היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין אף כאן

היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין מתקיף

לה רב אשי מאן ראמר הלכתא אתיא גזרה

שוה עקרה הלכתא ומאן ראמר קרא אתיא

גזרה שוה עקרה קרא אלא אמר רב אשי רבן

גמליאל ובית דינו סברי לה כרבי ישמעאל

דאמר הלכתא גמירי לה וכי גמירי הלכתא

בזמן שבית המקדש קיים דומיא דניסוך המים

אבל בזמן שאין בית המקדש קיים לא: אבל

לא ממי הגשמים וממי הקילון: (4) בשלמא

מי קילון איכא מירחא יתירא אלא מי גשמים

מאי מירחא איכא אמר ר' אילעא א"ר יוחנן

גזירה מי גשמים אמו מי קילון רב אשי אמר

מי גשמים גופייהו לידי מי קילון אתו

וקמיפלגי בדר' זירא דאמר ר' זירא אמר רבה

בר ירמיה אמר שמואל ינהרות המושכין

מים מן האגמים מותר להשקות מהן בחולו

בדבריהם ויש דמשבשי ליה להחי חלח דרב נחמן ואין להאריך בדבריהם: מה להלן היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין. ומי קשימ

בהו איסור אלא מהאי טעמא דמפרש כדלקמן דבכל מידי דפסיק איכא

והא מפקינן מקרא במס' יומא פרק בתרא (דף פא:) דלריך לעשות חוספת גבי שבת בין בכניסתה בין ביליחתה להוסיפה מחול על הקודש איכא למימר ההוא פורתא לא קא חשיב כיון דלא הוי אלא כל שהוא וכי ההוא שיעורא נמי יהא מודה רבן גמליאל דנריך להוסיף: אלא אמר רב אשי רבז גמליאל כו'. כלומר ודמי מדאורייתא בטיל ולאו היינו טעמא כדקאמר אלא סבירא ליה כרבי ישמעאל וקא דייק רבן גמליאל מה שייכא תוספת שביעית גבי ניסוך שניתנו למשה גבי הדדי (י) דבכל מקום שונה הני שלשה ביחד דכך ניתנו אלא ודאי למילף סמכינהו רחמנא: בשלמא מי קילון כו' אלא מי מוירי בכי נשמים.

האי גוונא דקים לן דלא פסקי ולית אבל אי פסקי אית להו איסורא איסורא משום דאזיל ומייתי ממקום רחוק כיון שהתחיל להשקות שלא יפסיד שדהו הלכך איכא לאוקתי הכא דלא פסקי:

של מועד מר אית ליה דרבי זירא ומר לית ליה דרבי זירא גופא אמר ר' זירא אמר רבה בר ירמיה אמר שמואל נהרות המושכין מים מן האגמים מותר להשקות מהן בחולו של מועד איתיביה רבי ירמיה לרבי זירא אבל לא ממי גשמים ולא ממי קילון אמר ליה ירמיה ברי יהני אגמים דבבל כמיא דלא פסקי דמו תנו רבנן הפסיקות והבריכות שנתמלאו מים מעיו"ם אסור להשקות מהן בחולו של מועד ואם היתה אמת המים עוברת ביניהן מותר אמר רב פפא והוא שרובה של אותה שדה שותה מאותה אמת המים רב אשי אמר "אע"פ שאין רובה של אותה שדה שותה כיון דקא משכא ואתיא מימר אמר אי לא שתיא לחד יומא תשתי לתרי ותלתא יומי ת"ר יבריכה שנומפת מים משרה בית השלחין זו מותר להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת והא עבידא דפסקא אמר ר' ירמיה יועדיין היא מטפטפת אמר אביי יוהוא שלא פסק מעיין ראשון תניא ר' שמעון בן מנסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה את העליונה יותר על כן אמר יורבי אלעזר בר שמעון "אפילו ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך וישקה למקום גבוה תנו רבנן מדלין לירקות כדי לאוכלן ואם בשביל לייפותן אסור רבינא ורבה תוספאה הוו קא אזלי באורחא חזו לההוא גברא דהוה דלי דוולא בחולא רמועדא אמר ליה רבה תוספאה לרבינא ליתי מר לשמתיה א"ל והתניא מדלין לירקות כדי לאוכלן א"ל מי סברת מאי מדלין מדלין מיא מאי

שנעפה משדה כים השלחין זו מותר להשקום ממנה בים השלחין אחר. בית השלחין שהיה גבוה והיה מעיין נובע מלדו וכלד אחד היה בית השלחין נמוך ובין אלו בית השלחין היה בצד השלחין הנמוך בריכה קטנה וכשמשקים בית השלחין הגבוה מן המעיין נוטף טיפין מן בית השלחין הגבוה לחוך הבריכה הנמוכה מותר להשקום אותו בית השלחין הנמוך מאותה בריכה אנ"ג דבריכה עבידא דפסקא הואיל ומעופטף בו מבית השלחין הגבוה מים שבאו לו מחמת המעיין: והא עבידא דפסקא. בריכה ואזיל ומייתי (⁶⁾: עדיין היא מעפעפת. מבית השלחין גבוה לתוך הבריכה דודאי לא פסקא: אמר אביי וסוא שלא פסק מטיק. המטפטף מבית השלחין גבוה לבריכה מותר להשקות מבריכה לבית השלחין נמוך אבל אי פסיק מטיין אע"ג דעדיין מטפטף מביח השלחין גבוה לחוך הבריכה אין משקין מן הבריכה לבית השלחין נמוך דלמא פסיק ואיל וטרח ומייתי ממעיין אחר: לא ידלה מן הפחסון וישקה לעליון. דאיכא טירחא יחירא: מדלין לירקום. משמע שהוא דולה מים ומשקה לירקות כדי לאוכלן בחולו של מועד: ואם בשכיל ליפותן. שיגדלו הירקות אסור דהרווחה היא: דהוה דלי דוולם. דולה דליות מים לירקות וחכמים לא התירו כי אם לבית השלחין בלבד: שלופי

מוסף רש"י

שוכנם לשכיעית. שלה בששית תרישה ילכוש ת∋. וקציר של שביעית. כגון תכוחה שהביחה שליש בשביעית, אחה נוהג בה מנהג שביטים בשמינים (ר״ה מ) שמם הבימה שליש בשביעית מאז היא ראייה ליהנר ואם הגרה בשמינית לריך לנהוג בה קדושת קניעית מכות ח.. ר׳ ישמעאל אומר מה חריש רשות כו׳. ולח דבר הכתיב אלא לענין שבת, כדכתיב ביה וביום השבינוי משכות, כחרים יכקליר משכות כח ללמדך מה חריש אין לך חרים של מצוה ואפילו לורוע לצורך עומר ושתי הלחם, שהרי אם מנא חרום מינו חורם, ומני אוסרו לך בשבת, אף קליר שאני איסר לך כשל רשות אני אוסר לך, יצא קציר העומר שהיא מצוה. שאפינו מנא הנור מנוה לקצור, ויש לך ללמוד מכחן שלוחה את השכת ור"ה שם

וכעי"ז מכות שם).

רבינו חננאל (המשך)

ולהשקות דאיכא טירחא לא, אלא מי גשמים דבפחיחה סגי ליה מאי טירחא איכא. אמר ר' יוחנו גשמים גופייהו כשפוסק המטר אתי לידי מי קילוו. כלומר צריך למלאות מהן בדלי במקום שנתקבצו. ופליגא בהא דר׳ זירא דאמר נהרות המושכין מו האגם מותר להשקות מהן בחולו של מועד. רי יוחנן אית ליה דרי זירא ואסיקנא דהני נהרות המושכין מן האגמים (דתנן) מותר משום דאגמי בכל כמיא דלא פסקי דמו. ת"ר הכריכות והפסיקות שנתמלאו ןמים מערב להשכותו יו"ט אסור מהן בחולו של מועד, דחיישינן שמא יפסקו ייבואו למלאות בדלי ואם היתה אמת המים עוברת עליהן מותר. אמר רב אשי ואע״פ שאיו רוב אותה שדה שותה מאותה אמת המים שרינן. מאי טעמא כיון דמשכה אותה אמת המים ואתיא לה לא חייש לפסידא, מימר אמר אי לא שתי לחד ומא שתי לתרי יומא חלת יומא. תנו רבנו בריכה שנטפה מים כלומר נתמצו ינתקבצו בתוכה התמצית

[של] שלחין אחרא. תנינן

המים המתמצין משדה

בית השלחין, משקה בית

השלחין אחר כל זמן

שמטפטפת ולא פסק מעיז

המקרש קיים, רומיא דניסוך המים. אבל כזמן שאין בית המקרש קיים לא, ולפיכך התיר. אבל אין משקין בית השלחין לא ראשון. ותניא ר' שמעון בן מגסיא אומר שתי ערוגות זו למעלה מוו לא ידלה מן התחתונה וישקה לעליונה. ואפי׳ ערוגה אחת חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה מן הנמוך וישקה את הגבוה. ח״ר מדלין מים כוי. ממי גשמים ולא ממי הקילון. ומקשינן בשלמא מי הקילון שהן כמו כיב המושך מים וצריך לדלות

א) פאה פ"ז מ"ה, ב) ושכם קטו: וש"נ], ג) [מוספחה פ"ה ע"ש חוספתה דשניעית פ"או. ד) ושניעית פ"ג מ"ג], כ) שייך מעכ"ל, ו) שכת עה, ו) [נ"ל הא וכן . איתא בתר"ט דשביעית פ"ג F3""

הגהות הב"ח (\$) רש"י ד"ה שאם היתה כו' ונסמחה עד נופח וחוזר ומעמידה עד ששה: (כ) תום' ד"ה זכנו כו׳ חזי ליה במי לובל:

סבדלין דירקות. ממקום עמוק קרי דילוי ואע"ג דאיכא טירחא שלופי. כשהירקות רצופין נוטל מהן מבינתיים לאוכלן מותר ליפותן ימירא בשביל לאכול החירו אבל לייפות אפילו ליכא אסור בשביל ליפותו אותם שנשארים: המידל. תולש בגפנים טירחא לא החירו: בך מידל בשל עניים. דכי אסר רחמנא שישון ביחד יותר מדאי: בשל עניים. בפאה. א"ינ עוללות שאין לו ליקח שוללות ה"מ בשעת בלירה כדכתיב (דכרים כד) כי תבלור כרמך לה כתף ולה נטף: בככי. בורות תחת הגפנים וזיתים ונותן בהם

מים: שוגיות. עגול סביב כמו עג עוגה ועמד בתוכה (מענים דף יט.). ובדידין נמי הן גומות: ליפחי. מקום: למעבד בנכי. עוגיות והיכי שרי והא תנן אין עושין עוגיות: הא בחדתי. שמעולם לא היו שם עוגיות אסור לעשות בחולו של מועד דחיכה טירחה יחירה הבל עתיקי שכבר היו לו שם עוגיות ונסתמו מותר לחזור ולחופרן בחולו של מועד: מפני שנרחה כעודר. לנורך שביעית שהרי חופר כעודר: שמכשיר אגפיה לוריעה. כשחופר האמה ומניח העפר שבאמה על שפת האמה מתקן אגפיה לוריעה דעביד לה ארעא רכיכה: דקה התו מיה בתריה. דכי חפר באמה אתו לאלתר מים בהדי חפירה: מ"ד מפני שמכשיר אגפיה לוריעה חיכה. אע"ג דאתי מיא בחריה דהא שדא ארעא רכיכא אגפי האמה: ומ"ד מפני שנראה **כעודר ליכה.** דהה חתי מיה ובעודר ליכא מים ולכך לא דמי לעודר: אלא. לעולם דלא אתו מיא בתריה ואיכא בינייהו דשקיל ושדי לבראי דחפיר באמה ושדי עפר לבראי רחוק מאגפי אמה דלא מכשיר אגפיה לזריעה: מאן דאמר מפני שנראה כעודר איכא. דהם חפיר ולם חתו מים בתריה: בדוכחיה מנח ליה. דלח שדי ארעא לבראי דלא עביד אלא מרכך ארעא אבל הכא שדי לבראי לכך לא דמי לעודר: אמימר מסני. בהדים הם דחמר ר' מלעזר חין עושין את האמה בשביעית מפני שנראה כעודר: עושה אדם וכלו אולר. שמכנים כל זבלו בשביעית בשדה ולח אמרינן דנראה כמובל שדהו בשביעית: עד שיעמיק שלשה מפחים. ומכנים הזבל לשם דמוכחה מלתה דלה עביד כדי לובל שדהו בשביעית: היה לו מעט וכל. באותה שדה הודם שביעית

לא תעולל איסור עוללות עלייהו: מפני שמכשיר אגפיה לזריעה. מרישה ממש ונכאית שסבורין הרוחין שלכך מתכוין חי נמי חשיב ליה עבודת קרקע ממש ואע"ג שאינו מתכוין לכך מיהו מלאכה היא ואע"ג דאמר ר' שמעון דבר שאין מתכוין מותר הא אמרינן חמודה ר' שמעון בפסיק רישיה ולח ימות ורבנן סברי כיון דע"י שינוי עביד ליה לאו מלאכה היא ומותר דלא שמיה חרישה:

זבלו מוביח עדיו. דליכה למיחש להא דמאן דחזי החפירה י) (לא) חזי ליה (כ) לובל שבחפירה: לאתויי

מדלין שלופי כדתנן יהמידל בגפנים כשם שהוא מידל בשלו כך הוא מידל בשל עניים דברי ר' יהודה רבי מאיר אומר בשלו רשאי ואינו רשאי בשל עניים אמר ליה והתניא מדליז מים לירקות כדי לאוכלז אמר ליה יאי תניא תניא: ואין עושין עוניות לגפנים: מאי עוגיות אמר רב יהודה בנכי ייתניא נמי הכי אלו הן עוגיות בדידין שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים איני והא רב יהודה שרא לבני בר ציתאי למעבד בנכי לכרמיהון לא קשיא "הא בחדתי הא בעתיקי: ר' אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה: בשלמא מועד משום דקא מרח אלא שביעית מאי מעמא פליגו בה רבי זירא ורבי אבא בר

ממל חד אמר מפני שנראה כעודר וחד אמר מפני שמכשיר אגפיה לזריעה מאי בינייהו איכא בינייהו דקא אתו מיא בתריה מאן דאמר מפני שמכשיר אגפיה לזריעה איכא ומ"ד מפני שנראה כעודר ליכא ולמאז דאמר מפני שנראה כעודר ליחוש מפני שמכשיר אגפיה לזריעה אלא איכא בינייהו דקא שקיל מיניה ושדי לבראי למאן דאמר מפני שמכשיר אגפיה לזריעה ליכא למ"ד מפני שנראה כעודר איכא ולמ"ד מפני שמכשיר אגפיה לזריעה ליחוש מפני שנראה כעודר עודר גמי כי קא שקיל בדוכתיה מנח ליה אמימר מתני לה מפני שנראה כעודר וקשיא ליה דרבי אלעזר בן עזריה אדר' אלעזר בן עזריה ומי אמר ר' אלעזר בן עזריה כל שנראה כעודר אסור ורמינהי יינעושה אדם את זכלו אוצר ר' מאיר אוסר עד שיעמיק שלשה מפחים או עד שיגביה ג' מפחים היה לו דבר מועם מוסיף עליו והולך רבי אלעזר כן עזריה אוסר עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע ר' זירא ור' אבא בר ממל חד אמר כגון שהעמיק וחד אמר זיבלו מוכיח עליו: ומתקניו את המקולקלת במועד: מאי מקולקלת אמר רבי אבא שאם היתה עמוקה מפח מעמידה על ששה מפחים פשימא חצי מפח על שלשה מפחים כיוו דלא עבר מיא לא כלום הוא מפחיים על שנים עשר דקא מרח מירחא יתירא לא מפחיים על שבעה מהו יהכא חמשה קא מעמיק והכא חמשה קא מעמיק או דלמא כיון דאיכא מפח יתירא איכא מירחא מפי תיקו אביי השרא לבני בר המדך לשחופי נהרא רבי ירמיה ישרא להו לבני סכורא למיכרא נהרא ממימא רב אשי שרא להו לבני מתא מחסיא לאקדוחי נהר בורניץ אמר כיון דשתו מיניה רבים כרבים דמי ותנן עושין כל צורכי רבים: ומתקנין את

מוסיף טליו זבל והולך בשביעית ואין לריך להעמיק: **רבי אלטור אוסר**. אפילו אם היה שם מעט זבל קודם שביעית להוסיף עליו בשביעית: עד שיעמיק שלשה. או שיתן הובל על הסלע שבשדה דלא נראה כמובל והיכי שרי רבי אלעזר לחפור ולהעמיק בשביעית ולא חייש לנראה כעודר: כגון שהעמיק. קודם לכן כלומר הא דאמר רבי אלעזר עד שיטמיק לא אמר עד שיעמיק בשביעית אלא שהיה עמוק קודם שביעית: **זכלו מוכיח עליו**. כלומר אע"ג דמעמיק בשביעית הוא נראה כעודר ואסור הכא מותר שהרי זכלו שמניח לשם מוכיח עליו דלא עביד משום עודר: שאם היחה שמותה שפח. כלומר שלכתחילה היה שם אמת המים בת ששה טפחים ונסתמה עד טפח (A) מעמידה עד ששה טפחים כלומר חוזר ומעמיק אותן חמשה טפחים שנקתמה: **חלי טפח על שלשה**. אם היתה בתחלה בת שלשה טפחים ונקתמה עד חלי טפח דודאי אינו חוזר וחופר אותן שני טפחים ומחלה אע"ג דהוי דומיא דהיתה עמוקה טפח ומעמידה על ו' טפחים: כיון דמטיקרא לא עברי בה מיא. כלומר ודאי באמה בת שלשה טפחים לא טברי בה מיא שפיר לא הודם לכן ולא עכשיו הוי טירחא דלא לריך: מפחיים על שנים עשר. דלכתחילה היתה של שנים עשר ונסחמה עד שני טפחים אסור להעמיק עוד עד י׳ טפחים על אותן שנים הראשונים משום דהוי טירחא יתירא דקא מעמיק כל כך ולהגביה קרקעית הגומא למעלה מששה טפחים: **טפחיים על שבעה טפחים**. ונסתמה עד שני טפחים: **מהו**. להעתיק אותן חמשה שנשתיירו: **הרא חמשה קא מעמיק.** דהיתה עתוקה טפח ותעתידה על ששה ולא הר טירחא יחירא להעמיק כל כך בקרקע: והכא. נמי לא מעמיק במועד אלא חמשה טפחים: כיון דאיכא טפח יחירא. דלא צריך כל הטפח (דסגי בדין: איכא טירחא טפי. ששוחה עלמו בשביל אותו טפח יותר מדאי: לשסופי נהרא. לעהור ענפי אילנות הגדלים בנהר: למיכרא נהרא טמימא. לפנות מקור המעיין שנסתם: לאקדוחי נהרא. לפנות שירטין שבאמצע הנהר: בורנין. שם הנהר:

א מיי׳ פ״ח מהלכות י"ט הלכה ג טוש"ע א"ח סר׳ מקלו סעיף ה: לב ב מיי פ"ב מהלכות

שמיטה הלכה ב: לג ג ד מיי׳ פ״ח מהל׳ י"ט הלכה ג סמג לארן עה טוש"ע ח"ח סי' תקלו

סעיף ו: לד הו מיי שם הלכה ד סמג שם מוש"מ ח"ח סי מקמד ס"כ:

רבינו חננאל

מים אסיקנא מדליז לירקות כדי לאוכלן ואם בשביל לייפותן אסור. לית האי מדליו מלשוו כדתנז כגפנים כר'. [ואין עושין גוגיות]. פי' עוגה, והן . בדידן שבעיקרי אילנות, כדתנו במס׳ כלים פי כ״נו ד הכדיד ארכעה. והני בעתיקא. למיעבד בנכי שרי. מתני' ר' אלעזר בן . נזריה אומר אין עושין את האמה כתחלה בין [במועד בידן כשביעית. ומקשינד. טירחא, אלא שביעית אמאי לא. ופרקינז. כיוז מלאכה בשביעית בשדה. מפני אומרים בלומר כיוז שחופר נמצא הורש באמצע ומכשיר: מחוי לה מחוי אכזינזר שנראה כעודר, וקשיא ליה שכל החופר ומעמיק נראה בעודר. והא איהו דאמר משום עודר, דתנן במס׳ שביעית פרק שלישי עושה אוסר עד שיעמיק ג׳ יפחים או עד (שיגביה) ג׳ נליו והולך. ר' אלעזר כן נזריה אוסר עד שיעמיק פרקינן, ר' זירא ור' אבא בר ממל, חד אמר כגון . שהעמיק קודם לכן, וחד אמר זבלו מוכיח עליו שאינו עודר. פיסקא אדם אמת המים כתחלה כשביעית, ומתקנין את המתקלקלת במועד. מאי מקולקלת. אמר ד׳ אבהו שאם היתה עמוקה טפח, זופרה ומעמידה על ששה זפחים. נמצא מוסיף זמשה טפחים. ומיבעיא ן, אמה שיש בה טפחיים מהו לחפור ה׳ האתרות שבעה להעמידה על ופחים. דחמשה נמי הוא יקא מוסיף, ועלתה בתיקו. ומתקנין קילקולי אביי שרא לבני הרמך שרא למכרא נהרא סתום לפותחו. ורב אשי שרא אקדותי נהר ביצין. אמר

ניון דשתו מניה, כי רבים דמי, וחנן עושין כל צורכי (המים) [רבים].

לאתורי הך דתניא. קא פלקא דעתיה דהאי דקפריך הכא

משמע שמחקן הגבשושיות והגומות הלכך פריך הכי ומתרן כל חלו

בהדים קתני להו דהוו בכלל מתקנין כו' א"נ האי דמקשה הך קושים

דבכלל מתקנין הדרכים לא הוי קוון דרכים דתיקון

לא היתה מתניתא שגורה בפיו ולא

הוי ידע לודגרם בה ומתקנין את

הדרכים: והיה עליך דמים.

פי׳ רבינו חננאל נקיט ליה להאי

קרא מפרשת שמעקה דדמי להאי דהוי

מכשול ממחני׳ עם הגמרא יש ללמד

שאסור להשקות קרקעות אלא אותן

דהוו דבר האבד שיתקלקלו התבואה

והאילנות הנטועים בה והוא הדין

לשאר עבודת קרקע אסור בחולו של

מועד והא דאמרינן דמותר להשקות

הני מילי כגון מאמת המים העוברת

בשדה עלמו דליכא טירחא יתירא

ומותר לתקן בורות שיחין ומערות של

יחיד ושל רבים מותר לחפור לכתחילה

כיון דלריכי למים דהכי תניא לעיל

כדפרישית: רמו לציון. דהחי

קרא לא כתיב אלא לעתיד אבל לא

בומן הוה ומיהו משני דאיכא למילף

מהתם: הא מקמי דליתי יחזקאל.

כלומר לדידך דאמרת דכומן הזה

הוי טמדאורייתא א) אם כן מקמי דליתי

יחוקאל הוה ליה להקדוש ברוך הוא

לחשמועינן דלריך ליון ומתרן הרבה

דברים דקים לן דאסורין מן התורה

דלא כתיב בקרא אלא בהלכה עד

דאתא יחזקאל והאי הכי נמי:

דב פפא אמר סלו סלו. כל מד

אדעתיה ולא פליגי אלא אורחיה

דמלחא דכל חד מסיק אדעמיה מאי

דלא מסיק חבריה אדעתיה:

בשבתא דריגלא. שכת של

הרגל שהיו

וחד נקיט מאי דהוה מסיק

לה א מיי פ״ח מהלי י״ע

טוש"ע מ"ח סי" מקמד

:סעיף ב

לו בג מיי׳ פ״ו שם הלכה

: 55

לו ד מיי שם פ״מ הלכה

ד סמג וטוש"ע שם:

לח ה מיי שם פייו הלכה

:מעיף א

לם ו מיי פ״ח מהלכות

סמג עשין רלח:

ב ז מיי מ"י מכלכות

תורה אור השלם

ו. ולא ישְפַרְ דְם נָקִי

אלהיר נתן לך נחלה

2. ועכרו העברים בארץ

וראה עצם אדם ובנה

אצלו ציון עד קברו אתו

המקברים אל גיא המון

3. כּה אָמַר אֲדנִי אֶלהִים בָּל בָן נַבָר עֶרֶל לֵב ועְרֶל

מקדשי לכל בו נבר אשר

4. והָצְרוּעַ אֲשֶׁר בוֹ

הנגע בגדיו יהיו פרמים

וראשו יהיה פרוע ועל

שפב יעטה וטמא טמא

לא תקלל חרש ולפני

עור לא תתן מכשל

ויראת מאלהיה אני יי:

6. ואָמָר סלו סלו פּנו

דַרַר הַרימו מכשול

7. והוהרתה אתהם את

והודעת להם את הדרך

לכו בה ואת המעשה

והזרתם את כני

ישראל מטמאתם ולא

יִמְתוּ בְטִמְאָתִם בּטִמְאָם

משכני

משמרתי לבלתי עשות

מחקות התועבת אשר

תַּשַּׁמְאוּ בָהֶם אֲנִי אֲלֹהִיכָם: ויקרא יו

10. זבח תודה יכבדנגי

ושָם דָּרֶךְ אָראָנוּ בַּיַשְׁע

רבינו חננאל

פיסקא וחוטטין אותן.

ותריצנא הכי חוטטין בורות שיחין ומערות

יחיד, בשיחיד צריך להן.

ואין צריך לומר של רבים

דכי רבים צריכין להם

ואין תופרין של יחיד, דכי

אין יחיד צריך להן אפי׳

רב אשי מתניתיו נמי דיקא

דקתני עושין כל צרכי יבים, לאתויי

לאחויי חפירה. ורחינו לא.

לאתויי הא דתניא יוצאיז

אפי חפירה נמי

ומערות

לפניכם

בתוך בני ישראל:

בשר

יסרא:

מדרך עמי:

אשר יעשון:

בתוכם:

ועשו

יחזקאל לט טר

לא יבוא אל

יחזקאל מד ט

ויקרא יג מה

ויקרא יט יד

ישטיהו וז יד

ואת התורת

שמות יח כ

ויקרא טו לא

ושמרתם את

בקרב ארצר

והיה עליר דמים:

י סמג שם טוש"ע שם

טומאת מת הלכה ט

טומאת לרעת הלכה ו

י סמג לאוין שם טוש"ע

הלכה ד שמג לאמו עה

ל) ופי דרכים המפולשין], ב) [עי' תוס' ב"ב קמו. ד"ה מניןן, ג) סענית יו: יומא עא: סנהדרין כב: פג: ובחים ים: וככ:ו. ד) וליפא בהראו. ה) נסוטה לכ:] נדה סו. שכח קו. חולין עח., ו) ניכמות באון ז) וסוטה היו. ח) ושייך למשנה דף ב.], **ע**) (שייך במשנה דלעיל ב.), י) ברש"י בעין יעקב ליתח מיכת אלא, כ) [גיטין מח:], ל) נעי' חום' פסחים לו. ד"ה אלא וכרין, מן נמשם לא מוכח מידי ושם כחיב קרח אחרינא ונראה דל"ל מפ׳ מהלט העתק מחילופי

נרסאותן, כ) [ועי' תוס' ב"ב

קמו. ד"ה מנין],

'א) גם' אבל לא חוטטיו אותן ולה שפין: (3) שם רג פפא אמר מהכא ואמר סלו כו' רב חיננא אמר מהכא הרימו כו' ר"י נריה דר"ה חמר מהכא יהודעת כו' מר זוערא אמר אהרא והוכחת כו' כד חשי למר מהכא ושמרתם כו' רבינה המר מהכא ושם דרך כו': (ג) יש"י ד"ה אבל כו' ברייתא שלמעלה חוטטין של יחיד היינו (ד) ר"ה מרגילין כו׳ שיהא נוכע (כמקום) וכמקוהן כר ונ"ב נרחה דפי' זה הוא של רבינו הלוי דמ"ל דובה טעונה מים חיים אכל לדעת רש"י דס"ל דלא בעי' מים חיים ב"ל מרגיליו לחוכו מ' סחה היינו מי גשמים עי׳ בפ' במה אשה שבת דף סה ע"ב וכככורות דף כה ע"כ: (ס) ד"ה דכחיב כו' הפגרים המושלכין כארצם ירמו הוא ושלא בא הכתוב וכו' עושה ליון) מא"מ ונ"ב ס"א שלא כא הכתוב להוהיר ממר שיכה חדם עושה ליון דמש"ה א"ל ליון דכיון שאין מטמא באהל מכסהו בקרקע ואין נחיך לניין: (ו) ד"ה כל כן נכר ערל לב שנתנכרו מעשיו לאכיו שכשמים שנעשה ערל ועע"ז כדמפרש בפ"ב דמנחות וערל בשר שמפו כו': (ו) ד"ה פני כו' וטהרות הס"ד ואח"כ מה"ד פנו דרך.

גליון הש"ם נמ' ת"ל וראה עצם ארם. ער' נדה דף נו ע"ל חוס' ב"ת ובנה:

א] תום' ד"ה הא מקמי וכו׳ מדאורייתא. כ"ב עייו הוא ול"ע. ועיין בכ"ב קמו ע"א תום' ד"ה מנין כו' דוד וכחיתי שהרגיש בוה:

מוסף רש"י דבר זה. דכהו ערל פסול לענולה (סנהדוין כב). כל כן נכר ערל לב. כהן

עלמות הפגרים המושלכין (ד) ורמז הוא שלא בא הכתוב יאלא להזהיר וללמד שיהא אדם עושה ליון: כל בן נכר (ו) וערל בשר. שמתו חחיו מחמת מילה ולא רצו למולו שיראים פן ימות גם הוא כאחיו לא יבא אל מקדשי לשרחני שאסורין בעבודה: גמירי. מסיני: טומאה קוראה לו פרוש. כלומר עושים סימנים על הטומאה כדי שיהא מרגיש ופורש: (ו) לפני עור לא חתן מכשול. כלומר עשו דרד פנוי ללכת בו עשו דבר על הטומחה שלח יהו נכשלים בה נושאי תרומה וטהרות: והורתם. ומתרגמינן ותפרשון: עשו משמרת למשמרתי. עשו משמרת לאוכלי תרומה דכתיב בה משמרת דכתיב (במדבר ים) ואני נתתי לך את משתרת תרומותי שלא יהו מטמאים: ושם דרך. שעושין סימן כחיזה דרך ילכו: אראנו בישע אלהים. זה השם אורחותיו המחשב הפסד מלוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. ושם כמו שמין ?: בשבחה דריגלה

ם) **קילקולי המים.** כגון אבנים שנפלו מחמת הבור: **חוטטין**. נפלו לרורות בקרקעית הבור מעלה אותן במועד: אבל לא חוששין אותן. אי אמרת בשלמא הא דקתני ההיא ברייתא שלמעלה (ג) של יחיד היינו בשיחיד לריך לו איכא לאוקמי האי דקמני האי ברייתא אבל לא חוטטין בשחין יחיד לריך לו חלח חי חוקמת

לה הא דחוטטין בשאין יחיד לריך לו

א"כ האי דקתני אבל לא חוטטין

במאי מוקמת לה: אלא מאי בשיחיד

לריך לו כו'. כלומר במאי מוקמת האי

דקתני חוטטין בשרבים לריכין להן

והתניא כו' של רבים חופרין אותן:

אלא קשיא קמייםא. דקמני אין

חופרין בורות של רבים בשרבים

לריכין לו קשיא להא ברייתא דקתני

ייחנן דאמר לא שנו כו': מסניתין

הדרכים. לפנות קולים שבדרכים:

בקולים שבדרכים: הא. דקאמרת

מתקנין כו' אלא ודאי הא דקתני

קא אמר: שמליינין את הקברות.

שעושין סימנים על הקברות בסיד

הברות בסיד דחוור כעלמות כדי שלא

ילכו אוכלי תרומה לשם: דכחיב

העתיד לבא שיעשו ישראל ליונים על

לא הוה מקשי ליה. משום דאתו

כולי עלמא לפירקא ואי מקשי ליה

ולא הוה מצי לפרוקי הוה מכסיף:

מותר לעבודת כוכנים שהוא ערל לב ונתנכרו מעשיו לאביו שכשמים (שם פג: וכעי"ז שם כב: ויומא עא:) שנתנכרו מעשיו מחמת

עכלת לכו שהוא ערל לכ רשע (זבחים יחי). רערל בשר. שממו אמיו מממת מילה ניוחא שם וסנהדרין שם ושם וזבחים שם). לא יבא אל מקדשי. והיינו אזהכה מדכרי קכלה כעלתא ולא לקי עלה (סנהדרין פד.). מאן אמר. מאין לתדו דכר זה, ששנינו

בפרק שני דוכמים (טו:) שהכהן ערל עבודתו פסולה (יומא עאים. רטמא טמא יקרא. הוא עלמו אומר טמא רחקו מעלי (שבח

כנגל שכלה (סומה ה:).

קילקולי המים שברה"ר וכו': חטיטה אין חפירה לא אמר ר' יעקב אמר ר' יוחגן לא שנו אלא שאין רבים צריכין להם אבל רבים צריכין להם אפילו חפירה מותר וכי רבים צריכין להם מי שרי והתגיא חומטין בורות שיחין ומערות של יחיד ואין צריך לומר של רבים ואין חופרין בורות שיחין ומערות של רבים ואין צריך לומר של יחיד מאי לאו בשרבים צריכין להם לא בשאין רבים צריכין להם דכוותה גבי יחיד שאין יחיד צריך להם חמימה מי שרי והתניא בורות שיחין ומערות של יחיד כונסין מים לתוכן אבל לא חומטין (י) ולא שפין את סדקיהן ושל רבים חוטטין אותן ושפין את סדקיהן ואלא מאי בשיחיד צריך להם דכוותה גבי רבים בשרבים צריכין להם חפירה מי אסיר והתניא בורות שיחין ומערות של יחיד כונסין מים לתוכן וחוממין אותן אבל לא שפין את סדקיהן ולא חוטטין לתוכן ולא סדין אותן בסיד ושל רבים חופרין אותן וסדין אותן בסיד אלא קשיא הך קמייתא תריץ הכי חוממין בורות של יחיד "בשיחיד צריך להם ואין צריך לומר בשל רבים כשרבים צריכין להם יראפילו חפירה מותר ואין חופרין בורות שיחין ומערות של רבים בשאין רבים צריכין להם ואין צריך לומר של יחיד דכי אין יחיד צריך להם יאפילו חמימה נמי אסור אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני עושין כל צורכי רבים כל לאתויי מאי לאו לאתויי חפירה לא לאתויי הא דתניא יוצאין לקווץ את הדרכים ולתקן את הרחובות ואת שהאסטרטאות ולמוד את המקואות וכל מקוה שאין בו ארבעים סאה מרגילין לתוכו

דורשין והיו מתקבלין כל בני העיר לשמוע הלכות של רגל: ארבעים סאה ומנין שאם לא יצאו ועשו כל אלו שכל דמים שנשפכו שם מעלה עליהם הכתוב כאילו הם שפכום ת"ל יוהיה עליך דמים הא בהדיא קתני לה ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת המקואות ועושין כל צורכי רבים לאתויי מאי לאו לאתויי הפירה שמע מינה: ימציינין את הקברות: אמר ר"ש בן פזי רמז לציון קברות ימן התורה מנין °תלמוד לומר 'וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון א"ל רבינא לרב אשי הא מקמי דליתי יחזקאל מאן אמר וליטעמיך הא יידאמר רב חסדא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו יכל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי יו (לשרתני) מקמי דליתי יחזקאל מאן אמר אלא גמרא גמירי לה ואתא יחוקאל ואסמכה אקרא הכא נמי גמרא גמירי לה ואתא יחוקאל ואסמכה אקרא רבי אבהו אמר מהכא יוטמא טמא יקרא טומאה קוראה לו ואומרת רב אשי אמר יייושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי רבינא אמר ייושם דרך אראנו בישע אלהים אריב"ל ייכל השם אורחותיו זוכה

לו פרוש וכן אמר רבי עוזיאל בר בריה דרבי עוזיאל רבה מומאה קוראה לו ואומרת לו פרוש והאי להכי הוא דאתא ההוא מיבעי ליה לכדתניא וטמא ממא יקרא יצריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים א"כ ליכתוב ושמא יקרא מאי ושמא שמא שמעת מינה תרתי אביי אמר מהכא יולפני עור לא תתן מכשול רב פפא אמר (0) יואמר סלו סלו פנו דרך רב חיננא אמר הרימו מכשול מדרך עמי ר' יהושע בריה דרב אידי אמר יוהודעת להם את הדרך (אשר) ילכו בה מר זומרא אמר יוהזרתם את בני ישראל מטומאתם

ורואה בישועתו של הקרוש ברוך הוא שנאמר ושם דרך אל תקרי ושם אלא ושם דרך אראנו בישע אלהים רבי ינאי הוה ליה ההוא תלמידא דכל יומא הוה מקשי ליה בשבתא דריגלא לא הוה מקשי ליה קרי

. לקווץ את הדרכים ולתקן את הרחובות (והאיסטראות) (והאיסטרטאות) ולמוד המקואות וכל מקוה שאין בו מ׳ סאה מרגילין לחוכו ארבעים סאה. ומניין שאם לא יצאו ותיקנו כל אלו, כל דמים שנשפכו שם מעלה אני עליהם כאילו הם טפכום, שנאמר ועשית מעקה לנגך וגוי, וכתיב והיה עליך דמים. ופריק הא בהריא קחני לה, מתקנין את הדרכים כוי, כל צרכי רבים לאחויי מאי, לאחויי חפירה של רבים שהיא מוחרת ש"מ. תניא בורות שיחין ומערות של יחיד, כונסין לחוכן

מים במועד אבל לא חוטטין אותן ולא שפין את סדקיהן, ושל רבים חופרין אותן וסכין אותן בסיד. ומציינין את הקברות. סו) לועק וחומר טמח הוא וחודין עח) כלומר סורו מעליו שטמח הוא (סומה לב). כל השם אורהוחיו. מחשב הפסד מנוה רמו לציון מנא לן, מדכחיב וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. ועד דלא אתא יחזקאל מאן אמרה, אלא גמרה גמירי לה

ויחזקאל אסמכה אקרא. רבי אכדו אמר מהכא, וטמא טמא יקרא, טומאה קוראה לו ואומות פרוש פריש. וש"מ נמי, כל משריע בו רבר כגון המצורע וכיוצא בו, צריך להודיע לרכים ורכים מבקשין עליו רחמים, שנא' וטמא טמא יקרא. ורבנן אחריני נמי אמרי מהני קראי, ולפני עור לא תתן מכשול. וכתיב הרימו מכשול מדרך עמי. [ובתיב] והודעת להם את הדרך ילכו בה. רב אשי אמר ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי. רבינא אמר ושם דרך אראנו בישע אלהים. וכל השם אורחותיו זוכה ויושב ורואה בישועתו של הקי, שנאמר ושם דרך אראנו כישע אלהים קרי כיה ושם דרך ילנא הוה ליה ההוא תלמידא כל שתא הוה מקשי ובשבתא דריגלא לא הוה מקשי,

הכח של רבים חופרין חותן: אלה **תריץ הכי**. ואין לריך לומר בשל רבים דאפילו חפירה מותר ולא קשיא לרבי הגהות הב"ח

נמי דיקא. דבשרבים לריכין לו דחפירה נמי מותר: לקוון את מרגילין להיות בתוכו ארבעים סאה. שמרגילין שיהא (ד) נוגע במקוה אמת המים כדי שיהא בו ארבעים סחה: כל דמים שנשפכו שם. כגון דלאתויי הני נמי בהדיא קחני במתני׳ ועושין כל לורכי רבים לאתויי חפירה כדאמר במרובה (ב״ק דף סט.) של וראה עלם וכו'. יחוקאל מתובא על

:דמ״ד

הגהות מהר"ב

רנשבורג

קרי עליה יושם דרך אראנו בישע אלהים

תנו רבנן מיאין מציינין לא על כזית מן המת

ולא על עצם כשעורה ולא על דבר שאינו

מטמא באהל אבל מציינין על השררה ועל

הגולגולת על רוב בנין ועל רוב מנין המת

ואין מציינין על הוודאות אבל מציינין על-

הספיקות ואלו הן הספיקות סככות ופרעות

ובית הפרם סיואין מעמידין ציון במקום

מומאה שלא להפסיד את המהרות ייואין

מרחיקין ציון ממקום מומאה שלא להפסיד

את ארץ ישראל וכזית מן המת אינו משמא

באהל והא יי(תניא) ייאלו שמטמאין באהל

כזית מן המת אמר רב פפא הכא בכזית

"מצומצם עסקינן דסוף מוף מיחסר חסר

מוטב ישרפו עליו תרומה וקדשים לפי שעה

ואל ישרפו עליו לעולם ואלו הן הספיקות

סככות ופרעות "סככות אילן המיסך על

הארץ פרעות [א] "אכנים פרועות היוצאות מן

הגדר בית הפרם כדתנן שיהחורש את הקבר

הרי הוא עושה בית הפרם וכמה הוא עושה

מלא מענה מאה אמה ובית הפרם מי מטמא

באהל ייוהאמר רב יהודה אמר שמואל

ימנפח אדם בית הפרם והולך ורב יהודה בר

אמי משמיה דעולא אמר בית הפרם?

שנידש מהור אמר רב פפא לא קשיא כאן

בשרה שאבד בה קבר כאן בשרה שנחרש

בה קבר ושדה (כ) שנחרש בה קבר בית הפרס

קרי ליה אין והתגן ישלשה בית הפרם הן

שרה שנאבר בה קבר יושרה שנחרש בה

קבר לושדה וו בוכין מאי שדה בוכין רב יהושע

בר אבא משמיה דעולא אמר שדה שמפטירין

בה מתים וטעמא מאי אמר אכימי משום

יאוש בעלים נגעו בה ושדה שנחרש בה

קבר לא בעי ציון והא תניא ממצא שדה

מצויינת ואין ירוע מה מיבה יש בה אילנות

יבידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע o

שאבר בה קבר יר' יהודה אומר עד שיהא שם

זקן או תלמיד לפי שאין הכל בקיאין בדבר

אמר רב פפא כי תניא ההיא בשדה שאבד

בה קבר דציינוה יש בה אילנות בידוע

שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע שאבד

בה קבר וליחוש דלמא אילנות מגואי וקבר

ב) ועי׳ גירסת התוס׳ לקמן

ו. ד"ה דאמרו, ג) ולהמו נון.

ד) נכ"ל מכן), ד) ומהלית

רפ"בן, ו) נאהלות פ"ח מ"ב

נזיר נד:ן, ז) ותוספתה

דאהלית פ״טן, ח) אהלית

פי"ו מ"ל | תמורה יג. ע"שן. ט) ברכות יט: עיריכין ל:

כתובות כח: נדה נו. בכורות

כט.. י) זועי׳ מש"כ עה"ג

מ"ב מ"ג מ"ד, ל) תיקפתא

דאהלות פי"ו, מ) ועיין חום׳

הפרסו. כ) כ"ל של"ל מלא.

ם) ואילנוח רש"שן,

תורה אור השלם

ו. זכח חודה יככדנני

ושם דרך אראנו בישע

הגהות הב״ח

(ל) רש"ב ד"ה אבל מלייניו

כו' כגון סככות ופרעות הפמוכות לרשות הרכים.

נ"ב עי' פרש"י במס' נדה

דף נו ע"א וי"ל אילן המיסך

על הארן יהוא שמיך לדרך

הקברות

דמתרמי בין השמשית

יהברי המס כיי: (**ב**) ד"ה

שמפטירין כו' ובאין אנשי המקום כו׳. נ״ב

הערוך בערך כך ונקרא

בוכים שכן דרך כשמחועדין ימד אלו עם אלו כולם בוכים

וע" נמים' ס"פ לם הנדה:

(ג) תום' ד"ה אין כו' אסור

(ד) ד"ה מנפח כו' ומשום

לטרות:

לליין דאסור

ברכות יט:ן, **כ**) אהלות פיי

אכגדה מיי פ״ח מהלי טומאת מת הלכה ע שמג עשין רלח: [מיי שם פייג הלייב]: בב ז מיי שם פייי כל"ם

םמג עשין רלא: פ"ו מהלי ק"פ הלכה ח: בד י מיי פ"ח מהלי טומאת מת הלכה א סמג עשין לא:

מה כ מיי שם פיי הלכה

א קמג שם: מו ל מייי שם פייח הלכה :7 מו מ מיי שם הלכה יפ"י הלכה י: שה ב מיי שם פיי הליי

מוסף רש"י

מנפח אדם בית הפרס יהולך. בנפיחה ואם יש עלם כשעורה רואהו ונשמע מ*מנו* (חגיגה בה.) לכשל ליכא יעלם בשעירה לא מטמא אלא במגע ובמשא. הלכך מנפח כדי שלח יגעי רגליו כו והולך (נדה נה.) דכולא ספיקא משום עלמות היא ועלמות בלא בשר אינו מטמא באהל וכשמנפח לפני רגליו אם יש שם עלם גדול כאה מאליי ועלם קטן: ראה בנפיחה ואינו מסיטו: ב**רגליו** (ערובין לי) **וסומך** על כד שאם יש עלם ריאהו. יאע"ג דמאהיל לא חיישינן, דחין עלם כשעורה מטמח כאהל עד דאיכא שדכה אי לו ליל מנין (כתובות כח: כעיין פסחים צרין. בית רגלי כני חדם (ערובין ל:) שדשוהו בני אדם ברגליהם ב**רגלים הרבה** וכתובות וחו שהוד, דתלינו לקולא ואמרינן כל העלמות נכתחו לפחום מכשיעור וחוח שאי חפשר לעצם כשעורה שלח וווח שכרגלים נושאים אח העלמית ישחקים (ודה שם) ברגלים העבירתן והכח לעשות יבדוק אם נידש פסמו רעבור, אבל לאכילת מרומה לא סמכינן עלה שיכול וכית להמתין מדבריהם ולא העמידום במקום כרת לפסח (פסחים

רבינו חננאל

צב ז.

והוה קרי עליה ושם . דרך אראנו בישע אלהים. ת״ר אין מציינין על כזית מצומצם מז והמתן, דסיפו מיחסר חסר, ותנן . באהלות פרק שני אלו אם חסרו טהוריו. כזית מו . המת כזית נצל כר'. ולא על הבשר שסופו מתאכל והולך, ולא על עצם כשעורה, ולא על כל דבר שאינו מטמא באהל, אבל מציינין על השדרה יעל של מת ועל מנינו. ואין מציינין על הוודאות אלא . הספיקות סככות ופרעות, פי ותנן באהלות פרק ז', הזיזין 6) והגודריות, כו׳ עד והסככות והפרעות (אינז) ושהון יכוליו לקבל

אין מציינין. אין לריך ליון ואי גבי יום טוב מיירי הברייתא איכא לפרש אסור לליין (י) ואסור לערוח ביום טוב:

עצם בשעורה. והוא הדין יותר מכשעורה כדמוכח בסמוך אינו מטמא באהל והאי דנקט כשעורה משום דבהאי שיעורא

מטמא במגע דהכי הלכה למשה מסיני כדאמרינן בשחיטת חולין (חולין דף קכו:): שאינו מממא באהל. אן כגון תרווד רקב כדאיתא בהעור והרוטב (מולין דף קכו: ושם) ושדה שנחרש בה קבר כדלקמן בשמעתין ואפילו איכא ספק טומאה שמטמא בהיסט בלא נגיעה לא הצריכום ציון דהיסט לאו מילתא דשכיחא היא שידרום על קנה שטומאה עליו ולכך לא החמירו חכמים לליין משום היסט: אילן המיסך על הארץ. סמוך לבית הקברות דמספקא לן

אי איכא טומאה תחתיו אי לא מסתמא אמרינן דמת תחתיו כיון דדרך מקים לנוע הוא ולכך בעי ליון ע"א דידעינן ודאי דאיכא טומאה תחת נוף אחד של אילן ויש הפרש בין נוף לחבירו ואין ידוע באיזה מקום ישנה והכי נמי איכא לפרש גבי אבנים שיש אבנים זו אצל זו הבולטות מן הגדר: מנפח אדם כית הפרס והולך.

דמסתמא ליכא למימר שהגיעה המחרישה עד המת וליכא לאחזוקי מקום טהור בטמא מספק אלא חכמים החמירו משום חומרא דטהרות ומשום הכי הקילו (ד) דליכא ספיקא דאורייתא הם אמרו והם אמרו ולא היו רגילים לקבור מתים בעומק כי השתח בזמן הזה הילכך לא חיישינן שמא המת בעומק תחת המחרישה ומן הדין אפילו נפוח לא לריך כי אם חומרא בטהרות שהחמירו חכמים בדבר ואמאי לא חיים שיהא מת בקרקע ואין נוגע בו ומטמא באהל אי נמי בלאם) המאהילים מן הלדדים הוו מטמאין לאדם באהל אלא שמע מינה דלא מטמא באהל: יש כה אילנות כירוע שנחרש כה קבר אין כה אילנות כירוע

שאבר בה קבר. דתנים התס (תוספתה דההלות פי״ו) שדה שהבד בה קבר אינה ניטעת כל נטע וכגון שראויה לאילנות ויש לנו לומר דמסתמא אם לא שאבד בה קבר היו נוטעים בתוכה ° אי נמי בידוע לאו דוקא ואגב דנקט רישא בידוע נקט סיפא בידוע וכן ל"ל לפי׳ הקונטרם:

Df מבראי כדאמר עולא בעומדין על הגבולין הכא נמי בעומדין על הגבולין

קרי עליה ושם דרך. שמחשב בשעות אי זה מהן להקשות אי זה מהן שלא להקשות: אבל מליינין על השדרה. שאע"פ שאינה אלא עלם אחד מטמא טומאה באהל: רוב בנינו. כגון עלמות גדולות כגון קוליות אע"פ שאין בו רוב מנינו: רוב מנינו. רוב העלמות

ואע"פ שאין בו רוב בנינו: אין מליינין על הוודאות. הואיל דברור לכולי עלמא דאית ביה טומאה ודאית לא מטלטלי באותו מקום טהרות: אבל מליינין על הספיקוח. שיש עליהן אהל כגון סככות ופרעות (א) הסתוכות לרה״ר הסמוך לבית הקברות דמספקא לן בהו טומאה דכיון דיש עליהן אהל רגילים לקבור שם במקום לנוע: סככות ופרעות וכית הפרס. מפרש לקמן: אין מעמידין הליון על הטומחה שלח להפסיד טהרות. שחם הטומאה ממש מחת הליון אינו מרגיש עד שבא על הליון פתאום ויטמאו הטהרות שהרי הטומאה תחת הליון אלא עושין הליון סמוך לטומאה ברחוק כל שהוא וכשבא על הליון מרגיש מן הטומאה ואינו הולך עליה: אין מרחיקין אם כליון ממקום טומאה. יותר מכל שהוא: שלא להפסיד ארן ישראל. שכשרואה הסימן מיד פורש ונמלא ארך ישראל בטומאה שלא לצורך: וכזים מן המת אינו מטמא באהל. דקתני אין מליינין על כזית מן המת ולא על כל דבר שאינו מטמא באהל: אמר רב פפא. לעולם כזית מטמא באהל והא דקתני אין מליינין בכזית מלומלם עסקינן דמחסר מסר בקרקע ולהכי אין מליינין: ישרפו עליו [תרומות] וטהרות שעה אחת. דכל העובר על אותו כזית כשנקבר מחדש שורפין טהרותיו דעדיין לח חסר: וחל ישרפו עליו לעולם. שחם מליינין חותו שורפין עליו (על) כל תרומה שעוברין על אותו ליון לעולם שלא לצורך שהרי חסר וזימנין דלא חזי ליה כגון בלילה וכי הדר חזי ליה ואמר נעמאת תרומתי ושרף לה והיא לא נטמאת דההוא כזית כבר חסר יכשאין מליינין חותו חין שורפין עליי חלח מחדש שלא חסר: אילן המיסך על הארץ. וטומאה תחת נוף אחד ואינו יודע מחת אחה נוף עושה ליון: כים הפרם.

יחלי מענה חלם אחד של מאה אמה:

מנפח אדם. ההולך לשחוע פסחו

דאם יש עלם כשעורה המטמא

בהיסט מתפזר ברוח ועושה פסח

בבית הפרס אזיל לו ואי מטמא באהל

היכי אזיל עליה: בשדה שאבד בה

הכי הקילו דבירן דליכא :ספיקא

גליון הש"ם תום' ד"ה יש כה אילנות וכו' אי נמי כידוע לאו דוקא. עיין נדה דף סד ע"ב חוס' ד"ה ע"ג כולם:

הגהות הגר"א

(א) גם' פרעות פרעות וכ"ה במתניי דאהלות פ"ח מ"ב ובנזיר נד ב ועי" חוי"ט באהלות ובן שנחרש. פיל שחבד: [ג] בוכין. נ"ב ובתוספתה דאהלות) גרסינן כוכין (וכן פי' בערוך לחד

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תום' ד"ה שלינו וכו' כגין מרווד רקב וכו'. נ"ב דבריהם תמוהים דבחוליו שם מפורש דמטמא כאהל וכן הוא משנה מפורשת פ"ב דאהלית ייעו"ש באהלות בספר שושנים לדוד עמד על דבריהם יעי׳ גם בספר יד דוד:

ודלמא קבר. קתני דמליינין דמטמא באהל אבל בשדה שנחרש בה קבר אין לריך לציין ולא מטמא באהל דנימא מחרישה סלקיה לטומאה: **שלשה בית הפרס הן.** שאין הולכין בו אוכלי תרומה: **שמפטירין כה את המחים.** שכשמביאין מתים ממקום למקום לקבור כשבאין בשדה קמוך לעיר נפטרין אלו שהביאום ממקומן והולכין להם ובחין אנשי המקום (כ) ומקבלין אותן ורוחלין אותן שם וקוברין אותן: ו**טעמא מאי.** חוששין ביה משום טומאה: משום יאוש ב**עלים**. לפי שהביאום ממקום רחוק נדלדל אבר ונפל שם ונחייאשו אלו על אלו והניחוהו שם: ו**שדה שנחרש בה קבר לא בעי ליון.** דקא מתרלם הא דקתני מנפח אדם בית הפרס כשנחרש: ו**אינו יודע מה טיבה**. אם הוא שדה שנחרש בה קבר מכול לילך בניפוח ואם מפני שנאבד בה קבר ואינו יכול להכנס בה בנפיחה דמטמא באהל: יש בה אילנות בידוע שנחרש. השדה לצורך האילנות ויכול להלך שאינו מטמא באהל. אלמא מדקתני בה מלא שדה מלויינת דמליינין בית הפרס שנחרש: אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר. ולא נחרש ומטמא באהל: רבי יהודה אומר. לעולם לא הוי בחזקת שנחרש עד שיהא שם זקן או ח"ח שיהא יודע שנחרש: אמר רב פפא. לעולם בית הפרס שנחרש לא בעי ציון והאי דקתני בידוע שנחרש בה קבר בשדה שאבד בה קבר וליינה לאלתר: יש בה אילנוח בידוע שנחרש. לאחר שליינוה ולעולם בית הפרק שנחרש לא בעי ליון: אין כה אילנות בידוע שאבד בה קבר. ולא נחרש: וליחוש דלמא אילנות מגואי ועומאה מאבראי. ולא נחרש במקום טומאה מבחוץ לאילנות אלא בין האילנות והוי שדה שאבד בה קבר ולא נחרש ואמאי האמר בידוע שנחרש בה קבר: **בעוחדין האילנות על** הגבולין. של רשות הרבים דודאי ליכא טומאה מבראי דלא קברי אינשי ברשות הרבים אלא בין האילנות הויא טומאה ונחרש בשביל האילנות:

הסככות אילן המיסך על הארץ והפרעות אבנים היוצאות מן הגדר. ומציינין על בית הפרס, כשדה שאבד בה קבר. ואין מעמידין ציון ומקום טומאה עצמה שלא להפסיד את הטהרות אלא מרוחקין מעט. ואין מרחיקין ציון ממקום הטומאה שלא להפסיד את ארץ ישראל. ואין מציינין על השדה שנחרש בה קבר וכל שכן שנידש. תניא שלשה בית הפרט הן, שדה שנחרש בה קבר ושנאבר בה קבר ושדה בוכים. פי דתגן באהלות פרק י"ח שלשה בית הפרס הן החורש את הקבר ניטעת כל נטע וכרי עד ומטמאין במגע ובמשא ואינן מטמאין באהל. שדה שאבד בה קבר בתוכה כרי עד ומטמא במגע ובמשא ובאהל. מאי שדה בוכים, שדה שמפטירי בתיכה מתים. פי דתנן באהלות פרק י"ח שדה כוכים לא ניטעת ולא ניזרעת ועפרה טהור וכו', מאי טעמא, יאוש בעלים נגעו בר. ופקשינן שדר שנחרש בה קבר לא בעיא ציון, והתניא מצא שדה מצויינת ואין ידוע מה טיבה, יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר. ופריק רב פפא, כי תניא ההיא בשדה שאבר בה קבר וציינוה, אם יש בה אילנות בידוע שאחרי שציינוה נחרש אותו הקבר. וגיחוש דלמא אילנות גואי, פי׳ לא חרשו מקום הטומאה וטומאה אבראי קאי, ואמרי׳ בשאילנות עומדין על הגבולין.

ממ א ב ג מיי׳ פ״ח מהלכות טומאת מת

הלכה יא:

ב ד מיי פ"ל מהלכות

:עשין מה

נא ה מיי׳ פ״ב מהלי

כלאים הלכה מו: גב ו מיי׳ פ״א מהל׳ מגילה

ד טוש"ע ה"ח סי' תרפח

סעיף א:

בב ז ח מיי פ"ב מהלי

בד ט מיי שם הלכה וון :10

רבינו חננאל

וניחוש דלמא טומאה

גואי ואילנות על הגכוליו

. בראי, ופרקינן במסובכין.

הל' ד סמג עשין דרכנן

כלאים כלכה עו והלכה

שקלים הלכה ע סמג

א) נלעיל ה:ן, ב) מוספתא שקלים פ״ה [עי״ש], ב) נלעיל ה:], ד) מגילה יג: כע. שקלים פ״א מ״א, ה) כלאים פ״ב מ״א ב״ב נד., ו) [במדבר כח], ז) [ל"ל בשאר עיירות],

הגהות הכ"ח (ל) גם' דאימור מחמת מוכש הול דאיקלף ולי לל סיד: (ב) רש"י ד"ה מסוגמן ל"ל במסובכין: (ג) שם ד"ה הכת כו" מחמת חורש הות הס"ד וטפור הס"ד ומה"ד ואי לא כו': (ד) ר"ה לחי פ"ד מדידהו דבעל הכים יהבינן להו למחי: (ה) תום׳ ד״ה אע"ג כו' אם יש חרסית בינתים דומה שמליינין וכו' אין בית הקברות הק"ד: לליכא מורש ביניהם טהור ומפרש דאינמקא כו': (ו) בא"ד חי חיכא ליון על הטומאה שביניהן: (ח) בא"ד אם לאו על הטומחה ואפילו חורשו :63

מוסף רש"י

משמיעין על השקלים. **בהכרות כית דין** (מגילה בם. כית דין מכריזין שיכיאו הכלאים. לעקור כלאי הזרעים הניכרין בין התבוחה (שם כמ:) שגדלו הורעים קלת ונילן ניכר יעוקרין אותן משדותיהן כהכרות כית דין (שם יג:).

ודלמה טומהה מגואי. ולה בין האילנות ולה נחרש במקום טומהה: אם יש סיד ביניהם. הציון הוה מסיד כדתנן פרק ה' דמעשר (כ) מסובכין. שאינן עומדין בשורה אחת סביב הגבולין אלא מעורבין בכל השדה דודאי נחרש כל השדה בשביל האילנות: הא אמרן אין מרחיקין ליון ממקום טומאה. וכיון שסמוך לאילנות הליון ודאי טומאה בין האילנות היא ונחרש

> בשביל האילנות: כל מילי דמהא עליה ודלמא מומאה מגואי ואילנות מכראי רמיא. דמלמיד בקי הוא: מלא אבן במסובכין ואיבעית אימא הא אמרן אין אחת מלויינת. בסיד תחתיה טמא. מרחיקין ציון ממקום מומאה שלא להפסיד ומפי מורי הזקן אבן אחת מלויינת את א"י ר' יהודה אומר עד שיהא שם זקן שיש סיד על גבה דאינו לריך להרחיק או תלמיד לפי שאין הכל בקיאין בדבר אמר הליון מן האבן לפי שהאבן גבוה על אביי שמע מינה צורבא מרבנן דאיכא במתא גבי קרקע ורואה את הליון מיד קודם כל מילי דמתא עליה רמיא אמר רב יהודה שיהא נוגע בו אכל בשדה מרחיקין לה ליון בסמוך דומנין לא חזי ליון עד מצא אבן מצויינת תחתיה ממא שתים אם דאתי ונגע ומאהיל: שחים. מלויינות יש סיד ביניהן ביניהן ממא ואם אין סיד תחתיהן טמא אבל ביניהן אם יש סיד ביניהן ביניהן מהור ואע"ג דליכא חורש ביניהם על הארן טמא דמשום ליון והתניא יסצא אבן אחת מצויינת תחתיה הוח: מע"ג דליכה חורש. שלה חרש ממא שתים אם יש חורש ביניהן כיניהן ביניהם מעולם טהור כי ליכא סיד: מהור ואם לאו ביניהן ממא אמר רב פפא אם אין חורש ביניהן שמא. ואע"ג בהכא כשהסיד שפוד על ראשיהן ומרודה דליכא סיד לפי שליין את האבנים שמכאן ומכאן לא חשש לליין בינחים: לכאן ולכאן אי איכא חורש ביניהן ביניהן סכא. דקתני כי ליכא חורש טמא מהור דאימור מחמת חורש הוא (4) דאיקפל כגון סיד שפוך על ראשי אבנים ואי לא סיד דביני ביני הוא וממא א"ר אמי ומרודה לכאן ולכאן ביניהן דאי איכא ימצר אחד מצוין הוא ממא וכל השדה חורש מחמח חורש הוא (ג) דאיקלף כולה מהורה שנים הם ממאין וכל השדה שנקלף מן האבנים ונפלו שם ביניהם כולה מהורה שלשה הם ממאין וכל השדה וטהור ואי לא סיד דביני ביני כולה מהורה ארבעה הן מהורין וכל השדה הוא ומחמת ליון נעשה שם להודיע שיש גם ביניהם טומאה: אין מרחיקין כולה ממאה דאמר מר מאין מרחיקין ציון ממקום מומאה שלא להפסיד את א"י: ליון ממקום טומאה. ולהכי ליין כל ארבעה מלריו דתהא כל השדה ויוצאין אף על הכלאים: ואכלאים בחולו נטמאה ובליון דמלר אחד לא סגי של מועד נפקינן ורמינהו סדבאחד באדר לכולה דאין מרחיקין ליין ממקום משמיעין על השקלים הועל הכלאים טומחה: וחכלתים בחולו של מועד יבחמשה עשר בו קורין את המגילה בכרכים נפקינן ורמינהו באחד באדר ויוצאין לקווץ את הדרכים ולתקן הרחובות משמיעין על השקלים. שיהו ישראל ולמוד המקואות ועושין כל צורכי רבים מביאין תרומת שקלים בניסן דכתיביי ומציינין את הקברות ויוצאין על הכלאים בחדשו לחדשי השנה חדש והבא לי קרבן מתרומה חדשה: בכרכים. רבי אלעזר ורבי יוסי בר חגינא חד אמר המוקפין חומה מימות יהושע בן נון: יכאן בבכיר כאן באפיל וחד אמר כאן בזרעים ואם מקואות המים. מקואות המים של כאן בירקות א"ר אםי א"ר יוחנן "לא שנו מ' סאה שחוטטין אותן מן הזבל אלא שאין ניצן ניכר אבל ניצן ניכר יוצאין שנכנס לתוכן כל ימות הגשמים. והאי עליהן מאי שנא בחולו של מועד דנפקינן דלא פריך נמי בגמרא אשאר מחני׳ אמר רבי יעקב אמר רבי יוחנן משום דתני ומתקנים הדרכים והרתובות שכר פעולה דמוזלי גבן אמר רב זביד בחולו ש"מ והכא מנא בט"ו באדר משום דלאו פירכא הוא דבדין הוא ואיתימא רב משרשיא שמע מינה כי דמתקנין להו תרי זימני דכי מתקן יהבינן להו שכר מתרומת הלשכה יהבינן בט"ו באדר אתו גשמים ומקלקלי להו ראי סלקא דעתך מדידהו יהבינן להו להו והדרי ומתקני להו בחולו של מאי נפקא לן מינייהו כל כמה דבעו ליתן מועד אבל אכלאים כיון דעקרו להו להו ועד כמה אמר רב שמואל בר יצחק לגמרי בחמשה עשר בחדר למה לי מכאותה ששנינו מכל מאה שיש בה למיפק בו בחולו של מועד ולהכי קא מיבעים: כחן בבכיר כחן בחפיל.

על הבכירות יוצאים בט"ו באדר על האפילות בחולו של מועד דפסח: בורעים. על התבואה יולאין בט"ו באדר שקודמין לירקות: לא שנו. דאין יולאין עליהם קודם אדר וקודם חולו של מועד: משום שכר פעולה דמוולי גבן. כלומר שיכול לשכור פועלין בזול לפי שאינן עוסקין במלאכה בחולו של מועד: שמע מינה. מדעסקינן לשכור פועלים בזול: כי יהבינן להו. שכירות לפועלים דבטלי כלאים: דאי סלקא דעתך מדידהו. דבעל הביח (ד) יהיב להו אמאי יולאין להכי בחולו של מועד משום שכר פעולה לבטלו בכל זמן אף על גב דליכא שכר פעולה בזול וכל מה דבעי ליחב להו אלא מתרומת הלשכה יהבינן להו וכל כמה דמלינן ללמלם מעות דהקדש עבדיק: ועד כמה. הוי כלאים דחייב לבטלו: רובע

אומר יבור והא לא שייך בנזרע כבר ובפרק המוכר פירומ (ב"ב דף גד. ושם) מייתי לה מיהו בשמעתין דאיירי בנזרע כבר יש לומר דלא פליגי:

שני (מ״ה) ומייתי לה פרק מרובה (ב״ק סט. ושם) אם יש סיד ביניהם לא ידענא כמה: אע"ג דליכא חדם. גרסינן ומנאתי מפרש חרם דומה הוא לחרסית ואין לבן כמו סיד ונ"ל פירושו אם יש

חרסית ביניהם (ס) דומה שמליינין להודיע שהוא טהור שעד שם אין בית הקברות שאינה לבן בינתים:

אמר רב פפא כשהמיד שפוך. פירוש ודחי כי ליכח סיד וחרסית טהורין אבל כשהוא מרובה ושפוך על ראשו או לריך חרסית שאם יש חרסית יש לתלות שנתן לנידי האבן חרסית והסיד נתחבר בו ולרפו הסיד שעל ראשו עמה ואם אין חרסית א"כ סיד הוא של ליון בינתים ולפירוש הקונטרם גרסינן אף על גב דליכא חורש (ו) ומפרש ביניהם טהור דחינתקא לה טומאה דהוי לה קבר שנחרש ותימה לי נהי דטהור מטומאת אהל טהור לא הוי דהוי כמו שדה שנחרש בה קבר ושמא טהור מאהל קאמר א"נ לגמרי ע"י דישה וניפוח א"נ ביניהם איכא טובא ספיקות ושרי ספק אי איכא ליון (י) הטומחה שביניהם אי לא ואפילו איכא ליון הרי נחרש ומלאתי מפרש דהשתא סלקא דעתיה דה"פ אם יש ביניהם חורש טהור דודחי לח היה שם טומאה דאם היה ביניהם לא היה חורשו אדם תימה לי אמאי לא פריך דקתני בקמייתא אם יש סיד ביניהם בינתים טמא אע"ג דאיכא חורש והכא קתני אם יש חורש ביניהם טהור ואע"ג דאיכא סיד ונ"ל דסלקא דעתיה דהך בחרייתא איירי בדליכא סיד דכי איכא סיד לא היה טהור לעולם דהא אין מציינין אם לאו על הטומחה (ם) וכי חורשו לח יהח טהור ולהכי לא מקשה כי אם מסיפא דברייתה המייחה דחיירי בדליכה סיד: דאמר מר אין מרחיקים. כך פירש בתוספתא ובקונט' ובספרים מנאתי דאמר מר אין מעמידין ליון כר׳ ולפי זה אינו נותן טעם למה כל השדה טמא אלא נותן טעם למה תחתיהן טהורין דחין מעמידין ליון במקום הטומאה ונהי דברוח אחד או שנים או שלשה יש לנו לומר דכל תחתיה טמא כי אין הטומאה בפחות מן הליון אבל בארבעה יש לחלות הטומאה בכל השדה לפיכך תחתיהן טהורים: ואכלאים בחולו של מועד נפקיגן. במשנה פי' מחי טעמא לא מקשה על אינך ובירושל׳

מקשה מליינין על הקברות ולא כבר ליינו ומתרן כגון שירד שטף מים של גשמים ושטפו: במ"ן קורין את המגילה. הוי מלי למתני בי"ד בו" (בכפרים) אלא משום דע"ו זמן דדברים אחרים הוא כגון ומתקנין את הדרכים וכו':

רובע

דמוזלי גבן. למ״ד לקמן (דף יג.) שכר פעולה שאין מה יאכל שרי ניחא שיכולין ליטול שכרן אלא למאן דאמר אסור לא ידעינן היכן ישכרו פועלים במועד ושמא יש לומר דהני דמלות התירו:

מתרומת הדשבה. אין להקשות הא אית בהן מעילה דלב ב"ד מתנה עלייהו ובפרק בתרא דכתובות (דף קו. ושם) איכא מילי טובא שנוטלין שכרן מתרומת הלשכה: שרש בה רובע. פירוש כשרונה לזרוע דהא קתני סיפא ר' יוסי

איבעית אימא כדאמי אין מרחיקין ציון ממקום הטומאה שלא להפסיד את ארץ ישראל. די יהודה אומר עד שיהא שם זקן או תלמיד שתיקן זה הציון, לפי שאין הכל בקיאין כדכר. ש״מ צורכא מרבנן דאיתיה במתא כל מילי דמתא עליה רמיין. אמר רב יהודה מצא אכן אחת מצויינת תחתיה טמא, שתים אם יש סיד ביניהן טמא, ואם לאו שפוך על ראשיהן ומרודה לכאן ולכאן אי ^{לו} איכא חרש ביניהן טמא, דאמרי מחמת חרש הוא דאיקפל. ואם לאו סיד דביני ביני תוא וטהור. אמר ד' אסי מצא ציון מצד אחד הוא הצד טמא וכל השרה טהורה, וכן שלשה הן טמאין וכל השדה טהורה, ארבעה השדה כולה טמאה והציונין שהציון בהן טהורין. דאמר מר אין מרחיקין ציון ממקום ארץ ישראל כוי. ויוצאין אף על הכלאים. ומקשינן ייצאיז על הכלאים. והתגז בחמשה עשר באדר יוצאין על הכלאים. ופרקינן בככיר יוצאין כחמשה יוצאין. עשר באדר, כאפיל יוצאין אומרים כאז בזרעים וכאז בירקות. (ו)אמר ר' יותנן לא שנו בחולו של מועד

מ) מולי צייל מי מיכח חרש ביניהן טהור כו׳ דביני ביני הוא וטמא ואולי דרכיני היה ני גרסה החרם.

אלא שאין ניצן ניכר, פי' ציץ שלהן ניכר.

ניכר שהוא כלאים יוצאין

לאלתר ואין שוהין אותן

שנא בחולו של מועד יוצאין על הכלאים, אמר

ר׳ יוחנן (משום) שכר

פעולה, עת שהפועלים בטלין ונשכרין בזול

לעקור הזרעים ולהשליכן,

ובעינן למיתן להו אגרייהו

מתרומת הלשכה.

ער חולו של מועד. ומאי

אבל אם הציץ

שם פרק א מ"בן, כ) לעיל

ב., ג) ובשחלתות פ' הברכה

איי רב הונאז. ד) ובשאלמום

פרשת הברכה סי' הע איחא

ר״ה בן יעקב חומר כשחמרו

כו'ן, ה) ובשחלתות פ׳

סברכה אר רבאן, ו) ועיין

ו) ס"א ר' יהודה וכן גירסת

התוספות נוכן ברי"ף והרא"ש וכן בשאלתות

פרשת הברכה סי' קע וכן

בפיסה' דלהמו ז. ר' יהודה

אימר וכו'ן. **ה**) ותוספת'

פ״חן, ש) בכח״י: גינה של

יכקום,

תורה אור השלם

ו. במו שבלול תמס

יהלר נפל אשת בל חזו

הגהות הכ"ח

(ל) רש"ר ד"ה דכתיב כו'

רירות נופלות. נ"ב כלומר

כל שעה שהולר ליחה נופלת

ממנו: (3) תום' ל"ה שרי

יכו׳ משנת כ״א בז יעקב

קב: (ג) בא"ר ששתו לפני

המועד מותר להשקותו

במועד וקסנר תרנינה

כו': (ד) בא"ד ומקשינן

עלה שדה. נ"ב לשוו הרו"ף

וו"ל דהא דהאמר שדה גרי

מ"ע כו׳ הוא קושיא על

רבינא ולא פריה ולכר לית

נר מצוה

נה א מיי' פ"ב מהל' כלאים הלכה א טוש"ע י"ד סי' רלו סעיף :[ব]:

בר ב מיי שם הלי טו: בל ג מיי פייח מהלי יוייט הלכה ג וופ"א מהלי שמיעה הל' הן שמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' חקלו :1 סעיף

בח ד מיי פ"ח מהלי יו"ט הלי ד: נמ ה מיי שם הלי ג

מוש"ע שם: ו מיי׳ פ״ה מהלכות סמיטה הלכה ט ופ"ח מהלכות יי"ט הלכה ג: בא ז מיי׳ פ״ח מהלכות יי"ט הלכה ה טוש"ע א"ח סי מקלו סעיף יג: םב ח מיי שם סלכה ו טוש"ע שם סי' חקמ

סעיף א: סג ט מיי' פ"ב מהלי שמיטה הלכה יד:

רבינו חנגאל

מילי במשנה ומוי שהתקינו להיות עוקריו הכלאים בלבד מתוד התבואה ומשליכיז. אבל . כל השרה כולה יוצאיו אפי׳ בשאר הימים. ועושיו אלו הן צרכי רבים, דנין דיני נפשות ודיני ממונות ודיני מכות ופדיון שבוים ודיני ערכין והחרמין והשקאת וההקדשות וטהרת מצורע ורציעת עבד עברי, וכז מפרקיז אין מחזירין. ומציינין על הקברות. והלא צייז באדר. יירצאין אף על הכלאים. והלא כבר יצאו מאדר, אפילה ולא היו הצמחית ניכרים באדר. **מתני'** ד׳ אליעזר בן יעקב אומר מושכין המים כו'. אמר רב הונא אם היתה השדה מטוננת, פיי לחה. כגון שרבו המים מקודם ועדייז ליחלוחיתה קיימת, מותר. אסור להשקות במועד לא אמדו אלא זרעים שלא זרעים ששתו מלפני המועד מותר להשקותן. ואם היתה שדה מטוננת מותר. ואין משקין שדה גריר במועד. פי' כדתנן . בנויקין בפ׳ איזהו נשך, כל ימי גריר אחד כל ימי רביעה אחת. והכמים מתיריז בזה וכזה. אמר רכ כהוא ש"מ האי תרביצא. פי׳ שדה (שאינה) זרועה מקודם, מותר להשקוחה גם במועד לזורעה אחר אמאי אסור משום דאי משקת ליה האידנא מקדים ליה ובכיר, תרביצא נמי אי משקת ליה האירנא קרים ומציץ [ו]בכיר. ולא איפרק, והא דתניא מרביצין בשביעית אבל לא במועד ר׳ אליעזר בן . יעקב היא, והא דתניא מרביצין בין במועד בין כשביעית רכנן היא. תניא מרביצין שדה לכן בערב

וגריד בדל"ת וכן פירש בערוך [ובתוס"] הרב ברי"ש כמו חמרא מיגרר גריר (פסחים דף קו:):

וחכמים מתירין בזה ובזה. והני תרי פלוגתא דנהך נרייתא

יבראשונה היו עוקרין ומשליכין לפני •

בהמתז והיו בעלי בתים שמחיז שתי שמחות

שמשליכיו לפני בהמתם התקינו שיהו

עוקרין ומשליכין על הדרכים ועדיין היו

שמחין שמחה גדולה שמנכשין שרותיהן

התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה:

מתני' ∘ר"א בן יעקב אומר :מושכין את

המים מאילן לאילן ובלבר שלא ישקה את

כל השדה הורעים שלא שתו לפני המועד

לא ישקם במוער וחכמים מתירין בזה ובזה:

גמ' אמר רב יהודה האם היתה שדה

מטוננת מותר תניא נמי הכי יוכשאמרו אסוד

להשקותן במועד לא אמרו אלא בזרעים

שלא שתו מלפני המועד אכל זרעים ששתו

לפני המועד מותר להשקותן במועד ואם

היתה שדה מטוננת מותר ואין ואו משקין שדה

גריד במועד וחכמים מתירין בזה ובזה

אמר ∘רבינא שמע מינה האי תרביצא שרי

לתרבוצי בחולא דמועדא שדה גריר מאי

מעמא ראפלא משוי לה חרפא ה"נ אפלא

משוי לה חרפא ת"ר (ב) מרביצין שדה לבן

בשביעית אבל לא במועד והא תניא"

ימרביצין בין במועד בין בשביעית אמר

רב הונא לא קשיא הא ר"א בן יעקב הא

רבנן תניא אידך מרביצין שרה לבן ערב

שביעית כדי שיצאו ירקות בשביעית ולא

עוד אלא שמרביצין שדה לבן בשביעית

מתני' צדין את האישות ואת העכברים

משרה האילן ומשדה הלבן כדרכו במועד

וכשביעית "יוחכ"א משדה האילן כדרכו

ומשדה הלבן שלא כדרכו יומקרין את

הפירצה במועד יובשביעית בונה כדרכו:

גמ' מאי אישות אמר רב יהודה בריה שאין

לה עינים אמר רבא בר ישמעאל ואיתימא

רב יימר בר שלמיא מאי קרא יכמו שבלול

תמם יהלך נפל אשת כל חזו שמש ת"ר צדין

את האישות ואת העכברים משרה הלבן

ומשדה האילן כדרכו יומחריכין חורי נמלים

כיצד מחריבין רשב"ג אומר מביא עפר מחור

זה ונותן לתוך חור זה והן חונקין זה את זה

אמר רב יימר בר שלמיא משמיה ראביי

והוא דקאי בתרי עברי נהרא והוא דליכא

גשרא והוא דליכא גמלא והוא דליכא מצרא

:שביעית

שיצאו ירקות למוצאי

אחת שמנכשיו

להם שדותיהן ואחת

היינו כעין פלוגתא במתניתין ות"ק דהכא הוא ר"א בן יעקב: שרי לתרבוצי. וקשה הא קיימה לן משנת ר"ה (כ) קב ונקי ועוד הקשה בתוספות דרבינה גופיה דאמר לעיל (דף ד.) מדלין ירקות כדי לאוכלן אבל לייפותן אסור אלמא הרווחא אסור וחירן דתרביצא אינה כ"ח השקחה פורחת ולפ"ז נרחה דה"פ דהאי תרבילא שרי לתרבולי אפילו לראב"י דכי היכי דשרו רבנן אפלא לשוויי חרפא גם לראב"י יתיר ג"כ השקחה פורתח חו שמח סבר כר"ח בהשקחה ופליג בהרבלה וי"מ דפלוגתא דשדה גריד לאו היינו פלוגתא דמתני׳ דמיירי בה ראב"י וחכמים ופליגי באפלא לשוויי חרפא ת"ק חשיב ליה הרווחא ואסור ורבנן סברי דלאו היינו הרווחא דיש אוהב יותר אפלא ויהיו נגמרים יותר ומבושלים בטוב ור״ח פי׳ אמר רבינא שמע מינה האי תרבילא פי׳ שדה שאין זרוע עדיין שכבר השקוהו הודם מותר להשקותו במועד לזורעו אחר המועד דסבר לה כראב"י דאמר זרעים ששתו לפני המועד (ג) וקסבר תרבילה הוי כמו זרעים ששתו לפני המועד דהיינו שם תרבילא שהרבילוהו קודם המועד (ד) ומקשינן עלה שדה גריד אסור משום דאי משקי ליה האידנא יבכיר קודם אבל לא פסיד תרביצה נמי חי משקה החידנה קדים ובכיר ולא פסיד וזה השיטה הולכת דסבירא לן כראב״י. כך פירש ר"ח: מרביצין שרה לכן בשביעית. לגדי שביעית פי׳ הקונטרס השקחה פורחה ונרחה שחזר בו ממה שפירש במשנה משקין בית השלחין במועד ולגבי שביעית שרי אפילו בית הבעל ואני פירשתי במשנה דשביעית נמי לא שרי אלא בבים השלחין כדפי׳ בקונטרס כאן אבל ק״ל שמא הכא איירי בהשקאה גמורה דפליגי לגבי מועד ראב"י ורבנן ופלוגתייהו הוי בהשקחה מרובה וחדרבה נרחה לי דמיירי בהשקחה גמורה אלא לגבי שלחין שלריך השקחה נקט משקין וגבי בית הבעל קרוי הרבלה לכן נראה יותר פי׳ הקונטרם שבמשנה ולפי׳ דהכא ל״ל דהשקאה גמורה אסורה בבית הבעל והרבלה מועטת שרי בשביעית ובמועד אסור אפילו

שרי אפי׳ השקאה גמורה: צדין את האישות במועד ובשביעי'. חימה מאי קמ"ל בשביעית

הרבצה מועטת לר"א בן יעקב ולרבנן

והלא אין זו עבודת קרקע ורבי יהודה מאי טעמא דאפר כדרכו וי"ל דודאי לריך למיסקל אבנים מתוך שדהו כשמפנה האישות ותנן פ"ג דשביעית המסקל שדהו נוטל העליונות ומנית התחתונות הנוגעות בארץ וכן גרגיר של לרורות וכו' אישות מפורש בירושלמי חולדה:

לול

וצען משקין שדה גריד. פי בית הבעל לפי שהוא רגיל להיות יבש רובע. הקב אחד מכ"ד בסאה: הכי גרסי ימעע. שאם זרע רובע הקב ימעטנו ויעקרנו: והסנים כל השדה כולה. ואת אמרת ימעט: שמנכשין שדותיהן. שלוחי ב"ד משלהן דכשנוטלין הכלחים מחליו מתנכש: מתני מושכין המים מחילן לחילן. דהוי כשדה בית רובע זרע ממין אחר "ימעם והתניא התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה לא קשיא כאן קודם תקנה כאן לאחר תקנה דתניא

השלחין דפסידה יתירה חיכה חבל לה ישקה את השדה כולה שדה בית הבעל: זרעים שלא שתו לפני המועד. שלא היו מלומדין לשתוח חמיד לפני המועד: לא ישקם במועד. דהואיל ולא משקה להו תדיר לפני המועד לא הוי ליה פסידא אי לא משקה להו במועד: וחכמים מתירים בוה ובוה. להשקות את כל השדה כולה ולהשקות במועד זרעים שלא שתו לפני המועד והאי חכמים היינו ר"מ דאתר לעיל (דף ב.) משקין מתנו אפיי שדה בית הבעל: גב" אמר רב יהודה. הא דאמר ר"א אבל לא ישקה[ג] את השדה כולה אבל אם היתה שדה מטוננת לחה ויבשה מותר להשקותה אע"ג דהוה שדה בית הבעל דכיון דהויא לחה עד השתא אי לא משקה לה הוי פסידא יתירא: שדה גריד. יבשה מעולם שחין לריך להשקותה: בוה וכוה. בשדה גריד ובורעים שלא שתו לפני המועד: תרבילה. גינה ש: שרי לתרבולי. לולף עליה מים אע"ג דליכא פסידא. לתרבוצי להשקות לשון אין מכבדין ואין מרביצין היינו השקאה פורתא כדי שיצאו הירקות וכדמפרש באידך ברייתא לקמיה ומשקין היינו השקאה גמורה של בית השלחין: אפלא לשוויי חרפה. דליכה פסידה והפ"ה שרי להשקותה כך ולהשביחה ה"נ בגינה מרביצין: שדה לבן. בית

הגהות הגר"א נמ' משקין ל"ל מרכיניו בן שם ת"ר אין מרכילין שדה לבו בשביעית ולח במועד כל"ל: |ג| רש"י ד"ה ממר כב יהודה המ דאמר ר״א אבל לא ישקה . כו'. נ"ב אבל הטור פ דהאי אסיפא אזרעים שלא שתו (וכן פי' הנ"י):

> לעזי רש"י לימצו"ן. חילזון.

מוסף רש"י כל סאה. תכוחה, שיש בה רובע. סקנ, ממין אחר ימעט. דלם ליהוי רובע ואחר כך יזרענו, וכן פי׳ רבינו חננאל, א״נ נזרעו אלא שלא נשרשו עדיין מעט. אבל אם נשרשו אין להם עוד חקנה, שכבר נאסרו בהשרשה כדנפהא לו בפרה כל שעה ופסחים כה.) מהמלחה והזרע. זרוע מעיהרו נהשרשה. ונספרי התכוחה משתשרים ורשב"ם ב"ב צד.), מושבין את המים מאילן לאילן. בחולו של מועד. אם יש מים תחת אילן אחד עושין דרך קטן מאילן לאילן כדי שימשכו המים מחילן זה לחילן חחר ודעיד ב.. כל השדה. ננים הנעל

קמיירי דהרווחה היא (שם).

הבעל: הא. דקתני אבל לא ישקם במועד היינו ר"א בן יעקב דאמר אבל לא ישקה את כל השדה כולה והא דתני בין במועד בין בשביעית היינו חכמים דמתירין להשקות אפי׳ כל השדה: כדי שילאו בשביעית. אבל לא ישקה בשביעית כדי שילאו בשביעית: מתנר' נדין החישות. כשדה האילן כמועד מפני שמפסידין בו: כדרכו. שאין לריך לשנות בלידה: ובשביעית. אט"ג דמתקן השדה: בשדה האילן. נד כדרכו מפני שהפסד מרובה הוא: ובשדה לבן שלא כדרכו. ואינו יכול לצוד כדרכו בשדה לבן משום דלא מפסיד כולי החי בשדה לבן: ומקרין חם הפירוה. שאם נפלה מקומה חוזר ומתהנה במועד: ובשביעית בונה כדרכו. מתחילה אע"ג דמיחזי דעביד נטירותה לפירי: גמ' בריה שהין **לה עינים.** וחופר בקרקע: **מאי** קרא. דאישות בריה שאין לה עינים: דכתיב כמו שכלול חמם

טד יהלך כלומר כשיולא חוץ מנרחיקו (א) רירות נופלות ממנו עד שהוא נימוח ומת. תמס כמו ונמס: נפל אשת כל סוו שמש. כלומר כך אישות נופלות פתאום לארץ ומתים דלא חזו: וחונקין זו את זו. מפני שמריחין את העפר ואין מכירין באותו עפר: והוא דקאי בחרי עברי נהרא. דכיון דאיכא הפסק מים בין הני תרתי חורי נמלים אין מכירים הני בעפר דהני: גישרא. גשר: גמלא. שאין לו גשר אלא מנסר אחד: ומלרא. עדיין קטן מגמלא אין יכול להלך עליו אלא

יהלך. שבלול שקורין לימלו"ן ממס

כשקושרים חבל אחד משני עברי הנהר בשתי יתידות ואוחזין בו והולכין על אותו גשר לר. אבל אי איכא חד מהן מכירין הני בחורי דהני: שכיעית כדי שיצמחו ירקות כשביעית ולא עוד אלא שמרביצין שדה לבן בשביעות כדי שיצמחו ירקות למוצאי שביעית. אישות. פיי בריה שאין לה עינים. כדכתיב נפל אשת בל חזו שמש. ירושלמי אישות וו חולדה. ת"ר צרין את האישות ואת העבברים משדה אילן ומשדה הלבן, ומחריבין חורי נמלים, כיצד עושה מביא עפר תיחוח עם הנמלים מחור זה ונותן לחוך הור זה והן חתקין זה את זה, והוא דקיימי אלו החורין בתרי עברי נהרא, וליכא התם לא גשר ולא גמלא ולא מיצרא
ולא תיתורא שיכולין לחזור כחור שלהן. עין משפמ

גר מצות

הלי ה טוש"ע א"ח פיי

מקלו סעיף יג:

םה ב מיי שם טוש"ע

: 05

ם וגד הומיי פ״ח

לחרן עה טוש"ע ח"ח פי

מהמ סעיף א:

הלכה טז נופ"ע מהלכות טימאת לרעת

רבינו חננאל

וכמה יהא בין חור

לחור פרסה. ר׳ יהודה

אומר צדיו משדה הלבז

. כדרכו ומשדה האילן שלא

כדרכו. ת"ר כיצד כדרכו

חופר גומא ותולה בה

מצודה, כיצד שלא כדוכו

נועץ שפוד ומכה בקורדום

ומרדה בעפר תחתיה.

ומקרין פירצה במועד. רב

יוסף אמר בהוצא ודפנא,

במתניתא תנא צר בצרור,

על גב זו, ואינו טח

בטיט. אמר רב חסרא לא

אלא כותל גינה ל) ואבל

כותל חצרן שנפל בונה

כדרכו אמר רב אשי

מתני׳ נמי דיקא דעל

כותל גנה אמרה המשנה

ומקרין את הפירצה במועד, דקתני וכשביעית

בונה כדרכו, דהיכא, אי

נימא דחצר צריכא למימר

דבונה בשביעית וכי כנין

לאו דגינה ואע"ג דמיחזי

כמאן דעביד נטירותא

לפירי. תניא כוחל הגוחה

לרשות הרבים סותר ובונה

כדרכו מפני הסכנה שלא

יפול על בני אדם. **מתני'**

ר׳ מאיר אומר רואיז

את הנגעים כוי. תניא

ר׳ מאיד אומר רואין

את הנגעים להקל. כדי לטהרו, אכל לא להחמיר.

ור׳ יוסי אומר לא להקל

ולא להחמיר], שאם אתה

נזקק לו להחמיר. שנא׳

לטהרו או לטמאר. אמר

במוסגר בי רואיו להקל

מהל' י"ט הלכה ו סמג

מסורת הש"ם

א) [ל"ל ומרדד כך אי ń″n בשאלמות). ב) וכשאלמות אי׳ ר״א ב״ין, ג) [לקמן יא.], ד) [תוספתא פ"א לקתן יג.], ל) (בערוך איי הגוסה וכ"א בשאלתות וכ״ה בתוספתא ולקמן יג.], ו) [ער׳ כתר״ט], ו) ותוספתה פ"הו.

הגהות הכ"ח (ל) דש"י ד"ה הונה חוצי דקל הס"ד ומה"ד דפנה ופרי שלו קוריו ביי״ש יקענד גדר: (ב) תום' ד"ה אמר רבי כו' ואי בעי שתיק ורבי יוסי קסנר דלעולם כו' ילדנרי ר' יוסי לא ממנא: (ג) ד"ה בהסגר כו׳ תחילת הסגר ראשון שיכול לשתוק דהם:

גליון הש"ם תום' ר"ה אמר רב נראין וכו' צריך פריעה ופרימה בשהוא מוחלם וממא ממא יקרא. עיין תר"ט פ"א מ"ז דמגילה:

הגהות הגר"א (א) גם' כהסגר שני לכ"ע ל"פ דחזי ליה כי פליגי בהסגר ראשוו כנ"ל:

לעזי רש"י ביי"ר (לוריי"ר) דפנה.

מוסף רש"י הגוחה, מועה וחוכה .can

עד כמה. מרוחקין הני תרי חורי נמלים דכי איכא ניריהו עד כמה עד פרסה. דאין מכירין זה את זה ביותר מפרסה אפי׳ בלא נהר א״נ ה״פ כשיש נהר מתי קרויין מכירין עד פרסה אבל ביותר מיקרי אין מכירין ודוקא דאיכא נהר: תניא ר"ש בן אלעזר אומר. לא ידענא מה הוא אם הוא תנא

שלישי או שמא מילמיה דת"ק מפרש או שמא י"ל דרבי יהודה מודה בשדה לבן הסמוכה לשדה האילן וחכמים מיירי בשדה הסמוכה לבית השלחין לא בשדה הסמוכה לבית האילן ונראה לי דגרסינן הכי באיזה שדה לבן מתירין חכמים ויש ספרים שכתוב בהן כשאמרו בשדה לבן שלא כדרכו לא אמרו אלא בשדה לבן הסמוכה לעיר וקאי על דברי רבי יהודה כו': אמר דב אשי מתניתין נמי דיקא. פסק בתוס' דהר"ר פרן דהלכתא הכי דכותל חלר מותר לבנותו ופירש דהיינו דוקא במקום סמוך לרה"ר שיש לו לחוש לגנבים אבל בין חלר לחלר ומשום בני חלר אסור לבנותו כדרכו:

אמר רבי נראין רברי ר"מ שפירש מה במוסגר.

בקונטרם דמוסגר אסור בתשמיש המטה לא נדע מנין לו דהא תנן בפרק קמא דמגילה (ד' ח:) אין בין מוסגר למוחלט אלא פריעה ופרימה משמע דלענין תשמיש המטה שוין דלמאן דאמר מוחלט מוחר כל שכן דמוסגר מותר ולמ"ד דמוחלט אסור ה"ה מוסגר אסור דהא מוחלט מאי טעמא דאסור משום דאיכא ק"ו לימי חלוטו כדאמרינן בשמעתין והכי נמי ק"ו לימי הסגירו וגמרינן ימי הסגר מימי ספרו ואי משום דאין טעון פריעה ופרימה בימי ספרו נמי אין טעון פריעה ופרימה והא דקאמר התם בגמרא הא לענין שילוח טומאה זה חה שוין ה״ה לענין תשתיש המטה הן שוין אלא לא פסיק ליה לאיסור או להיתר וגם מה שפירש בקונט׳ דמוסגר אינו משתלח חוץ לג' מחנות מזה חזר בו דהא בפרק קמא דמגילה (ד' מ:) קאמר הא לענין שילוח זה חה שרין ולפי זה קשה מאי שייך לוותא דאשתו ולוותא דעלמא במוסגר ובמוחלט בשלמה לווחה דעלמה יש ליישג שהוה ילריך פריעה ופרימה כשהוא מוחלט ° וטמא טמא יקרא ופורש מבני אדם בימי חלוטו יותר מבימי הסגירו

טהור, אכל לא להחמיר שאם יראה כי הוא טמא ישתוק, ואוקמה רבה א) אלו מיכות המוקפים נראה

הולא. (4) ענפי דקל דתמרים: **דפנה.** ביי"ר וקעבד גדר מדפנה עד כמה עד פרסה: רבי יהודה אומר משדה ומגדל אותה מהולי הדקל: לר בלרור. האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא כדרכו: מניח אבנים זה על גב זה: אמר תנו רבנן "כיצד כדרכו חופר גומא ותולה רב חסדה לה שנו. דחמר מתני׳ בה מצודה כיצד שלא כדרכו נועץ שפוד מקרין אבל אינו בונה כדרכו: ומכה בקורדום יומרדה האדמה מתחתיה בכותל גינה. דליכה פסידה יתירה תניא י (ר"ש בן אלעזר) אומר בשאמרו אי עיילי בה אינשי: אבל בכותל חלר משדה לבן שלא כדרכו לא אמרו אלא בונה כדרכו. דאיכא פסידא יתירא אי עיילי בה גנבי וגנבי ממוניה: בשרה לכן הסמוכה לעיר אבל בשרה לכן גוחה. שוחה ונטוי: סופר וכונה הסמוכה לשדה האילן אפילו כדרכו שמא לדרכו. דהיינו כותל חלר מסייע יצאו משדה הלבן ויחריבו את האילנות: ליה לרב חסדא: מפני הסכנה. ומקרין את הפירצה במועד: כיצד מקרין שלא תפול על הולכי ברשות הרבים: רב יוסף אמר ייבהוצא ודפנא במתניתא שלה מפני הסכנה לה. קשיח לרב תנא דצר בצרור ואינו מח במים אמר חסדא דאמר בכותל חלר בונה כדרכו רב חסדא לא שנו אלא כותל הגינה אכל אע"פ דליכא סכנה: מריץ. לא יכותל החצר בונה כדרכו לימא מסייע קשיא לרב חסדא דהא דקתני במקום סכנה היינו דסתר לה כשגותה ובונה ליה שכותל שהגוחה לרשות הרבים סותר לה שפיר: הכח. דקחמר רב חסדה ובונה כדרכו מפני הסכנה התם כדקתני שלא במקום סכנה בונה כדרכו מעמא מפני הסכנה ואיכא דאמרי תא כשהיא סתורה קודם לכן אבל לא שמע כותל הגוחה לרה"ר סותר ובונה סתר לה במועד: הסס. במקום כדרכו מפני הסכנה מפני הסכנה אין שלא סכנה לסתור משום דאיכא סכנה מפני הסכנה לא לימא תיהוי תיובתיה ולא ליבני דבבנין ליכא סכנה: א"כ. דרב חסדא אמר לך רב חסדא התם סותר דלא בני: ממנעי ולא סתרי. והוי ובונה הכא בונה ולא סותר התם נמי סכנה: מסניתין נמי דיקא. כרב ססדא דגינה אינו בונה במועד ליסתור ולא ליבני א"כ מימגע ולא סותר כדרכו: אלא לאו בגינה. ובשביעית אמר רב אשי מתניתין נמי דיקא דקתני בונה כדרכו אבל במועד אינו בונה ובשביעית בונה כדרכו דהיכא אילימא כדרכו: מתני רואין את הנגעים דחצר צריכא למימר אלא לאו דגינה ואע"ג להקל. כלומר רואה הכהן נגע לרעת דמיחזי כמאן דעביד נמירותא לפירי שמע במועד לטהר: לא להחמיר. שאם מינה: מתני' ר' מאיר אומר רואין את רואה הכהן שהוא טמא אינו אומר הנגעים "(בתחילה) להקל אבל לא להחמיר כלום שאם מטמאו נמלא מלערו יוחכמים אומרים לא להקל ולא להחמיר: במועד ורחמנה חמר (דברים טו) ושמחת בחגך: גמ' שחם חחה גמ' תניא רבי מאיר אומר "רואין את מקק לו להקל אחה מקק לו להחמיר. הנגעים להקל אבל לא להחמיר רבי יוםי כלומר מאחר שרואהו הכהן אומר אומר לא להקל ולא להחמיר שאם אתה בין הוא טמא בין הוא טהור: א"ר נזקק לו להקל נזקק לו אף להחמיר אמר נרחין לי דברי ר' מחיר במוסגר. רבי מאיר במוסגר נראין דברי שרואין ודברי רבי יוסי במוחלט: יוםי במוחלט אמר רבא ודברי רבי בהסגר ראשון. שאם מטהר ליה משמח ליה אי לא מטהר ליה לא בשהור כ"ע לא פליגי דלא חזו ליה או בהסגר יותר מדמעיקרא מטמא ליה ראשון דכ"ע לא פליגי דחזי ליה כי פליגי ליה פעם שניה: מסגר בהסגר

וליכא גישרא דאין מכירין הני בחורי דהני: עד פרסה. אי ליכא

פרסה בינייהו אע"ג דאיכא נהרא וליכא מעבר מכירין הני בחורי

להני: נוען שפוד. במקום שהן מלוין ומרדה האדמה וממעך אותן:

בהסגר אבל למשמיש שניהן שוין ע"כ נראה דהא דקאמר מר סבר לוומא דעלמא ניחא ליה ומר סבר לוומא דאשמו עדיף אמוחלט קאי וה"פ נראין דברי ר' מאיר במוחלט דרואין דאי מטמא ליה חחילה נמי טמא הוה ואי מטהר ליה מאי אפסדיה דלווחא דאשחו אינו חושש דצוותא דעלמא עדיפא ליה ונראין דברי ר' יוסי במוסגר דמטמא ליה ופסיד צוותא דעלמא שיהיה טעון פריעה ופרימה וטמא טמא יקרא ואריך לפרוש מבני אדם וגם יפסיד שיצטער שעד עתה היה מאפה להיות טהור ואין מאפה עתה ליטהר ותנא אחרינא סבר אווחא דאשתו ניחם ליה והכי פירושו נראין דברי ר' מאיר דרואין במוסגר דאי מטמא ליה לא יפסיד דשניהן מוסגר ומוחלט דינם שוה חוץ מפריעה ופרימה ובהך הפסד אינו חושש אפיי קרינא ליה הפסד לווחא דעלמא כדפיי אינו חושש אלא אלווחא דאשחו אבל מוחלט אין רואין דאי מטהר ליה יפסיד לוותא דאשתו דקסבר לוותא דאשתו עדיפא ליה מצוותא דעלמא וקלת ק"ל מהו נראין דברי ר"מ הא לית ליה לרבי מאיר כלל דהכהן מחויב לומר ואי בעי שחיק ור' (כ) קסבר דלעולם כהן אינו רשאי לשחוק כלל ולדברי ר' לא תמלא בשום אחד רואין להקל ולא להחמיר דאינו רשאי לשתוק כלל והכי הוה ליה למימר נראין דברי ר' יוסי כו' ואין נראין דברי יוסי כו' והכי איתא בשמעתין דטיפת חלב (חילון די קט.): בחחבר ראשון כודי עלמא לא פליגי. מה שפירש בקונטרס בסוף הסגר ראשון ומשום הכי רואין אי טהור שפיר ואי עומד בעיניו תחילה נמי בבית הכלא היה עומד וקשה דלמא פשה הנגע ויהיה טמא מוחלט והכי משמע בנגעים פ"ח דארבע מראות הללו מצטרפין זה עם זה לפטור את העומד סוף שבוע שני להחליט את שנולד בו מחיה או שער לבן בתחילה בסוף שבוע ראשון או בסוף שני לאחר הפטור להחליט את שנולד בו פיסיון בסוף שבוע ראשון או בסוף שבוע שני ויש לפרש בהסגר ראשון כ"ע לא פלינגי דחזי ליה הוי הטעם משום דלטהרו או לטמאו לא שייך למדרש עד שעה שלריך לטמאוחו דהיינו בסוף הסגר שני אבל בסוף הסגר ראשון ראר הוא להסגיר עוד ולא יטמאנו וכל זה דוחק לכך נראה דברי רבינו ילחק בהסגר ראשון היינו מחילת הסגר ראשון שיכול (1) לשמח בהן דהא לא שייך לטהרו או לטמאו בהסגר שני והוא בתחילת הסגר שני שמא אינו יכול לשחוק והוא הדין בסוף הסגר שני: מהור אמר ליה מהור ואי ממא שתיק ומר

מר אמר רבי נראין דברי רבי יוסי במוחלט ודברי

ר' מאיר במוסגר והתניא איפכא תנאי היא

אליבא דרבי מר סבר צוותא דעלמא עדיף

ליה ומר סבר צוותא ראשתו עדיפא ליה

למימרא דמוחלט מותר בתשמיש המטה

אין והתניא ביוישב מחוץ לאהלו שבעת אין

ימים שיהא אסור בתשמיש הממה ואין

אהלו אלא אשתו שנאמר ילך אמור להם

שובו לכם לאהליכם זו ר' יהודה אומ' ישבעת

ימים יספרו לו סימי ספירו ולא ימי חלוטו

ר' יוםי בר' יהודה אומר ז' ימי ספירו ק"ו

לימי חלוטו וא"ר חייא דנתי לפני רבי

לימרתנו רבינו יותם לא היה לו לעוזיהו

אלא בימי חלוטו אמר לו אף אני כך אמרתי

במאי קמיפלגי ר' יוסי בר' יהודה סבר גלי

רחמנא בימי ספירו וכ"ש בימי חלומו ומר

מבר מאי דגלי גלי ומאי דלא גלי לא

גלי למימרא דבכהן תליא מילתא אין

והתניא יום שאתה בו יש יום שאתה

רואה בו ויש יום שאי אתה רואה בו מכאן

אמרו ייחתן שנולד בו נגע נותנין לו ז' ימי

המשתה לו ולביתו ולכסותו וכן ברגל

נותנין לו שבעת ימי הרגל דברי רבי יהודה

או ר' אומר אינו צריך יהרי הוא אומר יוצוה

הכהן ופנו את הבית אם ממתינים לו לדבר

הרשות כל שכן לדבר מצוה מאי בינייהו

אמר אביי משמעות דורשין איכא בינייהו

ורבא אמר דבר הרשות איכא בינייהו

ילמהרו או לשמאו כתיב אמר

נגעים פ"חן, ג) וזכחים ז:

יד: מנחות נג:ן, ד) נגעים

פ"ג מ"ב ובכירים לדות

ה) וכדאיתא נדה יע:ן,

ם א מיי׳ פ״י מהל׳ טומחת לרעת הל' ו

סמג עשין רלה: במ ב מיי פייט שם הלכה

תורה אור השלם ו. זאת תורת נגע צרעת בגד הצמר או הפשתים או השתי או הערב או כל כלי עור לטהרו או .2 וכבס המטהר את בגריו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר יבוא אל המחנה וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים: ויקרא יד ת 3. לך אמר להם שובו לבם לאהליכם:

רברים ה כו 4. ואחרי טהרתו שבעת ימים יספרו לו: יחזקאל מד כו

5. וביום הַרָאות בוֹ בַשָּׁר 6. וצוה הַכֹּהון ופנו את הבית בטרם יבא הכהו יטמא כל אשר בבית ואחר כן יכא הכהן לראות את הבית: ויקרא יד לו

רבינו חננאל

בהסגר שני. זר' מאיר סבר בכהז תליא מילתא אי טהור אמר ליה טהור אי טמא שתיק דבמילתא דכהן תליא מילתא עד . דאמר טמא בחזקה קאי. ואמר ר' נראין דכרי ר' יוסי שאמר אין רואין כלל במוחלט. והתניא איפכא, נראין דברי רי מאיר במוחלט ודברי רי תרי תנאי ואליכא דר׳. האי תנא דתני אמר ר כמוחלט שרואיז. סברוי) דלמא אחזי ליה לטהרה יצוותא דעלמא עדיפא ליה מצוותא דאשתו. והאי תנא דתני אמר ר' נראין . בררי ה' יותי המוחלה סבר אוין חזי ליה טתרה לספירת שבעה ואוסרו באשתו שהיה מותר כה כל ימי חלוטו, מצוותא דעלמא, לפיכך קתני גראין דברי ר' יוסי ראמר אין רואין, במוחלט כר. ואמרינז למימרא דרי טבר מוחלט מותר באשתו. יאמי הין, והתניא דרי סבר המוחלט מותר באשתו. התניא וישב מחוץ לאהלו שבעת ימים שיהא כמנורה וכאבל ואסור בתשמיש המטה, ואין אהלו אלא אשתו כדכתים שובו לכם לאהליכם. בשבעת ימי ספרו ולא בשבעת ימי חלוטו דברי ר׳. ורבי יוסי אומר (ז' ימי ספירו ק"ו לימי חלוטו וא״ר חייא] דנחי לפני ר׳ לימדתנו

למהרו או לממאו כתיב. גפ' נתרא דנזיר (דף פה: וזס) דריש מיניה פתח הכתוב בטהרה תחילה גבי ספק שער לבן קודם לבהרת והתם דריש מדכתיב לטהרו ברישא והכא דריש מגופיה דקרא: ה"ג בתורת כהנים שבעת ימים ימי ספירו בהסגר שני מר סבר בכהן תליא מילתא אי

ובו'. ואגב שנכתב (6) בפסוק בתר ואחרי טהרתו וגו' כתבוהו כאו: לותם לא היה לו לעוזיהו אלא בימי הלומו. פירש הר״ר

הלונימום דכתיב וישעיה זו ובעוד ששים וחמש שנה יחת אפרים מעם והיינו מנכוחת עמום חע"פ שישעיה אמרה וישעיה נתובא בשעה שנתוגע עוזיהו כדמוכח קראי שהיה רעש ע"י שרעשו עליונים לשורפו ותחתונים לבלעו הוא מונה לנבואת עמוס שנתנבא שנתים לפני הרעש וישראל גלה יגלה מעל אדמתו (עמים ז) שאז נגורה גזירה וכמה יש עד גלות הושע בן אלה שהיה בשנת שש לחוקיהו חשבונו ס״ה שנים ב' שנים קודם כגעו וכ״ה דנגעו דעוזיהו נתנגע כ״ה שנים לפני מיתו וי"ו דיותם ושש עשרה דאחו ושש לחוקיה היה הגלות הרי ס"ה שנים ויותם בן כ"ה שנים כשמלך וא"כ היה עיבורו ביתי חלוטו מכל מקום אין ר' יוסי בר' יהודה מוקשה די"ל דנתנגע בסוף השנה ועיבורו היתה בתחילת השנה ובפי' נביאים פרש"י חשבון זה וכן מוכיח בסדר עולם ומחחר שוה חמת נמלח שלריך ליישב והלא עוזיהו וירבעם מלכו כאחת דהא ירבעם מלך מ"א שנה וא"כ כשמת היה מ"א למלכות עוזיהו והכתוב אומר בשנת שלשים ושמנה לעזריה מלך יהודה מלך זכריה בן ירבעם וא"כ חסר ג' שנים וי"ל דמלך ג' שנים בחיי אביו וכן הגיה במקלת פירושים דהכי הוה מעשה דוכריה מלך בחיי ירבעם אביו ג' שנים: מאל הלא גלי לא גלי. יש מקשין למה חין רבי דורש ק"ו הח

אדם דן ק"ו מעלמוה) ושמא יש שם פירכה אי שמה מנורע חידוש הוה ה"נ ז' ימים משמע מיעיט לאפוקי ימי חלוטו ואידך דמלטריך לגופיה מיהו (כ) מדכתיב ביה לו שמע מינה למעוטי: בן יש יום שאי אתה רואה בו. תימה לר"מ למה אינו רואה להקל ועוד למאי דפי' רבינו יצחק דלכולי עלמא בתחילת הסגר רואין להקל לעולם יכול לראות ועוד ופינו את הבית עד שיראו למה טורח לפנות שמא ימלא טהור: משמעות הורשין איכא בינייהו. כ׳ דוכש מופינו וביום אנטריך למידרש ביום ולא בלילה כדלקמן וי"ו לא

משמע ליה ור' יהודה דורש מוביום אבל ופינו את הבית שמא אנטריך לרבי יהודה אפי׳ חבילי קש וחבילי עלים כדתנן בנגעים (פ׳ י״ב מ״ה) לרבי יהודה:

דבר הרשות איכא בינייהו. דרצי יהודה סבר חידום הוח ואין ללמוד הימנה שאר המתנות ומביום הראות בו לא משמע אלא המתנה דמלוה דמשמע דמלוי הדבר בקביעת היום כגון רגל והוא הדין לחתן ורבי סבר לרבות נמי המתנה שאינה מלוה וגמרינן שפיר להמתנה מופינו כל דבר הרשות בבית לא פליגי דהא בהדיא כחיב ופינו את הבית אלא דבר הרשות דגופיה איכא בינייהו ואין נראה לפרש שאר דברי רשות כגון חבילי קש ופליגי בבתים גן דלרבי יהודה דאמר חידוש הוא לא ילפיקן:

בהסגר שני. דאי מטמא ליה מחליט ליה בטומאה חמורה ומלער ליה: מר. ר"מ דאמר רואה להקל לטהר אבל לא לטמא: סבר בכהן חלא רחמנא. דאי מטמא ליה הוי טמא ואי לא בעי מטמא ליה לא היי טמא ולהכי חזי ליה להקל אבל לא להחמיר דאי חזי

ליה דהוי טמא לא לימא ליה כלום ולא הוי טמא: ומר. ר' יוסי דאמר לא להקל: סבר לעהרו ולעמאו כחיב. דכי חזי ליה כהן דטמא לא מלי למשתק ודלמא הוי טמא ונמלא מלערו שמטמאו במועד: והא סניא איפכא. דברי ר"מ במוחלט דברי ר׳ יוסי במוסגר: מר סבר לווחה דחשתו עדיף ליה. ולהכי חזי ליה במועד בהסגר שני דאי מטהרו משמחו ואפי׳ מטמא ליה ומחליט ליה ומשדר ליה חוץ מג' מחנות ולית ליה לוותא דאינשי דעלמא אפ״ה לית ליה צערם דהם אית ליה צוומם דחשתו ומותר הוא באשתו להתיחד עמה בימי חלוטו. ודברי ר' יוסי במוחלט דאפי׳ מטהר ליה דאע״ג דשרי ליה למחנה ישראל אית ליה נערא דלית ליה לוותא דאשתו דאסור הוא דכיון דמטהר ליה מחלוטו מיבעי ליה למימני שבע ימי ספירו ובימי ספירו אסור בתשמים המטה דכתיב וישב מחון לאהלו שבעת ימים ואהלו זו אשתו דכתיב שובו לכם לאהליכם: ומר סבר לווחא דעלמה עדיף ליה. החי תנה דחמר א"ר נראין דברי ר"מ במוחלט ודברי ר' יוסי במוסגר סבר לוותא דעלמא עדיף ליה ולהכי חזי בימי חלוטו דאי מטמאו לא מטמא יותר מדמעיקרא ואי מטהרו משמחו דאים ליה לוותא דעלמא אף על גב דאסור בתשמיש המטה לוותא דעלמא עדיף ליה ודברי רבי יוסי במוסגר דלא חזי ליה דלמא מטמא ליה חוץ לג' מחנות ולית ליה לוותא דעלמא ומלער ליה: ימי ספירו. אסור בתשמיש המטה

ורבי יהודה מהתם לא גמרינן דחידוש הוא ולא ימי חלוטו: יותם לא היה לעוזיהו אלא בימי חלוטו. כלומר לא נתעברה אמו דיותם אלא בימי חלוטו דעוזיהו דעוזיהו היה מלורע ולא נוקק לאשתו בימי ספירו אלא בימי חלוטו: אף אני כך אמרחי. דמלורע מותר בתשמיש המטה דיישב מחוץ לאהלי בימי ספירו כתיב: ורבי סכר מאי דגלי גלי. להכי אמרי׳ ימי ספירו ולא ימי חלוטו: למימרא דבכהן סליא מילסא. פריך בין לר"מ בין לרבי יוסי דר"מ אומר בהדיא אי טמא שתיק ורבי יוסי קאמר אין רואין כלל מכלל דרבי יוסי סבר אי לא בעי לא חזי ליה ולא הוי טמא: נוסנין לו ז' ימי המשתה. דלא חזי ליה דלמא מטמא ליה: ולכסוסו. אם נראה הנגע בכסותו: אם ממסינין לדבר הרשוח. הרי ממתינין לו שאין מטמאין עד שמפנה כל הכלים שבבית וילפי' מינה דבטומאה דבגופיה נמי ממחין לדבר הרשות דומיא דהכא כיון דאשכחן דבטומאה דגופיה ממחינין לו לדבר הרשות כ"ש דממחינין לו לדבר מליה כגון חתן וברגל: משמעות דורשין. דמר דריש מהחי קרח ומר דריש מהאי קרא: דבר הרשוח איכא בינייהו. רבי יהודה דמפיק מביום הראות בו ומכאן אמרו חתן ורגל דהיינו מלוה ממתינין לו אבל לדבר הרשות אין מתחינין לו בטומאה דגופיה ורבי סבר דבדבר רשות נמי ממתינין לו כדאמרי׳ לעיל דרבי יליף טומאה דגופיה להמתין לו מטומאה דביתו: לא גמריכן. דהוי חידוש ומחידוש

לא ילפיטן דכל היכא דאיכא חידוש אין לך דבר בו אלא חידושו:

הגהות הכ"ח

(ל) תום' ד"ה ה"ג כו' אנכ שנכתנ בפרק בתרא ואחרי טהרתו. נ״ב פירוש דהחי הרח דיחוהחל שבעת ימים יספרו לו מיירי אם נלטרע כדמוכה בפרק בתרא דף ט"ו מפרש" לא היה לריך להאי דמוישב מחוץ לחהלו גרידה דרים ימי ספירו ולא ימי חלוטו אלא אגב דמייתי להאי הרא בפ׳ בתרא כתבוהי כאן: (ב) ד"ה מחי כו' מדכחיב ביה לי. נ"ב עיין בספרי דרכשינן לי משמע ימי כפירו ולא ימי חלוטו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גם' רכי אומר אינו לריך כו'. נ"ב ותימה דנסמוך קאמרינן אליבא דרבא ורבי אומר אינטריך יכו׳ וא״כ מאי איני לריך לקאמר הכא ונע"ג וי"ל דכיונת הברייתה דה"ב לקרא לדבר מטוה וה"ל רק לכתוב לדבר דנוסיה וכ"ש לדבר מנוה והוי דאחיא בק"ו טרח וכתב לה קרא וכמ"ם תום' כדף הסמוך בד"ה נפקא ליה יכו׳ יעוש״ה ועפ״ז מיישב מה שחמה מהרש"ח שם על דבריהם כנלע"ד ודוק היטב: בן תום' ד"ה יש ים שאי אתה רואה בו. עי׳ על דבריהם במשנה למלך פ"ז מהלכות יו"ט הלכה ט"ו: גן ד"ה לכר הרשות יהודה דלמר מידוש הול לא ילפינן. עיין קרבן אהרן

مريورد הגהות מהר"י לנדא

א] גם' רצי יהודה אומר שבעת ימים יספרו לו. רבי אימר וכן הוא בתורת כהנים ועיין במס' חילין דף קמל ע"ל ודו"ק:

מוסף רש"י

נותנין לו ז' ימי המשתה. שלא יראה כהן את הנגע, דכל כמה דלא חזי ליה בהו ולא מטמא ליה לא הרי טמא, דבכהן מלא **כממגא** ובכורות ל

> לעוזיהו אלא בימי חלוטו, אמר לו אף אני אומר כן כי במי חלוטו מותר הוא ואינו אסוד בתשמיש המטה אלא בימי ספרו ולא אמרינן קל וחומר, אלא בימי ספרו דגלי רחכנא ביה איסורא אסיר, אבל חלוט דלא גלי ביה רחמנא איסורא שרי. למימרא דבריבורא דכהן תליא מילתא. דכתיב וביים הראות בו כשר חי יטמא. ומה ת"ל וביום, לימא ובהראות בו, וביום יטמא למה לי, אלא יש יום שאהה רואה ויש יום שאי אתה רואה, מבאן אמרו חתן שנולד לו נגע נותנין לו שבעת ימי המשתה ולאיצטליתו ולכסותו, וכן ברגל נוהנין לו כל ימי הרגל, דברי ר'. ר' יוסי אומר אינו צריך הרי הוא אומר וצוה הכהן ופנו את הבית, אם ממתינין לו לפנות את כליו שהוא דבר הרשות קל וחומר שממתינין לו כימי תתונתו ובימי דרגל שמצוה לשמוח בדן. ור' יהוד' מוןצוה (ב)ורןכהן לא גמרי דחדוש הוא

דהא עצים ואבנים בעלמא לא מטמאו והכא

מטמאו ורבי אמר אצטריך דאי כתב רחמנא

וביום הראות כו הוה אמינא לדכר מצוה אין

לדבר הרשות לא כתב רחמנא וצוה הכהן

ואי כתב רחמנא וצוה הכהן הוה אמינא הני

אין דלאו טומאה דגופיה אבל טומאה דגופיה

אימא מיחזא חזיא ליה צריכא אמר מר יש

יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה

רואה בו מאי משמע אמר אביי א"כ ליכתוב

רחמנא ביום מאי וביום שמע מינה יש יום

ע א מיי׳ פ״ט מהלכות טומאת לרעת הלכה ו סמג טשיו רלד:

מתג עשין רלד: עא ב מייי שם הלי ה: עב ג מייי פיייא מהלי אכל הלכה ג ממג לאיין עה יעשין דרבנן ב טוש"ע "יד

סר תנ פעיף ד: מר תנ שעיף ד: מהלכית ייש הלכה ופ"י סמג לאין עה טושיע אית סת ולאין עה טושיע אית ייד סי שמו סעיף א: עד הו מיר פייז מהלי אבל הלכה ח טור שייי ייד סר חג פעיף א:

הגהות הב"ח (א) תום' ד"ה נפקא כו' ועוד י"ל כיון דלחורו לא אינו אלא משום ראינו יכול לראות בלא גר כו' קפידא נראייה כגוז עולי רגלים: (ב) בא"ד וי"ל דאורמיה דהש"ם כו'. כ"ב וכה"ג כתכו התום' במסכת סולה בדף כד ובדף ע"ש: (ג) בא"ד היינו מחלת דיו הס"ד ואס"ב מה"ד כני מילי טומאה דלאו דגופי וכשה דלעיל משמע דלא ס"ל פירכא דמגופיה דאים ליה לאביי כו' דמשמע דר' יהודה דלח דרים מופינו היה דרים ליה נמי שפיר אלא ראיצטריך לחבילי קש וחבילי עצים לכך דריש יביים הראות כו' דמופינו כ"ם ה"מ טומאה דלאו כו' הימנו הולא דהאמר הבא מידום כול כו' ממנה אלא דכיותיה דהבי אמרינו פ׳ כל הכשר כו׳ ופירש רכינו יעקב דזהו חידושו

רבינו חננאל

דחי תרו ליה. נ"ב שם בדף

קת קאמר בסחם דבשר

בחלב חידוש הוא ופירש

בהונטרם דחידושו דשניהם

מין היתר זה לכדו וזה לכדו

וכשנמערבו נאסרין ובתוס׳

הקשו עליו דטעם זה לא

יתכן דבפרק אלי עוברין

לף מד וכפ' ג' מינים דף

לם החמר בהדים דחין וה

חידושי דהא כלאים נמי הכי

סום אלא זהו חידושו דאי

תמו כו':

דהא עצים ואבנים בכולי עלמא לא מיטמו והכא חדרים כוע ומחדינווע לע גמרינן ופשוטה ד. ז. ועוד ר׳ מאיר מלקט אמר אדם עצמות אביו ואמי במוער. לו אוקמא מפו ששמו רי הרגל עלי. "א מתאבי אליהן, דניל "י א הימים זוכתי המייי . המלקט "נשות זוביו יצמי מחארל נריהו כל דיווז ולערב אינון: תאבל עליהו. אמר רב נטוא ואפילו צרורין יוד ישלמי תני דכ יריו יי נמרוט יקום או רו משום ורי ענמה, די יוסי : מר געודם אין כתן משום ליקוט אלא אם [כן מעבירי, אותן באפקריסין ממקרי למקרט. ר' מנא יליקמארלו כדי אחא דאמר יש ליקוט עצמות בארון של עץ, והורה לו שלא להטמאות כדי יותי דאמר איז ליקוט עצמות

דהא עצים ואבנים דא משמאו. ואפ״ה מטמאו כאן עלים ואבנים לא דוקא דהא מגן במסכת נגעים (פי״ב מ״ה) לרבי יהודה אפילו חבילי קש וחבילי תבן וא״כ לריך לומר א! דרבי נמי מודה לר׳ יהודה וכן משמע מדלא מסיק דרבי סבר לה כר׳ שמעון דפליג המס: מאד וביום יש יום שאתה רואה.

משמע לאביי דר' יהודה דריט וייו וכן פ"ק דסנהדרין (דף יד. ושם) גבי ושופטיך ופ' אלו מליאות (ב"מ דף סו.) גבי ומופטיך ופ' אלו מליאות (ב"מ דף סו.) גבי ומלאת וקשה איהו גופיה לא דריט וי"ו דואם המר ימיר בפ"ק דתמורה (דף ב:) ובסוף פרק טרף בקפי (יומא ד' מה.) גבי והאט ושמא דריט ליה לדרשה אחרינא מיהו הכא קשה טפי כיון דר' יהודה דריט וי"ו מאי טעמא לא אמר רבא דהכל המי דריט וי"ו למה חולק על אביי היה לו להוכירה ושמא רבא קאמר לא דריט ר' יהידה וו"ו הכא אפילו לא דריט ר' יהידה וו"ו הכא אפילו לא דריט ר' יהידה וו"ו הכא אפילו להאי דרשה יו לייטבהם:

נפקא לית מכנגע נראת לי ולא לאורי. תימה דהא לעיל אמר רבא לר' יהודה חידוש הוא ולא גמרינן מיניה ב] ולפירוש שפירש דרבי יהודה לטעמיה דמלריך ופינו בעלים ובאבנים ניחא דלענין פינו דוקא חידום ועי"ל כיון דלחורו (4) חינו יכול לראות בלא נר א״כ פוסל מטעם ראיה יש לנו ללמוד הימנו כיון דחזינן דבעלמה נמי השכחנה הפידה בראיה טפי מעולי רגלים דו דבעינן שתי עינים ובעינן נתי שלא יהא יום המעונן ותימה דהכה משמע דרבה ממעט לילה מהאי קרא ובפ׳ אחד דיני ממונות (סנהדרין ד׳ לד: ושם) מייתי הרא וביום הראות בו והיינו כאביי (כ) וי"ל דאורחיה דהש"סף) לאתויי דרשות הפשוטים יותר ושמא אי לא כתב כנגע נראה לי הוה מוקמינן וביום הראות למעוטי לילה וכן בפ"ב דמגילה (דף כ.) ולא מוהלין אלא ביום דריש התם מביום השמיני ביום ולא בלילה ובפ׳ ר׳ אליעזר דמילה (שבת קלב. ישם) דריש מיניה ביום אפילו בשבת ומבן שמונת ימים דרשינן ימים ולא לילות ובפ׳וי החובל (ב"ק דף פו.) מייתי שבח נעורים לאביה מבנעוריה בית אביה ובריש פ"ק דקדושין (דף ג:) מוקי לה בהפרת נדרים דוקא ושבח נעורים נפקי מוכי ימכור וגו' וכן בפ' קמא לקדושין (ג: יד.) מייתי ספר כורתה ואין דבר אחר כורתה מספר כריתות ובפרק [המכיא גט] (גיטין

שאתה רואה כו ויש יום שאי אתה רואה בו רבא אמר כולה קרא יתירא הוא דא"כ לכתוב רחמנא ובהראות מאי וביום שמע מינה יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאי אתה רואה כו ואכיי ההוא מיבעי ליה "כיום ולא בלילה ורבא ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה ימלכל מראה עיני הכהן ואביי ההוא מיבעי ליה -למעומי סומא באחת מעיניו ורבא נמי מיבעי ליה להכי אין הכי נמי ואלא ביום ולא בלילה מנא ליה נפקא ליה ²מכנגע נראה לי בבית לי ולא לאורי ואביי אי מהתם הוה אמינא הני מילי מומאה דלאו דגופיה אבל טומאה דגופיה אפילו לאורו נמי קא משמע לן: **מתני'** ועוד אמר ר' מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו ר' יוסי אומר יאבל הוא לו דַלא יעורר אדם על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום: **גמ'** ורמינהו מההמלקט עצמות אביו ואמו הרי זה מתאבל עליהם כל היום ולערב אין מתאבל עליהן ואמר רב חסדא יאפילו צרורין לו בסדינו אמר אביי אימא מפני ששמחת הרגל עליו: ולא יערער על מתו: מאי לא יערער על מתו אמר רב כד הדר ספדנא במערבא עמיה כל מרירי ליבא: אמרי יבכון

שלשים יום: מאי שנא

דהם עלים. פשוטי כלי עץ לא מקבלי טומאה: ורבי אמר אלטריך. כלומר אע"ג דיליף טומאה דגופיה מטומאה דלאו גופיה לדבר הרשות מולוה הכהן אלטריך ביום הראות בו: אבל טומאה דגופיה אימא לא. דלא יליף טומאה דגופיה מטומאה דלאו גופיה לדבר הרשות מולוה הכהן דהוה אמינא חידוש הוא קמ"ל

וביום הראות דהיינו טומאה דגופיה דממתינין לו לדבר מלוה והואיל ואשכחן דממתינין לו לטומאה דגופיה מיהא לדבר מצוה אית ליה נמי כח למילף מולוה הכהן דממתינין לטומאה דגופיה לדבר הרשות נמי אף על גב דחידוש הוח: כולה קרא יתירא. כלומר כולה תיבה דביום הראות קרא יתירא: מראה עיני הכהו. משמע ביום שיכול לראות: לי ולא לאורי. שאין לריך לאור הנר דהיינו ביום ובההוא שעתא נמי ובא הכהן אלמא דאין רואין אלא ביום: קמ"ל. וביום הראות בו דבו היינו טומאה דגופיה: מתנר' מלקט אדם טלמות אכיו ואמו. ומוליכן למקום אחר לקוברן בקברות חבותם: מפני ששמחה היח לו. שקוכרן בקברי אבותיו ולא מלטער במועד: ר יוסי אומר. לא ילהט מפני שאבל הוא לו: לא יערער על מתו. אם מת לו מת חדש או חדשים קודם המועד. לא יערער מפרש בגמ' כד הדר ספדנה במערבא כלומר שלא ישכור ספדן לחזור על קרוביו לומר בכו עמי כל מרי נפש: לא יספידנו. שאם מת לו מת בתוך שלשים יום לפני הרגל לא ישכור ספדן להספידו ושלשים יום אתרוייהו קאי וטעמא דשלשים יום מפרש בגמ': בבל' הרי הוא מתאכל **עליהן.** יקשיא לרבי מאיר דאמר מפני ששמחה היא לו: אפילו לרורין בסדינו. שאינו מלקטן ואינו רואה אותן הרי זה מתאבל כל זמן שלא נהברו: מפני ששמחת הרגל עליו. כלומר הרבה הוא עוסק בשמחת הרגל ואינו מצטער במלקט עלמות אביו ואמו: יבכון עמיה. (אפילו) הכי אסור למימר במועד היינו לא יעורר על מתו: אמר רב (נחמן) מעשה כו'. כלומר שהיו לו מעות מזומנין לצורך לעלות לרגל ונתנתן אשתו להספדנים ונמנע מלעלות לרגל: לפי

פתח ביתו ונטלתן אשתו ונתנתן לו ונמנע ולא עלה באותה שעה אמרו לא יעורר על מתו ולא יספידנו קודם לרגל שלשים יום ושמואל אמר לפי

קודם

הרגל

דף כא:) מפקי לה רבנן מוכתב לה ° וספר כריחות אלטריך לדרשה אחרינא ומיהו חימה היאך נוכל ליישב הסוגיא דפרק אחד דיני ממונית (סנהדרין דף לד:) אליבא דרבא דמייתי לה התם למיגמר דין ביום מנגעים ובשלמא אי מייתי מוביום הראות בו מצינו לאוקמי בגמר דין אלא כנגע גו נראה לי היינו תחילת דין (ט ואביי דאמר אי מהתם הני מילי דטומאה לאו דגופיה "וקיימא פירכא דלעיל דמגופיה דאית ליה לאביי משמעות דורשין איכא בינייהו דמשמע דרבי יהודה לא דריש מופינו הוה דריש ליה נמי שפיר ואלטריך וביום הראות ע"כ נראה לי דה"ם לעיל משמעות דורשין איכא בינייהו רבי סבר דביום הראות אצטריך לדרשה אחרינא דביום ולא בלילה כדפרישית נמי לעיל ורבי יהודה סבר דמרוייהו דרשיטן ואיצטריך לחרי קראי כי היכי דאית ליה לרבי דמופינו ה״א טומאה דלאו גופיה קמ״ל וביום ומביום לא שמעינן אלא לדבר מציה קמ"ל ופינו ולפי זה לכ"ע ממתינין לדבר הרשות דהא תרוייהו דרשי ופינו כדפרישית דן ומלחא דאחיא מק"ו טרח וכחב לה קרא דהיינו דבר מצוה וקשה קצח אליבא דרבי יהודה שמה שיש בחומרא חידוש אין ללמוד הימנו קולא דקאמר משום דחיותש הוא דהם עלים ואבנים לא מטמאו אין ללמוד ממנה אלא דכווחיה אמרינן פרק כל הבשר (חולין ד' קח. ושם) בשר בחלו פידוש הוי ופירש רבינו יעקב דאי מרי ליה כולי יומא בחלבא שרי וכי מבשל ליה אסור והחידוש אינו מן האיסור דבהדי הדדי אסור והאי לחודיה והאי לחודיה שרי דהא כלאים נמי כל חדא שרי ובהלטרפות אסירי כדמסיק בפ׳ אלו עוברין (פסחים דף מד:) אן משמע כשהאיסור חידוש אין ללמוד ממנו קולא מהאי טעמא היה מיישב רבינו יצחק בר אברהם ההיא דעדים זוממין דחידוש הוא:ים דרבויבהו המדקש בו'. במס' במחוח (פרק יב ע"ש) והוה מצי לשנויי הא מני ר' יוסי היא דאמר במשנה אבל הוא לו: ולעדב אינו שתאבד ואשר רב חשרא. בלא דרב אסדא הקשה היטב אלא כך רגילות הש"ס אגב גררא להביא פירוש הברייתא דאפילו לרורין לו בסדינו אינו מתאבל לערב ייש מפרשים דארישא האי אפילו צרורין לו בסדינו כמה ימים צריך להתאבל כל זמן שרואה אותן ופיי קמא ניחא טפי אבל לא שייך הכא כל כך לפירוש ראשון דהא מסיפא אינו מחאבל לערב לא מצי להקשות על המשנה כי אם מרישא ולריך לומר דמיימי סיפא אגב גררא והא דרב חסדא אגב גררא לגררא:

שלשים יום אמר רב כהנא יאמר רב

יהודה אמר רב מעשה באדם אחד שכינם

מעות לעלות לרגל ובא ספדן ועמד על

ליקוט עצמות אין אומרים עליהן קינים ונהי, ואין אומרין עלידן ברכת אבלים ולא תנחומי אבלים. ואלו הן ברכת אבלים שאומרים בכית הכנסת, ותנחומי אבלים שאומרים בשודה. תני אבל אומרים עליהן דכרים, רבני דקיסרי אמרי (דבנן) [דברין קילוסין, ולא יעודר על מתו. איזהו עירעור מזכירו בין המתים. הספד מ∍פידו בפני עצמו. תני אשד לא העודר על לווייתה במועד, שנאמר העתידים עויר לרתן, קודם לרגל שלשים יום. דאמר רב מעשה כאחד שקבץ מעות לרגל בא ספדן ועמד על פתח ביתו, נטלן ונתנן לו ונמנע לערות לרגל התקינו שלא יעודר כרי.

שמחות ב) ובהרח"ש ובנ"י מיתח ואמרי לה כו"ן, ג) (וע"ע תוספות מנחות נח: ד"ה ד"ה ור"שו. ד) וכלחיתה ריש חגינהן. כ) ווכ"כ תוספות מגילה כ. ובסנהדרין לד: בד"ה דכתי' וכובחים קיו. ל"ה והתורה). ו) ובנמ' שם לא מייתי שום קרא ערש"י שם ותוספות], ז) וקיימא פירכא דלעיל דמגיפי׳ ואילטריך יביום הראות והא אים ליה לאביי משמעות כו׳ עד לא דרים ימיפינו הוי דרים ליה נמי שפיר ע"כ נרא׳ לי כנ״ל וכ״ה בחילופי נכסלות. ק) ווע"ע תום׳ סנהדרין כו. ד״ה אין לדן,

תורה אור השלם 1. ואם פרות תפרח הַצְרְאַת כְּעור וְבסתָה הַצְרְעַת אַת כָּל עור הַנְגַע מראשו ועד רְגליו לְכָל מְרָאה עִיני הַכֹּהוְ ויקרא יג יב

ריקרא יג יב 2. וּבָא אֲשׁר לו הַבִּית וֹהָגִיד לְבּדּק לֹאמר כּנגָע נַרְאָה לִי בִּבִית: וִיקרא יד לה ויקרא יד לה

גליון הש"ם

גליון הש"ם
תוס' ד"ה נפקא ליה וכו'
וספר כריתות איצמריך
להרשה אחרינא. יע"ע
מוס' זנמיס לף קיז ע"ל
ד"ה והמוכה ובכרימות לף

הגהות מהר"ב רנשבורג

טו ע"ל פום׳ ד"ה ערום:

א] תום' ד"ה דהל וכו' דרבי נמי מודה לר' יהודה. נ"ב עי' במ"ל פי"ד מהלכות טומאת נרעת הלכה ד ודוק: בן ד"ה נפהא ליי וכוי ולפיי שפיי לטעמיה דמלריך יפינו בעלים ובאבנים ניחא. נ"ב עיין במ"ל הנ"ל: ג] בא"ד נ"ל הייני תחלת דין. נ"ב כאן הס"ד ואח"כ מתחיל הדיבור ואביי וכו". וכ"כ בם' שמע שלמה פ' תוריע ועי׳ בקרבן אהרן דף קלח ריש ע"ב: ד] בא"ד ומלחל דאמי מק"ו טרח וכחב לה קרא. נ"ב כוונת דבריהם בח"ם לעיל עה"ג דלא היה לריך קרא דוביום הראית וגו לכתוב משמעותו לדבר מצוה רק הו"ל לפרש להדיי דבר הרשות דגופי' ולק"מ קו' מהרש"ה בזה על התום' ודו"ה כי משמעות קרא דביום משמע להדי׳ לדבר מנוה וכמ"ש חום׳ לעיל ד״ה דבר הרשות כו׳:

הגהות מהר"י לנרא

אן תום' ד"ה נפקל לי וכי משמע כשהאיסיר מדע משמע כשהאיסיר קולא. ב"ל כשההיסת חידוש אין ללמיד ממנו אין למדע מנול מנהדרין כו ע"א לדיה ואין לך וכי". יער' בחשת ביהדרי מנילל בהשמטות לסי ל"ז בחלק בהשמטות לסי ל"ז בחלק ""ד.

ןתוספסא

ב) ולהמו ים:ו, ד) ולקמן יג.

פסחים נה:ן, ה) חגיגה ח:.

ו) ולהמו ענו. ז) ולחמו ינו. ק) וכדחימה בכורות מט:ו.

ש) ודב"ב פ"לו, י) וברכות

גר מצוה

דקא עביד בחגב. וגראה דהלכה כרב באיסורים ואפילו לשמואל לפי שאין המת משסכת מן הלכ שלשים יום. כלומר כיון דמת אין י"ל דלא אסירי אלא ע"י ספדנא אבל הוא עלמו שרי יותר מתאפק מלערו על ידי לעקה וישמח לאחר זמן: אין חופרין בובין וקברות במועד. פי' נקונטרס ללורך מחים הוא עושה אפילו כשאין משום מעות שזימן לרגל כיון דספדן עביד בחנם שפיר דמי ומ"ד

> לריך עתה כדתנן בהמוכר פירות (ב"ב דף ק:) המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר עושה רחבה של

ועושין נברכת במועד. מימה לריך במועד ואמאי והלא אין מכבסין במועד וי"ל לצורך כל אותם שהתירו חכמים לכבם לקמן בפרק בתרא (דף יג:) וי"מ

וארון עם המת בחצר. אמרינן

מערה אבל לצורך המת שמת כבר מותר אפילו ביו"ט שני למיגז ליה גליתא ולתיגז ליה אסא כדאתר בפ"ק דבילה (דף ו. ושם) כ"ש חול המועד ואע"פ שיש לחלק דחול המועד דאורייתא ויו"ט שני דרבנן כמו יו"ט שני דעלרת ויו"ט שני דשביעי של פסח ושמיני עלרת אין נראה דבכל יום שני קאמר בבילה ועוד כל ענין מלאכה חמיר טפי י"ט שני מחול המועד וכמו שפירש בקונטרס דאיירי בחופר מחיים כך פר"ח אבל לאחר מיתה שרי והא דתנינן כוכין וקברות אפילו בלא מת וארון דוקא עם המת שמא כשחופר הוא רגיל לחפור בבית והזי הכירא דלריך למת נראה לי והא דלא שרי הכא לר׳ יהודה אלא מנסרים המנוסרים מערב יו"ט והתם שרי למיגז ליה גלימה והמה שמא נסרים יכולים למצוא מנוסרים הרבה אבל גלימא ואסא לא ימלא עשויים או שמא בנסירת נסרים יש קול ופירסום גדול וי"מ דחין חופרין מיירי אפילו לאחר מיתה דומיא דמחנכין דמשמע לאחר מיתה דמפרש בגמ' שאם היה ארוך מקלרו ומחיים אין רגילות לשנותו כי אינו יודע מי ישים בו ויש לפרש שעושה לצורכו או ללורך אחר וכמו שפירש שהיו עושין והא דשרינן בפ״ק דבילה (דף ו. ושם) למיגז ליה גלימה וחסה היינו דוקא כדפרישית שלא ימצא גלימא ואסא עשוי מערב יו"ט אבל כוכין וקברות ימלא הרבה שהיו רגילים לחפור מחיים ומהאי טעמא יכול להיות מותר בזמן הזה לפי שאין עושין כוכין וקברות מחיים:

לרחוץ את המת ותכריכין:

בירושלתי אתר רבי תנא

אלפי ישאין המת משתכח מן הלב שלשים א יום מאי בינייהו איכא בינייהו דקעביד בחנם: מתני' יאין חופרין כוכין וקברות במועד יאבל מחנכין את הכוכין במועד יועושין נברכת במועד וארון עם המת בחצר רבי יהודה אוסר אלא אם כן יש עמו נסרים: מאי כוכין ומאי קברות אמר רב יהודה כוכין בחפירה וקברות בבנין תניא נמי הכי אלו הן כוכין ואלו הן קברות כוכין בחפירה וקברות בבנין: אבל מחנכין את הכוכין: כיצד מחנכין אמר רב יהודה השאם היה ארוך מקצרו במתניתא תנא ימאריך בו ומרחיב בו: ועושין נברכת כו': מאי נברכת אמר רב יהודה זו בקיע והתניא הנברכת והבקיע אמר אביי ואיתימא רב כהנא גיהא ובר גיהא: וארון עם המת בחצר: תנינא להא דתנו רבנן עושין כל צורכי המת גווזין לו שערו ומכבסין לו כסותו ועושין לו ארון מנסרין המנוסרין מערב יו"ם רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מביאיז עצים ומנסרן בצינעא בתוך ביתו: **בותני'** יאין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מייבמין מפני ששמחה היא לו אבל מחזיר הוא את גרושתו "ועושה אשה תכשימיה במועד רבי יהודה אומר לא תסוד מפני שניוול הוא לה סיההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב יומסרגין את המטות רבי יוםי אומר ממתחין: גמ' וכי שמחה היא לו מאי הוי אמר רב יהודה אמר שמואל וכן אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא ואמרי לה אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא לפי שאין מערבין שמחה בשמחה רבה בר [רב] הונא אמר מפני שמניח שמחת הרגל ועוסק בשמחת אשתו אמר ליה אביי לרב יוסף הא דרבה בר [רב] הונא דרב הוא דאמר רב דניאל בר קטינא אמר רב יימנין שאין נושאין נשים במועד שנאמר יושמחת בחגך בחגר ולא באשתר עולא אמר

משתכח תן הלב שלשים יום אם תספידו פחות משלשים יום לפני הרגל אתי למיספד ברגל דעדיין לא שכחו: דעביד בחנם. מ"ד לפי שאין המת משתכח מן הלב שלשים יום בחנם נמי אסור:

בותני' פין חופרין כוכין וקכרום.

לנורך מתים שדרכן לחפור כוכין

וקברות לומנן לצורך מחים שימותו

דטירחא יתירא הוא: מתנכין.

מפרש בגמ': נברכת. בריכה של

כובסין ולית ביה טירחא כולי האי:

וארון עם המת בחלר. שהמת שם

מותר לעשות ארון ולנסר הנסרים

מתחילה לצורך הארון ולעשותו כולו

אבל לא בחלר אחרת שלא יאמרו

מלאכה אחרת היא: ר' יהודה אוסר.

להביא עלים ילעשותן נסרים ללורך

הארון אא"כ היו מנוסרים בתחילה

קודם ישנ: בכל גיסא וכר גיסא.

(6) בריכה גדולה שעושין בחלר שיכנסו

בו כל השופכים בקיע בר גיהח

בריכה קטנה שעושין סמוך לגדולה

כדי שיכנסו המים היולאין מן

הגדולה לקטנה שהיא מליאה ונכנסין

לקטנה: וארון עם המת בחלר.

כלומר כשמת בחלר (שפיר דמי)

דמוכחא מילתא דלצורך המת עבידא

מלי למיעבד ארון ובאותה חלר:

מנסרין המנוסרין. יש עמו נסרין

מתוקנין מערב המועד דטורח גדול

לעשותן במועד: מתני' מפני

ששמחה היה לו. מפרש בגמ':

מחזיר גרושחו. דאינה שמחה כל כך:

ועושה אשה הכשיטיה. הני תכשיטין

דקא מפרש בגמ'וו: לא מסוד. בסיד

מפני שניוול הוא אללה עכשיו במועד

ומסרגין אם המעום. בגמ'י מפרש:

גמ' מפי הוי. וכי שמחה חסורה

ביו"ט: דחין מערכין שמחה בשמחה.

כלומר בעינן דלישמח בשמחת מועד

לחודיה: מפני העורח. ליטרח ללורך

נישוחין וטירחה במועד הסור: משום

כיעול פריה ורכיה. דמי שרי נשוחין

ביו"ט אין אדם נושא אשה כל השנה

כולה אלא ממחין עד המועד שיהא

שהיא מסוד

בסיד ומלטערת:

תורה אור השלם 1. ושמחת בחגר אתה ובתר ואָמָתֵרְ וְהַלֵּוִי וֹהַגּרְ ואָמָתֵרְ וְהַלֵּוִי וֹהָגּר והיתום והאלמנה אשר בשעריך: דברים טז יד

הגהות הב"ח (ל) רש"י ד"ה גיהל ובר גיהא נברכת כריכה גדולה שעושין כו׳ היולחין מן הנדולה בשהיא מליאה כו' כל"ל ותיבת לקטנה נמחק: (ב) הום' ד"ה מפני ביטול כו׳ ולא שייר עירוב שמחה בשמחה ולא:

גליון הש"ם תום' ר"ה בהגר כו' טיכו דרשה בו'. ועי' כתוכות דף מו ע"ל תיק' ד"ה דמסר:

מוסף רש"י ההדיוט. שאינו אומן ככך (פסחים נה:).

> עושה סעודה אחת למועד ולנשואין: מותרין מפני המורח רבי יצחק נפחא אמר מפני ביטול פריה ורביה מיתיבי כל אלו שאמרו אסורין לישא במועד מותרין

הדא דאמר במת שאינו מפורסם אבל במת שמפורסם עושין לו ארון אפילו בשוק כהדא דרבי חנינא חברייהו דרבנן דמך בחול המועד עבדי ליה ארון בשוקא ונראה דלדידן שיש קהלות מועטין חשביטן להי מפורסם לכולהו ממים: ברחא ובר גיהא. פי' ר"ח מחמצן ונדיין דפרק לא יחפור (ב"ב דף יט.) וליחא דהתם תנן מרחיקין את הנברכת שלשה טפחים וקאמרינן בגמ' לא שנו אלא מן החמצן אבל מן הנדיין ארבע אמות ובתוספתא²⁾ תני מרחיקין את הנברכת ואת הבקיעה שלשה טפחים: **ומבסרן בצגעא.** ואסור בפרהסיא ויש ליתן טעם דלא דמי לההיא (שבת דף קמו:) דכל שאסרו חכמים משום מראית העין כו' ודמי טפי לההיא דפ' אט"פ (כסובות ס. ושם) לינור שעלו בו קשקשים כו': אבל מחזיר גרושתו. בירושלמי הדא דמימא מהנישואין פירוש גרשה אחר נישואין והחזיר אבל לא מן האירוסין: לפי שאין מערבין שמחה בשמחה. גזירת הכתוב כדדרים לקמן מקרא דשלמה ובירושלמי דרים מדכתיב מלא שבוע זאת וטעם כראה קלת דכמו שאין עושין מלות חבילותי? דבעינן שיהא לבו פנוי למלוה אחת ולא יפנה עלמו הימנה וכן שמחה בשמחה יהיה לבו פנוי

בשמחה: בחגד ודא באשתך. ° עיקר דרשה הוא ולא אסמכתא כדאמריטן פ"ק דחגיגה (ד' ה: ושם) ורב אשי האי בחגר מאי דריש ציה: מפני המורח. ומתניתין הכי פי" מפני ששמחה היא לו וטורת נה יותר מדאי: מפני בישוף פריה ורביה. ומתני" ה"פ מפני ששמחה היא לו ומשהה אומה ברצון עד הרגל שיהא שמח או שיהיה פנוי והא דקמני אבל מחזיר גרושתו שאין שמחה לו ולא שייך עירוב (כ) בשמחה ולא מניח שמחת הרגל וגם אין טורח בה וגם ביטול פריה ורביה אין כאן שהיה לו אשה כבר וסתמא דמילחא יש לו בנים וגם אין רגיל לשהות דבר זה עד הרגל וסעודת בריח מילה מותר לעשות בחול המועד דליכא שמחה כדאמריטן פ' קמא דכתובות ודי ה.) דלא מברכין שהשמחה במטונו משום דאית ליה צערא לינוקא אי נמי כיון שומנו קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעידת פדיון הבן צריך עיון אם מותר לעשות במועד ואין לומר הא זמנה קבוע חינה בומנה שלא בומנה היאך יהא מותר ונראה לי דקיימא לן כרב אשי דדריש בחגיגה בפ"ק (ד' ח: ושם) בחגך ולא באשתך ואינו אסור לערב שמחה בשמחה ועי"ל דלא חשיבי שמחה בשמחה כי אם סעודת נישואין לבד:

עה א מיי׳ פי״א מהלכות אבל הלכה ו:

עו בג מיי פ״ח מהל׳ "ט הלכה ח סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי" מקמו סעיף יא: עו ד מיי שם הלכה ד:

עח ה מיי שם הלכה ח

: טב ש"בוט עם ו מיי פ״ז מהלכות ייט הלכה טו סמג לאון עה טוש"ע שם סעיף

ד מיי׳ פ״ז מהלכות י״ט 🗗 כלכה נוז וח"י מהלכום אישית הלכה יד סמג לאיין סעיף א ב וטוש"ע אה"ע מי סד סעיף ו:

מיי פ״ז מהלכות י"ט הלכה כ טוש"ע שם א"ח סעיף ה:

י"ט הלכה ה טור ש"ע שם סי' חקמא קעיף

שנ ב מיי שם פ"ח הלכה יג טוס"ע שם סעיף ב: טו ופ"י מהל' אישות הלכה יד טוש"ע אה"ע סיי מב סעיף ב:

حبورد רבינו חננאל

[מתני'] איז חופריז כוכיז להסכר כהו לאחר הכול תניא, הן הן כוכין הן הן רחפירה והכרכות רכויו ומחנכין את הכוכין. כיצד מחנכין אותן, אמר רב יהודה אם היה ארוך מקצרו, במתניתא תנא מאריך ומרחים בו. ועושין נברכת במיעד. מאי נברכת. גוהא ובר גוהא. פיי [מחמצן ונדיין דפרק לא יחפורן. ירושלמי נברכת זה כקיע וכל שהוא תושב נקרא בקיע). ועושין ארוז עם המת בחצר. פי שאם יעשו הארון כחוץ לעשות במועד, שאינן יודעין שמת לו מת. כדתניא עושין כל צרכי . המת גוזזין שערו ומכבסין את כסותו ועושין לו ארון יום טוב. רבן שמעון בן גמליאל אומר אף מביא עצים [ומנסרי] בצינעא (לתוך) (בתוך] ביתו. ירושלמי לא שנו אלא בארם שאינו מפורסם, כלומר אינו אדם חשוב, אבל אם הוא אדם חשוב עושין לו ארון אפילו [בשוק]. כד דמך ר' חנינה, חברין דרבנו עבדו ליה שלא יקוץ ארזים. ודכוותה לא יחצוב לו אבנים, ואם היו חצובות פלוגתא דר׳ ןיהודה] ורבגן. **מתני' אין** נושאיו נשים במועד כו'. מפני שמערבין שמחת הרגל בשמחת אשתו. רב ושמחת בחגר ולא באשתך. עולא אמר מפני אומר משום ביטול פריה ירכיה, שאם אתה מתירו מעבירה הוא בכל השנה יבטל שלא ממלאכתו ומכניסה ברגל ונמצא מבטל כל אותה שנה. ומותבינז. כל אלו

שאמרו, כגון בתולות אלמנות כו', אסורות לישא במועד,

ב עוש"ע י"ד סי׳ רמכ

מוסף רש"י

באמה כליא עורב.

טבלאות של אמה על אמה

היו עושין והן חדין כסכין

סביבוחיהם ומסמרין חדין

בכולן ומחפין בהן גגו של

היכל למנוע את העורבים

מ**לישנ** (שבת צ. וכעי"ז

כלים עורב מינע העורבים

כמו (חהלים מ) לא מכלא

ר**ממיך** וערכין שם), **דאחיל**

להו עוז יום הכפורים.

שאכלו ושתו בחנוכת הבית

כדכתיב את החג שבעת

ימים ושבעת ימים ושבת

כ). דבקו שערים. של

נית קדשי הקדשים (פום)

ולא היו מניחיו להכנים ארוו

לכית קדשי הקדשים (ברכות

כט.). עשרים וארבע

רגנות. ביו תפלה תחנה

ורנה חיכם כ"ד (מנהדרין

קום כינה תפלה תחינה

כתובים בתפלח שלמה עד

ברכות דתענית ולא נהירא

(שכת ל:, **שונאי דוד**.

כו (שם). על אותו עון.

לנת שנע (שם).

מוחרין לישא ערב הרגל. כלותר מותר לכתחלה ואע"ג דשבעת ימים של שעודה יהיו ברגל: עיקר שמחה. דנישואין חד יותא ובשאר יומי לא חשיב מערב שמחה בשמחה: עיקר עירחא. דנישואין ביום ראשון דנישואין: לחד יומא לא משהו אינשי. כלומר כיון שאינו יכול להתחיל אלא בערב הרגל אין ממחינין עד הרגל דדלמא מחרמי מלתא דלא מצי מחחיל בערב הרגל ולא ממחיל כל הרגל: ועביד ז'. יומי שמחה להכא ולהכא לחנוכת הבית ולרגל: ודלמא מינטר לא נטרינן. נישואין עד הרגל כי היכי דלא נטר שלמה אבל אי מתרמי ליה עביד: אי הכי. דהיכא דאי

ליה למינטר עד החג. איבעי כדי שלא יתבטלו ישראל ממלחכתן כל כך: איבעי לשיורי באמה כליא עורב. שלא היה לורך הבנין כ"כ ואע"פ שהוא מהבנין כדי שלא יביאו הטומאה אין זה לורך כל כך וגם בשעת הבנין ימותרין לישא ערב הרגל קשיא לכולהו לא קשיא למאן דאמר משום שמחה עיקר שמחה חד יומא הוא למ"ד משום מירחא עיקר מירחא חד יומא הוא למ"ד משום ביטול פריה ורביה לחד יומא לא משהי איניש נפשיה ודאין מערבין שמחה בשמחה מנלן דכתיב יויעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים [לפני ה' אלהינו] שבעת ימים

בזמן שלא היה השכינה שורה בו לא היה צורךיי: ושבעת ימים ארבעה עשר יום ואם איתא דמערכין שמחה בשמחה איבעי ליה למינטר עד החג ומיעבד שבעה להכא ולהכא ודלמא מינטר לא נטרינן והיכא דאתרמי עבדינן איכעי ליה לשיורי פורתא שיורי בנין בהמ"ק לא משיירינן איבעי ליה לשיורי 🌣 באמה 🐠 כליא עורב אמה כליא עורב צורך בנין הבית הוא אלא מדמייתר קרא מכדי כתיב ארבעה עשר יום שבעת ימים ושבעת ימים למה לי שמע מינה הני לחוד והני לחוד א"ר פרנך א"ר יוחנן אותה שנה לא עשו ישראל את יום הכפורים והיו דואגים ואומרים שמא נתחייבו שונאיהן של ישראל כלייה יצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא מאי דרוש אמרו קל וחומר ומה משכן שאין קדושתו קדושת עולם וקרבן יחיד דוחה שבת דאיסור סקילה מקדש *דקדושתו קדושת עולם וקרבן צבור ויום הכפורים דענוש כרת לא כ"ש

אלא אמאי היו דואגים התם צורך גבוה הכא צורך הדיום הכא נמי מיעבד ליעבדו מיכל לא ניכלו ולא לישתו אין שמחה בלא אכילה ושתיה ומשכן דרחי שבת מנלן אילימא מדכתיב בביום הראשון וביום השביעי דלמא שביעי לקרבנות אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא יביום עשתי עשר יום מה יום כולו רצוף אף עשתי עשר כולן רצופין ודלמא ימים הראויין כתיב קרא אחרינא ביום שנים עשר יום מה יום כולו רצוף אף שנים עשר יום כולן רצופין ודלמא הכא נמי ימים הראויין אם כן תרי קראי למה לי ומקדש דדוחה יום הכפורים מגלן אילימא מדכתיב ארבעה עשר יום ודלמא ימים הראויין גמר יום יום מהתם יצתה כת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא ומנלן ראחיל להו דתני תחליפא ייביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים ומובי לב על כל המובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו לאהליהם שהלכו ומצאו נשיהם במהרה שמחים שנהנו מזיו השכינה ומובי לב שכל אחד ואחד נתעברה אשתו בבן זכר על כל הטובה שיצתה בת קול ואמרה להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא לדוד עבדו ולישראל עמו בשלמא לישראל עמו דאחיל להו עין יום הכפורים אלא לדוד עבדו מאי היא אמר רב יהודה אמר רב ייבשעה שביקש שלמה להכנים ארון למקדש דבקו שערים זה לזה אמר שלמה עשרים וארבע רננות ולא נענה פתח ואמר ישאו שערים ראשיכם וגו' ולא נענה כיון שאמר יה' אלהים אל תשב פני

משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך מיד נענה באותה שעה נהפכו פני שונאי

דוד כשולי קדירה וידעו הכל שמחל לו הקב"ה על אותו עון ר' יונתן בן

עסמיי יורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים בי ר' שמעון בן יוחי איפטור

מיניה באורתא לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה אמר להו ולאו איפטריתו

מיני באורתא אמרו ליה למדתנו רבינו יתלמיד שנפטר מרכו ולן באותה העיר

צריך ליפטר ממנו פעם אחרת שנאמר ביום השמיני שלח את העם ויברכו

את המלך וכתיב יוביום עשרים ושלשה לחדש השביעי שלח את העם אלא

מכאן לתלמיד הנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת

א"ל לבריה בני אדם הללו אנשים של צורה הם זיל גביהון דליברכוך אזל

אשכחינהו דקא רמו קראי אהדדי כתיב ייפלם מעגל רגלך וכל דרכיך יכונו

ל) ושנת ל. ערכיו ו. ע"ש מנחות קו,ן מדות פ"ד מ"ו, כ) [שכת ל. ע"ש], ג) שכת ל. סנהדרין קו:, ד) שכת לג: ה) [מלכים א מ], ו) במ"א ליתא ובקשה, ז) נעיי ותום׳ מנחות קז. ד״ה כליא וכערכין ו. ד"ה כגוןן,

איקרי ליה עביד איבעי ליה לשיורי

בבנין עד הרגל כי היכי דליתרתי

ליה חנוכת הבית ברגל: אמה כליא

עורב. הגג כלה ומקצר למעלה

עד כאמה ומחפין אותו שם בברזל

ובמסמרים כדי שלא ישבו העורבים

עליו זהו לא חשיב כבנין: ודלמא

אמה כליא עורב נמי לורך בגין הוא.

להכי לא שייריה. אלא כל היכא

דאיתרמי ליה לנישואין ברגל לא

ידעינן מנלן דלא עבדינן: שמע מיגה

הני לחוד. דלא מלי למיעבד ליה

ביחד אפילו מתרמי: לא עשו ישראל

יום כפורים. לפי ששבעה ימים

שלפני סוכות כל יום עשו שמחה

ומשתה דכתיב ויעש שלמה בעת ההיא

את החג שבעת ימים ושבעת ימים

ארבעה עשר יום: וקרבן יחיד. של

נשיחים: דחיסור סקילה. דחמור

מכרת: וקרבן לבור. דמה שהיו

מקריבין בימי חנוכת הבית קרבן לבור

הוא: הפס. במשכן דגבוה הוו

קרבנות: הכא. בחנוכת הבית

דהדיוט משתה: הכא נמי ליטבדו.

קרבנות מיכל לא ליכלו: ביום

השביעי. ומשמע לן יום ז' היינו

שבת: דלמה שביעי לקרכנות. שחם

הקריב נשיח ששי בערב שבת מקריב

נשיא שביעי באחד בשבת ומאי

שביעי שביעי לקרבן נשיא: ביום

עשתי עשר יום. האי יום יתירא

משמע מה יום רלוף שאין בו הפסק

אף כולהו י״א יום רצוף דליכא הפסק

בינתיים אפילו בשבת: דלמא ימים

הראויין. למשתה עביד משתה

לאפוקי יום הכפורים: גמר יום יום

מהתם. מנשיאים דמשכן דגמרינן

מתרי קראי דהוו רצופים אפילו

בשבת אף משתה דחנוכת הבית הוו

י"ד רלופים ואפילו [ביוה"כ]: כ"ד

רננות. כתיבי בפרשה הי בין רנה

ותחנה ותפלה ובקשה ח: פרשת

השמיני. של חג היינו בעשרים

ושתים: וכתיב וביום עשרים ושלשה.

אלמא דבעשרים ושתים ובעשרים

ושלשה איפטרו מיניה: של לורה.

כלומר חכמים: פלם מעגל רגלך.

כלומר שקול מלות ועיין בהן איזו

מצוה גדולה ועשה הגדולה: וכתיב

ארח חיים פן תפלס. דמשמע כל מלוה

שתכא לידך עשה אותה בין גדולה בין

קטנה ואל תניח קטנה מפני הגדולה:

מלוה שאפשר לעשוחה ע"י אחרים.

תפלם פלם מעגל רגלך שתעשה

אתה הגדולה וחבריך יעשו קטנה:

מסכת

נדרים: ביום

ובמלוה

נדרים.

תורה אור השלם ו. וַיַּעשׁ שְׁלֹמוֹה בְּעֵת ההיא את החג וכל שָׁרָאֵל עִמוּ קְּהָל גָרוּל מלבוא חמת עד נחל מצרים לפני יי אלהינו יְמִים אָרְבַּעָה עַשר יוֹם: מלכים א ח סה

2. וַיְהֵי הָמֶּקְרִיב בִּיוֹם הָראשון אַת קָּרבנו נחשון כן עמינדב למטה 3. ביום השביעי נשיא לבני אפרים אלישמע בן 4. ביום עשתי עשר יום נשיא לבני אשר פגעיאל במדכר ז עב 5. ביום שנים עשר יום נְשִׁיא לְבְנֵי נַפְּתָלִי אחירע 6. ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הַטּוּבָה אָשֶר עָשָה מלכים א ח סו ר. שָאו שְעָרִים רָאשִׁיכֶּם. 7. שָאו שְעָרִים והנשאו פתחי עולם וְיָבוֹא מַלְךְ הַכְבוֹד:

לחסדי דויד עבדך: דברי הימים ב ו מב 9. וביום עשרים ושלשה לחדש השביעי שלח את העם לאהליהם שמחים וטובי לב על הטובה ולישראל ולשלמה עמו: דברי הימים בז וְבָל דְרְכֵיךְ יִכֹנו:

8. יִיָּ אֱלֹהִים אַל תִּשֵּׁב

משידויף

משלי ד כו וו. ארה חיים פון תפלס נְעוֹ מִעגִלֹתִיהָ לֹא תִּדְע: משלי הו

הגהות הכ"ח

(ה) במי באמה כליא עורב. נ"ב לשון כלוי ומניעת העורבי מלישב וכן פי׳ הערור אלא שכתב דבתהדש ראשון לא היה נריך כליא עורב ע"ש והמום' בפרה ר' עקיבא כתבו דמיכח כאו שהיה במקדש ראשון כליא

גליון הש"ם גם' דקרושתו קדושת עולם. עיין שכועות דף טו

ע"ב תוס' ד"ה קדושתו:

וכתיב ייאורה חיים פן תפלם לא קשיא כאן במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים רצופין הקריבו בהן יהשבת בכללן. מקרש כאו שקדושתו קדושת עולם דאין אחריו היתר, וקרבן צבור, ויום הכיפורים דאיסור כות הוא, לא כל שכן דנידחי ליה. והיו דואגין שמא נחחייבי כלייה. דאמרי, התם במשכן לא דחו שבת אלא בהקרבת קרבנות דצורך גבוה פינהו אבל יום הכפורים דאסור באכילה ושתיה שהוא צורך הדיוט. יצאת בל קול ואמרה להם כולכם מזימנים לחיי העולם הבא שלא נתכוונתם אלא למצוח. ומניין שמחל להם, שנא' ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם, שהלכו ומצאו נשיהן טהורות. שמחים, שנהנו מייו שכינה. וטובי לב, שכל אחר ואחד נחעברה אשתו זכר. על כל הטובה אשר עשה הי לרוד עבדו, שהודיע לכל שמחל לו עון בת שבע ומיתת אוריה, שלא נענה שלמה כנו בעת שדבקו שערים זה בזה ולא נפתחו שיכנס הארון, אלא כשאמר ה׳ אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסרי דוד עבדך, מיד נודע לכל שמחל הק׳ לדוד עבדו אותו עון. ולישראל עמו. שיצאת כת קול ואמרה כולכם מזומנים לחיי העולם הבא. ר׳ יונתי כז עבראי ור׳ יהודה בז גרים תנו נדרים בי ר׳ שמעוז בז יוחי, איפטור מיניה באורתא. בצפרא נמי אתו וקא מיפטרי, אמר להו ולאו כבר איפטריתו. (י) אמרו לו לימדתנו רבינו חלמיד הנפטר מרבו ולן וכר. שדי לגבייהו בריה וליברכיה, אול אשכחינהו דמפרשי פלס מעגל רגלך במצוה (שאי אפשר) [שאפשר לעשותה על ידי אחרים,

רבינו חננאל

מותריז בערב הרגל. קשיא לכולהו. ופרקינן מאן דאמר משום שמחה (עיקר שמחה) חד יומא הוא. והוא יום הכנסת הכלה בערב יום טוב. וכן גמי שאמר משום טירחא, ל) כר' אבא דאמר עלת כלתא נפקת טרחותא. מאן ראמר משום פריה ורביה. לחד יומא לא משהי נפשיה. ומנא לן דאין מערכיו שמחה בשמחה. . דכתיב ויעש שלמה את החג וכל ישראל עמו קהל גדול מלבוא חמת עד נחל מצרים לפני ה' אלהינו שבעת ימים ושבעת ימים ארכעה עשר ואסיקנא, מדמייתר קרא, מכדי כתיב ארבעה עשר יום, שבעת ימים ושכעת שמחת חינוך לבד ושמחת החג לבד. אמר ר' פרנך לא צמו רטת הכיחורים. דכתיב שמחה ואין שמחה קל וחומר, ומה משכן שאין קדושתו קדושת קרושה, וקרבן הנשיאים קרבן יחיד הוא ולא קרבן איסור סקילה והקריבו בשבת, כדכתיב ביום וביום דכחב קרא למה לי. . אלא ללמד מה יום כולו רצופין

א) דברי כ' אבא נמנא בירושלמי כאן הלכה ז' א"ר בא שלת כלתא נפהח שרחיתא.

א מיי׳ פ"ג מהלכות ת"ח

הלכה ד:

שו בג מיי׳ פ״ו מהל׳ יום

עה טופ"ע א"ח סי' תקמו

:סעיף

פו ד מיי׳ פ״ע מהלכות

אוין מה טוש"ע י"ד סי"

ישוו בה:

ע"ו הלכה א פמג

טוב הלכה כ פמג לאוין

ב) וכין, ג) ול"ל שרק עי

ו:, ה) שם ב., ו) שנת פ: ע"ש פסחי' מג. ע"ש,

ו) מגילה יג. מנחות פו. ע"ש.

ק) ועי' כש"י מנחות פו.

ד"ה סטכתלו. ע) ושנת פ: ע"ם), י) כן פי׳ הערוך ערך

פקס ועיין פי' רש"י שנת סד: ד"ה ולא מפקוס ושני

הפירושים שהביא שם לד

ד"ה יכן הפוקסת, ל) ואדים

יעב"ן], ל) פ"ק לשכת פוף

בגמ' דפיהסת היינו פירכום

ישם יז. פי׳ בקונט׳ דפירכום

הייני קליעת שער ע״ש חוס׳

ד: ד"ה פוהסת, נ) ול"ל

שנין, ם) רש״ח,

כאן במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים. עשיית מלוה עדיף שהרי מפסיקין אפילו לר"ש בן יוחי לעושה סוכה ולולב כדאי׳ בירושלתי אבל בהפסקה דתפלה " וק"ש אין מפסיקין לר"ש בן יוחי (נ) או ובירושלמיט זה שננו וזה שננו ואין מפסיקין שננו מפני שננו:

פוקםת. פי׳ בקונטרס מחקנת שער שלא יתפזר וקשה

דבפרק המלניע (שבח דף לד: ושם) אמר (ד) דמתחייב בשבת משום טוה ועוד דסורקת ה"ל למיתני כמו גבי נזיר (נזיר מב.) ובפ' קמא דכתובות (דף ד: ושם) מ)פירש בקונטרס קליעת גודלת ופוקסת ואין לפרש מעברת דמתקנת שערה בידיה חוץ ללעיף (ה) ס)[דקין] על פניה להאדים הבער בירושלמי לובע שהוא מאדים הבשר ובנין נמי שייך בחיקון האשה למאי האלע: סמבת. נפרק הקרבנות (מנחות דף פו.) מפרש דמגילה (דף יג.) מאי שתן המור רב הונא אמר רבי חייא סטכת: ההדיוט

שער וקשיא דבפרק המלניע שונה סרק על פניה דהכא תני תרוייהו וגם בפ׳ סקמא דכתובות ויש לפרש וריב"א מפרש שנותנת חוטין של בלק והיינו טוייה והאי דקורא ליה דמפורש סוף המלניע (שבח דף לה.) משום בונה ומייתי קרא דויבן את 35 דשמן המור הוא סטכת ובפ׳ קמא

קמח סעיף א: תורה אור השלם יקרה היא מפנינים וכל הפציר לא ישוו משליג טו כִּי טוֹבָה חַבְמָּה מפנינים וכל הַפָּצִים לא משלי חיא 3. קרבם בתימו לעולם משכנתם לדר ודר קראו בשמותם עלי אדמות: 4. ואכלתם אכול ושבוע והללתם את שם אלהיכם אשר עשה עמכם להפליא ולא וידעתם כי כקרב ישראל אני ואני יי אלהיכם ואיז ולא יבשו עמי

> המר ובתמרוקי הנשים: אסתר ב יב

לְעוֹלְם: ייאל ב כו-כו

5. ובהגיע תר נערה

אָחַשׁוַרוֹשׁ מִקּץ הֵיוֹת לָה

בדת הנשים שנים עשר

חדש בי כו ימלאו ימי

מרוקיהו ששה חַרְשׁים

בשמו

וששה

רבינו חננאל אבל מצוה שאי אפשר לעשותה על יד**י** אחרים, אורת חיים פן תפלס. תוב כתים, יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה, הא חפצי שמים ישוו בה במצוה שאי אפשר --לעשותה על ידי אחרים, בה במצוה ושאי אפשר) ן שאפשר] לעשותה על ידי אחרים. אמר להו אבא שדרני לגביכו דתיברכון רעוא דתזרע ולא תחתצד, פי' דתוליד בנים ולא תעיל כלתך לכיתך ולא תוציאם. תפיק ולא תעיל, ולא ימותו בעליהן וישובו אליך. ליחרב ביתך וליתיב חריבה והוא מקום קברך שאתה עתיד להקבר בו כלומר תאריך ימים בעולם הוה הנקרא אושפיזא. וישאר מקום קברך חרב שנאמר הנקרא ביתך, לעולם, קרבם בתימו ליבלבל פתורך, כלומר לך בנים הרבה יהיו שלחנך. יבלבלו תיחזי חדא, דלא תימות אתתך ותיסב אחריתי, אמר ליה ר׳ לבריה, זיל לגביה שמעון בן חלפתא דליברכך, אזל לגביה אמר ליה תהא רעוא דלא תיבוש ולא תתבייש. אמר ליה אבות ברי ברכך ברכתא דברכינהו קב״ה לישראל, ותנא ביה, שנא׳ ואכלתם אכול ושבוע והללתם וגו". ועושה תכשיטיה במועד. תנו רבנן אלי הן תכשיטי

כאן במצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים הדר יתבי וקא מבעי להו כתים ייקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה הא חפצי שמים ישוו בה וכתיב יכל חפצים לא ישוו בה דאפילו חפצי שמים לא ישוו בה כאן "במצוה שאפשר לעשותה ע"י אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים אמרו ליה מאי בעית הכא אמר להו דאמר לי אבא זיל גבייהו דליברכוך אמרו ליה יהא רעוא דתזרע ולא תחצד תעייל ולא תיפוק תיפוק ולא תעייל ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך לבלבל פתורך ולא תחזי שתא חדתא כי אתא לגבי אבוה א"ל לא מבעיא דברוכי לא בירכן אבל צעורי צעורן א"ל מאי אמרו לך הכי והכי אמרו לי א"ל הנך כולהו ברכתא נינהו תזרע ולא תחצד תוליד כנים ולא ימותו תעייל ולא תיפוק תעייל כלתא ולא לימותו בגך דליפקון תיפוק ולא תעייל תוליד בנתא ולא ימותו גוברייהו וליהדרו לותיך ליחרוב ביתך וליתוב אושפיזך דהאי עלמא אושפיזך וההיא עלמא ביתא דכתיב יקרבם בתימו לעולם

אל תקרי קרבם אלא קברם לבלבל פתורך בבני ובנתא ולא תיחזי שתא חדתא דלא תמות אנתך ולא תנסב אינתתא אחריתי ר' שמעון בן חלפתא אפטר מיניה דרב א"ל י"(אבוה) זיל לגביה דליברכך א"ל יהא רעוא דלא תבייש ולא תתבייש יאתא גבי אבוה א"ל מאי אמר לך א"ל מילין בעלמא הוא דאמר לי א"ל ברכך ברכתא דברכן קודשא בריך הוא לישראל ותנא בה דכתיב יואכלתם אכול ושבוע והללתם וגו' ולא יבושו עמי לעולם וידעתם כי בקרב ישראל אני וגו' ולא יבושו עמי לעולם: ועושה אשה תכשיטיה: ת"ר באלו הן תכשיטי נשים כוחלת ופוקסת ומעבירה יי(סרק) על פניה ואיכא דאמרי מעברת וא סרק על פניה של מטה דביתהו דרב חםדא מקשטא באנפי כלתה יתיב רב הוגא בר חיננא קמיה דרב חםרא ויתיב וקאמר לא שנו אלא ילדה אבל זקנה לא א"ל האלהים אפילו אמך ואפילו אימא דאימך ואפילו עומדת על קברה דאמרי אינשי בת שיתין כבת שית לקל מבלא רהמא: ר' יהודה אומר לא תסוד: תניא רבי יהודה אומר יאשה לא תסוד 6 מפני שניוול הוא לה ומודה ר' יהודה :בסיד שיכולה לקפלו במועד שטופלתו במועד שאע"פ שמצירה היא עכשיו שמחה היא לאחר זמן ומי אית ליה לרבי יהודה האי סברא והתנן יירבי יהודה אומר נפרעין מהן מפני שמצר יאמרו לו אע"פ שמצר עכשיו שמח הוא לאחר זמן אמר רב נחמן בר יצחק הנח להלכות מועד דכולהו מצר עכשיו ושמח לאחר זמן נינהו רבינא אמר כותי לענין פרעון לעולם מצר יאמר רב יהודה בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים עניות טופלות אותן בסיד עשירות טופלות אותן בסולת בנות מלכים בשמן המור שנאמר יששה חדשים בשמן המור יימאי שמן המור רב הונא בר חייא אמר סמכת ∞רב ירמיה בר אמי אמר שמן זית שלא הביא שליש תניא רבי יהודה אומר אנפיקינון שמן זית שלא הביא שליש ולמה סכין אותו שמשיר את השער ומעדן את הבשר שרב ביבי הוה ליה ברתא מפלה אבר אבר שקל בה ד' מאה זוזי הוה ההוא כותי בשבבותיה דה"ל ברתא מפלה בחד זמנא ומתה אמר קמלא ביבי לברתי אמר רב נחמן רב ביבי דשתי שיכרא

שהוא מלער דכל אדם שפורע מילר אבל לא משלמים להם ממון ביום חגם לפי שמשמחם ביום חגם ומודה לע"ו כדפי' במס' ע"ו: שמח הוח בעיין בנתיה מפלא אגן דלא שתינן שיכרא לא בעיין בנתין מפלא: לאחר ומן. שפרע לו ואמאי נפרע מהן אבל לרבי יהודה לא אית ליה האי סברא דמשום שמילר עכשיו שרי והיכי אית ליה האי סברא גבי טפול אע"ג שהיא מלירה עכשיו שמחה היא לאחר זמן: הנת להלכות מועד. להכי א"ר יהודה הכא דשרי אע"פ שהיא מלירה כו": דכולהו הלכות מועד. דשרי משום האי טעמא נמי שרו כגון אפיה ובישול דמלער השתא כשהוא אופה ומבשל ולהכי שרי דשמח הוא כשהוא אוכל אפייתו ובישולו בי"ט: כו**חי לעולם מילר.** שפורע ולהכי לא אים ליה לר׳ יהודה הסם אע"פ שמילר שמח וכו׳ אבל לעיל גבי טפול אים ליה לר׳ יהודה אע"פ שמלירה עכשיו שמחה לאחר זמן: שהגיעו לפירקן. לשיער: ולא הגיעו לשנים. שאינן בנות י"ב שנה ויום אחד שעדיין אינו דין שיהא להן שער ובושות על כך: עניות **טופלות.** השיער בסיד ומשירות אותן: **אנפיקינון.** היינו אנפיקינון דקתני התם במנחות (דף פה:) אנפיקינון לא יביא היינו אותו שמן שעושין מזימים: שלא הביאו שליש. שלא בישלו שליש: ולמה סכין אוסו. אכל הני קא מהדר דקאמר טופלין כוי: ושקל כה ארבע מאה זווי. שנחייפת ינטל מבעלה כך: **עפלה כולה בחד וימנה.** דסבר למיעבד כרב ביבי ומתה: בעיין בנחין שפלה. דשכר מגדל השער ומעבה את הכשר:

> פוקסתם! נוטלת שערה וציפרניה ומעברת שרק מעל פניה, איכא דאמרי מעברת סכין על פנית של מטה. דביתהו דרב חסדא הות מיקשטא באנפי כלותיה כר'. ואפי׳ עומדת על פתח היברה. דאמרי אינשי בת שיתיו כבת שית (לכל) ולקלו טבלא רהטאי. ר׳ [יהודה] אומר לא תסוד כוי, תניא ר' יהודה אומר אשה לא תסוד במועד מפני שניול הוא לה אם היא תשאר בסיד. ומודה בסיד שיכולה לקפלו במועד שטופלתו במועד, ואע"פ שמצירה עכשיו שמיתה היא לאחר זמן. ומי אית ליה לר' יהודה האי סברא [והתנן] בראשון [מ]מסכת ע"ו ר' יהודה אומר נפרעין מהן מפני שהוא מיצר כו'. ופירק רב נחמן כר יצחק הנח להלכות המועד

ובמלוה שה"ה לעשומה ע"י החרים. אל תפלם אלה מלוה שבה לידך בין גדולה בין קטנה עשה: וכל חפליך לא ישוו בה. שתבטל כל חפציך בשביל שתעסוק בחורה: חפצי שמים ישוו בה. כלותר שאם יש לך לעסוק במצוה תבטל תלמוד חורה ועסוק במצוה:

דאפילו הפני שמים לא. דמבטל מצוה ועוסק בתלמוד תורה: **תעייל** ולם תיפוק חיפוק ולם חעייל. משמע ליה בסחורה תעייל ולא תיפוק שחביא סחורה ולא תמכרנה תיפוק ולא תעייל שתוליה בסחורה במקום החר ולא תביאנה: מעייל כלמא. שדרך כלתה הולכת הצל הבעל: ולה חיפוק. דלא לימות בנך דהדרי נפקי מינך והדרי לבי נשייהו: שחא חדחא. זו שנה ראשונה של נישואין דכתיב כי יקח איש אשה חדשה לא יצא וגר׳ (דברים כד): ליחרב ביתך. בית קברתך דלא תמות אלא תחיה לאורך ימים: לא תבוש ולא תתבייש. לא תיבוש אחריני כדי שלא תתבייש שלא מבא לידי כך פן מתביים: ומנא בה. ושנה בה לא יבושו עתי לעולם והיינו לא תבייש ולא תתבייש: כותלת. נותנת כחול בין עיניה כדי

שדומות נאים: פוקסת. מחלקת

שערה לכאן ולכאן י: ומעברת סרק

על פניה. סם אחדי כדי שתראה

חדומה: סכין על פניה של מטה.

כדי להעביר שער של מטה: היתה

מיקשעם. כי הני קשוטין כדחמר

הכא: **באנפי כלחה**. שהיתה כל כך

זקינה שהיתה לה כלה שהיא אשת

בנה: לא שנו. הא דאמר עושה

אשה תכשיטיה: אלא ילדה. בחורה

שדרכה בכך ולהכי הוי לה שמחה

עבדא אשתך הכי דמיקשטא הא

פתת קברה. שריא להתקשט: לקל

עבלא רהעא. פירוש קשקוש הזוג

ר"ל מיני זמר בהילולא וכי היכי

דרהטא ילדה בת שית לקל הילולא

הכי עבדה (כ) בת שיתין והכי נמי

מיקשטא: שניוול הוא לה. שגנאי

הוא לה וניוול בסיד ומלטערת בסיד:

שיכולה לקפלו במועד. אע"פ שהיא

מנוולת בסיד: שמחה היא לאחר

ומן. במועד לסוף המועד לחחר

שקפלתו את הסיד שטפלה לפי שמשיר

את השער ומעדן את הבשר והואיל

דהאי סיד משמחתה לאחר זמן להכי

שרי לה לטופלו במועד אע"פ שהיא

מלירה עכשיו: ומי אית ליה לרבי

יהודה האי סברא. אע"ג שהיא

מלירה עכשיו שמחה וכו': נפרעים

מהם. מהכותים ביום חגם מפני

והיכי

על

במועד: מכל זקינה למ.

הוים זקינה: ואפילו עומדת

הגהות הב"ח (מ) גם' אשה לא תפוד במועד מפני שניויל כו׳ מפני שמילר הוא למרו לו מע"פ שמינר הרא טכלא כוי ד"ה לקל הכי עבדם לדהוט בת שיתין: (ג) תום' בירושלמי כדאמרינן םננו: פוחסת כו' דבפרה המלניע חמר דפוקסת מתחייבת בשבת: (ה) בא"ד חוטין של כלק והוא תקרן על פניה:

גליון הש"ם תום' ר"ה כאן כמצוה ובו' וכ"ש איו מפסיכוי להדים איתם בשבת דף יא ע"ח דלק"ם מפסיקין

הגהות הגר"א וא נמ' וא"ד מעברת סכין ע״פ של מטה כנ״ל. ווכ״ה

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה כאן במטה שאי אפשר וכו' ובירושלמי זה שננו וכו׳. הוא מלשון ושננחס כמ"ש מהרש"ח. יכו היא בלשוו הירושלמי הנ"ל זה שינון יוה שינון:

מוסף רש"י

ופוסקת ומעבירה שרק על פגיה. טינפא"ל כלע"ו והוא אדום (שבת סדו) יש מרצותי לומרים מתהגת . שערה המסרק או בידה ו שמפרשין טחה כמין גלק על פניה וכשנוטלו מאדים הכשר (שם צד:). לא תסוד. לא תתן סיד על פניה במועד. מפני שניוול הוא לה. בעודו על פניה. ואף על פי כשנוטלתו מאדימה ומנהיל פניה. כיוו לאחר המועד, וניוול בחוך המועד חסיל ונייו ווו. לקפלו. לנועלו מעל פניה, במועד. כגון שנחה לסוד בתחלת המועד ולבסוף יום או יומים מטלנו ונהנית הימנו כתוך המועד ושם:. שמח הוא לאחר זמן. למחר ושם ב.. דכולהו מצר עכשיו ושמח

שהתירו לעשות בתועד מילר הוא באותה שעה, כגון שחיטה ותיקון סעודה יהתירו לו משום שתחה דלאחר זתן שבתוך המועד ונים ובן, שהגיעו לפירקן ולא הגיעו לשנים. שהניחו שתי שערות ולח כחו לכלל שנים הרחויות לכך, ימתכיישות כדבר שבת פי ובעייז פסחים מג.). טופלות. מושמות (שבת שם) ומשיר את השער (פסחים שם). סטבת. לא איתפרש (שם) או: שקורין בלבמ"א ומנחות פום. דלמה סכין אותר. היינו שמן המור (שבת פון. שמשיר את השער. לפי שהוא בוסר ויש כו כמ (מנחו פונ, ומעדן את הכשר. מלהיכ (מגילה יג ובבית הופיף: ומצהיל) לשקלייכ"ל (פפתים שם). טפלה, כסיד ושבת שם). שקל בה ד' מאה דודי. שנמייפה וקפצי עליה המהוגנין לה ונמנו לי ממון (שם:. דשתי שיברא. השכר משחיר ומרכה שיער (שם).

תופר

מה א מוש"ע ל"ה סי" פבו ב מיי׳ פ״ח מהלכות י"ט הלכה יג טוש"ע צגד מיי׳ שם טור ש״ע םס סעיף ח:

צא ה מיי שם הלכה טו טוש"ע שם סי' תהלו

רבינו חננאל (המשר) א) זהו אומן וכל מי שאינו מזויג אינו אומן. אמר ר סימון הדיוט תופר כיסים כיסים. מסרגין את המיטות. ד' יוסי אומר ממתחין. ר׳ חייא בר אבא . ור' אמי פליגי, תרוייהו משום דחוקיה ור' יותנן . אמרו, חד אמר מסרגין . כגון אריגה ערב ושתי, ממתחיז שתי בלא ערב. וחד אמר מסרגין שתי כלא ערב, ממתחין שאם היה רפוי ממתחו. מתני' ר' חלפתא כן שאול, ושוין, פי' תנא קמא ור' יוסי, שאיז מפשיליז חבלים לכתחלה. ומתמה רב נחמן בר יצחק מי איכא מאן דאמר מסרגין שתי בלא ערב, והתנן ר' מאיר אומר המטה משיסרוג בה שלשה בתים. מי אפשר לעשות בית בלא שחי וערב, אלא כולי עלמא מסרגיז שתי וערב כי פליגי בממתחין, ולא איפשיט לן הוא, אי שתי כלא ערכ אי אם היה רפוי ממתחו. למימליא במני, אפשר למלאות רפיון חבלי המטה בכסתות הרבה. [מתני"] מעמידין תנור וכירים במועד. ר' יהודה אומר אין מככשין כתחלה. מאי מככשין, רב יהודה אמר מנקר ריחיא, מלטחון מנקרים בהן קטנים כמין נקרים במהרה. רב יחיאל אמר בית עינא. ומקשינז עליה יי. דנקרה ובעי לארוותי ביה טפי. רב הונא שמע לההוא גברא דהוה מנקר ריחיא בחולו של מועד, אמר, מאן האי דמחיל יום טוב ליתחיל גופיה. ורב הונא סבר לה כיש אומרים דאמי אין מכבשין כל עיקר. דרש רב חמא נוקרין ריחים בחולו של מועד. משום רבינו אמרו אפי׳ סוס שרוכב עליו וחמור שרוכב עליו מותר ליטול צפרניו.

א) לפנינו בירושלמי איתא כל שהוא מוווג את האמריות זהו סדיוט ופשוט דטס"ה ול"ל כני׳ רבינו ז״ל.

ההדיום תופר בררבו. נראה דוקא לצורך המועד אבל בחנם למה יחירו אפילו על ידי שינוי מיהו לא איירי בדבר האבד דהיכא דאיכא דבר האבד קיימא לן כר' יוסי דאין מלריך שינוי בדבר האבד והיכא דבגדיו או מנעליו מקורעין ואם יניח אותן

עד לאחר מועד יתקלקלו ראימי רבותי שאין מקילין כלל להחיר אפילו על ידי נכרי כדאמרינן לקמן (דף יב.) כל שאינו עושה אינו אומר לנכרי ועושה ושמה לה היו חושבים חוחו דבר האבד או שמא אין כל דבר האבד מותר בלא שינוי דבפ' מקום שנהגו (פסחים דף נה:) משמע דוקח עולי רגלים מתקנין מנעלים במועדי): במסרגין כולי עלמא לא פליגי רשתי וערכ. תימה

היאך מותר לעשות מלאכה כי האי בלא שינוי: ממתוחי נמי לא. בלאו הכי נמי נראה דמצי לאקשויי היכי קאמר ר' יוסי שאם היה רפוי ממתחו אבל לא מסרגין שתי וערב הא אפילו בשתי בלא ערב אסור: כיון ראפשר למלויי במאני. משמע דאין מוחר אלא לצורך המועד:

ס"ג רבי יהודה אומר אין מכבשין את הריהים בתחילה. וכחדשה קאמר דהא בגמרא מתיר ישנה ואין נראה לומר דבגמ' דמתיר ישנה משום ר' אליעזר קאמר והא משמיה דידיה כי למה נדחוק לעשות מחלוחת חנם ועוד דלכתחילה משמע חדשה ואם תאמר כבוש מאן דכר שמיה י"ל תנא קמא אמר מעמידין ובחדשה קאמר ומשמע אפילו כבוש ור' יהודה אוסר בכבוש ואית דגרים ר' יהודה אומר מכבשין את הריחים ולא גרם לכתחילה והיא היא אבל עתה קשיא יותר כבוש מאן דכר שמיה תנא קמא נמי שרי יש לומר דת"ק שרי העמדה בעלמא שאין זה בנין גמור (ד) וה"ה דחסר כבוש בין בחדשה בין בישנה ור' יהודה שרי כבוש בישנה וגירסא ראשונה נראה לרצי ומעמידין נראה דוקא העמדה דתנור אין זה בנין בתחילה אלא הוא עשוי כבר אבל אינו מחובר בקרקע ולריך לחברו ולטפלו בחרץ כדמפרש בפרק כל הכלים (שבת דף קכה.) אי נמי כי ההוא דפ' המביא כדי יין (בינה לד.) גבי תנור דבי"ט אין סכין אותו ואין טשין אותו במטלית וכו׳ הכא במועד שרי ולקמן בשמעתין נמי קאמר ושוין שאין גודלים תנור בתחילה ובירושלמי תני ר' חלפתא ובלבד שלא יגלחנו בתחילה ופירש בתוספ׳ דלא ידע מאי גילוח ול"נ דגרסינן שלא יגדלנו: סום שרוכב עדיו. פי׳ בתוספת ללורך המועד

משמע שאסור לרכוב בחנם:

סופר כדרכו. בחולו של מועד: היכי דמי הדיוע. שחינו חומן שתופר כדרכו: מלא מחט בכם אחם. שאינו יכול ללקוט נימי התפירה של חלוק כדי לתפור כשהוא תופר תוחב תחיבות הרבה כמלא אורך המחט ואח"כ מושכה מן הבגד ונמלאו תפירות הרבה

במשיכה אחת והיודע לעשות כן אומן הוא: שאיגו יכול לכוין אימרא בחפת חלוקו. שאינו יודע לתחוב אותו בגד עב שעושין ממנו אימרא בחפת חלוקו אלא שבמקום אחד מקצרו ובמקום אחד מרחיבו: האומן. החייט מכליב: מפסיע. שאינו תופר ביושר אלא מפזר התפירה ולהכי קרי מכליב שדומין תחובי המחט לשיני הכלב רחוקות זו מזו כשיני הכלב: כלבחת. שאינו תופר כדרכו (כ) תוחב זה בסמוך זה אלא שמוחב המחט פעם אחת למעלה ופעם אחת למטה ולהכי קרי ליה כלבתא דהכי קיימי שיני הכלב שן אחד גבוה מחבירו: מסרגין שחי וערב. שאורגין מטה של חבלים בשתי וערב: שחי כלא ערב. שמוחה השתי ואינו אורג בה הערב: שאם היה רפוי. זה שנארג ימים רבים והיו החבלים רפויין ותלוין למטה שאינן מתוחין ממתחן: ושוין. רבי מאיר ור' יוסי: שאין מפשילין חבלים לכפחלה. שחין גודלים חבלים לכתחלה: המעה. לעולם אינה מקבלת טומאה עד שיסרג בה ג' בתי נירין שהשתי כבר מתוח ואורג בה שלשה בתי נירין דערב. אלמא דמסרגין קרי שתי וערב: היינו דחחו יש חומרים לאפלוגי. דאפילו שתי בלא ערב לא מלי: ממחח נמי לא. בחמיה. אתו יש אומרים למיסר נמי מתוחי ואמאי הא לא קעביד מלאכה ואי לא עביד הכי לא מלי למיזגא עלה: אין. ודאי אתו יש אומרים למיסר נמי מתוחי משום דהואיל ואפשר למלייה למטה במאני עד לעיל והדר מלי למירמא עלייהו כרים וכסתות למיזגא עלייהו: לא טרתיכן. דהוי טורח דלא לריך: בותבר' מעמידין תנור וכירים. שעושין אותם לכתחלה כדאמרינן לקמן. תנור תוכו חלול מקום שפיתת (ג) שתי קדירות כירה מקום שפיתת קדירה אחת: מכבשין. אן בגמ' מפרש: גמ' מנקר ריחים. שכשהיא ישנה וחלקה ואין החטין יכולין לפרך מנקרין אותה חותכין אותה כדי שלא יהא שוה כדי שיפרכו החטין תחתיה: בת עינה. נקב שעושין באמצע הריחים שהתבואה נופלת לתוכה: היינו דמשכחת לה בישנה. לפי שהישנה לריכה לכך שכבר היא חלקה לפי שתדיר היא טוחנת: אלא למאן דאמר. דמכבשין היינו בת עינא ישנה בת עינא למה והלא כבר אית לה בת עינא שכבר היא ישנה מלטחון ואי לא הוי לה בת עינה לה תלי למיטחן: כגון דכעי לארוותי. האי בת עינא טפי וכי האי גוונא משכחת לה בישנה: **מנקר** ריחית. בישנה: היסתיל גופיה.

ה) כלים פט"ו מ"ח, כ) [עירובין קד.], ג) [ל"ל מותרו. ד) ווע"ש נפסחים

הגהות הב"ח

(מ) גם' נוקרין ריחים נמועד משום רבינו אמרו (אפילו) מו"מ ונ"ב בק"א ל"ג ליה. עוד נ"ב ונרחה דרכינו הוא רב ועי' במ"ש פ׳ לולב הגוול דף לג ע״א אפרש"י רבינו רבי שם הארכתי על זה: (3) רש"י לתחוב זה: (ג) ר"ה מעמידיו כו' מהום שפיתת שפיתת שתי קדירות. נ״כ כ"ה בריש פ' כירה: שחין זה בנין גמור אבל וה"ה דאסור כנום:

גליון הש"ם . מתני' מעמירין תנוו וכירים וחיחים כניע:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א רש"י [סוף] ל"ה ןמעמידין]. נ"כ עי" נדה כו ע"ב בתום' ד"ה בפלוגתה וכו׳ ועיין ודו״ק:

רבינו חננאל

דכולהו אע"פ שמצירות אמר רב יהודה אמר רב בנות ישראל שהגיעו לפירקן ולא הגיעו, עניות טופלות אותן בסיד, עשירות בסולת. בנות סטכח. איכא דאמרי שמן זית שלא הביא שליש. תניא אפיקינון שמן זית שלא הביא שליש סכין אותו שמשיר את השיער ומעדן את הכשר. ההדיוט תופר כדרכו. בתלמוד ארץ ישראל מפורש לפיכד . בתכנו והנחנו זה. דכי ר את המחט מכלב אחת אתת. ר' יותנן א' כדרכו מפסע, כלומר הדילוג. מתני׳ מסייע לר׳ יוחנן, אין תימר חדא חדא הייגו אורחייהו כך היא אומנותן. אלא מפסע. ר יוסי בר' חנינא אומר המזויג את האמריות

ההדיום תופר כדרכו: היכי דמי הדיום אמרי דבי רבי ינאי כל שאינו יכול להוציא מלא מחמ בבת אחת רבי יוסי בר חנינא אמר כל שאינו יכול לכוין אימרא בחפת חלוקו: והאומן מכליב: מאי מכליב רבי יוחנן אמר מפסיע רבה בר שמואל אמר שיני כלבתא: מםרגין את המפות: מאי מסרגין ומאי ממתחין כי אתא רב דימי אמר פליגי בה ר' חייא בר אבא ור' אסי ותרוייהו משמיה דחזקיה ור' יוחנן חד אמר מסרגין שתי וערב וממתחין שתי בלא ערב וחד אמר מסרגין שתי בלא ערב וממתחין שאם היה רפוי ממתחו איני והא תני רב תחליפא בר שאול ושוין שאין מפשילין חבלים לכתחלה בשלמא למאן דאמר מסרגין שתי וערב וממתחין שתי בלא ערב היינו דקתני רב תחליפא בר שאול יושוין שאין מפשילין חבלים לכתחלה אלא למאן ראמר מסרגין שתי בלא ערב ממתחין שאם היה רפוי היה ממתחו השתא שתי וערב אמרת לא חבלים לכתחלה מיבעיא קשיא א"ל רב נחמן בר יצחק לרבי חייא בר אבין מי איכא למאן דאמר מסרגין שתי בלא ערב והתנן ⁴רבי מאיר אומר הממה משיסרוג בה שלשה בתים אלא כי אתא רבין אמר במםרגין כולי עלמא לא פליגי דשתי וערב אלא כי פליגי בממתחין מר סבר ממתחין שתי בלא ערב ומר סבר שאם היה רפוי ממתחו מיתיבי מסרגיז את הממה ואיז צריד לומר שממתחיז דברי ר' מאיר ר' יוםי אומר ממתחיז אבל לא מסרגין וי"א אין ממתחין כל עיקר בשלמא למאן דאמר ממתחין שתי בלא ערב היינו דאתו יש אומרים לאיפלוגי אלא למאן דאמר שאם היה רפוי ממתחו ליש אומרים ממתחו נמי לא אין כיון דאפשר לממלייה במאני לא מרחינן: מתני פימעמידין תנור וכירים יוריחים במועד ר' יהודה אומר אין מכבשין את הריחים בתחילה: גמ' מאי מכבשיו רב יהודה אמר מנקר ריחיא רב יחיאל אמר בת עינא מיתיכי מעמידין תנור וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתן דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אף יגמור רבי יהודה אומר משמו מעמירין את החדשה ומכבשין את הישנה ויש אומרים אין מכבשין כל עיקר בשלמא למאן דאמר מכבשין מנקר ריחיא היינו דמשכחת לה בישנה אלא למאן ראמר בת עינא ישנה בת עינא למה לה כגון דקא בעי לארווחי מפי פורתא רב

הונא שמעיה לההוא גברא דקא מנקר ריחיא בחולא דמועדא אמר מאן האי יאיתחיל גופיה דקא מחיל חולא דמועדא סבר לה כיש אומרים דרש רב חמא ינוקרין ריחים במועד משום 🕪 רבי מאיר אמר אפילו סום שרוכב עליו וחמור שרוכב עליו הש(ומותר) לימול צפרנים בחולו של מועד

יחחלל גופו: **מוחר ליטול**. להן לפרנים כדרך העושין עכשיו לסוסים שלנו דאי לא עביד ליה הכי הוה ליה לערא ולא חלי אזיל:

אבל חמרא דריחיא לא "רב יהודה שרי

למישקל מופריה לחמרא דריחיא ולאוקומי

ריחיא ולמיבני ריחיא ולמיבני אמת ריחיא

ולמיבני אוריא מו(רבא) שרא בלחרוקי סוסיא

יולמיבני אקרפיטא יולמיבני איצטבא רבא

שרא למישקל דמא לבהמה בחולא דמועדא

א"ל אביי תניא דמסייע לך "מקיזין דם

לבהמה ואין מונעין רפואה לבהמה בחולו

של מועד רבא ישרא לכסכוסי קירמי מ"ם

מעשה הדיום הוא אמר רב יצחק בר אמי

אמר רב חסדא יקימורי יבירי אסיר

מ"ם מעשה אומן הוא אמר רבא סיימאן

דמתקיל (6) ארעא אדעתא דבי דרי שרי

אדעתא דארעא אסיר היכי דמי מוליא

ים במוליא ונצא בנצא (י) אודעתא דבי דרי שקל

מוליא ושדא בנצא אדעותא דארעא ואמר

רבא מאי מאן דוכי זיכי אדעתא דציכי

שרי אדעתא דארעא אסיר ייהיכי דמי שקיל

רברבי ושביק זומרי אדעתא דציבי שקל

רברבי וזומרי אדעתא דארעא ואמר רבא

האי מאן דפתח מיא לארעיה אדעתא

דכוורי שרי אדעתא דארעא אסיר היכי דמי

יפתח תרי בבי חד מעילאי וחד מתתאי

אדעתא דכוורי פתח חד כבא אדעתא

דארעא ואמר רבא יהאי מאן דפשח דיקלא

אדעתא דחיותא שרי אדעתא דדיקלא אסיר

היכי דמי "שקיל כוליה מחד גיםא אדעתא

דחיותא מהאי גיסא ומהאי גיסא אדעתא

דדיקלא ואסיר ואמר רבא הני תמרי תוחלני

מיגזרינהו שרי מייצינהו אסיר רב פפא אמר

לכיון דמתלעי ייכפרקמטיא האבד דמי ושרי

ואמר רבא מפרקמטיא כל שהוא אסור א"ר

יוםי בר אבין יובדבר האבד מותר רבינא

הוה ליה ההוא עיסקא דהוה מזרבן בשיתא

אלפי שהייה לזבוניה בתר חולא דמועדא

ובערוך ערך אקרפטא], ב) [עי׳

בינה כגון. ג) וכב"י סי' מהמח

העמיקו נוסח הגמ' קטורי ני

די ע"טן, ד) ב"ב נד., ה) [לקמן יא.ו, ו) נער כ"מ עג:ן,

ו) [דקים כקרום בילה. ערוך],

ם) נועי' מוס' ב"ב נד. ד"ה

מוליא].

הגהות הב"ח

(ל) אמר רכל מאן דמתקיל

תיקלא סדעמל. נ"ב כו היל

ופירוש מסקל השדה: (3) שם

ונלה בנלה הדעתה דארעא

שמל מולים ושדם בכלם חדעמם

דבי דדי כו׳ כל״ל: (ג) רש״י

ד"ה או גלא כו׳ שאינו משגיח

באיזה מקים. נ"ב פירוש דרכו

של חורש אינו אלא לרפויי

ארעא עיי לעיל דף ב ע"ב: (ד) ר"ה אדעתא דארעא

דלהכי כו' אסור מה"ד דפתח

מיא לארעיה שעושיו חור

והמים יוצאין מן הגומה:

(ה) תום' ד"ה למישקל כו' פיי

בתוספות כו' לתקן ברולים .. דהקרקע

ומתקלקל: (ו) ד"ה ואין מונעין

מבהמה

דברפואה דבהמה: (1) בא"ר

וכין קרנוף שרי אפילו בי"ט

כדאיתא: (מ) ד"ה קיטורי כו׳

ולח בידי בדל"ח. נ"ב פירוש

דיש גורסין בידי בדלי״ת ופי׳

לעשות קשרי בית ידים אסור

מפני שעושה מעשה אומן וכך

(ט) ד"ה מולים כו' מדעמה

דארעא שהל מולים ושדי

כננת חדעתת דבי דרי יכן

גרם ר"ג ור"א גרם בהיפך כו"

כנלח חדעתה דבי דרי מוליה

שיותר כו' כל"ל: (י) ד"ה

פרהמטיא כו' בהביעות וחילוף

גליון הש"ם

תום' ד"ה ואין מוגעין היי בייי ביייל

עיין ברא"ם דהגירסא הכא רב. ולפ"ז לה"מ

דרב לשיטתיה דס"ל דבר שחין

מתכוין אסור. ואסור קרלוף

ני"ט:

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה מוליא במוליא

וכו' אין נ"ל דהא קיי"

רפומה

נראה

גירסת רש"י ונימוהי

צב א מיי' פ״ח מהל' י״ט הלכה טו סמג לארן עה טוש"ע ח"ח סי' מקת סעיף :D

צג ב מיי שם טוש"ע א"ח סי׳ מחלו ס״ב: צד ג טוש"ע ה"ח סי' מקמ

(סעיף ה צה ד מיי שם הלכה ו נוש"ע שם פעיף ו: טוש"ע א"ח סי' מקלו : סעיף

צו ו מיי שם הלכה יד טוש"ע א"ח סיי תקתא סעיף ג: ו ומיי שם טוש"ע שסו: בה ח מיי שם פ״ח הלכה יב ופ"ב מהל' זמיה ומתנה מהל׳ ד עד הלכה ע טוש"ע א"ח סי׳ מקלו סעיף ט וטור ש"ע ח"מ סי' רעה כעיף יז יח יט כ:

מים שום מיי שסן מוש"ע א"ח :םס סעיף י י ומיי שסן טוש"ע שם

קא כ [מיי שסן טוש"ע שס קעיף יא: קב ל טוש"ע שם סיי תקלג

כל מנס מיי׳ פ״ו שם הלכה כב טוש"ע שם סי" תקלט

>+0+€ לעזי רש"י

מנייטור"ה [מניידור"א]. איבוס. קובילי"ר. לכבס, לנקות. פרוונצי"א [פרונציי"ר]. לקפל (כפלים אושטלי"ר (בתוס׳) [אישטריליי"ר] לסרק במסרק אנפשיי"ר (בתוסי) אינפישי"ר. לעמלן.

רבינו חננאל אכל חמור הטוחן בריחים לא. רב יהודה שרא ליטול צפרנים של חמור הטוחז בריחים ולאוקמי ריחיא ולמיבני ריחיא ולמיבני אמת הריחים ולמיבני אוריא. פי׳ לסרוקי סוסיא ולמיבני אקרפיטא ואיצטכא. רבא שרא למשקל דמא. תניא נמי הכי, מקיזין דם לבהמה ואין מונעיז רפואה לבהמה בחולו של מועד. רבה שרא לכסכוסי קירמי. ופירשו, כיסכוס מעשה הדיוט הוא. פי׳ בסוף הזהב אמרי׳ ר׳ יהודה שרא לכסכוסי קירמי, ופירשו הגאונים, ל) תרטיב (ר׳) אמתענה ותליינהא. אמר רב חסדא קיטורא בידא אסיר, מעשה אומן הוא, במס׳ יום טוב פרק ב׳. אמר רבא, מאן דתקיל תיקלא, כ)פי׳ אצלח וגה אלארץ וגעלהא מועתראל, אי שקיל ויהיב מוליא במוליא ונצא בנצא, העפר הרך נותן ברך והקשה בקשה, אדעתא דבי דרי עביד ושרי. פי׳ מוליא בנציא, הרן כקשה, אדעתא דארעא ואסיר. וכן מאן דוכי זיכיא, פי מסקל ומנקה הקרקע. שקיל רברבי, פי׳ העצים הגדולים נוטל ומנית הקיסמין קטגים, דציבי ושרי. שהיל רברבי וזוטרי, אדעתא דארעא עכיד ואסיר. וכן מאן דפתח מיא בארעיה. דעיילי מהאי גימא ודנפקי מהאי גיסא, אדעתא גיסא, אסיר. וכן מאן דפשח דיקלא, מחד גיסא אדעתא

למישקל מופרי. פירש (ס) בתוספתה דה"ה לדידן שתותר לתקן ברזלים דקרקע קשה ומתקלקל ומשום שאין ברזלים בימי חכמים שאין לריך רק למשקל טופריה שהיה

הקרקע מטוננת כמו ברוסי"ל היה לסור: איצטבא ואקרופישא. עניני ספסל וקלת הם חלוקים כדאמרינן בריש פרק עשרה יוחסין (קדושין דף ע.) ליתיב מר הקרופיטה אמר ליה מי סני ספסל כדאמרי רבנן או אינטבא כדאמרי אינשי: ואין מונעין רפואה מכהמה.

(ו) דברפוחה דבהמה שיש בה מלאכה איירי אבל רפואה שאין בה איסור מלאכה רק גזירה משום שחיקת סתמנין אפילו בשבת איכא מאן דשרי והלכה כמאן דשרי כדאי׳ בפ' במה בהמה (שנת דף נג:) דרש רבא הלכה כרבי יאשיה דלית ליה גזירה משום שחיקת סממנין ברפואה דבהמה פי' דלסרוקי סוסיה שפירש בקונטרם אושטלי"ר בלעו " אין נראה לי דהא קי"ל דבין קירוד ובין קירלוף שרי (ו) כדאי׳ סוף פרק שני דבילה (דף כג.) לר׳ שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר וקיימא לן כוותיה אלא ענין אחר הוא:

כםכוםי. פי׳ נקונטרס אנפשיי״ר בלע"ז ויש מפרשים ליקיי״ר ולשון כסכוס משמע כן כדאי׳ פ' תולין (שבת דף קתא. ושם) מכסכסו מבפנים ואין מכסכסו מבחוץ גבי קימורי בירי. גרסינו : טיט ברי"ש ולא בידי בדלי"ת (ח) והוי מענין בירית טהורה בפ' במה אשה יולאה (שם דף סג.) (ובפרק חזקת

הבתים) (ב"ב דף נד): מוליא כמוליא ונצא כנצא אדעתא (ט) דבי דרי שקל מוליא

ושדי בנצא אדעתא דארעא. [א] וכן גרם רבינו גרשון ורב אלפס גרם בהפך מוליא במוליא ונלא בנלא דארעא מוליא אדעתא אדעתא דבי דרי משמע קרקע שוה לריך לחרוש מלידוש ואיפכא מסתברא טפי דלדידן לריך קרקע שוה לידוש יותר מלחרוש ושמא לפי שהיו דשין במוריגין אין לריך קרקע שוה ויש מפרשים כדי לעשות דיר של בהמהח:

פרקממיא כל שהוא. פי׳ רנינו ילחק בתשובתו כי

רבינו יעקב לא היה חושב הלואת רבית פרקמטיא והא דאמר רבינא הוה מסיק זוזי בבני חקרא דשנואתא

משמע דחשיב פרקמטיא ולא שרי אלא משום דבר האבד היה אומר רבינו יעקב דסחורת יין היתה כדאמרינן באיזהו נשך (ב"מ עג:) רבינא הוה יהיב זוזי לבני אקרא דשנואתא ושפכי ליה טפי כופייתא אבל הלואה דשולחנות בקביעות וחילוף נראה (י) דחשיב פרקמטיא: וברבר האבד מותר. פירוש בדבר שאם לא ימכרנה עתה שמא

לא ימכרנה יפה פעם אחרת ויפסיד מן הקרן אבל אם לא יפסיד מן הקרן אלא שלא ירויח כל כך אין זה חשוב דבר האבד וכל שכן לקנות סחורה שמא תהיה יותר ביוקר אחר המועד אבל לקנות יין כשר בתוך המועד מותר והר"ר יוסף פירש דיש לחסור דאף על פי שלא ימנא בזול הרי ימנא ביוקר ואין זה דבר האבד: כווכא

לחותכן לשנים ולחוכלן הכי בי"ע שרי דללורך יום טוב קעביד: מיילינהו אסור. לכובשן במשרי ומולים ליחה שבהן לחוך היינו אסור שעכשיו אינן נחלעים אלא לעשוח מהן לימוקים לאכלן בחול הוא מכוין ואסור לחקן ביום טוב מאכל דחול: **כיון דמחלעי**. אי לאו דמייצינהו: **כדבר האבד**. כלומר כסחורה שאדם יכול לעשוחה במועד כדי שלא יפסיד בה אם לא עשאה הכי נמי מצי למיילינהו דאי לא עביד הכי מיתלעי ושרי: פרקמטיא כל שהוא. לעשות סחורה בחולו של מועד: ובדבר האבד מותר. שאם יש לו הפסד אם לא יעשנה לאוחה סחורה מותר לעשוחה אבל בחנם שלא להרויח אסור: הוה מסיק זווי. שהיו חייבין לו מעוח באותו מקום:

> ומהאי גיסא, אדעתא דדיקלא ואסיר. והני תוחלני, שרי למגזרינהו, מימצינהו אסיר. בחגיגה בפרק אין דורשיז או' שם משל אי משכחת תוחלא אכול כוי, והם התמרים הרכים, הנקראים בטיית שודאך רטב. והדקל אשר בו אלו התמרים עליו דיבר בכאן, והתיר לחותכם מן הדקל ולא התיר לדורכם בנרתק שלהן, לעשותן כמו אלו הנקראים בטיית אל לוג. ורב פפא התיר את זאת מפני שמתליעין. רב פפא אמר כיון דמחלען כפרקמטיא האבד דמי ושרי. ואמר רבא פרקמטיא כל שהוא אטור. אמר ר' אסי בר' אבין ובדבר האבד מותר. רבינא הוה ליה עיסקא דהוה מזדבנא בשיתא אלפי, שהייה לבתר מועדא רובניה בי"ב אלפי. רבינא הוה מסיק זודי בבני אקרא דש[נואתא], אתא לקמיה דרב אשי, א״ל, כיון דהאידנא משכחת להו וביומי אחריני לא משכחת להו, כפרקמטיא האבוד דמי ושרי.

אנל המרא דריחיא. שכך עושין שהיו טוחנים אגב חמורים לא מני למישקל לההוא חמרא נפרניו דלא מני למטחן במועד אלא לצורך מועד כדמפרש לקמן פרק מי שהפך (דף יב:) הלכך טחינה מועטת יכול לטחון בחמור ולא מרעי ליה גידול לפרניו: לאוקומי ריחיא.

להעמיד להשים הריחים זו על גב זו: אמת ריחיא. העץ שהריחים בנוי עליו: ולמיבני אוריא. רפת בקר: לסרוקי סוסיא. להסריק סוסים במסרק של ברזל: **למיבני** אקורפיטא. מה שמשימין החבואה לתוכו לפני הסוסים שקורין מנייטור"ה אילעבא. בנין אבנים: בלע״ו: למישקל דמא. להקיז: לכסכוסי. גיהוך שקורין קובילו״ר: קרמין. י) בגדים: מעשה הדיוט. דמותר לעשותו בחולו של מועד דלאו מעשה אומן הוא: קיטורי בירי אסיר. למיעבד במועד שכך היו עושין שהיו נוטלין כלים חלוקין והיו מחליקין עליהן בית יד של חלוקיהם מעשה אומן הוא ואסור. ל"א לכויץ קמטין שאדם עושה בבית יד שממלאים אותה בקנה של שבלים חלחים ומקמטין פרוונלי"א בלע"ו: דמסקיל משם האדמה שחופר מיקלא. לצורך הגורן לחבוט שם חטין לצורך המועד היינו אדעתא דבי דרי ושרי: אדעהא דארעא. שחופר שדהו ללורך זריעה אסור משום דדמי כחורש בי"ט: מולים במולים. שנוטל הקרקע ממקום גבוה ומניחו שם על גבי מקום גבוה היינו מוליא במוליא: או נגא בנגא. שחופר במקום נמוך ומניחו במקום נמוך דהיינו אדעתא דארעא ואסור דוה דרכו של חורש שדהו (ג) שאינו משגיח באיזה מקום שירד המחרישה בקרקע אפילו במקום נמוך חורש והיינו דומיא דחרישה ואסור: אבל שקל מוליא. שנוטל הקרקע ממקום גבוה: ושדא בנלא. במקום נמוך היינו אדעתא דכי דרי אדעתא דגורן שכך דרכו של גורן שמשוה הגרנות וזה מותר: דוכי ויכיה. שמכבד חת הקרקע מעלים קטנים שעליה שנוטלם: **אדעסא** דליכי. אם ליקטן אדעתא ליקטן שרולה לזרוע הקרקע שלוקט

וזבניה בתריסר אלפי רבינא הוה מסיק זוזי דעלים להסיקן דנקט רברבי ושבק בבני יאקרא דשנואתא אתא לקמיה דרב זוטרי: אדעתא דארעא. דלהכי אשי א"ל מהו למיזל האידנא עלייהו א"ל יכיון דהאידנא הוא דמשכחת להו ביומי אחריני גדולים וקטנים אסור (ד): אדעתא לא משכחת להו כפרקממיא האבד דמי דכוורי. שעושין המים שיולחין מן ושרי תניא נמי גבי ע"ז כי האי גוונא הולכין הגומא של ביבר לחוך אם לצורך שיצאו המים וישתיירו הדגים מותר: כגון דפחח חרי בכי. חד שבו נכנסין המים לגומא ונכנסין אף הדגים לגומא וחד שהמים יולאין חוך לגומא והדגים משתיירים בתוכה ולוקחים אותם שרי דהיינו אדעתא דכוורי: דארעא. דפתח חד בבא שבו נכנסים המים לגומא ואידך פתח שבו יוצאין המים

לחוך לא פתח: אדעתא דארעא. שכשהגומא מליאה מים יולאין

המים למעלה ומשקין כל השדה וכי האי גוונא אסור: דפשח דיקלא.

שוומר הדקל מן הענפים שבו: אדעתא דחיותא. דראויין למאכל

בהמה דנקט מן הענפים דמחד גיסא בין לחין בין יבשין לצורך

מאכל בהמה היינו דחיותא ושרי: דנקיט מהאי גיסא. דדיקלא

ומהאי גיסא ענפים יבישין שבו היינו אדעתא דדיקלא ואסור:

הני תמרי חוחלני. חמרים שלא נחבשלו כל לרכן: מיגורינהו.

כו" וכן גרם ר"ג ורב אלפם משמע שיותר קרקע שוה לריך לחרוש כו' ישתח לפי שהיו דשין כו' וי"מ כדי לעשות דיר כו' ורש"י גרים בהיפך מולים במולים וכלם בנגה הדעתה דהרעה מולים בנצה הדעתה דבי דרי כצ"ל:

מוסף רש"י

קיטורי בירי. שעושין לנתי שוקיים ולכתי ידים של חלוקי הנשים שמהמטיו אותו על עד וקורין אופרונציי"ר, וקעורי לשון קשל וביצה כג ושם: מסיר המכשולות ומשוה פני הקרקע שתהא חלקה ילא המחרישה ורשכ"ם ב"ב נד.). אדעתא דבי דרי. גורן למוש שם .(00) דארעא, שתהם נותה לחרוש (שם). מוליא. גנשושית (ב״מ

נצא. גימה (שם). מוליא במוליא. החל הרחיב כמקומו והשפילו ונחן מגבהו סביבחו לדדין שלה יהה זקוף כל כך, וכן נצא דארעא. לקח התל והשליך נגותא נמצא שהשוה כל הקרקע, איכא למחוש עשה שלא חמעכב התחרישה (שש), דוכי זיכי. מכבד ומטהר את השדה מקיסמים ועשבים רעים (שש), אדעתא דציבי. ללקט עצים לשריף (שם), שקל דברבי רווטרי. איכא למימלי אדעמא דארעא, אכל שבק זוטרי ליכא למימלי אלא אדעמא דליבי לחוד, דגדולים הרארון לשריפה מלקט (שפו). רפתח מיא לארעיה. שיכנסי נשלה (שם). המשך בעמוד הבא.

א) לפי הנראה הוראת הדברים בלה״ק שרא לרטוב לרכי הבית כדי לנקוחם. 🔞 הוראת הדברים בלה״ק ענינו דקירה. ופי׳ דקר את פני הארץ כי יעשה עפר.

קד א מיי׳ פ״ט מהלכות ע"ו הלכה יד טוש"ע י"ד סי" קמט סעיף ג: קה בג מופ"ע איח פרי מקמא שעיף א: י"ט הלכה יג טוש"ע ל"ח סי' חקת סעיף ו: קז ו מיי שם הלכה ו נוש"ע שם סעיף לו: קח ז מיי׳ שם פ״ו הלכה

ה טוש"ע שם סעיף קבו ח מיי שם פ״ח הלכה : טוש"ע שם סעיף ד: של ט מיי שם פ"ז הלכה טוש"ע שם סי מקלח סעיף ו: כרא י מיי שם הלכה ז טוא"ח סי׳ מקלג: קיב כ מיי׳ שם טוש"ע שם סעיף 7:

רבינו חנגאל רכ שרא לרכ חייא בר אשי, למיגדל אהורי. פיי

רבנן (ו)מפרשי רבנן אוזלי, שבאך מעזלה. שבאך מעולה. תרגום ויביאו מטוה כד עזיל, ומפרשי אוהרי, אלפכוך. מאי מעשה הדיוט, אבל איזלי אסיר, מאי טעמא מעשה אומן הוא, רב יהודה שרא לאכיי תנוראה, למגדל תגורא בחולי דמועדא. למגדל מהולתא בחולי דמועדא. ועושין לגג אבל לא מעשה אומז. היכי דמי מעשה הדיוט, בהוצא בצרור ואינו טח בטיט. ושפין סדקין ומעגילין אבל לא כמחצלים. מתנ" הציר והצינור והקוכה שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. איני והתנן בסוף מס׳ סוטה עד ימיו פטיש היה מכה בירושלים. עד ימיו של יוחנן כהן גדול איז, מיכז ואילד לא, ופריק רכ הונא האי פטיש דאסיר מיכן ואילך בדנפחי, והא דתנו הצינור כו׳ בדנגרי הוא ישרי. מחקיף לה רב חסרא, ונדחה, ופריק, בחציני אסיר, ומתניתין לו קודם גוירה. פירוש קודם גזירת יוחנן כהז גדול. ורב אשי אמר מתני דהתם ר' יהודא היא, ומתניי דהכא רי מאז חוא דכעי שיווי במועד בדבר האבד דלא אמר זולף וגומר וגף כדרכו. אמר רבינא כמאן וכבשיו שיכול לאכול מהו במועד מכבשן. רבא שרא ולמימלח. אמר ליה אביי והתנן כבשין שיכול לאכול מהן מכבשן, שיכול איז לא יכול לא. רחוקים. כי הא דשמואל עבדו ליה ששים איצצי ואכל. פי׳ מיני תבשיל. אמר רב אמר לי אדא ציידא, כוודא סמוך למיסרחיה

יריד של שכו"ם. יומא דשוקא: ומעלה בערכאום. לקיימן בחמימתן דכיון דהשתא הוא דמשכח להו וליומא אחרינא לא שרי: אוהרי. שלדין בו דגים שקורין רוש"א: אינלי. רשתות שלדין בו עופות: למגדל סנורא. לעשות התנור מחדש: מהולחא. נפה: בימוס הסמה. כלומר כשיש ימות החמה כגון בפסח דחבול עלמא שאין יורדין בו גשמים מותר לעשות בו תנור לפי שלאלתר יבש ויכולין לאפות בו פת ברגל לצורך הרגל: כאן כימות הגשמים. כלותר כשיורדין הגשמים ברגל כגון בסוכות אין עושין תנור לפי שאינו יבש לאלחר עד לאחר הרגל ועבד טירחא שלא לצורך הרגל:

כוורא סמוך למסרחיה מעלי. ובומן הזה תופסים סכנה למיכל סמוך לסירחון וגם משתי עלה אבוה דאמר בסמוך דמעלי ושמא נשתנו כמו הרפואות שבש"ם שאינן טובות בומן הזה או שמא נהרות דבבל מעלו לו טפי ויש מפרשים דכוורא לא בכלל דגים מיירי ושם דג ששמו כוורא ומשונה בדברים האלו משאר דגים כדאמרינן פ' כל הבשר (חולין דף קע:) אסר לן גירותה שרה לן לישנה דכוורה וחין נראה שיהא בכל הלשונות של דגים טעם אחד:

הדרן עלך משקין בית השלחין

"הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד "ובלכד שלא יתכוין לעשות מלאכתו במועד וכל כבשין שהוא יכול לאכול מהן במוער כובשן: גמ" היכי דמי מעשה הדיום רב יוסף אמר ייבהוצא ודפנא במתניתא תנא צר בצרור ואינו מח כמים: שפין את הסדקין ומעגילין אותן במעגילה: השתא במעגילה אמרת שרי ביד וברגל מיבעיא הכי קאמר שפין את הסדקין ומעגילין אותן כעין מעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים: הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד: ורמינהי עד ימיו היה פמיש מכה בירושלים כו' עד ימיו אין מכאן ואילך לא לא קשיא כאן בדנפחי כאן בדנגרי מתקיף לה רב חסדא יאמרו קלא רבה אסיר קלא זוטר שרי אלא אמר רב חסדא לא קשיא הא במגלי הא בחציני רב פפא אמר כאן קודם גזירה כאן לאחר גזירה רב אשי אמר הא ר' יהודה הא ר' יוםי דאמר ר' יצחק בר אבדימי יומאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוםי אמר רבינא כמאן מדלינן האידנא קביותא דדשא בחולא דמועדא כמאן כר' יוםי: כבשין שהוא יכול לאכול במועד כובשן: (6) בדיתא לבאי כוורי אזיל כולי עלמא צוד אייתו כוורא שרא להו רבא למימלח מינייהו אמר ליה אביי והא תנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן במוער כובשן אמר ליה כיון דמעיקרא אדעתא דאכילה אייתינהו ואי שביק להו פסדי ׄ∞כפרקמטיא האבד דמי ושרי ואיכא דאמרי ישרי להו רבא מיצד מיזל אייתויי ומימלח אמר ליה אביי והא אגן כבשין שהוא יכול לאכול מהן יס כובשן תנן אמר ליה הני נמי מיתאכלי אגב איצצא כי הא דשמואל עבדו ליה שיתין איצצי ואכל רבא איקלע לבי ריש גלותא עבדי ליה שיתין איצצי ואכל רב איקלע לבי רב שפיר אייתו לקמייהו ההוא כוורא תילתא בישולא תילתא מילחא ותילתא מוויא אמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא סמוך למיסרחיה מעלי ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא שווייא באחוה אסוקיה באבוה מיכלי בבריה אשתי עליה אבוה ואמר רב אמר לי אדא ציירא כוורא תחלי וחלבא ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא ואמר רב אמר לי אדא ציידא כוורא תחלי וחלבא מיא ולא שיכרא שיכרא ולא חמרא:

הדרן עלך משקין בית השלחין

כל הני בלא שינוי ר' יוסי היא: **כמאן מדלינן האידנא קביוחא דדשא.** כשיולאין מסמרים של עץ מן הקורה שעל הפחח דשרי למיעבד בלא שינוי: **בדיחא.** שם נהר: לכאי. שם מקום: כוורי. הכי עשו דרך לנהר שילאו מימיו ונשתיירו שם דגים הרבה: למימלח. (ה) הרבה אע"פ שאין יכולים לאוכלן במועד שהרי היו מלוחין הרבה: **כבשין.** בחומץ ובמלח שקורין קונפושט״א. והכא נמי כיון שמלחן הרבה כדי להצניען חו לא חזו במועד: אמר ליה הני נמי. (ו) דמלחינהו: מתאכלי. במועד: אגב איללא. שמושך המלח מהן: (ו) שיחין איללי. כלומר רוחלין אותו הרבה פעמים מללי ליה ששים זימני: רב איקלע. במועד: סילסא מילחא. אגב אינלא: סמוך למיסרסיה מעלי. כלומר יפה הוא לאחר זמן שנילוד יותר מההיא שעתא דנילוד: טווייא באחוה. במלח שהמלח נברא מן המים כדגים: אסקיה באבוה. לאחר שללאו נותנו במים לוגן: אכליה בכריה. מטילין אותו בליר היולא מן הדגים ואוכלין אותו: משחים עליה אבוה. ששותין עליו מים שדגים נבראו מן המים: לעשון גופא. כלומר לאחר אכילחו מהלך הרבה קודם שישן: ולא לשעון פוריא. לא ישן לאלמר אחריהם: סחלי. שחלים: מיא ולא שכרא. מוטב לשתות אחריהן מים ולא שכר הדרן עלך משקין בית השלחין

ליריד של עכו"ם יולוקחים בהמה עבדים ו ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני שהוא כמציל מידן רב ישרא לחייא בר אשי למיגדל אוהרי בחולא דמועדא מאי מעמא מעשה הדיום הוא אבל איזלי אסור מאי טעמא מעשה אומן הוא:

עגול כדי לסתום הסדקין: כיד וברגל. (ג) שלוקח בידו עץ ובועטין רב יהודה ישרא לאמי תנורא למיגדל תנורי ביד על התנור לסתום הסדקים חו ולרב' בר עשבי למיגדל מהולתא איני והא בועט ברגלו על קרקעות התנור: תני רבה בר שמואל ושוין שאין גודלין תנור מחללים. עך כעין רגל שדוחקו לכתחילה לא קשיא יכאן בימות החמה כאן במעזיבה לסתום הסדקין ויש בו בימות הגשמים: מתני" יעושין מעקה לגג מעשה אומן יותר ממעגילה: **פיר**. ולמרפסת מעשה הדיום אבל לא מעשה רגל הדלת כמו הדלת תסוב על צירה אומן ישפין את הסדקין ומעגילין אותן (משלי כו): לינור. הוא החור במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים שבאסקופה התחתונה כמו יילינורא דדשה: הקורה. מה שעל הפתח שתחזור בו הדלת וקורין אוברטו"ר: מנעול. בלבדור"ח: ובלבד שלח יתכוין לעשוח מלחכתו במועד. כשיש לו לתקן כל אילו בשאר ימות השנה ומניחו עד המועד: וכבשין. של ליר כלומר דגים ושאר דברים שכובשים במלח שיכול לאוכלן במועד שלא יהא לריך להמתין באכילתן עד לחחר המועד שיהו נכבשין מהר וראוין לאכול מיד: גמ' הולא. הולי דקל: (ד) דוכנא. עבדי לחיים של גדר: ואינו עם בעיע. זה הוא מעשה הדיוט: מעגילה. דרך אומנות יותר: כיד וכרגל. דלאו מעשה אומן הוא לא כל שכן: כשין מעגילה. ולא מעגילה ממש אלא כעין מעגילה ביד וברגל: עד ימיו. של יוחנן כ"ג היה פטיש מכה בירושלים בחולו של מועד והוא גזר עליו ובטלו. אלמא אסור ומתני' קתני ומתקנין מנעול ומפתח: מתניתין דמתקנין אלו בחוש"מ בדנגרי. במנעול של עץ שרי דלא הרי קלא רבה: בדנפחי. דפטיש היינו קורנם אסור דהוי קלא רבה ואולודי קלא אסור: מגלי. מסר הגדול שרי דלא מוליד קלא כלום: בחליני. ברר"ה חסיר דהוי חולודי קלא טפי: לאחר שגור. יוחנן כ"ג:

> כלע"ו, יושכים על שפת לותן נהר וב"מ עגמ. עד כאן המשך מעמוד קודם ליריד של עבו"ם. שיק הנקבע ליום חג של עונדי כוכנים (עוובין חום, ולוקחים בהמה עבדים ושפחות. מפני שמכניפן לקדושה :שם:. בתים שדות וברמים. מפני שממעיטן אי נמי משום ישוג א"י (שם). וכותב. שטרות, ומעלה בערכאות שלהן. מקום גדוליהן ישופטיהן ומעלה שטרותיו לפניהם לחתום ואף על פי שכבוד ותפארם היא להם ואיכא למימר דאזיל ומודה, מפני שהוא כמציל מידן. שממוך כך יהיו לו עדים ומסיינין להליל מן העוררין (עדו יג) שלא יחזור העובד כוכבים ויערער על המכירה וערובין מוה. למיגדל. לשון עשייה וחיקון (מוכה דה). עד ימיו היה פטיש מכה בירושלים. בנימ הנפמים נחילו של מועד לעשות מלאכת דבר האבד שמותרת במועד, יעמד הוא וגזר על הנפחים אפילו בדבר האבד מפני שקילן נשמע למרחוק ואין הכל יודעין שהיא לדבר האבד (סוטה מו). הדרץ עלך משקין

הא כ' יהודה הא כ' יוסי. בפירהא

דלקמן (דף יב.) דרבי יוסי לא בעי

לשנויי לדבר האבד ומתני' דשרי הכא

ל) עירוכין מו. ע"ו יג., ב) לעיל ז., ג) מע"ם פ"ה מט"ו סוטה מז:, ד) [לקמן יב: ע"שן, ה) ולעיל י:ן, ו) וברכות יח:ן,

הגהות הכ"ח

מתני' מעקה למרפסת. כותל

קטנה העושין על החילטבות שלפני

העליות גדולות כעין שיש על שפת

נהר רייני"ם: שפין את הסדקין.

שבתנור: ומעגילין אותן במעגילה.

שגוללין על קרקעות התנור עץ גדול

(מ) גם' בדימה לבהי כוורה. נ"ב כך הוא גירסת האלפס בפומבדימת לבחי כוורת ופי׳ הר״ן פום שם המהום היושב על נהר בדיתא לבאי כווכת לדו והניתו דגים רבים שנתייבש הנהר ומתו הדגים עכ"ל: (ב) שם והא אנן כבשין שהוא יכול לאכול מהן במועד כוכשו תנו: (ג) רש"י ד״ה ביד יברגל (שלוקח כידו עד) תח"מ ונ"ב נ"ל טעות: (ד) ד"ה דופנא כו׳. נ״ב עי׳ לעיל נפירושו בדף ז' ע"ח: (ה) ר"ה לתיתלת למולחן הרבה אע"פ: (ו) ד"ה א"ל הני נמי אע"ג דמלחינהו: (1) ר"ה אגב כו' המלח מהן ליה שימין אינני כלומר ריחלין אומי הרבה פעמים הס"ד ואח"כ מה"ד שיתין איצצי ששים פעמים :סמ״ל

לעזי רש"י

רוש"א. מתקו לדיג. ייני"ס ורינו"ש]. רי (שם נהר). אוברטו"ר ואוברידור"א ו. משקוף. בלבדור"א [קלכידור"א]. מנעול. ברר"א [ברד"א]. גרזן של טפסן. קונפושט"א. תערובת מאכלים כבושים.

מוסף רש"י

המשך מעמוד קודם. **פתרו** חרי ברי אחד לפד הוהר ליכנם המים ואחד לצד שני רבוורי. לנוד דגים נמכוין ילא להשקות השדה, דאי להשקוח השדה מתכוין היה לו למשות פתח חחד ימעכבו שם המים וגם הדגים יהי נלודין שם מאליהו ושום. דפשח דיקלא. לשון פיסיק כמי ויפשחני (איכה ג יא), נוטל מן הענפים, יים שמפשחיו אומו לצורך הדהל לפי שענפיו מרובים ואין מניחין חותו ליגדל ומהכיח ליה הפשיחה כזימור ירותרים ביה מתו. **אדעתא** דחיותא. לנוכך בהמותיי האכילן ואינו הדקל לכנחת ארעתא דדיקלא. כדי שיגדל הדקל (שם). מחד גיםא. מקלקל הוא את האילן שמגלהו כולי מנד דחיותה לחוד מכוין דלחילן לא חיים (שם). מהאי מכל לדדין ליקט כחן מעט מעט, אדעתא וכחו שכן מנהג אקרא com. לעשות דשנואתא. שנויתל שם הנהר, אקרא קונטריא"ה

הדרן עלך משקין כית השלחין.

מעלי. ותוב אמר, דג טוויא באחוה, פירוש המלח מן הים והדג מן הים, נמצאו שניהן אביהן הים והן כמו אחים. ואמר

לו מלח הדג במלח שהוא אחיו וצלה אותו במלח. אסוקיה באבוה, פיי כשתעלהו מן האש שוטפהו אסוקיה באבוה, פיי

כשתעלהו מז האש שוטפהו במים מלוחין שהן אביו. אוכליה בבריה, פירוש אכול אותו בבנו והוא ציר של דגים שהוא

ייצא מן השמנונית של דג כי הוא חשוב לדג כבנו. וכשתאכלהו שתה אחריו המים כי באותה העת ובאותו מקום היו אומרים להם הרופאים כשתאכל דגים שתה אחריו המים ולא יין 3) או יין ולא שכר. כוורא תחלי וחלבא, ליטעון גופא

ולא ליטעון פוריא, פי׳ כשיאכל אותם, עד שיתעכלו במעיו לא ישן, כי השינה מיד מזיקתו.

עין משפט

נר מצוה

א א מיי' פ"ז מהל' י"ט

סי׳ תהלח סעיף א:

ב ב מיי׳ פ״ה מהלכות אבל

:ספ סעיף י

ד ה טור יי״ר סי׳ שפ ושו"ע שם מעיף הן: ה ו מיי' שם הלכה יא

:טוש"ע שם סעיף יב

ו ז ח מיי שם טוש"ע שם

:סעיף [יא] יד

ז ט מיי שם הלכה יב

:טיש"ע שם סעיף יג

חימיי שם הלכה יג טוש"ע שם פעיף יו:

ם כ מיי׳ שם טוש״ע שם

:סעיף יח

ל מ ומיי שם הלכה ט

שם פעיף כח:

רבינו הננאל

מי שהפר את זיתיו

לטחגם, ואירעו אבל או

הפועלים ונכנס המועד.

ומניחם לאחר המועד דכרי

ר' יהודה, ר' יוסי אומר

זולף וגומר⁶ו כדרכו.

ומקשינן מתניי באבל. ולא

פירש אם מותר לעשות

מלאכתו במקום פסידא

אם לא, וקפץ ומורה לנו

בחולו של מועד שמותר בחולו

במקום פסידא. ופירק רב

שישא בריה דרב אידי.

המותריי בחולו של מועד

אסורין לעשותן בימי

אבלו. תניא כותיה, דברים

שעושין לאבל בימי אבלו,

פטידא לעשות לו אחרים

... ולא הוא. אבל על ידי

אחרים התירו לי להפוך

זיתיו ולגוף כדיו ולהעלות

פשתנו מי המשרה וצמרו

מז היורת ומרביציו שדהו

משתגיע עונת המים שלו.

ר׳ יהודה אומר אף וורעין

כר׳. רבן שמערו בן גמליאל

אומר זיתיו הפוכין פשתנו

במשרה צמרו ביורה ואין

. שם אומן אלא הוא. הרי

ביתר. וכן היה אומר, אם

היה ספר או בלו לרבים.

הוא, הרי זה יעשה.

. והקבלנין בשדותיו הרי אלו יעשו, אבל החמרין

והספינות שלו לא יעשה

מלאכה כהז בימי אבלו. ואם היו מקודם מושכרין

ביד אחרים עושין. שכיר

יום שלו אפילו בעיר

אחרת לא יעשה, היתה מלאכת אחרים בידו בין

בקיבולת בין שאינה

בקיבולת לא יעשה, היתה מלאכתו ביד אחרים,

בביתו לא יעשו. בבית

כריה דרב אחא הוו שותפי. אירע ביה במר

ופסקיה לגמליה. אמר רב

אשי והתניא אם היו

יעשו. מריון ומר

העריסיז

יהתכורין.

. [והספנים]

התירו משום

זאת אומרת

פירוש

אוומ

טוען

או שהטעוהו

יעייו בכ"מ שמו טוש"טי

נגמיי שם:

מ" שהפך את זיתיו. שהזמינן ליתנס על גבי הבד להוליא מהן

יכול ליתנס על גבי הבד לפי שאבל אסור בעשיית מלאכה: או

אונס. היינו מילתא אחריתי כלומר מי שהפך את זיתיו לפני הרגל

שמן: ואירעו אבל. בשאר ימות השנה שלא סמוך לרגל ואינו

ואירעו אונס ולא היה יכול ליתנס

על גבי בית הבד ובא הרגל: או

שהטעוהו פועלים. שהשכיר ליתנס

על גבי בית הכד קודם הרגל ולא

באו: טוען קורה ראשונה. כלומר

נותנן על גבי בית הבד ברגל וסוחט

עליהן הקורה פעם אחת דאי לא

עביד הכי איכא פסידא יתירא:

ומניחה. בו שלא יסחוט יותר עד

לאחר המועד: זולף וגומר כדרכו.

כלומר נותנו על גבי בית הבד וסוחט

הכל. כל מידי דשפוך קרי זילוף:

במ' פחה בחבל וסיים במועד.

דקתני מי שהפך את זיתיו ואירעו

אבל ולא פירש אם יכול לטעון קורה

באבילות אם לא אלא מילי דמועד

הא פריש דכי אירע לו קודם המועד

אונס טוען קורה ראשונה במועד:

אסור בימי אבלו. כלומר להכי לא

פריש דחסור לו לטעון חפילו קורה

ראשונה בימי אבלו: לא מיבעיא

בימי אבלו. דאין אסור במלאכה אלא

מדרבנן דשרי לטעון קורה ראשונה:

אלא אפילו. חולו של מועד דאקירא

ביה מלאכה מדאורייתא דכתיב

(שמות כג) את חג המלות תשמור

שבעת ימים לימד על כל החג שהוא

אסורני: במקום פסידה שרו רבנן.

לטעון קורה ראשונה: העושין לאבל.

אחרים אבל הוא עלמו אינו רשאי:

כדו לגוף. מגופת החבית: וזיחיו

הפוכין. נותנין אותן על בית הבד

וטוענין לו קורה ראשונה אבל הוא

עלמו אינו עושה היינו כרב שישא

דאמר דברים המותרין בחוש"מ אסורין

בימי אבלי: ופשתנו להעלות מן

המשרה. כל הני אית בהו פסידא

אי לא עביד להו: משתגיע עונת

המים שלו. כשהגיע זמני להשקות

השדה שכך היו נוהגין כל אחד ואחד

משקה כל השדות שבבקעה איש יומו

או שבוע אחד: שדה ניר. שדה

רבי יוםי אומר זולף וגומר וגף בדרבו. פי׳ נקונטרס לישנא אחרינא וגף משום (ג) דאיכא פסידא שמוליכן בלא מגופה וי"ל דלריך לכסותו מפני השרלים ומיהו מגופה לא היה לריך דדיו בכיסוי מועט סושמן חדש מתקלקל: אפילו חול המועד ראסורא במלאכה

מראורייתא. י)פרק קמלו ולף ב. כד״ה משקין) פירשתי: רבי יהודה אומר אף זורעים בו'. במתניתין מחמיל רבי יהודה וכאן מיקל:

בורו לגוף. ספרים אחרים כדו: ובן שמעון בן נמליאל אומר כו'. ואף על גב דרבן שמעון בן גמליאל נמי מודה לדרב שישה בריה דרב אידי דאסורין בימי אבלו מודה היכא דאין שם אומן אלא הוא דשרי ובלינעא (ד) יעשו ע"י אחרים משום פסידה דמשכיר שרינן וגבי הבלו דשרינן הוא עלמו גאין שם שיעשה כמותו ואומן לרבים וספר וכו' משום דנורך דרבים ורגילה שריה לעיל ויש מפרשים דהא דשרינן לאבל עלמו (ה) כשלה ימלה החרים כדמשמע הלשון ואין שם אומן אלא הוא אכל לכתחילה לריך לעשות על ידי אחרים מיהו לפי הטעם הזה לא ידענא בחמרין וספרין כשמושכרין אלל אחרים למה אין מלריך בסמוך על ידי אחרים ולפי טעם קתא ניחא דחין מי שיעשה דבר וה בחותו שיש (ו) אומנות דתמר וגמל וספן:

אמר

מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונם או שהמעוהו פועלים טוען קורה ראשונה

להעלות מן המשרה וצמרו להעלות מן היורה ואין שם אומן אלא הוא הרי זה יעשה בצינעא "יתר על כן אמר רכן שמעון בן גמליאל אם היה אומן לרכים וספר וכלן לרכים והגיע עת הרגל ואין שם אומן אלא הוא הרי זה יעשה יהאריסין והחכירין והקבלנין הרי אלו יעשו אחרים בשבילן החמרין הגמלין והספנין הרי אלו לא יעשו יואם היו מוחכרין או מושכרין אצל אחרים הרי אלו יעשו בשכיר יום אפילו בעיר אחרת לא יעשה היתה מלאכת אחרים בידו אע"פ שבקיבולת לא יעשה אף על פי שבקיבולת ולא מיבעיא שאינה קיבולת אדרבה קיבולת כדידיה דמי אלא אימא בין קיבולת בין שאינה קיבולת לא יעשה יהיתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשו בבית אחר יעשו מריון בריה דרבין ומר בריה דרב אחא בריה דרבא להוה להו ההיא גמלא דתורא בהדי הדדי איתרעא ביה מילתא במר בריה דרב אחא בריה דרבא ופסקיה לגמליה אמר רב אשי גברא רבה כמר בריה דרב אחא עביד הכי נהי רלפסידא דידיה לא חייש אדאחרים לא חייש והא תניא אם היו מושכרין . או מוחכרין אצל אחרים הרי אלו יעשו והוא סבר ממאדם חשוב שאני

ומניחה לאחר המועד דכרי ר' יהודה רבי יוםי אומר "זולף וגומר וגף כדרכו: גמ' פתח באכל וסיים במועד אמר רב שישא בריה דרב אידי בזאת אומרת דברים המותרין במועד אסורים בימי אבלו רב אשי אמר לא מיבעיא האמר °לא מיבעיא בימי אבלו דמדרבנן הוא ושרי אלא אפילו במועד דאיםור מלאכה מדאורייתא במקום פסידא שרו רבנן תניא כוותיה דרב שישא בריה דרב אידי אלו דברים העושין לאכל בימי אבלו יותיו הפוכין מוענין לו וכדו לגוף ופשתנו להעלות מן המשרה וצמרו להעלות מז היורה ומרביצים שדהו משתגיע עונת המים שלו ר' יהודה אומר אף זורעין לו שדה ניר ושדה העומדת לפשתן אמרו לו אם לא תזרע בבכיר תזרע באפל אם לא תזרע פשתן תזרע ממין אחר ירבן שמעון בן גמליאל אומר זיתיו הפוכין ואין שם אומן אלא הוא כדו לגוף ואין שם אומן אלא הוא פשתנו

א) שמחות פ"ה, ב) ולקתן יב, שבת כח, ושייכן, ג) וחגיגה יח.ן, ד) ס"א אינו, כ) פ״ל ישמל. ו) וער׳ מופ׳ דחגיגה יח. ד"ה חילו ותום׳ ע"ז כב. ד"ה חיפיק ליהן,

הגהות הכ"ח היתה כו' לחמר זמן הרי לא יעשה אף על פי שנקיבולת כו׳ כן לכיך להיות והד"ח יחיכת אלו נמחק: (ב) ד"ה כביחו של חבל לא יעשו לותו אחרים משום משל: (ג) תום' ד"ה רבי ייםי כו' דאיכא פסידא כשמוליכן. נ"ב לשון הר"ן וגף לא גרסי גבי זיתים משום דאין דרך לעשות לוימים מגופה דחפי הניחו מגולה פקדי וכן נמלא בפרש"י בחלפם ובניתוקי יוסף ע"ש אבל בלשון אחר פירש דגרסי ליה אע"ג דליכא פסידא לזיחים בלא מגופה מ"מ ודאי כשמוליכין אותן פסידה שניתו השמן בלה מגופה: (ד) ד"ה כשנ"ג וכלינעל והאריסיו יעשו: (ס) בא"ד דשרינן לחבל עלמו היינו דוהא כשלא ימלא: (ו) בא"ד

גליון הש"ם גם' לא מיבעיא בימי אבלו דמדרבנן. עיין לקמן דף יד ע"ג חוס' ד"ה

באותו שיש לו אומנים:

→®(<

מוסף רש"י אדם חשוב שאני. יש לו להחמיר על עצמו ולקחו יו . שתחופת פוחו שהוא מיקל עימד ומיקל יותר (שבונוא) לפי שלמדים

סימנו וכתובות פנה.

אמר חרושה: שדה העומדת לפשתן. שאם לא תורע עכשיו מכאן ואילך אינו ראוי לפשתן: אמרו לו. לא תורע שדה ניר ושדה פשתן שאם לא תורע בבכיר בשדה ניר חורע באפל ולא הוי פסידא יתירא: בלן. שומר בית המרחץ ומשמשן בבית המרחץ ונוטל מכל אחד שכרו: והגיע עת הרגל. שהכל צריכין לו הרי זה יעשה כיון דאים ליה פסידא ואיכא נמי צורך רבים. ול"ג הכא בנינעא דהא רבים הוא: האריסין. מקבלי השדות לשנים לשליש ולרביע: החסירים. שקיבל לשמירה ולעובדה לסכום כך וכך כורין אני נותן לך ממנה: והקבלנים. שקיבלו לשומרה לומן פלוני בסכום כך וכך בין יהיה הרבה או מעט הרי אלו יעשו אחרים בשבילם: הגמלים והספנים הרי אלו לא יעשו. לא ישכירו לכתחילה לפי שהמלאכה שלהם הוא: ואם היו מוחכרין או מושפרין. הם או בהמתם אלל אחרים למהלך חדש או חדשים הרי אלו יעשו הם לעצמן ולא יפסידו כל שכרן ובעלים נמי לא יפסידו. והכא לא קתני על ידי אחרים שהרי הן בעצמן מושכרין אבל אריסים אפשר להם על ידי אחרים בעבודת קרקע: שכיר יום. אחד ואפילו בעיר אחרת ואין יודעין שם שהוא אבל וליכא משום מראית העין: לא יעשה. הואיל ובידו לחזור כדאמרינן (ב"ק דף קטו:) פועל חוזר ואפילו בחלי היום וליכא פסידא כולי האי: אם היחה מלאכם אחרים בידו. בביתו כגון בגד לאכוג הואיל וברשותיה לגותרו לאחר זמן הרי וא) אלו לא יעשו: ואט"פ שבקיבולת. אחרים היא שקיבל עליו ללמיחות אותו בגד לאורגו בכך וכך: קיבולת. לעשות בכך וכך די(שרי): כדידיה דמיא. ואסור אבל שאינה קיבולת דלא הוה כדידיה שרי: בביחו. של אבל לא יעשו אותו (ב) תשום חשד שיאמרו הוא בעלמו מסייע במלאכה. אי נמי שלא יאמרו בימי אבלו השכירו לזה הפועל: גמלא. צמד בקר בין שניהם שור אחד לזה ושור אחד לזה: אי**תרע ביה מילחא**. אבילות: **פסקיה לגמליה**. הפסיק שורו מן הלמד ולא שלחו לחרוש בשדה לפי שהיה אבל ומצווה על שביחת בהמחו מדרבנן: להפסד דידיה לא חייש. דלא קא מעבד ארעא מגמליה משום דאבל הוא: לפסידא דאתריני. כגון מריון לא חייש דלא קא משדר לגמליה הוי ליה פסידא דלא הוה ליה בהמה לחרוש וכיון דשרי כדתניא אם היו מוחכרין וכו׳ הוה ליה למיחש אפסידא דחבריה: הוא סבר. מר בריה דרב אחא: אדם חשוב שאני. דהא והא אסור לדידיה למיעבד: מקבלי

ידחינן, הני מילי באיניש דעלמא, אכל אדם חשוב אפי׳ מושכרין לא.

או רבינו לא גרס יגף גבי זיתים וכ"כ ברש"י באלפס ובנ"י שם דלא גרסינן וגף.

אמר שמואל "מקבלי קיבולת בתוך התחום

אסור חוץ לתחום מותר אמר רב פפא ואפי'

חוץ לתחום לא אמרן אלא דליכא מתא

דמקרבא להתם אבל איכא מתא דמקרבא

להתם אסור אמר רב משרשיא וכי ליכא

מתא דמקרבא להתם נמי לא אמרן אלא

בשכתות ובימים מוכים דלא שכיחי אינשי

דאזלי להתם יאבל בחוש"מ דשכיחי אינשי

דאזלי ואתו להתם אסור מר זומרא בריה

דרב נחמן בנו ליה אפדנא מקבלי קיבולת

חוץ לתחום איקלע רב ספרא ורב הוגא בר

חיננא יולא עלו לגביה ואיכא דאמרי הוא

נמי לא על בגוויה והאמר שמואל מקבלי

קיבולת בתוך התחום אמור חוץ לתחום

מותר שאדם חשוב שאני ואיכא דאמרי סיועי

סייע בתיבנא בהדייהו רב חמא ישרא להו

שלאבונגרי דבי ריש גלותא למיעבד להו 🕪

עבידתא בחולא דמועדא אמר כיון דאגר

לא קא שקלי שרשויי הוא דקא משרשו

ליה ולית לן בה תנו רבנן "מקבלין קיבולת

במועד לעשותה לאחר המועד ובמועד

אסור כללו של דבר כל שהוא עושה

אינו עושה אינו שאינו עושה אינו

אומר לנכרי ועושה תניא אידך ימקבלין

קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד

יובלבד שלא ימדוד ושלא ישקול ושלא

ימנה כדרך שהוא עושה בחול ת"ר יחאין

מרביעין בהמה בחולו של מועד יכיוצא

בו אין מרביעין בבכור ולא בפסולי

המוקדשין תניא אידך אין מרביעין בהמה

בחולו של מועד ר' יהודה אומר יחמורה

שתבעה מרביעין עליה זכר בשביל שלא

יא א מיי' פ"ו מהלי שבת הל' יד טוש"ע א"ח סי רמד סעיף לו ווטוש"ע י"ד מימן שפ פעיף יטו: הלכה כה טוש"ע א"ח סי׳ תקתג סעיף ב:

ג וטיש"ע ח"ח פר׳ יג ד טיש"ע שם פי׳ מקמכ :מעיף א:

"ד ה מיי שם טוש"ע שם םי׳ מקמג סעיף ג: שו ו מיי׳ שם הלי כד טוש״ע שם פעיף א: מו ז מיי שם הלכה כה :טוש"ע שם סעיף ג "ו ח מיי שם פ"ח הלכה טו טוש"ע שם פי" מקלי סעיף

יח ט מיי׳ פ״ה מהל׳ מעילה ים י כ מיי׳ פ״ח מהל׳ יו״ט מלי ים מוש"ע שם מיי מקלו סעיף יד: ב ל מיי פ״ז מהלכום יו״ט הלכה ג וופי"ג מהל' אכל הלי ו) טוש"ע א"ח סיי חקלח

מעיף א: בא מ מיי פייו מהלי יייע הלי ג ופ"ח הלכה ו טוש"ע שם סי׳ תקלו סעיף ה: בב ג מיי שם פ"ח הלכה

בנ פע מיי׳ שם טוש״ע שם םי' מהלח סעיף א:

מוסף רש"י

טישה לו לימודים. לוחין לבור של יין לכסומו וברבות (שבת קכה:)**. סיני. היו קורין** לרב ייסף שהיה בהי בברייתות פך קטנה מחבית (ע"ז עאו). נקטינד, מסורת מחבותינו.

רבינו חננאל (המשך) שיטול זכלן לזכל השדות מותר, אבל אין מסייעין הרועים. ואיו מוסריז להם היה שכיר שנה שכיר חדש שכיר שבת, מסייעין הרועין ימוסרין להם שומר לנער צאנן. ר' אומר אם כאו בשרח בטובה, כלא כלום הנאה. או ביום טוב במזונות בלבד, כלומר שכירותכם היא סעודתכם. במועד כר׳. מתני' וכן מי שהיה יינו בכור ואירעו אבל או אונס או אומר זולף וגומר כדרכו, ד׳ יהודה אומר עושה לו מכסהו. וצריכא, דאי אשמועינן משחא משום שרי ד' יוסי, אבל חמרא כו". אמר ר' יצחק בר אבא מאן האבד דלא כרי יוסי. דהא רי וסי שרי כדרכו כלא שינוי. אמר רב יוסף הלכתא כר׳ יוסי. (בעא) [בעו] מיניה מרכ נחמן בר יצחק. למישעיה לחביתא דשיכרא בחולו של מועד. אמר להו. רב יוסף דהוא סיני, כדגרסינן רב יוסף סיני, הוא אמר הלכה בר׳ יוסי דאמר זולף וגומר דאמר ד' יוסי אף כדרכו, בחמרא, דאי שבקת ליה מגולה מפסיד, שיכרא מי אמר. אמר להו שיכרא נמי אית כיה פסידא טובא, דאמר

אביי אמרה לי אם, חביתא דאית בה שית סאוי תמרי או כיוצא בהן, ושייעא, כח אותו השכר חזק ⁽¹⁾ כמו חבית שיש בה שמונת סאין, ולא שיעא, כלומר אם חשאר מגולה יש בשכר הפסד. אמר רב הלכות מועד כהלכות כותים, למאי הלכתא לומר שעקרות הן ואין למידות זו מזו. דאמר שמואל זופחין בוזתא ואין זופחין חבית, והלא זו וזו זיפות הוא, אלא אין למידין זו מזונ). זיפות הכוזתא אם תישאר בלא זיפות. פין ומרן חייש לטירחא ומר חייש לפסידא. מפורש בירושלמי שמואל אמר זפתין גרבא ולא זפתין כוזתא [זפתין גרכא דזיפתא ויקרקירא ולא זפתין כוותא], דזיפתא גלירא.

אמוד שמואל מקבלי קיבולת בתוך התחום. הלו דשרינו כלים לכובס נכרי פירש בקונט׳ דלא מינכר שהוא של ישראל ור׳ יעקב לא היה מחלק ואומר דשרי במועד וגם בשבת דהא ריחים של מים איכא השמעת קול ושרינן בפ"ק דשבת (דף ית. ושם) ובפ"ק

דע"ז (דף כא: ושם) שרינן להשכיר שדה לנכרי משום דאריסותיה קעביד וכ"ש קבלנות שאין הבית מתעלה בכך אלא ממהר לעשות ואע"ג דר' שמעון בן אלעזר פליג מסתמא הלכה כר׳ שמעון בן גמליאל דקא אסר המס מרחן במשנה משמע הא שדה שרי כדדייק התם ותניא בפ"ק דשבת (דף יט.) גבי ספינה פוסק עמו על מנת לשבות ואינו שובת אלמא אין הנכרי מניח לעשות קבלנותו בשביל ישראל ואיכא מאן דאמר אפי׳ לפסוק אין נריך ובשמעתין דאסר שמואל מפרש רבינו יעקב כאותו פירוש שמעמידין כולהו שמעתתה באבל וכדרב שישא דאמר (לעיל יא:) דברים המותרי׳ בחש"מ אסורין בימי אבלו דהוי דאורייתא או כעין דאורייתא אבל במועד הקילו וכ"ש שיש להן להקל בשבת דלא חיישינן כל כך דלא ליזלול ביה וא"ת כיון דבאבילות איירי שמואל היכי קחמר וכי ליכא מתא דמיקרבא להתם (נ) לא אמרן אלא בשבתות וימים טובים דלא שכיחי דאזלי מדוכתא אבל בחולו של מיעד אסור ולריך עיון: דברי רבי יוסי. נשמן (ד) תניא מילתא דר׳ יהודה ברישא וכיון דאתחיל מילתא דרבי יוסי מסיים לה וגף ביין לא ידענא אי אבור אי אחבית קאי מיהו לכאורה אחבית קאי דשייך בה מגופה ומדקתני בה זולף וגומר משמע דאבור קאי דאחבית לא שייך משמע דגף חחרי כן וגם עושין לו לימודין משמע דקחי חבור ולית ליה זולף וגומר דאחבית לא שייך לימודין

דסגי בכיסוי קטן:

תצמנן ושאר כל הבהמות מכניסין אותן לבקרות ת"ר סיאין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד ואם באו מאליהן מותר ואין מסייעין אותן ואין מוסרין להם שומר לנער את צאנם היה שכיר שבת שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע מסייעין אותן וא יומוסרין להם שומר לנער את צאנם ובו ר' אומר בשבת במובה ביו"ם במזונות במועד בשכר אמר רב יוסף הלכתא כרבי: מתני' וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אכל או אונס או שהטעוהו "לזולף וגומר וגף כדרכו דברי ר' יוםי ר' יהודה אומר עושה לו לימודים בשביל שלא יחמיץ: גמ" וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמר ר' יוסי משום דמישחא נפיש פסידיה אבל חמרא דלא נפיש פסידיה אימא מודי ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן בתרייתא בההיא קאמר רבי יהודה אבל בהך אימא מודה לר' יוםי צריכא אמר רב יצחק בר אבא יימאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוםי אמר רב יוסף "הלכה כר' יוסי בעו מיניה מרב נחמן בר יצחק מהו למישע חביתא דשיכרא בחולא דמועדא אמר להו ייסיני אמר הלכה יכר' יוסי אימור דאמר רבי יוסי בחמרא בשיכרא מי אמר חמרא מעמא מאי משום דנפיש פסידיה שיכרא נמי אית בה פסידא דאמר אביי האמרה לי אם בר שית סאוי ושייע מבר תמני ולא שייע אמר רב חמא בר גוריא אמר רב הלכות מועד כהלכות כותים ייבהלכה למאי הלכתא אמר רב דניאל ◊בר קטינא ∞(אמר רב) לומר שהן עקורות ואין למידות זו מזו דאמר שמואל יזופתין כוזתא ואין זופתין חביתא רב דימי מנהרדעא אמר יוופתין חביתא ואין וופתין כוותא מר חייש לפסידא ומר חייש למירחא אמר אביי יינקמינן הלכות מועד כהלכות שבת

סאין: כהלכות כותים. דאמרינן (סולין דף ד.) היכא דאחזיק אחזיק היכא דלא אחזיק לא אחזיק: **עקורוס.** כאשה עקרה שאין לאדם ממנה פרי אלא גופה: ואין למידין זו מוו. דאימא כשם שזו מוחרת כך זו מוחרת כמו בכותים ולא אמרינן כי היכי דמחזיק בהאי מחזיק בהאי אלא לא ילפי הני מהני: מר. דאמר זופחין חביתא חייש לפקידא ובחביתא איכא פקידא יחירא אי לא זפתי לה משום דופיש יינא ובכותא ליכא פסידא ימירא. כחא כלי קטן: מר. דאמר זופתין לכחא דחייש לטירחא יתירא ובכחא ליכא טירחא יתירא ובחביתא איכא טירחא ימירא:

מהבלי היבולם בסוד התחום אסור. ליתן מלאכה לנכרי בהיבולת כי עבדי ליה בשבתה דידעי כולי עלמה וחמרי היום בשבת יהב ליה. והא דשרי בית הלל בפ"ק דשבת (ד' יו:) ליתן כלים לכובס בע"ש עם חשיכה ואפי׳ נתוך התחום משום דכביסה בנכרי מידי דלא

מינכר וליכא חשדא אבל מידי דמינכר

בתוך התחום אסור משום חשדא:

אבל אי איכא מחא דמקרבא להסס.

אותן פועלים נכרים אסורים דאינהו ידעי דהני נכרים עבדי ליה מלאכה ואמרי בשבתא יהב להו: אסור. דאמרי היום יהבו ליה: סיועי הוה מסייע בסיבנה. שהיה נותן להם תבן למלאכה דהואיל והוא מסייע בהדייהו אסור: אבונגרי. מסדרי שולחנות: למיעבד עבידחייהו. אם נשבר השלחן שרי לתקנו: שרשויי. ריוח בעלמא כדי סעודתם דקא אכלי בהדייהו ולא קא חשיב מלחכה: מקבלין קיבולת. נותנה לנכרי לעשותה אחר המועד: אין מרביעין בהמה. משום דעביד מלאכה בחולו של מועד: אין מרכיעין. אין אוחזין הבהמה ומביאין עליה זכר: בככור. דקעביד ביה מלאכה וכתיב (דברים טו) לא תעבוד בבכור שורך: לבקרות. מקום שיש שם בהמות והיא רובעת מעלמה: מדיירין. מכניסין בהמה לשדה כדי שיוליאו זבל ומזכלין השדה: אין מסייעין אוסן. לבהמה לבא בשדה או אם נכרים הם אין מסייעין להם להסיען ממקום למקום כדי שתובל כל השדה אפילו בבאין מעלמס: לנער. לשמור כגון אם נכרים הם: שכיר שבת. ששכרו כל השבוע לדייר שדהו: שבוע. שמיטה: מסייעין. כאילו של נכרים הוא: ה"ג ועושה נכרי בשבת וי"ע ומסייעין במועד. דלא טרח מלאכה כלומר יכולין לסייע לאותו שכיר לדייר: ומוסרין לו רועה אחד לנער לאנו. שמדיירין אותה הואיל ואינו שכיר לשבת ממש: רבי אומר בשבת בטובה. אם רולה שום אדם לסייע לאותו שכיר בטובתו עושה כלומר בחנם ולח בשכר: מתנר' כחוך הבור. שלפני הגת אותו כלי שהיין נופל בו מן הגת קרוי בור: זולף וגומר כדרכו. כלומר מריק אותו בחבית וגף החבית במגופה גמורה: עושה לו למודים. אינו יכול לגוף כדרכו אלא שיחפם (כ) היינו לימודין בשביל שלא יחתיך שאם אינו סוחתו מחמין: גמ' ולריכא. למיתר בתרוייהו בשני בבי דמתני׳ דמשחא ודחמרא כ' יוסי אומר זולף כו': בההיא. רישא דמתניתין: קאמר רבי יוסי. זולף כדרכו: דמשחא. יקיר וחיכח פסידה יתירה: מודה ליה לר' יהודה. דאינו זולף וגף ממש אלא עושה לימודים עראי: דלא כר' יוסי. דאמר גומר כדרכו ואינו לריך שינוי: למישע. לגוף החבית: סיני. סורב יוסף: הלכה כר' יוסי. דגף כדרכו: כר שים סאוי ושייע מבר המני ולם שייע. כלומר יפה שכר מוגף שמחזיק ששה סאין משכר שהוא בכלי גדול שמחזיק שמונה

ובלבד שלא ישקול ושלא ימדוד ושלא ימנה כדרך שהוא עושה בחול. וכן אינו נותן בקיבולת לגוי במועד. בללו של דבר,

כל דבר שמותר לו לעשותו אומר לו ועושה, וכל שאינו מותר לעשותו אינו אומר לגוי ועושה. ת״ר אין מרביעין בהמה

בחולו של מועד, כיוצא בו אין מרביעין בבכור ולא בפסולי המוקדשין. ר' יהודה אומר חמורה שתבעה מרביעין עליה כשביל שלא תצטנן, ושאר כל הבהמות מכניסין אותן לבקרות. ת"ר אין מדיירין כחולו של מועד, פי׳ מכניסין הבחמות לריר כדי

ב) ומוספתה פ"כן, ג) ושסן, ד) ושסו, ל) ועי׳ במוספתה ספ"ב דשביעי], ו) ס"א ועושה נכרי בשבת רו"ט ומסייעין נכרי בשבת רו"ט ומסייעין במועד. ז) שמחות פ"ה. מ) נלעיל יא. ע"שן, עי) נברכות סד.), י) והידושין לא: וש"כן, כ) ותיבת בהלכה ליתא בהרי"ף ובהרח"ש], () גי׳ הרי"ף רב קטינא. נר מ) ולימל בהרל"שו. כ) וער פרש"י בעירונין ה. ד"ה והחמר ר"נ], ם) ברכית סד. הוריות

>ıø.← הגהות הכ"ח

(מ) נמ' רב מחל שרל להו לאבונגרי, נ"ב עי׳ בוף דף יח (3) רש"י ד"ה עושה כו' אלא וביינו בנסרים שיממם לימודין: (ג) תום' ד"ה אמר כו׳ מתא דמיקרכא להתם גמי לם סמכו: (ד) ד"ה דבכי כ׳ יוםי נשמן תגך מילתא דר׳ יהולה נרישת וביין תנן מילתא דר׳ יוסי ברישא רכיון דאחחיל במילתא דר׳ יופי וכו׳ חי חבור קאי חי אחבים וכו' משמע דאבור האי. נ"ב כלומר דפי' זולף היינו שפוחט וממלה וכשהות בכור שיר לומר דממנה כל הייו לתוך הכור וגומר כדרכו כולו ולהורידו לבור אבל אחבים לא שייר זולף וגומר כל עיחר חלח אנור קאי וקאמר וגף כדרכו דאח"כ כשסחט וממנה הכל מנים מגופה על הכיר שהייו בתוכו ומכסהו כדרכו וזה עולה כגירסת הספרים כורו לגוף:

גליון הש"ם נמ' וכל שאינו עושה אינו אופר. עיין ככ"מ דף ל ע"ל

הגהות הגר"א

ואן גם' שכיר שבוע מסייעיו אותן נ"ב במועד, ומה שנדפם בלדו ס"א ועושה כו' נמחק: [ב] שם ר׳ אומר נשנת בטובה. נ"ב פי׳ דקאי ארישא באינו שכיר שבת ובאו מאליהו מיתר במועד אפי׳ נותו לי מסייעין כו' דיקה במועד לבד ומוסריו לו שומר לנער חף [שו"ע] אכל הרמנ"ם מפרש אסיפא ויכ"ל המ"מו לכו דבהם בכל ענין אסור ובמועד כי' אף לשכור מיתר ויעמ"ש רבינו בא"ח סר תקל"ו):

רבינו חננאל

אמר שמואל מקבלי קיבולת. פי׳ אם קיבלו קיבולת, בתוך התתום אסור, חוץ לתחום מותר. ואסיקנא הני מילי שכיחי אינשי דנפקי חוץ לתחום, אבל בחולו של מועד אסור. מר זוטרא בנו ליה גוים בקיבולת אפדנא חוץ לתחום, אפרנא. איכא דאמרי, הוא נמי לא על בההוא אפרנא. גוונא שרי, אדם חשוב שאני. איכא דאמרי, עבדיה סייע שרא לאכווורי דבי ריש גלותא למיעבד להון עבירתא דכיוז דלא אגרא שקלי שרשויי הוא דמשרשי להו, כגוז דורוז הוא ושרי. ת״ר מקכליז קיבולת במועד לעשותה לאחר המועד,

יש מהן פטור אבל אסור. והא דקתני אין זופתין אסור למיעבד

לכתחילה אבל בדיעבד לא הוי חייב והא דקתני זופתין הוי מותר

לכתחילה: למיחלד. לקצור ורב הונא יש לו מה יאכל הוה ואמאי

שרי לה: אמר ליה. האי דקתני מחובר אפי׳ כולו אבוד נמי אסור

ר' יוסי היא ויחידאה היא ולא סבירא

לן כוותיה: כיון דכל יומא לאו בפרות

דיישי האידנא לאו שינוי הוא. כי

דיישי בלא פרות ולעולם ר' יוסי היא

והם דחסר בפרות משום דחוושם

מילתא היא: ואם טחן. במועד

ללורך המועד והומיר עד לחחר

המועד: מוסר. לאכלו אחר המועד:

ובלבד שלא יערים. שלא יעשה הרבה

ויאמר לנורך המועד אני עושה

ומתכוין כדי שתשתייר לאחר המועד:

מערים ושותה מן החדש. שיכול לומר

לנורך המועד הטילו: לימה שמוחל.

דאקפיד כיחידאה סבירא ליה כההיא

מתניתה (ג) במחובר הפי׳ כולו הבוד

נמי אסור ואוקימנא כר' יוסי יחידאה:

חלדה דחיטי דלה הוה פסידה.

להכי איהפד אבל בחלדא דשערי

לא סבר לה כר׳ יוסי דאסיר: אין

לו מה יאכל הוה. להכי עביד הכי:

לא סיימוה קמיה. לא אמרו לו דלא

הוה ליה מה יאכל להכי איקפד:

אדם חשוב שאני. רב לא הוה ליה

למיעבד הכי אפי׳ אין לו מה יאכל:

נפק. בחלר בשבת: בחומרתה

דמרושה. טבעת היה של מתכת

וחותמה של אלמוג: שירין. נושקי"א

בלע"ו: כל שהוא נאכל כמות שהוא

חי. ומיא שתו אינשי כמות שהן:

אדם חשוב שאני יש לו להחמיר

על עלמו יותר ולא הוה ליה למיפה

בחומרתא דמדושא ולא למישתי מיא

דאחים קפילא נכרי: לנסורת.

עלים דקים שנופלין מן החתיכה:

אבא. יער: בשלנייא. פירוש שם

העיר כלומר היה לו יער באותו

מקום: אישתמיט נרגא בעי למיפסקיה

לשקיה. דרב אשי משום דעבר

אדאביי: שבקיה. לאבא דלא קלליה

במועד שהרגיש משום דעבר אדאביי

נפל ליה נרגא: למיעקר כיתנא.

בחולה דמועדה: למיקעל. לחתוך:

כשותה. הומלו"ן: לחפיפה. לכסות

בו מאכל כגון תאנים ותמרים לצורך

המועד: לנזיי. כמו נזייתה דשיכרה

(כ״ק דף לה.). לנזיי גרעינין דחית

בהו בשומשמין לחזו למיעבד בהו

משחח: אפקריה ר' ינאי לפרדיסיה.

משום דעל ידו היה תקלה לעלמא

דשהו עד לחולא דמועדא וקטפי:

מתבר' שולה. מעלה: שלא יכוין

מלחכתו במועד. שיש לו פנחי בשחר

ימות השנה והוא משהה למועד:

בכל' לינעם דידהו יממם הום.

אפי׳ בלילה כיממא דמי ולא סגי

נמי ביום: מדוכרי דנורא. אבוקות:

מהו שיקנסו כניו אחריו. לבניו

שלא להכניסן להכי מכניסן

יאבדו. שאסור

ליה

ליהנות

מהו:

יא. ע"שן, ג) ושכת קלט:ן,

ד) ולמיל ים: שכת נח. וש"נו.

ל) ועי' מה שפירשו תום' שבת מו: ד"ה ואמר עולא

ותום' עירונין סט. ד"ה

כיוןן, ו) נשבת נא.ן, ו) שם

מו ., ק) שכת נא. יכמות מו.

ע"ו לח. נט., ע) וקדושין לג:

וש"כן, י) [עירוכין קב: וש"כן, כ) פי' נ"י קורות

כנידים וגדולים, ל) [גי׳

מנורוד דנו' מדדר מדרורי

דנורם פי׳ אנוקיתן, מ) ןעי

מים' בכורות לד: ד"ה בעאן,

נר מצוה

בד א מיי פ"ו מהלכום יו"ט הל׳ ב טוש"ע א"מ פי' מקלו פעיף א: בה ב ג מיי' שם הלכה ו מיש"ע שם סעיף טו: בו ד מיי׳ שם טוש״ע שם סי׳ מקלג סעיף א: בד ה ו מיי׳ פייז שם הלכה

מ טוש"ע שם: ז מיי' פי"ז מהל' מאכלות אסורית הלכה יד סמג לאיין קמב טוש"ע י"ד פי' קיג פעיף

כם ח מיי פ״ח מהלי יו"ע הלכה יוד טוש"ע ח"ח סי חקלג סעיף ב: ט נעוש"ע א"ח סימן תקלו

:סעיף טון לי מיי שם פייו הלי ג טוש"ע שם סי' תקלח :סעיף ב לא כל מייי שם וכני ד

נוש"ע שם סעיף א: לב מ מיי שם הלי ד עוש"ע שם פעיף י: לג ג ם מיי שם הלי ג מוש"ע שם סעיף כ: ע ומיי שם הלכה ד טוש"ע שם פעיף וו:

לעזי רש"י

נושקי"א [נושקי"ש]. סיכות, מכבנות. הומלו"ז.

רבינו חננאל רב הוגא חצרו ליה כחולי רמועדא. איתיביה רבה בר רב הונא. והתניא דבר האכד מותר לעשותו במועד ושאינו אבד אסור לעשותו, במה דברים בתלוש. אכל אמורים במחובר אפילו כולו אבד אסור. ואם אין לו מה יאכל . קוצר ומעמר ודש כו׳. ובלבד שלא ידוש בפרות. אמר ליה רב הווא הא מתניתא יחיראה היא. בז גמליאל חני לה משום ר׳ יוסי, ולא סמכינן עליה, אי הכי דר׳ יוסי היא ידוש בפרות. דהא כ׳ יוסי לא בעי שינוי. ופרקינן כיון רלא פרום לאו שיווי חנו רבגן טוחנין קמח במועד לצורד המועד אסור, ואם לצורך המועד טחן קוצצין עצים במועד המועד, ושלא לצורך לצורך המועד אסור, כו'. וכן מטילין שכר לצורך המועד כו׳, ובלבד שלא יערים. איני, והתניא אע״פ שיש לו שכר ישו מערים תנאי היא, דתניא אין מעדימיז בכד. משום די מערימין. ואע"ג דלמיחצד למי שאין לו מה יאכל שרי. איקפד שמואל עליה דרב, ואמר, אפילו הכי אדם חשוב שאני. ר׳ בחומרתא רמדושא, ואשתי מיא דאחים קפילא

מבנים אדם פירותיו מפני הנגבים. פירש בחוספות הכד דבאסיפת פירות איכא מלאכה כדאמריט פרק אין דורשין (חגיגה דף יח.) גבי חג האסיף אסיפה במועד מי שרי ואיני יודע מה מלאכה (ד) ולריך עיון אי טרח בלא מלאכה אסיר כי

היכי דאסירי בפרקמטיא ולקמן בשמעתין (דף יג.) אמר מועד משום טירחא ולא טירחא הוא ושמא היינו דוקא בדבר שהוא מלאכה:

אם תימצי לומר צרם און הכבור ומת קנסו כנו אחריו. משום דאיסורא עשה אבל כוון מלאכתו לא עשה איסורא עדיין ולא לריך להגיה דאוריי׳ אבל בפ׳ השולח (גיטין מד. ושם) דגבי מכר ומת (ה) בעי אי הנסו בנו אחריו התם גרסינן ודאי איסורא דאורייתא משום דמכר ומת נמי עבד איסור׳ אלא דלא הוי דאוריי׳:

יש מהן פמור אבל אסור ויש מהן מותר לכתחלה רב הונא חצדו ליה חצדא במועדא איתיביה רבה בר רב הונא לרב הונא מוחנין קמח במוער לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור מאדבר שאבוד במועד מותר לעשותו במועד דבר שאינו אבוד במועד אסור במה דברים אמורים בתלושין מן הקרקע אכל מחובר לקרקע אפי' כולו אבוד אסור יואם אין לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר ומוחן יובלבד שלא ידוש בפרות אמר ליה יחידאה היא ולא סבירא לן

כוותיה דתניא כלל אמר רבן שמעון בן גמליאל משום ר' יוסי דבר התלוש מן הקרקע אפילו מקצתו אבוד מותר והמחובר לקרקע אפי' כולו אבוד אסור ואי ר' יוסי ידוש נמי בפרות הא אמר רב יצחק בר אבא יימאן תנא שינוי במועד בדבר האבד דלא כר' יוסי אמר לך ה"ג כיון דכל יומא לאו בפרות דיישי האידנא גמי לאו שינוי הוא ת"ר יפוחנין במועד לצורך המוער ושלא לצורך המוער אסור ואם פחן והותיר הרי זה מותר קוצצין עצים במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם קצץ והותיר הרי זה מיתר מממילין שכר במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור ואם הטיל והותיר הרי זה מותר ובלבד שלא יערים ורמינהו מטילין שכר במועד לצורך המועד ושלא לצורך המועד אסור אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים ואע"פ שיש לו ישן מערים ושותה מן החדש תנאי היא דתניא אין מערימין בכך ר' יוםי בר יהודה אומר מערימין רב חצדו ליה חצדא בחולא דמועדא שמע שמואל איקפר לימא שמואל כיחיראה סבירא ליה לא חצרא רחיטי הוה דלא הוה פסיד ורב מאי מעמא עביר הכי אין לו מה יאכל הוה ושמואל לא סיימוה קמיה אי נמי יאדם חשוב שאני ר' יהודה נשיאה נפק ייבחומרתא דמרושא ואשתי מיא ראחים קפילא ארמאה שמע ר' אמי ∘איקפר אמר רב יוסף מאי מעמא איקפר (4) אי משום חומרתא דמדושא הא תניא "השירין הנומים והטבעות הרי הן ככל הכלים הנימלין בחצר אי משום דאישתי מיא דאחים קפילא ארמאה הא אמר (0 שמואל בר יצחק אמר רב 10כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים אדם חשוב שאני אמר רב חננאל אמר רב קוצץ אדם דקל במוער אע"פ שאינו צריך אלא לנסורת שלו "ליים עלה אביי רב אשי הוה ליה אבא בשלנייא אזל למיקצייה בחולא דמועדא אמר ליה רב שילא משלנייא לרב אשי מאי דעתיך דקאמר רב חננאל אמר רב קוצץ אדם דקל במועד אע"פ שאינו צריך אלא לנסורת שלו הא ליים עלה אביי אמר ליה ילא שמיע לי כלומר לא סבירא לי אישתמים נרגא בעי למיפסקיה לשקיה שבקיה והדר אתא רב יהודה "שרא למיעקר כיתנא ולמיקטל כשותא ולמיעקר שומשמי אמר ליה אביי לרב יוסף בשלמא כיתנא חזי לחפיפה כשותא חזי לשיכרא אלא שומשמי למאי חזי חזי לנזיי ראית בהו רבי ינאי יהוה ליה ההוא פרדיסא רמטא זמניה בחולא דמוערא קטפיה לשנה שהיוה כולי עלמא לפרדיסייהו לחולא רמועדא אפקריה רבי ינאי לפרדיסיה ההוא שתא: מתני' מכנים אדם פירותיו מפני הגנבים יושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבר יובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד יוכולן אם כוונו מלאכתן במועד יאבדו: גמ' תנא יוכלבד שיכניסם בצנעא לתוך ביתו רב יוסף הוה ליה ייכשורי עיילינהו ביממא אמר ליה אביי והתניא ובלבד שיכניסם בצנעא בתוך ביתו אמר ליה צנעא דהני יממא הוא יכיון דבליליא בעו גברא יחירי ובעו ימדוכרי דנורא אוושא מילתא: ושולה פשתנו מן המשרה כו': ייבעי מיניה רבי ירמיה מרבי זירא? יכוון מלאכתו במועד ומת מהו שיקנסו בניו אחריו אם תימצי לומר צרם

נמי יהא אסור אותה מלאכה דכיון דכוון מלאכתו במועד דין הוא שיהו אסורין ליהנות ממנה כשם שהיה אביהם קיים:

גיטין מד. ע"ם בכורות

הגהות הב"ח (מ) נמ' אי משום חיותרתא דמדושא הא מניא השיריו. נ"ב ע" מ"ם פ' הדר דף סט נתוס' ד"ה כיון: (ב) שם הא אמר רב שמואל: (ג) רש"ר ד"ה לימא וכו׳ דמחובר אפי׳: (ד) תום' ד"ה מכנים כי' ואיני יודע מה מלאכה איכא באסיפה ולמיר . עיוו: (ס) ד"ה מֿס כו' דגנ מכר ומת דבעי אי קנסו בנו לחריו התם ודאי גרסינן איסוכא לאורייתא:

מוסף רש"י

קוצצין עצים. ים. ימי. המחובר המחובר (ביצה מטילין שכר. נרשיי"ר כלע"ו. במועד. נחילו של מועל :שבת קלטיו. אדם חשוב שאני. שהכוחה אומו שהוא מיהל עומד ומיהל יותר משרח ואם לפי שלמלים הימני בחובות פונה השירין. ללעדות (שבת מו). **הרי הו ככ**ל הכלים הניטלין בחצר. אע"פ שאסור לנאת נהן לרה"ר כדאמרינו בפרה במה אשה יוצאה ושבח נט:) גזיכה דילמא שלפא ימחויא, מיהי תיכת כלי עליהן ימוחר לעלעלן שלא כדכך מלכוש (שבת מו), אם מלאכתן במועד יאכדו. למנים כרמו לבצור ואומר במועד אבלירנה, שהרי דבר האבוד היא והתירו חכמים במועד. חאבד ולא יכלרנה הואיל ולכך נתכוין ובכודות כדו שיכיל לעשות קודם המיעד או להניחה מלהתחיל בה עד לאחר המועד וכיון דלמלם להתחיל כה סמוך למועד שאם לא יגמרנה במועד יהם דבר הפבד ויהיה חומר לגימרה תנו וכולו אם כוינו . כמועל מלאכתן וגימין מד א.

רבינו חגנאל (המשך) כיתנא חזי (לחפינה) ןלחפיפה], כשותא נמי חזי לשיכרא, אלא שומשמי ראית בהו. ד' ינאי קטף פרדיסאה בחילי דמוערא. לפסירא, לשנה אחרת שהו

לכם כולי עלמא לפרדיסייהו. בר אחא בשם רבין, פרקמטיא אבידה, שריא מטלטלתא במיעדא. שיירתא, שרי מיזבון מינה במועדא. מתני' מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים כו'. חנא, ובלבד שיכניס בצנעא לתוך ביתו. ואי הוי כעין כשורי דים ייסף, דבלילא בעי גברי יתירי, ובעי אבוקות של אש, ואוושא מילתא טפי, עדיף לעייולינהו כיממא. שולה פשתנו מן המשרה שלא תאבד, ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד. וכולן שכיונו מלאכתן במועד יאבדו.

ארמאה ואיקפד ר' אמי עליה. ואמר רב יוסף תרוייהו שרו להו רבנן חומרתא דמדושא, דתניא השיריים והצמידים והטבעות הרי הן ככל הכלים הניטלין בחצר. ואי מיא ראחים קפילא גוי, האמר שמואל בר רב יצחק, כל הנאכל כמות שהוא חי, אין בו משום בשולי גוים. ואמרינן, אפילו הכי ארם חשוב שאני, לא הוה ליה למיעבר הכי. אמר רב חננאל אמר רב, קוצץ אדם דקל במועד אף על פי שאין צריך לו אלא לנסורת שלו. לייט עלה אביי. אזל רב אשי למקצץ ההיא ערבא, ואישתמיט נרגא ובעא למיפסקיה לשקיה, ושבקיה והדר. רב יהודא שרא למיעקר כיתנא ולמיקטל כשותא ולמיעקר שומשמי. אמר אביי. בשלמא

צרם אזן בכור קנסו בנו אחריו משום

דאיסורא דאורייתא ואם תמצי לומר מכר

עבדו לעובד כוכבים ומת קנסו בנו אחריו

משום דכל יומא מפקע ליה ממצות הכא

מאי גברא קנים רבנן והא ליתיה או דלמא

ממונא קנים רבנן והא איתיה א"ל תניתוה

שדה שנתקווצה בשביעית תזרע למוצאי

שביעי' ינטייבה או נדיירה לא תזרע למוצאי

שביעית ואמר ר' יוסי בר חנינא יינקטינן

המיבה ומת בנו זורעה אלמא לדידיה

קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן ה"ג לדידיה

קנסו רבנן לבריה לא קנסו רבנן אמר אביי

מדנקטינן מימא מהרותיו ומת לא קנסו בנו

אחריו מאי מעמא סיהיזק שאינו ניכר לא

שמיה היזק לדידיה קנסו רבנן לבריה לא

קנסו רבגן: בותני' יאין לוקחין בתים עבדים

ובהמה אלא לצורך המועד או לצורך

המוכר שאין לו מה יאכל: גמ' בעא מיניה

רבא מרב נחמן שכר פעולה שאין לו מה

יאכל מהו א"ל תנינא או לצורך המוכר שאין

לו מה יאכל לאתויי מאי לאו לאתויי שכר

פעולה א"ל לא פרושי קא מפרש איתיביה

אביי היאין כותבין שמרי חוב במועד ואם

אינו מאמינו 🕫 או שאין לו מה יאכל ה"ז

יכתוב שאין לו מה יאכל לאתויי מאי לאו

"לאתויי שכר פעולה שמע מינה מותיב רב

ששת יוחכ"א שלש אומניות עושין מלאכה

בערבי פסחים עד חצות החייטין והספרין

והכובסין יהחייטין שכן ייהדיום תופר

כדרכו בחולו של מועד הספרין והכובסין

שכן הבאין ממדינת הים והיוצא מבית

א) שביעית פ״ד מ״ב גיטין מד: בכורות לד:, כ) [עי' פרש"י עירונין ה. נד"ה והחמר ר"נו. ג) גיטיו מד: ככורות לד:, ד) וגיטין נג. וש"כן, כ) לקמן ו) פסחים נה. (תוספחה שם פ"גן, ז) [פסחים נה:], מ) ולעיל ח:ן, מ) ולעיל ז. ע"שן, י) ולקמן יח:], כ) [פסחים נה:], ל) ל"ל

הגהות הב"ח

נפרק.

(מ) גם' ואם אינו מאמינו או מיכת או מוקף ונ״כ מפרש"י משמע דלא גרם ע"י דיר בהמה ניזדבלה עכודת קרקע: (ג) ד"ה לאתרי כו' הא מנא ליה לנורך המוכר אלא לאתר: (ד) ד"ה פרושי קה מפרש לנורך המוכר כינד כגון: (ס) תובפות ד"ה נטיינה כו' גבי עבד דכולי עלמא דמפקע ליה ממנות חמיר טפי: (ו) בא"ד רחר להחמיר טפי בשביעית מבשום מקום: (1) ד"ה אין לוקחין כו' ול"ע אי לריך לינעל כו' וההיא דלעיל גבי מכנים:

מוסף רש"י צרם אוזן בכור. דמבעית לן בבכורות כהן הלורם אוזן הככור ועבר משום כל מום לא יהיה דאמרינן החם לא ישחט עילמית, ומבעיה לן ומת מהו שיקנסו בנו אחריו, ואם תימני לימר בההיא דקנסוהו, הא דהכא לא לז מינה דהתם הא עבד אבוה איסורא דאורייתא (גיטין מד.). ואם תמצי לומר מכר עבדו לעוכד כוכבים. נמסכת גיטין עכדי לעכו"ם להמוכר לן קינסין אותי לפדותי עד עשרה בדמיו, ומיבעים לן התם חם מת המוכר מהו להנום חחרו, חם חימני לומר ולמיפשע בההיא להונסיו. התם דינה הוה יומה מפקע ליה ממלות ובבורות לדם, שדה שנתקווצה כשביעית. שנטל קוליה ממנה שהיו תלושין ומפחרין כה (שם) ניטלו ממנה הולים וברהוניו ליפותה ואין זו עבידת קרקע מן התורה, לא קנסוהו ותורע למולחי למיהנם מידי דהם לה עבד כשכיעית עבודה חשובה נודבלה ע"י עגלות ומשוחות של זכל (שם וכעי"ו גימין שם. או נדיירה. על ידי דיר בהמום שמעמידין ומשכיבין אומה סדש או מדשים כדי לוכלה ושם מותה. לא תזרע למרצאי שביעית. דקנסינן דענד עבודה תשובה בשביעית

לגמרי: מכר עבדו לעובד כוכבים. קנסוהו רבנן וילא לחירות דאי ברח מן העובד כוכבים אין ישראל יכול לכופו לעבודתו ואם מת אין בניו יכולין לכופו: דכל יומה מפקע ליה ממלום. דכל זמן שהוא ברשות העובד כוכבים אינו עוסק במצות: גברא. דנתכוון לעשות מלאכה הנסו רבנן שלא ליהנות ממנה: ממונא קנסוה רבנן. ואפילו בניו אין יכולין ליהנות ממנה: שנחקוולה. ניטלו ממנה קולים שבה: **נטייבה**. נובלה שהוליך הזבל בעגלות ומשאות: נידיירה. על ידי דיר בהמה (ג) לובלה עבודת קרקע היא (נודבלה). כל הני מדרבנן נינהו ואעפ"כ קנסו דלא חזרע למולאי שביעית: שימא שהרושיו. של חבירו קנסו דחייב לפרעו: היוק שאינו ניכר הוא. דהא בעיניה הוא: שכר פעולם שאין לו מה יאכל. שחין לו לפועל מה יאכל: מהו. שיתן לו מלאכה ולשוכרו כדי שיהא לו מה לאכול: לאסויי מאי. אי למוכר הא תני ליה לצורך (ג) המועד אלא לאתויי שכר פעולה שאין לו מה יאכל דמותר: פרושי קא מפרש. לצורך (ד) המועד כילד כגון שאין לו למוכר מה יאכל ולעולם לא תיפשוט מינה לשכר פעולה: ואם אינו מאמינו. מלוה ללוה: שאין לו מה יאכל לאחויי מאי. אם משום לוה הא קאמר אם אינו מאמינו מותר והכא לא מצי לתרולי פרושי קא מפרש דהכי מיתרמי מילתה דהם חינו מחמינו שאין לו מה יאכל לאו מילתא היא דהא מותר בלחו הכי: לחו לחפויי שכר פעולה. שאין לו לסופר מה יאכל שרי בחולו של מועד: כל מלאכה נמי **משתרי.** בערב הפסח דהא אישתרי שכר פעולה בחולו של מועד. חלח תיפשוט מיניה דשכר פעולה שאין לו מה יאכל אסור בחולו של מועד: מתקיף לה רב פפח. חדרב ששת פריך מדפריך מהאי דתנן שלש אומניות עושין מלאכה בערבי פסחים כו׳ אלמא סבר כל מלאכה שרשאי אחה לעשות בחולו של מועד עושין אותה בערב הפסח: א"כ בנין **לישתרי**. בערב הפסח דהא כותל הגוהה לרה"ר מותר לבנותו בחולו של מועד: מחקיף לה רבינא. סבר נמי כרב פפא: ה"ג אלא אמר רב אשי: משום לורך י"ט.

לרם און בכור. חתך מאונו מעט כדי שיהא בעל מום ויהא מותר

לו ואסור לעשות כן תשום מום לא יהיה בו (ויקרא כב) כלומר לא

תטיל בו מום ואם הטיל בו מום קנסוהו רבנן דלא יהנה ממנו ואם מת

אין בניו נהנין ממנו: משום דאיסורא דאורייםא הוא. אבל האי

דכוון מלאכתו במועד דלאו איסורא

דאורייתא הוא דהא בלא מתכוין מותר

ובכזרות שס*ו. נקטינז.* מסורת מאבותינו, מנהג מרנוחינו (עדובין ה.). טימא טהרותיו ומת לא קנסו בנו אחריו. לשלם, ואע"ג שהוא חייב לשלם סדמק בהניזקין וגיטיו נב:) המטמא והמדמע והמנסך שוגג פטור ומזיד חייב (ביטין מד:), הייזק שאינו ניכר. הטומאה אינה ניכרת בפירות שנו שהי שהרי טהרותיו מונחות לפניו וחין היום ניכר כהו ובבורות להם. לא שמיה היוק. לחיוניה אפילו לדידיה מדחורייתם (שם) לחייב נכסיו תן התורה (גימין שם). שכן הדירט תופר כדרכו בחולו של מועד. הלכך נארגעה עשר דקיל שרי לכולי עלמא ופסחים נהם. שבן הבאין ממרינת הים וכו'. וכיון דאשכאן נהן היתר קלת נחולו של מועד הלכך כארנעה עשר דקיל שרי לכולי עלמת ושח. כותל הגוהה. שותה ונטוי ודעיד ז.), הידושי בשים. שכתב בשטר הרי תת מהודשת לי. דחשה נהנית בשטר (לפמן יחים. לחצר אחרת. אלל האומן, אכל לא יכיאם לביתו שרחוק מבית האומן מפני הטורח (פטחים וה). בדיק לן. מנסה אותנו (שם). במאמינו. לאומן שלא יתכרם אין תביאין, ל"א מאמינו שלא יתבע שכרו פעם אחרת והוא לריך לשכרו עכשיו (שם).

. לדירה כעורה שלו, מפנין, מפני ששמחה היא לו להיות דר בתוך שלו. אין מפנין מת ולא עצמות מקבר לקבר, ממכובד

נמייבה או נדיירה. פי׳ בקונטרס היינו מלאכה שבקרקע מדרבנן אבל נטלו קולים אין זו עבודת קרקע ובגיטין (ד' מד: ושם) פירש בקונטרס דבקוולה מלאכה דרבנן ול"ל דאיירי

בקולים תלושים דמחוברים כל דהו הוי דאורייתא דאמרינן בשבת ודי קג.) התולש עולשין והמורד ורדין אם ליפות את הקרקע כל שהוא ואע"פ שאין מכוין ליפות דקאמר התם דפטור גבי שבת כגון בארעא דחבריה אבל גבי שביעית לא בעינן מלאכת מחשבת: נמייבה. פי׳ בקונטרס זבל

בהמות ובפי׳ ר״ח חורש בה חרישה יתירא ובירושלמי מפרש כן ומ"מ אין נראה שתהא מן התורה וקשה היכי מוכח מיניה בבכורות (ד' לד:) בעיא דלרם אוון בבכור דהוי דאורייתא ומוכר עבדו נמי בפ' השולח (גיטין מד:) הא גבי עבד דכ"ע (ה) דפקע ממלות חמיר טפי ואומר ר"ת לבשביעית נחמיר כדאמר בקדושין פ"ק (ד' כ.) כמה קשה אבקה של שביעית משום הכי יש לפשוט כל הני א"נ ראוי להחמיר טפי (ו) מכשום מקום משום דהיו מזלולין בה כדאמר לֹ (בסוף) הניוקין

לכך מייתי שפיר מינה: אין לוקחין בתים עכדים כו' אלא לצורך המועד. פי׳ הר״ר יוסף הוא הדין בשאר דברים לריך ללורך המועד דהא אסור למכור פירות אלא לנורך המועד אלא רבותא המ"ל דאפי׳ הני דהויין בפרהסיא שרי לצורך המועד ולריך עיון אי לריך (ו) הני לינעא כמו בההיא דפירות כסות וכלים (לקתן ע"ב) וההיא דלעיל (דף יב:) מכנים פירות מלריך בגמ׳

(דף נד.) שהיו חשודין על השביעית

ארן מפנין מבית לבית. נירושלמי מתיר מבית אחר לביתו שערב

לינעא אע"פ שאינו במשנה:

לאדם לדור בשלו:

האסורין מותרין לספר ולכבס בחולו של מועד ואי ם"ד שכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי כל מלאכות גמי לישתרו דהא איכא שכר פעולה שאין לו מה יאכל מתקיף לה רב פפא אלא מעתה בנין לישתרי שכן ייכותל הגוהה לרה"ר סותר ובונה כדרכו מפני הסכנה מתקיף לה רבינא אלא מעתה לבלר לישתרי שכן כותבין יקידושי נשים גישין ושוברין אלא אמר רב אשי מועד אארבעה עשר קא רמית מועד משום מירחא הוא וכמקום פסידא שרו רבנן ארבעה עשר משום צורך יום טוב הוא מידי דצורך יו"מ שרו רבגן מידי דלאו צורך יום טוב לא שרו רבנן: מתני' אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצרו אין מביאין כלים מבית האומן אם חושש להם מפנן לחצר אחרת: גמ" והאמרת רישא אין מפנין כלל אמר אביי יסיפא אתאן לבית שבחצר: ואין מביאין כלים מבית האומן: יאמר רב פפא בדיק לן רבא תנן אין מביאין כלים מבית האומן ורמינהו מוליכין ומביאין כלים מבית האומן ואע"פ שאינן לצורך המועד ושניגן ליה לכאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד איבעית אימא הא והא בחולו של מועד כאן במאמינו כאן בשאינו מאמינו והתניא

שרי כגון הני ג' אומניות ותו לא והוא הדין אם אין לו מה יאכל דאין זורך י"ט גדול מוה: מתב" אכל מפנה הוא לחלרו. והא משמע ליה עכשיו שמביא מבים שבחלר אחרת לחלרו: אם חושם. שמא יגנבו: גם" והא אמרה רישא אין מפנין. מבית לבית: סיפא אחאן לכית שבחלר. והכי קתני מפנה הוא מבית שבחלרו לחלרו: בדיק לן. אי ידעינן לחרוצי: בי"ד. מוליכין ומביאין כלים: בחולו של מועד. אין מביאין: כאן במאמינו. לאומן אין מביאין דשלא לצורך הוא: אין מאמינו. מביאין:

והתניא 3) או ידע דמזבן ופחת מן קרוא יזבין, ואי לא לא יזבין. ר' חנניא חברין דרבנן אמר פרקמטיא ניגבת מנכסי יתומים קטנים. הוין בעי למימר בשיש עדים יודעין הא אין עדים יודעין נעשית כפקדון, כך אנו אומרים, פקדון לא ניתנה לגבות מנכסי יתומין קטנים. מה בינה למלוה, מלוה להוצאה ניתנה וזו לא ניתנה להוצאה. אמר ר' אבא בר ממל אילו היה שימנה עמי, הייתי מתיר המלאכה, כלום אסרו המלאכה בחולו של מועד, אלא שיהו אוכלין ושותין ויגיעם בתורה, והאידנא אוכלין ושותין ופוחזין. ר' יהושע בן לוי שאל לר' שמעון בן לקיש מהו ליקח בתים מן הגיי בשבת, אמר ליה, תני בשבת מותר, כיצד עושה, מראה לו כיסין של דינרים והגוי חותם ומעלה בערכאין. יכן (מצינו) שנכבשה יריחו בשבת, שנא' כה תעשה ששת ימים, וכתיב וביום השביעי תפובו את העיר שבע פעמים. וכתיב עד רדתה, אפי׳ בשבת. פיסקא אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא בבית שבתצירו. ירושלמי אין מפנין לא מדירה נאה לדירה נאה ולא מדירה נאה לדירה כעורה ובתוך שלו ויש לו) מדירה נאה של חבירו

למכובד ולא מכזוי לבזוי, ואין צריך לומר ממכובד לבזוי. ובחוך שלו אפילו ממכובד לבזוי, ערב לאדם בשעה שהוא נינוח אצל אכותיו. פיסקא אין מכיאין כלים מכית האומן, אם חשש להן מפגן לחצר אחרת. ומקשינן, והתנינן מוליכין ומביאין מבית האומן. ופרקרי, הא בארבעה עשר מתני דהכא בתולו של מועד.

לד א מיי פ״ל מהלי שמיטה רובל הל' יד סמג לארן רסו: לה בגמיי שם הלייג: חובל ומזיק הלי פ ב ג סמג עשיו ע טוש"ע ח"מ

לו ו מיי פ״ו מהלכות י״ט הלכה כב טוש"ע א"ח לח ז מיי שם הלייב מוש"ע שם קי

מקמה סעיף ו: לם ח מיי׳ שם טוש״ע שם סי' תקמב סעיף כ: יט טוש"ע שם קי' תפח

סעיף ה: באיב מיי שם הלי טו מוש"ע שם סיי תקלה כעיף א: מב ל מיי שם הלי כח טוש"ע שם סי' תפת

רבינו חננאל

כעיף י:

בעי ר' ירמיה, הרי הצורם אוזן כככור, (י)קנסו בנו אחריו משום דההוא איסורא דאורייתא זוא. וכן המוכר עבדו לגוים, משום דכל יומא מפקע ליה ממצות. מכוין מלאכתו במועד, קנסו בנו אחריו או לא ופשטנא. א״ר יוסי כר׳ הגינא נקטינן, הטיבה ומת זורעה בנו אחריו, אלמא לדידיה קנסו, לבריה לא קנסו (פיסקא) [מתני'] אין לוקחין בתים ועכדים ואבנים, אלא לצורך (5 שאין לו מה יאכל. בעי רבא שכר פעולה מאי, פירוש שאין לו לפועל מה יאכל במועד. כגוז . הסופר שאין לו אלא שכר שטר המקנה וכן כיוצא בו (המעלים) והפועלים). מהו שיתירו לו למכור ולקנות כדי שיקחו אלו שכרם. ופשטנא דאפילו לשכר פעולה שרי. ומותיב רב ששת שלש אומניות עושיו מלאכתו בערבי כו'. ואי ס"ד דכל מי שאיז לו מה יאכל שרינז לשכר פעולה, כל אומניות לישתרי, דהא מי שאין לו מה יאכל וצריך שכר פעולה שרי. ורב פפא מתקיף הכי, כל בנין לישתרי, דהא כותל סותרו ובונהו כדרכו מפני הסכנה. ורבינא ומתקיףן כל לבלר לישתרי, דהא כותבין גיטי נשים כו׳. ופריק רב אשי ארבעה עשר אדמועד קרמית, מועד משום טירחא ולא הוא. כמקום פסידא שרו רבנן. ארבעה עשר משום יום טוב הוא.

מידי דהוי צורך יום טוב

שרו ליה רבנן, דלא צורך

יום טוב לא שרו רבנז.

אבין קרנא ואגרא קרן,

מג א מיי פ״ח מהל׳ י״ט

מי' מקלד סעיף ג:

מד בגמיי פ״ח שם

סי׳ מקלח סעיף ד:

מה ד מיי שם פ״ן הלכה

מקלט פעיף יא:

מו הו מיי שם הלכה ט

סעיף ה: מו ז מיי פט"ז מהלי

טימאת אוכלין הלי א:

מח ח מיי פ״ז מהלי י״ט

סי' חקלט סעיף י:

טיכ מיי שם טוש״ע

שם סעיף יא: אל מיי שם הלכה יו יח

:ד סעיף

ב מ מיי שם סמג לחיין

מקלד מעיף א:

מוסף רש"י

טיש"ע שם סי' מקלא

עה טוש"ע שם סי

הל' כג טוש"ע א"ח

טיש"ע שם סי' תקלג

הלי טו טישיע איים

הלכה יד טוש"ע שם

ב) וכ"ז ליתא בפסחים עי׳

שלנו הניסחה וחם חושש להם

שמא ינובי מביאן בלועה

נתוך ניתון, **ג**) מכשירין פ"ו

מ"ב, **ד**) (נדרים נה: מוספתא שם פ"דן,

ה) וחוספי פייבן, ו) ולקתן

יד:ן, ו) ל"ל דפסחים.

והתניא מביאין כלים מבית האומן כגון

כד מבית הכדר וכום מבית הזגג אבל לא

צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן

ואם אין לו מה יאכל נותן לו שכרו ומניחו

אצלו ואם אינו מאמינו מניחו כבית הסמוך

לו ואם חושש להם שמא יגובו או או יי (מפנו

לחצר אחרת ואם אינו מאמינו) מכיאן

בצנעה בתוך ביתו תרצת מביאין מוליכין

קשיא דקתני אין מביאין וכל שכן שאין

מוליכין אלא מחוורתא כדשניין מעיקרא:

מתני ימחפין את הקציעות בקש רבי

יהודה אומר גאף מעבין ימוכרי פירות כסות

וכלים מוכרים בצנעה לצורך המועד

הציידין והדשושות והגרוסות עושין בצנעה

לצורך המועד רבי יוסי אומר הם החמירו

על עצמן: גמ" פליגי בה רבי חייא בר

אבא ורבי אסי ותרוייהו משמיה דחזקיה

ורבי יוחנן חד אמר מחפין אקלושי מעבין

אסמוכי וחד אמר מחפין בין אקלושי בין

אסמוכי מעבין עושה אותו כמין כרי תניא

בשביל כבוד יום טוב האחרון. אכל מרישא (י) דחנות פתוחה

בקונט' כרוב וכרשינין והקשה בתום' מיני בשמים:

הדרך עלך מי שהפך

פירקין באידך ומנודה

והתביא, כניתותה ופסחים נה: כגון כד מבית הכדר וכוס מכית הזגג. שלריכיו למועד. זגנ. עושה כלי זכוכית (שם). אבל לא צמר. שאין לורך המועד ושם). ואם אינו מאמינו וכר׳. אלמא שאני לן כין מאמינו לשאין מאמינו שם: תרצת מכיאיז. דמתני' ואין מביאין דמועד קטן מרוייהו בחולי של מועד ימחני׳ (בפסחים) בשלא מאמינו, חבל מוליכין מוליכיו דהתני מתניחיו יהתם מאי אין מאמינו איכא, וכההיא קתני אין מביחין וכ"ש דחין מוליכין

הררן עלך מי שהפך

רבינו חננאל הקציעות בקש. ד' יהודה אומר אף מעבין סוגיא של קש דקים ביז בעצים של קש עבים. פי־וש עבים. מעבין עושין אותן במין כרי. כלומר כמו נדיש. ירושלמי ר' יהודה אומר יאכד דכר מועט ואל יאבד דבר מרובה, ד' יוסי אומר אל יאבד דבר כל עיקר, כהוא אמר אית מילין דקשין הן (החמירו) מנגעים ואהלות. מוכרי פירות כסות וכלים מוכריז בצינעא לצורך המועד, ר יוסי אומר הן החמירו על אוקמינא הן עצמן. החמירו על עצמן שלא יעשו כל עיקר. דתניא מוכרי כסות וכלים מוכרים יוסי [אומר] תגרי טבריא הן החמירו על עצמן שלא יהו עושין כל עיקר. וכן צדי עכו החמירו על עצמן . שלא יהו צדין כל עיקר

לרשות הרבים פותח אחת ונועל אחת ורב הונא מתיר באורחייהו בשוקא לא פריך דיש לאוקמיה בי"ט ולא בחול המועד ולהכי פריך מסיפא דמיירי בחול המועד דהא ערב י"ט האחרון

חול המועד: בתבלין. פי׳ רבי פרץ דכרוב וקפלוט אינן חשובין תבלין דהח אמרינן (חולין דף י.) דתבלין לטעמא עבידי ואפילו באלף לא בטיל ולפת וקפלוט אינו לריך לשער כי אם בששים כדאיתא פרק גיד הנשה (שם דף נו:) (ד) ותבלין כך נידוכין כדרכן בפ"ק דבילה (דף יד.) א"כ אינו כרוב ובערוך פירש

ואלו מנלחין במועד. משום דתנה לברים שעושין ללורך המועד כמו מוכרי פירות דנעשים כדין קתני נמי ואלו נעשים שלא כדין לצורך המועד: והיוצא מכית האסורים. שלינו יכול לגלח קודם המועד שאין מניחין לו לגלח ואפילו מניחין לו אינו ערב לאדם לגלח בבית האסורין: וכ״ה בירישלמין

נמי הכי מעבין עושה אותו כמין כרי דברי ר' יהודה: מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה וכו': איבעיא להו הן החמירו על עצמן דלא הוו עבדי כלל או דלמא דהוו עבדי בצנעה ת"ש מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה לצורך המועד ר' יוסי אומר תגרי מבריא הן החמירו על עצמן שלא יהו מוכרין כל עיקר יצדי חיות ועופות ודגים צדין כצנעה לצורך המועד רבי יוסי אומר צדי עכו הן החמירו על עָצמן שלא יהו צדין כל עיקר רשושי חילקא מרגים ומיסני רוששין בצנעה לצורך המועד ר' יוסי אומר דשושי ציפורי הן החמירו על עצמן שלא יהו דוששין כל עיקר אמר אביי חילקא חדא לתרתי מרגים חדא לתלת מיסני חדא לארבעה כי אתא רב דימי אמר כונתא מיתיבי ייחילקא מרגים ומיםני םמאין בכל מקום בשלמא למ"ד חדא לתרתי לתלת ולארבעה משום הכי טמאין בכל מקום דאתכשור אלא למ"ד כונתא אמאי נומאין בכל מקום הא לא איתכשור כגון דמיקלפן ראי לאו דשרא להו במיא לא הוה מיקלפא ואמאי קרי ליה חילקא רשקל חלקיהו מיתיבי ייהנורר מן הדגן אסור אף בפול המצרי יבש ומותר כלח ומותר באורז בחילקא וטרגים וטיסני בשלמא למ"ד חדא לתרתי חדא לתלת וחדא לארבעה שפיר דנפקו להו מתורת דגן אלא למ"ד כונתא דגן מעליא הוא קשיא רב הונא ישרא להו להנהו כרופייתא לְמיזל לזבוני כי אורחייהו בשוקא איתיביה רב כהנא מיחנות פתוחה לסטיו פותח ונועל כדרכו פתוחה לרה"ר פותח אחת ונועל אחת יוערב יום מוב האחרון של חג מוציא ומעמר את שוקי העיר בפירות בשביל כבוד י"ט האחרון מפני כבוד י"ט האחרון אין שלא מפני כבוד י"ט לא

לא קשיא יהא בפירי הא בתבלין: הדרן עלך מי שהפך

למגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין והמנודה שהתירו לו חכמים וכן מי שנשאל יוהנזיר למהרתו מואלו מכבסיז והמצורע 6 מפומאתו לחכם ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין ומנודה

והפניא. סיועא: כד וכוס לצורך המועד הן אבל צמר וכלים אין לורך המועד: ואם אין לו. לאומן מה יאכל נותן לו שכרו: מפנן לחלר אחרם ואם אינו מאמינו. בחלר אחרת: מביאן לחוך ביהו. אלמא בשאינו מאמינו מביאן: מוליכין קשיא. דקתני מחני' "דפעמים

מוליכין ומתני׳ דהכא קתני אין מביאין כל שכן דאין מוליכין וליכא לתרך באין מאמינו דמוליכין מאי מאמינו שייך: כדשניין מעיקרא. כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד: כותבר' מחפין. מכסין: הדשושות. שדשין וכותשין חיטין לדייסה: והגרוסות. שטוחנין פולין לגריסין: בלנעה. שמא יאתרו זה לוקח שלא ללורך המועד: גמ' אקלושי. שמכסהו בענפים מרוחקין זה מזה דלא הוי כסוי גמור: אסמוכי. הענפים סומך זה לזה דהוי כסוי גמור: כמין כרי. מכנסין אותן ביחד כדי שיהו נוחין לכסות: החמירו על ענמס דלה עבדי כלל. ולחומרה: או דלמא. החמירו על עלמן לעשות בלנעה מדעתן ואם רולין לעשות בפרהסיא עושין ילקולא: דשושי. דשי תבוחה. חיכה דחמרי דשושי המשברין תבואה חדא לשנים ישורין במים כוי: כונסא. כוסמת שלותתין אותן היינו חילקא: **טמאים בכל** מקום. מהבלין טומאה בין בכפרים בין בכרכים דקיימא לן (פסחים דף ת.) סולת של בני כרכים מקבלת טומאה שהוכשרה במים ובני כפרים אין מקפידין אסולת נקיה ללמות במים וסולת שלהן טהור שלא הוכשר מעולם אבל חילקא טמאין בכל מקום אפילו בכפרים דאי אפשר להם בלא לתיתה משום הכי טמאין דהא מיתכשר דשרי להו במיח: לעולם הוי כונחא. ומיקלפן דשרי להו במיא דשרי קליפה: דשקיל חלקייהו. כלומר כשנועל

להתקיים הלכך אפי׳ בפרהסיא מותר: הדרן עלך מי שהפך

הקליפה והוי חלק: כרופייחא.

מוכרי בשמים: חנות פחות לסטיו

פוחה ונועל כדרכו. הואיל ואינו

פתוח לרה"ר כשאר חנויות: פוחח

דלת אחד ונועל דלת אחד. אבל

כדרכו לא אינו מוכר כדרכו: הא

בפירי. שיש לחשוד שקונה ללורך (כ)

ימות השנה: בחבלין. מוכר כדרכו כגון

כרוב וכרשיניום הכל יודעין דלצורך

המועד הן וליכא חשדא שאין ראוין

ראלו מגלחין כמוער הכא ממדינת הים כו'. במועד לפי שהיה אנום שלא היה יכול לגלח קודם: ומי שנשאל לפכם. שנדר שלא לגלח ושחל לחכם במועד: מעומאסו לעהרמו. מזיר טמא כשעלה מטומאתו ושוב אינו משמר נזרו ומגלח וכן מלורע שעלה מטומחתו מגלח ברגל לפי שלח היה להם פנאי לגלח קודם הרגל:

100

ואילו מגלחין במועד, הכא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורין כוי.

חילקא חטה אחת נחלקת לשתים, (נרגין) [טרגים] חדא לתלת, טיסני חדא לארבע. כי אתא רב דימי אמר האי חילקא כיתנא הוא. איני והתניא חילקא טרגיס וטיסני טמאים. אי אמרת חטה דשושה לשתים שלש וארבע, וכמו הסולת, היינו

ק) במ"ח: וכרישין, הגהות הכ"ח

(מ) פתנ" והמלורע מטומאח:: (ב) רש"ר ד"ה הא בפירי שקונה לצורך שאר ימות השנה: (ג) תים' ד"ה נשניל דחנות פתוחה כו' ערב י"נו המתרון חוה"מ הוא: (ד) ד"ה כתבלין כו' כדאיתא פ' גיד הנשה ותנו נמי דתבלין נידוכין כדרכן :כפ״ק

הגהות הגר"א אן גם' (מפגן לחלר חחרת יחם חינו מחמינון מח"מ (וכן ליתח בדפו"י):

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גם' מפנן לחלר אחרת ואם איני מאמינו. זה נמחק ונ"ב בפסחים נה ע"ב כל זה איננו ייעו״ם בתוס׳ ד"ה ואם מתיירא וכו׳ ובמהרש"ח שם:

רבינו חננאל (המשך)

טומאה. אלא כותנא. אמאי טמאה והא לא הוכשרה. ופרקינן כגון דמיגלפו ההיא כותנא. פיי בהו מיא לא הוה מישלם, כלומר מתקלפת הקליפה שלהן. ת"ש הנודר מן הדגי, אסור אף בפול המצרי יכש ומיתר כלח, ומותר באורו חלקא טרגיס וטיסני. בשלמא למאן ראמר רשישי הייני רנפקי להו מתורת דגן, אלא למאן דאמר כותנא דגן גמור הוא, כדכתים והחטה בתיובתא לרב דימי. רכ יהודה שרא קריפתא למיזל ולמיזבני בשוקא כי אירחייהו. אוקימנא בחבלי, והא לסטיו פותח ונועל כדרכו כרי, אוקימנא בפירות. ירושלמי צדי חיה ועופות ודגים צדין כדרכה (בחכהן ובמכמורת, ולא ממעטין בשמחת הרגל. ור׳ אןמי מיקל לון. שממעטין בשמחת הרגל.

הדרן עלך [פרק מי שהפך]

ומנודה שהתירו לו חכמים וכז מי שנשאל

לחכם והותר אמשפחות להידים ומשפחות

הספרים ומשפחות הספג יהזבין והזבות

והנדות והיולדות וכל העולין מטומאה

למהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם

אסוריז: גמ' ושאר כל אדם מאי מעמא

אסורין כדתנן סגאנשי משמר ואנשי מעמד

אסורין לספר ולכבם ובחמישי מותרין מפני

כבוד השבת ואמר יורבה בר בר חנה אמר

ר' אלעזר מ"ם יכדי שלא יכנסו למשמרתן

כשהן מנוולין הכא נמי כדי שלא יכנסו

לרגל כשהן מנוולין בעי ר' זירא יאבדה לו אבידה ערב הרגל כיון ראנים מותר או

דלמא כיון דלא מוכחא מילתא לא אמר אביי

יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי בייתום

מותרין ולטעמיך הא דאמר רבי אסי אמר

רבי יוחנן יכל מי שאין לו אלא חלוק אחד

מותר לכבסו בחולו של מועד התם נמי

יאמרו כל הסריקין אסורץ סריקי בייתום

מותרין הא אתמר עלה אמר מר בר רב אשי

איזורו מוכיח עליו רב אשי מתני בעי ר'

זירא אומן שאבדה לו אכידה ערב הרגל

מהו כיון דאומן הוא מוכחא מילתא או דלמא

כיון דלא מוכחא מילתא כי הגך לא תיקו:

ממרינת הים: מתניתין דלא כר' יהודה

דתניא יור' יהודה אומר הבא ממדינת הים

לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות אמר רבא

לשום רברי הכל אסור למזונות דברי הכל

מותר לא נחלקו אלא להרויחא מר מדמי

ליה כלשום יומר מדמי ליה כלמזונות

מיתיבי אמר ר' ינראין דברי ר' יהודה

כשיצא שלא ברשות ורברי חכמים כשיצא

ברשות מאי שלא ברשות אילימא לשוט

והאמרת דברי הכל אסור ואלא למזונות

והאמרת דברי הכל מותר אלא פשיטא

להרויחא אימא סיפא נראין דברי חכמים

כשיצא ברשות מאי ברשות אילימא למזונות

הא אמרת דברי הכל מותר ואלא להרויחא

והא אמרת נראין דברי רבי יהודה בהא הכי

קאמר נראין דברי ר' יהודה לרבנן כשיצא

שלא ברשות ומאי ניהו לשום שאפילו חכמים

לא נחלקו עליו אלא להרויחא אבל לשום

מורו ליה ונראין דברי רבנן לר' יהודה

שאפילו רבי יהודה לא נחלק עליהם

אלא להרויחא אבל למזונות מודה להו

אמר שמואל קטן הנולד במועד מותר

גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מתיב

ר' פנחם יכל אלו שאמרו מותר לגלח

במועד מותר לגלח בימי אבלו הא אסור

במועד אסור לגלח בימי אבלו

ברשות

כשיצא

לגלח

לגלח במועד

ומאי ניהו

שאין לך בית האסורין

ג א מיי׳ פ״ז מהלכות י״ט

הלכה כא טוש"ע א"ח

מי' מקלד סעיף א:

ה ג ד מיי׳ פ״ו מהל׳ כלי

מהלי י"ע הלי יע ופ"א

מהל' ביאם מקדש הלכה

: 33

ה וטוש"ע א"ח סימן חקלא

:[סעיף ג

ל ב מיני מיין מהלכום ייינו

מקלא פעיף ד:

רבינו חננאל

מאי טעמא, כרחנו אנשי משמר ואנשי

אסורין לספר ולכבס.

ואמרי׳ מה טעם. שלא

יכנסו למשמרתן מנוולין,

דכיון דיודעין דאסורין

ולספר וולכבס אף הם

מספרין ומכבסין מקודם

ווזמהוגציו. הכא נמי. כדי שלא יכנסו לרגל מנוולין.

בעי ר' ירמיה אבדה לו

אבידה ערב הרגל, כיון

הוא. ומותר לספר ולכבם

במועד. או דלמא כיון דלא

השביה ובית האסורין, לא.

ועלתה בתיקו. פירוש

כר, הא לגבי מצה בפסח

איתמר, דאסרו רבנו

לעשות מצות סרוקות

מפני שהאשה שונה עליהן ומחמיצתן, ואמרו,

שם שהייה אלא בפעם

אחת קובעת בדפוס

. ונמצאת המצה מצויירת.

ומתמהינן התם, יאמרו כל

הסריקין אסורין סריקי

בייתוס מותרין, מי יודע כי

בדפום ייעשו. הכא ומי

יאמרו הכל אסורין לספר

ולכבס וזה האיש מותר.

אכל מי שאין לו אלא

חלוק אחד מותר לכבסו

בחולו של מועד, כי איזורו

מורים שליו דלומר

כשרואין אדם ערום חגור

אזור ורוחץ חלוקו, כל

רואיו יודעין שאין לו אלא

חלוק אחד. הכא ממדינת

. הים. מתניתין דלא כר׳

יהודה. דתניא ד' יהודה

אומר, הבא ממדינת הים

לא יגלח מפני שיצא שלא

ברשות. אמר רבה, לשוט,

וכמשתעשע, כלומר, שלא

לצורך, דברי הכל אסור.

במדינת הים מדוחק לבקש

מחיה, רברי הכל מותר. כי

פליגי רי יהודה וחכמים,

כשיצא להבויחא. פירוש

להתעשר, כלומר לסחור

ולהרויח. ר׳ יהודה מדמי

ליה לשוט, דהא בכאן מחייתו מצויה ואסיר.

ורבנן מדמו לה ליוצא

בבקשת מזון. ומותבינן

עליה, אמר ד׳, נראין דברי

ברשות, ונראין דברי

חכמים שיצא ברשות. ואי

אמרי׳ לא פליגי אלא בהרויחא, לוקשיא דר׳

אדר', דאמר נראין דכרי ר'

יהודה בהרויחא. (מכלל

דפליגי רכנן עליה) ועוד,

נראיז דברי חכמים ומכלל

דפליגי רבנן עליה], (אלא)

ן אלמאן פליגי אפי׳ לשוט והאמרת לשוט. דברי הכל

יהודה שיצא שלא

כמטייל

לשוט

למותות, כלומר

מוכחא מילתא

ונכנסין

מתוקנין

הל' ית טוש"ע א"ח סי

המקדש הלכה יא ופ"ז

ד ב מיי שם:

ל) ופרש"י ע"ו לקתן יח. ותום׳ שם ע״בן, כ) מענית טונ, ג) ושם ח. ע"שן, ד) פסחים לו. חולין קז:, כ) חולין שם ולקמן יח.) תנונים כוני ו) וחוחתי פ"בן, ו) ותיספתה שסו, ח) [לקמן יו: תוספתא פ"ב], ע) [אחריהן נמחק. רש"ש],

הגהות הב"ח

(\$) תום' ד"ה ומנודה כו' בירושלמי מחשה וא״ת הני למה המירו: (3) בא"ד א"נ לפני המועד לא מלאו לו מחם נוילום כל ככמש ומי אסור כו׳ אבל גילוח של כד :הראש אסור משום: (ג) בא"ד והני דוקא כגון מיר ומלורע כו' אסור לגלח כל רחשו במועד כו׳ שמוחר לגלח כל רחשו: (ד) ד"ה ושמר כו' מ"ג אע"פ שיש דברים אמורות במועד שאין בהן מלאכה אלא טורת כנוו . פרקמטיא: (ד) בא"ד ואין זה וראה לחי מה שחיי (ו) ד"ה שאין כו' כמי שאין לו אלא חלוק אחד דכני הס"ד: (1) ד"ה אימן כוי אנ"ם שאין להם אלא אימן אחד לא מיבעיא ליה: (ת) ד"ה אלא כוי פ״ק לשתיטת חולין דקאמר נרחין דברי ר' יהודה שמנאה באשפה גמי ל"ג ועול:

מוסף רש"י הידים. מטבו. שתנגבין בטן דמאים מטפחות ידים יח). ומטפחות הספג. שמנגבין בהן עלמו כשיולאין המרחן וכל העולין מטומאה לטהרה. כמועל ושם). אנשי משמר. של חומה שכת (תענית טו:). ואנשי אחד כהנים מעמד. ולוים וישראלים הקבועים 312 ונומדיו וחסחלליו קרבן חחיהם שיקבל לרנון ועומדים לשם עכודה, דהיאך קרבן של אדם קרב והוא אינו עומד על גביו (שם). אסוריז לספר ולכבס. משנכנסו למשמרתם כל איתה שבת, אלא מסתפרין הודם לכן ושם. שלא יכנסו למשמרתן כשהן מגרולין. שלה יהי סומכין על יום אחד חימי שדם ואינ מסתפרין בשבת שעברה יאמרו כל הסריקין אסורין. לענין מנות דפסח תנא אין עושין סריקין המלויירין בפסח. מפני שהחשה שוהה עליהו ומחמלתו. ונחחום מחד ובייתום שמו היה לו לפוח אחד מלמיר והיה מושיב לחוכו את הסריק והוא מלוייר מיד, אמר להם לחשר ינושות דדחות ויהבענה מיד, אמרו לו א"כ יאמרו כל הסריקין אסורין מומכיו וסריהי בייתוס (חולין קח.). כל מי שאין לו אלא חלוק אחד. דלא סגיא דלא מכבס הכנימה, מפני כיבם לפני המועד מותר לכנסה כמועל ותענית כנום. מוכיח עליו. האיזור חמיד הוא קבוע בחלוקו וכשהוא פושע

גמ" הכי גרסינן ושפר כל פדם מפי שעמפ הסורין כדתנן פנשי משמר כו' ואמר רבה בר בר חנם כו' עד כשהן מנוולים. ומאן דמתרשל ולא גילח מקמי רגל ומטי זמן עלייהו לגלח ברגל החמירו רבנן הואיל ולא מזרזי נפשייהו לספר מקמי רגל דלא להוי ברגל מנוולין אם היו מגלחין במועד לא היו

מגלחים לפני המועד ונכנסין לרגל

כשהן מנוולין: אבדה לו אבידה. שלא

היה לו פנאי לגלח קודם הרגל: דלא מוכחה מילחה. דלה ידעי כולי עלמה דאנום היה אלא יאמרו הוא מכוין להשהות עד המועד: יאמרו כל הסריקין אסורין וכו'. כלומר דבייתום היה יכול לסרוק חלוחיו בלי שהות לפי שהיה לו דפום ואעפ"כ אסרו משום דאמרי כל הסריקים כו'. הכא כמי כיון דלא מיגליא לכולי עלמא אונסיה יאמרו כולי עלמא אסורין לגלח חה מותר: מי שחין לו אלה סלוק אחד. נמי לאו מוכחא מילתא לכולי עלמא: איזורו מוכיח עליו. דמי שאין לו אלא חלוק אחד פושטו ומתעטף במקטרינו וחוגרו באיזורו ועומד ומכבס החלוק ומודיע לכל שאין לו אלא חלוק אחד: אומן. כגון ספר שהכל באים אצלו ערב הרגל ורואים שאבדה לו אבידה ואנוס הוא ואינו יכול לספר עלמו: כי הנך. דמתניתין דקתני מגלחין דמידע לכל: מפני שילה שלה ברשום. כלומר הוחיל ולא יצא ברשות אחרים אלא ברצון עלמו לאו אנום הוא: לשוע. אם יצה שלה לצורך ולה יצה חלה כדי לשוט בעולם ולרחותו וחזר במועד: דברי הכל הסור. לגלח במועד: למזונות. שינה לחזר החר מזונות שחין לו מזונות וחזר במועד אחריהןש דברי הכל מותר לגלח במועד לפי שילא באונס: להרויחה. שיש לו נכסים הרבה ויולה כדי להרויח יותר: גראין לי דכרי רכי יהודה. דחסר בגילוח לבח ממדינת הים כשיצא שלא ברשות: ודברי חכמים. המתירין כשיצח ברשות: חילימה לשוט. דקחמר רבי נראין דברי ר"י בילא לשוט דהיינו שלא ברשות הא אמרת וכו' ומאי נראין דברי רבי יהודה הלא שניהם מודים בה אלא פשיטא להרווחא ואשמעינו דנרחין לו דברי ר' יהודה שחוסר בגילוח: והא נראין דכרי רכי יהודה בהה. וקשים דרבי חדרבי דברישם נראה לו דברי ר"י דאסר בהרווחא ובסיפא גראה לו דברי חכמים דמתיריז הרווחא אלא ודאי איכא למשמע מהכא דלאו הכי הוא כדקאמרת דבלשוט ובמזונות פליגי: ה"ק. לאו היתר דידיה אשמעינן ולא רואה אני קאמר אלא פלוגחייהו קמ"ל במאי פליגי נראין דברי ר"י האוסר לחכמים וכו': קטן הנולד במועד. ולו שערות גדולים מותר לגלח במועד שער רחשו המלערו: שאין לך כים האסורין גדול מוה. ממעי אמו שהיה שם ואנום הוא: מעיקרא לא. דאם נולד קודם הרגל אינו מגלח ברגל

הואיל והיה יכול לגלח קודם הרגל:

ואי

המועד לה מלחו (כ) בו פתח וגילוח

אסוריו. לע"פ שהול אם חלה ונתרפא אם מותר לגלח

מתני' דלא כר"י. מימה לוקמה רבי יהודה מודה ושמא כיון דקתני ר"י חומר הכח וכו' משמע שכח

אלא ההרווחא והא אמרת נראין דברי ר"י בהא. נרסה דל"ג ועוד מכלל דפליגי רנגן אפילו למזונות ובההיא פ"ק דשחיטת חולין (דף יב.) (ה) נראין דברי רבי יהודה שמלאה באשפה ל"ג ועוד:

קודם לרגל אסור לגלחו במועד, והתגן כל אלו שאמרו מגלחין במועד מותר[ין] לגלה כימי אבלן. הא אסור' לגלח במועד אסור' לגלח בימי אבלן.

ואי

ולובש חלוק אחר אסור. ופרקינן, הכי קאמר נראין דברי ר׳ יהודה לחכמים ומודו ליה, בשיצא שלא ברשות [ונראין דברי חכמים לר״י ומודה להו בשיצא ברשות], ומאי ניטל החיור מזה וקובעו בוה, חה שחין לו אחר מכבסו עם איורו והרואה כשהוא מכבסו ואיורו עמו יודע שאין לו חלוק **אתר ולכך התירו לו מכמים** (חודין קח.). ניהו למזונות, שאף ד' יהודה לא חלק אלא בהרויחא. וקיימא לן כסתמא דמתני' דשרי אפי' מאן דנפיק להרויחא. וכן אמר הגאון זצ"ל. אמר שמואל קטן הגולד ברגל מגלחין אותו במועד, אין לך בית האסורין גדול ממעי אמו. איני שאם נולד

ובורה ובו' ושנשאל. בירושל' מחשה (4) הני למה החירו והלח פשע שלא בא לפני המועד לפני חכמים להחיר לו ומשני שכלו לו שלשים יום של נדוי במועד דאין נדוי פחות משלשים יום וכן מי שנשאל לחכם מוקי לה כשבא בחול המועד אי נמי לפני

הראש נמי אסור במועד דהא אמר בגמ׳ שלא יכנסו לרגל מנוולין ואין לך ניוול גדול מזה ושמא לא קאי טעמא בגמרא אלא אשארא אבל גילות של רחשו חסור משום מלחכה אפילו במהום אונס ושאר גילוח דבעי בגמרא מאי טעמא אסורין והיינו גילוח של יפוי דהוה לך למישרי לצורך המועד אע"פ שהיא מלאכה אבל גילוח כל הראש אסור משום מלאכה והני (ג) כגון נזיר ומלורע הוא דשרי משום מלוה ולפי זה אסור לגלח ראשו במועד ועוד יש לפרש שנראה שמותר לגלח ראשו במועד וא"ת מאי קא משמע לן נזיר ומצורע יש לומר בס"ד דחסור שלא ישהו קרבנותיהן קא משמע לן דשרי ואי מיירי הכא בשלא היה להן פנאי דוקה והוח כדבעי למימר בגמרה יש לומר דהכי קאמר דנזיר ומצורע העולין מטומחה לטהרה דוקח שעולין עתה אבל עולין מטומאה לטהרה מקודם רגל אסורין: ושאר כל אדם מאי מעמא

מלאכה היה לנו להתירה לצורך המועד (ד) א"נ [אף] שיש מלאכות אסורות במועד שחין בהן טורח כגון פרקמטיח מכל מקום זה שהוא ליפוי ראוי להתיר לכבוד מועד ויש מפרשים דקאי על גילוח הראש דאסרינן משום טירחה מכל מקום מקשה דהיה לו להתיר ללורך המועד וחין זה (ה) נוטה לפי מה שפירש' המשנה דגילוח כל הראש מלאכה גמורה ואפור: שאין לו אלא חלוק אחר מותר לכבפו במועד. ואם תאמר היאך יכבסנו במועד אם כן ישאר במועד כלא חלוק בשעת כיבוס כמו כן היה יכול לכבם הודם המועד ויהיה בלא חלוק בשעת כיבוס וכי תימא כשכנסו קודם מועד ומשום הכי מותר לכבסו במועד ח"כ תרתי נמי אם יחלכלכו למה נאסור לו והלא לא פשע י"ל דדי לו בשתי חלוקין אחד ליו״ט כאשון ואחד לי״ט אחרון בירושלמי אמרו בגדי קטנים מותר לכבסן במועד דניכרים שהם קטנים ומלוכלכין כמי שחין לו אלא חלוק מתל(): אומן שאכדה לו אבידה ערב הדגל. פירש בקונטרס דבאומן מבעי׳ ליה אבל בני העיר אע״פ שאין להם (ו) אומן אחר לא מיבעיא ליה דפשיטא דאסורים יש להסתפק

אם מוכחא מילתא כי הני: אפילו כר"י ולמזונות אפי׳ לחלוק על המשנה:

במועד ולא שנא נולד מעיקרא אמר רב

פנחם אף אגן נמי תגינא כל אלו שאמרו

מותר לנלח במועד מותר לגלח בימי אבלו

הא אסורין לגלח במוער אסורין לגלח בימי

אבלו אי אמרת קמן אסור נמצאת אבילות

נוהגת בקטן ותניא מקרעין לקטן מפני

עגמת נפש אמר רב אשי מי התני הא

אסורין דלמא יש מהן אמור ויש מהן מותר

אבל אינו נוהג אבילותו ברגל שנאמר

יושמחת בחגך אי אבילית דמעיקרא הוא

אתי עשה דרבים ודחי עשה דיחיד ואי

אבילות דהשתא הוא לא אתי עשה דיחיר

ורחי עשה דרבים ימנידה מהו שינהוג

נידויו ברגל אמר רב יוסף התא שמע ידנין

דיני נפשות ודיני מכות ודיני ממונות ואי

לא ציית דינא ימשמתינן ליה ואי סלקא

דעתך אינו נוהג נירויו ברגל משומת ואתי

מעיקרא אתי רגל דחי ליה השתא משמתינו

ליה אנן א"ל אביי ודלמא לעיוני בדיניה

דאי לא תימא הכי דיני נפשות דקתני ה"נ

דקמלין ליה והא קא מימנעי משמחת יום

מוב דתניא ר"ע אומר יימנין ילסנהדרין

(שראו בא') שהרגו את הנפש שאין מועמין

כל אותו היום ת"ל בלא תאכלו על הדם

אלא לעיוני בדיניה ה"ג לעיוני בדיניה א"ל

אם כן נמצאת מענה את דינו מחאתו מצפרא

ומעייני בדיניה ועיילי ואכלי ושתו כולי

יומא והדר אתו בשקיעת החמה יוגמרינן

לדיניה וקטלו ליה אמר אביי ת"ש ומנודה

שהתירו לו חכמים אמר רבא מי קתני

קתני דאזל ופייםיה לבעל דיניה ואתי קמי

דרבנן ושרו ליה מצורע מהו שינהיג

צרעתו ברגל אמר אביי תא שמע "והנזיר

והמצורע (6) ממומאתו למהרתו הא בימי

מומאתו נהיג °לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא

ומדאלטריך קרא למישרי להו מכלל דאחריני אסורין: ישמלורטין. אט"ג דכתיב וראשו יהיה פרועי) הא דריש ליה לקמןש להאי פרוע למילחא אחריחי:

חכמים

שהתירוהו

שהתירו לו חכמים

ז א מיי' פיים מהלי אבל

הלכה ד טוש"ע י"ד סי"

שת סעיף כו:

ח ב מיי׳ פ״ו מהלכות י״ט הלכה יע טוש"ע א"ח

מי מהלא מטים ו:

ב מיי׳ פ״י מהלכות אבל

ס" מהמח סעיף ח:

ד טוש"ע י"ד סי שלד

סעיף א:

א הו מיי׳ פ״ז מהל׳ א הו

א"ח סי' מקמה סעיף י:

לב ז מיי מיינ מהלי

לאוין כל:

"ב ח מייי שם הלכה ה:

סמג עשיו רלה:

מו י מיי׳ פ״ב מהלכות

ההרבנות הלכה כז:

שו ב מיי׳ פ״ב מהל׳ ביחת

מהלכות מעשה הקרבנות שם): "ז ל מיי' פ"י מהלכות

טומאת לרעת הלי ו:

"ח מ מיי' פ"ה מהל' אכל

דרבנו ב טוש"ע י"ד סי' שפ

מעיף א ופי של פעיף א:

תורה אור השלם

ו. ושְּׁמְחַתְּ בְּחָגֵּךְ אַתָּה

ובנך ובתר ועבדך ואמתר והלוי והגר

הל' א ב סמג עשיו

מהדם הלי ח וופ"י

۲″D1]

ביחת המקדש הל' ו

מהלכות מעשה

ט מייי פ״י

י"ט הלכה יג טוש"ע

סנהדריו הלכה ד סמג

מוחלת לרעת הל' ו

הלכה ג ח טוש"ע א"ח

ג) ותוספתה פ"ב ע"שו.

ה) ופלפ כצ"ל וכ"ג כש"יו.

ו) ול"ל ונחרי יטב"דו.

מ) יומא יג: הוריות יב:

י) ובילה לו:ן, כ) ושייך לדף

טו.], ל) [ויקרה יג], מ) [דף

מיו. כן ול"ל בע"שו.

ם) (סנהדרין יח. ע"ש],

הגהות הכ"ח

(מ) גמ' ת"ש והמיר

מטומחתו: (3) רש"י ד"ה

ים מהן וכו׳ לגלח במיעד

יש מהן אסורין לגלם:

(ג) תום' ד"ה מהו כו' כל

ליכא אלא עשה דיחיד ואיו

דרבים ואפילי עשה ליכא:

עשה דיחיד

סנהדרין סג. ע"ם,

אגמת ע"ש],

לקמן כו:], ב) [גי׳

הערוך

ואי אמרת בקען אים ליה פלוגמא. חילוק דנולד קודם הרגל אינו מגלח ברגל ואית לן למימר הואיל ואסור לגלח ברגל אסור לגלח נמי ביוני אבלו א"כ נמצאת אתה אומר אבילות אפילו בקטן: מקרעין לקטן. את בגדיו: מפגי ענמת נפש. שיבכו הרואין וירבו בכבוד

קחני הא אסורין. דמשמע האסורין לא ניית משמחינן ליה אלא מעייני בדין ולא אמרי ליה כלום: מענה אם דינו. דכי לא אמרו ליה דינו לאלתר דעייני ביה הוה ליה עינוי הדין: אלא. לעולם דנין דינו וגומרין ממש במועד ואיכא למידק מינה אי לא ניים משמתינן ליה ואיכא למשמע מינה דנוהג נמי ברגל ודאמרת א"כ מימנע משמחת י"ט הכא במאי עסקינן דאתו מנפרא כו': מ"ש מנודה שהחירו לו חכמים. קח פלקח דעתך החירו לכל מנודה נידויו ברגל דאין נידוי נוהג ברגל: דאויל ופייסיה לבעל דיניה. ברגל והתירו לו חכמים ב"ד שבאותו דור: שינהיג לרעסו. שלא יבא אל תוך המחנה ולא יגלח: הא בימי טומאסו נוהג. לרעתו ברגל: ניגוור. שלא יהא מגלח במועד דכיון דגילח לריך להביא קרבן ושמה משהה קרבנותיו עד ליום טוב האחרון ומקריבן ואסור להקריב קרבנות יחיד בי"ט: לרבות כ"ג. שנוהג בו לרעת: הא כהן גדול כל השנה לדידיה כרגל לכולי עלמא דמי דחנן כ"ג מקריב אונן. מדאמר לו אהרן למשה ואכלתי חטאת היום (ויקרא י) ולא אמר למשה והקרבתי מכלל דהקרבה באנינות ולמדנו דכ"ג מקריב אוכן אבל כולי עלמא בשאר ימות השנה אונן אינו משלח קרבנותיו כדאמרינן לקמן (דף טו:) שלמים בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אוכן וברגל משלח וכהן גדול אוכן מקריב כל השנה אלמא כל השנה לדידיה כרגל דמי וקתני

המת ולא מפני שהוא אבל: מי ואי אמרת קמן אית ביה פלוגתא ינמצאת לגלח במועד אסורין לגלח באבל: אבילות נוהגת בקטן והתניא 🌣 מקרעין יש מהן אסורין. בשאר כל אדם לקמן מפני ייעגמת נפש אמר רב אשי ∘מי שאסורין לגלח במועד (כ) אסורין קתני הא אסורין דלמא יש מהן אסור לגלח בימי אבלן: ויש מהן מוחרין. ויש מהן מותר אמימר ואי תימא רב שישא כגון קטן זה שנולד קודם הרגל בריה דרב אידי מתני הכי אמר שמואל שאסור לגלח ברגל מותר לגלח בימי יקטן מותר לגלחו במועד לא שנא נולד

ו) [לעיל יג:], ה) [לקמן טו.], וב"ה הי. זכחים לנו.ו. הכלו: התי עשה דרבים. ושמחת: ודתי עשה דיחיד. אבל דכתיב וירמיה ו) אכל יחיד עשי לך: דהשחא. שחירעו במועד: דנין דיני נפשות. במועד אבל לא ביום טוב שאסור משום שבות ים. ודייקינן מינה מדדנין במועד מכלל דאי לא ניית נמי משמתינן ליה במועד: אתי רגל ודמי לים. שאינו נוהג נדוי ברגל: דלמה לעיוני. הה דתני דדנין לה אמרי׳ דלימא איש פלוני חייב איש פלוני זכאי ואיכא למידק מינה דאי

גליון הש"ם נמ' נמצאת אכלות נוהנת בקמן. ק"ל הא אדרבה כיון דבהטו לא שייך אבלות אין זה יוצא מן הכלל וכל שחסור במועד אסור בימי אבלו דימי אבלו היינו במי שהוא אבל משא"כ קטן דאינו אבל ובמועד אינו איסור על הקטן רק על המגלח אכל באבל דהמגלח אינו אכל ועל הטו ליכח חיסור וללע"ג: שם מי קחני הא אמורין, כעין זה זכחים קנ ע״ל: שם לא מיבעיא קאמר. שם עיין לקמן דף ים ע"ב מוס' ד"ה העולים: שם מבלל רכולי עלמא אכור. עיין לקמן דף כ"ג ע"ב תום' ד"ה ואינו אוכל:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן תום' ד"ה מהי שינהיג וכני וכמשה הכד כני אלא עורה נור כדלקמן. עיין ריטב"א דבור המתחיל מנודה: ב] ד"ה ואי לא ליית כו' מיהו פריך שפיר. עיין יד דוד: ג] ד"ה חמר אביי כו' אביי לטעמיה כו' ואפילו נראה דיחר ה"נ מסתברא כו'. בספריהם סים הגירסת ח"ל חביי ודלמא לעיוני ה"נ מסתברא דאי לא תימא הכי כו׳ וק"ל: ד] ד"ה והא כ"ג כו׳ ולמחי דפרישית לעיל בד"ה ואי לא ליית:

מוסף רש"י

והמצורע מטומאתו לטהרתו. מיר טמא כשעלה מטומאמי ישוב אינו משמר מרו, וכן מלורע שעלה מטומאתו מגלח ברגל לפי שלה היה להם פנאי לגלח קידם הרגל לעיל יג). בהן גדול מקריב אונן. דכמינ לפכיי יטמל ימו

המקדש לא יצא, אם מח אביו ואמו דהוי אוט אפילו הכי מקדושתו לא ילא ולא יחלל, כלומר דעבודתו שיעבוד באנינים לא חתחלל, הא אחר, הדיוט, שלא יצא חילל (ב־ק קי) או: ומן המקדש לא יצא, אינו לריך לצאח מן המקדש ביום מיחת אביו יאמו, ולא יחלל שעבודתו אינה מחוללת

דנוהג בו לרעת תיפשוט דכל מלורע

נוהג לרעתו ברגל: אל חפרעו. גידול שער

והאי קרא גבי מיחת נדב ואביהוא כתיב

שמחה לישראל כולו, דחה עשה דיחיד, וכל שכן אבילות דרגל, דאכתי לא חיילא עליה, דעשה דרבים דחה לה. מנודה מהו לנהוג גדויו ברגל. פשיט רב יוסף הא שמע דנין כמוער, דיני נפשות ודיני ממונות ודיני מכוח. וכיון דדיינינן ליה, אי לא צאית

דינא משמחינן ליה, ואי ס״ד אין נוהג נידויו ברגל, מאן דמשמת מקמי רגל אתי רגל דחי ליה, השתא משמחינן ליה. ופריק אביי דילמא האי דנין דקתני עיונא בדינא בעלמא, דאי לא חימא הכי, דנין דיני נפשות דקתני דינא ממש הוא פסקינן לדיניה וקטלינן ליה במוער, הא מימנעי דייני משמחת יום טוב. דתניא ר' עקיבא אומר מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טרנמין כר. ולא איפשיטא בהדיא. וקיימא לן דחלכתא כרכא, ומסקנא דשמעתא כווחיה סלקא. מצורע, אסיקנא שנוהג צרעתו ברגל. [ילפינן לה מכהן גדול דתנן] כהן גדול מקריב אונן אלפא לא נ.....חא כוליה שנה כהן [נ]דול כרגל שאינם נוהגת (בהם) אבילות, ומדכהן גדול (אוינו נוהג אבילות והוא נוהג בצרעת כדכתי וחצרוע לרבות כהן גדול, ואכין נפי ישראל אינור. אליעזר דאמר וראשוי יהיה פרוע, אין פרוע אלא גידול שער דביי ר' אליעזר. אינור. אליעזר דאמר וראשוי יהיה פרוע, אין פרוע אלא גידול שער דביי ר' אליעזר.

עשה דיחיד. משמע דאבילות איכא עשה דאורייתא מדלא האמר ודחי עשה דרבנן והאי דקאמר לעיל (דף יא:) לא מבעיא ימי אבלו דרבנן היינו עשיית תלאכה דנפקא לן (לקמן טו:) באסמכתא מוהפכתי חגיכם לאבל אבל גוף האבילות דאורייתא מיהו נראה לי

דשמחת הרגל נמי דרבנן ושמחת היינו בשלמי שמחה כדאיתא בחגיגה (ח.): מהן שינהוג נידויו ברגל. אן וסקשה הרב הא ליכא אלא עשה (ג)

ואין עשה דוחה עשה ואפילו עשה ליכא אלא עזרא גזר כדלקמן (דף טוש והם לאו הושים הים דהם נידוי דחי לאו דמקלל חברו דאיכא לאו על דברי הדיינין הרי יש כאן עשה דרכים: ואי לא ציית דינא משמתינן נחתינן לנכסיה בן תיהו פריך שפיר: ממנעי משמחת י"מ. הקשה

ושתיה וגוף ההריגה דהוא מלאכה לא חיישינן ונראה לי מדאסר רחמנא הבערת בת כהן בשבת מכלל דבמועד שרי אי נמי כיון שהיא מצוה לצורך י"ט קרינה בה: נמצאת אתה מענה את דינו. קשיא לן דכפ׳ אחד דיני ממונות (פנהדרין דף לה.) בשמעתין דלפיכך אין דנין י (בשבת) מוכח דעינוי הדין לא שייך עד שילינוהו אחר שיגמור הדין וכי תימא דלעיוני דהכא היינו גמר דין ולא יהרגוהו עדייו עד אחר הרגל א"כ אמאי פריך לימא לעיוני בעלמא בלא גמר דין ולא וי"ל דמשתכחי אף על גב דאיכא סופרי דיינין הכותבים דברי כל אחד מ"מ הסברא אשר בלב משמכח ומהאי טעמא אמרינן (שם) דאין דנין בערב שבת דליבה דחינשי חינשי: אמר אניי ת"ש מנודה שהתירו בו'. אביי לטעמיה דדחי

ודלמא לעיוני ואין חושב ראייה להוכחה דלעיל ואע"ג דדחי דאי לא מימא דקאמ׳ לא חש באותו דיחוי גן ואפי׳ נראה דיחוי ה"נ מסתברא מ"מ נוכל לומר לעיוני בלאו הכי נמי מסתברא: והא כ"ג דכל חשנה כולה כרגל

בו'. משמע דאם אין מנודה

מנודין

בימי מומאתו דלא נהיג אבל למהרתו ניגזור שמא ישהה קרבנותיו קמ"ל אמר רבא ת"ש יוהצרוע מילרבות כהן גדול והא כה"ג דכל השנה כרגל לכולי עלמא דמי דתנן ייכהן גדול מקריב אונן יואינו אוכל שמע מינה לנוהג צרעתו ברגל שמע מינה מאבל אסור בתספורת מדקאמר

ושמא מסוטה ילפינן ועוד כיון שעבר דיה. תימה לימה דחי לה נית דינה בתום' הר"ח היכי קשה ליה דהא ממנעי משמחת י"ט מאכילה יעשוהו גמר דין עד אחר המועד

נוהג נידוי ברגל הוא הדין כ"ג אינו נוהג נידוי כלל וקשה דהא שכ"ג דן ודנין אותו ואי לא ליית דינא (לא) משמחינן ליה ולמאי דפרישית לעיל דן דנוכל לומר למיחת לנכסיה ניחא:

להו רחמנא לבני אהרן יראשיכם אל תפרעו ימכלל דכולי עלמא אסור

ודיתום והאלמנה אשר דברים טז יד 2. לא תאבלו על הדם לא תנחשו ולא תעוננו: ויקרא יט כו 3. וְהַצְּרוּעְ אֲשֵׁר בּוֹ

הַנָגָע בְּגָּדִיוֹ יִהִיוֹ פִּרמִים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא: ויקרא יג מה 4. ויאמר משה אַל ולאלעזר אדורו ולאיתמר בניו ראשיכם אָל תפָרעו ובגדיכם לא חפרמו ולא חמחו ועל בל העדה יקצף ואחיכם בָל בִית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף יי:

רבינו חננאל

ויקרא י ו

ואי אמרת קטן הגולד קודם לרגל אסור לגלח . במועד נמצאת אתה אומר אבלות נוהגת כקטו. ותניא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש. ודחי רב אשי מי קתני האסורין לגלח במוער אסורין לגלח בימי אבלן, מדוקיא הא אסורין בכאן אסורין בכאן שמעיגן (מינ׳) [לה], דילמא יש מהן אסור ויש מהו מותר. ל) וכי קתני הא אסור׳ קתני. איכא דאמרי קטן הנולד כין כרגל בין קודם לרגל מותר לגלחו במועד. אין אבילות נוהגת דאי אבילות ברגל. מעיקרא דהא חלה עליה. אתי עשה דרבים, ושמחת

מנודין ומצורעין מה הן בתספורת ת"ש

מנודין יומצורעין אסורין לספר ולכבס

אבנים כגלו של עכן יאלא ב"ד שולחין

ומניחין אבן גרולה על ארונו 6ללמדן

שכל המתגדה ומת בנידויו ב"ד סוקלין

את ארונו האבל חייב בעטיפת הראש

מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל יולא תעמה

מנודה מהו בעמיפת הראש אמר רב יוסף

וכאבלים עד שירחמו עליהם מן השמים

א"ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני

דחמיר מצורע מהו בעמיפת הראש ת"ש

יועל שפם יעמה המכלל שחייב בעמיפת 2

הראש ש"מ יאבל יאסור להניח תפיליז

ת"ש יוהן מתעמפין ויושבין

שפם מכלל דכולי עלמא מיחייבי

כמנודין

שמת ב"ד סוקלין את ארונו

יהודה אומר לא שיעמידו עליו גל

מ א מיי׳ פ״ו מהלכות ח"ח הלכה ד סמג לאויו כח ועשין כלה טוש"ע ד סיי שלד סעיף ב: טומאת לרעת הלכה ו

סמג עשק שם: בא ג מיי׳ הלכוח ת"ת שם ממנ שם מוש"ע שם פ"ג (וסי שמה פ"ד): בב ד מיי פ״ה מכלי אכל כלכה א ינו סמג נושיו דרכנן כ טוש"ע י"ד סי" שפ מעיף א וסי׳ שפי: בג ה מיי פ"י מהלכות

סמג עשין רלה: בד ו מיי' פ"ד מהלכות אכל הלכה ט סמג עשין דרכנן כ טוש"ע י"ד סר שם מעיף ל וסר שפח סעיף אן שו"ע א"ח ססי׳ לח עיי ש"ך יו"ד סיי שלד ס"ק יכן: בה ז ח'ט מיי הלי

טומאת לרעת שם סמג עשין רלה: אבל הלכה א כ סמג עשין דרכנן ג טוש"ע י"ד סי׳ שם פעיף ל ופי׳ שפה

סעיף ה: בו ב מיי׳ פ״ג מהלכות מעניות הל' ח טוש"ע ל"ח סיי מקעה סעיף ז: בח ל מיי פ"י מהלכות טומאת לרעת הל' ו סמג עשיו רלה:

אבל הלי א טו סמג עשיו דרכנו כ טוש"ע י"ד סי שפ סעיף א וסי׳ שפד: לנס עפ מיי׳ פ״ו מסלכות ת"ת סל' ד ה

לא צ מיי פ"י מהלי טומאת לרעת הל"ו וופ"י מהל' ס"ח הל"חז סמג עשין רלה וטוש"ע סי רפב סעיף טו: לב ק מיי׳ פ״ד מהלי ק״ם הלי ת טוש"ע א"ח סי

100 לג ד מיי' פ"ה מהלכום אבל הלכה א ג סמג עשיו דרבנו ב טוש"ע י"ד סר שם סעיף א וסר שפט כעיף א: לד ש מיי פ״ח מהלי אבל

הלכה א טוש"ע שם סיי שת סעיף א: לה ת מיי מיי מהלי טומאת לרעת הל' ו סמג עשין רלה:

לו א מיי פ״ה מהלכות אבל הלכה א יח סמג עשין דרכנן כ טוש"ע י"ד מי שם מעיף א ומי שפו

תורה אור השלם ו. האנק דם מחים אבל לא תעשה פארף חבוש עַלִיךְ תְּעָלִיךְ תְשִים בְרַגְלָיךְ וְלֹא תַעטָה עַל שפם ולחם אנשים לא יחזקאל כד יז תאבל: 2. והַצְרוּע אֵשֶר בוּ הַנְגַע בַּגָּדִיו יהִיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שַּׁפָּם יִעטָה וְטָמֵא טָמא 3. רק השמר לף ושמר נפשך מאד פן תשְבַּח אַת הַדבָרים אַשר ראו עיניף ופן יסורו מלבבף חייך והודעתם

ורמינה לְבְנֵיךְ וְלְבְנֵי בְנֶיךְ: יוֹם אשֶׁר עָמִדְתָּ לפְנֵי יִי אֲלֹהֶיךְ בְּחֹרב בָאֱמֹר יְיִ אַלַי הַקְּהֶל לִי אֶת הָעָם וּאַשְּמֹעֵם אֶת דְּבָרִי אֲשֶׁר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון: דברים ד ט-י .4. וישלח יואב תקועה וִיפָח משָם אשָה חכָמָה וִיאמֵר אַלִיהָ התאַבָּלִי נָא וֹלבשִי נָא בֹנְדִי אָבֶל וַאָל תְּסוֹכִי שֵׁמֶן וְהִיִּית כֹּאשָה זְה יְמִים רְבִים 5. וִיאמֶר מֹשֶה אֱל אָהֶרן וּלְאֶלְעזָר וּלְאַיֹתְמָר בָנָיוֹ רְאשִׁיכֶם אַל תפְּרְעוּ ובגדיכֶם לא תפרמו ולא תמתו ועל כל העדה יקצף ואָחיבם כל בית ישראל יכנו את השרפה אשר שרף יי ויקרא י ו

מנודין ומלורעין מהו. להכי קאמר להו בהדדי משום דפשיט להו מבודדין ומצורעין מה הן בתספורת. ומראשו יהיה פרוע לא בעי לאוכוחי דלית ליה דר"א דמוקי לה לקמן בתספורת מדע דלקמן בעי לאוכוחי מינה הנחת תפילין כר״ע: ס מהו בעמיפת הראש אמר רב יוסף תא שמע. ולס (מנודה)

יהיה פרוע אכומתא וסודרא: וראשו יהיה פרוע. לכיך עיון אי פליגי הכי בראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו דלעיל מייתי (4) עליה תספורת לאבל ולא מייתי מיניה למצורע דמשמע דסבר כר"ע ופליג אדר' אליעזר כדפרישית לעיל ושמח ר"ע לח פליג אדרבי אליעור דפריעת הראש היינו גידול שער בין במלורע בין בחבל ותרוייהו דורש ר"ע ולעיל דלא מייתי מיניה למצורע משום דמשכח ברייתא בהדים מייתי לה ואע"ג דברישה דקוגיא מייתי אבל אינו ניהג אבילותו ברגל ומנים המשנה דלקמן ומייתי קראי דושמחת לפי שלריך לפרש מולן מתני׳ דאבל אינו נוהג אבילותו ברגל אבל ראשו יהיה פרוע דמיירי בגידול שער דומה לו דבר פשוט וניחא ליה לאחויי ברייתא: אסוד בשאילת שלום דקאמר ליה רחמנא ליחוקאל האנק דום. דמשמע שתיקה משחילת שלום ומתלמוד תורה נמי משמע בסמוך מהאנק דום והא דהיה יחוקאל נוהג אבילות בהאנק דום ובכל שאר דברים לא היה עושה שהיה לריך להראות בקלת דברים שהוא אבל ולא היה נוהג דיני אבל אלא למשל: שיהן שפתותיו מדוכקות. לעיל דרשינן מיניה עטיפת הראש

נראה לו דברי רב פפא דמוקי ראשו

שפם ולא כתיב שפה: נדות מותרין. שטבל לקרי אבל לקריו לריך טבילה ולרבי יהודה משמע המם דלא לריך טבילה לדברי תורה לבעל קרי היכא דלא נטהר ע"י טבילה זו בפרק מי שמתו (ברכוח דף כו.) במשמשת וראתה דם ובעל קרי שראה זיבה לריכין טבילה ור' יהודה פוטר והא דהכא בלא טבילה כרבי יהודה לריך ליישב דאיירי רבי יהודה בסיפא דהך ברייתא בפ' מי שמתו (שם דף כב.) וקאמל רבי יהודה שונה הוא בהלכות דרך ארץ וליכא למימר דלרבי יהודה נמי בועלי נדות חייבין טבילה כמו בעל קרי בעלמא דהשתא ומה בעל קרי שראה זיבה אחר כך שהיה חייב כבר פוטר רבי יהודה בועל נדה לא כל שכן מיהו לכאורה כ"ל דלא פליגי רבי יהודה ורבנן אלא בהני טומאות דדומיא דקרי הוי דהיינו דטומאה יולאה עליו מגופו אבל בטומאת שרלים מודה רבי יהודה דבהדי קרי לריך טבילה א"כ ה"נ בועל נדה מודה דלא חשיב טומאה יולאה מגופו ואפילו מאן דבעי למימר בפרק אלו דברים בפסחים (דף סח.) ובפ״ק דיומא (דף ו.)

ושמא תרוייהו משמע א"נ מדכתיב

בהדדי: מנודה שמת וכו'. סיפא דברייתא היא: כגלו של עכן. דכתיב (יהושע ז) ויקימו עליו גל אבנים גדול: והן מחעספין. מפורש במסכת תענית לאחר שהתענו שלש עשרה ח"ל: מנודה

לשמים. כי הני שאני דחמירי ולהכי לריכי עטיפת הראש אבל אחרים אינן לריכין עטיפת הרחש: יעטה. משתע עטיפת הרחש: פחרך. זה תפילין: דכר שהוה חון מגופו הף הוייה האמורה בראש. ראשו יהיה פרוע משמע מגולה כענין דכתיב ופרע אח ראש האשה (במדבר ה) דבר שהוא חוץ מגופו ולא אמרינן משער שהוא מגופו: מאי לאו. שיהא ראשו מגולה מתפילין: אכומחא וסודרא. כלומר שיהא ראשו מגולה מכומתא וסודרא אבל תפילין מניח: **דהא א"ל רחמנא** ליחוקאל האנק דום. כלומר בדבר זה תנהוג אבילות שתדום ולא תשאל לשלום: מ"ש. דחני גבי תעניות הן יושבין כמנודין ואבלים כו': ש**פס**. משמע שפתותיו מדוכקות: מי כמנודה. שאסור בשאילת קתני שלום: מוחרם. שמחרימין בחרם לאחר לי יום לאחר הנדוי אן: בפקפא

מדקאמר ליה רחמנא ליחזקאל דערבות. נשוק של אותו מקום: חבוש עליך מכלל דכ"ע אסור יימנודה בעלי קריין אסורין. לפי שבא להם מהו בתפילין תיקו מצורע מהו בתפילין מחמת שמחה וקלות ראש וליכא אימה: ת"ש ייוהצרוע ילרבות כ"ג בגדיו יהיו פרומים משיהו מקורעים יוראשו יהיה פרוע אין פריעה אלא "גידול שער דברי ר"א ר"ע אומר נאמרה הוייה בראש ונאמרה הוייה בבגד מה הוייה האמורה בבגד דבר שחוץ מגופו אף הוייה בראש דבר שחוץ מגופו מאי לאו אתפילין אמר רב פפא לא יאכומתא וסודרא אבל אסור בשאילת שלום רקאמר ליה רחמנא ליחזקאל יהאנק דום מנודה מהו בשאילת שלום אמר רב יוסף ת"ש ייכובשאילת שלום שבין אדם לחברו כבני אדם הנוופין למקום א"ל אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר מצורע מהו בשאילת שלום ת"ש ועל שפם יעמה שיהו שפתותיו מדובקות זו בזו שיהא כמנודה וכאבל לואסור בשאילת שלום ש"מ וניפשום מינה למנודה אמר רב אחא בר פנחם משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל ₪[קתני] במילי אחרנייתא ואסור נמי בשאילת שלום יאבל אסור בדברי תורה מדקאמר רחמנא ליחוקאל דום מנודה מהו בדברי תורה אמר רב יוסף ת"ש מנודה ישונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו ימוחרם לא שונה ולא שונין לו לא נשכר ולא נשכרין לו יאבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיק את למודו יועושה לו חנות קטנה בשביל פרנסתו ואמר רב זבוני מיא בפקתא דערבות שמע מינה מצורע מהו בדברי תורה שת"ש נוהודעתם לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיעה מכאן אמרו יהזבין והמצורעין ובועלי נדות ימותרין לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במדרש ובש"ם בהלכות ובאגדות יובעלי קריין אסורין ש"מ אבל יאסור יבתכבוסת רכתיב יוישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבם ש"מ אבל שחייב בקריעה דקאמר להו רחמנא לבני אהרן לא תפרומו מכלל דכ"ע מיחייבי מנודה מהו בקריעה תיקו מצורע מהו בקריעה ת"ש יבגריו

ל) ברכוח יט. עדיות פ"ה מ"ו, ב) מענית יד:, ג) סוכה לה. כמונות ון נו"ם וממ׳ שמחות פ"ו כרכות יא. טו:ן, ד) ועי' תוס' ישנים נדה ז: ד"ה התשה ה"ר כאבי"ה וכוין, כ) ולעיל יד:ן, ו) ופי כומחת מגבעה רבה שהית כמלא הראש ואין עולה למעלה מן הראש. ערוךן, מ) ברכות כב.. י) ותיהפתת דברכות פ"בן, כ) לקמן יו:, (בי רש"א מצורע,

הגהות הב"ח מום' ד"ה וכחשו כו' דלעיל מייתי מינידה איסור תספורת לאכל:

>

גליון הש"ם תום' ד"ה ובועלי גדות וכו' וכתוספ' פי' דביוו משנה למלך פ"ג ה"ג מהל" ביחת מחדש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן רש"י ל"ה מותרס שמחרימין בחרם לאחר לי יום לחחר הנדוי. נ"ב לחחר ששים חנים להמן דף טו ע"ח וחולי כוונת אחרי שלשים השניים דתניא שם ושונין לחחר שלשים ומחרימין לאחר ששים:

מוסף רש"י מדקאמר ליה רחמנא

ליחזקאל פארך חבוש עליד. דהחתר ליה רחתנה הנני לוקח ממך את מחמד עיניך כמגפה וגו' האנק דום ממים אבל לא מעשה. חנוש על ראשך, שלא כדרך שאר אבלים, לפי שאני עושה איתך אות ומופת לישראל שכך עתידין למוח מתיהן ואין איש מתאכל עליהם, אלמא אבל אסור יתורה כהיג. כתפיליו והצרוע לרבות כהן גדול. שנוהג כו נרעת ולוויל ידי מה להלז באימה וביראה. זכתינ (שמות כ) וירא העם וינועי וגו' (בוכות כב.). מכאן הטמאים כל אמרו. מותרים בתורה, שאף הם להיות באימה יכולים אלא מתוך קלות ראש ווחות הדעת. ובועלי נדות. חם טבלו לקריין לדברי תורה, הטבילה אינה עולה להם לטהרם מטומאת בועל נדה שהיה שבעה ימים, הכל למקנת עורא עולה להם כדתנן במתניתין (ברכות כו.) זב שראה קרי ונדה כו' לריכין טכילה (שם כב).

רבינו חננאל

וכן מנודה וכן מצורע, דתניא מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס. סוכליז את ארונו. ר' יהודה אומר לא שיעמידו עליו גל

לא תעטה על שפם, מכלל דכולי עלמא אסירי. וכן מנודה, דתנן והן מתעטפין ויושבין כמנודין ואבלים עד שירחמו עליהן מן השמים. ודחי אביי ודלמא מנודה לשמים דחמיר חייב בעטיפת הראש, אבל מנודה לבני אדם לא. ולקולא עבדינן ולא . מחייבינן למנודה בעטיפת הראש, דהא איבעיא ולא איפשיטא. מצורע, אסיקנא דחייב בעטיפת הראש. אבל אסור בתפלין. מדכתים ביחזקאל, פארך חבוש עליך, מכלל דכולי עלמא אסירי. מנודה מהו בתפלין חיקו. מצודע מהו בתפלין ולא איפשיטא בהדיא. אבל אסור בשאילת שלום. מדכתיב ביחזקאל, האנק דום, אלא דבר, מכלל דכולי עלמא אסירי. [וכן

מנודה וכן מצורע. אבל אסור ברבןרי תורה. ראמר רחמנא ליחוקאל האנק דום, מכלל דכולי עלמא אסירי. מנודה מאי, ח"ש מנודה ושונה ושונין לו, נשכר ונשכרין לו מוחרם לא שונה ולא שונין לו (לא נשכר) ולא נשכרן לו, אבל שונה לעצמו שלא יפסיד תלמודו, ועושה לו חנות קטנה בפקתא דערבות שהיא ארץ ציה רחוקה מן הישוב, לזכוני מיא כדי פרנסתי. וכן מצירע מותר בדברי תורה. אבל אסור בתכבוסת ובסיכה. שנאמר וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חבמה ויאמר אליה. התאבלי נא ולבשי נא בגרי אבל ואל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת. אבל אסור ברחיצה. דרחיצה בכלל סיכה היא. מנודה ומצורע ברחיצה, לא איפשיטא בהריא. אבל חייב בקריעת בגדיי. מדכתיב בפני אהרן, ובגדיכם לא תפרומו מכלל דכולי עלמא חייבים, וכן מצורע. מנודה מאי, תיקו. אבל חייב בכפיית המטה.

דמשתלת חוץ לשתי מחנות כמו בעל קרי מ"מ לא חשיב טומאה יוצאה מגופו ורבי יהודה נמי הצריך טבילה לדברי תורה ° בתוספ"

פי׳ דכיון דטומאת בועל נדה מכח קרי רבי יהודה מודה דלריך טבילה: ה"ג מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת ת"ש מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס. ונספר הרג לה היה כתוב כל זה והיה

מלאכה קמיבעי ומביא ברייתא דמחנייא לעיל ונשכרין וחירץ דאגב דמלורע קאי בחיקו קא בעי מנודה ומייתי לברייתא דלעיל:

קשה לרב למה לא בעי ליה וחירץ דכבר אייתי לעיל הך ברייתא דגבי תספורת ואהא הקשה לקתן גבי עשיית

יהיו פרומים ישיהו מקורעין שמע מינה אבל אחייב בכפיית הממה דתני בר קפרא

עין משפט

נר מצוה

ל א מיי פ"י מהלכות

סמג עשיו רלה:

לח ב מיי פ"ה מהלי חבל

מי שפ סעיף א:

לם ג מיי פ"ג מהלכים

מ"ח סיי תקעה סעיף ג:

ב ד מיי פ״ה מהלכות

עשין דרבנן כ טוש"ע י"ד סי שפ סעיף א נוסימן

שפח סעיף חו:

בא ה מיי פ"ג מהלכות

מ"ח פי׳ תקעה סעיף ג:

בג ז מיי פ״ה מהלי אכל

סי׳ שם סעיף א ווסימן

שפב סעיף או:

מד ח טוש"ע י"ד סי שלד

סעיף ב: מה ט מיי פ"ג מהלי

טוש"ע ח"ח סר תהעה

כעיף ג:

בו י מיי׳ פ״י מהלכות

טומאת לרעת הל' ו:

מז כ מיי׳ פ״ה מהלכות אבל הלכה א ה סמג

טפין לכבנו ב טופ"ע י"ד

סי שפ פעיף א נוסי שפג

מער אן:

מח ל מיי פ"י מהלכית

טומאת לרעת הל' ו:

מם מנס מיי פ"נ

הלכה יא סמג לאמי שג:

תורה אור השלם

ו, והפכתי חגיכם לאבל

והעליתי על כל מחנים שָק ועל כָל ראש

קרחה ושמתיה כאבל

יחיד ואחריתה כיום מר:

2. וִישׁלָח יוֹאַב תקועה

ויקח משם אשה חכמה

ויאמר אליה התאבלי נא

ולבשי נא בגדי אבל ואל

תסובי שמו והייח ראשה

זה ימים רבים מתאבלת על מת: שמואל ביד ב

האוק דח מתיח אבל

לא תעשה פארר חבוש

עליך ונעליך תשים ברגליך ולא תעטה על

שָׁפָם וַלֶּחָם אַנְשִׁים לא

4. וינחם דוד את בת

שבע אשתו ויבא אליה

וישבב עמה ותלד בן

ורחץ במים וטהר ואחר

שובו לכם לאהליכם:

תארל:

יחוקאל כד יו

שיריבם לקינה

עמוס חי

מהלכות ביאת מהדש

תעניות הלכה ד

הל או טוש"ע י"ד

ב ו מיי׳ פ״י מהל׳ טומלת לרעת הלי ו:

חתניות הלי ד טוש"ע

נומאה לבנות הלי ו

כלי לו מושייני נייד

מנונים כלי כ נוש"ם

אבל הלכה א ג סמג

ופסחים נד:ן, ג) ולקתן כ:ן,

ד) מוספתה דמענים פ"ה.

ב) ולקמן כא.ן, ו) ולעיל ז:ן,

Obj. (b. 1105 pepsel (t

ברא"ם ס"ם נאן, עו ביום

חינוכו כתיב בכהן הדיוט

כצ"ל כמי המוגיא ופי׳

תוספות ד"ה וקרע יכח"י

נדה ז: ד"ה החשה ה"ר

ראבי"הן, ל) ניכחגיגה טו:ן,

הנהות הב"ח

65656 65 5"7 "" (6)

התם

הרחש: (3) זים' ד"ה

אחרי כו' בזמו שראיי

כו׳ כנ״ל וחיבת וקשה

ממחק: (ג) בא"ד וכתום׳

איירי בטומחת שרד:

התוספות.

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

דמות דיוקני נתתי בהן ובעונותיהם הפכתיה

כפו מטותיהן עליה מנודה "ומצורע מה הן

דמות דיותני. בללם אלהים עשה את האדם (בראשית ט): [כשאמרו. חכמים גבי עברו אלו ולא נענו (מענים דף יג.) אסור במלאכה וכו' וכן אתה מולא במנודהן: מאי לאו אכולהו. האמר דמנודה אסור: לא אשארא. דקתני (א) אעטיפת הראש דאמרי׳ התם (דף יד:) בתענית

לכור מתעטפין ויושבין כמנודין: באו שביום מהרחו. כחיב בכהן גדיל:

ורחיצה בכלל סיכה. תימה אדבעי מהו ברחינה אמאי לא בעי מהו בסיכה: לא אשארא. דמיירי המס בסוף פ"ק דתענית (דף יג.) בנעילת הסנדל ועשיית מלאכה ואעשיית מלאכה לא קאי דהא מנודה שרי במלאכה אלא אנעילת סנדל סוף

פ"ק דחענית (שם) מסיק הלכחא אבל אסור בין בחמין בין בצוכן אבל לרחון פניו ידיו ורגליו בחמין חסור בלוכן מותר ולסוך אפילו כל שהוא אסור ובתוס' הרב פי' קשיא ליה מאי שנא בט' באב ויוה"כ אסור לרחוד אפילו אנבעות כדמשמע בפרק בתרא דיומא (דף עה.) ומביאין לו מטפחת כו' והא תרוייהו מסיכה נפקי אבילות מואל תסוכי שתן יום הכפורים מוסוך לא סכתי (דניאל י) ובשם רשב"ם דלפי המסקנא דמסיק בפ"ק דתענית דאבל מוחר לרחוץ פניו ידיו ורגליו בצונן הוא הדין ט' באב ויוה"כ ותימה אמאי לא מייתי בסוגיין דתענית ההיא דמטפחת כו' ובשם רבינו תם שמעתי שהיה אוסר לרחוץ כלל בט׳ באב ויוה"כ חוץ מידיו שחרית דחשיב להו כמו מלוכלכות בטיט ולואה הואיל ואינו יכול ליגע בפיו ועיניו ° משום בת מלך: לא אשארא. פי׳ לה קאי אנעילת סנדל אלא ארחיצה חיל הכא קמדחי ליה ° וזיל הכא קמדחי ליה דאעשיית מלאכה לא קאי כדפרישית לעיל וח״ת ואמאי לא פשיט מר"ח דסוף פרק הזהב (ב"מ דף נט:º) קרע את בגדיו וחלך מנעליו וי"ל דשמא היה מחמיר על עלמו אי נמי מספקא ליה כי היכי דמספקא לן: משותיהו. בכל הני ושמשו דלעיל לא מייתי מבני

המדבר דלא ידעי היאך היו נוהגין אלא הא פשיטא לן שהיו משמשים מטותיהן שהרי הם היו פרים ורבים וכן גבי שלחו קרבנות דבסמוך שמא יש להוכיח הכי מן הפסוקים: לישב מחוץ לאחלו. פי׳ בימי

ספרו וביתי חלוטו פליגי בה לעיל (דף ז:) כי האי גוונא אמרינן אבל אסור להניח תפילין ילא בכל ימי אבלו האמרינן אלא יום ראשון בלבד ושני כדלקמן (דף כא.): מהרתו. פי׳ בקונטרס ואחרי

דבטומאת מת איירי ז' ימים ימי הזאתו יספרו לו איירי בימי ספירו

וכמו מילתא אחריתי קמ"ל וביום באו לעבודה יביא כהן הדיוט עשירית

וְתְקָרָא אַת שׁמוּ שׁלמה האיפה וחטאמו כמו חיטוי וקדושתו לעבודה מילי מילי קאמר וקשה אמאי לא מפרש ליה בכהן גדול ויש לומר משום דבכהן הדיוט איירי 5. וכבס המטהר את דכחיב כי אם לאב ולאם ואילו כ"ג לא יטמא לאביו ולאמו ולא ניהא ליה למיתר כדאמרינן בקדושין (דף עה:) רישא בכהן גדול וסיפא בגדיו וגלח את כל שערו בכהן הדיוט ועוד דלא הוה קמ"ל מידי אבל כהן הדיוט ביום חינוכו אינו כחיב בקרא בפירוש מיהו קשה לן כיון דמילי מילי כחיב אמאי ר"ש אומר בבאו מקריב בומן שראוי לביאה (כ) וקשה דבפרק תמיד נשחט (פסחים דף פב. ושם) דקאמרינן כל הזבחים ערל וטמא משלחין יבוא אל המחנה וישב מחוץ לאָהַלוּ שבעת קרבנוחיהן ועוד דהכא נמי לא משמע דאיירי אלא במצורע דאהא דבעי מצורע מהו שישלח קרבנוחיו מייחי ליה ונראה לי דר"ש לאפוקי ייקרא יד ח ויקרא יד ח מלורט אתי דרבי יהודה דריש ביום באו ביום שמתחנך לעבודה ור"ש מוקי לביום באו דקאי אדלעיל דאיירי במצורע ולא איירי מידי לר אמר להם בעשירים האיפה אלא בא לומר דבמצורע דאיירי בקרא כשיטהר ויכנס לעזרה דהיינו לאחר ימי ספרו אז יקריב חטאחו או שאר קרבנותיו ובחוספות פי׳ דערל וטמא משלחין קרבנותיהן (ו) בטומאת שרך ולא בטומאה מגופו והקשה על זה מהא דאמרינן במגילה פ״ק ואחרי טהרתו (דף ח.) מזובו ולא מנגעו משמע דאם יטהר מזובו יביא קרבן אע"פ שהוא מלורע וכמו כן קשה למאי דפרישיח וחירך דלא איירי התם לענין קרבן אלא שיהא טהור מדין משכב ומושב דחמירא הוה טפי מבמלורע ול"ע בפרק כל הובחים שנחערבו (ובחים עד: ושם)

שבעת ימים יספרו לו: יחזקאל מד כו א. וביום כאו אל הקדש

החצר הפנימית לשֶׁרת בַּקְדֵש יִקריב הטָאתו נָאָם אָרנִי אָלהִים: יחוקאל מד כז

ורחילה בכלל סיכה. דכתיב ותבח כמים בקרבו וכשמן בעלמותיי (מהלים קט): כשאמרו אסור ברחילה. בתענית לבור: אכולהו. ארחילה נמי דמנודה חמור: לא אשארא. האמר דמנודה אית ליה דין דהני דחעניות לבור: כשאמרו אסור בנעילת הסנדל. בתענית לבור: ויבא אליה. לחחר אבילות: מנודין היו. למקום: ספיקא הוא. אי קיל אי חמיר: זיל הכא ומדמי. דלקולא ש אולי בהדייהו: לפיכך נקרחים שלמים בומן שפוח שלם. בדעתו שדעתו מיושבת עליו: יספרו לו. לעיל מיניה כתיב ואל מת אדם לא יבא לטמא ובכהן משתעי ואחרי טהרתו דהיינו מפרישתו מן המת משיפריש מן המת מונין שבעת ימי הואתו שבעת ימים אחרים יספרו לו מדאפקיה רחמנא בלשון ספירה ולא נקט הואה שמעינן שבעת ימי ספירו אם נלטרע: וביום

גליון הש"ם

גמ' הא כיצד יצא לדרך. עי׳ לקמן דף כו ע״ח תום׳ ד"ה אם יכול: תום' ר"ה משום בת מלד. ע' סכת דף קט ע"ל: ד"ה לא יים הכא בחדתי וכן כמבו כל הפוסקים וממיה לי לפי החלכה בתענית דף יג ע"א דבתענית לבור מותר ברחילת כל גופי בלונן אם כן על כרחך הך ברייתה מיירי ברחילת חמין וממילה וכן אתה מינא במנודה יבאבל לא קאי על רחיצה דהא אפילו אנבע אפור בחמין וכמבואר שם להדיא דקאי אשארא וא״כ מוכח דהחי אנעילת סנדל ונפשט דמנודה אחור בנטילה חודל ולע"ג:

הגהות הגר"א נמ' למנידה מביתו יכאבל כו' כל"ל:

רבינו חננאל

מנודים ומצורעים מהו. תיקו, אבל אסור בעשיית מלאכה. שנאמר והפכתי חגיכם לאכל. מה חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל אסור. מצורע תיקו, אכל מוודה מוחד המלאכה. אבל אסור בנעילת הסנדל. מדכתיב ביחזקאל, ונעליך תשים ברגליך. מכלל דכולי עלמא אסירי. כשאמרו אסור בנעילת הסנדל, לא אמרו אלא יצא לדרד נועל. נכנס לעיר חולץ, וכז המנודה, מצורע תיקו. אבל אסור בתשמיש במנום מוואמר ויוסם כוד את כת שבע אשתו ויבא אסיר. מנודה מהו. ת"ש כל השנים שהיו ישראל

עלמא אסור "מנודה מהו בנעילת הסנדל אמר רב יוסף תא שמע ייכשאמרו אסור בנעילת הסנדל יילא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר •הא כיצד יצא לדרך נועל נכנם לעיר חולץ וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא מצורע מהו בנעילת הסנדל תיקו הּיאבל אסור בתשמיש המטה דכתיב יוינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה מכלל דמעיקרא אסור מנודה מהו בתשמיש המטה אמר רב יוסף ת"ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושימשו מטותיהן א"ל אביי ודלמא מנודה לשמים שאני דקיל קיל והא אמרת חמיר מפוקי מספקא ליה זיל הכא קמרחי ליה וזיל הכא קמרחי ליה למצורע מהו בתשמיש המטה ת"ש דתניא יוישב מחוץ לאהלו שיהא כמנודה ואו וכאכל יואסור בתשמיש המטה ואין אהלו אלא אשתו שנא' ילך אמור להם שובו לכם לאהליכם שמע מינה וניפשוט נמי למנודה אמר רב הונא בריה דרב פנחם משמיה דרב יוסף מי קתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל במילי אחרנייתא ואסור נמי בתשמיש המטה "אבל אינו משלח קרבנותיו דתניא "ר"ש אומר שלמים בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא אונן ימנודה מהו שישלח קרבנותיו אמר רב יוסף ת"ש כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושלחו קרבנותיהן א"ל אביי ודלמא מנודה לשמים שאני דקיל קיל והאמרת חמיר ספוקי מספקא ליה ומדחי ליה מצורע מהו שישלח קרבנותיו פת"ש דתניא יואחרי מהרתו אחר פרישתו מן המת שבעת ימים יספרו לו אלו ז' ימי ספירו יוביום באו אל הקודש אל החצר הפנימית לשרת בקודש יקריב חטאתו

בכפיית המטה תיקו יאבל אסור בעשיית מלאכה דכתיב יוהפכתי חגיכם לאבל מה חג אסור במלאכה אף אבל אסור במלאכה מנודה מהו בעשיית מלאכה אמר רב יוסף ת"ש 🌬 כשאמרו אסור בעשיית מלאכה לא אמרו אלא ביום אבל בלילה מותר וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא ת"ש מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו שמע מינה מצורע מהו בעשיית מלאכה תיקו יאבל אסור ברחיצה דכתיב יואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה מנודה מהו ברחיצה אמר רב יוסף ת"ש ∘כשאמרו אסור ברחיצה דלא אמרו אלא כל גופו אבל פניו ידיו ורגליו מותר וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהו לא אשארא ימצורע מהו ברחיצה תיקו שיאבל אסור בנעילת הסנדל מדקאמר ליה רחמנא ליחוקאל יונעליד תשים ברגליד מכלל דכולי

ובפרק כל הגט (גיטין דף כח: ושם) 🗘 מפורש הלת דיני סמיכה שלריך בעלים ואם כן אין טמא מביא הרבנותיו וועי׳ חוס׳ יכמוח קד: ד״ה דאמרן: משמשין מטוחיהי, ודלמא שאני מנודה לשמים דקיל. והא אמרת מנודה לשמים חמור הוא. ספוקי מטקקא ליה. קאי הכא מדחי ליה אויל הכא מדחי ליה. מצורע מהו כתשמיש המנוד. ולא איפשיטא 🖟 בהריא. אבל באבג מיי׳ פכ״ה מהלכות סנהדרין הל' ח טוש"ע ח"מ

כימן יא סעיף א:

נא ד מיי שם הלכה ו סמג

נב ה מיי שם הלכה ח ופ"ו

ומכ"ד מהלכות חוהבריו הלכה

ז טוש"ע ח"מ סימן כ וטוש"ע

י"ד סימן שלד סעיף מג:

בב ב מיני מיין מהלכות מיים

שלד סעיף ט:

נד ז מיי׳ פכ״ד מהל׳

סנהדרין הלכה ו:

בה ח מיי׳ שם הלכה ו טוש״ע

ח"מ סימן ב בהג"ה:

והלכה ט:

בד ב מיני מייז מהלבות מיים

שלד סעיף א: בה ל מיי פכ"ה מהלי

הלכה ו טוס"ע י"ד סימן

שם הלכה ח

בר כזי חיי

הלכה יג טוש"ע י"ד סיי

מהלכות ת"ת הלכה יד

לחוין כח טוש"ע שם 'סימו ת סעיף ה בהג"ה: א) ול"ל וכיים בואין, ב) ס"א פלנים, ג) [שבועות לו.], ד) [עי׳ מוספות מנחות לד: ד"ה טען, סנהדרין ח. ד"ה מפיקנאן, ז) [סוכה מט: ע"ש], ח) [כמו חלאים אין חלאים אלא רבנו כדגרסינו בנדרים מט. יהו שמתעסקין בתורה שהיא אומן. ערוך בערך חמקן, ט) ויבמות פט:ן,

הגהות הב"ח

גם' אמר רקבעינן דוכתא ומשדרינו שליחה דכי דינה שלח כו׳ יתיבות ימומנינן ליה לדינה נמחה: (ב) רש"י ד"ה יתרם רכושו כו' ומיבת הוא נמחק:

הגהות הגר"א

[א] גם' למיעל. נ"ב נ"ח למיזל וועיין ר"ן ופרש"י :[קיייף]

מוסף רש"י

זו עשירית האיפה. של כהו נ**דול** ומנחות קח... **חמוקי** ירכיך. הנסתרים שרבוד החורה בזניות ולא להיות יושב ושינה בגובה של עיר ולא לשנות לתלמידיו כשוק וסיבה מטוז.

רבינו חננאל

אינו משלח קור**ב**נותיו. שנאמר שלמים, בזמן שהוא שלם. ילא כזמי שהוא אונן. מנודה מהו, ולא איפטיטא. מצורע מהו, ת״ש ר׳ שמעון אומר כתיב בבאו קריב, [קא דייק קרא [רכתיב נביו יחזקאל בענין כהן למת [מצוה], שמעינן מינה דכל מי שאינו ראוי לביאה אינו ראוי להקרכה, מצורע אינו ראוי לביאה ולפיכד אינו ראוי להקרבה]. בזמן שראוי לבוא בקודש יקריב, כזמז שאינו אינו לבוא אינו להקרכה אמר רבא מוא לז ימשררינן שליחא מבי דינא ומזמנינן ליה לדינא לקמיה גברא רבד פלוני. שנאמר ויאמר משה אל קרח אתה יכל ופלוני בעל דינך, שנא׳ אתה והם (ון אתרן. ומנא לן דקבעינן להו זימנא. שנאמו מחר, ומנא לו דקבעינו זימנא בתר זימנא, שנאמר קראו שם פרעה מלך מצרים שארן העביר המועד. העביר המועד שקבעו לו, ולא נענש עד אחר כן. ומנא לן דאי מתפקר כשליחא דבי דינא ואתי שליחא ומחוי, לית ביה לישנא בישא, שנאמר. העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה. ומנא לן דמשמתינן בהרמנא דגברא רבה פלוני, שנאמר אורו מרוז אמר מלאך ה'. ומנא לן דמחרמינן ליה נמי, . דכתים אורו ארוד. ומנא לן דמחרמינו על כל מאז דאכיל

זימנא אחריתי: קראו שם. שמתא כלומר שמתה לפרעה שהעביר המועד כלומר שהעביר אותו מועד ששמו אחר מועד ראשון: דאי מתפקר בשליחה דרבנן. כלומר שחירף שליח ב"ד ושליח חמר חירפני: העיני האנשים ההם תנקר. אי לאו דשליח דא"ל למשה משה לא הוה ידע: הכי סברא דגברא פלניא. דעת פלוני שבא לנדות את פלוני דלריך לנדותו משמו של אותו חכם: אמר מלאך ס'. ברק אמר לשמתו שהוא שלוחו של מקום: ומחרימין. בארור: ופרטינן חטפיה. דחמרי לחנשי עירו משום הכי והכי משמתינן ליה: כוכבא הוה. מוליה דסיסרא: דמפקרינן לנכסיה. דמאן דלא ליית להו לרבנן: יחרם (כ) הוא וכל רכושו. דהפקר ב"ד הפקר מהכא נפקא לן בכל דוכחישו: ואריב עמם ואקללם. לאותם שהושיבו נשים נכריות: דכפתיכן. ידיו ורגליו: ואסרינן ליה. שקושרין אותו על העמוד להלקותו: הרדפה. קה מפרש רב יהודה בריה דרב שמואל לרודפו מיד דכיון דלא ליית דינא מנדין אותו: ושונין. ומנדין אותו פעם אחרת: לממונה. שחייב ממון לחבירו ולח רצה לשלם ע"פ ב"ד: לאפקירוסא. מבוה תלמידי חכמים: לא חל עליה שמחא ל' יום. ואין שמתא פחותה מלי יום: קח בעו רבנן למיעל. שלריכין לו: טוט אסר טוט שרי. כלומר מצי למישרי ליה אע"ג דלא חל עליה ל' יום דאותו שופר שנדוהו יכול להתיר לו ומישרי ליה בתוך לי יום: לא אתו **אחריני ושרו ליה.** מדמהדר איהו נפשיה למישרי: שנידה לכבודו. ולא לשם שמים אלא שהתריז נגדו ודאי כיון דמני אין מנודה לרב ודאי לא נידה אלא בשביל כבודו דאי במילי דאיסורא הוי כמי שמנודה לרב דאין חכמה ואין עלה וגו' (משלי כא) וקתני אין מנודה לרב אבל לכולי עלמא מנודה: כל אחד מיפר חלקו. מדקתני חלקו אינו מופר: לא אמו אחריני ושרו. מדקתני חלקו אינו מופר לעולם אפי׳ שרו ליה אחריני: : כדלקמן נויפה. גערה שלנו. בני בבל: כנויפה שלהן. ארץ ישראל: לריך רבי. רבי אבוה דר"ש הוה: מה רבי אומר בדבר

וו עשירים האיפה שלו. שמביא כהן הדיוט כשמחנכין אותו לעבוד תחילה כדכתיב (ויקרא ו) זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו עשירית האיפה ואמריטן (מנסות דף נא:) ובניו לרבות עשירית האיפה של כהן הדיוט לחינוך ולאו אקראי דלעיל קאי אלא מלות כהנים בעלמה הוא דקאמר יחוקאל. אלמה שלא היה יכול להקריב קרבני עשירית האיפה עד שנטהר מטומאת מת והוא הדין מלרעתו: אמר רבא וכו'. איידי דאיירי במנודה מפרש להו: ומומינין ליה לדינא. לבעל דין: וימנא בסר וימנא. דאי לא אחי ההוא זימנא קבעינן ליה

זו עשירית האיפה שלו דברי רבי יהודה

ר"ש אומר יים בבאו יקריב בזמן שראוי לביאה

ראוי להקרבה בזמן שאינו ראוי לביאה אינו

ראוי להקרבה אמר רבא 🐠 מגלן "דמשדרין

שליחא דבי דינא ומזמנינן ליה לדינא דכתיב

יוישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני

אליאב ומנלן דמומניגן לדינא דכתיב

בר אבימי אמר שמואל משמום אחר ומום שרי אמר ליה ה"מ לממונא אבל

לאפקירותא עד דחיילא שמתא עליה תלתין יומין אלמא קסבר אביי הני בי

תלתא דשמיתו לא אתו תלתא אחריני ושרו ליה דאיבעיא להו הני בי תלתא

דשמיתו מהו למיתי תלתא אחריני ושרו ליה ת"ש פעמנודה לרב מנודה

לתלמיד מנודה "לתלמיד אינו מנודה לרב ימנודה לעירו מנודה לעיר אחרת

מנודה לעיר אחרת אינו מנודה לעירו ימנודה לנשיא מנודה לכל ישראל

מנודה לכל ישראל אינו מנודה לנשיא רשב"ג אומר אחד מן התלמידים

שנידה ומת חלקו אינו מופר ש"מ תלת שמע מינה יתלמיד שנידה לכבורו

נידויו נידוי ושמע מינה יכל אחד ואחד מיפר חלקו וש"מ הני בי תלתא

דשמיתו לא אתו תלתא אחריני ושרו ליה אמר אמימר הלכתא הני בי תלתא

דשמיתו "אתו בי תלתא אחריני ושרו ליה א"ל רב אשי לאמימר והא תניא

רשב"ג אומר אחד מן התלמידים שנידה ומת חלקו אינו מופר מאי לאו אינו

מופר כלל לא עד דאתו בי תלתא אחריני ושרו ליה ת"ר יאין נידוי פחות

מל' יום ואין נזיפה פחות מז' ימים ואף על פי שאין ראיה לרבר זכר לדבר

שנאמר ייואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים אמר רב חסדא "נידוי

שלנו כנזיפה שלהן ונזיפה דידהו שבעה ותו לא והא ר"ש בר רבי ובר קפרא

הוו יתבי וקא גרםי קשיא להו שמעתא א"ל ר"ש לבר קפרא דבר זה צריד רבי

א"ל בר קפרא לר"ש ומה רבי אומר בדבר זה אזל א"ל לאבוה איקפד אתא בר

קפרא לאיתחזויי ליח א"ל בר קפרא איני מכירך מעולם ידע דנקט מילתא

בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומין שוב פעם אחד גזר רבי שלא

ישנו לתלמידים בשוק מאי דרש "בוחמוקי ירכיך "כמו חלאים מה ירך בסתר

מתרין בו שני וחמישי ושני. שני בקונטרס פירם מתרין בו תחילה ומנדין אותו וכן בחמישי ובשני אחר מחרימין וא"ל שלשים יום ויש מפרשים קודם שינדוהו כלל יתרו בו וכן משמע בפרק הגחל בתרא (ב"ק דף קיג.):

וטרקיה יואמר משה אל קרח אתה וכל עדתך לקמי גברא רבה דכתיב ילפני ה' את ופלניא דכתיב אתה והם ואהרן בקבעינן זימנא דכתיב מחר יומנא בתר זימנא דכתיב יקראו שם פרעה מלד מצרים שאון העביר המועד ומנלן ידאי מתפקר בשליחא דבי דינא ואתי ואמר לא מיתחזי כלישנא בישא דכתיב זהעיני האנשים ההם תנקר הומגלן דמשמתינן

סנהדרין הלכה ח [יא] טיש"ע י"ד סימן שלד סעיף דכתיב יאורו מרוז דהכי סברא דגברא יוכה דכתיב יאמר מלאך ה' ומנלן א בהג"ה וטוש"ע ח"מ סימן דמחרמינן דכתיב אורו ארור ידאכיל ושתי בהדיה וקאי בארבע אמות דידיה ק סעיף ג: בש מ מיני פיין מהלכום חיים דכתיב יושביה ומנלן ידפרטינן חטאיה בציבורא דכתיב יכי לא באו לעזרת הל' יג טוש"ע י"ד סימן ה' ואמר עולא יבר' מאה שיפורי שמתיה ברק למרוז איכא דאמרי גברא שלד סעיף א: ג ומיי' פ"י מהל' מ"מ הל' רבה הוה ואיכא דאמרי כוכבא הוה שנאמר ימן שמים נלחמו הכוכבים ומנלן יב פוש"ע י"ד פי' רמג סטי' הדמפקרינן נכסיה דכתיב יוכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים ם מייי שם פיין הליייב והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה ומנלן ידנצינן ולייטינן טוש"ע י"ד פי׳ שלד פטי׳ יג: ע מיי פ״ו שם הל׳ יג ומחינן ותלשינן שיער ומשבעינן דכתיב יואריב עמם ואקללם ואכה מהם :וט מעיף טו שם מעיף טו אנשים ואמרמם ואשביעם ומנלן דכפתינן ואסרינן ועכדינן הרדפה דכתיב סב פ מיי׳ שם טוש״ע שם :סעיף כ ייהן למות הן לשרושי הן לענש נכםין ולאסורין מאי לשרושי אמר אדא מרי בל צ מייי שם מוש"ים שם אמר נחמיה בר ברוך אמר רב חייא בר אבין אמר רב יהודה הרדפה מאי םעיף כא: םר ק מיי שם טוש"ע שם הרדפה אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב מנדין םעיף מה [יסי' רמג . לאלתר יושונין לאחר ל' ומחרימין לאחר ששים א"ל רב הונא בר חיננא מעיף מו: בה ר טוש"ע שם פעיף כו: הכי אמר רב חסרא למתרין ביה שני וחמישי ושני מה"מ לממונא אבל םו שמיי פיין שם הלי ט לאפקירותא לאלתר ההוא מבחא דאיתפקר ברב מובי בר מתנה אימנו עליה נום"ע שם סעיף כה: סו ת א טיש"ע שם סעיף אביי ורבא יושמתוהו לסוף אזל פייסיה לבעל דיניה אמר אביי היכי ליעביר לישרי ליה לא חל שמתא עליה תלתין יומין לא לישרי ליה קא בעו רבנן וא למיעל א"ל לרב אידי בר אבין מידי שמיע לך בהא א"ל הכי אמר רב תחליפא

תורה אור השלח ו. וביום כאו אל הלדש אל החצר הפנימית לשרת בקדש יקריב חטאתו נאם יחזקאל מד כז

2. וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם בני אליאב ויאמרו לא נעלה: במדבר טז יב

3. ויאמר משה אל קרח אַתָּה וְכָּל עֲדַתְרְ הֵיוּ לפְּנֵי יִי אַתָּה וָהָם וַאָהֵרן מַחַר:

4. קראו שם פרעה מלך מְצְרַיִם שָׁאוֹן הָעֲביר 5. אַרָּץ זְבַת חלב ודבש הביאתנו ותתז לנו נחלת שדה וכרם העיני האַנשים ההם הַנַקַר לא במדבר טו יד :נעלה: 6. אורו מַרוו אָמַר מַלְאָךְ יִיָּ ארו ארור ישריה בי לא בָאוּ לְעַוּרַת יִי לְעַוּרַת יִי בגבורים: 7. מו שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא: שופטים ה כ א. וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה:

9. ואריב עמם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם באלחים אם תתנו בנתיכם לבנידם ואם תשאו מבנתיהם לבניכם ולכם: וחמיה זג כה - 10. וכל די לא להוא עבד די,א די אלהר ודי,א די מלכא אספרע דינה להוא מתעבד מנה הן למות הן לשרשי הן לענש נכסין ולאסורין: עורא ז כו - 11. ויאמר יי אל משה ואביה ורק ורק בפניה הלא תָּבָלִנז שַבַּעַת יָמִים תִּסָגַר שַׁבַעַת יָמִים מָחוץ לְמִרְנֵה וְאָחר תַאָסף: במדבר יב יד - 12. מַה יִפוּ בְּעַמִיךְ בַּנְּעַלִים בַּת נָדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן: שיר השירים ז ב

ושתי בהדיה, וקאי בד׳ אמות יליה, שנאמר אורו ארור יושביה. ומנא לן דפרטינן חטאיה, שנאמר כי לא באו לעזרת ה׳, פי׳ לעזרת עם ה׳. איכא ראמרי מרוז אדם גדול הוה. ואיכא דאמרי כוכבא הוה, והאי דכתיב יושביה. כענין עיש על בניה תנחם. ומנא לו דמאן דמתפקר אבי דינא, מפקרינן נכסיה, שנאמר וכל אשר לא יבא לשלשת הימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יברל מקהל הגולה. ומנא לן רנציגן ולטינן ומחינן ומתלשיגן שיער ומשבעיגן, דכתיב ואריב עמם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשביעם באלהים. ומנא לן דכפתינן ואפרינן ועברינן הרדפה, שנאמר הן למות הן לשרושי הן לענוש נכסין ולאסורין. מאי לשרושי הרדפה. אמר רב יהודה משמיה דרב מגדין לאלתר, דמתפקר, ושונין לאחר שלשים, ומחרימין לאחר ששים. אמרו משמיה דרב

וה. אין רבי בעולם היודע דבר זה:

א"ל לאבוה. לפי תומו ולאו משום

לישנא בישא: לאיפחוויי ליה. לבקר

את רבי שהיה חולה שקבל עליו

יסורין: אמר ליה בר קפרא איני

מכירך. רמו לו שאינו רוצה לראותו:

חמוקי ירכיד. כמו חמק עבר (שיר ה):

חסדא מתרינן ביה שני וחסישי ושני, ואחר כך מנדין אותו. והגי מילי לממונא, אבל לאפקירותא, מנדין לאלתר בלא התראה. ההוא טבחא דאיתפקר ברב טובי, אימנו אביי ורבא ושמחיה, אול פייסיה לרב טובי, אמר אביי היכי נעביד, נישרי ליה, לא חל שמתא עליה שלשים יום, נשבקיה בשמתיה קא בעו רבנן לאפטורי. אמר ליה רב אידי כד אבין הכי אמר שמואל, טוט אסר וטוט שרי. (כלומר) [פירוש] תקיעת השופר היא השמתא, הקול (ה]מכריז בתקיעת שופר [נ״א: פירוש, והשמעת) הקול המכריז בהקיעת שופר. והקול המבריו בתקיעת השופרן הוא האופר הוא (הןמתיר, כלומר אינו צריך ימים לחול עליה שמתא. אמר ליה הני מילי לממונא, אבל לאפקירותא עד דחייל עליה שמתא שלשים יום. דייקינן, מדקאמר אביי בער רבנן לאפטררי, קסבר, תלתא דשמתה לא אתו הלתא אחרינא ושרו. מאי, ת"ש מנודה לרב מנודה לתלמיד מינודה לתלמיד אינו מנודה לתלמיד אינו מנודה לכי ישראל אינו מנודה לעירו מנודה לעירו מנודה לעירו מנודה לתלמיד מנודה לתלמיד אינו מנודה לתלמיד אינו מנודה לרשיא אינו מנודה לעירו אחרת מנודה לנשיא. רבן שמעזו בו גמליאל אומר. אחד מי התלמידים שנידה ומת חלקו איני מופר. ש"מ חלת. ש"מ מדקתני אחד מו התלמידים שנידה ומת. וקתני נמי מנודה לחלמיד אינו מנודה לרב. דייקינז מינה לרב אינו מנודה. הא לכולי עלמא מנודה. ש"מ חלתי ש"מ מדקתני אחד מו התלמידים שנידה ומת. וקתני נמי מנודה לחלמיד אינו מנודה לרב. דייקינז מינה לרב אינו מנודה. הא לכולי עלמא מנודה. ש"מ חלמיד שנידה ומת ידויו נידר, ומדקתני ומת חלקו אינו מופר, ש"מ דכל אחד מיפר חלקו. ש"מ נמי דלא אתו אחריני ושרו חלקיה. אמר אמימר הלכתא [תלתא] דמשמתי (אתו תלתא אחריני ושרו ל"ה, א"ל רב אשי לאמימר והא תניא רשב"ג אומר אחריני ושרו הלקיה. אמר אמימר הלכתא [תלתא] דמשמתי (אתו תלתא אחריני ושרו ל"ה, א"ל רב אשי לאמימר והא תניא רשב"ג אומר אחר מן החלמידים שנידה ומת חלקו אינו מוכר, מאי לאו אינון מופר עד דאתו תלתא אחריני ושרו ליה. ת"ר אין נדוי פחות משלשים יום, ואין נזיפה פחות משבע"ד. ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר, ויאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפנה הלא תכלם שבעת ימים. אמר רב חסדא, נידוי שלנו כנזיפה שלהן. ונזיפה דיריהו שבעה, איני, והא בר קפרא, בעידנא דאמר ליה ר', בר קפרא איני מכירך מעולם, וכן כראמר ליה ר' לר' חייא, ראה מה קורא לך בחוץ, ידעו דנקים מילתא עלייהו, נהגו נזיפתא בנפשייהו תלחין יומין. ואסיקנא, נזיפותא דנשיא תלתין יומין. סוגיא דשמעתא, כך גזר ר' שלא ישנו לתלמידים בשוק, שנאמר חמוקי ירכיך כמו חלאים, ואין חלאים אלא רבנן כדגרסינן בנדרים מאן חולים רבנן, והן שמתעסקים בתורה שהיא מעשה ידי אומן. ואמר רבי, מה ירך זה בסתר

ג) נכריתות ח.ן, ד) נפסחים

ד. וש"נו. ה) וברכות ית.ו.

קמ: ד"ה אליפחא חדחא

ובערוד ערד לפל ועייו

שעורין קלופין רש"י
 סנהדרין כז. ד"ה חושלה

והיא היחה מניפה הליפחו

ה) ועייו חיספית מגילה כא.

ד"ה אלמלאו. ש) ול"ל בניו.

י) ע"ז ה.. כ) ושבת סג. ב"מ

פה.ו. לו נ"ל חנבי. מו ודף

ה.ן, כ) בע"י נוסף: עולה

לשון תועלת,

הגהות הב״ח

(מ) רש"י ד"ה רב בר אחוה.

כ"ב עיין לקמן בדף כ"

א טוש"ע י"ד סימן שלד סעיף א:

עין משפט

גר מצוה

תורה אור השלם ו. ברצות יי דרכי איש

נם אויבין ישלם אתו: משלי נוד ד

3. קרבו אלי שמעו זאת לא מראש בסתר דברתי מעת היותה שם אני אדני אלהים ועחה

ואלה דברי דוד משיח אלהי יעקב ונעים זמרות ישראל:

איביו ומכח שאול:

תהלים זא

ופלשתיים מכפתור וארם מקיר: עמוס טז יראת אלהים:

13. אשר עשה דור את מכל אשר צוהו כל ימי חייו רק ברבר אוריה

רבינו חננאל

אף דברי תורה בסתר. והני

2. חכמות בחוץ תרנה בַרַחבות תתו קולה: משלי א כ

שלחני ורוחו: ישעיהו מח טו האחרנים נאם דוד כן ישי וואח הנכר הכח על

שמואל ב כג א 5. וַיִּרַבֶּר דְוִד לְייִ את רברי השירה הזאת ביום הציל יי אתו מכף כל ייומואל ררא

6. שגיוו לדוד אשר שר ליי על דברי כוש בן ירונו ו .-. 7. ותדבר מרים ואהרן הבשית אשר לקח כי אשה בשית לקח:

במדבר יב א 8. וישמע עבד מֶלְךְ הכושי איש סריס והוא בבית המלה כי נתנו את ירמיהו אל הבור והמלך יושב בשער בנימו:

9. הלוא בבני כשיים אתם לי בני ישראל נאם העליתי מארץ מצרים 10. אָמֵר אֻלֹהי ישְׁרָאַל לי דבר צור ישְׁרָאַל מושל בארם צדיק מושל

שמואל כ כג ג נו. אלה שמות הגברים אשר לדוד ישב בשבת תחכמני ראש השלשי הוא עדינו העצני על שמנה מאות חלל בפעם אחת: שמואל בכג ח אלף ושנים יניסו רבבה אם לא כי צורם מכרם

דרדים לר ל

מילי בשאר ימות השנה, אכל ביומי דכלה לא. שנאמר, חכמות בחוץ תרוגה ברחוכות תתן קולה. ונזיפה דידו כמה . הוי חד יומא. כמר עוקבא, מילתא בדעתיה, נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא. דשמעה מפומיה רצורבא מרבנו כמה חציפא האי חד יומא. מר זוטרא בר טוביה הוה פסיק סידריה

אף דברי סורה בסתר. דכתיב בסיפיה דקרא מעשה ידי אומן התורה מעשה אומנתו של הקדוש ברוך הוא: (א) רב בר אחוה דרבי מיים דהוח בר אחמיה ורבה בר בר מנה בר אחוה דר' חיים [דלמו] בר אחתיה כדאתרינן בסנהדרין (): עייא. כך כינה שמו של ר' חייא

לשון גנאי: ראה מי קורא לך. כלומר לא מכאן: מא. בוא אלי והדר שלח ליה לא תיתי: ווה. שליח שני לא ראיתי: ברלות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. כי הוא על כרחו בא: מאי שעמא שבדת הכי. דשנית בשוק: ביומה דכלה. דרשה שהכל מלויין שם: מוקים ליה בלדקה. דמיבעי למיעבד בסתר: מר עוקבה. כתלמיד לשמואל דשמואל גדול בתורה יותר ממר עוקבה: כי יתכן כדינה כו'. משום דמר עוקבא היה נשיא: מייקי ליה דוכפיה. מנמיכין לו מקום כשיושב בדין: כי היכי דמשחמע ליה מיליה. דשמואל רביה במורה: אישריד. מר עוקבא בדינא שהיה מחשב בדין ולא אידכר ליה למיזל בתר שמוחל: לא נגה לך. כלומר לא סגי לך דאזילנא בתרך:

שנה ושנה דברי תורה בסתר יצא רבי חייא ושנה האף לשני בני אחיו בשוק פלרב ולרבה בר בר חנה שמע ר' איקפד אתא ר' חייא לאיתחזויי ליה א"ל יעייא מי קורא לך בחוץ ידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומין ביום תלתין שלח ליה תא הדר שלח ליה דלא ליתי מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר ימקצת היום ככולו ולבסוף סבר לא אמרינן מקצת היום ככולו לסוף אתא א"ל אמאי אתית א"ל דשלח לי מר דליתי והא שלחי לך דלא תיתי א"ל זה ראיתי וזה לא ראיתי קרי עליה יברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו מ"ט עבד

מר הכי א"ל דכתיב יחכמות בחוץ תרונה

א"ל ייאם קרית לא שנית ואם שנית לא

שילשת ואם שילשת לא פירשו לך חכמות

בחוץ תרונה כדרבא דאמר רבא כל העוסק

בתורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ והא כתיב לא מראש בסתר דברתי ההוא ביומי דכלה ור'

חייא האי חמוקי ירכיך מאי עביר לה מוקי לה בצדקה ובגמילות חסדים אלמא גזיפה דידהו תלת יומין נזיפת נשיא שאני "ונזיפה דירן כמה הוי חד יומא כי הא דשמואל ומר עוקבא כי הוו יתבי גרסי

שמעתא הוה יתיב מר עוקבא קמיה דשמואל ברחוק ד' אמות וכי הוו יתבי בדינא הוה יתיב שמואל

קמיה דמר עוקבא ברחוק ד' אמות והוו חייקי ליה דוכתא למר עוקבא "בציפתא ויתיב עילויה כי היכי

דלישתמען מיליה כל יומא הוה מלוי ליה מר עוקבא לשמואל עד אושפיזיה יומא חד אימריד בדיניה

הוה אזיל שמואל בתריה כי ממא לביתיה א"ל לא נגה לך לישרי לי מר בתיגריה ידע דנקט מילתא

בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא ההיא איתתא דהוות יתבה בשבילא הוות פשטה כרטה וקא

מניפה "חושלאי והוה חליף ואזיל צורבא מרכנן ולא איכנעה מקמיה אמר כמה חציפא ההיא איתתא

אתאי לקמיה דר"נ אמר לה מי שמעת שמתא מפומיה אמרה ליה לא אמר לה זילי נהוגי נזיפותא

חד יומא בנפשיך זומרא בר מוביה הוה קפסיק סידרא קמיה דרב יהודה כי ממא להאי פסוקא יואלה דברי דוד האחרונים א"ל אחרונים מכלל דאיכא ראשונים ראשונים מאי נינהו שתיק ולא אמר ליה ולא

מידי הדר א"ל אחרונים מכלל דאיכא ראשונים ראשונים מאי היא א"ל מאי דעתך דלא ידע פירושא

דהאי קרא לאו גברא רבה הוא ידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא ודאתן עלה

מיהא אחרונים מכלל דאיכא ראשונים ראשונים מאי היא יודבר דוד לה' את דברי השירה הזאת ביום

הציל ה' אותו מכף כל אויביו ומכף שאול אמר לו הקב"ה לדוד °דוד שירה אתה אומר על מפלתו

של שאול יאלמלי אתה שאול והוא דוד איבדתי כמה דוד מפניו היינו דכתיב ישגיון לדוד אשר שר

לה' על דברי כוש בן ימיני וכי כוש שמו והלא שאול שמו אלא מה כושי משונה בעורו אף שאול

משוגה במעשיו כיוצא בדבר אתה אומר "על אודות האשה הכושית אשר לקח וכי כושית שמה והלא

ציפורה שמה אלא מה כושית משונה בעורה אף ציפורה משונה במעשיה כיוצא בדבר אתה אומר

וישמע עבר מלך הכושי וכי כושי שמו והלא צדקיה שמו אלא מה כושי משונה בעורו אף צדקיה.

משונה במעשיו כיוצא בדבר אתה אומר יהלא כבני כושיים אתם לי יי(בית) ישראל וכי כושיים שמן

והלא ישראל שמן אלא מה כושי משונה בעורו אף ישראל משונין במעשיהן מכל האומות יא"ר שמואל

בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב ינאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על נאם דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה ייאמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל מישל באדם צדיק מושל יראת אלהים מאי קאמר

א"ר אבהו ה"ק אמר אלהי ישראל לי דבר צור ישראל אני מושל באדם מי מושל בי צדיק שאני סגוזר

גזרה ומבמלה יאלה שמות הגבורים אשר לדור יושב בשבת וגו' מאי קאמר א"ר אבהו ה"ק ואלה שמות

גבורותיו של דוד יושב בשבת בשעה שהיה יושב בישיבה לא היה יושב על גבי כרים וכסתות אלא

על גבי קרקע דכל כמה דהוה רביה עירא היאירי קיים הוה מתני להו לרבנן על גבי כרים וכסתות כי

נח נפשיה הוה מתני דוד לרבנן והוה יתיב על גבי קרקע אמרו ליה ליתיב מר אכרים וכסתות לא קביל

עליה תחכמוני אמר רב אמר לו הקב"ה הואיל והשפלת עצמך תהא כמוני שאני גוזר גזרה ואתה מבמלה

ראש השלישים תהא ראש לשלשת אבות °הוא עדינו העצני כשהיה יושב ועוסק בתורה היה מעדן

עצמו כתולעת ובשעה שיוצא לְמָלחמה היה מקשה עצמו כעץ על שמונה מאות חלל בפעם אחת שהיה

זורק חץ ומפיל שמונה מאות חלל בפעם אחת והיה מתאנח על מאתים דכתיב ייאיכה ירדף אחד אלף יצתה

בת קול ואמרה יורק בדבר אוריה החתי אמר רבי תנחום בריה דרבי חייא איש כפר עכו אמר רבי יעקב

בר אחא אמר ר' שמלאי ואמרי לה אמר ר' תנחום אמר רב הונא ואמרי לה אמר רב הונא לחודיה

לפניהם לעוה"ב: מעדן עלמו. כופף עלמו ידיו ורגליו ביחד ויושב לחרן: בדבר אוריה החתי. נטלו לו מאתים:

זה דדברי לשון נבוחה: אתה שאול.

שנולדת במולו: והוא דוד. שנולד

במול שלך: מבדמי כמה דוד. שהוא

לדיק ממך: שניון. שגגה היתה לו:

משונה במעשיו. לדיק גמור: שהקים

עולה של השובה. שהוח שב תחלה

ונתן דרך לשבים כדחמרינן בפ"ק

לט דוד כאוי לאומו (דף ד:) לא דוד כאוי לאומו

מעשה אלא שאם חטא יחיד

אומרים לו כלך אצל דוד שמחל לו

הקב"ה אותו עון אף אתה חזור

בתשובה מ: לור ישראל. מושל בחדם

אני מי מושל בי נדיק מושל בי ומבטלה:

עירם היאירי. הוה מתני לדוד יואנב כרים

וכסתות ודוד הוה מתני לרבנן על גבי

קרקע: רחש לג' חבות. שהוח הולך

לישרי לי מר בסיגריה. הב לי רשותה למיהדר: ידע. מר עוקבה:

דנקע. שתואל בדעתיה משום דאויל בתריה: מי שמעם שמסא

מפומיה. אי שמית לך: פסיק סידרא. לימד פרשיות: מכלל

דהיכה רחשונים. והלא לא מלינו שאמר דוד דברי אלא במקרא

גליון הש"ם גמ' דור שירה אתה אומר. עיין יומל דף ככ ע"ב תוספות ד"ה והאמר: שם היא עדינו העצני. עיין רש"י חענית דף כח ע"ל ד"ה בני עדין הן הן:

אם קרית לא שנית. כורך ומקשר en ab a

ופיים כיוחוד הבא אל במילי דשמיא. נמילי האיסורא, הוי כמי שמנודה לרב, דאין חכמה ואין עלה (לעיל סו.). למקום שאין מכירי אותר. אין דעתו נסה עליו ושתא יקל כח יצרי וגם אם יחטא אין אדם נותן לב לפי שאינו חשוב בעיניהם (חגיכה טו. שחורים. שלא יראה עלמו בכבודו אולי ירך לבבו בכך וגם אם יחטא אין אדם נותן לכן ילגש שחורים וקדושיו הכבד ושב בביתך. זה לשון נידוי לתלמיד חכם לאמר לו דרך ככוד הסגר ושב כניתר וקדושיו כה.. מימנו אנגידא דצורכא מרבנד. חלמיד שחרת היו נמנין להלקיתו ולא לנדוחי. משים לשמחת חמורה וחוששין לכביד התורה (פטחים נבוג עד כאן שייך לעמוד הבא.

רבינו חננאל (המשך) כוי, כיון דידע דחטא חזר והודה בי שנו. כדכחים שגיון לדור אשר שר להי על דברי כוש בן ימיני, ופי׳. כי כוש הוא שאול. ולפיכר אמר ואלה דברי רוד האחרונים נאם דוד כז ישי נאם הגבר הוקם על. שהקים עולה של תשובה. רוח ה' דבר בי ומלתו על לשוני אמר אלהי ישראל

דבר. אמר לי צור ישראל הוא המושל באדם, וצדיק הוא המושל ביראת אלחים, הוא מושל בדברו, כי מבטל בתחינתו גזירות של הק׳ הרעות מלביא על עמו ישראל. יושב בשבת תחכמוני כר׳, עדינו העצני כר׳, עד רק ברבר אוריה החתי, כולן פשוטין הן, עדינו, שהיה מעדן עצמו להיות מיושב דעת בדברי תורה, וכשיוצא למלחמה קשה כעץ. אמר רב הונא

קמיה דרב יהודה. מטו להאי קרא, ואלה דברי דוד האחרונים, מכלל דאיכא ראשונים, שאליה ולא אגיב עליה. אמר ליה אטו מאז דלא ידע פירושא דהאי פסומא לאו גברא רבה הוא. ידע דומיט מילמא בדעתיה. נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא. פשטוה, דראשונים הן דברי השיר אשר שר דוד ביום הציל הי אותו מכף כל אוביו ומיד שאול. אמר לו הק' שירה אחה

מוסף רש"י

לא חזרת עליו פעם שנית כלי שתתכונן כו :ברבות יוו... היה מעדז עצמו עלמי כתולעת. כמו ואיוב לח) מעדנות כימה ושחואל דנחשד בזנות: ולא קיבלוהו. דהדרא ליה עכנא:

אם רואה אדם שיצרו מתגכר

לא הוחר לו לעשות עבירה אלא

ע"י כך יכנע לכו בפ"ק דקדושין

(דף ת. ושם) פירשתי:

כדאמרינן לעיל (דף טו.) הני מילי

לממונא י"ל שהיה לו לקרותו לב"ד

מחילה שמא יפרט ועוד דבב"ד נמי

לריך שני וחמישי ושני כדפירשתי לעיל

וכדמשמע בפרק הגחל בתרא (ב"ק

דף קיג) ולא דמי לאיסורא ש (דמכין)

לאלתר כדאמר יובההוא גברא דקאכל

תמרי שנשרו בשבת וכן [ריש] פרק

הדר (עירובין דף סג.) ובשם רבינו

תם שמעתי שהיו רגילין באותו מקום

שאוכלין באילנות ונותן דמים והשתא

לא היו עוברים על הגזל:

משמית נפשיה. משום לער

כדי שיהא זכור להתיר והא דלא

התיר לחבירו מתחילה כדחמרינן

בשבועות פרק קמא (דף יד.) יבא

זכאי ויכפר על החייב לכך טוב כשיתיר

לחבירו שיהא הוא מותר קודם:

שלריך לנדות ת״ח ח״נ

בידוי מי נתחייבתי לך.

עדיו. וכתב ר״ח חם ושלום

שמשמתין בעבור ממון

מכם וי"ג דעבד כר' אילעאי ומשום הכי קיבלוהו דייני:

דעבר אדרבי אילעאי. ולכך לא קיכלוהו אע"פ שהיה חלמיד

ע"ש, ג) חגינה טו. קדושין מ., ד) מנחות לט:, ה) ונדרים ו:ן, ו) נכרים ז: וע"ש לפריך (ו פשיטא ומשנין. ז) פסחים נג., ח) נדף טו. ד"ה שנידהן, ט) ול"ל דמנדיןן, י) נלח נמלח בשום מקום),

תורה אור השלם ו. אין חכמה ואין תבונה

ואין עצה לנגר יי:

2. כִּי שְׁפַתֵי כֹהַן יִשְׁמִרוּ דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יי צבאות הוא: מלאכי כ ז

3. לא תִקְלֵל חַרִשׁ וְלִפְנֵי עור לא תתן מכשל ויראת ַמַאֵלהָיןר אַנִי ייָ:

4. הַכָּה הָבִּיתָ אֶת אֱדוֹם ונשאר לבר הכבד ושב בביתר ולמה תתגרה ברעה מלכים ב יד י עבור: ה. 5. וְּכָשֵׁלְתָּ חַיּיוֹם וְכָשַׁל גם נביא עמף לילה ודמיתי הושע דה אמר: 6. והיתה העיר חרם היא וכל אשר בה ליי רק רחב הזונה תחיה היא וכל אשר אתה כבית כי החבאתה אָת הַנִּוּלאָכים אָשָר יהושע ויו שלחנו: יי שמעתי שמער יראתי יי פָּעָלֹךְ בַקָּרָב שנִים חַיִּיהוּ בקרב שנים תודיע ברגז רחם תובור: חבקוק ג כ

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה מה שלכו כו' ואמר לן רבי. נ״ב ולפ״ו ה״ק מ"ע קבלוהו וכ"ה כמקלם פרש"י: (ב) ר"ה הכבד כו" לישנה החרינה. נ"ב וכן משמע פי ההרא במלכים ב יד:

גליון הש"ם

גמ' אי במילי רשמיא. עיין תוס' סנהדרין דף ת ע"ח ד"ה מפיקנה: שם למערתא דדייני וקיבלוהו. עי' שנם לף י ע"ל פוס' ל"ה לי ליכל: שם אמר רב חונא באושא התקינו. נכ"מ פ"ז ה"א מהל' מ"ת הגירסא אמר כב ארא:

> מוסף רש"י הובא בעמוד קודם

רבינו חננאל

תלמיד חכ׳ שנידה לכבודו מנודה לתלמיד אינו מנודה לרב לבדו, הא לכולי עלמא מנודה. והני מילי לכבוד עצמו. אבל כמילי רשמיא איז חכמה ואיז תבונה לנגד ה'. עביד דינא לנפשיה. במלתא דפסיקא ליה. כגון הקורא לחבירו עבד יהא בנידוי, וכיוצא בו. ההוא צורכא שהיה שם שמים מתחלל על ידו. כגוז הא דגרסינז כסוף חילול השם, יצחק דבי ר׳ אמי אמר כל שחביריו דמי דאמרי שרא ליה מריה לפלוני. אבל הא דאמר רב

 לעיל טוג, כ) הגיגה טו: תלמיד חכם שנידה לכבודו. כבר פירשתי למעלה ש): עכיד (איניש) ומדיקיה. נשכו אאמתו ויש, מפרשים מדה כנגד מדה משום דינא לנפשיה. דאמר ליה את מחייבת לי הכי והכי: דפסיקא ליה. שודאי הוא לו ולא ספק: סנו שומעניה. שיולאין עליו שמועות רעות: לריכי ליה רבנן. דאתריה דהוה רבהון: ואם לאו אל

יבקשו תורה. הואיל וסנו שומעניה הא דלריכי ליה רבנן לאו כלום הוא דמוטב דלא ילפי מיניה: אתא איהו. האי מנודה נמי בהדייהו: מאי דקמן. כלומר היכי מתרמי דעל האי סבא ר' שמואל בר נחמני האידנא לבית המדרש: שמע מינה. דלהכי איתרמי דאתא האידנא לבי מדרשא דלאו מזליה הוא דלישרי ליה: וערקיה אאמתיה. נשכו למנודה באמתו: ולא קכלוהו. דהדרא עכנא למערתא ולא פתחה פיה: דייני. ראשי ב"ד. וחסידים עדיפי מינייהו: מאי טעמא. קבלוהו: דעבד כרבי אילעאי וכו'. בהני שמועות רעות: מה שלבו חפן. עבירה והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חלול השם. (א) ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלכו חפץ רוצה לומר דודאי כיון שלבוש שחורים וכו׳ אני ערב בדבר שאינו חפץ מכאן ואילך בעבירה: דקא עבר משום ולפני עור לא חתן מכשול. דכיון דגדול הוא שמא מבעט באביו והוה ליה איהו מכשילו: שלך אינו נידוי. דלאו בדינא שמתיה: הכבד. בלשון הזה אומרים לו עשה עלמך כחדם שכבד עליו רחשו ושב בביתך בלשון כבוד אומר לו. (כ) לישנא אחרינא הכבד התכבד כבודך שתשב בביתך: כסהו. אל תבזה אותו בפרהפיא: כלילה. שתשיכה ואין אדם רואה: משמים נפשיה. משום יקרא דההוא לורכא מדרכנן: מימנו אנגידא. מלקות ומלקות יפה להם יותר משמתא והוו מלקי להו: ומהנים כי טיחים בסנורא. כשומן שטוחין את התנור ונבלע בתוכו שאין יוצא לעולם כלומר מכה לכל מאן דמשמחינן ליה דלא נפקא מיניה לעולם: ו**פליגא דר"ש** דאמר יולאה: גנובסיה. ב"ל. זכב: דידה עבדא. ומלקי ליה: מסתפינה מיניה. דגברה חלמה הוא: שקיל פחיחה עלויה. כתוב

תלמיד שנידה לכבודו נדויו נידוי דתניא שמנודה לרב מנודה יותלמיד מנודה ש לתלמיד אינו מנודה לרב לרב הוא דאינו מנודה הא לכולי עלמא מנודה למאי °אי [*] במילי דשמיא יאין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה' אלא לאו לכבוד עצמו אמר רב יוסף צורבא מרבגן יעכיד דינא לנפשיה במילתא דפסיקא ליה יההוא צורבא מרבנן דהוו סנו שומעניה א"ר יהודה היכי ליעביר לשמתיה צריכי ליה רבנו לא לשמתיה קא מיתחיל שמא רשמיא א"ל לרבב"ח מידי שמיע לך בהא א"ל הכי א"ר יוחנן יימאי דכתיב יבקשו העת ותורה יבקשו בכי שפתי כהן מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא יאם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיו שמתיה רב יהודה לסוף איחלש רב יהודה אתו רבגן לשיולי ביה ואתא איהו נמי בהדייהו כד חזייה רב יהודה חייך אמר ליה לא מסתייך דשמתיה לההוא גברא אלא אחוכי נמי חייך בי א"ל לאו בדידך מחייכנא אלא דנני אזלינא לההוא עלמא בדיחא דעתאי דאפילו לגברא כוותך

לא חניפי ליה נח נפשיה דרב יהודה אתא לבי מדרשא אמר להו שרו לי אמרו ליה רבנן גברא דחשיב כרב יהודה ליכא הכא דלישרי לך אלא זיל לגביה דר' יהודה גשיאה דלישרי לך אזל לקמיה א"ל לר' אמי פוק עיין בדיניה אי מיבעי למישרא ליה שרי ליה עיין ר' אמי בדיניה סבר למישרא ליה עמד ר' שמואל בר נחמני על רגליו ואמר ומה שפחה של בית רבי לא נהגו חכמים קלות ראש בנידויה שלש שנים יהודה חבירינו על אחת כמה וכמה א"ר זירא מאי דקמן דאתא האידנא האי סבא כבי מדרשא דהא כמה שני לא אתא ש"מ לא מיבעי למישרא ליה לא שרא ליה נפק כי קא בכי ואזיל אתא זיבורא וטרקיה אאמתיה ושכיב עיילוהו למערתא דחסידי ולא קיבלוהו עיילוהו ° למערתא דדייני וקיבלוהו מ"ם דעבד כר' אילעאי דתניא יור' אילעאי אומר אם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין מכירין אותו וילבש שחורים ויתעשף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים בפרהסיא שפחה של בית רבי מאי היא דאמתא דבי רבי חזיתיה לההוא גברא דהוה מחי לבנו גדול האמרה ליהוי ההוא גברא בשמתא דקעבר משום יולפני עור לא תתן מכשול דתניא ולפני עור לא תתן מכשול במכה לבנו גדול הכתוב מדבר

עליו שמתח: שקליה. לכתב שמתח: ואמתיה ריש לקיש הוה מנטר פרדיסא אתא ההוא גברא וקאכיל תאיני רמא ביה קלא ולא אשגח ביה אמר ליהוי ההוא גברא בשמתא א"ל אדרבה ליהוי ההוא גברא בשמתא אם ממוז נתחייבתי לך נידוי מי נתחייבתי לך אתא לבי מדרשא יא"ל שלו נידוי שלך אינו נידוי ומאי תקנתיה זיל לגביה דלישרי לך לא ידענא ליה אמרו ליה זיל לגבי נשיאה דלישרי לך דתניא ינידוהו ואינו יודע מי נידהו ילך אצל נשיא ויתיר לו נדויו °אמר רב הונא באושא התקינו אב בית דין שסרח אין מגדין אותו אלא אומר לו יהכבד ושב בביתך חזר וסרח מנדין אותו מפני חילול השם ופליגא דריש לקיש ידאמר ריש לקיש "תלמיד חכם שסרח אין מנדין אותו בפרהסיא שנאמר זוכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה כסהו כלילה סמר זומרא חסידא כי מיחייב צורבא מרבגן שמתא ברישא משמית נפשיה והדר משמית לדידיה כי הוה עייל באושפיזיה שרי ליה לנפשיה והרר שרי ליה לדידיה מאמר רב גידל אמר רב יח"ח מנדה לעצמו ומיפר לעצמו אמר רב פפא תיתי לי דלא שמיתי צורבא מרבגן מעולם אלא כי קא מיחייב צורבא מרבנן שמתא היכי עביד כי הא "דבמערבא מימנו אנגידא דצורבא מרבנן ולא מימנו אשמתא מאי שמתא אמר רב שם מיתה ושמואל אמר שממה יהיה ומהניא ביה כי טיחיא כתנורא ופליגא דריש לקיש דאמר ריש לקיש כשם שנכנסת במאתים וארבעים ושמונה איברים כך כשהיא יוצאה יוצאה ממאתים וארבעים ושמונה איברים כשהיא נכנסת דכתיב יוהיתה העיר חרם חרם בגימטריא מאתים וארבעים ושמונה הוו כשהיא יוצאה דכתיב יברוגז רחם תזכור רחם בגימטריא הכי הוו אמר רב יוסף שדי שמתא אגנובתא דכלבא ואיהי דידה עבדה דההוא כלבא דהוה אכיל מסאני דרבנן ולא הוו קא ידעי מנו ושמתו ליה איתלי ביה נורא בגנובתיה ואכלתיה ההוא אלמא דהוה קא מצער ליה לההוא צורבא מרבנן אתא לקמיה דרב יוסף א"ל זיל שמתיה א"ל מסתפינא מיניה אמר ליה שקילי פתיחא עליה כל שכן דמסתפינא מיניה א"ל שקליה אחתיה בכדא

נידוי שלך אינו נידוי, זיל לגבי נשיאה דלישרי לך. דתניא נידוהו ואינו יודע מי נידהו ילך אצל נשיא רופר לו. ירושלמי הדא אמרה המנדה למי שאינו צריך וחזר הוא ונידהו, נידוי השני נידוי. אמר רב הונא באושא התקינו אב בית [דין] שסרח אין מנדין אותו, אלא און מדים לו הכבד ושב בביתך, חזר וסרח מנדין אותו מפני חילול השם. ריש לקיש אמר תלמיד שסרח אין מבוין אותו בפרהסיא. שנאמר וכשלת היים וכשל גם נביא עמך לילה, כסהו כלילה. אמר רב תלמיד חכמים מנדה לעצמו ומיפר לעצמו. מר זוטרא חסידא, כי הוה מחחייב חלמיד חכמים נידוי הוה משמת נפשיה ברישא וחדר משמח ליה, וכד הוה עייל לוכיתיה הוה ל) שרי ליה ברישא והדר שרי לנפשית. אמר רב פפא תיתי לי דלא שמיתגא צורבא מרבגן מעולם. כי הא

כו׳, ודאמר ר׳ יוחנן כגון אנא דאי מסגינא ד׳ אמות בלא תורה ובלא תפילין. על עצמם בלבד אמרו ולא על זולתם, שהיו מחמירין הרבה על עצמם, הלא תראה שכל אחד כך אמר כגון אנא, אבל כולי עלמא כדאמרן. וכגון אלישע אחר שהיה מתעסק בספרי מינין ושותה במיני זמר, כדגרסינן זמר יווני לא פסק מביתו. אמרו עליו על אחר שהיה עומד מבית המדרש הרבת סיפרי מינים היו נושרין לו מחיקו. וגרסינן נמי השותה במיני זמר כו". וכל צורבא מרבנן דהכי עובדיה, מתקרי סנו שומעניה. ואמר רב יהודה בההוא צורכא מרבגן דהוו סני שומעניה כדאמרן, היכי נעביד כיה, נישמתיה, צריכי ליה רבגן, לא נשמתיה, קא מחחלל שם שמים. אמר ליה רבה כר בר חנה, הכי אמר ר׳ יוחנן, מאי דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה

[א] מיי׳ פ״ו מהלי מ"ת הלכה יד טוש"ע י"ד סימן שלד סעיף יו: ם ב מיים פ"ב מהלי סנהדרין הלכה ינ טוש"ע ה"מ סימן ד: ע ב מיי פ"ו מהלי ת"ת הלי יד ופ"ו הלכה א טוש"ע

י"ד יפ"ז הלכה א טיש"ע י"ד סיתן שלד סעיף מג וסעיף :200 ד נמיי׳ פ"ד מהלכות מ"ח הלי א טוש"ע י"ד סי רמי

מעיף חן: שא ה מיי' פ"ו מהלכות מ"ת שם ופ"י מהל' ממרים סער כן וסר שלד סעיף מג: עב ר מיי פ"ו מהלכות ח"ת שם. טוש״ע שם סעיף לט

וסעיף מג: עג ז מיי שם פ"ז כל' י: עד ח מיי שם הלי א טוש"ע שם פערי מכ: עה ט מיי שם הלכה יא שו י מיי׳ שם הלכה א מש"ע בס סעי' מכ:

רבינו חננאל (המשך) יבקשו מפיהו כי מלאד ה׳ צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' צכאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו. שמתיה רב יהודה, ולא שרייה לשמתיה לא הוא ולא ר׳ יהודה נשיאה. ואמר רב יהודה בעידנא דשכיב, בדיחנא. דאפילו לגבוא רבא אשכח חד דשרי ליה, עד דטרקיה זיכורא אאמתיה רחסידי, ולא קיבלוה. עיילוה למערתא דדייני וקיבלוה. מאי **סני שומעניה,** דעבד כר אילטאי דחויא די אליטאי הזקן אומר אם רואה אדם מבקש לשתות במיני זמר ולשמוח בשמחה המרגילה ילך למקום שאין מכירין אותו מלבש שחורין ויתכסה שחורין ויעשה מה שלבו חפץ. כגוז אכילה ושתייה כמיני זמר וכיוצא בהן, אבל . דבר עבירה שיש כה דין אדם או דין שמים, ואפילו חייבי שכן למעלה שאיסורן איסור עולם. חס ושלום שהתיר ר׳ אלעאי ואפילו כסתר, אלא רבר שפירשנו למעלה. הוא שאמר לעשות. ואפילו דברים הללו לא התירן לו, אלא אמר כמשיא עצה לעשות כך כדי להבריח (נ"א: להבטיח) את יצרו להשלים תאותו, וכיון . מיראה טצמו לרומו שמוריו ועטוף שחורין משתכר יצרו צורכא מרבנן עשה כר' אילעאי ולכש שחורין כולו חזר לשתות במיני זמר כגון [נ"א: כמו] שהיה עושת ולפיכד שמתיה וב יהודה. תנא דבי ר' ישמעאל ולפני עור לא תתן מכשול, זה המכה בנו הגדול. שכיון שהוא גדול חוזר גם הוא ומכה אביו, (זה) ונמצא כי לקיש הוה מנטר פרדיסא. אתא החוא גברא אכיל תאיני, ביה. אמר, ליהוי ההוא גברא בשמתא. אמר ליה אדרבה ליהוי ההוא גברא כשמתא. אם ממוז נתחייבתי לד נידוי לרי מדרשא אמרו לו שלו

עין משפם

זר מצוה

עו א מיי פ״ו מהלכות

לאוין עה טוש"ע א"ח סי'

מקלא סער ד:

טוש"ע י"ד סימן שלט

סעיף ג ווטוש"ע א"ח סי

מקמח סער חן:

ו ד מיי׳ שם ופ״ו

טוש"ע א"ח סימן תקלא

סעיף ז וטוש"ע י"ד סימן

שלט סעיף ג:

פא ח מיי׳ פ״ו מהלכות

מהלכות ביאת מקדש הלכה

פב ט מיי׳ פ״ד מהל׳ כלי

המתקדש הלכה ד ה:

םני,

י ב מיי׳ פ״ו מהלי אבל הלי יג עוש״ע

"ד סימו של סעיף ג:

שר ל מיי׳ שם טוש"ע י״ד

מימן שפט סעיף א:

פת מ מיי שם טוש״ע

נ מיי׳ שם טוש״ע י״ד 🗗

סימו שפט סעיף א:

פו ס מיי׳ פ״ו מהלכות

א"ח סי' מקלב סעיף א:

רבינו חננאל

דבני מערכא מימנו אנגדא

דצורבא מרבנז, ולא מימנו

אשמותיה. אלא מכסיו

. אותו. מאי שמתא. רב

אמר שם מיתה. כלומר

מיתה כה, ושמואל אמר

שם תהא, כלומר שם

תיתי, כדבתים וכאה אל

בית הגנב וגר׳. אמר

אבוה דשמואל ומהניא

כי טחיה בתנורא. כלומר

אינה יוצאת משם לעולם.

ופליגא דריש לקיש דאמר.

כשם שנכנסת ברמ"ח

איברים כדכתים והיית

חרם, חרם בגימטריא

רמ״ח הוי, כך יוצאה

ברמ"ח איברים שנאמר

ברוגו רחם תזכור. רחם

בגימטריא רמ״ח הוי. אמר

אגנובתא דכלבתא, והיא

דידה עבדה, ההוא כלבא

דהוה אכיל מסאני דרבנז

. ולא הוו ידעי, שמתא מאן

דעבד הא מילתא, איתליה

נורא בגנובתיה ואכלתיה.

ההוא אלמא דהוה מצער

ההוא צורבא מרבנז כו׳.

והאידנא נמי מאן דבעי

. הכי כרב יוסף רשאי

מאי שיפורא אמר רכא

שנפרעין ממנו. מאי תברי,

רבן שמעון בן גמליאל

כל מקום שנתנו חכמים

עיניהם כו. או מיתה או

עוני. ירושלמי ר' יהושע

בן לוי זמין ליה לחד

בר נש ג' וימני ולא

אשגח ביה. אמר אילולי

יומא הוינא מחרים ליה.

שעל כ״ד דברים מגדיו. על כבוד הרב, וזה אחד

מהן, שנא׳ וכל אשר

לא יבא לשלשת הימים.

וכתיב ביה יבדל מקהל

ה. הגולה. אמר ר' יצחק אית

סגי מינהוז מבדרז רמחני׳.

יו"ט הלכה כ טוש"ע

יו"ט הלכה יט ופ"ח

מהלכות יו"ט הלכה יח

עח ב מיי שם: עם גדה מיי

יו"ט הלכה יט סמג

מהלכות אבל הל' ז

ל) תגיגה ה: נדרים ז: ע"ם

סוטה מו:, כ) לקמן יט:,

ג) ולעיל טו: פסחים ד.

ה) ולעיל יד. חוספתא פ״בן,

ו) מענית יג.. ז) לעיל טו..

ע) ושייך לע"ה], י) רש"ה, כ) נוור מו.], ל) גי' רש"ה

מים, מ) נע"ם דאי׳ ריב"לן,

הגהות הב"ח

וש"י ד"ה שלא ישהו (6)

כו' דלא עביד קמי רגל ואי

:אסרינן להו במועד

(ב) תום' ל"ה ותנה כו' הכל

תימה דהיכי פשיטא ליה

דלתנא דידן לא שרינן ממאי דלא תני במתני' כו'

פשיטא ליה ראינו

מגלה מדלה מני לה:

(ג) ד"ה ושמואל כו׳ ומקשה

התם תרתי למה לי ה"ג

השיא תרתי למה לי וי"ל

:מיז דאיצטריך

באבדה לו

אבדה ולא

ומיםפמו

ד) סוכה נה:.

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קטן

ואחתיה בי קברי וקרי ביה אלפא שפורי

בארבעין יומין אזיל עביד הכי פקע כדא

ומית אלמא מאי שפורי שנפרעין ממנו מאי

מקום רגיל הוא לגלח דמלוה הוא לגלח ולשלוח שערו תחת הדוד: כשחל שמיני בשבת. כגון שמע שמועה בשבת דקבורתו לא היה בשבת ובירושלתי מוקי לה כשגררתו חיה ונחייאשו

לבקש דמונין לו משעה שנמייאשו: ותנא דידן סבר לה ברבנן. ואין

זאת אומרת אכל אסור כתככוסת.

יוסי בזו וכזו

בעירוב ואמר נמי הלכה כרבי יוחנן בן נורי ומקשה התם תרתי למה לי מדעולא וא"ת וכיון דאית ליה לשמואל כדאמרינן פרק מי שהוליאוהו (שם:) למה ליה למימר הכא הלכה כרבי יוסי וי"ל לאפוקי מדעולא ואעולא לא קשיא מידי מהתם דהיכא דאתמר

ואיסמייעא בימי אבלן והתניא אסורים אמר רב חסרא אמר רב שילא כי תניא הכא מותרין בשתכפוהו אבליו אי בשתכפוהו אבליו מאי איריא כל אלו שאמרו אפי' כולי עלמא גמי דתניא ייכתכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער לומכבס כסותו במים הא אתמר עלה אמר רב חסדא מבתער ולא במספרים יבמים ולא בנתר ולא באהל אמר רב חסדא זאת אומרת "אכל אסור בתכבוסת ת"ר ייכשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אסור לימול צפורנים במועד דברי ר' יהודה יורכי יוסי מתיר וכשם שאמרו אבל אסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפורנים בימי אבלו דברי רבי יהודה ורבי יוסי מתיר אמר עולא הלכה כרבי יהודה באבל והלכה כרבי יוםי במועד שמואל אמר

פרקים. בשלשה רגלים כל המשמרות שוים אכתי כמאן דלא שלים משמרתו דמי ועדיין יש לו חלק באימורי רגלים ולא שלים משמרתו בכל הרגל להכי אינו מגלח ברגל כדתנן אנשי משמר אסורין לגלה: וסנא ברא. דאמר מוחרין לגלח: אש"ג דשייך בהנך משמרות. ייןשליםן עיקר משמרתו דידיה להכי מותר בגילוח: הם א**ממר עלה**. הם דתני תכפוהו אבליו מיהל בתער ולה במספרים והאמי ברייתה דכל הני שמותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלו כשתכפוהו אבליו ומגלח במספרים: ז**את אומרת.** מדתני תכפוהו אבליו מכבס כסותו מכלל דשאר אבל אסור במכבוסת:

> בתעניות שלח לו שמעון בן שטח צריך אתה נידוי, שאילו לו נגזרה גזרה בשני אליהו כר׳. בראש השנה שלח לו רבן גמליאל כל המעכב את הרבים מעשות מצוה ³ צריך נידוי. בפסחים אילמלי תודוס אתה גזרנן עליך נידוי. תגן את מי נידו את אלעזר בן הגד שפיקפק בטהרת ידים. הדא אמרה המפקפק אפי׳ בדבר מדברי סופרים צריך נידוי. בעדיות דכמה השקוה. מהו דכמה, דכוותה. פי׳ גרים שכמותה השקוה. כלומר גינה שמעיה ואבטליון ונידוהו ומת בנדויו וסקלו [בית דין] את ארונו. הדא אמרה המבזה זקן אפילו לאחר מיתה צדיך נידוי אמר ר' יוסי נמנו וגמרו לבשיחזור מקרבין אותו. אמתא חזת לחד ספר מחי ינוקא יותר מן צרכיה, אמרה יהא ההוא גברא מוחרם. שאלו לר׳ אחא ואמר צריך למיחש על גרמיה, הדא אמרה העושה דבר שלא כשורה צריך נידוי. ר׳ י<mark>עקב ב</mark>ר אביי בשם רב ששת, נמנו כאושא שלא לנדות זקן, כר׳ אבהו דאמר זקן שאירע בו דבר אין מורידין אותו מגדולתו, אלא אומרים לו הכבד ושב בביתך. וזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו, נוהגין בו [כ]קרושת הארון. ששימש

שלא ישהו קרבנותיהן. אע"ג דתגלחת דנזיר לא מעכבא סמכל

להקשות מ"מ יגלח ע"ש כמו חל שבעה שלו בערב שבת ערב הרגל דשרו רבנן לגלח ואע"ג דלית להו מקלת היום ככולו באבילות דהתם נשלם האבילות קודם יו"ט אע"ג דמגלח קודם שנשלם דהא לית להו מקנת היום ככולו באבילות והכא מיהא אית להו משום כבוד יו"ט דאשכחן (יומא דף ו:) כזב וזכה דהויא מקלת היום ככולו אבל כשיש עדיין ימי אבילות לא אבל תימה (כ) דהיכי אסרינן מהאי דלא תני מתניתין האבל והכהן מותרים לגלח משום דלית ליה פנאי והא מיבעיא לעיל (דף יד.) באבדה לו אבידה ולא פשיט מדלא תני לה ° דאיכא למימר תנא ושייר כמו כן הני תני ושייר ויש לומר כיון דאשכחנא פלוגתא דאבא שאול ורבנן באבל אית לן למימר דתנא דמתני׳ וברייתה בהכי פליגי וכיון דבאבל פליגי בכהן נמי פליגי:

וא"ת פשיטא דהא אפי׳ שאר מלאכות אסור וי"ל משום דקתני לקמן (דף כה.) אלו דברים שאבל אסור בהן ולא קתני תכבוסת אי נמי

מכבוסת ל (חייב) קאמר: ס"ג ושמואל אמר הלכה כר"

דאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל. וח"ת בעירובין (דף מו. ושס) דאמר ששמואל הלכה כדברי המיקל (ב) כו׳ וי״ל אילטריך הכא לאפוקי רבי יהודה ור' יוסי הלכה כרבי יוסי

אתמר כדאמר התם:

תברא אמר רב יצחק בריה דרב יהודה תברי בתי רמי דתניא האמר רבן שמעון בן גמליאל כל מקום שנתנו חכמים עיניהם או מיתה או עוני: והנזיר והמצורע מפומאתו למהרתו: בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא בשלא היה להם פנאי או דלמא אף בשהיה להם פנאי אמר ליה תנינא "כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד בשלא היה להם פנאי אבל היה להם פנאי אמורים ינזיר ומצורע אע"פ שהיה להם פנאי מותרים שלא ישהו קרבנותיהן תנא הכהן והאבל מותרין בגילוה האי אבל חיכי דמי אילימא שחל שמיני שלו בערב הרגל יאיבעי ליה לגלוחי בערב הרגל אלא שחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל יאיבעי ליה לגלוחי ערב שבת דאמר רב חסדא אמר רבינא בר שילא סהחלכה כאבא שאול ומודים חכמים לאבא שאול בשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר לגלח בערב שבת לא צריכא ישחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר ממקצת היום ככולו ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן וכיון דשבת הוי אנום הוא תנא דידן סבר לה כרבגן דאמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו ואכתי לא שלים אבילות רשבעה האי כהן היכי דמי אילימא דשלים משמרתו ערב הרגל איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל לא צריכא יידשלים משמרתו ברגל תנא דידן סבר כיון סדתנן בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרית שוות באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים כמאן דלא שלים משמרתו ברגל דמי ותנא ברא סבר אע"ג רשייך בהנך משמרות משמרתיה מיהא שלימא ליה תנו רבנן יכל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח

במים גבוהים: בשלה היה להן פנהי. דדוקה נקט שעלו מטומחתם ברגל לפיכך מגלחין שלא היה להן פנאי לגלח דעדיין לא עלו מטומאתן: או דלמא אע"פ שהיה להם פנאי. ולא גילחו קודם המועד מותרים לגלח במועד: שלא ישהו הרבנותיהן. בתגלחתן עד לחחר הרגל דנזיר ומלורע אין מביאין קרבנומיהן עד לאחר גילוח כדכתיב בהו קראי הלכך לא קנסינן להו בדלא עבדי מחמי רגל דוימנין דלח עביד קמי רגל ומיחסרי להו במועד נמלא שמשהין (ה) הקרבנות ואינן קריבין ביום השמיני בזמנן לפיכך אמרו מגלח במועד דמוטב לקרב זמן הקרבה ולא לאחר: איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל. דתנן מתניתין (לקתן דף יט.) הקובר מתו שמונה ימים קודם הרגל בטלו ממנו גזרת ל' יום ומותר בגילות הואיל וכבר התחיל יום אחד מן השלשים וזה הואיל ולא גילח ערב הרגל לא יגלח ברגל: בשבת ערב הרגל. והרי אנוס דלא מלי לגלח בשמיני ערב הרגל להכי מגלח ברגל: חיבעי ליה לגלוחי ערב שבח. שהוא שביעי:

הלכה כאבא שאול. דאפילו לא קבר

אלא שבעה ימים קודם הרגל בטלה

ממנו גזרת שלשים: ומודים חכמים

להבה שהול. אע"ג דבעו שמונה:

בשחל שמיני להיות בשבת ערב

הרגל. דהוי אנוס: שמותר לגלח

בערב שבת. שהוה שביעי: החי

סנא דברייחא. דתני אבל מגלח

במועד: סבר כאבא שאול. דיום

שביעי עולה לכאן ולכאן לשבעה

ולשלשים וכיון דכבר התחילו שלשים

איבעי ליה לגלוחי קודם הרגל אלא

דשבת הוי ואנוס הוא להכי מגלח

במועד: וסנא דידן. דחני אלו

מגלחין ברגל ולא אבל: סבר כרבנן

דאמרי לא אמרינן מקלת היום ככולו.

אלא שבעה שלימין בעינן ואכתי לא

שלים אבילות דשבעה קודם הרגל

ולא הוי אנום דאפי׳ לא הוי שבת

לא מלי לגלח להכי אינו מגלח במועד:

דשלים משמרתו ערב הרגל. בשבת

דלעולם לא שלמה משמרה אלא

בשבת: איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל.

כלומר בערב שבת שהוא ערב הרגל דהא אמרינן (לעיל דף יד.) אנשי

משמר אסורין בגילוח ובחמישי מותרין

מפני כבוד השבת: דשלים משמרה

ברגל. כגון דהוי יום חמישי יום

ראשון של רגל דלא מצי לגלח דהוי

ייט ושלים משמרתו בשבת שהוא יום

שלישי לרגל: סנא דידן. דאמר אינו

מגלח במועד: סכר כיון דמנן כשלשה

שואחסיה בכדא. תקע בתוך הכד ולא ישמעו: בי קברי. דלא שכיחי

למה חוקעין חקיעה ושברים: מברי בסי רמי. כלומר שמחא משבר

תמן אינשי: וקרי ביה. כלומר תקע ביה אלפין שיפורי: מאי חברי.

גליון הש"ם תום' ר"ה ותנא דידן וכו' דאיכא למימר ושייר. עיין שכת דף עה ע"ב תוספות ד"ה חסר אחת ובכחובות רפ"ג תוספות ד"ה ועל הכותית:

מוסף רש"י

כל מקום שנתנו חכמים עיניהם. לחדם שנידו, חו מת או נופל בעניות מדרים בשלשה פרקים בשנה. נשלשה רגלים וסוכה נה:). באימורי הרגלים, נעוכות של עילות יכחוה ושוק של שלמי חגיגה הבאות מחמת הרגל (שם), ובחילוק לחם הפנים. אם אירעה שנת ברגל שבשבת מסלקין אותו ימסדרין לחם אחר מחתיו כדכתיב (ויקרא כד) ביום השנת יערכנו ופוכה שם). בתער. לשקיל פורתא מנייהי, ונחער, דרך . סינוי ותענית יג.). בנתר קרקע הוא או אבן שקורין קרי"ל בלע"ו (שם).

רבינו חננאל (המשך) הלוחות. ר' חייא כשם ר' יוחנן זקן שנידה לעצמו אפילו כהלכה אין נידויו נידוי. בימי ד' ידמיה אתת בעי מנרתא דכספא גבי ר׳ יעקב בר׳ אבון, שלח ליה עדיין לא (שלח) [שב] ר' ירמיה מרעתו, ובקש לנדותו. ואמר ליה ר׳ חייא בר יצחק עטושיא שמעתי שאין מנדין זקן אלא אם וכן) עשה כירבעם כן נכט אמר ליה מי שאמר דכמה השקות וגידותו. כירבעם לאילין, וחששו אילין לאילין, וצרכין למשתריא אילין מן אילין. פיסקא דנזיר [ו]המצורע מטמאתו

הלכה לטהרתו, אוקימנא כדתניא כל אלו שאמרו מותרים לגלח במועד בשלא היה להן פנאי, אבל היה להן פנאי לגלח ולא גילחו, אסורין. והנזיר והמצורע אע״פ שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין, שלא ישהו קרבנותיהם. תנא האבל והכהן מותרין לגלח במוער. אוקימנא, באבל שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל. תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר מקצת היום ככולו. ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן. וכיון דשבת הואי אנום הוא לפיכך מגלח במועד. ותנא דידן סבר לה כרבנץ כר? כהן נמי, כגון דשלים ליה משמרתו ברגל כוץ. ופשוטה היא. ת״ר תכפוהו אבליו זה אחר זה, פי׳ קודם שישלים ימי אבל זה מת לו מת אחר וכן עוד בתור ימי אבל זה מת לו מת אחר. הכביד שערו. מיקל בחער, ומכבס כסותו כמים. ואמר רכ חסדא, נוטל שערו בחער, ולא במספריים. מכבס במים לבדם, ולא בנתר ולא בחול. זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת. ת"ר כשם שאסור לגלח במועד, כך אסור ליטול צפרנים, זר' יוסי מתיד ליטול צפרנים במועד ובאבל. ואסיקנא כשמואל דאמר הלכתא כדברי המיקל באבל. דאמר שמואל

אהלכה כרבי יוםי במועד ובאבל יידאמר.

שמואל הלכה כדברי המיקל באבל פנחם

אחוה דמר שמואל איתרע 🐠 ביה מילתא על

שמואל למישאל מעמא מיניה חזנהו למופרי

דהוו גפישן אמר ליה אמאי לא שקלת להו

אמר ליה אי בדידיה הוה מי מזלזלת ביה כולי

האי יהואי יכשגגה שיוצא מלפני השלים

ואיתרע ביה מילתא בשמואל על פנחם

אחוה למישאל טעמא מיניה שקלינהו

לטופריה חבטינהו לאפיה אמר ליה לית לך

מברית כרותה לשפתים דאמר ר' יוחנז מניז

שברית כרותה לשפתים שנאמר יויאמר

אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור

ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה

אליכם ואיםתייעא מלתא דהדור תרוייהו

סבור מיניה דיד אין דרגל לא אמר רב ענן

בר תחליפא לדידי מפרשא לי מיניה

דשמואל לא שנא דיד ולא שנא דרגל אמר

רב חייא בר אשי אמר רב יובגנוסמרא אסור

אמר רב שמן בר אבא הוה קאימנא קמיה

דר' יוחגן בי מדרשא בחולו של מועד ושקלינהו

למופריה בשיניה וזרקינהו שמע מינה תלת

שמע מינה מותר ליטול צפרנים בחולו של

מועד ושמע מינה אין בהן משום מיאום

ושמע מינה מותר לזורקן איני והתניא

שלשה דברים נאמרו בצפרנים הקוברן צדיק

שורפן יחסיד זורקן רשע מעמא מאי שמא

תעבור עליהן •אשה עוברה ותפיל אשה בי

מדרשא לא שכיחא וכי תימא זימנין דמיכנשי

להו ושדי להו אבראי כיון דאשתני אשתני

אמר רב יהודה אמר רב זוג בא מחמתן

כב. כו: ככורות מע. חולין נ.], ב) וכתוכות כנ. סב: ב"מ סת.ו. ג) וסנהדריו הב. פי׳ שכתבו תום׳ נדה יו. ד״ה שורפו וכו' כשם הערידו. ו) [בילקוט ובע"י ליתה], ס) ובע"י ונם בתום' שנת עה. ד"ה חמנושי כו' מוכח דהיא משמי' דרבו. מ) תענית כט : לעיל יד. חולין קו:, י) לעיל יד., כ) נ"ח דשמוחל, ל) נשייך למחני׳ דלעיל יד.ו. מ) ונ"ו שייד שסן, נ) נג"ז שייך שסן, (בערך נגסטר וגרסחו אמר רב ובנגוסטרי אסור

תורה אור השלם . ושׁ רַעָה רָאִיתִי תַּחָת השמש כשננה שיצא מלפני השליט:

קהלת י 2. ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה אליבם: בראשית כב ה ומאמר קרישין שאַלתא עד דברת די ינדעון חייא די שליט עלאה במלכות אַנְשָא ולמון די יצבא יתננה ושפל אנשים יקים 4. לר אל פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך:

הגהות הב"ח (א) גם' אחוה דמר שמואל איתרע ליה מילחא:

(ב) תום' ד"ה ונגנוסטרי כו" וכה"ג פוסק תוך שבעה חפור: (ג) בא"ד חי שמה ממעשה דשמוחל משמע הנח מדשקלינהו לטופריה כו׳ אסור משמע דמעשה לשמואל לא היה:

גליוו הש"ם

גם" אשה עוברה ותפיל. עי' סנהדרין דף נט ע"א ובננוםמדי וכו' ולא כרב שישא בריה דרב אידי. לעיל דף יא ע"ב:

הגהות הגר"א

[א] נם' לזוית. נ"ב הנתה כל שמעכנת ר' ובשפה המעכבת. ב"ה גירסת כה"ג וע" רא"ש מש"ש. (ועמ"ש רבינו בא"ח סיי תקל"א):

הלכה כרבי יוסי במועד. דמתיר: איתרע ביה מילחא. בפנחס אחוה סדפנחם הוה אבל: עייל שמואל לישאל ביה טעמא. לדבר על לבו דפנחס: אילו בדידיה הוה. כלומר אילו היית אבל: מי

> מילחה. הבילות: שהלינהו לטופריה חבטינהו לאפיה. זרקינהו מרוב כעם והדר מכנס להו דזורקן רשע: לשפחים. דכתיב ברית כרוסה ונשתחוה ונשובה אליכם וכן הוה דחזרו תרוייהו: **סכור מיניה דיד**. מותר בימי אבלו משום דמאים דרגל לא: גינוסטרי. מספרים: אין בהס משום מיאום. מדשקל ליה בשיניה: ושדי ליה לאבראי. ועברה עלייהו איתתא אבראי: כיון דאישתני. מההוא דוכתא דהוו מעיקרא אישתני ולא מזקי: ומר זוטרא מתני. בברייתא דבקשו ממנו לפרנים בימי אבלו ולאו משמיה דרב יהודה: ואם בקשו ממנו שפה היה מחיר להם. כלומר אנא חזינא לדעתיה אי שאלו לגלח השפה היה מתיר להם דאין בהם משום בל תשחית פאת זקנך (דקרא יט): מזוים לוזים. מסוף הפה לסוף האחר מותר לגלח שהרי מעכבת חכילה ושתיה ומחים: ולדידי. דאנינא דעתי כל השפה כשפה המעכבת דמי דאנינא לי דעתי: פרמשתקו. חמתו: חמגושי הוה דכתיב הנה יולא המימה. מחלוקת במס' שבת (דף עה.) חד אמר חרשי להכי יולא ליאור בשביל מכשפות ואידך אמר גידופי להכי יולא שאומר לי יאורי ואני עשיתני: טמעפחות ידים. שמנגבין בהן ידים משום דמחים: מו מעפסות הספוג. שמנגבין בהן עלמן כשיולאין מכית המרחן: סושעלו מעומחתן. במועד: מחני'. דקתני אלו מכבסין אע"ג דאית ליה חרי ומטנפי אבל מי שאין

לו אלא חלוה אחד דכולי עלמא שרי:

לפני רבי ומר זומרא מתני זוג בא מחמתן כלי לפני רבי ובקשו ממנו צפרנים והתיר להם ואם בקשו ממנו שפה התיר להם ושמואל אמר אף בקשו ממנו שפה יוהתיר להם אמר אביטול ספרא משמיה דרב י'(פפא) שפה מזוית 🖪 לזוית אמר רבי אמי ובשפה המעכבת א"ר נחמן בר יצחק לדידי כשפה המעכבת דמי לי ואמר אבימול ספרא משמיה דרב "(פפא) פרעה שהיה בימי משה הוא אמה וזקנו אמה ופרמשתקו אמה וזרת לקיים מה שנאמר יושפל אנשים יקים עליה ואמר אבימול ספרא משמיה דרב יי(פפא) פרעה שהיה בימי משה אמגושי היה שנאמר יהנה יוצא המימה וגו': ואלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים: אמר רב אסי א"ר יוחנן סימי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד מתיב ר' ירמיה אלו מכבסין במועד הבא ממדיגת הים כו' הגי אין מי שאין לו אלא חלוק אחד לא אמר ליה ר' יעקב לר' ירמיה אםברה לך מתני' אע"ג דאית ליה תרי ומטנפי שלח רב יצחק בר יעקב בר גיורי משמיה דר' יוחגן הכלי פשתן מותר לכבסן בחולו של מועד מתיב רבא ∘מטפחות הידים מטפחות

לכבס ברגל ול"ע אם אמת הוא שמותר מאי טעמא לא תני:

המפרים

ואיבתייעא מילתא דהדור. תימה דלמא מדה טובה מרובה והוה ליה לאתויי הא דאמר עולא בעלמא וכרכות דף יע. ע"ש) לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן שנאמר שמעו דבר ה' מולולם כיה כולי הסי. בסבילות דשקלת לטופרך: וסיחרע ביה קליני סדום כו' (ישעיה ה): ובגנוםמרי אבור. פי' בערוךם)

א"ח פרי מקלא פעיף ח ווטוש"ע י"ד סי מוני אוי צ ד מיי פ״ו מהל׳ יו״ע הלכה כא סמג לאוין סה טור ש"ע ח"ח סי' תהלד :סעיף א צא ה מיי וסמג שם בוש"ע שה מעים ב:

עין משפם

נר מצוה

אב מיי פ״ה מהלי

מי של סעיף ז:

ב מיי פ״ו מהלכות ו"ע הלכה כ נופ"ה

מהלי אדל הלי בו טוב ש"מ

אבל הלכה ב סמג

מוסף רש"י שורפן חסיד. חסיל עליף מלדיק, כשקוברן איכא למיחש דהדרי ומגלו נודה מי שאין לו אלא 🗁 חלוה אחד. דלה סגיה דלא מככם מפני הכנימה, ואפילי כיבם לפני המיעד מותר לככסה במיעד

רבינו חננאל

הלכתא כר׳ יוסי במועד ובאבל. לא שנא צפרנים דיד לא שנא צפרנים דרגל. אמר רב ובנגוסטר אסור. אמר רב שמן הוה קאימנא קמיה דר' יוחנו בכי מדרשא, וחזיתיה לוזוחרים דשקלינהו בשיניה. וזרקינהו. ש״מ ציפרנים במועד. וש״מ מדשקלינהו בשיניה, אין בהם משום מיאוס. וש"מ מדורקינהו, מותר לזורקן. והתניא ג' דברים נאמרו שורפו חסיד זורכו רשע. מאי טעמא. שמא תעבור אשה עוברה עליהז ותפיל. ופרליני אשה בי מדרשא לא שכיהא, וכי תימא זמנין דמכנשו ושדי להו לבראי, כיון דאשתנו אישתני. אמר רב יהודה אמר רב, זוג בא לפני רבי ובקשו ממנו מהו ליטול . צפרנים, והתיר ושמואל אמר גם עשיית שפה בקשו ממני, והחיר להם. ואסיקנא, עשיית שפה מזוים לזוים. כלומר. אם צריכה כולה תקוז ל) הנחה כל שהיא מעכבת. פי אם עשה שפמו מותר ליטלו. כי מעכבחו באכילתו כן ובכיוצא בה. אמר רב נחמן לדידי שפה כי הנחה מעכבת דמי לי. ואלו כולם שאמרנו בתוך שלשים יום, אבל בשכעת ימי האכל אסור בכולי. שמואל נכנס לבקר פנחס אחיו בימי אבלו, וראה צפרניו גדולים. אמר להו, אמר ליה אילו בך . היה מי הוית מזלזל כולי מלפני השליט, ואירע אבל לשמואל. נכנס פנחס אחיו חבטינהו כאפיה. א"ל ליח לך ברית כרותה לשפתים,

שהוח כלי המתוקן ליטול לפרנים וכך שמו ומלשון דגנוסטרא אסור משמע שהיה מתיר בין במער בין במספרים ולאו דוקא בשינים מיהו החמר בגמרא רבי יוחנן דשהלינהו בשיניו משמע דוקה בשיניו שרי ותיתה דלעיל אמרינן הלכה כר' יוסי במועד לדברי הכל ושמח רבי יוחנן סבר הלכה כר׳ יהודה ומפרש טעמא למחמרינו במועד טפי מבאבל ° ולא כרב שישא בריה דרב אידי דאמר דברים המותרין בחולו של מועד אסורין בימי אבלו ורבינו תם פירש דכשם שמותר בשיניו כך מותר ליטול לפרניו ובוון מחבירתה דכל זה חשוב שינוי לענין שבת בפ׳ המלניע ושבת דף נד:) ושמעתי כשם רבי שמשון בר אברהם שנחול המועד מותר ליטול לפרנים לנשים דקתני בירושלמי גבי ועושה אשה תכשיטיה במועד וחשיב נוטלת שערה ולפרניה ול"ע בהלכות גדולות נמי אמרינן והאשה מותרת בנטילת שער לחחר שבעה ונראה דבאשה נשואה דוקא קאמר ומיירי במעברת סרק על פניה וטופלה בסיד שהוא משום תכשיט שלא תנוול על בעלה אבל בתספורת ממש אסורה וגם בשם רבינו חיים שמעחי שהיה מתיר נטילת לפרנים במועד ובהלכות גדולות פוסק (כ) שבעה אסור בגנוסטרי בשיניי מותר לחחר שבעה מותר חף בגנוסטרי ולא ידענא מנא ליה דברייתה חיירי חוך שבעה חי משום דקתני ביתי אבלו ה"נ קתני יתי אבלו גבי גילוח והיינו כל שלשים והאמר כשם שאסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול לפרניו בימי אבלו משמע כל שלשים ואי סברי כר' יוסי יתירו לגמרי וי"ל דסברי כר' יוסי ומסתבר להו דאפילו רבי יוסי היה אוסר בגנוסטרי תוך שבעה דומיא דמועד או שמא (ג) מעשה דשמואל משמע קלת דשקלינהו לטופריה

דלפרנים ונראה דהכא פירוש דוקא לאחר שבעה: אע"ג דאית דיה תרי וסמבשי. מדלא משני הכא במאי עסקינן בשלא כיבסו לפני הרגל דלא שרינן מי שאין לו אלא חלוק אחד אלא היכא דכבסו לפני הרגל אבל לא כבסו דפשע לא שרי משמע דמי שאין לו אלא חלוק אחד שרי לכבסו במועד אפילו פשע ולא כבסו לפני המועד כך נראה לי ובתוספות מסופק בזה ונראה לי דהכי משמע מדלא מפליג ונראה דגבי אבל לא שרינן כשאין לו אלא חלוק אחד דהא אפילו אם היו לו מכובקין אסור ללבוש מה שאין כן ברגל צ"ע בכהן ששלמה משמרתו ברגל אם מותר לכבק לתנא דלעיל (דף די) דתנא כהן ואבל אפילו לתנא דידן אם חל שלישי להיות בעי"ט שאסור ברחילה עד הערב ופירש בקונטרס עד הלילה בלונן או עד חול המועד בחמין ואינו מותר לרחוץ מבע""ט מיהו כשהל שביעי שלו בערב הרגל דאסור לכבס ולרחוץ כל היום מותר

שנאמר ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשוכה אליכם. ואיסתייעא מילתא והדרי תרווייהו ואתי. פרעה שהיה בימי משה, הוא אמה וזקנו אמה וזרת, לקיים הכתוב ושפל אנשים יקים עליה. מתני 'ואלו מכפסין במועד הבא ממדינת הים כר. אמר ר' אסי אמר ר' יותנן מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו נשל פועדן. איני והתנינן אלו מכבסין במועד הבא ממדינת הים כו' וחשיב להו כל מי שהתירו לו חכמים לכבס במועד, ולא תני מי שאין לו אלא חלוק אחד כהדייהו. ופרקינן (מתני אע"ג דאית לי' תרי) ומטנפי שרי לכבסינהו לכלהו. משמיה דר' יותנן אמרו כלי פשתן מותר לכבסן במועד, והני מטפחות דתנינן במתני,

חבטינהו באפיה דמיירי חוך שבעה

דוקא דבתוך שבעה היה ובשיניו היה

מדקח חמרינן בתר הכי ובגנוסטרי

אסור משמע דשמואל לא היה

בגנוסטרי ולא אשכחנא דאסר רק

תוך שבעה כשהלך רב פנחס לנחמו:

בקשו ממנו שפה. יש לפרש

על ידי שינוי דומיא

הספרים הני אין כלי פשתן לא אמר ליה

אביי מתני' אפילו דשאר מיני אמר בר הידיא

לדירי חזי לי ימה של מבריה דמפקי לה

משיכלי דמני כיתנא בחולא דמוערא מתקיף

לה אכיי *מאן לימא לן דברצון חכמים עבדי

דלמא שלא ברצון חכמים עבדי: מתני׳

אואלו כותבין במועד קדושי נשים וגימין

ושוברין דייתיקי מתנה ופרוזבולין איגרות

שום ואיגרות מזון שמרי חליצה ומיאונים

ושמרי בירורין גזרות בית דין יואיגרות של

אשה בחולו של מועד שמא יקדמנו אחר

לימא מסייע ליה ואלו כותביז במועד הדושי

נשים מאי לאו שמרי קדושין ממש ילא

שטרי פסיקתא וכדרב גידל אמר רב יידאמר

רב גידל אמר רב יכמה אתה נותן לבנך כך

וכך כמה אתה נותן לבתך כך וכך עמדו

וקרשו קנו הן הן הדברים הנקנין באמירה

לימא מסייע ליה ייאין נושאין נשים

במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא

לארם דלא קעביד מצוה אלא אפילו

שמע דתנא דבי שמואל מארסין אבל

לא כונסין הואין עושין סעודת אירוסין

ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו ש"מ ומי

אמר שמואל שמא יקדמנו אחר והאמר רב

יהודה אמר שמואל יבכל יום ויום בת קול

יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני שדה פלוני

לפלוני אלא שמא יקדמנו אחר ברחמים כי

הא דרבא שמעיה לההוא גברא דבעי רחמי

ואמר תזדמן לי פלניתא א"ל לא תיבעי רחמי

הכי אי חזיא לך לא אזלא מינך ואי לא

כפרת בה' בתר הכי שמעיה דקאמר או

איהו לימות מקמה או איהי תמות מקמיה

א"ל לאו אמינא לך לא תיבעי עלה דמילתא

הכי אמר רב משום רבי ראובן בן אצמרובילי

מן התורה ומן הגביאים ומן הכתובים מה'

אשה לאיש מן התורה דכתיב יויען לבן

נמי דקא עביד מצוה אסור תא

מיבעיא קאמר

מיבמין מפני ששמחה היא

לא

אמר שמיאל ימותר לארם

לו הא לארם

לא מיבעיא

ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר מן הנביאים דכתיב יואביו ואמו לא ידעו

כי מה' היא מן הכתובים דכתיב יבית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת

ואמר רב משום רבי ראובן בן אצטרובילי ואמרי לה במתניתא תנא א"ר

רשות: גמ'

קב, ג) ג"ו כתוכות קב.

הרושין עו. ד) לעיל חו.

ה) מנהדריו כב. ע"ש מוטה

ב ע"ש, ו) סנהדרין קי.,

ז) שכת קיח:, מ) [קידושין

לא: יש"נו. מי) יבמות כה.

י) ולעיל יג.ן, כ) וע״כ שייך

לע"ח], ל) וקירושיו ב.ן,

מ) זער פר לחר בטינו.

כ) ואבתגרי כל"לו. ם) ושייר

לעיל יד. במשנהן, **ע**) עיין

מהרש"ה. ב) וע"ש הלכה

בן, ל) שייך לדף יד. במחניי,

ק) ל"ל לוקחין, ר) שייך לעיל

קידם ד"ה חין כותבין, ש) ג"ז שייך לעיל,

הגהות הב"ח

(ל) רש"י ד"ה כפרת כו'

כלומרי

גליוו הש"ם

נם' מאן לימא לן דברצון חכמים. עיין תשוכת

מהרייע ח"ל סיי פג:

הגהות מהר"ב

רנשבורג

א] גמ' ולא אמרן אלא דלא

הדר נבע. כלימר דלא ילא

עכ"ל הערוך בערך נבע

מלשון למח. ואיך שיהיה

הפי׳ דלח הדר שוב ונשמע

כדפרש"י מעיקרא גבע

הואיל ולא מומנה

נר מצוה

צב א מיי׳ פ״ז מהלכוח "ע הלכה יד שמג לאויו עה טוש"ע א"ח סי' מקמה סעיף ה: ב ומיי שם הלי יד טוש"ע

:[0# צב ב חייו חייו חכורות "ע הלכה עו סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי

תקמו סעיף א: צד ד מיי פכ"ג מהל' אישות הלכה יג ופ"ו מהל׳ זכייה ומתנה הלכה יו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סיי נא: צה ה מיי׳ מ״ו מהלכום ט הלכה טו טור

ש"ע א"ח פי חקתו פעיף :6 צו ר מיי פ"ו מהלכות י"ט הלכה יב סמג לארן עה טוש"ע א"ח פר' חקמה מעיף ו:

צו ד ח מיי שם הלכה יג נוש"ע שם סעיף א ג:

תורה אור השלם ו. ויען לבן ובתואל ויאמרו מיין יצא הדבר האמרו מיין יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב: רראשית כד ג 2. ואביו ואמו לא ידעו בי מיי היא כי תאנה הוא מבקש מפלשתים ובעת ההיא פלשתים משלים בישראל: שופטים יד ר בישראל: 3. בית והוו נחלת אבות ומיי אשה משכלת: משלי יט יד

4. ויחפאו בני ישראל דברים אַשְר לא כן על יי אלהיהם ויבנו להם במות בכל עריהם ממגדל נוצרים עד עיר מלכים ב יז ט מבצר: 5. ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש יי:

חהלים כו מו

רבינו חננאל

רלאו כלי פשתן אלא צמר ושל שאר מיניו . זולתי. אמר בר דדיא אנא לה משיכלי וומכבסי בהו) מאני דכיתנא וומכבסי דמועדא. בחולי ליה אביי ומאן אמר לימא לז דברצוז חכמים עבודן דלמא שלא כרצון חכמים עבוד. ירושלמי אין מכבסין אותן במי רגלים מפני ובורית. מתנ" אלו כותביו [במועד] קידושי נשים מתנות פרוסכוליו איגרות . שום איגרות מזון שטרי שטרי חליצה ומיאונין בית גזירות ברווייו יין איגרות של רשות. חוב) (שטרי ודרווודרור [ושוברין] אומוליגיאוס. שום. היתומים. איגרות (מזון), מזונות אלמנה כרי. עד [גזרי דינין]. ואיגרות של רשות זו שאילת שלום. שטרי פסיקתא. כמה אתה נותן לבנך כמה אתה ועמדו ולדשו הז הז

הדברים הנקנין באמירה.

שהםפרים. פירוש להסתפר ובמסתפר לכל אותם שהתירו חכמים וי"ג הספרים ומטפחת שהספגנין ובירושלמי קאמר

עלה מטפחת הספרים [אין] מכבסין אותן במי רגלים שמפני הכבוד ואין נראה לי להביא ראיה דאיירי בכתבי הקדש דאפילו דאיירי באומן

שייך כבוד המסתפרים שנותנין אותן בפניהם וכשמסתפרין אין כבוד להם במטונפין:

מטומאה לטהרה. • העולים במצורע איירי דהא מצורע אסור לכבס כדאמר לעיל (דף טו.) ומסופק אם נאמר כן בעולה מטומאת מת ונבילה שלריך לכבם בגדיו או אמרינן דוקא מצורע הואיל ואסור לכבס כל בגדיו שלו מיהו מה שפירש דבמלורע איירי קשיא לן אי אמרינן דמלורע אינו נוהג לרעתו ברגל א"כ מאי איריא עולים מטומאה לטהרה אפילו בימי לרעתו נמי מותר לכבם ברגל דלא מצי למימר לא מיבעיא האמר כדלעיל (דף יד:) דאם כן לא שייך שמא ישהו קרבנותיהן דבשלמא גילוח בשעת קרבן אבל כיבוס לא שייך לקרבן ויש לומר דכיבום שייך לקרכן:

מתקיף זה אביי מאן דימא דן. דאביי ואע״ג שני לעיל מתני׳ אליבא דרבי יוחנן אינו סובר כן: ואלו בותבין במועד. נראה דכל הני הוו דבר האבד פן ימות הנותן או העדים או ב"ד או ילכו למדינת הים:

ואיגרות דירושלמי רשות. מפרש פריסת שלום ויש מפרשים ליווי השלטון כמו אל

תתודע לרשית (אבות פ״א מ״י): אין כותבין שטרי חוב. פירשו בתוספות הוא הדין שטר מכירה דהא בהדי אלו כותבין במועד לא חשיב שטר מכירה ולי נראה דהא דלא קתני משום דאין כותבין שטר מכירה אלא על הקרקע ואמרינן

לעיל (דף יג.) אין ה) מוכרין בתים אלא ללורך המועד וללורך המועד פשיטא דשרי והוא הדין אם מכר קודם המועד ועתה רולה לכתוב דשרי במועד דהא נמי דבר האבד רק אם היה לו אונס ולא יכול לכמוב קודם המועד: יוהן הן דברים הנושה הנקנין באמירה. כפ' (כתובות דף קב:) מפורש: שו**ומי אמר** שמואל שמא יקדמנו אחר. מימה לי אמאי לא משני הא בזוג שני הא בזוג ראשון כדמשני פרק שני

ראובן בן אצמרובילי אין אדם נחשד בדבר אלא א"כ עשאו ואם לא עשה דסנהדרין ודף כב.) ובפרק כולו עשה מקצתו ואם לא עשה מקצתו הרהר בלבו לעשותו ואם לא לסוטה (דף ב. ושם): וטווה הרהר בלבו לעשותו ראה אחרים שעשו ושמח מתיב רבי יעקב יויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה' אלהיהם התם להכעים הוא דעבוד ייתא שמע יויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש ה' רב שמואל בר יצחק אמר מלמד שכל אחד קינא לאשתו ממשה התם משום שנאה הוא דעבוד ת"ש אמר רבי יוםי "יהא חלקי עם מי שחושרין אותו בדבר ואין בו ואמר רב פפא לדידי חשרון ולא הוה בי לא קשיא הא בקלא דפסיק הא בקלא דלא פסיק וקלא דלא פסיק עד כמה ∞אמר אביי אמרה לי אם ∞דומי רמתא יומא ופלגא והני מילי דלא פסק ביני ביני אבל פסק ביני ביני לית לן בה וכי פסק ביני ביני לא אמרן אלא דלא פסק מחמת יראה אבל פסק מחמת יראה לא או ולא אמרן אלא דלא הדר נבט אבל הדר נבט לא ולא אמרן אלא דלית ליה אויבים אבל אית ליה אויבים אויבים הוא דאפקוה לקלא: בותני' ייאין כותבין שטרי חוב במועד ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב יאין כותבין ספרים תפיליו ומזוזות במועד ואין מגיהין אות אחת אפילו בספר עזרא רבי יהודה אומר ייכותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו

כלי פשתן. דלה נפיש טירחה: מעפחות הספרים. של פשתן ל): הני א) וגיטין מה.), כ) כמיכות איג. אבל שאר כלי פשתו לא: אפילו דשאר מיני. כלומר מטפחות דשאר מינין כגון דלמר אע"ג דנפיש טירחא שרי לכבס אבל שאר כלים דשחר מינין לא אבל כלי פשחן שרי לכבם: משיכלי. ספלים: מתנר' קדושי נשים. שכתב בשטר

הכי את מקודשת לי דאשה נהנית שטר לוואה: בשטר לו: דיימיקי. מלוה בשטר פרווכולין. שכותב שאינו משמט ולא משמיט ליה שמיטה: אינרות שום. בכך שמו בית דין שדה זו ונתנו לאחים כך וכך נגדו: איגרות מוון. פלוני קבל לוון בת אשתו: שערי בירורים. ביררו ב"ד סלק זה לזה וחלק זה לזה: גורום דינין: ואיגרות ב"ד. פסקי וקיום של שלטון: רשות. לווי שכותב תנאי כדרב גידל. נכו' באמירה. בלא וה בשטר: ניקנין מלוה. דעוסק קנין: דקם עביד בפריה ורביה: מיכפרת בה. באמנה דקאמר דלא מסייע ללותא כלום הואיל ולא מזמנה (4) ליה כלומר השתא צלינא עלה ולא אסתייעא מילתא: חמר. אי לא מנסבא או איהי תמות מקמאי דלא איחזי כד מנסבא לאחר ואלער בה: או איהו. עלמו ימות מקמי דתינסבא איהי לאידך. ולהכי מארס במועד שלא יקדמנו אחר ברחמים שתמות היא: נחשד בדבר. עבירה: להכעים עבוד. וידעי דלא היה: בקלא דפסיק. לא היה ביה: קלא דלא פסיק. היה ביה: דומי. חשד כמו לא ישא בת דומה (סוטה קף כונן: אכל הדר נכט. דבתר דפסיק התחיל קלא נבט נשמע דמיון כמו במסכת תענית (דף ד.) האי לורבא מרבנן דמי לפרלידא דתותי קלא כיון דנבט נכט ופי׳ זה חה לשון למח: מתנר' ואם אינו מאמינו. המלוה ללוה: או שאין לו מה יאכל. לסופר: אפילו בספר

ושמנו וכוי ולחנונ"ל לדכי הש"ם אלו קא מהדרי אדלעיל דקא משניט ל״ק הא בקלא דפסיק וכו׳ וקא מפרש הש"ם בחחילה עד כמה הוי קלא דלא פסיק יכל דיני וחלוקי קלא דלא פסיק והשתא קא מהדר מו לפרישי דקלא דפסיק לא אמרו אלא דלא הדר נבט כו' ודוק היטב. דלפ"ז הוי עורא. ס"ת של עורא. ואני שמעתי עורה בה' ופי' ספר מוגה היה בעזרה שממנו היו מגיהים כל ספרי גולה: לעלמו. לקיים זה המלוה אבל ללבור למכור דדרך שכירות הוה חשיב מלאכה כדאמרינן לעיל

ב' חלוקים בדבר דבקלם דלה פסיק יומה ופלגה הים בי' וודהי מששה. וקלה דפסיק לגמרי דלה הדר נביט לית בי' שום ממש. וקלא דפסיק דהדר נבט אף דלא היי מיימא ופלגא נהי דלא ברי גמור היא לספוקי ביה ולא נפיק (דף יב.) יאונכרא דכיון דלאו אגרא מתירת חשדה. חולי חית קשקיל שרשויי בעלמה הוה ושרי: ביי. כגלענ״ד ברור ודוק הינוב וראיי/ נמורה מנאמי פירישי הזה. דביבמית דף

מוסף רש"י

כ״ה ע״א לימא להך ילא

דלענין להוליא אשה מבעלה

מיירי ואספיקא לא מפקינן

ורו"ק היטב כי נכון הוא:

והדר נגע רק ספיקא הו

אמרן בתרא ולדברינו מיושב

יעוש"ה

של רשות. פירוש מגרית שלום והאורה ח״א סי עס:. פסיקתא. החתן והכלה פוסקין תנאים שביניהם שפיסקין זה לזה וקדושי שם. הן הדברים הנקנין באמירה. כלח סדבר דבססים הנחה דהם ממחתני אהדדי גמרי ומקני שם. שכל אחד קינא לאשתו ממשה. **תקתרי עם משה** :פנהדרין קים. דומי דמתא, סטודי

העיל ממות כהם.

רשות זו שאילת שלום). אמר שמואל מותר ליארס בחולו של מועד, שמא יקדמנו אחר. איני והא איהו דאמר ארבעים יום קודם יצירת הולד בכל יום בה קול יוצאת ימכרות בת פלוני לפוני כו'. ופרקינן שמא יקדמני אחר בתפלה. תנא דבי מנשה מארסין במועד ואין כתסין ואין עושין סעודת אירוסין ולא מייבמין מפני ששמחה היא לו. אבל מחזיר גרושתו. אמר רב מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים, מה׳ אשה לאיש. מן התורה, שנאמר מה׳ יצא הדבר. מן הנכיאים, דכתיב ואבין ואמון לא ידעו כי מה: היא. מן הכתובים, דכתיב בית והון נחלת אבות ומה: אשה משכלת. ואמר רב אין אדם נחשר בדבר אלא אם כן עשאו או כולו או מקצתו או הרהר בלבו לעשותו או ראה אחרים שעשאוהו וייטב בעיניו. איני, והכתיב ויחפאו בני ישראל רברים אשר לא כן על ה׳ אלדיהם. ופיקינן, התם להכעיס הוא דעבוד. והכתיב וישמע משה ריפול על פניו, ואמר ר׳ יוחנן שחשדוהו מאשת איש. וכתיב ריקנאו למשה כמחנה, מלמד שכל אחד ואחד קינא על אשתו. ופרקינן התם משום שנאה עשו כך, ת"ש דאמר ר' יוסי יהי חלקי עם מי שחושדין אותו בדבר ואין כו. ואמר רב פפא לדידי חשדו לי ולא הזה בי. ואסיקנא. בקלא דלא פסיק ובאתרא דלית ליה אייבים, אבל היכא דאית ליה אויבים מעיקרא לאו מלתא היא, אויבים הוא דאפקזה לקלא. **מתני'** אין כתבין שטרי חוב במועד, אם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל, הרי זה יכתוב. אין כותבין ספרים תפלין ומזוזות, ואין מגיהין אות אחת ואפילו בספר העזרה כו׳.

"ומווה על יריכו תכלת לציציתו: **גמ'** ת"ר

כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו ומווה על

יריכו תכלת לציציתו ולאחרים במובה דברי

רבי מאיר ר' יהודה אומר מערים ומוכר את

שלו וחוזר וכותב לעצמו ר' יוסי אומר כותב

ומוכר כדרכו כדי פרנסתו אורי ליה רב לרב

חננאל ואמרי לה רבה בר בר חנה לרב

חננאל הלכה יכותב ומוכר כדרכו כדי

פרנסתו: ומווה על יריכו תכלת: ת"ר מווה

אדם על יריכו תכלת לציציתו אבל לא באבן

דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים אף באבן ר'

יהודה אומר משמו באבן אבל לא בפלך

וחכמים אומרים בין באבן בין כפלך אמר רב

יהודה אמר שמואל וכן א"ר חייא בר אבא

א"ר יוחנן הלכה בין באבן בין בפלך והלכה

כותב כדרכו ומוכר כדי פרנסתו: מתני׳

הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל שה

במלה הימנו גזרת שבעה שמונה כמלו

הימנו גזרת שלשים מפני שאמרו ישבת עולה

ואינה מפסקת דרגלים מפסיקין ואינן עולין

ר' אליעזר אומר משחרב בית המקדש יעצרת

כשבת רבן גמליאל אומר דראש השנה ויום

הכפורים כרגלים וחכמים אומרים "לא כדברי

זה ולא כדברי זה אלא 'עצרת כרגלים ראש

השנה ויוה"כ כשבת: גמ' אמר רב גזרת

בטלו ימים לא בטלו וכן א"ר הוגא גזרת

במלו ימים לא במלו ורב ששת אמר אפילו

ימים נמי בטלו מ"ט ימים לא בטלו שאם לא

גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל

צה א ב מיי פ"ו מהלכות
ייט הלכה יג טוש"ע
מיט הלכה יג טוש"ע
מיש מי מקתה קטיף ג:
מיש מי מהלי אלו ב"
הלכה א סמג עשין כ
קד מי" שם הלכה ג
פעיף (א) ב (נוטוש"ע איי מיום מיי שם הלכה ג
פעין (א) ב (נוטוש"ע איי מיום מקתה מעיף)):
מעיף (א) ב (נוטוש"ע איי מיי של טונר ש"ע
ייד מיתן של מטור ש"ע
ייד מיתן שלט מעיף
ייד מיתן שלט מעיף
הן מקמה מעיף יא):
קב ו מיי שם טוש"ע ייד
שם מעיף מ:

רבינו חננאל

ת"ר כותבים חפילין ומזוזות לעצמן, ולאחרים בטובה, דברי ר' מאיר, ר' יהודה אומר מערים ומוכר וחוזר וכותב לעצמו. ר׳ יוסי אומר כותב ומוכר כדרכו כרי פרנסתו. אורי ליה רב לרב חנגאל הלכה כותב ומוכר כדרכו כד פרנסתו. וטווה אדם על יריכו תכלת לציציתו. אסיקנא אמר רב יהודה אמר שמואל, וכן אמר ר׳ חייא בר אבא אמר ד׳ בין בפלך. והלכה כותב ומוכר כדי פרנסתו. **מתני**' קודם לרגל בטלה הימנו גזירת שבעה, קברו קודם לרגל שמונה ימים בטלה הימנו גזירת שלשים, מפני שאמרו, שבת עולה ואינה מפסקת רגלים פסיקין י. ואינן עולין. כו'. אמר רב גזירות בטלו ימים לא בטלו. פיי גזירות בטלו, נדחו גזירות האבילות גבי הרגל, שיש לו לגלח ווולתי וה מנזירות האבילות. ואם לא גילח ערב הרגל אסור לו לגלח אחר הרגל, כי ימים לא בטלו.

ובווה על יריבו תכלת לציציתו. פירוש ע"י שינוי אבל בתפילין אי אפשר בשינוי שלריך כתיבה תמה ובעשיית תפילין ולילית לא איירי במתני ושמא אין איסור כי אם בכתיבה וטוייה ומה שנהגו לכתוב בעוגל לא מלינו היתר (ג) וכן פירש בתוספות הרב בשהגו לכתוב בעוגל לא מלינו היתר (ג) וכן פירש בתוספות הרב בשם רבו ואפילו על ידי הדחת על

יהודי אחד שתפום היה התירו בדוחק גם על ידי היפוך שהוא נקרא מלד אחר לא היו מתירין וגם אי לא אסור משום מלאכה הא אסרינן " אפילו טירחא דלאו מלאכה בפרק קמא (דף ד.) מיהו נהגו לומר דמתני' לא איירי על ידי היפוך ויש כותבין על ידי חילוק האות וכך היה עושה רבי זקני והיו"ד שחי חפשר היה כותב נכתנ הפוך: **רבי** יהודה אומר מערים. לכאורה מחמיר יותר מרבי מאיר שהתיר לאחרים ובתוספות פירשו דרבי מאיר אינו מתיר אלא בהערמה ולא הבנמי: דבר יוםי אומר כותב ומוכר כדי פדנסתו. דשרי לגמרי לאחרים בשכר ודוקא כדי פרנסתו ולכחורה מיקל מכולהו וכן פי׳ הר״א עוד פי׳ דכולהו הוי שרי כדי פרנסתו דאין לו מה יאכל ולא איירי אלא כשיש לו מה יאכל ומחמיר רבי יוסי יותר מכולהו ולישנא לא משמע הכי דהוה ליה למימר אינו כותב אלא כדי פרנסתו מיהו במילתא דרבי יהודה קשה נמי קלת דהוה ליה למימר אינו כותב אלא כדי פרנסתו על ידי החרים או על ידי הערמה והשתא מתני' אתיא כרבי מאיר ויש מפרשים דכדי פרנסתו נמי לא משמע דאין לו מה יאכל דישרי דהואיל דצורך מלוה מותר להשתכר בה דבחנם לא ירלה לעשות כן ומתניתין פירש בתוספות הרב דפליגה חכולהו ותנה אחר הוא וה"ר יונה פירש דאתיא כתנא המא והכי פירושו אין כותבין

ספרים תפילין ומוזוות כדי למוכרם או כדי להניחם ועוד פ" דאתיא כרבי יוסי לפי מה שפירש שרבי יוסי מחמיר ואין ראיה מכאן שמותר להניח תפילין דדלמא רבי מאיר ורבי יהודה לטעמייהו דסבירא להו פרק המולא תפילין (עירובין דף זו: ושם) שבת זמן תפילין [ורב] ורבה בר בר חנה נמי הכי מלי סברי ואע"ג דכולהו אמוראי דפרק הקומך רבה (מנחות דף זו: ושם) משמע דאית להו שבת לאו זמן תפילין הול אבל ר" ילחק בן אברהם היה מביא מן הירושלמי להתיר להניח הול אבל ר" ילחק בן אברהם היה מביא מן הירושלמי להתיר להניח

והתניא

דאמר בירושלמי חד בר גם אובד תפילוי בחולא דמועדא אחת לקמיה דרב חננאל פי' שיכחוב לו לפי שהיה סופר כדאיתא במגילה (דף יח:)
שלחיה לקמיה דרבה בר בר חנה אמר ליה זיל הב ליה תפילין ואת כתב לך דתנן כותב אדם תפילין לעצמו אחל לקמיה דרב אחר ליה
כתוב ליה פירוש בלא הערמה מתני' פליגא על רב כותב אדם תפילין ומזוחה לעצמו הא לאחר לא רב פתר לה בכותב להניח פירוש רב
מעמיד המשנה להניחם אחר המועד אבל להניחם במועד שרי ובהלכות גדולות פסק דאסור להניח תפילין בחולו של מועד ולטעם שממעט
שבחות וימים טובים מימים ימימה מסתבר שפיר דממעט חולו של מועד ולמאן דדריש (מוחות דף לו:) מלך לאות ילא שבחות וימים טובים
שהן בעלמן אות יש לומר לפי שאין עושין מלאכה כי אם בדבר האבד אבל קשיא למאי דפרישית לעיל (דף ב. ד"ה משקו) דמלאכה דחול
המועד מדרבנן היכי ממעט להו יש לומר הואיל ואוכל מלה ויושב בסוכה אין לריך אות ואם הוא אמת דבחול המועד חייב בתפילין יש
המועד מדרבנן היכי ממעט להו יש לומר הואיל ואוכל מלה ויושב בסוכה אין לריך אות ואם הוא אמת דבחול המועד חייב בתפילין יש
קובר דאבילות מתחלת משעת סתימת הגולל כדאמרינן לקמן (דף מו): שרשה ימים. כך הוא עיקר אבילות לכמה מילי ואמרינן
לקמן (שם:) שלשה ימים לבכי: מאר שעמא לא בשלו. הכא הוה ניחא טפי לגרום ימים לא בטלו ואין לרוך להגיה דהיה היא כיה מול לו יכבס ברגל והשחא ניחא הא דקתני גזרת שבעה בטלו הא ימים לא בטלו ומיהו קשיא לן דקאמר בסתוך שכשם שמלות
רכן לא יכבס ברגל והשחא ניחא הא דקתני גזרת שבעה בטלו הא ימים לא בטלו ומיהו קשיא לן דקאמר בסתוך שכשם שמלות

רחן נה יכבס ברגג והשחח ניחח הם דקתני גורת שבעה בטני הח ימים כח בטנו ומיהו קשים כן דקחמר בסחון שכשם שמנות ששה מבטלח גורת שבעה אפילו לחנא קחא דמבטלת אפילו ימים שחביא אבא שאול ראיה למצוח שלשים שבטלו לגמרי אפילו ימים והרי"ן פי' דדוקא לא גילח אבל א כיבס לא דמוסר לכבס אפילו לא כיבס שהוא צורך גדול יותר ואין נראה לי טעמו דאם הוא צורך גדול כ"ש שיש לנו לקנסו בשלה עשה קודם הרגל ונכנס ברגל ולפירוש הקונטרס דמפרש לקמן שאם חל שלישי להיות ערב הרגל שאסור ברחילה עד הערב זהו עד שחשכה אם כן לא שייך לקנסו במה שלא רחן ולא כבס וא"כ ימים לענין מאי לא בטלו גבי שבעה מיהו יש לומר דאם לא רחץ ברגל אסור לרחוץ אחר הרגל ועוד יש לומר אגב דנקט סיפא גזרת נקט ברישא גזרת ועוד נראה לי דרישא ה"פ שלשה ימים בטלה גזרת שה שלשה מבטלח גזרת ז' כו' משמע שזה בטלה גזרת שבעה הא שני ימים לא בטלה גזרת מ"מ פי' אמת מדקאמר בסחוך שכשם שגזרת שלשה הימנו גזרת ז' מא" מחלי נקט גזרת ולענין מאי קאמר ימים לא בטלו וו"ל דאגב דנקט סיפא גזרת מנא כמי רישא גזרת ועוד נראה לי דרישא ה"פ שלשה ימים בטלה גזרת ז' מלי מימים בטלו גזרת הא ימים לא בטלו לענין דנוהג דברים שבלינטא:

וטווה על יריכו. החוטין אבל לא בידו בין אלבעותיו ובפלך כדרך חול: גמ' לאחרים בעובה. ולא בעכר: מערים ומוכר שלו. כן עושה כל ימות החג: כדי פרנסחו. בהרווחה ולא מיירי במי שאין לו מה יאכל: אבל לא באבן, שתולה בחוט כדי שיוכל לשוורו יפה:

מתנר' הקובר מסו שלשה ימים קודם הרגל. הואיל ועיקר אבילות אינו אלא שלשה ימים: בעלה ממנו גורת שבעה. דלאחר הרגל אינו לריך למנות יותר: שמונה ימים. קודם הרגל בעלה ממנו גזרת שלשים דהואיל והתחיל יום אחד תן השלשים אינו לריך לשמור כלום לאחר הרגל דין שלשים אלא ° מוחר לאלחר בתכבוסת בגיהוך ותספורת: שכם עולה. אירע שבת בימי אבלו עולה למנין שבעה: ואינה מפסקה. דלאחר שבת לריך להשלים שבעה ימי אבלות עם השבת: והרגלים מפסיקין. דכי קבר מתו שלשה ימים קודם הרגל מפסיק האבילות לגמרי ולאחר הרגל אין משלים כלום: ואין עולין. דכי קבר מתו בתוך הרגל דלא בטלה ממנו גורת ז' אין ימי הרגל עולין למנין ז' ימי אבילות אלא לאחר הרגל לריך לישב ז' ימי אבילות זו היא סברתי. אבל בהעתק מנאתי ואין עולין דכי קבר את מתו שני ימים לפני הרגל דלא בטלה ממנו גזרת שבעה אין ימי הרגל עולין למנין שבעת ימי אבלו אלא לאחר הרגל לריך לישב ה' ימי אבלות להשלים לשני ימים שנהג לפני הרגל (4) ואני אומר כי טעות סופר הוא דמה שנוכר ° שלשה ימים לפני הרגל לאו דוקא ואפילו שעה אחת לפני הרגל בטלה ממנו גזרת שבעה דהרגל מפסיק: משחרב בית המקדש. שאין לעצרת תשלומין כל ז' ואינו אלא יום אחד: כשבח. ודינו כשבת

דעולה ואינה מפסקת: ראש השנה כשבת. הואיל ואינו אלא יום אחד: גבו בורה. שלשים בטלו אבל ימים לא בטלו שלשים יום אחד: גבו בורה. שלשים בטלו אבל ימים לא בטלו דעדיין תלויין ועומדים: מאי טעמא ימים לא בטלו. כלומר באיזה ענין לא בטלו ימים: שאם לא גילת ערב כלומר באיזה ענין לא בטלו ימים: שאם לא גילת ערב הרגל. דכי בטלו גזרת שלשים ואיבעי ליה לגלוחי ערב הרגל ולא גילת: אסור לגלת אחר הרגל. כל שלשים יום: והתניא

לודר טו., ב) [ע' מוס' לקמן כד. ד"ה עלרסן.
 גו מוספ' ע"ז לקמן כד.,
 אלא כדי פרנספו ה"נו
 אלא כדי פרנספו ה"נו
 בהרוומה שרי וכו' כן הוא
 גירסת מהרש"א,

הגהות הכ"ח

גליון הש"ם

רש" ר"ה שמינה בתם" ביום וכר מותר לאלתר לאלתר בתבנוסת. ע"י נמות דף ממתכ ע"י נמות דף ממתכ ע"י למות לקון דף כב של הוא הואך עולין ובר ג"י הלא הואר הואך עולין ובר ג"י בקה לתמל דממר לקמן דף כב ע"י דוקא מקס לדמל דממר לקמן דף כב הלכם כמנל דידן לחמר ב"י דוקא כלמת דמפני הדכל מלכם לתמל דמפני דון לחמר שלשה וליש: תום" ד"ה מלכם כמנל דידן לחמר שלשה וליש: תום" ד"ה מורם" ד"ה מוככם כמוכל דיל שלאם בלאכה. ע"י עול על דף די מוכים מוכן ד"ה מוככם:

מוסף רש"י

בטלה הימנו גזרת שבעה. שאין לריך להשלים שבעה. שאין לריך להשלים לחלים, ביניון דעיקה האבלות הדיינו ביניון דעיקה האבלות הדיינו הייל הרגל אין הייל הרגל את המארונים ביניון הייקה שמונה. אם קברו חי יוניים של שלים הייה קודם הרגל מינו הרגל, מיון דיום אחד ביניל הרגל ממנו גזירת של שלים הייה קודם הרגל ממנו גזירת שלים הוים.

והמנים

פ"ו ע"ם. ב) ולעיל יו:

פסחים ד. וש"נן, ג) לעיל יו.,

ד) לעיל ים, יש"נ עירובין

מו.. ב) נזיר ב. לט. מטנים

יז. וסנהדריו כב:ו. ו) ול"ל

מרבכו. זו ומומפסל פ"בו.

ה) שהרי כשחל שמיני שלו

בנו"ם ואילו חל שלשים כו"

כצ"ל וכ"ה בירושלמי ור"ל

אפי׳ אבא שאול ס״ל כן וא״כ

מוכח לכנונות כוא חשום

כבוד הרגל. העתק מחילופי

ברם אות. מי) מבערב בערב

יים כצ"ל צ"ל ודהחתר.

הגהות הכ"ח

(ל) רש"ר ד"ה שלשם שמצות שלשה מבטלת

מתו: (ב) ד"ה כך מצות

שבעה מבטלת: (ג) ד"ה

ייום שביעי עולה:

גליון הש"ם

גמ' למנין שבעה לא קמיבעיא לי דלא נהנא

גזירת שבעה דכי

כג אבג מיי פ״י מהלכות אבל הלכה ה ו ז טוש"ע י"ד סיי שלט סעיף ג ווטוש"ע א"ח ס"

מהמח מע" מו: קד ד מיי' ופ"ו מהל' אכל הלי יבו ופייי הייו סמג עשיו דרבנו כ טור ש"ע י"ד מי שנה סעיף א:

קה ה מיי פ"ג מהלי נזירות הלכה א סמג לארן רב:

כור ו מיי׳ פ״י מהלכות אכל הלכה י טוש"ע א"ח סי׳ תקמת סעיף י וטוש״ע ייד פיי שנט פעיף ה:

תורה אור השלם

ויאמר משה אל ולאלעזר אהרו אל תפרעו וכגדיכם לא תפרמו ולא תמתו ועל בל העדה יקצף ואחיכם רל ריח משראל ירדו אח השרפה אשר שרף יי:

2. כל ימי נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימם אשר יזיר ליי קדש יהיה גדל פרע שער ראשו: במדבר ו ה

רבינו חננאל

ומקשינן עליה, והתניא הקובר את מתו קודם לרגל ב' ימים רטלה הימון נזירם שבעה, שמונה ימים קודם לרגל בטלה הימנו גוירת שלשים. ומגלח ערב הרגל. וואם לא גילח אחר הרגלן, אסור לגלח אחר הרגל. אבא שאול אומר אף מגלח אחר הרגל. שכשם שמצות שלשה מכטלח נזירת שבעה. כלומר כיון שקיים מצות אבילות דיי לו, כך מצות שבעה מבטלת גזרת שלשים. ומקשינן כך מצות שבעה, י יהאנז שמונה חני. ופרקינו אבא שאול סכר מקצת דיום מכולו. ל) ויום השביעי עולה לו למניין שבעה, עולה לו למניין שלשים. וכיון שקיים מצות שלשים במקצת היום דיי לו. ימגלח ערב הרגל. ואם לא גילח ערב הרגל מגלח . לאחר הרגל. ואמרו הלכתא כאכא שאול, השיא לרב דאמר ימים לא בטלו. ל) ופריק רב כי קאמרי הלכתא כאבא . שאול כשבעה ואין צריך וב)שמונה כרבנן דפליגי עליה. ומודים חכמים לאכא שאול ביום ל׳ שמקצת היום ככולו. ואסיקנא הלכתא כאבא שאול בין ביום שביעי בין ביים שלשים, דמקצת היום ככולו. והני מילי בתשלום שבעה ובתשלום שלשים, אבל בזמז שהרגל הונא בריה דרב יהושע דאמר הכל מודים שאם חל שלישי שלו לדיות ערב הרגל שאמור כרמיצה עד הערב, ואמריגן הלכתא

והתניא. בניחותא הקובר את מתו כו'. הקשה בתוספות הרב אמאי לא קאמר כתנאי ורב ששת כאבא שאול ורב הונא כתנא קמא או ושמא משום דברייתא מזכיר לשון בטלו וקאמר לדידיה ימים לא בטלו א"כ לא סבירא הברייתא כרב ששת דרב ששת האמר

ימים נמי בטלו משום דלשון בטלו משמע בכולו כן נראה לי:

הלכה כאבא שאול. נכלה דהלכה כמותו בכל מאי דפליג אתנא קתא בין במקנת היום ככולו בין לענין אם לא גילח מדלא מפליג בהלכה כאבא שאול במהלח היום ככולו ולא בגילח הרי"ן בירושלמי מקשה לרבנן דאבא שאול מה בין יום שלשים ליום שתיני דקחתר תקלת היום ככולו ומגלח ערב הרגל ויום שלשים לא אמר מקלת היום ככולו שיהא מגלח בו ומשני משום כבוד הרגל התירו תדע חשהרי חל שמיני שלו בערב הרגל מגלח ערב הרגל ואילו חל שלשים בשבת אינו מגלח בערב שבת: אתיא פרע פרע מנזיר. יש שאומרים שאסור לאבל להיות סורק ראשו לאחר שבעה משום דאמרינן (נזיר דף מב.) נזיר חופף ומפספס אבל לא סורק ואנן ילפינן ממזיר ואין נראה כלל דהא במיר אסור ודאי שאפילו תלש שערו אסור אבל לענין אבילות שהוא משום יפר לה ובשעת מעשה שאלתי ממורי ריב"א והתיר לי והר"ר יום טוב פירש כיון דקייתא לן מקלת יום שבעה ככולו ועולה לכאן ולכאן מקלת היום ככולו ויכול לגלח ביום עשרים ותשעה בן ובתוספות הרב לא פירש כן דלא אמרינן שיהא יום שבעה לשני ימים לענין שלשים יום: תלתין הוו. ולבר פדם דחמר בנזיר בפ"ק (דף ה.) נזיר

להזיר כ"ט אסור שלשים שרי ומירות הוא עשרים ותשעה יום לדידיה א"כ סבר על כרחך כדפירש חבח שחול מיהו יש לומר לכתחילה אינו מגלח בנזיר עד שלשים יום מדרבנו כדמשמע הכא ובירושלמי מקשה מן המשנה (שם דף טו.) דאמר גלח ביום שלשים יצא ומשני תמן לשעבר הכא מתחילה והיינו כדפרישית:

ברחיצה עד הערכ. שאסור פי׳ בקונטרס ולערב יכול לרחוץ גופו בלוכן אי נמי פניו

והתניא ייהקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל במלה הימנו גזרת שבעה שמונה ימים קודם לרגל במלה הימנו גורת שלשים ומגלח ערב הרגל אם לא גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל אבא שאול אומר מותר לגלח אחר הרגל שכשם שמצות שלשה מבטלת גזרת שבעה כך מצות שבעה מבמלת גורת שלשים שבעה והאנז שמונה תנז יקסבר אכא שאול מקצת היום ככולו ויום שביעי עולה לו לכאן ולכאן יאמר רב חםדא אמר רבינא בר שילא י יהלכה כאבא שאול ומודים חכמים לאבא שאול יכשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר לגלח בערב שבת כמאן אזלא הא דאמר רב עמרם אמר רב אבל כיון שעמדו מנחמין מאצלו מותר ברחיצה כמאן כאבא שאול אמר אביי הלכה כאבא שאול ביום שבעה ומודים חכמים לאבא שאול ביום שלשים ראמרינן מקצת היום ככולו רבא אמר הלכה כאבא שאול ביום שלשים ואין הלכה כאבא שאול ביום שבעה ונהרדעי אמרי יהלכה כאבא שאול בזו ובזו יידאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל שלשים יום מנלן יליף פרע פרע מנזיר כתיב הכא יראשיכם אל תפרעו וכתיב התם

גדל פרע שער ראשו מה להלן שלשים אף כאן שלשים והתם מנלן ™אמר ב

רב מתנה ייםתם נזירות שלשים יום מאי מעמא אמר קרא ²קדוש יהיה יהיה

בגימטריא תלתיו הוו אמר רב הונא בריה דרב יהושע הכל מודיו יכשחל

שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברחיצה עד הערב אמר רב נחמיה

בריה דרב יהושע אשכחחינהו לרב פפי ולרב פפא דיתבי וקאמרי הלכה

כרב הונא בריה דרב יהושע איכא דאמרי אמר רב נחמיה בריה דרב יוסף

אשכחתינהו לרב פפי ולרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע דיתבי וקאמרי

הכל מודים שאם חל שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברחיצה עד

הערב בעא מיניה אביי יי(מרבא) קברו ברגל רגל עולה לו למנין שלשים או

אין רגל עולה לו למנין שלשים °למנין שבעה לא קמיבעיא לי דלא נהגא

מצות שבעה ברגל כי קא מיבעיא לי למנין שלשים דקא נהגא מצות

שלשים ברגל מאי א"ל אינו עולה איתיביה "הקובר את מתו שני ימים

קודם הרגל מונה חמשה ימים אחר הרגל ומלאכתו נעשית ע"י אחרים

ועבדיו ושפחותיו עושים כצינעא בתוך ביתו ואין רבים מתעסקין עמו

והחניא. סייעתא: שכשם (4) שגורה שלשה מבעלה שבעה. דכי קבר מתו שלשה ימים לפני הרגל אינו יושב לאחר הרגל כלום: כך (כ) גורת שבעה מבעלה גורה שלשים. דכי קבר מתו שבעה ימים הודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים דאפילו לא גילח ערב הרגל

מגלח אחר הרגל: ויום (ג) שבעה עולה לכאן ולכאן. דחשיב ומי שמיני: לה קמבעיה לי. דודחי חינו עולה

כיון שעמדו מנחמים מחללו. היינו ביום ז': כמאן כאבא שאול. דאמר עולה לכאן ולכאן דחשיב ומי שמיני דמבטל ממנו גזרת שלשים: ומודים הן לחבח שחול. ביום שלשים לקבורת מתו דמותר לגלח דלא בעינן שלשים שלימין דאמרינן מקלת היום ככולו: מנלן. דשלשים יום אסור בגילות: רחשיכם חל תפרעו. הח שחר אבלים חייבים משמע: הכל מודים. אפילו אבא שאול דאמר מקצת היים ככולו: שאמור ברחילה עד הערב. דודאי שלש שלימין בעינן עד הערב ולערב רוחן בלונן או ימתין עד חולו של מועד וירחן בחמין: למגין שבעה דודאי לא נהגא מלות שבעה ברגל דהא אינו אסור בנעילת הסנדל ואינו נוהג בכפיית המטה: דהא גהגא מלות שלשים ברגל. דהא ברגל נמי אסור בגיהון ובתספורת כשלשים: ואין רבים מחעסקין עמו. כלומר אין לריכין לנחמו אחר הרגל שכבר נחמוהו שבעה ימים ברגל:

מצות שכטה ברגל. טי׳ לקמן דף כג תום׳ ד״ה יש אבילות נוס ליים על יוסטת נסנת: תום' ר"ה שאסור לאכא שאול. 5"ל וכשמיני: כא"ד והרי"ם מירש וכו'. עי' לקמן דף כג ע"ל תום" ד"ה ולמר ת ומלאכתו (ממומה: וכו' אע"ג דאמר לעי ממוה לי הא הכא מהיליי כה חתר ששלמו ז' ימים מתחילת אבילות ולע"ג:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן תום' ד"ה והתנים כו' ושמח משום דברייתה מוכיר לשון בטלו וקאמר לדידיה ימים לא בטלו כוי. כיונתם דמש"ה גא האמר הש"ם כתנאי דניחא ליה למימר בלשון והמנים משום דמייתי סייעתא ילאפוקי מר"ש דהא ר"ש פי לשון בטלו דמתני דמשמע בכולו דברייתה נמי נקט לשין בטלו ואפ"ה האמר דלא בטלו ימים וזה דלא כר"ש אלא כר״ה. ולזה נמכוון בד"ה והתנים ייינ'ז סייעתא כנלע"ד וכשו"ת מקים שמואל וסי מא) הביו דברי המום' על דרך רחוק ילפיכך כתבתי מה הנלט"ד מחרי שנים רבות שכתבתי זה נדפס לדעמו שכוונמי והנאני: ב] בר"ה אתיא פרע פרע מנזיר יכי׳ ובתוספות הרב לה פירב כן. נ"ב וכן מורין דברי התום' בדיבור הקידם בשם הירושלמי לאסור בע"ש שהוא כ"ט לאבילות שאמור לגלת ודלא כשו"ת האחרונים ז"ל שנשאו ראש להקל בזה. כי מי יקל ראשו נגד ירושלתי המפורש באתרא דלא פליג עליה מלמודה דידן ועיין שו"ת כרם שלתה סיי כח ובד"מ בי"ד סיי ש"ן אות ד:

ידיו ורגליו אבל כל גופו בחמין לא דאסור לרחוץ בי"ט א"ינ יש לפרש בחמי טבריא א"ינ לשטוף מותר כדאי' פרק כירה (שכת דף לט: ושם) אי נמי בחמין שהוחמו בקרקע ואמר בפרק כירה מחלוקת בחמין שהוחמו בכלי יא״ח מאי שנא דלא אמרינן מקצח היום ככולו בשלישי ובשביעי לרבנן " ובשביעי לאבא שאול שרינן על ידי מהצת היום ככולו וכי חימא משום דאפשר לרחוץ ביו"ע ולא יהא ניוול חינת רחיצה אלא כיבום מאי איכא למימר ואין נראה לר"י דכיבום שרי בשלישי וי"ל דבאבילות שבעה חמיר טפי בה"ג מפרש הוא הדין רביעי וחמישי אסור עד הערב ע"כ פי' בחוספות ° והרי"ט פירש עד הערב היינו שאבערב י"ט ולאפוקי דלא שרי מן הבקר ונראה דהוא הדין בכיבוס מותר לערב מעי"ט ולפירושו נראה דשבעה קודם הרגל אליבא דרבנן מותר מבערב י"ט ומדקאמר הכל מודים פירוש אפילו אבא שאול דשרי בשביעי מן הבקר הכא מודה לרבען דלא שרי מן הבקר אלא יש לו דין שביעי לרבען: לוברו ברגד רגד עודה דו מן המנין שדשים או אינו עודה. פירש בתוספות דהוא הדין דמיבעיא לן בקברו שני ימים קודם הרגל וקשיא לן דהא בסמוך משמע דפשיטא בקברו שני ימים קודם הרגל דקאמרינן מאי לאו אסיפא לא ארישא משמע דברישא ניחא ליה ושמא היה הרג רוצה לומר דמרוייהו מיבעי ליה וכי פשיט בעי למיפשט הכל ומשני דלא מיפשוט הכל: דלא גוהגין מצות שבעה ברגד. ימיהו דכרים שבצינעא נוהגין כדמשמע פ"ק דכתוכות (דף ד. ושם) דקאמרינן כל אותן הימים הוא ישן בין האנשים והיא ישינה בין הנשים מסייע ליה לרבי יוחנן וכן פירש הרב בשם רבו ממחגני מצי למיפשט דאינו עולה למנין שבעה דקתני מפסיקין ואין עולין ולכל הפחות איירי לענין שבעה ומיהו יש לומר דנותן טעם מנין לו פשוט דמתניתין איירי שאינו טולה למנין שבעה אימא לענין שלשים: ומראבתו נעשית ע"י אחרים. אפילו בביתו ° אע"יג דאמר לעיל בפ"ב (דף יא:) היתה מלאכתו ביד אחרים בתוך ביתו אסור לעשות בבתיהם מותר ו"ל דהכא מיירי בדבר האבד:

כרב הונא בריה דר׳ יהושע. ג) בעא מיניה אביי מרכה קברו ברגל עולה לו הרגל למנייז שלשים או לא. וראי למנייז שבעה אינו עולה. דהא לא נהג ביה מצות אבילות דהיא פח"ז נתר"י. כי תיבעי לר שלשים דהא קים ביה מצות גילוח שהיא מצות שלשים. אמר ליה אין עולה לו אפילו למגין שלשים ושקלינן וטרינן ודברים פשוטים הי.

שכבר נתעסקו בו ברגל כללו של דבר כל

שהוא משום אבל רגל מפסיקו וכל שהוא

משום עסקי רבים אין רגל מפסיקו קברו

שלשה ימים בסוף הרגל מונה שבעה אחר

הרגל ארבעה ימים הראשונים רבים מתעסקין

בו שלשה ימים האחרונים אין רבים

מתעסקין בו שכבר נתעסקו ברגל ורגל עולה

לו מאי לאו אסיפא לא ארישא איתיביה

רגל עולה לו למנין שלשים כיצד קברו

בתחילת הרגל מונה שבעה אחר הרגל

אומלאכתו נעשית על ידי אחרים ועבדיו

ושפחותיו עושין בצגעא בתוך ביתו ואין

רבים מתעסקין בו שכבר נתעסקו בו ברגל

ורגל עולה לו תיובתא כי אתא רבין אמר

רבי יוחנן יאפילו קברו ברגל וכן יאורי ליה

ר' אלעזר לרבי פרת בריה אפילו קברו

ברגל ת"ר יסקיים כפיית המשה שלשה ימים

קודם הרגל אינו צריך לכפותה אחר הרגל

דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים אפי' יום

אחר ואפי' שעה אחת א"ר אלעזר בר' שמעון

°הן הן דברי ב"ש הן הן דברי בית הלל שבית

שמאי אומרים שלשה ימים וב"ה אומרים

אפי' יום אחד אמר רב הונא אמר ר' חייא בר

אבא אמר ר' יוחנן ואמרי לה אמר (6) י (ליה)

ר' יוחנן לר' חייא כר אבא ולרב הונא אפי'

יום אחד אפי' שעה אחת רבא אמר ∘הלכה

כתנא דידן דאמר שלשה רבינא איקלע

לסורא דפרת א"ל רב חביבא לרבינא הלכתא

מאי אמר ליה אפי' יום אחד יואפילו שעה

אחת יתיב רבי חייא בר אבא ורבי אמי ור'

יצחק נפחא אקילעא דרבי יצחק בן אלעזר

נפק מילתא מבינייהו ימנין לאבילות שבעה

דכתיב יוהפכתי חגיכם לאבל מה חג שבעה

אף אבילות שבעה ואימא עצרת דחד יומא

ההוא מיבעי ליה לכדריש לקיש דאמר ר"ל משום ר' יהודה נשיאה מניז

לשמועה רחוקה שאינה נוהגת אלא יום אחר דכתיב והפכתי חגיכם לאבל

ואשכחן עצרת דאיקרי חד יומא חג יית"ר שמועה קרובה נוהגת שבעה

ושלשים שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד האיזו היא קרובה ואיזו

היא רחוקה קרובה כתוך שלשים רחוקה לאחר שלשים דברי ר"ע וחכמים

אומרים אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים

אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן סכל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל

ורבים מחמירין הלכה כרכים חוץ מזו שאע"פ שרבי עקיבא מקיל וחכמים

מחמירין יהלכה כרבי עקיבא ייראמר שמואל הלכה כדברי המקיל כאבל

רב חנינא אתיא ליה שמועה דאבוה מבי חוזאי אתא לקמיה דרב חסדא

אמר ליה שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד רב נתן בר אמי

אתא ליה שמועה דאימיה מבי חוזאי אתא לקמיה דרכא אמר ליה הרי

אמרו שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד בלבד איתיביה במה

דברים אמורים כחמשה מתי מצוה אבל על אביו ועל אמו שבעה

ושלשים אמר ליה יחידאה היא ולא סבירא לן כוותיה דתניא" מעשה

ומת אביו של רבי צדוק בגימק והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל

את אלישע בן אבויה וזקנים שעמו ואמרו נהוג שבעה ושלשים וכשמת

בנו של רבי אחייה בגולה ישב עליו שבעה ושלשים איני והא יירב בר אחוה

דרבי חייא דהוא בר אחתיה דר' חייא כי סליק להתם אמר ליה אבא קיים

קו א טוש"ע י"ד סימן שנט סעיף ב וואו"ח סי חקמח סעיף ון: כח ב מיי פ״י מהלכות אבל הלכה ח טוש"ע

קש ג מיי׳ שם הלכה ג סמג עשיו דרכנו כ סעיף א נואו"ה סיי תהמח מעיף זו:

ד [טור י"ד סי' שעה]: קר ה ו מיי׳ שם פ״ו הלכה א סמג שם טוש"ע י"ד

תורה אור השלם ו. והפכתי חגיכם לאבל שיריכם לקינה והעליתי על כל מתנים שק ועל כל ראש קרחה ושמתיה כאבל ואחריתה ביום מר:

רבינו חננאל ומסקנא דשמעתא הילכתא

למעשה הנקבר שעה אחת הודם לרגל בטלה הימנו גזרת אבילות (כדפסיק רבינא והלכתא אפני יום אחד או שעה אחת]. אבל (הנקבר) [הקובר] ברגל, לא חיילא טליה ארילות אלא אחר הרגל, תקים שבעת ימי אבילות מיים טוב האחרון שהוא יום טוב שני. ואע"ג דלא נהיג ביה אבילוות) עולה למנין שבעה. ועצרת וראש השנה ויום הכיפורים מפסיקין . אבילות כרגלים. (כדפסי רכיוא והלכתא אפילו יות אחד או שעה אחת). נמצאת אומר מי שמת לו מת בתוך הרגל, נקיט שבעה מיום טוב שני של יום טוב האחרון, ואף על פי שיום טוב שני איז נוהג כו אבילות. ונקיט (ליה) [ל׳] מההוא יומא דמית ביה. ומאן דשכיב ליה יום טוב האחרוז או ביום טוב שני דעצרת, אונהיג אביל(ות) כו ביום, רהוא יום קבורה, והוא מדאורייתא, דכתיב ואכלתי חטאת היום, וכתיב גמי ואחריתה כיום מר, והוא יום המיתה, מדאורייתא ויום טוב שני מדרבנן, אתי דאורייתא ומבטל דרבני, ונהיג ביה אבילות כשאר יומי. מנייז לאבילות שהיא שכעה, שנאמר והפכתי חגיכם לאכל. מה תג שבעה אף אבילות שבעה. ומניין לשמועה רחוקה שאינה נוהגת אלא יום אחד. כבר הקיש הכתוב האבל לחג, . ומצאנו עצרת שהוא חג, והוא יום אחד. ת"ר שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים. שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד, איזו קרובה ואיזו היא רחוקה, קרובה בתוך שלשים לקבורתו, רתוקה לאחר שלשים, דברי עקיבא. וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו נוהגת בר כר חנה אמר ר' יוחנו. כל מקום שאתה מוצא

שבבר נתעסקו בו ברגל. תנחומין וברכה בשורה והרי"ט דפירש לענין הברחה חולק על מחזור מויטר"י שפירש בשם רש"י שהיה אומר ° שאין עושים הבראה ברגל הואיל וליכא אבילות ולאחר הרגל נמי לא יעשוה הואיל ובטלה סעודה ראשונה

פי" דמספקא ליה לרש"י אי הבראה במועד אי לאחר המועד דשמא הבראה אינו עסקי רבים הואיל ויחיד יכול לעשות ועל הברחה פירש לקמן כל יום ראשון אסור לאכול משלו אפי׳ אוכל שתי פעמים ביום דהא לא קאמר גמרא סעודה ראשונה אלא יום ראשון:

שלשה ימים אחרונים אין רכים מתעסקין כו. פיכש בתוספות דהוא הדין דמלאכתו נעשית ע"י אחרים: אמר רבי יוחנן אפילו יום אחר אפי' שעה אחת. קשיא לי דהא אית ליה לר' יוחנן") הלכה כסתם משנה:

מה חג שבעה. ובירושלמי אימא שמונה כשמונה דחג ומשני שמיני רגל בפני עלמו הוא ומויעש לאביו אבל שבעת ימים ובראשית נו לא מצי לאתויי דהתם קודם קבורה היה ובירושלמי משני דחין למידין מקודם מתן חורה והתם בירושלמי מייתי קראי טובא:

כל מקום שאתה מוצא יחיד מקיל ורכים מחמירין. והוא הדין 'חיד מחמיר ורבים מקילין הלכה לרבים ומשום דהכא איירי ביחיד מקיל נקיט הכי וכל מקום לאו דוקא דנהרבה מקומות פוסק כדברי היחיד והיכא דאתמר אתמר ועוד דבעירוב אומר הלכה כדברי המקיל אפי׳ לגבי רבים מיהו התם היינו ריב"ל ולא רבי יוחנן פר' מי שהוליאוהו ועירונין מו.): יחידאה היא. ואף על גב דלעיל נקיט וחכ"ח:

סאייבו קיים. עדיין לא השיבותיך על אייבו כך פי׳ בקונטרס

וקשה שהיה לר' חיים לומר חמך קיימת ולא אימא דמשמע אמו של ר' חיים ועוד דרב היה לו להשיב חבם ולא היה לו לקרות אביו בשם אייבו ונראה שר"ח גורם א"ל אבא קיים א"ל אבא קיים אימא קיימת א"ל אימא קיימת פירש ר' חייא היה שואל על אביו ואמו ורב היה משיב לו על אביו ואם שלו ואין לנו להקשות מה לנו לומר דרב בר אחוה דרבי חייא ובר אחתיה בשלמא לפירוש ראשון הביאו לומר מה היה חושש ר' חייא על אביו ועל אמו של רב כי לפירוש זה נמי י"ל דהולרך יפה שלא תאמר מה היה לו לרב להשיב על אביו ואמו שלו כמו כן היה לו להשיב שאר בני אדם קיימין אבל השתא קמ"ל שהיה משיב לו לפי שהיה אחיו של ר' חיים ונוח לו להשמיעו חדשות טובות דלה ליתה לה ובשר לקרובים כדאמרינן בריש פסחים (דף ג: ושם) לא ובשר לסוסים ולחמורים וי"ג אמר ליה אבא קיים אמר ליה אימא קיימת א"ל אימא קיימת אמר ליה אבא קיים וכפר״ח וכענין שפירש ר״ח לגירסת

אמר ר״ח (ב) ורכי חייא היה שואל על אביו ואמו שלו והוא משיב על אביו ואמו של עצמו ומה שלא היה משיב לו כמו גירסת ר״ח שאם היה משיב לו אבא היים כשהיה שואל על אביו שלו משום דהוה משמע שהיה משיב לו על אביו של רבי חייא שהיה רגיל להרות אבי אביו אבא: עולה

מחמירין הלכר כמחמירין, חין מזו, שאע"פ שר' עקיבא מקיל וחכמים מחמירין, הלכה כר' עקיבא. דאמר שמואל הלכה כדברי המקיל באבל. וכיון דר' יותנן הורה כהא דשמואל, הלכתא כותיה לעולם כדברי המקיל באבלן. היא רוניא, במה דברים אמרים כי שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד, בהי מתי מצוה. פיי בחמשה שמצוה להתאבל עליהן, והן בנו ובתו אחיו ואחותו ואשתו. אבל על אביו ועל אמו, אפי שפועה רחוקה נהגת שבעה ושלשים. לית הלפתא כוותיה, דהא יחיראה היא, כלומר אלישע כן אבויה וה: זקנים שהיו עמו והורו בשמועה רחוקה לנהוג שבעה ושלשים, יחירים הן, ולא סבירא לן כוותייהו. דהא רב חסדא ורבה הורו על אביו ועל אמו בשמועה רחוקה שלא לנהוג אלא יום אחד.

 ל) [מוספי פייב], כ) נצייל כל שהוא משום אבל רגל מפסיקו. שלריך להשלימו אחר הרגל כיון דכי ישב שני ימים לפני הרגל צריך להשלים ולישב חמשה ימים אחר הרגל: כל שהוא משום עסקי רבים. כלומר תנחומי רבים אין רגל מפסיקו [כדי] שיהא לריך להשלים ולעסוק בו אחר

הרגל אלא מתעסקין בו ברגל: ארבעה

ימים הרחשונים. של חחר הרגל רבים מתעסקים בו ומשלימין לשלשה שנתעסקו ברגל שכבר נתעסקו בו ברגל שלשה ימים: ורגל עולה. למנין שלשים: מחי לחו חסיפה. הח דתני דרגל עולה למנין שלשים היינו אסיפא אקברו ברגל ותיפשוט מינה דכי קברו ברגל עולה למנין שלשים וקשיא לרבא דאמר אינו עולה: לא ארישא. הא מהדר אקברו שני ימים קודם הרגל רגל עולה לו למנין שלשים דהתם ודחי עולה לו הואיל וכבר התחיל באבילות אבל קברו ברגל לא ידענא: בחחילת הרגל. ביום רחשון של רגל וקשיח לרבה: שכבר נחעסקו ברגל. כל שבעה: אפילו קברו כרגל. רגל עולה למנין שלשים ולא מיבעיא קברו קודם הרגל: מנא דידן. היינו תנא אן שו דברייתה: כמה דברים אמורים. שאינה נוהגת אלא יום אחד: אלא המשה. מהני שבעה מתי מלוה דכתיב בקרא (ויקרא כא) בנו ובתו מחיו ומתותו ומשתו: יחידפה הים. ולא ר' עקיבא דלר"ע לא שנא אביו ואמו לא שנא שאר קרוביו: כגינוק. מקום: רב כר אחוה דר' חייא דהוא כר אחמיה דר' חייא. דרבי אחא מכפרי נשא לאה והוליד ממנה אייבו מתה ונשא רחל ולה בת מאיש אחר וממנה נולד רבי חייא ונשא אייבו הבת ונולד להן רב ונמלא רב בר אייכו בר אחוה דרבי חייא מאבוה ובר אחתיה מאמיה: כי סליק. רב מעירו דבבל לא"י שהיה רבי חייא שם: א"ל. רבי חיים לרב: אבא קיים. ר"ל אייכו אביך קיים הוא:

להו), ג) נלקמן כא.), ד) עירובין מו., כ) (שם), ו) לעיל יח. יט: לחמן כב. כו: טירוביו מו. ובכורות מע. חוליו ל.ז. ו) נויר מד. שמחות פי"ב, ה) פסחים ד. וסנהדרין ה.ן, ש) [ל"ל למשנה], י) [שבח מו.], כ) שייך לע"ב. הגהות הב"ח (A) גם' ואמרי לה אמר ליה ר׳ ייחנו לר׳ חיים בר חבח

ור׳ חייא כר אבא לרכ (ב) חום' ד"ה חייבו כו' לגירסת ר"ח דר׳ חיים היה שוחל כוי כשהיה שוחל על חביי שלני הכה חשמנו ככי כנ"ל ומיכת משום נמחה:

גליון הש"ם בכל אורר ליה דבי אלטו-לרבי פרת בריה. עיין נדה דף מ ע"ל מוס' ד"ה ואמר כ' פדת: שם הי הז. כעין זה כתוכות דף ס ע"נ: תום' ר"ה שכבר כו' שאין עושין הבראה ברגל. עי' לקמן דף כד

הגהות מהר"ב רנשבורג

ע"ב מום׳ ד"ה חלח:

אן רש"י ד"ה מגל דידו היינו תנל דברייתל. נ"ב תנא דמתני נמי קאמר שלשה ימים קודם הרגל ול"ע וגלע"ד דרש"י אתי במחניחיו דלהמשנה לחו דוקה שלשה ימים חלה אפילו שעה אחת והיינו מדקתני כמשנה דרגלים משא"כ הכא מפסיהיו בברייתה שלשה ימים דוקה דהא לא קתני פסיקין ועוד דפליגי נמי חכמים עלה ולרש"י מיושב קושים המום' בד"ה אמר ר' יוחט והתוספות לשיטתם מקשים דפירשו לעיל במשנה כהיש מפרשים דשלשה ימים דוקא יקלת מוה כיונתי לבעל יד דוד יכ"כ בעל שושנים לדוד:

מוסף רש"י

שמועה קרובה נוהגת שבעה, לרחינה ולתכנוסת. ולגיהון מיום שנשמע לו וערוריו חום. רב בר אחות דר׳ חייא דהוא רר אחמים דר׳ חייא אייבו אביו של רב אחיו של ר' חיים היה מן השב כדחמרינו בפ"ה דסנהדריו (ה.) אייבו וחגא ישילא ומרתא ור' חייא כולהו בני דר׳ אחא מכפרי הוו. ואימא שהימה אמו של כב אמומו של ר׳ חיית היתה מן התם ופחחים דו בי בליה. כנ מעירו, מככל לחרך ישרחל, שהיה ר' חיים שם, אמר ליה. ר' חיים לרב חייבי אביך הוא קיים (פסחים ד).

פסחים ד. וש"נו. ג) ושמחות

פ"דן, ד) כמוכות דן, כ) ג"ו

שם. ו) נ״ו שם. ו) וער׳

תוספות סנהדריו ם. ד"ה

אמיא וכון מה שהניתו סוגיי

דהכא בתימהו.

תורה אור השלם

ו. וַיָּקָם אִיוֹב וַיִּקְרֵע אָת. ו מְעלוֹ וַיְגָוֹ אָת ראשוֹ

הגהות הכ"ח

(6) דש"ר ד"ה פֿ״ל פֿימפֿ

כו׳ כלומר עד שאתה שואל:

(ב) ד"ה והולך כו׳ ללמד

הלכה לתלמידים נתכוין:

(ג) ד"ה כל שמתחבל וכו" כשהוא מתאבל על בן שלו

. ותיכת פי' נמחק:

איוב א כ

וִיפל אַרְצָה וַיִּשׁתְחוּ:

שולה דו. פירוש הרגל עולה לו למנין שאינו נוהג אלא יום אחד: קורע או אינו קורע. דוקם כענין זה מיבעי ליה לפי שהיה חייב לקרוע בשעת שמועה חבל שמע שמועה רחוקה בחול אינו קורע כלל ואפי׳ על אביו ואמו וכן קאמר נמי בסמוך

> כי תניא ההיא בכבוד אביו ואמן והכי משמע לעיל דלא מצינו לר' חייא שקרע אע"פ שהיה אביו ואמו לגירסת ר"ח וא"ת אי מהא משמע דאינו קורע על אביו ואמו אמאי לא קחמר ש"מ דחינו קורע יש לומר דאינו מביא ש"מ כי אם ממה שראינו שעשה אבל ממה שלא ראינו אינו מביא ראיה מכל מקום מדלא קבעי הש"ם כלל אם רבי חייא קרע משמע א"ל לקרוע וכתשובת רבינו זקיני פי׳ דחינו הורע על שמועה רחוהה אפי׳ על אביו ואמו והרי״ן וגם בתום׳ הרב מסופק והא דאמר בסמוך מי שאין לו חלוק וכו' מיירי כגון שהיה שאול מחבירו או נחמלא קרעים ונראה לי שיש לסמוך יותר על ה"ג מרב למח גאון דאין קורעים לאחר לי יום אלא על אביו ואמו בלבד וברכת אבלים נחלקו בה"ג אם שמע בשבת אם חייב לברך ברכת אבלים דיש מפרשים דנקרא דברים שבלינעא וי"א כיון דמברכין בג' או בעשרה

לאו דברים שבלינעא הוא: ואחותו נשואה בין מאכיו בין 63 מידנוי מאמו. אלא אפיי נמי: າກຽກ שניים שלחם. פי׳ הנולדים מהן אבל באחיהם ובנשוחיהם היה מסופק בתוספות הרב בשם רבו ולא ידענא מאי שנא: על אבי אביו ועל בן בנו. פירוש

בתוספות הרב בשם רבו דהוא הדין אבי אמו וכת כתו: באפה נהוג אבילות. פירוש

בתוספות בכל דיני אבלות נעילת הסנדל ורחיצה וסיכה וכולן כל זמן שהוא בפניה ובפ״ק דכתובות (דף ד:) קאמר עמו נבית ושמא באפה דוקא או שמא בכל הבית: ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו. בחמין קאמר דאילו

בנונן היא נמי מותרת: אלא בחמיו וחמותו. והוא הדין היא נוהגת עמו בחמיה וחמותה והא דקתני לעיל כל שתתחבל עליו תתחבל עתו בכל שחר קרובים קאמר אבל אשתו יש חילוק בין חמיו וחמותו לשאר קרובים: אתא בריה קרע באפיה. לסיות נוהג עמו אבילות ותימה כיון דקרע כבר וכי לריך לקרוע כלל לפני הקרובים ושמא לאשמועינן דבאפיה נוהג אבילות והר"א פירש אתא בריה קרע באפיה לפי שאמימר קרע מיושב ואתא בנו להזכירו שהוא טעה לקרוע מיושב והקריעה זה עשה בנו של אמימר ועל ידי כך נזכר

אמימר וקרע פעם שניה מעומד:

636

א"ל אימא היימה. בלשון שאילה הוא כלומר (4) שאתה שואל על אבי שאל על אמי שאף היא אחותך: א"ל. כ' חייא ואמך אחותי קיימת היא: א"ל. רב אבא קיים עדיין לא השבחיך עליו וממילא הבין. ויש אומרים בניחותא היה רב משיבו על מי שאינו שואל כדי שיבין

יוליה דבר שקר מפיו: חלוך מנעלי. להתחבל על חחי וחחותי: והולך כלי אסרי לבית המרחץ. ללמד הלכה (כ) נתכוין שאין שמועה רחוחה לחחר שלשים נוהגת חלח יום חחד ומקלת היום ככולו: למולחי הרגל נעשית רחוקה. דהוי שלשים יום: אינה נוהגת אלא יום אחד. אע"פ דכי שמע עדיין היתה קרובה עולה הרגל להשלים שלשים דהוי שתועה רחוקה: אינו קורע. עכשיו דנוהג יום אחד לשמועה רחוקה: היינו דליכה הכילות שבעה. כלומר משום הוכע אינו קורע: דליכא שבעה אע"ג דליכא שבעה והולך. אחר שבעה: אכל מחאכל עליהן. על אומן קרובים: אחיו מאמו. שלא

עמו. כלומר מתאבל עם אביו כשהוא

מתחבל על חב שלו נמנח זה מתחבל

על אבי אביו וכן כל שמתאבל עליו

כגון שמתחבל על בנו מתחבל עמו

כלומר מתאבל עם בנו כשהוא מתאבל

שני על בן שלו ונמלא זה מתאבל (ג)

על בן בנו: היינו חנה קמה. של

רבי שמעון: עמו כבית. דתנה קמה

לא בעי שיהא אביו או (בן) בנו עמו

בבית ויושב עמו וחכמים בעו עמו

בבית: כי האי. ענין דא"ל רב לר׳

חיים וכו': באפה. דמיחתך כשהים

אבילה דהאי נמי כל שמחאבל

עליו כגון אשתו מתאבל עמו בפניו:

לידונייםה. פעודות דחבל: קשיין

אהדדי. דהכא קתני מלעת לו

מטתו והכא קתני כופה מטתו: בשאר

הרובי אשתו. מלעת לו מטתו: אחא

בריה. הדר אמימר קרע באפיה

דבריה: קם קרע. פעם שלישית:

אודייוי

מן הכלל וקשה בעיני לומר שרב

גליון הש"ם מאביו דקרא משמע מאביו שלא נמ' והולך אחרי כלי. עיין לקמן דף כד ע"ב חוספות מחמו: אחותו נשוחה בין מחביו בין ד"ה אלא קרוביו: שם מי מאמו. דבקרא לא אשכחן אלא שאין לו חלוק. עיין לקמן לבי אבתולה: על שניים שלהן. דף כד ע"ח מוספות ד"ה וכל הרע ובתוספות ד"ה כי חביו ועל כן בנו ועל כן בתו ועל כן מנים: חחותו: כל שמחחבל עליו מחחבל

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גם' הוסיפו עליהן אחיו ואחותו הבחולה מאמו ואחותו נשואה כו'. ג"ב ניין ריטכ״ה:

מוסף רש"י

אמר ליה. רג, אימא קיימת. כלשון שאילה, כלומר עד שאחה משאיל על אבי שאל על אמי שאף היא לתותך (פסחים ד.). אמר ליה, עוד כ' חייל לרכ יאימא אחותי היימת. א"ל. רכ, אבא קיים, ואכי כלום קיים הוא, עדיין השיכותיך עליי ומחליו הכין. יי"ל בניסומל היה משיכו רב על מי שאינו שיאל כדי שיכין מן הכלל יקשה בעיני לומר שיולית רב דבר שקר מפיי שט:. חלוץ לי :שס:. חלוץ מנעלי להחתרל על תחי ומסותי. והולד אחרי כלי לבית המרחץ. הלכה לחלמידים נחכוין, שאיו שמיעה רחוחה שלאחר אחד ומהלמי ככולי ואינו לריך לישב כל היום כולו, מדחמר ליה והולך לי כלי חחרי לבית המרחן ולח המתין עד למחר, חלמה ליה רב לחייא בריה. כשמת חמיו (כתובות ד:). אינו רשאי לכוף את אשתו. בימי אכלה כשמת אמה שם. פוקסת. מעברת שרק על פניה ושם. מוזגת לו את הכום. ילא חיישינן להרגל

.mm - **537**

אמר ליה "אימא קיימת אמר ליה אימא קיימת א"ל אבא קיים אמר ליה לשמעיה יחלוץ לי מגעלי יוהולך אחרי כלי לבית המרחץ שמע מינה חלת שמע מינה מיאבל אסור בנעילת הסנדל ושמע מינה שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחר ושמע מינה יימקצת היום ככולו רבי חייא לחוד רבי אחייה לחוד אמר רבי יוסי בר אבין ישמע שמועה קרובה ברגל ולמוצאי הרגל נעשית רחוקה עולה לו ואינו נוהג אלא יום אחד תני רבי אדא דמן קסרי קמיה דר' יוחגן ישמע שמועה קרובה בשבת ולמוצאי שבת נעשית רחוקה אינו נוהג אלא יום אחד קורע או אינו קורע רבי מני אמר יאינו קורע רבי חנינא אמר קורע אמר ליה רבי מני לר' חנינא בשלמא לדידי דאמינא אינו קורע היינו דלא איכא אבילות שבעה אלא לדידך דאמרת קורע קריעה בלא שבעה מי איכא ולא והתניא איסי אבוה דרבי זירא ואמרי לה אחוה דרבי זירא קמיה דר' זירא °מי שאין לו חלוק לקרוע ונזרמן לו בתוך שבעה קורע לאחר שבעה אינו קורע עני ר' זירא בתריה במה דברים אמורים בחמשה מתי מצוה "אבל על אביו ועל אמו קורע והולך כי תניא ההיא לכבוד אביו ואמו ת"ר כל האמור בפרשת כהנים שכהן מיטמא להן אבל מתאבל עליהן ואלו הן אשתו אביו ואמו אחיו ואחותו בנו ובתו *! הוסיפו עליהן אחיו ואחותו הבתולה מאמו ואחותו נשואה בין מאביו ביז מאמו יוכשם שמתאבל עליהם כך מתאבל על שניים שלהם דברי ר"ע רבי שמעון בן אלעזר אומר אינו מתאבל אלא על בן בנו ועל אבי אביו וחכ"א כל שמתאבל עליו מתאבל עמו חכמים היינו תנא קמא איכא בינייהו עמו לבבית ייכי הא דאמר ליה רב לחייא בריה וכן א"ל רב הונא לרבה בריה באפה נהוג אבילותא בלא אפה לא תינהוג אבילותא מר עוקבא

שכיב ליה בר חמוה מבר למיתב עליה שבעה ושלשים על רב הונא לגביה אשכחיה אמר ליה צודנייתא בעית למיכל לא אמרו לכבוד אשתו מאלא חמיו וחמותו דתניאי מי שמת חמיו או חמותו יאינו רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקםת אלא כופה מטתו ונוהג עמה אבילות וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה רשאה להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתה ונוהגת עמו אבילות ותניא אידך יאף על פי שאמרו אינו רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת באמת אמרו מוזגת לו את הכום ומצעת לו ממה ומרחצת לו פניו ידיו ורגליו קשיין אהדדי אלא לאו שמע מינה כאן בחמיו וחמותו כאן בשאר קרובים שמע מינה תניא נמי הכי לא אמרו לכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו בלבד אמימר שכיב ליה בר בריה קרע עילויה אתא בריה קרע באפיה אידכר דמיושב קרע קם קרע מעומד אמר ליה רב אשי לאמימר קריעה ידמעומד "מנלן דכתיב וויקם איוב ויקרע את מעילו א וטוש"ע י"ד מי' מג מעי' :(3'

עין משפמ

נר מצוה

ב (שם פעיף ב): ג (מיי פ"ה מהלי אבל הלי א טוש"ע י"ד סי שפנ מעיי או:

קיא ד מיי׳ פ״ו מהל׳ חכל הלכה א סמג עשין דרננו ג עוש"ע י"ד סימן

חב סעיף א: קיב ה ו מיי שם הלכה נ ממנ שם נוש"ט י"ר שם סעיף ה ווטוש"ע א"ת פר' מקמח סער' יון: קינ ז מיי שם הלי ח טוש"ע י"ד שם פעי ד ווסי שת סעיף יחן: כיד חטמיי פ״משם הלכה י טוש"ע י"ד

סימן שמ סעיף יח: קבו י מיי שם פ״ב הנכה א סמג שם מוש"ע י"ד סימן שעד סעיף ד: המו כל מתיי שם הלכה

בין נימיי שם הלי ה טוש"ע שם וסימן שפת מעים ו: היה ם מיי עם פ״ח הלכה א סמג שם טוש"ע י"ד סימן שמ סעיף א:

רבינו חננאל

וטור כ׳ שניא והו טל אריי ועל אמו בשמועה רחוקה יום אחד. ולמדנו ממנו שלשה דברים, למדנו כי אסור בנעילת האכל הסנדל. וכי שמועה רחוקה אינה נוהגת אלא יום אחד. וכי מקצת היום ככולו. תני ר׳ אדא קמיה דר׳ יוחנן, ןשמען שמועה קרובה בשבת ולמוצאי שבת נעשת רחוקה, עולה לו ואינה נוהגת אלא יום --אחד, וכן אמר ר' יוסי בר' אבין, שמע שמועה קרובה ברגל ולמוצאי הרגל נעשת רחוסה אינה נוהגת אלא יום אחד. כללו של דבר כל יום שמועה שאינו נוהג בו אבילוןתן כאלו עדיין לא שמע. השומע שמועה רחוקה ברגל, קורע או אינו . קורע, ר' חנינא אמר קורע ר׳ מני אמר אינו קורע וכל היכא דליכא עליה אבילות שכעה אינו קורע, איני והתני איסי אכוה דר' זירא. מי שאין לו אלא חלוק אחד ונזדמן לו חלוק, בתוך שבעה קורע, לאחר שבעה אינו קורע. הנה קורע בתור שבעה ואע"פ שאינו נוהג אחר הקריעה שבעה. וכי תימא משום דהיא בתוך שכעה, ועוד . הא תני ר' זירא בתריה, . כמה דברים (אמורים) בה׳ מתי מצוה, פי חמשה השבעה מצוה להתאכל עליהם. אבל על אביו ועל אמו קורע והולך. הנה שאין . שם אכילות [וןקורע. ופרקינו כי תניא היא דר׳ וירא לכבוד אביו ואמו. גרסינן בפרק יש ככור לנחלה, מת הכן כיום כיום ל"א. וחייב לתח ה' סלעים לכהן. ד׳ עקיבא

אומר אם נהן לא יטול ואם לא נתן לא יתן. אמר רב אשי, הכל מודים לענין אבילות. דיום שלשים כיום שלפניו דמי, וחשוב דביום שלשים ואחד שמע, והנה 🕩 היא שמועה רחוקה ואינו נוהג אלא יום אחד בלבד. כשמואל דאמר הלכה כדברי המיקל באבל. ת״ר כל האמור בפרשת כהנים כהן מיטמא להן. אבל מהאבל עליהן. ואלו הי, אביו ואמו בנו ובתו אחיו ואחותו ואשתו. הוסיפו עליהן, אחיו ואחותו בתולה מאמו ואחותו נשואה מאביר. וכשם שמתאבל עליהן כך מתאבל על שניים [שלהם], דברי ר' עקיבא. ר' שמעון כן אלעזר אומר אינו מתאבל אלא על אבי אביו ויעל כן בנו. וחכמים אומרים כל שמתאבל עליו מתאבל עליוהן. וקיימא לן כחכמים. ואוקימנא עמו כבית. כגין ראוכן שמת לו בן נוהג יעקב אביו עמו בבית בלבד. וכי הא דאמר ליה רב לחייא בריה, ווב הונא אמר לרבה בריה, חמיך וחמותך שמתו ואשתך מתאבלת עליהן, באפה, כי בבית עמה נהוג אבילות. שלא בפניה לא תנהוג כלל, מפני כבוד אשתו. אמר ליה רב הונא למר עוקבא, לא אמרו לכבוד (אשחו) אלא חמיו וחמותו בלכד, ותניא כווחיה, וכדתניא, מי שמח חמיו און חמותו, כופה מטתו וגוהג אכילות עמה, וכן (הם)(היא) שמת חמיה או חמותה, אינה רשאה להיות כוחלת ופוקסת, אלא כופה מטתה ונוהגת עמו אכילות. ירושלמי תני ארוסתו לא מתאבל ולא אונן עליה. תני כל שמתאבלןיךן עליו מתאבלין עמו. רב מתה אתיתו פקיד לחייה בריה כד תהא סליק לגבאי של נעליך מעל רגליך. אמימר שביב ליה כר ברא, קרע עליה. אמר (ליה) (לא) קרעתי מעומד, קם קרע מעומד. אמר ליה רב אשי, ומנא לן דבעינן קריעה מעומד, אמר ליה דכתים ויקם איום ויקרע.

אלא מעתה יועמד ואמר לא חפצתי לקחתה

ה"נ והא תניא שבין יושב בין עומד בין

מומה א"ל התם לא כתיב ויעמוד ויאמר הכא

כתיב ויקם ויקרע אמר רמי בר חמא מנין

לקריעה שהיא מעומד שנאמר יויקם איוב

ויקרע דלמא מילתא יתירתא הוא דעבד דאי

לא תימא הכי יויגז את ראשו ה"ג אלא

מהכא יויקם המלך ויקרע את בגדיו יודלמא

מילתא יתירתא עביד דאי לא תימא הכי

וישכב ארצה ה"ג והתניאס כישב על גבי וישכב

מטה על גבי כסא על גבי מאורייני מ(גדולה

ע"ג קרקע מכולן) לא יצא ידי חובתו וא"ר

יוחנן שלא קיים כפיית הממה א"ל כעין

ארצה ת"ר יואלו) דברים שאבל יאסור

בהן יאסור במלאכה יוברחיצה ובסיכה

ובתשמיש הממה ובנעילת הסנדל יואסור

לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות

במשנה במדרש ובהלכות ובהש"ם ובאגדות

הואם היו רבים צריכין לו אינו נמגע ומעשה

ומת בנו של ר' יוםי בציפורי ונכנם לבית

המדרש ודרש כל היום כולו רבה בר בר

חנה איתרעא ביה מילתא סבר דלא למיפק

לפירקא א"ל ר' חנינא אם היו רבים צריכין

לו אינו נמנע סבר לאוקמי אמורא עליה

א"ל רב יתניא ובלבד שלא יעמיד תורגמז

ואלא היכי עביד כי הא דתניא מעשה ומת

בנו של ר' יהודה בר אילעאי ונכנם לבית

המדרש ונכנם ר' חגניה בן עקביא וישב

קים א מיי פ״ד מהלי

סמג עשין נב טושייע אהייע

סי' קסט סעי' סד: קב ב מיי' פ"ה מהלי אכל

כבא ג מיי שם הלי ל

טוש"ע י"ד סימן שפ סעיף

:6

קבב דהוז מיי שם

טוש"ע שם וסימן שפל

:ה פעיף

קבג ח מייי שם פ"ד

ווטוש"ע א"ה סימן לח

סעיף כן:

רבינו חננאל

אי הכי בעניין חליצה,

דכתיב ועמד ואמר לא

והתניא כיו עומד כיו יושב

בין מוטה, חליצתה כשרה.

אלא מהכא, ויקם [המלך]

ויקרע את בגדיו. ודלמא

קריעה מעומד מלתא

יתירתא הוא דעבד, כמה

דעבד בשכיבתו ארצה

דלא הוה צריך, דתניא ישן

. על גבי מטה על גבי כסא

על גבי אידני וגדולהו

מכולן, על גבי קרקע לא

יצא, ואמר ר׳ יוחנן שלא

(יצא) קיים כפיית המטה.

. אמר ליה, מאי וישכב

ארצה, לאו ארצה ממש

הוא, אלא כעין ארצה.

יוחנן אמר וישכו אתו

לארץ, אינו כתוב על

הארץ, אלא לארץ, בדבר

הסמוד לארץ, מיכז שהז

ישינין על מטות כפויות,

וכיון שישן על מטה כפויה

ויטור בלילה ווזרר שהוא

אכל. אלו דברים שאבל

אסור בהן, במלאכה,

ובנעילת הסנדל, בתשמיש

בתורה בנכיאים ובכתובים

ולשנות במשנה ובמדרש

ובאגדות. ואם היו רכים

צריכין לו אינו נמנע.

ומעשה ומת בנו של ר׳

יוסי בצפורי, וכתו של ר׳

בבית שערים, ויצאו ודרשו

כל היום. ואסיקנא, וכלכד

שלא יעמיד התורגמו. אלא

יושב לו אחר בצידו של

אבל ולוחש לו, והוא

ת"ר אבל שלשה ימים

הראשונים אסור להנית

תפילין, משלישי ושלישי

בכלל מנית. ואם באו פנים חדשות אינו חולץ, דברי

אומר, משני ושני בכלל

מניח, ואם באו פנים חדשות חולץ. אמר עולא

בחליצה, שאם באו פנים

חדשות משלישי ואילך אינו תולשלו). והלכתא

כרבא דאמר כיון שהגיח

בהנחה, שמיום שני מניח. מאי טעמא דר׳ אלעזר,

דכתיב ויתמו ימי בכי אבל

משה, מיעוט ימי אבל שנים. ור׳ יהושע אמר

ואחריתא כיום מר, יומא קמא בלבד.

הלכתא כר׳

ובסיכה.

בהלכות

לתורגמז.

אליעזר

ברחיצה.

וכתלמוד

משמיע

הלכה ית:

סמג עשין דרככן ג

הלכה טו סמג שם

הלכה ע עוש"ע שם

שפח סעיף

יבום וחלינה הלי ו

אודייני. מכתשת גדולה: מכולם. אמרו אפי׳ ישן ע"ג קרקע לא א) יכמות קג., ב) לקמן כז. ע"ם, ג) נעי' חוס' כ"ב ינא עד שיכפה מטתו וישב עליה: כעין ארנה. כלומר שכפה מטתו קמד. ד"ה אודייני], וישב עליה ולעולם קריעה מעומד: ואסור לקרוח. כדאמרינן לעיל ד) [גירסת הרי"ף (דף רצה:) גדולה מכולן אמרו (דף טוג) מדאמר רחמנא ליחוקאל האנק דום. והא דאמר (סוכה דף אפילו על גבי קרקע לא יצא כרץ, ב) ול"ל אלון, ו) [מס׳ כה.) אבל חייב בכל המלות האמורות בתורה חוץ מן התפילין התם שאר שמחות פ"הן, ז) ושמחות מצות בעלמא אבל הני אית בהו פ״ו], ס) [עי׳ נהר״ן דסוכה (דף רמב.) ד"ה מכל חייב שמחה: רבים לריכים ליה. לדרשה: וכו' וחכין למה נהע כהך סבר לחוקמי חמורה עליה. תורגמן: לישנאן, ע) נעי׳ נהר״ן שםן, ושלישי בכלל. מותר להניח תפילין י) לעיל כ.. כ) ווע"ע חום׳ יכמות קג. ד"ה כין ותום׳ דעיקר אבילות אינו אלא ב' ימים: שבועות ל. ד"ה מנוה ואם כאו פנים חדשום. ביום ג' ותוספות ובחים טו. ד"ה מיושב), אפ״ה אינו חולך תפילין אע״ג דאיכא

> תורה אור השלם ו. וכראו לו זכני עירו ַרברו אַלִּיו וְעָמֵד ואָמר לא חפצתי לקחתה: דברים כה ח

למיחש דלמה אמרי [בשני] ימים

הראשונים נמי הניח תפילין: רבי

יסושע אומר וכו'. דעיקר אכילות

אינו אלא יום אחד: ואם באו פנים

חדשוח. ביום שני חולך תפילין:

מ"ט דר"ה. דסבר עיקר חבילות שני

ימים: דכסיב ויסמו ימי. דמשמע

ב' ימים: עיקר מרירא יום אחד.

אבל אבילות ב' ימים: הלכה כר"א

בחלילה. שאם באו פנים חדשות

בג' אינו חולץ והלכה כרבי יהושע

בהנחה דבשני מותר להניח תפילין:

בשני לעולה חולך. בשלישי קחמר

הלכה כר"א דאמר אינו חולך אבל

בשני לא ידענא אי חולך אי לא:

חולך ומניח. בשני אפי׳ מאה פעמים

ביום וכי באו פנים חדשות חולך וכי

ליכא פנים חדשות מניח: **רבא אמר**

כיון שמנית. בשני שוב אינו חולך

לפנים חדשות: והאמר רבא. לעיל

(דף כ.) בכפיית המטה הלכה כתנא

דידן דאמר ג' ימים עיקר אבילות

ה"נ נבעי ג' ימים (6) להניח תפילין:

מלוה

בצדו יולחש הוא לר' חנניה בן עקביא ור' חנניה בן עקביא לתורגמן ותורגמן

השמיע לרבים ת"ר אבל ג' ימים הראשונים אסור להניח תפילין יימשלישי

ואילך ושלישי בכלל מותר להניח תפילין ואם באו פנים חדשות אינו חולץ

דברי ר"א ר' יהושע אומר אבל ב' ימים הראשונים אסור להניח תפילין

יימשני ושני בכלל מותר להניח תפילין ואם באו פנים הרשות חולץ אמר

רב מתנה מאי טעמא דר"א דכתיב יויתמו ימי בכי אבל משה אמר רב

עינא מ"מ דר' יהושע דכתיב ואחריתה כיום מר ורבי יהושע נמי הא כתיב

ויתמו ימי וגו' אמר לך שאני משה דתקיף אכליה ור"א נמי הא כתיב

ואחריתה כיום מר עיקר מרירא חד יומא הוא אמר עולא הלכה כר"א

בחליצה והלכה כר' יהושע "בהנחה איבעיא להו בשני לעולא חולץ או אינו

2. וַיְּקָם איוֹב וִיקְרֵע אֶת מעלו וייָגו את ראשו ויפל אַרצה וישתחו:

3. וַיִּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרע אֶת בגדיו וישכב ארצה וכל נצבים עבדיו בְנָדִים: שמואל ביג לא 4. ויבכו בני ישראל את משה בערכת מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה:

רברים לד ח 5. והפכתי חגיכם לאבל שיריכם לקינה והעליתי על כל מחנים שק ועל כל ראש קרחה ושמתיה כאכל יחיד ואחריתה כיום מר:

עמום חי

הגהות הכ"ח (6) רש"י ד"ה והחמר רבה כו' נכעי ג' ימים שלא להנים תפילין:

גליון הש"ם

נמ' ודלמא מילתא יתידתא. עיין לקמן דף כו ע"ל חד"ה משכם: תום' ד"ה אלו דברים וכו' עגין עשיפת ישמעאלים. עי׳ לקמן דף כד ש"מ תום' ד"ה ושמוחל

מוסף רש"י

ואם היו רבים צריכין לו. ללמוד ממנו (חודי

אלא מעתה ועמר ואמר ה"נ. משמע ועמד ואמר היינו אפי׳ מיושב והא דאמרינן פרק מלות חלילה (יכמות דף קו.) בתי עמודי לכתחילה שמא לריך עמידה מדרבנן מיהו קשה דועמדו שני האנשים (דברים יט) דבעינן עומד וי"ל דועמד ואמר ודאי משמע

דף ימ:) אבל ועמד לחוד לא משמע הרי הוא כמת ואע"פ שהתפלל עליו

אלו דברים שאבל אסור בהן. הכא לא חשיב דברים שמלווה עליהן כגון כפיית המטה ועטיפת הראש דלא חשיב אלא מילי דאסור בהן תפילין ושחילת שלום לח חשיב דאין זה כל ימי האבל כדאמר לקמן תכבוסת לא חשיב דהויא בכלל רחיצה אע"ג דלעיל (דף טוג) מייתי חרי קראי לרחיצה ולתכבוסת אבל הני דלא נוהגים כל השבוע לא לאפוקי מפי׳ הר״ח שפירש שרבינו שמוחל היה מתיר לאכל לעשות מלאכה אחר ג׳ ימים ומה שאין נוהגין עתה לעשות עטיפת הראש וכפיית המטה סמכינן אהא דאמרינן בירושלמי אכסנאי אינו חייב בכפיית המטה דלא לימרון חרש הוא פי׳ מכשף וכמו כן אנו בין הנכרים ויש בינינו עבדים ושפחות ועוד יש ליתן טעם בכפיית המטה לפי שמטות שלנו כך יכולין לשכב בנחת מלד זה כמו מלד זה ואין ניכרת הכפייה דיש להן ד' קונדיסים מלמעלה כעין רגלים וכדאמרינן לקמן דרגש אין לריך לכפותו ועוד יש ליתן טעם בעטיפת הרחש שלח

מלתא יתירתא ולהוכיח קריעה מכפיית המטה:

חולץ ת"ש אמר עולא חולץ ומניח אפי' מאה פעמים תניא נמי הכי יהודה בן תימא אומר חולץ ומניח אפי' מאה פעמים רבא אמר כיון שהניח שוב אינו חולץ והא רבא הוא ראמר יהלכה כתנא דידן דאמר שלשה היה מביא כי אם לידי שחוק ° ענין עטיפה ישמעאלים: ואסור לקרות בתורה. בחשובת רבינו ילחק זקני כחב כי רבינו יעקב היה אוסר בימי אבלו באיוב ובקינות ובדברים הרעים שבירמיה מדלא חני ליה בשמעתין כמו ט' באב שילהי תענית (דף ל.) ובימי זקנותו חזר והחיר ובירושלמי אמר אבל שונה במקום שאינו רגיל משמע ששונה כמו בט׳ באב שאומר בפרק בחרא דמענית (שם) אבל קורא במקום שאינו רגיל וה"ק החם כל מלוח הנוהגות באבל נוהגות בט' באב ואסור לקרות בתורה כו' אבל קורא במקום שאינו רגיל וקורא באיוב וקינות וכו' משמע לכאורה דאבל וט׳ באב שרין כדקאמר בירושלמי ומיהו אבל שונה במקום שאינו רגיל משמע דהא דיקא שרי ולא באיוב ובקינות ובירמיה ומה שהביא רבי ילחק ראיה לאסור מדקאמר לעיל (ד' טו.) אסור בדברי חורה שנאמר האנק דום ומשמע הכל אין נ"ל ראייה דלא קאמר אלא מדבר המשמחו כדאמר בתענית (ד' ל.) משום שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב מדע דכולהו לאו דוקא דהא קאמר אסור בתפילין שנאמר פארך חבוש עליך ואינו אסור כל ימי אבלו:

משלישי ואידף. ושלישי חשבינן [מקלמו] ככולו ומדרבנן דהה לה מייתי קרא אלה לשני ימים דכתיב ויתמו ימי בכי אבל משה הר"א והאי ויתמו בתפילין וכן ואחריתה כיום מר טפי מכל שאר מילי דכל שעה שהוא מר נפש מתעולל בעפר ואין זה

פאר כדפירש בקונטרס בכתובות (ד' ו:) ריב"א ובט' באב היה אומר ר' ילחק זקני דשרי כמו בשלישי דשרי: הולץ ומניח אפילו מאה פעמים. פי׳ חולץ בפנים חדשות ומניח כשילכו וכן כל שעה שילכו מאה פעמים ביום וטעמיה משום בין לר"ח בין לרבי יהושע בפנים חדשות אסור לר"א להניח אסור ולרבי יהושע אפי׳ חולך:

אפי׳ מיושב כמו ועמדו וקדשו (לעיל

הכיס: דאי לא תימא הכי וישכב ארצה וכו'. אע"ג דושכב ארלה כתיב נמי אנל הילד דבת שבע אע"ג דלא גבי מת כחיב אלא על בנו ושמא הואיל והנביא אמר לו מות ימות שיחיה וכענין זה אמר בירושלמי הקב"ה שהיה יודע שעתיד להיות מבול היה מתאבל על עולמו קודם המבול ובתום׳ הרב הקשה כי הסוגים משונה בתחילה אומר מלחא יתירתא עבד דאי לא תימא הכי והדר מקשה דלא יצא ידי חובתו ונ"ל דהכי פי" מלתא יתירתא וה"ג כפה מטתו ושכב ע"ג קרקע וא"כ עבד מלתא יתירתא דליכא למימר ושכב היינו כפיית המטה דהא לא יצא ידי חובתו מכפיית המטה א"ל כעין וליכא שום יתור וניחא ליה לשנויי הכי מלומר שהיה

עין משפם

גר מצוה

קבד א מיי פ"ה מהלי

עשין דרכנן כ טוש"ע י"ד

מימו שם סעיף ב:

מם סימן שלג סעיף א:

כבו ג מיי שם פ"ה הלכה

שפה פעיף א:

קבו ד טוש״ע שס

בהנ"ה:

ה ו טוש״ע שם

מעיף כ: ככם זחטי מיי שם

שם סעיף א:

הל כ מיי שם טוש״ע שם

סעיף כ: קלא ל טוש״ע שס:

קלב מנ מיי שם פ״ו

דרבנו ב טוש"ע שם סימן

שעה סעיף ח:

רבינו חננאל

ת״ר אבל שלשה ימים

הראשונים אסור בעשיית

מלאכה ואפילו עני

המתפרנם מז הצדקה.

מיבן ואילך עושה בצנעא

בתוך ביתו, ואשה טווה

ירושלמי חבא מאירה

לשכיניו שהצריכוהו לאבל

לעשות ולאכול, ת"ר ג׳

ואילד הולד כדרכו ואינו

אלא במקום המתנחמיז. ג'

ימים הראשונים אסור

במלד

בתור ביתה.

הראשונים אכור לילך לבית האבל, מיכן

הלכה ד סמג עשין

הלכה כ יטוש"ע

כ טוש"ע שם סימן

אבל הלכה ח שמג

הלכה ה טוש"ע

ב) סוליו כ...

(שמחות פי"דן,

מצוה שאני ת"ר אבל ג' ימים הראשונים

אסור במלאכה ואפילו עני המתפרנם מז

הצדקה מכאן ואילך עושה בצינעא בתוך

ביתו והאשה מווה בפלך בתוך ביתה ית"ר

אבל ג' ימים הראשונים אינו הולך לבית

האבל מכאן ואילך הולך ואינו יושב במקום

המנחמין אלא במקום המתנחמין יתנו רבנן

אבל ג' ימים הראשונים אסור בשאילת

שלום משלשה ועד שבעה משיב ואינו

שואל מכאן ואילך שואל ומשיב כדרכו

שלשה ימים הראשונים אסור בשאילת שלום

והתניא 6מעשה ומתו בגיו של ר"ע נכנסו

כל ישראל והמפידום הספד גדול בשעת

פמירתז עמד ר"ע על ספסל גדול ואמר

אחינו בית ישראל שמעו אפי שני בנים

חתנים מנוחם הוא בשביל כבוד שטשיתם

ואם בשביל עקיבא באתם הרי כמה עקיבא

בשוק אלא כך אמרתם יתורת אלהיו בלבו

וכ"ש ששכרכם כפול לכו לבתיכם לשלום

'כבוד רבים שאני מג' ועד ז' משיב ואינו

שואל מכאן ואילך שואל ומשיב כדרכו

ורמינהו שהתמוצא את חנירו אבל בתוך ל'

יום מדבר עמו תנחומין ואינו שואל בשלומו

לאחר ל' יום שואל בשלומו ואינו מדבר עמו

תנחומין מתה אשתו ונשא אשה אחרת

אינו רשאי ליכנם לביתו לדבר עמו תנחומין

מצאו בשוק אומר לו בשפה רפה ובכובר

ראש אמר רב אידי בר אבין יהוא שואל

בשלום אחרים שאחרים שרוייו בשלום אחרים

אין שואלין בשלומו שהוא אינו שרוי בשלום

והא מדקתני משיב מכלל דשיילינן ליה

ידלא ידעי אי הכי התם נמי התם ≅מודע להו

ולא מהדר להו הכא לא צריך לאודועינהו

ורמינהו יהמוצא את חברו אבל בתוך י"ב

חדש מדבר עמו תנחומין ואינו שואל בשלומו

לאחר י"ב חדש שואל בשלומו ואינו מדבר

עמו תנחומין אכל מדבר עמו מן הצד א"ר

מאיר המוצא את חברו אבל לאחר י"ב חדש

ומדבר עמו תנחומין למה הוא דומה לאדם

שנשברה רגלו וחיתה מצאו רופא ואמר לו

כלך אצלי שאני שוברה וארפאנה כדי

שתדע שםממנין שלי יפין לא קשיא יהא

באביו ואמו הא בשאר קרובים התם נמי

ידבר עמו תנחומין מן הצד אין ה"ג ומאי

אינו מדבר עמו תנחומין כדרכו לאכל מדבר

עמו מן הצד ∘ת"ר אבל ג' ימים הראשונים

במתפרנס מן הלדקה קאי והכי משמע לעיל דקאמר לעיל (ד' יעו) הקובר מתו ב' ימים קודם הרגל מונה ה' ימים אחר הרגל ומלאכתי נעשית ע"י אחרים משמע דהאבל אסור כל ז' והחם

> מלאכה וה"נ תניא במסכת שמחות מלאכה הוא ובניו ובנותיו ועבדיו לעשות לו כך אחרים אסורים לעשות האבד מיום ג' ואילך עושה מלאכה ובלינעא אבל אמרו חכמים תבא מארה לשכיניו כו' בר קפרא אומר אף בשלישי לא יעשה כך הביא בתום׳ הרב ולכאורה נראה דכיון דילפינן הר"א מסופק דלמא אעני דוקא קאי אבל בשם רבינו שמואל אמר בכל אבלים קאי מדלא קתני מכאן ואילך עושה עני בלינעה ולה כדפרישית: מכאן ואילך הולך. פי׳ נתוספת הרב ועל זה סומכים

קרוב. וא"ת והא מקלת היום ככולו וי"ל אן כגון שלא עמדו עדיין מנחמין מאללן ויש נמי בפ"ק לכתובות (דף ח:) ברכת אבלים בעשרה כל ז' ומסתמא היינו ביום א"נ י"ל מקלת היום ככולו לא הרי בלילה לענין שום דבר כדאמרינן במגילה בפ"ב (דף כ.) דשימור לילה לאו שימור הוא לענין שבעה נקיים:

בא ממקום קרוב מונה עמהן בא ממקום רחוק מונה לעצמו מכאן ואילך אפי' בא ממקום קרוב מונה לעצמו ר"ש אומר יאפי' בא ביום השביעי ממקום קרוב מונה עמהן אמר מר ג' ימים הראשונים בא ממקום קרוב מונה עמהן א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן יוהוא שיש גדול הבית בבית איבעיא להו

נמי לא שרינן לעלמו שיהא עושה (פ״ה) אבל כל ז' ימים אסור בעשיית ושפחותיו ובהמתו כשם שהוא אסור לו פי׳ חוץ מזיתיו הפוכים ומלחכת דוקה במי שמתפרנם מן הלדקה (לעיל דף כ.) מוהפכתי חגיכם לאבל מה חג ז' לענין מלחכה חיירי וגם

שבאים בבהכ"ל בט' באב ואיני יודע אם הוא מנהג טוב ומדבריו מלינו למדין שחושב ט' באב כמו לאחר שלשה ונפקא מינה לענין תפילין כדפי׳ לעיל: מדבר עמו תנחומין ואינו שואל.

וקשיא למ"ד מכאן ואילך שואל ומשיב: מתה אשתו ונשא אשה אחרת. משמע כתוך ל' יום דאי לאחר ל' יום היכי האמר אינו רשאי ליכנס לביתו לדבר עמו תנחומין הא בשאר מתים נמי אמרו אינו מדבר עמו תנחומין ולריך לחוקמי בחין לו בנים לפי׳ ר״ת שמתיר לישה חשה אחר שבעה א"נ בהניחה לו בנים קטנים שמותר לישא מיד ולבעול אחר ל' יום לפירוש רבינו ילחק והאריך בתוספות פרק קמא דכתובות (דף ד. ושם בד"ה אבל איפכא) ובליקוטין כתוב בתשובה:

קרוב. פירשו בהלכות מקום גדולות דהיינו י' פרסאות: אפילו בא ביום שביעי ממקום

מכאן ואילך עושה בצינעא בתוך ביתו. פי׳ נתוספת הרכ

לחבלים: אפי' ב' בנים חחנים. קברתי מנוחם חני מרוב כבוד שעשיתם לי: ואם בשביל עקיבא באחם הרי כמה עקיבא בשוק. תורה אור השלם

מלוה שאני. כלומר הואיל ומלוה להניח תפיליו מלי להניח לאלחר

בשני: אשה. אבילה טווה בפלך: אלא במקום המתנחמין. סמוך

ו. תורת אלהיו כלכו לא תמעד אשריו:

הגהות הב"ח (ל) דש"י ד"ה אי הכי כו' נמי משיב למאו דשאיל ליה הם"ד ואח"כ מה"ד החם מידע להו. הא דקתני כל שלשה אסור בשאלת שלום ולמאז דלא ידע ושאיל מודנו להו דאבל הוא ולא

הגהות מהר"ב רנשבורג

מהדר להו כצ"ל:

אן תוב' ד"ה לפי וכו' וי"ל כגין וכי". נמחק תיבת כנון ונ״ב כיון כל״ל לוונ״ד וכ"ל כיון דלהמו דף כב ע"א מיקמינן לדר"ש והוא שבח ומנה מנחמיו חנלו א"כ לא הוי מקצת היים ככולו כל זמן שהמנחמין מצלי ודיק:

מוסף רש"י

′3 הראשונים. של פכלים, בא ממקום קרוב. 60 לא היה אחד מן האבלים בבית והיה במקום קרוב הוא לדעת בו ביום. אע"פ שלא ידע. חל אבלית עליו ימים ומונה חבלותו מיום ל**לטוו** וחוליו וה.

שלא הלכתם לנחתן: כ"ש ששכרכם כפול. שלכבוד התורה בחתם: לכו לבחיכם לשלום. הרי שאל בשלומן: ורמינהו. דבתוך ל' יום אינו שואל: ונשא אשה. בתוך שלשים יום כגון שחין לו בנים כדלקמן: אינו רשאי ליכנס לביחו. לנחמו משום חלישת דעת דאשה אחרונה. קתני מיהת בתוך ל׳ יום אינו שואל בשלומו כ״ש שהאבל עלמו אינו שואל בשלומו של זה ולעיל קתני משבעה ואילך משיב ושואל כדרכו: אמר רב אידי הוא שואל בשלום אחרים. כלומר תריץ הא דתני מכאן ואילך שואל כדרכו בתוך שלשים יום דהוא שואל בשלום אחרים שהן שרויין בשלום והא דקתני בתוך ל' יום אינו שואל בשלומו אין אחרים שואלין בשלומו: מכלל דשיילי. בתוך ל׳ יום וקשיא למאן דתני בתוך ל׳ יום אינו שואל: דלא ידעי. כלומר הא דתני דמשיב להני דשאלי ליה ולא ידעי דאבל הוא אבל מאן דידע דאבל הוא לא שאיל ליה בתוך לי יום: אי הכי. דאוחמת לה בלא ידעי אפי׳ ג׳ ימים נמי משיב ולמאן דשאיל ליה (א) ואמר דאבל הוא) למאן דלא ידע ושחיל ליה בתוך ג' ימים: התם מודע להו. הא דקתני כל ג' ימים אסור בשאילת שלום אבל מודע להו דאבל הוא ולא מהדר להו: הכא. לאחר ג' לא לריך לאודועינהו למאן דלא ידעי דאבל הוא אלא משיב: ורמינהו בחוך י"ב חדש אינו שואל בשלומו. וקשה להך דתני לחתר שלשים יום שואל בשלומו: מן הלד. שאומר לו תתנחם ואינו מזכיר שם המת: הם בחבל על חביו ועל חמו. אינו שואל בשלומו עד י"ב חדש: הא בשאר קרובים. שואל בשלומו לאחר לי יום: התם נמי. שלשים דמוקמת ליה בשחר קרובים: ידבר עמו תנחומין מן הלד. לחחר ל' כי היכי דבאביו ואמו מדבר עמו תנחומין מן הלד לחחר י"ב חדש וחמחי קתני לאחר ל' אינו מדבר עמו תנחומים כלל: ה"ג. ומאי לאחר ל׳ אינו מדבר עמו תנחומים כדרכו: מונה עמהן. עם האבלים שבאותי מקום הואיל דבמקום קרוב הוה ויכול לבא בתחלת האבילות חשבינן ליה כמו דאתא דאינו מונה אלא ה' ימים עם שאר אבלים: מונה לעלמו. שבעה שלימין: שים גדול הכיח ככיח. שכא ומלא גדול הבית בבית מונה עמהן עם אבילי הבית וזה שבא הוא הצעיר ממנו אבל אם היה גדול בדרך ובא בתוך שלשה ימים אפי׳ ממקום

קרוב מונה לעלמו דלא חשיב אבילות ללעיר לאלטרופי גדול בהדיה:

הלך

הלך

כשמתו בני ר׳ עקיבא באו ישראל והספידום הספד גדול, ובשעת [פטירתו] עמד ר' עקיבא על ספסל גדול ואמר. אפילו בנים חתנים קבר. מנוחם הוא בשביל כבוד בשוק, אלא כך אמרתם, תורת אלהיו בלבי לא תמעד אשוריו, וכל שכן (ששכרתם) (ששכרכם) כפול, לכו לבתיכם לשלום. ופרקינן כבוד רבים שאני. ומקשינן, מיכן ואילך שואל ומשיב כדרכו, והתניא המוצא חבירו אכל כתור שלשים יום מדבר עמו תנחומין . ואינו שואל בשלומו. לאחר שלשים יום שואל תנחומין. מתה אשתו ונשא אשה אחרת כרי. הנה איז שבעה בשלומו. ופריק דב אידי בר אבין אחרים אין אינו שרוי בשלום, אבל הוא שואל בשלום אחיו

שלשה ימים

הראשונים בא ממקום

קרוב מונה עמהן. ואמר ר׳

חייא בר אבא אמר ר

יוחנן, והוא שיש גדול

קלג א ב טוש"ע ייד סימן

בהג"ה:

קלד ג מיי פ״ח מהלי

שם פעיף ב:

סעיף ח: קלו ו מיי׳ פ״ו מהלי

סמג עשיו סג טוש"ע י"ד

סימן מו סעיף א:

קלו ז מיי פ״ד מהלי אכל

דרבנן ב טוש"ע שם סימן

שנו סעיף ב:

קלח ח מיי שם פ"ו

שם סימן שפ סעיף כד:

הלכה ז סמג עשין

הלכה ע טוש"ע

אבל הלי ה טוש"ע

הלכה ד טוש"ע שם

שחיטה הלכה יד

שעה סעיף

מסורת הש"ם

א) חולין ג. ע"ש, ב) [שס], ג) נכילה כו.), ד) חולין כ ונדה מח.ן, כ) ולעיל יח. וש"נו עירובין מו. לקמן כו:, ו) שמחות פ"ט, ו) נחילופי גרסאות מוחק מן חיבת דלה הוליתו בתר ערסה. דמחן דחויל לרכנן עד ביום השביעי בתר ערסא לא חיילא עליה אבילות וגורם לעיל מינה עם עד שנסתם הגולל כשמוליכין המטה הנשארים לרבנו כשבא גדול הכית תוך ג' ימים ולר"ם מבבל לח"י לקבור וחין כל הקרובים אפילו ביום ז' וכן פי' כ"י כולם יכולין לעלות עד ח"י ומלוין וכו׳. ה) בהדייכו כמו בנדול הכית ככית דכשאין גדול המת פרסה או מיל וחוזרים: מכי סבית כו' עלמו הוי דינה אהדריתו אפייכו מכבא דאכולא. כרכנו כצ"ל. כו) זעי" נוסחת משער החילון של העיר ומגרשיה הירושלמי שהביה הרח"ש דחתיתו לביתה: אהחילו מנו. ימי בסימן לטן, י) ופיי מחה

הגהות הב"ח

אמומון,

(מ) נפ' היה ע"ש או עיו"ט או שהיו נשמים מזלפין על מטתו ה"ו מונה כו' ואבילות של גדול לא התחיל עד שיסמום סגולל:

גליון הש"ם

גמ' רצה ממעם כעסקו. עיין לקמן דף כו ע"ח תוספות ד"ה אם יכול:

רבינו חננאל יאפילו הלך גדול הבית לבית הקברות, ובא בתוך שלשה מונה עמהו. כא לאחר שלשה ומצא שהלך גדול הבית לפני הקברות מונה לעצמו. כדאמר להו רכ לבני הצלבוני, דאתו בגו חלתא לימנן בהדייכו, דאתו לכתר תלתא לימני לנפשיה. בא ממקום רחוק, . בתוך שלשה מונה לעצמו. מיכן ואילך אפילו כא ממקום קרוב מונה לעצמו. ר׳ שמעון אומר אפילו (כא) כיום שביעי. כא ממקום קרוב מונה עמהז. ואוקמה ר' יוסי בן שאול. והוא שבא ומצא מנחמיז . אצל אבילין, כלומר עדיין לא נסתלקו מן האכלות. כדאמרינו מקצת היום ככולו. ואיבעיא נינערו האבלין לעמוד ורא ממקום קרוכ ומצאן שעדיין לא עמדו משמיה דר׳ יוחנן, הלכה כר׳ שמעון כאבל, הא הלכה כדברי המיקל. דאמרינן בגררה הא כרבן שמעון בן גמליאל בטריפות, כבר פירשנוה בשחיטת חולין, ופשוטה היא. אמר להו רבא לכני מחווא, אתו[ן] דלא אזליתו בתר ערסא, מכי

סלך גדול הכית לכים הקברות. אחר מטתו לקוברו ושהה שם ג׳ ימים: מהו. מי חשבינן ליה כמאן דהוי בבימיה הואיל ולצורך המת הלך אתו: מונה עמהן. דאבילות שלהם התחילה משחורו פניהם מן המת ואבילות של גדול (כ) עד שיסתום הגולל: לבני הלפוני. מקום:

אבילות אע"ג דלא נקבר המת עד

ימים רבים ואע"ג דאבילות אינו חל

עד שיסתום הגולל לדידכו דלא

מחזי חזרתכם כנסתם הגולל: ה"ג

וכום שלה עמדו מנחמין מהללו. שכה

בשביעי שחרית עד שלח עמדו

מנחמין אלל זה שבבית: ננערו

לעמוד. מנענעים ורולים לעמוד:

אמר מאן דהוא. אדם אחד מאן

דהוה: מפומיה דמריה. מר' אבא

בריה דרבי חייא או רבי זירא: אין

הלכה אמרי. כלומר אין הלכה כרבי

שמעון: מדחה מטחו. ממהר להוליחו:

ממעע בעסקו. כגון סחורה:

רלה

הלך גדול הבית לבית הקברות מהו תא שמע דאמר רבי חייא בר אכא אמר רבי יוחנן אפילו הלך גדול הבית לבית הקברות מונה עמהן מונה עמהן והתניא מונה לעצמו לא קשיא הא ידאתא בגו תלתא והא דלא אתא בגו תלתא כי הא דאמר להו רב לבני הצלפוני דאתו בגו תלתא לימנו בהדייכו דלא אתו בגו תלתא לימנו לנפשיהו אמר להו רבא לבני מחוזא אתון דלא אזליתו בתר ערסא ימכי מהדריתו אפייכו מבבא דאבולא אתחילו מנו: ר"ש אומר אפילו בא ביום השביעי ממקום קרוב מונה עמהן: א"ר חייא בר גמדא א"ר יוסי בן שאול אמר רבי יוהוא שבא ומצא מנחמין אצלו הבעי רב עגן נגערו לעמוד ולא עמדו מהו תיקו הגמירי חבריה דר' אבא בר חייא מר' אבא ומנו ר' זירא ואמרי לה חבריה דר' זירא מרבי זירא ומנו ר' אבא בריה רר' חייא בר אבא א"ר יוחנן ∘הלכה כרבי שמעון בן גמליאל במריפות והלכה כרבי שמעון באבל כרבי שמעון באבל הא דאמרן

כרשב"ג במריפות דתנן בני מעים שניקבו וליחה סותמתן כשרה דברי רשב"ג מאי ליחה אמר רב כהנא שירקא דמעיא דנפיק אגב דוחקא יאמר מאן דהוא שאיזכי ואסיק ואגמרא לשמעתא מפומיה דמריה כי סליק אשכחיה לר' אבא בריה דרבי חייא בר אבא א"ל אמר מר הלכה כרשב"ג במריפות א"ל אנא אין הלכה אמרי כר"ש באבל מאי א"ל פלוגתא נינהו דאיתמר רב חסרא אמר הלכה וכן א"ר יוחנן הלכה ר"נ אמר אין הלכה יואין הלכה כרשב"ג במריפות והלכה כר"ש באבל ידאמר שמואל הלכה כדברי המיקל באבל יעל כל המתים כולן ימדחה מטתו הרי זה משובח על אביו ועל אמו הרי זה מגונה היה ערב שבת או ערב יום מוב 🕪 הרי זה משובח שאינו עושה אלא לכבוד אביו ואמו "על כל המתים כולן "רצה ממעם בעסקו רצה אינו

דבעינן גדול הבית בבית למעוטי האי ממעם נמי קאתי אע"ג דידע בהאי אבילות ושייך בה או דלמא לא אתא למעוטי אלא היכא דאיתא גדול הבית בדוכתא אחריתי דלא ידע בהאי אבילות כלל אבל הלך לבית הקברות כיון דידע בהאי אבילות חשיב אכילות דידהו עיקר ובטל האורח גבייהו א"ל מונה עמהן והחניא מונה לעצמו לא קשיא הא דאחל הבית בגו תלחא יומי מבית הקברות דאז הוא מונה עמהן וגם האורח מונה עמהן אם בא בחוך שלשה לרבנן או בתוך שבעה לרבי שמעון הא דלא אתא גדול הבית בגו תלתא יותי דלא חשיב אבילות דידהו עיקר דליתני הא דאתא תעלתא בהדייהו תאחר שאין גדול הבית מונה עמהן ולא מיבעיא לרבנן שאין גדול הבית מונה עמהן כי לא אתא בגו מלחא אלא אפי׳ לר״ש דאמר אפי׳ ביום ז׳ מונה עמהן ה"מ אחר דלא הוה ידע ביה בתחילה ובטל לגבייהו כיון דגדול הבית נמי מני בהדייהו והם תחילת האבילות ועיקרו יותר ממנו שלא ידע בתחילת האבילות אבל החור מבית הקברות שהיה בתחילת האבילות אינו מונה עמהן היכא דלא אתא בגו תלתא יומי בין אם יש גדול הבית בין אם אין גדול הבית כי הא דא"ל רב לבני הצלפוני דאתי בגו תלחא החחר מבית הקברות בגו תלחא לימנו בהדייכו דלא אתו בגו תלחא יותי תיתני לנפשיה עכ"ל ז"ל הירושלתי הרי שבא ומצא אבל בחוך ביתו בשני ובשלישי משלים עמהן ברביעי מונה לעצמו ר"ש אומר אפי" בז' משלים עמהם ריב"ל אומר הלכה כר"ש כשיש גדול המשפחה גבית אבל כשאין גדול המשפחה מונה לעצמו ולפי הירושלמי היה נ"ל דאינו פוסק כר"ש אלא כשיש גדול המשפחה בביח אבל אם אין גדול המשפחה הלכה כרבנן דבחוך ג' ימים מונה עמהם לאחר ג' מונה לעלמו ולפ"ז אתי שפיר אפי׳ אליבא דהלכחא דאתי בגו חלמא לימנו ח'בהדייכו בגדול הבית בביח דכתו שאין גדול הבית הלכתא כרבנן כמו כן בגדול הבית עלמו והוי דינא כרבנן:

מהדריתו אפייכו אתחידו פנו. אבל אותם ההולכים עם המת משיסתם הגולל בין גדול הבים בבית בין הולך לבית הקברות וכן המנהג ובירושלמי אינו כן דהכי תנן מת שהוליכו אותו ממקום למקום כגון אלו דקברין במקום אחר אית תניא תני אלו שכאן מונין משיצא המת ואלו ששם מונין משנסתם הגולל ואית תני הני והני משנסתם הגולל ורב סימון בשם ריב"ל הכל הולך אחר גדול המשפחה ר' יעקב בשם ר׳ יוסי לחומרין מהו לחומרין שאם היה גדול המשפחה כאן שאלו שכאן מונין משיצא המח ואלו ששם מונין משנסתם הגולל וגדול המשפחה שם אלו ואלו מונין משיסתם הגולל וקשיא מהו לחומרא הא זימנין אולינן לקולא בחר גדול הבית כגון שגדול המשפחה כאן שכולם מונין משיצה המת מן הבית דהוה קולה לכן נראה לפרש שאם גדול המשפחה כאן מונין מיד ומתחילין להתאבל עמו לכבודו מיד כשישמעו אפי שלא בפניו אבל עיקר אבילות יתחילו למנות משיסתום הגולל וכן איתא בהדיא ר"ג זוגה דמכת "אחמיה סליק אחיה עמה

אמר ליה רבי מנא כיון שיש גדול הבית מסלקת גבי אחוך שלוף סנדלא ובחוספות הרב פירש שהש"ם אינו מחלק כך:

הלך גדול הבית לבית הקברות מהו. פי' מי מונה לעלמו או לא דשמא כיון שהוא טרוד בעניני מת וכששמעו הם שמע גם הוא ימנה עמהן או שמא מונה לעלמו ולא ידענא מאי הוי דינא בגדול הבית שבא ממקום קרוב אי מונה עמהן הואיל והוא עיקר

ויש ליתן טעם לומר שהוא מונה לבדו הואיל ואינו יודע האבילות או טעם להיפך דהואיל משום המת הלך ימנה עמהם:

דאתא בגו תלתא יומין. כשלתל גדול הכית בתוך ג' ימים

מונה הוא עמהן וכדאמרינן לעיל ג׳ יתים הראשונים מונה עמהם וקשיא לי דהא קיי"ל כר"ש דאפי׳ ביום ז' מונה עמהן כדאמרינן לקמן וא"כ מה לי מוך ג' מה לי לאחר ג' ונראה מתוך ה"ג דאפי׳ לר"ש (בר יוסי) הוי חילוק דתוך ג' ואחר ג' מקום רחוק שפיי הא דאתא בגו תלתא יותי מונה עמהן אפי׳ בא ממקום רחוק אתא לבתר

עיר אחרת וקברו שם מהו שיהא מונה

עמהן אותו שבא אלל אבלים שבעיר

שמת בה מונה עמהן אע"פ שאין

גדול הבית עמהן שם [או לא] דהא

מוסף רש"י ליחה. מכפנים היא וחודין תלתא יומי ממקום קרוב אפי' תוך דנפיק אגב דוחקא. גליד"ל יחדוקה בהן ז' מונה עמהן ובסמוך פירש אפי' מבפנים ומוליאין אומה לר"ש אתיא הך מילתא ועוד יש לפרש מהס כלותה (שם), אמר דה"פ הלך גדול הבית לבית הקברות מאן דהוא. לתל מן התלמידים מי שהוא ולא מהו דמיבעיה ליה הם חותו שבה טדע שמו וביצה כדו ולם מונה עם הנשארים וכך פי' ר' ילחק היו זכורין אלו שסידרו ז"ל והוא כשיש גדול הבית בבית אז **הגמרא מי הוה** (חולין ג.). איזכי ואסיק. לחרעת מונה עמהן הבא אללם ממקום קרוב דישראל לאתריה דרבי אבא ומנאם אבלים שאע"פ שאבלותם חל בריה דרבי חייא בר אבא, מקודם לשלו ומצאם יום או יומים יסיים ואנמרא לשמעתא מפומיה. דר' חייא כר עמהן שלרבנן כשבא גדול הבית חוך אבא ואגמרה משמיה אי ג' ימים שפירש גדול הבית ג' ימים אמר הלכה כר' שמעון או ולר"ש אפי׳ ביום השביעי ודוחא כשיש .(nm) 63 גדול הבית בבית כי אז בטל אצלם והכי פי׳ איבעיא להו הלך גדול הבית לבית הקברות פי׳ הלך ללות מת עד

רבינו חננאל (המשך) הדריחו אפייכו מרכא דאבולא אתחילו למימני. ואכלו בתור כיתו. בשני ובשלישי מונה עמהן, ר׳ שמעון אומר, אפילו ל) בששי משלים עמהן. הלכה כר׳ שמעון, בשאין ן הואן גדול משפחה, אכל מונה לעצמו, כר׳ מינא שהורה לר׳ יעקב ארמניא. לעצמך. על כל המחים המדחה מטתו משובח. אלא אם היה ערב שכת או ערכ יום טוכ או שהיו גשמים מזלפין על מטתו, ועושה לכבוד אביו, הרי גם זה משובח. על כל המתים אם רצה שלא (אם) למעט בעסקו אלא רצה לישא וליתז בסחורתו

א) בירושלמי הגי אפילו פשוט דנ"ל בשביעי וכ"ה בתום׳ כחן ד״ה דחתה בשם הירושלמי וכן ל"ל בדברי

כל היום הרשות בידו.

יב:, ג) נלקתן כו. ע"ם

סנהדרין ם ע"ש ול"ע),

ד) ולהמו כו:ו. כי) וגיי

הערוך בערך אסיתא לרב

מהרש"ח ולפי הנרחה יש כחו

ערכובי דברים וכל"ל הדור אוימו ואיו כאר לסלה כבוד

לו כדי שלא יחלנו אחרים

ובמס' שמחות קמני עלה

ואם אין ראר לחלוך אף על

אביו ואמו לא ישלוד ומעשה

כו׳ כצ״ל והכוחר יכחר.

העתק מחילופי גרסחות,

ושם בנדרים פריך הש"ם אפור אפור ל"ל וכ"כ

תוספות בכורות לא: ד"ה

א"כ וכו' דבנדרים פריך כן

ולכר לכיכים אנו לומר דהכא

כדברי תום׳ נפל טעות ומ״ם

כגוו בפ"ה דנדרים גבי אסור

אסור שייך לעיל קודם ומוכא

איכא וכו׳ ודע עוד דגם

במ"ם מוספות הכל ובפ"

בית כור וכו׳ לריך תיקין כוה

כי בכ"ב קד. שואל הש"ם

ע"ם וכר חיתה בתוחפות

בכורות הנ"ל וע"םן.

תורה אור השלם

ו. ויחזק דוד בבגדיו

וַיִּקְרַעֵם וְגָם כָּל הָאנָשִׁים

2. ואַלִּישָע ראַה וְהוא

מְצַעֵק אָכִי אָבִי רֶכֶב ישראל ופרשיו ולא

ראָהו עוד וְיַחֵוֹק בּבְּגְדִיוּ

ויקרעם לשנים קרעים:

שמואל ב א יא

מלכים כיכים

אשר אתו:

בר למיז, ו) עי

כלם א מיי פ״ם מכלי אבל הלכה ג סמג עשין דרבנן כ טוש"ע י"ד מימו שת סטים מו: קם ב מיי שם פ"ט הוכה טו שמג שם טוק"ע

עין משפט

גר מצוה

שם פעיף יו: קמא ג מיי שם פ״ו הלכה ג מתג שם טוש"ע שם סימן של סעיף

קמב דהו מיי שם סלכה וו ממג שם טוש"ע שם סימן שלא סעיף קמג ז ח ט מיי׳ שם פ״ח

הלכה ב ג סמג שם טוש"ע שם סי שת סעיף :10 קמד י טוש"ע שם סעיף קמה ב מיי שם טוש"ע

מס פעיף יכ: כמו ל טוש"ע שם נסג"ס: קמו מנמיי פייט שם הלכה א טוש"ע שם

מעיף טו:

קמה ס מיי שם פ״מ הלכה ב ג טוש"ע שם סעיף יד: קמש ע מיי׳ שם טוש״ע שם פעיף יג: קנ פ צ מיי׳ שם פ״ע

:וי מוש"ע שם סעיף יו כנא קרש מיי שם הלי ויהן יד טו טוש"ע בס פי׳ שדמ פעיף יח:

> לעזי רש"י באשטיר"י (בשטי"ר). להכלים. הנט"ר וכוסדר"א). לחפור.

רבינו חננאל

אבל על אכיו ועל אמו חייב למעט. פי׳ בשאר מתים אינו ממעט, על אבין ועל אמו ממעט בעסקו, ואפילו שהוא על ידי אחרים. ירושלמי מרבה בעסקי אביו ואמו. משמע בתכריכיז והספדו. על כל המתים רצה חולץ. פי׳ חליצת כתף. מוציא ידו מתחת הקרע ונמצאת כתיפו חלוצה מן החלוק. אכיו ועל אמו תולץ. ומעשה בגדול הדור שמת אביו וכא לחלוץ, וכקש גדול הדור (עצמו) ושעמון לחלוץ ולא חלץ. ואסיקנא גדול הדור שמת (אביון הוא ר' יעקב בר אחא, . ובקש רבינו הקדוש הוא גדול הדור שעמו, לחלוץ עמו מפני כבודו. ונמוע ר׳ יעקכ ולא חלץ. אבל במיתח רכן שמעון כן גמליאל אבי רבינו הקדוש. . כולי עלמא חייבין לחלוץ, היכא דחל שמיני של אביו ושל אמו להיות כשבת ערב הרגל, מגלח ואפילו ביום שישי בערב שבת. דלענין כבוד יום טוב לא שנא אב ואם לא שנא שאר קרובים. הלכה כאבא שאול בזה ובוה. על כל

המתים מותר לו להסתפר

מעשה בגרול הדור. אין זה מעשה לסמור דהא דנמנע ולא חלך זהו מפני גדול יוהדור שעמו ובמס׳ שמחות (פ"ט) קתני עלה ואין ראוי לחלק כבוד לו והאחרים הראויין לחלוץ אף על אביו ועל אמו ואם אינן ראויין אינו חולך כדי שלא יחלצו אחרים ומעשה בר' יעקב כו':

שיגערו בו חביריו. נרחה דרגל אינו מבטל דבר זה מדאמרינן בירושלמי רבי שמואל בר אבדיתי דמנה חלתין יותין קתי מועדא שאיל לרבי מנא א"ל כל דבר שהוא תלרי בז' ול' הרגל מפסיק ברם הכא עד שישלח פרע ויגערו בו חביריו ויאמרו לו לא מעמנו ובשמחה נמי אשכחנא הכא י"ב חדש ואין רגל מבטל ויש ספרים שכתוב בהן או יגערו בו חביריו בירושלמי ונראה שהוא טעות סופרים כי אם כמו שכתבתי עד שישלח פרע ויגערו בו: פירש מריעות. ולשמחת בקונטרם סעודות

שעושים ריעים ואהובים זה לזה וכ"כ דדוהה לשמחת מריעות מותר לחחר לי יום אבל שמחת חתן אסור אפילו לאחר לי יום. והא תניא לשמחה לי ולמריעות ל' וה"ג פריך בריש פ"ק דבבא מליעא (דף ב.) והא וה ווה קתני וכן בפ"ק דסנהדרין (דף ת.) גבי זימון בג' וברכח המזון בג' וטובא איכא ויש מקומות שאינו שואל כגון בפ"ק דנדרים (דף ד:) "גבי חסור אסור ובפרק גיד הנשה (חולין דף נת. ושם) גבי חסורות חסורות ובפרק בית כור (כ"ב דף קד.) גבי בית כור אני מוכר לך כבית כור וי"מ ולשמחת מריעות מותר ליכנס לאלתר ואנן בסעודת חתן איירינן הא דאמרינן בירושלמי ובמסכת שמחות (פ"ט) אם היה סעודה של מנוה מותר לא ידענא מהו קורא סעודת מלוה להתיר באבל אם דוקא סעודת קידוש ר"ח פירש הר"ח בשם רבינו שמשון דלסעודת ברית מילה מותר ליכנס דלא חשיבא שמחה כדאמרינן בפ"ק דכתובות (דף ח.) דלא מברכינן בה שהשמחה במעונו משום דטרידי וליכא שמחה ולהר"א לא היה פשוט דגרע משמחת מריעות וגם פירש דחסור לחכול חפי עם המשמשין ואין לחלק בין סעודת המשמשין לסעודה עלמה ופסק דכניסה בלא אכילה שרי דאין שמחה בלא אכילה

דאמימר דמיקל טפי: אחד האיש ואחר האשה. וכמוס׳ הרב פוסק כר"ש בן אלעזר דהלכה כדברי המיקל ולא ידענא מאי קאמר דלקמן (דף כו:) אמרינן אבילות לחוד וקריעה לחוד:

ושתיה ובתוספות הרב פוסק כלישנא

קריעה לעלמא צעל חכם חולץ מימין על אב ב"ד משמאל על נשיא מכאן ומכאן ת"ר קחכם שמת בית מדרשו בשל יאב ב"ד שמת כל בתי מדרשות שבעירו בשילין ונכנסין לביהכ"ג ומשנין את מקומן היושבין בצפון יושבין

רלה חולץ. כתיפו: ונמנע. האבל ולא חלץ משום כבוד גדול הדור שעמו שבקש לחלון גם הוח: אלא למ"ד גדול הדור שעמו ר' יעקב. ורבי הוה אבל: עד שינערו בו חבריו. שכבר גידל פרע יותר מדאי: אמר רבה. הא דתניא נכנס לבית המשתה לאחר ל' יום: לשמחת ממעם על אביו ועל אמו ממעם "על כל המתים כולן רצה חולץ ויצה אינו חולץ על אביו ועל אמו חולץ ומעשה בגדול הדור אחד שמת אביו וביקש לחלוץ וביקש גדול הדור אחר שעמו לחלוץ ונמנע ולא חלץ אמר אביי גדול הדור רבי גדול הדור שעמו ר' יעקב בר אחא ואיכא דאמרי גדול הדור ר' יעקב בר אחא גדול הדור שעמו רבי בשלמא למ"ד גדול הדור שעמו רבי היינו דנמנע ולא חלץ אלא למ"ר רבי יעקב בר אחא אמאי

נמנע ולא חלץ רשב"ג נשיא הוה יוכולי

עלמא מיחייבי למיחלץ קשיא שיעל כל

המתים כולן מסתפר לאחר ל' יום על אביו

ועל אמו עד שיגערו בו חבריו יעל כל

המתים כולן נכנם לבית השמחה לאחר

ל' יום על אביו ועל אמו לאחר י"ב חדש אמר

רבה בר בר חנה ולשמחת מריעות מיתיבי

ולשמחה ולמריעות ל' יום קשיא אמימר

מתני הכי אמר רבה בר בר חנה "ולשמחת

מריעות מותר ליכנם לאלתר והא תניא

לשמחה שלשים ולמריעות שלשים ל"ק יהא

באריסותא הא בפורענותא יעל כל המתים

כולן קורע מפח על אביו ועל אמו עד שיגלה

את לבו א"ר אבהו מאי קרא יויחזק דוד

בבגדיו ויקרעם ואין אחיזה פחות מטפח יעל

כל המתים כולן אפילו לבוש עשרה חלוקין

אינו קורע אלא עליון על אביו ועל אמו

קורע את כולן יואפיקרסותו אינה מעכבת

אחד האיש ואחד אשה ר"ש בן אלעזר אומר

האשה קורעת את התחתון ומחזירתו

לאחוריה וחוזרת וקורעת את העליוז ∘יעל

כל המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה שלו

רצה אינו מבדיל על אביו ועל אמו מבדיל

רבי יהודה אומר לכל קריעה שאינו מבדיל

קמי שפה שלו אינו אלא קרע של תיפלות

אמר רכי אכהו מ"מ דר' יהודה דכתיב

יוחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים 2

ממשמע שנאמר ויקרעם איני יודע שהן יים

לשנים אלא שנראין קרועים כשנים פעל כל המתים כולן שולל לאהור שבעה ומאחה

לאחר שלשים על אביו ועל אמו שולל

לאחר ל' ואינו מאחה לעולם סיוהאשה

שוללתו לאלתר מפני כבודה כי אתא רבין

בדרום היושבין בדרום יושבין בצפון "נשיא שמת בתי מדרשות כולן במילין ובני הכנסת נכנסין לבית הכנסת

א"ר יוחנו יעל כל המתים רצה קורע כיד רצה קורע ככלי על אביו ועל אמו

ביד וא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן "על כל המתים כולן מבפנים על אביו

ועל אמו קורע מבחוץ אמר רב חסדא יוכן לנשיא מיתיבי לא הושוו לאביו

ולאמו אלא לאיחוי בלבד מאי לאו אפילו לנשיא לא לבר מנשיא נשיאה

שכיב א"ל רב חסדא ∞(לרב חגן בר רבא) כפי אסיתא וקום עלה ואחוי

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קמן

דנישוחין לח: הח בחריסותה הח

מוסף רש"י שוללתו והאשה לאלתר. אפילו חוך שנעה (לקמן כו).

לשנים. ואיז אחיזה פחותה מטפח. אבל על אכיו ועל אמו קורע עד שמגלה את לבו. ואפילו לכוש מאה חלוקים קורע את כולן. קרע הגראה לשנים קרעים כדכחיב ויקרעם לשנים מעכבת, והאשה, על אביה ועל אמה, קורעת חלוקה לאחוריה וחוזרת וקורעת את העליון. ואינו קורע על אביו ועל אמו בכלי כגוז סכיז וכיוצא בו אלא בידו קורע. ואינו קורע הפרע לעולם ירושלמי זהו איחוי העשוי כאדיג. אבל על שאר מתים אינו קורע אלא העליון. ואם אינו רוצה להבדיל קמי לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים. והאשה קורעת ושוללתו לאלתר . מפני כבודה. ואם רוצה לקרוע בכלי קורע. על אביו ועל אמו קורע מבחוץ. אמר רב חסדא

וכן לנשיא. נשיאה שכיב,

הגן, כפי אסיתא וקום עליה ואחרי קריעה לעמא. על חכם חולץ מימין. על אב בית דין משמאל. על נשיא מיכן ומיכן. פירוש חליצת כתף. ח״ר חכם שמת מדרשו בטל. אב בית דין שמת כל מדרשות שבעירו בטילין, ובני הכנסת נכנסין ומשנין את מקומן היושבין בצפון יושבין בדרום בדרום יושבין בצפון. גשיא שמת כל בתי מדרשות בטילין, ונכנסין לכנסת לאחר שלשיח יום על אריו ועל אמו מגדל שער עד שיגערו בו חריריו. על כל המחים נרגם לרים המשחה לאחר שלשים יום. ואוקמה אמימר כמשתה שמחת מריעות בפורענא לאלתר. אבל בארישתא, כלומר הוא אינו פורע אלא מתחיל הוא, אחר שלשים יום. אבל על אביר ועל אמו אינו נכנס עד שנים עשר חודש. על כל המתים קודע טפח. שנאמר ויחזק כבגדיו ויקרעם

מריעות. סעודה שעושין ריעים ואהובים זה עם זה ולא הוי שמחה כל כך אבל פעודה דשמחה כגון בפורטנותה. אריסא היינו שמתחיל אחד מהן לעשות סעודה ומלוה לכולם כדי שיעשו גם הם נמי כך לאותה סעודה אינו נכנס עד לאחר שלשים יום אבל בפורענותא שמשלם להם סעודות שנעשו לו יכנס לחלתר שאי אפשר לו שלא לשלם: ואפיקרסומו. שעל ראשו אינה מעכבת כלומר אינו לריך לקורעה: אחד אים ואמד אשה. חייבין לקרוע: האשה. שמת אביה או אמה קורעת חלוק התחתון משום לניעות: ומחזרת. הקרע לאחוריה: וחוזרת וקורעת העליון. והתחתון מכסה לבה: רלה מבדיל **קמי שפה**. שאינו בשפה שלפני הלואר אלא קמי שפה שלפני השפה שלפני הלואר שאינה קרועה וקורע תחתיה כדי שיהיה נראה הקרע: רלה אינו מבדיל. אלא הורע של בית הלואר אע"ג דאינו נראה הקרע דהכל ביח הצוחר הוח: על חביו ועל חמו מבדיל. קמי שפה כדי שיהא נראה הקרע: קרע של תיפלה. כלומר לא יצא ידי קריעה לפי דנראה דבית לואר הוא הכל: ויקרעם לשנים. חין קורעין אלא שנראה כשנים מבדיל קמי שפה ונראה בית הלואר קרע אחר: שולל. בחשטיר"י: מחחה. קנט"ר תופר כדרכו: קורע בכלי. סכין

כדי שלא יפסיד הבגד: קורע מבפנים. תחת המקטורן שלו שחינו קורע מחוץ לעיני הכל: וכן לנשיה. קורע מבחוץ: לא הושוו. רבו ואב ב"ד ונשיא וכל הנך דתני במתניתא לחביו ולחמו: אלא לאיחוי. שחין מתאחים לעולם אבל לא הושוו לאביו ולאמו לקרוע מבחוץ להאי לא הושוו דעל אביו קורע מבחוץ ועל כולן אינו קורע מבחוץ: כפי אסיתא. הפוך המכתשת ועמוד עליה וקרע כדי שיראוך כל העם כשתקרע: חכם. ממונה על העיר שמבקשים ממנו הוראה:

חולן. כתף מימין: בית מדרשו בטלין. אותן שרגילין ללמוד תורה מפיו:

(המשך) חננאל

"ל סי" שעה סעיף ז

קנג ב מיי שם פ״ו הלכה

אצל הלי ט טוש"ע

ה סמג עשין ב טוש"ע שם סי׳ שלג פעיף

פ"ו הלי ה טוש"ע

ג ופ"ו שם הלכה ד

שם פי׳ שנב פעיף א ב:

קנה ז מיי שם פ״ה הלי

סמג עשיו דרבנו כ טוש"ע

שם סי שפט סעיף ה:

מסורת הש"ם

.ושמחות פ"י מ"שו. C) [3 (1) (1) [10 וע"ש], ד) (שם וע"ש], כ) (כד"ה שאנין, ו) (כד"ה

הגהות הב"ח

וקורין שכעה. בספר תורה דחין

מתפללין יחד בבית הכנסת אלא כל

אחד ואחד מתפלל בביתו: לא

הולרכו לומר שכם ראשונה. שודחי

לא יצא מפתח ביתו: כל שלשים

יום לנישוחין. עד שלשים יום לחחר

אבלו אינו יכול לישא אשה: ואחד

כלים ישנים יולאין מתוך המככש.

פירוש שהן כחדשים: בגרדה

דסרכלה. מלבוש לבן מגוהן ישן:

כרבי. דאמר לא אסרו לבן אלא

חדש: בחימולתה. חלוק: רומיחה.

שבח מרומי: כרבי אלעור. דחמר

לא אסרו אלא לבנים וזו אדומה היתה:

(ה) גם' שניה יולה וחינו יושל כמקומו ואינו מדבר יושב במקומו: הלימים (כ) שם ואינו יושב במקומו כו': (ג) שם וחמל כלים יונאיו מתחת ישנים

גליון הש"ם

גמ' שבת ראשונה אינו יוצא. עיין לקמן דף מ ע״ח תום' אס יכול: שם בגדרא דםרבלא כרכי. עיין לקמן דף כד ע"ב חום' ד"ה ברכת אבילים: תום' ד"ה ואפר לאחותה וכו' מותר לישא ולבעול. נ"ל שתיכת ולבעול ט"ס הוא:

רבינו חנגאל וקורין שבעה, ויוצאין ודוין⁶) [ו]לא יטיילו אומרים שמועה והגדה בכית האבל. אמרו על ר' חנינא בן גמליאל שהיה אומר שמועה והגדה בכית האבל. ת"ר אבל שכת ראשונה אינו יוצא מפתח ריחו. שויה יוצא ואיוו יושב במקומו, שלישית יושב ואינו מדבר. רביעית שוה לכל אדם. ר' יהודה אומר לא הצריכו לומר שבת ראשונה שהכל נכנסיז אצלו לנחמו. אלא שניה אינו יוצא מכיתו. שלישית יוצא ואינו יושב רמקומו הכיטים יושר ואינו מדבר, חמישית שוה לכל אדם. ^כ) והיכא דרגילין אבלים לצלויי ובוכנסת. קדמי ואתו ויתכי במקום אבלים [ו]מצלו. ואיכא גמי בכבל דעבדי הכי. ת״ר כל שלשים אסור לישא. מתןהן אשתו אסור לישא אחרת עד שיעברו יהידה אומר רגל ראשוו ישני אסור. שלישי מותר. ואם איז לו בנים, מותר לישא לאלתר משום ביטול פריה ורביה. הניחה לו בנים קטנים, מותר לישא לאלתר מפני פרנסתו, ומעשה שמתה של יוסף הכהז. ואמר לאחותה ועדיין הם בבית הקברות. לכי ופרנסי בני אחותך, ואעפ״כ לא בא עליה אלא לאחר שלשים. וכן עשה ר׳ טרפון, ומפורש בתלמוד ארץ ישראל. ת״ר כל שלשים יום לגיהוץ, אחד כלים חדשים ואחד כלים ישנים יוצאין מתחת מכבש. ר' אומר לא אסרו אלא כלים חדשים בלכד. אביי נפק בגרדא דסרבלא כר׳. רבא נפק ג׳ בהימצתא כבי ואלעור כבין שמעוז

רבי יהודה אומר לא הוצרכו. בירושלמי פוסק הלכה כדברי המוסיף בימים (שבעה) וראיתי כשהיימי קטן רבינו ילחק זקני שלא היה יושב במקומו עד שבוע רביעי ולא ידעתי טעמו שאם היה סובר כר' יהודה א"כ יסבור כמותו בשניה שאינו יולא מפחח ביתו מיהו ייל בהא אשכחנא טובא לעיל דאבילות שבעה וקייל הכי ושמא טעמו כרבנן ומשום דלריך לישב במקומו ואינו מדבר וטוב יותר שישב חוץ למקומו דשמא אין אסור לדבר כי אם במקומו: עד שיעברו שלשה רגלים. עד שיהיה שלשה רגלים בלא שמחה ולא ישכח

אהבת אשתו אי נמי כדי שישא אשה אחרת ולא יהא זכור מן הראשונה [שלח] יהח ב׳ דעות במטה ועוד פן יוכירנה אהבת אשתו לקנטרה ודומים דהכם חמרי לעיל וד׳ כם: מתה אשתו ונשא אשה אחרת אינו רשאי ליכנס לביתו כו׳ פירש ה״ר יונה דאין שייך לפסוק כרבי יהודה דאמר שני רגלים משום דקי"ל לעיל וד׳ כבנו כדברי המיחל באבל דהא מילתא דפליגי בה הכא אין זו באבל דימי אבלו כלו להן:

ואמר לאחותה כבית הקברות. לאו דוקא שהאבל כל שבעה אסור וריב"א מפרש דזו היא האשה שאומר בובחים פ' טבול יום (ד' ק.) שמתה בערב הפסח ואמרי׳ לעיל אפי׳ יום אחד אפילו שעה אחת בטלה ממנו גזרת שבעה ומיהו משמע שסובר כאותו הפירוש שפי׳ למעלה בשם ה"ר יונה שחסור ברחילה עד הערב זהו מבעוד יום ודין הניחה לו בנים קטנים מיד ° מותר לישח ולבעול וכן אין לו בנים פירשתי בתוספות יבמות (ד' מג: ושסה) וכן ככתובות פ"ק (ד' ד.וי) ובתשובות ומה שאמר במס' שמחות (פ"ז) בהאי מילחא דנסיב לאלחר ולא בא עליה עד זמן מרובה והאי דאמרינן אין לו מי שישמשנו מותר ואין לריך להמתין שלשה רגלים כתבתי במקום אחר: וקורין שבעה ויוצאין רבי יהושע כן קרחה אומר לא שילכו וימיילו בשוק אלא יושבין ודומין "ואין אומרים שמועה ואגדה בבית האבל אמרו עליו על ר' חנניה בן גמליאל שהיה אומר שמועה ואגורה בבית האבל הת"ר ∘יאבל שבת ראשונה אינו יוצא מפתח 6 ביתו שניה יוצא ואינו יושב במקומו 🗈 שלישית יושב במקומו ואינו מדבר רביעית הרי הוא ככל אדם רבי יהודה אומר לא הוצרכו לומר שבת ראשונה לא יצא מפתח ביתו שהרי הכל נכנסין לביתו לנחמו אלא שניה אינו יוצא מפתח ביתו שלישית יוצא ואינו יושב במקומו (3) רביעית יושב

אפסוקי במקומו ואינו מדבר חמישית הרי הוא ככל אדם ית"ר יכל שלשים יום לנישואין מתה אשתו אסור לישא אשה אחרת עד שיעברו עליו שלשה רגלים רבי יהודה אומר רגל ראשון ושני אסור שלישי מותר יואם אין לו בנים מותר לישא לאלתר משום בימול פריה ורביה יהניחה לו בנים קשנים מותר לישא לאלתר מפני פרנסתן יימעשה שמתה אשתו של יוסף הכהן ואמר לאחותה בבית הקברות לכי ופרנסי את בני אחותר ואעפ"כ לא בא עליה אלא לזמן מרובה מאי לזמן מרובה אמר רב פפא ילאחר שלשים יום ית"ר כל שלשים יום לגיהוץ אחד כלים חדשים ואחד כלים ישנים יוצאיז © מתוך. המכבש רבי אומר לא אסרו אלא כלים חדשים בלבד רבי אלעזר בר' שמעון אומר ילא אסרו אלא כלים חדשים לבנים בלבד אביי נפיק •בגרדא דסרבלא כרבי רבא נפיק בחימוצתא רומיתא סומקתא חדתי כרבי אלעזר בר' שמעון: מפני שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת: בני יהודה ובני גלילא הני אמרי

בל שלשים יום לגיהוץ. דוקא גיהון אסור אבל בלא גיהון כגון כיבוס מותר דאתרינן לקתן (ד' מ:) אל תבכו לתת הא פילד שלשים יום לגיהוץ ולחספורת ובמסכת שמחות (פ"יו) שלשים יום לגיהוץ כילד כר' ובירושלמי גורת שלשים גיהוץ ותספורת אבל כיבוס משמע דשרי מדאמרינן פ' החולץ (יכמות מג:) גבי אלמנה מפני האיבול וקאמר באיבול שלה שלשים יום ופריך קל וחומר מה במקום שאסור לכבס מותר לארס במקום שמותר לכבס אינו דין שמותר לארס והדתניא במסכת שמחות (פייז) שמונה ימים קודם הרגל אם רלה לכבס ולספר הרשות בידו לא ספר לא כיבס ערב הרגל אסור לספר ולכבס עד שישלימו שלשים יום משמע דכיבוס נמי אסור נראה ההוא כיבוס היינו גיהוץ ומאחר דכיבוס שרי גיהוץ נמי שרי לדידן כדאמרי" פ"ק דכתובות (ד" יו) ופ"ד דתענית (ד' כטו) דגיהוץ שלנו ככיבום שלהן והקשה ה"ר שמואל מוורדו"ם דהא בשמעתין באביי נפיק כו' והא בבבל הוו קיימי דגיהוך דאינהו אינו אלא כיבום ומ"מ אסרי וחירץ רבינו יצחק דפעמים שהיו מביאים מא"י כלים מגוהצין או שמא פעמים שמביאין אומנין יודעין לגהץ כבארץ ישראל והא דתנים בחוספתה (פ"ב) כל חלו שחמרו מותר לספר במועד מותר לספר בחוך שלשים יום חבל כל חלו שחמרו מותר לכבס במועד אסור בתוך שלשים יום של אבל לריך לומר דכיבוס נמי היינו גיהוץ ומורי ריב"א ול"ל היה אוסר לכבס בתוך שלשים יום ואין נראה לו לדחות כל אלו והא דקאמר בפרק החולץ (ינמות ד' מג. ושם) מקום שמותר לכבס היינו בהני דהתירו לגלח ולכבס בריש פירקין (ד' יג:) בא מתדינת הים ויוצא מבים האסורין ותה שאסור שם בחשעה באב לכבס היינו דוקא טעמא שיכול להמחין אחר חשעה באב הואיל ואיסורו אינו מושך כל כך וגרסינן שפיר במקום שמותר לספר כדפרישית וא"ל למוחקו וא"ל ליישבו באשה או בגילוח כל הראש כדברי המפרשים שרוצים ליישב גירסת הספרים והארכתי בתוספות יבמות (ב"ז בס) וגרסינן לחמן (ד' מ:) אל תבכו כו' הא כילד שלשים יום לתכבוסת ולחספורת והא דאמר לעיל (ד' טו.) אבל אסור בתכבוסת משמע לאחר שבעה שרי התם במים איירי ולא בנתר וחול חה יוכל להיות מוחר לאחר שבעה בחוספות הרב כך פירש לאסור ובשם רבו פירש היחר ולפי מה שפירש דכיבוס אסור כמו גיהוץ ניחא קושיית ה"ר שמואל מוורדו"ם מיהו מורי לא היה מפרש ממש לאסור כל כיבוס אלא היה מפרש דהאי ברייתא דאסרה כיבוס היינו בא"י דכיבוס שלהן כגיהוץ שלנו וההיא דקחני גיהוץ ולא כיבוס היינו בבבל מיהו לפי זה לא היה אסור לדידן כי אם גיהוץ אכן היה ר"י מפרש בלא ראייה כמו שפירש רבינו יצחק הזקן דבבבל היו פעמים אומנים מא"י יודעין לגהץ וכלי פשתן אין בהן משום גיהוץ וחולק על הש"ם ירושלמי דקתני התם כל שלשים יום לגיהוץ אסור ללצוש כלי נמר מגוהצין חדשים וכלי פשתן מגוהצים לבנים פירש בחוספות הרב דהם דחסרי גיהון דוקם ללבוש חבל לגהן מותר והם דקתני כל שלשים יום לגיהון היינו אסור ללבוש כלים מגוהלין כו' עד מותר להוליך כלים לגיהוץ בחוך שלשים ואיני יודע אם היה אותר הרב היתר בכיבום חוך שבעה ומחלק נמי בין לכבם או ללבוש מיהו רבינו יצחק זקני מפרש בחשובתו דאפיי לכבס ולהניח אסור מדאסרינן בפרק בחרא דתענית (די כט.) לכבס ולהניח ועוד פירש בתשובתו דכיבום שלנו מותר בט' באב כדאמרינן דגיהוץ שלנו ככיבום שלהן משמע דכיבום שלנו אינו ככיבום שלהם והכי איתא בהדיא בפ״ק דכתובות (ד׳ י:) מיהו לענין ימי אבילות אסור בכיבוס שלנו אפי׳ בחשעה באב מחמירין העולם בכיבוס שלנו מחוך המנהג כמו שהחמירו לענין אבילות דכשר מליח דשרי בהלכה ורגילין לנהוג בו איסור ומיהו איני מבין מנין לו להקל בחשעה באב יותר מימי אבלו דאדרבה בפרק בחרא דתענית (שם) נראה לי שמחמיר יותר לענין גיהוץ כלי פשחן דימי אבלו מבמועד ובמטפחות ידים השיב רבינו שאף על פי שהתירו במועד אסורין בימי אבלו כדאמרינן לעיל (דף מי) כל שאמרו מותר לגלח במועד כו' והתניא אסורים ומוקי לה בסכפוהו אבליו: רבא נפיק בו'. ופי׳ בחוספות דאביי ורבא הלכה כרבא וא״כ מותר ללבוש כלים מגוהלין לבועין אפילו חדשים או ישנים אפילו לבנים וכן פסק ר"ח:

וקיימא לן כרבא ואליבא דר׳ אלעזר בר׳ שמעון. ירושלמי שני אחין שני שותפין שני טבחין שני הנוונין, שאירע לאחד מהן דבר, הרי אלו גועלין חנותם. ופועלין עושין בצינעא במקום אחר. מהנג' מפני שאמרו שבה עולה ואינה מפסקת. בני יהודה ובני גלילא, (דהכי) [דהני] אמרי יש אכלות בשבת, מדקתני במתני (ושבת עולה, (והכי) [והגי] אמרי אין אבלות בשבת מדקתני אינה מפסקת. דאי (ס"ל) [ס"ד] יש אבלות בשבת

אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן דברים

שבלנעא נוהג שמא היה סבור דפרים

מודרא ארישיה הוה דברים שבפרהסיא

וכמאן דאמר פריעת הראש חובה

ולא היה מחלק בין בביתו בין חוץ

לביתו והוא השיב לו בביתו חשיב

לנעה: מאן האמר יש אכילות

בשבת מדקתני עולה. פירש הר"ח

ז"ל מדקמני ולא פירש ואין בה אבילות

אלמא אבילות נוהג בה דאם לא כן

היה לו לפרש הכי בהדיא אע"ג דעולה

לא נהג בה אבילות דכיון דעולה

משמע דנוהג בה אבילות ומשני איידי

דקתני סיפה אין עולין סתם תנה

ברישא עולה סתם ולא נהירא ופירש

ר' שמעון זל"ל מרבו מאן דאמר יש

אבילות דקתני עולה משמע דעולה

לכל מנין שבעה ולאבילות שינהג

בשבת מה שנהג החמול ומתוך כך

תעלה שבת לחשבונו כשם שע"ש

עולה לחשבונו מ"ד אין אבילות בשבת

דקתני אינה מפסקת אע"ג דחשיבא

כולי האי לבטל אבילות בגוה מ"מ

אינו מפסיק דאל״כ פשיטא וקפריך

ואלא הא דקתני עולה דמשמע דנוהג

אבילות כשאר ימים ומשני איידי דהתני

גבי י"ט אין עולין לגמרי לא למנין

ב) ובמם' שמחות אי' כדהכא

מבל בברכון ית. חיתם ר"ם

למנין דאבילית ילא נהגא

אבילות כנ"ל. ד) וויברר

אלהים את יום השביעי כ"י

במ"ר ויתי פ"קן, ה) פ"ה

ה"ת, ו) רש"ל, ו) שמחות

פ"י, ה) משמע דפליג בשבת

ואלו מגלחין פרק שלישי מועד קמן

קנו א מיי פ״ד מהל׳ אכל הל"ז סמג עשין מד"ם כ טוש"ע י"ד סי שמא סעיף א ועוש"ע א"ח סי קלט סעיף ה: קנו ב מיי' פ"י שם הלכה לא סבר לה מר אין אבילות בשבת

נר מצוה

א סמג עשק ב טוש"ע י"ד סי ת סעיף ח:

רבינו חננאל

ן השתא אבלותן נהיג . אפסוקי דלא מיפסקא מיבעיא כו". לימא כתנאי, מי שמתו מוטל לפניו אורל הדים אחד הוי טד ובשבת מיסב ואוכל בשר ומברכין עליו ומומנין עליו, וחייב בתפלה ובכל מצות האמורות בתורה. רבן גמליאל אומר נתחייב בכולן. אמר ר׳ יוחנן תשמיש המטה איכא קמיפלגי, תנא קמא סבר יש אבלות בשכת, ורבן כשבת ווזאפילו תשמיש . המטה שרי. ודחינן ממאי תנא קמא הכי דאסור בתשמיש המטה אלא משום דמתו מוטל לפניו

יש אבידות בשבת. בדברים שבלנעא מיירי כדפירש בקונט' ובסמוך נמי לימא כתנאי מיימי פלוגמא דרשב"ג ורבנן דהוי דברים שבלנעא והכי משמע קלת בירושל׳ דלעיל אמתניתין דהשבת עולה פליגי רבי יוחנן וריב"ל אם אסור בשבת בחשמיש המטה משמע דפליגי כעין פלוגמא דהכא ואליבא דרבי יוחנן יש שאומרים שם מוסר ואוחו חולק על הש"ס שלנו דא"ר יוחנן בפ"ק דכתובות (דף ד. ושם) אע"פ שאמרו אין אבילות בשבת אבל דברים שבלנעא נוהג וקצת קשה לי תימה בשמעתין אביי אשכחיה לרב יוסף דפרים סודרא ארישיה אמר ליה

אפסוקי מבעיא. כלומר מי לריכא למימר דחינה מפסקת: אין מברך. להוליה החרים ידי חובתן: מתוך שנהחייב בחלו. קריחת שמע כו׳ נתחייב בכולן: השמיש המעה איכא בינייהו. הא דאמר נתחייב בכולן סבר מותר בתשמיש המטה ותנא קמא סבר אסור בתשמיש המטה: מר. דחסר בתשמיש סבר יש אבילות בשבת: ומר. דשרי סבר כשמוחל דאמר אין אבילות בשבת: עדיין לא מלה חבילות עליה. דלח נקבר:

יש אכילות כשבת והני אמרי אין אכילות כשבת מאז דאמר יש אבילות בשבת דקתני עולה מאן דאמר אין אכילות בשבת דקתני אינה מפסקת אי סלקא דעתך יש אבילות בשבת השתא אבילות נהגא אפסוקי מיבעיא ואלא הא קתני עולה איידי דקבעי למיתנא סיפא אינן עולים תנא רישא עולה ולמאן דאמר יש אבילות בשבת הא קתני אינה מפסקת משום דקבעי למיתנא סיפא מפסיקין תנא רישא אינה מפסקת לימא כתנאי האמי שמתו מומל לפניו אוכל בבית אחר אין לו בית אחר אוכל בבית

חברו אין לו בית חברו עושה לו מחיצה עשרה מפחים אין לו דבר לעשות מחיצה מחזיר פניו ואוכל ואינו מיסב ואוכל ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין ואין מברך ואין מזמן ואין מברכין עליו ואין מזמנין עליו ופטור מקריאת שמע ומן התפלה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה ובשבת מיםב ואוכל ואוכל בשר ושותה יין ומברך ומזמן ומברכין ומזמנין עליו יוחייב בקריאת שמע ובתפלה ובתפילין ובכל מצות האמורות בתורה ירבן גמליאל אומר מתוך שנתחייב באלו נתחייב בכולן ואמר ר' יוחגן יתשמיש המטה איכא בינייהו מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר יש אבילות בשבת ומר סבר אין אבילות בשבת ממאי דלמא עד כאן לא קאמר תנא קמא התם אלא משום דמתו מומל לפניו אבל הכא דאין מתו מומל לפניו לא וע"כ לא קאמר ר"ג התם דאכתי לא חל אבילות עליה אבל הכא דחל אבילות עליה הכי נמי

ולא לאבילות משום שמחה דכתיב בהן כדפרישית תוא רישא נמי עולה באותו לשון עלמו דתנא בי"ט תנא בשבת דלא להפליג בלשון המשנה ומיהו עולה דשבת 4)אינו למנין דלאבילות לא סלקא אלא אי נהגא אבילום בגריה וא״כ לפי פירוע זה ואלא הא דקחני עולה ומשני לעולם לא נהגא ואיידי דחנא כו' וא״כ המשנה אין שטת הש"ק לומר איידי דתנא הא תנא נמי הא אלא במילחא דאמת אלא דלא לריכי אבל דברים נראים שקר אין לו לשנוח ועוד יש להקשות לפי מה שמפרש אי הכי ליחני שבת אינו עולה והוי דומיא דסיפא יוחר עד כאן לשון הר"א ובחו' הרב מקשה דמשמע אפילו למאן דאמר דלא נהגא עולה למנין שבעה וא"כ ברגל נמי אע"ג דלא נהגא יהא עולה ולעיל אחרי׳ לענין שבעה לא קמבעיא ליה דלא נהגא מנות שבעה ברגל ומתרץ אע"ג דשבת עולה רגל אינו עולה הואיל ואין אבילות כלל משום דכתיב בהן שמחה שבת מיהא לא כתיב שמחה אפילו אינה נוהגת עולה בירושלמי מפרש טעמא דשבת דאין אבילות נוהג בו משום דכתיב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עלב עמה ושבת כתיב ביה ברכהד): **ואינו אוכל בשר ואינו שותה יין. נראה דכי היכי דשרי בפרק בתרא דתענית (דף ל.)** גבי ערב חשעה באב בשר כל זמן שאינו כשלמים ויין מגחו הכי נמי שרי באונן מיהו אין רגילין לנהוג בהן היחר לא בכאן ולא בחשעה באב חימה משמע דאונן חמור מאבל דלא מלינו אבל שיהא בו איסור בנשר וביין ולענין קדשים אשכחן דאבל אוכל בקדשים ואונן אסור ובשאר דברים החמירו באבילות בכפיית המטה ונעילת הסנדל ועטיפת הראש וטובא איכא ובאונן שרי וי"ל דדברים שהן תשום אבל מותר גבי אונן ובאבילות אסורין אבל דברים שאינם אסורין משום אבילות הלא משום שיש לו להיות טרוד בקבורת מתו ולא ימשך אחר דברים אחרים כגון אכילת בשר ושתיית יין אסירי באוגן דוקא ותשמיש המטה דמשמע בסמוך דאסור באוגן בהא נמי שמא ימשך או שמא שמחה יתירתא וחולפה כך מלאתי ובתגלחת ובתכבוסת לא ידעינן אי שרי באוגן ואין ללמוד איסור לגלח מדתני' במס' שמחות" היה מגלח ואמרו לו מת אחד מקרוביו הרי זה יגמור משמע הא לא התחיל אסור דלמא בשמועה איירי ולאחר שנקבר ובשם ריב"א כתבתי דתגלחת אסור דנפקא לן מראשיכם אל תפרעו (ויקרא י) הא כולי עלמא אסירי ואינהו אוננים הוו ובחשמיש המטה דאסרינן בסמוך וראו להתיר באנינות כדאמרינן פ"ק דכתובות (דף ד. ושם) ובאבילות אסרו דקאמרינן התם מכניסין את המת לחדר ובועל בעילת מטוה ופורש והא דקאמריטן התם אבילות דהכא קילא ואתי לזלזולי בה ומקשה מאי קולא אילימא דקחני בועל בעילת מטוה משום דלא חיילא אבילות עליה אינו רוצה לומר שאין קולא בדבר אלא הכי קאמר אין קולא באבילות כי אם באנינות ולא אתי לולזולי באבילות: ואין מברבין עליו. פירש בקונטרס בברכות פרק מי שמתו (דף ינו. ישם) ברכת המוליא ואין מזמנין ברכת המזין ותימה גבי

המוליא מה שייך לומר אין מברכין עליו בשלמא גבי ברכת המזון שייך לירוף אלא גבי המוליא מאי שייך לירוף ויש לפרש דבגמרא קאמריטן דאין מברכין עליו אלא מצוה לחלק דהוו כשנים שאכלו שמצוה ליחלק ואין זה האוטן מצטרף עמהן ואין מומנין עליהן עמהן לומר נברך שאכלנו משלו ואי לא הוה תני אלא חדא הוה אמינא לענין נברך שאכלנו משלו דאין מצטרף אבל מצטרף להיות להם דין שלשה לברך אחד מהן בעבור חברו להכי תני תרתי וריב"א מפרש דאין מברכין ומזמנין חדא לומר נברך שאכלנו משלו וחדא לגרך בשם כמו שמזכירין שם בעשרה פירש בקונטרם בפרק מי שמתו (ב"ז שם) ואינו מברך אין נריך לברך ברכת המזון משמע מפירושו דאין אסור לברך ובשמעתין נמי פירש כענין זה ומיהו מדקאמר בריש פרק מי שמתו התם למאן דאמר 0[מוך] ארבע אמות הוא דאסור פירש רבינו יצחק בברכות דאיכא איסור לברך וגם בתוספות הרב פירש דאסור לברך ותימה לרבי יצחק דהשתא נהגו לברך ואמן והיה אומר דלא איירי הכא רק כשהוא עוסק בצרכי המת שאין לו להתבטל מן המצוה אבל בשעה שאינו עוסק שרי אי נמי בשעה שאחרים עוסקים והוא אינו עושה כלום ומיהו בירושל' אינו משמע כן והכי איתא התם שאינו אוכל כל לורכו ואינו שותה כל לורכו כו׳ ואינו מברך ואם בירך אין עונין אחריו אמן ואם ברכו אחרים אינו עונה אחריהם אמן ואם משום ביטול מלות עסק במתו מה ביטול יש בעניית אתן מיהו נראה לי משום שמיעת הברכה שלא תהיה אתן יחומה ועוד דאמרינן לקמן הן עומדין ומחפללין והוא יושב ומלדיק עליו את הדין ומשמע שאינו עוסק בי כלל אלא יושב ודומם ונראה דאסור לברך ושוב מצאתי בירושל' דריש פרק מי שמחו תני אם רצה להחמיר על עצמו אין שומעין לו למה מפני כבודו של מח או משום שאין לו מי שישא משאוי ופריך והא תניא פטור מנטילת לולב וקא סלקא דעתיה דמיירי ביום טוב ובו אינו טרוד לישא במשאוי ומשני תפתר בחול פירוש בחולו של מועד ופריך והתניא פטור מתקיעת שופר אית לך למימר בחול ולא ביום טוב אמר ר' חנינא מכיון שהיו זקוקים להביא לו ארון ותכריכין דתניטן מתן מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא ארון ותכריכין נמי כמו שהוא נושא משאי דמי שמשמע דפליגי בשבת וביום טוב דאינו מברך במאי דאמריטן מיהו הא קשיא לן דאמריטן בסיפא בשבת מברך ומומן ולריך עיון:

גליון הש"ם

ובהפילין ובכל מצות. בכרכות בכרייתה זו היתה בתורה וברי"ף שם חייב בק"ש ותפלה וככל מלות

מוסף רש"י

מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר. דגרפה כלועג לרש (בדכוח יוו). ואינו מיסב. המסובים בתשיבות על לדו השמאלית ובמטה יששו. ואיז מברד. ואינו לריד לברך ברכת המוליא ושח ראין מזמן. חינו לריך לכרך כרכת המזון (שם). לריך שיברכו לי אחרים בברכת הלתם וווח יחו ואין מזמנין עליו. חין מצטרף עם שלשה לוימון . שח). תשמיש המטה איכא בינייהו. לר"ש חיינ אבל בעונה בשבת ושנה.

א) [גי׳ ר״ח תליסר], כ) [עי׳

תום׳ ב"ה לא: ד"ה עוברן,

ג) (כמוכות ד.], ד) קדושין

פ: שמחות פיינ. כ) מכל הגרי

קנח א מיי פ״ח מהלי אבל הלי א סמג עשין מד"ס כ נטוש"ע י"ד כוי שת סעיף אן: ב ומיי פ״ה שם הל״ה

טום"ע שם סי שפג סעיף או: כנם גד מיי פ״י שם הלי ח פמג שם טוש"ע י"ד סי" ת סער א: כם המיי מיים שם הלי ג סמג שם טיר יי קי' שמ:

כם און מיי׳ פ״ה שם הל' יט טוש"ע י"ד מי׳ שפו: לםב ח מיי׳ פ״י שם הל׳

ל טוש"ע י"ד וסי" שת סעיף ידן וסי' ת מעי׳ מ: כבנ ט מיי שם פ"ט הלי א טוש"ע י"ד פי' שת סעי' יד:

קבד י מיי שם פיינ הלי י סמג שם טוש"ע י"ד סי' שנג סעי' ד:

תורה אור השלם וַיאמר משה אל ולאלעזר ולאיתמר בניו ראשיכם אַל תִּפְרָעוֹ וֹבְנְדֵיכָם לֹא תפרמו ולא תמתו ועל כָל הַעֵּרָה יִקְצֹף וַאֲחִיכֶם בָל בית ישְרָאֵל יִבְכּוּ את השרפה אשר שרף יי:

רבינו חננאל (המשך) אמר (ליה) אזל ליה גברא דהוה מסתפינא. הנה קרעו בשעת שמועה שלא בשעת חימום. ופרקינו שאני רבנן דכיון דכל שאני רבנן דכיון דכל שעתא מדכרי שמועתיה שעת שמועה כשעת מהכא, דתניא אבל [כל] לפניו. שבעה קורעו ואם כא להחליף חלוקו מחליף, וקורע החלוק שלובש. הנה קריעתה בשעת ופרקינן כי תניא ההיא שקורע כל חלוק שלובש אפילו כל שבעה, בכבוד אביו ואמו. תשלום הברייתא, ובשבת קורעו לאחוריו, כראמרן חזרת וקרע לאחוריו בשבת חובהן, ואם בא בשכת להחליף חלוקו מחליף ואינו קורע. ירושלמי הדי שהיה מחליף בגדיו [כל] שבעה חייב לקרוע כולן. אותן קרעין מתאחין או אינן מתאחין. אסיקנא חלוקת אבוה דר׳ אושעיא ובר קפרא. ירושלמי אבל שבא מז הדרך והיה רגליו קיהות מותר לרחוץ, שאין רחיצת צונו רחיצה תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל ולכשיבואו לעיר יחלוצו, וכן בתשעה באב, וכן בתענית צבור. תני מכום שנהגו לשאול בשלום אכלים בשכת שואלין. [ר׳ אושעיא] רבה המא אבליו בשבת ואמר להו שלום עליכם כמנהג

מקומנו. ר' יוסי בן חלפתא

הוה משתכח בר' מאיר

בעא מיניה ר' יוחנן משמואל. מיהו ר' יוחנן לא קיבל משמואל דאיהו סבירא ליה דברים שבלינעא נוהג כדפרישית לעיל: הא אחר שלא פרע בו'. אע"ג דפשטי' דקרא הא אחר פורע ופורם ואם הם יעשו ימותו נראה דאסמכתא בעלמא הוא

דהא לא מייתי להו סוף פרק הנשרפין (סנהדרון דף פג.) גבי אלו שבמיתה: ושמואל למעמיה. פי' בתוספ' לכנ הרב

דעטיפת הראש שאינה כעטיפת ישמעאלים הויא עטיפה ומסחמא רב ושמואל הלכה כרב יש מפרשין דרחילת ידים דהאמר הכא רשות היינו כמ"ד פרק במה מדליקין (שבת דף כה:) דבלא אבילות הוא רשות אבל לר"נ בר יצחה דאמר התם ואני אומר מצוה באבל נמי הוי מצוה ולא רשות ונראה דלא לריך למימר הכי אלא הכי פירושו הכא דמשום אבילות אינו חובה להראות אבילות בשבת:

לא שנו שאין לו מנעלים ברגליו. תימה דכי היכי דמנעליו מוכיחין עליו אמאי לא אמרי' אחד מהני מוכיחין ונמלא דאינו חובה כי אם האחד ושמא במנעלים יש הוכחה יותר: וכל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע. נראה דהא דאמר לעיל (דף כ:) מי שנזדמן לו חלוק בתוך ז' אע"פ שאינו שעת חימום שמא דוקא כגון שקרע כבר והכא מיירי בשלא קרע עדיין א"נ כגון שאין לו חלוק בשעה ראשונה חייב לקרוע כשיהיה לו אפיי שלא בשעת חימום ולי נראה דבכל שעה שיוכל להתחמם על מתו אפי׳ לזמן מרובה אחר מיתתו קרוי שפיר בשעת חימום כמו שאמרו ברבנן משום דמדכרי שמעתייהו הוא הדין נמי בכל מת שיוכל להתחמם עליו והא דפריך בסמוך ולא משני הכי משום דבלאו הכי משני שפיר: בי תניא ההיא ככבוד אכיו ואמו. ומכאן קשה לי על מה שפי׳ למעלה (דף כ:) הידגרסי׳ רבי חנניה מי שאין לו אלא חלוק אחד דמיירי בכה"ג דמחליף וקורע דהא גבי אביו

ואמו קורע לעולם ול"ע: הכי א"ר יוחנן דכרים שכצינעא נוהג. פסק בהלכות גדולות כר׳ יוחגן לאפוקי מרב ושמואל דאמרי לעיל תשמיש המטה רשות ודברים שבלינעא הוא וכפ"ק דכתובות ודף ר.) נמי קאמר עלה מסייע ליה לר׳ יוחנן דאביי ורבא סברי כוותיה ואע"ג דקיימא לן (לעיל דף יח. כב.) הלכה כדברי המיקל ה"מ במחלוקת של תנאים אבל במילתא דאמוראי לא אמרן מספקא לי כי היכי דשרי בתוך

ואמו אמר הכא מחליף וקורע כל

שבעה ולעיל (שם) אמרי׳ על אביו

בעא מיניה ר' יוחנן משמואל יש אבילות בשבת או אין אבילות בשבת אמר ליה אין אבילות בשבת יתבי רבנן קמיה דרב פפא וקאמרי משמיה דשמואל אבל ששימש מטתו בימי אכלו חייב מיתה א"ל רב פפא אמור אתמר ומשמיה דר' יוחנן אתמר ואי ° שמיעא לכו משמיה דשמואל הכי שמיע לכו אמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל אבל שלא פרע ושלא פירם חייב מיתה שנאמר יראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרומו ולא תמותו וגו' הא אחר שלא פרע ושלא פירם חייב מיתה אמר רפרם בר פפא תנא באבל רבתי יאבל אסור לשמש מטתו בימי אכלו ומעשה באחד ששימש ממתו בימי אבלו ושמטו חזירים את גוייתו אמר שמואל יפח"ז חובה נת"ר רשות פריעת הראש חזרת קרע לאחוריו זקיפת הממה חובה נעילת הסנדל תשמיש המטה רחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית רשות ורב אמר דאף פריעת הראש רשות ושמואל מאי שנא

עלמא עבידי דמגלו רישייהו שמואל למעמיה דאמר שמואל "כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע יוכל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עמיפה מחוי ר"ג יעד גובי דדיקנא א"ר יעקב א"ר יוחנן לא שנו אלא שאין לו מנעלים ברגליו אבל יש לו מנעלים ברגליו מנעליו מוכיחין עליו כל קרע שאינו

בשעת חימום אינו קרע והא אמרו ליה

נעילת הסנדל דרשות דלאו כולי עלמא עבידי

דסיימי מסאנייהו פריעת הראש נמי לאו כולי

מסתפינא מיניה א"ל לרבי יוחנן נח נפשיה דר' חנינא סקרע עליה תליסר אצטלי מלתא אמר אזל גברא דהוה מסתפינא מיניה שאני רבגן דכיון דכל שעתא מדכרי שמעתייהו כשעת חימום דמי א"ל רבין בר אדא לרבא אמר תלמידך רב עמרם תניא אכל כל שבעה קורעו לפניו ואם בא להחליף מחליף וקורע הבשבת קורעו לאחוריו ואם בא להחליף מחליף ואינו קורע כי תניא ההיא בכבוד אביו ואמו אותן קרעין מתאחין או אין מתאחין פליגי בה אבוה דרב אושעיא ובר קפרא מחד אמר אין מתאחין וחד אמר מתאחין תסתיים

דאבוה דרב אושעיא אין מתאחין דאמר רב אושעיא אין מתאחין ממאן שמיע ליה לאו מאבוה לא מבר קפרא רביה שמיע ליה אמר רבא אבל מטייל באונקלי בתוך ביתו אביי אשכחיה לרב יוסף דפרים ליה סוררא ארישיה ואזיל ואתי בביתיה א"ל לאו סבר לה מר אין אבילות בשבת

לשמואל נח נפשיה דרב קרע עליה תריםר מני אמר אזל גברא דהוה

א"ל הכי א"ר יוחנן ידברים שבצינעא נוהג: ר"א אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת וכו': אמר רב גידל בר מנשיא אמר שמואל הלכה כר"ג ואיכא דמתני להא דרב גידל בר מנשיא אהא יכל ל' יום ייתינוק יוצא בחיק ונקבר כאשה אחת ושני אנשים אבל לא באיש אחד ושתי נשים

ביתו הני דברים דקריעה אי הוה אסור נעילת הסנדל בציעא וכל שאר דברים: "עצרת בשבת. וכ"ש ר"ה ויוה"כ ר"ג אומר ר"ה ויוה"כ כרגלים וכ"ש עלרת לאחר חורבן ולישנא לא אחי שפיר דהוה ליה למחני ר"ג אומר אף ר"ה ויוה"כ כו':

שוחכמים אומרים לא בדברי זה בוי. ולם שייך למימר היינו חנם קמם דנימה כולהו אמו לפרט מילחם דחנם קמם כי ההים דלם ירבה לו נשים בפרק ב׳ דסנהדרין (דף כא.) וההיא (דהמקדש)ים: הדלבה כר"ג. סימה כיון דאמר שמואל (לשיל דף ית. כב.) הלכה כדברי המיקל באבל אמאי איצטריך למיפסק הלכה כר"ג וי"ל דחומרא נמי היא דאם קברו סמוך לחשיכה ולא היה לו שעה אחת לנהוג בו אבילות או קברוהו נכרים ביום טוב או שמע שמועה קרובה ביום טוב אם הם כרגלים אינם טולים למנין שבעה ואם הם כשבת עולים:

קומי ציפוראי, אדם גדול קדוש צנוע הוא. חד זמן חמון ליה שאיל בשלום אכילא בשבת. אתו אמרו ליה ר' אהן הוא ראת מתני שבחיה, אמר לי׳ הן, א״ל שאיל בשלום אבילא בשבתא. אמר לון בעין אתון מידע חייליה, אתא לאודעז ראין אכלות כשבת. דכתים כדכת ה' היא תעשיר, זו ברכת שבת. ולא יוסיף עצב עמה, זו אבלות, כמו דאמר נעצב המלך על בנו. (תני ארוסתו לא מתאכל ולא אונן עליה. תני כל שמתאכל[ין] עליו מתאבלין עמו. רב מחה אחותו פקיד לחייה בריה כד תהא סליק לגבאי של נעליך מעל רגליך). ר' יונה סלק לגביה ר' גוריון בשבת דגו שבעת ימי אבלו, נפק לגביה לביש סנדלי. אמר ליה אנת (דכר) [סבר] דילפון עובדא מינך דבשבת [מותר] בנעילת הסנדל. ולא ילפון עובדא מבר גש זעיר. ואין דובר אליו דבר, אפילו דבר תורה. אמר שלא היו יודעין במה לפתוח, אם ביסורין שבגופו אם בחסרון ממונו אם כנפש בניו ובנותיו. מתני' משחרב בית המקרש ר' אליעזר אומר עצרת כשבת, רבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכיפורים כרגלים. דייקינן מינה וכל שכן עצרת שהיא כרגלים. אמר גידול בר מנשה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל. איכא ראמרי להא דרב גידול אהא דחניא תינוק כל ל' יום יוצא בחיק, תקבר באשה אחת ובשתי אנשים, אבל לא באיש אחד ושתי נשים. מכל רבחי. מסכת שמחות: גוייסו. כל גופו ואיכא דאמרי אבר שלו: פריעת הראש. שמגלה האבל ראשו בשבת ואינו מתעטף וחזרת קרע לאחוריו וזקיפת המטה חובה בשבת: נעילת הסנדל. דלאו כולי עלמא סיימי מסאנייהו בשבת ולא מוכח דאבל הוא: לא כולי

עלמא מגלי רישייהו. בשבת ואע"פ שמתעטף לא מיחזי כאבל: בשעת חימום. בשעת התחלת הלער בשעת מיתה: וכל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים. הלכך כיון דכל ימי שבוע שהוא אבל מתעטף כישמעאל אם אינו נוטלה בשבת נראה כנוהג אבילות דכ"ע לא נהיגי בעטיפה זו אלא אבלים בלבד: מחוי ר"נ. עטיפת ישמעאלים: גובי דיקנא. גומות שבלחי למטה מפיו: לא שנו. פריעת הראש בשבת דוריך לגלות חוטמו ושפמו וזקנו שהיה מכוסה בימי אבלו להודיע כי אין אבילות בשבת: אלא שאין מנעלים ברגליו אבל יש מנעלים ברגליו מנעליו מוכיחים עליו. דחינו חבל חבל לגלות רחשו אינו לריך וחם בא להתעטף בלינעא אפי׳ כעטיפת הישמעאלים אין בכך כלום: דמסתפינא מיניה. בקושיות: מחליף וקורע. אע"פ שחינו שעת חימום: ככוד חכיו. שנו אבל לכולי עלמא אין קורע אלא בשעת חימום: ממאן שמישא. לרב אושעיא הא דאמר אין מתאחין שמע מינה האי דאמר אין מתאחין אבוה דרב חושעיה: חונקלי. שייפינ״ש חלוק שקורעו: בחוך כיחו. שבלינעה מותר לנהוג אכילות בשבת: דפרים מודריה ארישיה. נשנת משום עטיפה דנהיג אבילות: כל ל' יום יולא בחיק. בן לי יום מוליחו בחיק לבית הקברות ולא בארון: אבל לא באיש אחד. שאין מתייחדין עם האשה:

שם מי שאין לו חלוה לחרוע כו' ואולי גיר' אחרת היתה לפניהם ועיין במהרש"א, ושייד במשנה דלעיל יט.ז. ז) נג"ו שייך למשני דלעיל יע.), ה) נל"ל דהמוכח מקדש (ד' פנ.) וע"ע תוספות פסחים פג. ד"ה ר' שמעון . אומר ודף קטו: ד"ה יחותם ותוס׳ עירוכין מח. ד"ה ר׳ יסולק].

גליון הש"ם

נמ' אסור אתמר ומשמיה חידש כוה הל איתל בברייתל גמ' לעיל דף כל ע"א ואלו דברים שאבל אסור בהם וכוי וכתשמיש:

לעזי רש"י שייפינ"ש [שוקניא"ה].

מוסף רש"י

דברים שבצינעא, שחינו ניכר לבריות שהוא אבל בכך וכתובות דו, כל ל' יום. ולד שמת בתוך שלשים יום אין לריך לכבדו במומו להוליאו לקבורה, לא במטה ולא בכליבה אלא בחיק . (קדושין פ:)**. ונקבר** באשה אחת ושני ואין לריך רכים ללוותו אלא ג' (שם). אבל לא כאיש אחד ושתי נשים. משום יחוד, שלא היו כתי הקברות ממוכין לעיר מחחז.

רבינו חננאל

בעא מיניה ר' יותנן משמואל יש אבילות בשבת או לא. אמר ליה אין אכילות בשבת. אמרי רכנו משמיה דשמואל. מיתה. א"ל רב פפא אסור אתמר ומשמיה דר׳ תחליפא אמר שמואל. אבל שלא פרע ראשו מיתה, שנאמר ראשיכם אל תפרעו וכגדיכם לא תפרומו ולא תמותו, מכלל שאחר שלא מירע ושלא פירם חייב מיתה. אמר אבל אסור לשמש מטתו ומעשה באחד ששימש חזירים את גויתו. אמרו משמיה דשמואל פח"ו חובה. פריעת הראש, חורת כרע לאחוריו. זכיפת המטה, לעשותם בשכת, בשבת. אבל נת״ר, נעילת סנדל. תשמיש המטה. רשות. ורב אמר אף ופריעתו הראש כשבת רשות. ומקשינן לשמואל מאי שנא נעילת הסודל

ראמ׳ רשות דלאו כולי עלמא מסגי במסני, פריעת הראש נמי לאו כולי עלמא עבידי דמגלי רישייהו. ופרקינן שמואל לטעמיה ראמר כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע, וכל עטיפת שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה. פיי עטיפת ישמעאל[ים] דאמר שמואל מכסה שפתו וזפנו וחוטמו במצופתו או בטליתו. והוא אלמתה בלשוז ערב. ועד כמה מכוסזה מתוי רב גחמו עד גובי דקנא. אמר ר' יוחנן לא שנו אלא שאין מנעלין ברגליו, אבל יש מנעלין ברגליו מנעליו מוכיחין עליו. וקיימא לן . מרכ דאמר פריעת הראש נמי בשבת רשות. (פריעת הראש) [פי׳] צריך לגלות חוטמו ושפמו וזקנו שהיה מכסה בימי אבלו [להודיע] כי אין אבלוות] בשבת, אבל לגלות ראשו אין צריך. ואם בא להתעטף בצינעא עטיפת ישמעאלים אין בכך כלום. th לא בעי עטיפה כולי האי. דהא רב יוסף דהוא בתרא עבד כרב. דאמר רבא אבל מןטיילן באונקלי בתוך ביתו. ואונקלי היא מצנפת, כגון מצנפת של כהן גדול, כדגרסינן בסוף מנחות מעשה דחוני ושמעי בני שמעון הצדיק הלכישו באונקלי וחגרו בצלצול. אביי אשכחיה ולרב יוסף | דפריס סודרא ארישיה כעטיפת ישמעאלים וקאזיל ואתי בביתיה. אמר ליה, לא סבר לה מר אין אבילות בשבת, אמר ליה דכרים שבצנעא נוהג. ומקשינן תוב לשמואל, וכל קרע שאינו בשעח חימום אינו קרע. והא אמרו ליה לשמואל נח נפשיה דוכ וקרע עליה תליסר כברי מאני. ור׳ יוחנן קדע על ר׳ חנינא י״ג איצטלי דמילתא,

ה) דלוסקמא. ארון: ואין עומדין עליו בשורה. אין לריך לעמוד עליו

בשורה. כשחחרין מבית הקברות עוברין לפני האבל בשורה וכל אחד

אומר לו תתנחם: ברכם אבלים. ברכה שאומר ברחבה כדאמר

בכתובות (ד' ח:): **תנחומי אבלים.** כל שבעה הולכין לנחמו בביתו:

וכמאן

המנחמין:

הניטלת בכתף. באדם אחד:

באגפיים. בשני בני אדם דרך

כבוד: ואבריו כבן שתים. שאבריו

גדולים: מלהיבין. מרגישין ומלערין:

ניכר לרכים. שהיו מכירין כבר

שהיה רגיל לנחת מן הבית: מה הן

בהספד. כמה יהא גדול שתלוה

להספידו: עניים בני שלש. לפי

שהעני מלטער על בניו יותר מו

העשיר לפי שחין לו שמחה חחרת: יום

אחד לפני עלרם. היה אבל: הרי כאן

ארבעה עשר. דעלרת חשוב כשבעה

חהו יום שלפני עלרת חשוב ז' דסבר

כי האי תנא דלעיל (ד' כ.) דאמר

אפילו יום אחד אפילו שעה אחת

מתנר׳ על מעה וקופה. יושבין

חולנין.

דאמר עלרת כרגלים יו:

כתפיהן:

ב) תגינה יו. כ״ה דו, ג) וע׳

קםה אבגד מיי פיינ מהלי אבל הלי יהלי יא טוש"ע יי"ד סי שנג סער׳ ה:

קםר ה מיי שם הלי ע סמג עשיו מד"ם ב מוש"ע י"ד סי שמד סעיף לם זו מיי פיי שם כלי

ג קמג שם טוש"ע "ד פי׳ שלט סעי׳ ח: קםח ז מיי׳ פ״ל מהל׳ תגיגה הלכה ז: קסמ ח מיי׳ פ״י מהלי אבל הל' ג סמג שם ט (וטוש"ע א"ח סי' תקמח

סעיף ידן: קע ט מיי שם הלי ד טוש"ע שם סעי' יא ויטום"ע א"ח שם סעיף

קעא י מיי פ"ו מהלי י"ע הל' כג ופי"א מהל' אבל הלי (א) ב סמג שם ולאוין עה טיש"ע א"ח סיי מקמז סער׳ ו וטוס״ע י״ד סי תא סעי כ: קעב כ מיי׳ שם טוש״ע א"ח שם פער ו וייד

קעג ל מ מיי הלי יע שם והלי אבל שם הלי ג ויייד שם:

רבינו חננאל

אבא שאול אומר אף באיש אחר וכשתי נשים. ואין עומדין עליו בשורה, ואין . עליו ברכת אבלים ותנחומי אכלים. בז ל' יום יוצא בדלוסקמא. ר' יהודה לא דלוסקמא הגיטלת על הכתף אלא הניטלת על אגפיים. ועומדין עליו בשורה, ואומריז עליו ברכת ארלים ותנחומי [אבלים]. בן י״ב עקיבא אומר כז שנה ואבריו ככן שנתיים בן יוצא במטה. רבי שמעוז בז אלעזר אומר היוצא במטה רבין (מתייהבין) ומצהיביז) עליו. ר' אלעזר בן עזריה אומר ניכר לרבים ניכר לרבים איז רבים מתעסקין בו. מה הן בהספד. ר' מאיר אומר משום ד׳ ישמעאל עניים חמש, ר' יהודה אומר משום ר׳ ישמעאל עניים בני חמש. עשירים בני ועניים). אמר גידול בר כד' יהודה שאמר משום ר' ישמעאל. ירושלמי תני איז ולא ביום הכיפורים. ר' חזקיה הוה ליה עובדא, סלקין רבנן למחמי אמי (ל ובה אפון בצומא רבה ל) לון כלום אמרו אין מראין ביום הכיפורים, (א)לא מפני התפילה. שנייה הוא בשבת. ל) דריש ד׳ עינוני מי שקבר את מתו יום אחד ימי האבל ופסקו ד' ימי אבלו, ועצרת חשוב בשבעת ימי הרגל, דאמר

ר׳ אלעזר מנין לעצרת

אבא שאול אומר אף באיש אחר ושתי נשים. מפורש נמסכת קדושין (דף פ: ושם) אע"ג דאין איש אחד מתייחד עם שתי נשים בשעת אבילות דטרידא שרי:

ואין אומרים עליו ברבת אבלים. פירש בקונטרס דמיירי בלח כלו לו חדשיו ומיהו אפי' מיירי

בכלו לו חדשיו נהי דמתאבלים עליו כדאיתא בפרק ר"א (שבת ד' קלו. ושם) ובפרק יש בכור לנחלה (בכורות דף מט.) מ"מ אין מחמירין עליו כל כך ללערו כדאשכחן בהני דסמוך דלפי מה שהוא גדול מחמירין לכבודו: ברבת אבלים ותנחומי אכלים. שמנחמים אותו בדברים:

לעיל (ע"ח) פירש בקונטרס דחם בח להחליף בגדים שכבסו קודם הרגל ללבוש בגדים שהן מכובסין כי חלוק הוא מלבוש ומכאן יימשמע שר׳ שמעון היה מתיר בגדים שכבסו קודם הרגל ובתום׳ פי׳ אם בא להחליף ללבוש בגדים שאינם מכובסים כי חלוק הוא מלבוש ורגילים ללובשו ולהחליף בלא כיבום ור' ילחק זקיני סובר כך ועל פירש"י הקשה דחי שרי בגדים שכבפו קודם אבלו ומסתמא הכי נמי שרי בגדים המגוהלים קודם אבילות וא"כ מנין לו למעלה דאביי כרבי שמנא ב"ר אלעזר בן שמעון שמא מקודם אבלו היו מגוהצין וי"ל דמדשרו הני דוקא ולא חדשים לבנים ש"מ דסבירא להו הכי ומיהו זהו המנהג עתה שמלבישין אותו לאדם אחר יום או חלי יום ואין זה קרוי בגד מכובק לדידיה: רבי עקיבא אומר בן שנה בו'. ולא סגי בי"ב חדשים ובמסכת שמחות שונראה לי ר"ע כו' פירוש דלה בעי ג' שנים והם מת ביום שלשים פוסק גפ' יש בכור (בכורות ד' מע.) שלשים יום באדם אינו נפל ויום שלשים לענין אבילות כיום שלפניו ואינו מתאבל וה"ה מסתמא לענין בכור:

ררבי אלעור א"ר אושעיא היא.

אבא שאול אומר אף באיש אחד ושתי נשים ואין עומדין עליו בשורה ואין אומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים בן שלשים יוצא בדלוסקמא רבי יהודה אומר "לא דלוםקמא הניטלת בכתף אלא הניטלת באגפיים ועומדין עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים 🌣 בן י"ב חדש יוצא כמטה ר"ע אומר הוא כן שנה ואבריו כבן שתים הוא בן שתים ואבריו כבן שנה יוצא במטה ר' שמעון בן אלעזר אומר יהיוצא בממה רבים מצהיבין עליו אינו יוצא בממה אין רבים מצהיבין עליו ר"א בן עזריה אומר יניכר לרבים רבים מתעסקים עמו אינו ניכר לרבים אין רבים מתעסקים עמו ומה הן בהספד רבי מאיר בשם ויבי ישמעאל אומר

עניים בני שלש עשירים בני חמש רבי

נמי יהודה אומר משמו "עניים בני חמש עשירים בני שש ובני זקנים כבני עניים אמר רב גידל בר מנשיא אמר רב הלכה כרבי יהודה שאמר משום רבי ישמעאל דרש ר' ענני בר ששון אפיתחא דבי נשיאה יום אחד לפני עצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר שמע רבי אמי ואיקפר אמר אטו דידיה היא דרבי אלעזר א"ר אושעיא היא דרש רבי יצחק נפחא אקילעא דריש גלותא יום אחד לפני עצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר שמע רב ששת איקפד אמר אשעיא דידיה היא דר"א אמר ר' אושעיא היא דא"ר אלעזר א"ר אושעיא ימנין ∘לעצרת שיש לה תשלומין כל שבעה שנאמר יבחג המצות ובחג השבועות (4) מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לה תשלומין כל שבעה מאדבריה רב פפא לרב אויא סבא ודרש חיום אחר לפני ראש השנה וראש השנה הרי כאן ארבעה עשר אמר רבינא הלכך יום אחד לפני החג וחג ושמיני שלו הרי כאן עשרים ואחד יום רבינא איקלע לסורא דפרת א"ל יורב חביבא מסורא דפרת לרבינא אמר מר יום אחד לפני ראש השנה וראש השנה הרי כאן ארבעה עשר אמר ליה אנא מסתברא כרכן גמליאל הוא דאמינא: מתנר' אין קורעין יולא חולצין לואין מברין אלא קרוביו של מת יואין מברין אלא על מטה זקופה:

והא דלא מייתי ברייתא דר"א בן יעקב דמפיק משלומין מוקראתם ובקלרכם איזהו חג שאתה קורא וקולר היי אומר זה חג השבועות וריש לקיש אמר חג הקליר איזהו חג שאתה חוגג וקולר בו הוי אומר זה עלרת ויש לומר דלא ידעינן כמה ימים אי לאו מדרבי אושעיא כדאיתא פרק אין דורשין (סגיגה דף יו ושם) אלא קשיא מנא ליה דעצרת כרגלים בומן הזה הא ליכא חשלומין ונהי דמתניי הכי משמע מדקאמרי עצרת כרגלים משמע לגמרי מיהו היא גופא מנא ליה י"ל כיון דעצרת חד יומא ונחשב כמו פסח וסוכות בזמן שבית המקדש קיים לענין חשלומין חשיב נמי לדידן כרגל דפסח וסוכות מיהו בר"ה ויום הכפורים משמע דלא סבירא להו הכי דליהוו חשיבי כשבעה ימים מדלא נקט אלא עלרת ולית ליה דרבן גמליאל ורב פפא דבסמוך דאמרי אפילו ר"ה ויוה"כ ישנן כרגלים דלעולם הוא במקום פסח וסוכות הקשה בתוספות הרב מה אנו לריכים שיהא ראש השנה כשבעה ימים בלאו הכי נמי מותר לגלת ערב יום כפורים דהוי קובר את מתו שמונה ימים קודם יום פפורים דבטלה הימנו גזרת שלשים ומירץ דנפקא מינה אם לא גילח ערב יום כפורים דאינו מגלח אחר יום כפורים אבל עתה דחשבינן ראש השנה כשבעה ויום הכפורים כשבעה וערב ראש השנה כשבעה ימים קודם ובין ראש השנה ליום כפורים שבעה ונקיט ליה בתר יום כפורים שני ימים ומגלח ואין נראה לי מירוץ זה דהא קיימא לן כאבא שאול דאמר לעיל (ד' יטי) מגלח אחר הרגל אלא יש לפרש דנפקא לן מינה לענין שמועה רחוקה דחשבינן לה שמועה רחוקה בהני שני ימים אחר יום כפורים וזהו דוחק גדול כי זה אינו מפורש בשום מקום שתחשב שמועה רחוקה פחות משלשים יום ויותר היה יכול לומר לענין דחשבינן אחר ראש השנה שבת שלישית דאמר לעיל יושב במקומו מיהו אין זה נראה שום קושיא כלל דהא דאמר שמונה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים יום היינו דוקא היכא דנהג אבילות שבעה ימים אבל זה שלא נהג אבילות כי אם יום אחד לא אמרינן יום כפורים תבטל שלשים ותמהחי למה לא פירש הרב כך כי דבר זה פשוט ובסמוך פירש כענין זה הרב יום אחד לפני החג וחג ושמיני שלו הרי כאן כ"א יום דדוקא בהני אומרים דשמיני עלרת הרי כ"א יום אבל מת ברגל שלא נהג אבילות קודם הרגל לא הוי שמיני עלרת כי אם יום אחד למנין שלשים כך נראה לי ואיני יודע הבירור כך פירש הרב ופירש בהלכות גדולוה. דהשתא דאית לן תרי יומי אי שכיב ליה שיכבא ביום טוב ראשון לא ינהוג אבילות עד מולאי יום טוב שני (ימים) ואותו יום טוב שני עולה למנין שבעה ואי שכיב ביום שני ההוא יומא נוהג אבילות דכיון דיום טוב שני דרבען אתי אבילות דאורייתא דיום ראשון דהוי מן התורה כדאמרינן בובחים (ד׳ ק:) ומבטל יום שני דרבען ואין נראה לר"י וגם אין נוהגין כלל ובמקום אחר פירשתיים:

אלא קרוביו. ירושלמי ובלבד קרובים הראוין להתאבל כהדא דרבי אבין דמך במועדא לא גמל ר' מנא חסדא אמר בתר מועדא ניעבדה ליה יקרא ואסיק חכם שמת הכל כקרוביו מברין עליו אלו ואלו נראה לי מכאן משמע שיש הבראה בלא אבילות ° כגון ברגל ולקמן (ד' כה:) אמר אפי' רבו שלמדו חכמה אינו יושב עליו אלא יום אחד וחמיהני אם כן נלטרך הבראה לשמועה רחוקה ולא מלינו ברבי חיים שעשו לו הברחה אלם קאמר לעיל (דף כ:) והולך כלי אחרי לבית המרחץ ושמא לענין הברחה החמירו משום כבוד החכם:

שיש לה תשלומיו שבעה שנאמר בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכוה, מה חג המצות יש לה תשלומין כל שבעה, שאם לא הקריב ביום ראשון יש לו להקריב כל ימי החג, כך עצרת יש לה תשלומין שבעה כחג המצות. הרי ז' לפני עצרת, ועצרת שבעה, הרי ארבעה עשר. משלים ששה עשר יום והרי גמרו לו שלשים ומותר בתספורת. אדבריה רב פפא לרב אניה סבא רירש יום אחד לפני ראש השנה וראש השנה הרי י״ר. אמר רבינא הלכך הקובר את מתו יום אחד לפני החג, שבעה, והחג שבעה, ושמיני שלו שהוא הגל בפני עצמו, הרי כאן עשרין ואחד יום. רוהו שאמרו (שמינין רגל כפני עצמו לענין פז"ר קש"ב. פירוש ג) רגל בפני עצמו זהר כדי לחשב יום שמיני של חג הסוכות שבעת ימים לאבל למנין שלשים. מתנ" אין קורעין ולא חולצין כתף, ולא מברין אלא קרובין של מת.

פרש"י בילה כט.ז. ד) בב"מ סא: הגי׳ רב חנינא, ה) [ד״ה דליסקמא אחרי מנסומיו ו) ולעיל יטון. ו) משמע שרש"י היה מתיר בגדים שכנסו קודם האכל וכמום׳ פיי כל"ל. ה) דאביי כרבי ורבא כראב"ש עי' רש"ש, **ע**) פ"ג גרסי כן ג' שנים יולא במטה ר' עהיבא כר פרי דלא בעי ג' כרי כל"ל. י) ןעיין חוס׳ ברכות מו: ד"ה מצוה דרבים שאניו.

תורה אור השלם ו. שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורה את פני יי אַלהִיךְ בִּמְקוֹם אַשְּׁר בָחַר בָּחָג הִמַּצוֹת וּבָחַג השבעות ובחג הסכות וָלֹא יִרְאָה אָת פְּנֵי יְ דברים טו טו ריקם:

הגהות הב"ח (א) נמ' כחג המלות וכחג השנועות ובחג הסובות מה תג המנוח:

גליון הש"ם חום' ב"ה אלא כו' רונו ברגל. עיין לעיל דף כ ע"ם

מוסף רש"י מנין לעצרת שיש לה דאילו בתג הסוכות ובתג המצות נפקא לן (חגינה ט.) שרטח ימים. יכול יהו חוגניו כל ז' מ"ל אומו. אומו אמה תוגג ואי אתה תוגג כל ז', אם כן למה נאמר י לתשלומים, שאם לא חג מגיגתו כראשין יקריכנה .ca מיר: ב**טני** המצות יש לה תשלומיו כל שבעה. כדרנינן קרחי לחג הסוכות, והוא הדין לחג המנות, שהכי אף הוא ש**כעת ימים** (חגיגה יו.). אדבריה. הנהינו ומנוייל עמו במכוחות העיר וביצה

וכרא אארעא ואנח עליה ספר תורה. ונראה דאפילו הספר

תורה בגבוה ממנו וכן פירשתי במנחות בפרק הקומן רבה (דף

לב:) לושם הארכתי:

תורה מונח בגבוה ממנו לא שרי מדלא אותבוה לספר

והקשה וכו'. והקשה

בירושלמי משרב הונה מת קודם רבי

חיים דחמר ליה לרבי חיים ארונו בא

והכא משמע שרבי חייא מת הודם רב

הונא ונראה לי דרב הונא אחר היה

ואותו שבימי רבי חייא אין זה רב

הונא תלמידו דרב ע"כ ומיהו קשה

בירושלמי קאמר בעובדא דהכא רב

הונא ריש גלותא ולפי הענין של

הירושלמי היה משמע דוקפיה ר' חגא

לארוניה דרב הונא כדי שלא יהא

יושב אלל הלדיקים והכי איתא בפי׳

רבינו חננאל דרב הונא ריש גלומא:

חבם כיון שהחזיר פניו. פירוש חכס

שקרע וגרסינן אפילו חכם שקרע על

החכם כיון שהחזיר פניו שולל לאלתר

דמשום ככודו של חכם הקורע התירו

דגנאי הוא לנאת בבגד קרוע ולא נהיר':

שמת כיון שהחזיר פניו אותו

שפעו

דמוספות

הרב דמשמע

א) שנת קה: ומוספתא פ"ב], כ) ומשמע ליה להש"ם דמיירי אפי' באינו

ד"ה דתניחן, ג) ובע"י לימאן. ד) ומנחום לב: ע"שן, כ) ול"ל רב חסדחן, ו) וב"ק לב: ב"ב כב,ן, 1) ול"ל להון, מ) ול"ל הין, ש) דכל הדר בח"י שרוי כלח עון, י) נישעיה לגן, כ) ומגיו אף על המחים ח"ל וכפר חלק ב סוף רמו חחלג יבע"י בפרש"י לא גרם כדאיתא בכתובות יהוסיף ואין ישיבה

הגהות הב"ח

בארך אלא לקבורה ע"ם,

ל) ועיין שם נתום׳ ד״ה

אסור לישכן, מ) נסוף כלאים

ובכתובות פי"ב).

(מ) גם' ומשמע ליה קמיה נ"ב פירוש הייתי חשתש

גם' מילתא דלדביה לא ם"ל אנן ניקום נעביר. עיין ככח קמח דף יו ע"ח מד"ה אלא שהנימי:

גליון הש"ם

מוסף רש"י

וכף כדא אארעא, כפה כד על הפכז. ואותיב ספר טליו. לפי שהיה ס"ת מונח על ראשה והיה רוצה לישב טפח ליה אבוה בסגדליה. הכהו על סנדלו, ל"א בעט בסנדלו (ב"ק לב:) או: הכהו על סנדלו במקל דרך שחוק, כשם שמכין למי שאינו חשוב .c.ab afa)

רבינו חננאל

ואמר ר' ירמיה, וכלבד להתאבל. הראנייז אוקימנא למתניי. באדם ולא היה עומד שם כשעת יציאת נשמה. אבל בחכם וככשר חייב לעולם אע״ם שלא היה שם. דתניא. עליו כקרוביו, הכל קורעין הכל חולצין והכל מברין אדם כשר הוא אע"פ שאינו חכם חייב, דתניא, אדם מתים כשהן קטנים, מפני שלא בכה והתאבל הבוכה ומחאבל על אדם כשר, מוחלין לו על כל המת בשעת יציאת ושמה חייב, דתניא, ר' שמעון על אדם בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע, למה שנשרח. שחייב לקרוע. כי נת נפשיה דרב מפרא לא לא נמרינו מיניה. אמר

במ' לספר חורה. דתורה קרויה נר שנאמר (משלי ו) כי נר מלוה ותורה אור ונשמה נקראת נר דכתיב (שם כ) נר שאלהים נשמת אדם: שמעמחיה בפומין. והוי כמאן דגמרינן מיניה: שאי דהוה הוה. הואיל דלא קרעו בשעת מיתה תו לא קרעי: למקרע לאלתר.

בלא הספד: לאומובי מ"ם אפוריים. ולומר קיים זה מה שכתוב בזה: לא הום נפיק פוריא מכבא. דווטר הוה בבח: מפורים לפורים. לחתו במטה אחריתא קטנה שתלא דרך הפתח: אל עגלה חדשה. אותה עגלה ששיגרוהו פלשתים בה ובאותה עגלה הביאו דוד מבית אבינדב לעיר דוד: פרום בבת. שברו הפתח והרחיבוהו: בבל גרמה לו. שחין שכינה שורה בחוץ לחרץ: טפח ליה חבוה. רב חסדא בסנדלא שטפח לו לרב נחמן על סנדלו כאדם שנוגע על רגל סבירו בחשאי כדי שלא ישמעו העומדים סביב מטתו דרב הונא. ע"א הכהו בסנדלו: לא מטרוד עלמא. לא תטרח בקושיות: שהיה כבר. כלומר ההיא שעתא הוה ולא יותר. ויש אומרים שהיה כבר בארץ ישראל

ששרתה עליו רוח הקודש: כי אסקוה להתם. לארך ישראל לקוברו שכל הנקבר שם נקבר בלא חטאש שנאמר העם היושב בה נשוא עון" כדאיתא בכתובות (דף קיה.) כ): לדלויי רישיו. דחדם חשוב היה והוה לן בושת לדלויי רישין: ואתי להכא. דסבורין שהוא תי: שלדו. גופו קיימת יולאין: לא סיימוה קמיה. דשלדו הוה קיימת: רב הונא ריכן מורה. כדאמרי׳ פרק שני דייני גזירות (כתוכות דף קו.) כי קיימי רבנן מקמיה ומנפני גלימייהו מכסי ליה ליומא באבקא: רבי חייא ריבן חורה. כדאמריט בבבא מליעא (דף פה:) אנא עבדי ליה לתורה דלח תשתכח מישראל: מאן מעייל ליה. מי ילך להכניסו לקבורה אלל רבי חייא: איחהפיכא ליה רלועה דתפילין. השחור בפנים דרלועה שחורה נראה בחוץ הלכה

למשה מסיני: איבעית. נבעת ונפחד: זקפיה לארונא. דרב הונא לקמיה עמודה דנורה דלה ליזקיה:

גמ' ואפי' חכם והתניא מאחכם שמת הכל קרוביו הכל קרוביו סלקא דעתד אלא הכל כקרוביו יהכל קורעין עליו יוהכל חולצין עליו יוהכל מברין עליו ברחבה לא צריכא דלאו חכם הוא ואי אדם כשר הוא יחיובי מיחייב למיקרע דתניא מפני מה בניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קמנים כדי שיבכה ויתאבל על אדם כשר יבכה ויתאבל ערבונא קא שקיל מיניה אלא מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר ישכל הבוכה ומתאבל על אדם כשר מוחלץ לו על כל עונותיו בשביל כבוד שעשה לו דלאו אדם כשר הוא אי דקאי התם בשעת יציאת נשמה חיובי מיחייב דתניא רבי שמעון בן אלעזר אומר יהעומד על המה. בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע למה זה דומה לספר תורה שנשרף ישחייב לקרוע דלא קאי התם בשעת יציאת נשמה כי נח נפשיה דרכ

םפרא לא קרעו רבנן עליה אמרי לא גמרינן מיניה אמר להו אביי מי תניא הרב שמת חכם שמת תניא ועוד כל יומא שמעתתיה בפומין בבי מדרשא סבור מה דהוה הוה אמר להו אביי תנינא חכם כל זמן שעוסקין בהספד חייבין לקרוע סבור למיקרע לאלתר אמר להו אביי תניא "חכם כבודו בהספידו כי נח נפשיה דרב הונא סבור לאותובי ספר תורה אפורייה אמר להו רב חסדא מילתא דבחייה לא סבירא ליה השתא ליקום יו(ליה) ליעבד ליה דאמר רב תחליפא "אנא חזיתיה לרב הונא דבעי למיתב אפוריי" והוה מנח ספר תורה עליה וכף כדא אארעא ואותיב ספר תורה עילויה אלמא קסבר יאסור לישב על גבי מטה שספר תורה מונח עליה לא הוה נפיק פוריא מכבא סבור לשלשולי דרך גגין אמר לחו רב חסדא הא גמירנא מיניה יחכם כבודו דרך פתח סבור לאשנויי מפוריא לפוריא אמר להו רב חסדא הכי גמירנא מיניה מחכם כבודו במטה ראשונה דאמר רב יהודה אמר רב מנין לחכם שכבודו במטה ראשונה שנאמר יוירכיבו את ארון האלהים אל עגלה חדשה פרום כבא ואפקוה פתח עליה רבי אבא ראוי היה רבינו שתשרה עליו שכינה אלא שבבל גרמה ליה מתיב רב נחמן בר ייחסדא ואמרי לה רב חנן בר חסדא יהיה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים יימפח ליה אבוה בסנדליה א"ל לאו אמינא לך לא תימרוד עלמא מאי היה שהיה כבר כי אסקוה להתם אמרו ליה לר' אמי ולר' אסי רב הוגא אתי אמרו כי הויגן התם לא הוה לן לדלויי רישין מיניה השתא אתינן הכא

אתא בתרין אמרו "(ליה) ארונו בא ר' אמי ור' אסי נפוק ר' אילא ור' חנינא לא נפוק איכא דאמרי רבי אילא נפק ר' חנינא לא נפק דנפק מאי טעמיה דתניא ארון העובר ממקום למקום עומרים עליו בשורה ואומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים דלא נפק מאי טעמא דתניא ארון העובר ממקום למקום אין עומדין עליו בשורה ואין אומרים עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים קשיין אהדדי לא קשיא כאו ששלדו קיימת כאן בשאין שלדו קיימת ורב הונא שלדו קיימת הוה דלא נפק לא סיימוה קמיה אמרי היכא נינחיה רב הונא ריבץ תורה בישראל ור' חייא ריבץ תורה בישראל הוה מאן מעייל ליה אמר להו רב חגא אנא מעיילנא ליה דאוקמתיה לתלמודאי כי הוינא בר תמני סרי שנין ולא חזי לי קרי (4) ומשמע ליה קמיה וידעי בעובדיה דיומא חד אתהפיכא ליה רצועה דתפילין ויתיב עלה ארבעין תעניתא עייליה הוה גני יהודה מימיניה ראבוה וחזקיה משמאליה אמר ליה יהודה לחזקיה קום מדוכתיך דלאו אורח ארעא דקאים רב הונא בהדי דקאים קם בהדיה עמודא דנורא חזייה רב חגא איבעית זקפיה לארוניה ונפק אתא והאי דלא איענש ענש משום דזקפיה לארוניה דרב הונא כי נח נפשיה דרב חסדא סבור לאותובי ספר תורה אפורייה אמר להו ר' יצחק ∘מילתא דלרביה לא סבירא ליה אגן ניקום נעביד ליה סבור דלא למישלל קרעייהו אמר להו ר' יצחק בר אמי פתכם כיון שהחזירו פניהם מאחורי המטה שוללין כי נח נפשי דרבה בר הונא ורב המנונא אסקינהו להתם

ניעייליה. אמר ד׳ חגא אנא מעיילנא, דאוקימתיה לתלמודא כד היינא בר תמני סרי, ולא חזי לי קרי, ומשמע לי קמיה, וידענא עובדיה, יומא חד איתפיכא רצועא דתפילה ויתים בתעניתא. עייליה גכי יהודה בריה מימיניה וחזקיה משמאליה, אמר ליה יהודה לחזקיה, קום מדיכתיד דלאי אורח ארעא דקאי רב הונא אבראי, בהדיה דקם, קם בהדיה עמודא דנירא, חזייה רב חגא, איבעית, זקף לארוניה [ר]רב הונא תפק. והא דלא מיענשי דבי ריש גלותא משום דזקיף ארוניה דרב הונא, כלומר זכותו מגינה עליהם דהוא מדבי ריש גלותא.

להו אביי מי תניא הרב שמת, חכם שמת תניא, ועוד שמעחתיה בפומן כל יומא כבי מדדשא, סכוד מאי דהוה הוה, אמר להו אביי תניא חכם (כל זמן שעוסקין בהספד חייבין לקרוע סבור למיקרע לאלחר אמר להו אביי תניא חכם) כבודו בהספרו. כי נח נפשית דרב הונא סבור לאחותי ספר תורה אפורייה, אמ' להו מילתא דבחייה לא סבירא ליה כר. לא הוה נפיק פורייה לבבא, סבור לשלשוניה כר. ואסיקנא, חכם כבודו להוציאו דרך פתחים ולא דרך גגות, וכבודו במטה ראשונה ולא ממטה למטה. שנאמר וירכיבו את ארוז האלהים על (ה)עגלה חדשה. סתרו להו לבבי

קעד א ב מיי׳ פ״ט מהל׳ אבל הלי יא ממג עשיו ב טוש"ע י"ד פר' שמ מניי זי קעה ג מיי שם טוש"ע ניף יו: קעו ד מיי פיים שם הלכה ב טוש"ע י"ד מי מל מנים ד וונוש"נו מ"ח פרי מקמו סערי ען:

קעו הו מיי שם פ״ט הלי יא ופי"ב הלי ב טום"ע י"ד סי" שת סעיף קעה ז מיי שם פ״ט

הלכה יא מוש"ע שם פעי ה: קעם ח מיי שם הלכי ב נוש"ע שם סער' לו: כם מיי שם הלי יג טוש"ע שם סעי' זו י מיי פיינ שם הלכה ג נוש"ט שה מי שנג סעי נ:

תפילין הלכה ו טיש"ע שם סי׳ רפנ פעיף השב ל מ מייי מיייר חהלי בס סי שנג סעי ג: בפד ניתיי את הלכה ז סמג עשין מד"ס נ

טוש"ע שם פי׳ שמה פעיף קפה ם מיי שם פ״ע כלכה יב טוש"ע שם פי׳ שת פעיף יו:

תורה אור השלם ו. ויירבבו את ארון האלהים אל עגלה

חַדְשָׁה וִישָּׁאָהו מבית אבינרב אשר בגבעה ועזא ואחיו בני אבינדב חדשה: שמואל בוג .2 היה היה דבר יי אל יחוקאל כן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר בר ותהי עליו שם יד

רבינו חננאל (המשך)

ואפקוה. פתח עליה ההוא שתשרה עליו שכינה אלא שכבל גרמה לו. והאי רכתים, היה היה דבר הי אל יתוקאל בו בוזי הכהו כבר. מאי היה היה שכבר הוה. תניא ארון העובר ממקום למקום, עומדין עליו בשורה ואומרין עליו כרכת אבלים ותנחומי קיימת, אבל אין שלדו קיימת לא. ירושלמי . בתחלת משקין ליכוטי עצמות , אומרים עליהן קינים ונהי ילא ברכת אכלים ולא חומנתי אכלים ואלו הז ברכת אבלים מה אלו הו תנחומי אבלים מה שאומרים כשורה, אכל

עליהן

קילוסיו. אמרי מנחייה גבי

ר חייא, שריבץ תורה

אמרי׳

כי מטו אנישרא. כשהגיעו לעבור בדף של גשר קלר שעכשיו לא

היו יכולין לעבור זה בלד זה אלא זה אחר זה: קמו גמלי. עמדו

הגמלים נישאי המטות במקומן: שייעא. סוחר ישמעאלים:

רבנן. דשיכבי רבה בר רב הונא ורב המנונא: עבדי יקרא. דהא

והיפוד

דנת

לא בעי האי למיעל מקמי האי: נסור

ככי. לחייו משום דבזי לרב המנונא:

ספר מלחמות. ספר תורה. לישנא

אחרינא שנלחם רבה ורב המנונא

ונתור ככי דההוא טייעא. לישנא

אחרינא גזע ישישים זה רבה בר

רב הונא דהוא בן גדולים בן

רב הונא דהוא ראש גולה ועדיף

מנשיא דארן ישראל ועמו ספר

מלחמות עמו רב המנונא: קאח

וירשוה קאת וקיפוד (ישעיה לד)

כלומר קללה באה והוכפלה בעולם:

לראות שוד ושכר. זה שקלף

הקב"ה על עולמו: נשים לילוח

כימים. בהספד על ששם לילות

כימים בתורה: כר קיפוק ובר

אבין הוו ספדני: (ההוא יומא.

דהאי מדמי ליה לשלהבת והאי

לאבידה: וההוא יומא. דנח נפשיה לא

ספדוהו משום דאירע להו תהלה על

ידו: לא בר קיפוק ולא כר אכין חלין.

משום דאיתהפכו כרעייהו ותנינא

(יבמות דף קג.) החי מחן דמסגי

אלוחתא דריגלא לא חליך דהתורה

אמרה ש יחלצה נעלו מעל רגלו ולא

מתחת לרגלו: אחי לדגלה. חדקל:

רוב שלישים. ישראל נקראו שלישיתשי

ירבא שקול כרוב ישראל ואמר ליה

קום ואמור מילחא כלומר בקש

רחמים: כאות במי מרה. שחשה

סוטה נכדקת בהן: בעם חנינחו.

דולד: אבד חנינו. אביו המחננו:

והבחתי השמש בנהרים. חשקיע

השמש בלהרים: יומו של יאשיה.

שנהרג יאשיה קרי יומו שמש:

לגרמיה. לדעתיה: רבי זירא היה

מבבל ובה נולד וגדל בארץ ישראל

והיינו דקאמר ארץ שנער הרה וילדה

ארץ לבי גדלה שעשועיה ואהכי קרי

ליה רבי זירא ורב זיראין: אוי נא לה

אמרה רקת. יכולה לומר כן רקת היא טבריא: **אחיחו**. הורידו דמעות:

מיהחמימו כוכבי. נראו הכוכבים

שנשתנה העולם מרוב לער: כיפי

דנורא. אבנים של אור: אשחעו

ללמנייא. נימוחו פרלוף שלהן: והוו

למחלליים. כלומר נחלקה ונחמעכה כל לורת פרלוף של ללמים ולורת המטבעות

1361

(פשיה): **חלש דעחיה**.

הוכפלו.

קללה

למו

נר מצוה קפו א מיי פייט מהלי אבל הלכה ינ טישייע

י"ד סי' רמב סעיף כה ווסי'

שעד סעיף ון:

רבינו חננאל

אמר ליה רב אשי לבר היפוק בהא יומא דנח . נפשיה דרבינא. מאי אמרת עליה. פירוש בר קיפוק . וובר אבין) הוה ספדנא ושאלינהו מהו ההספד שתספדו עליו, וכיון שאמר לו בר קיפוק, בארוים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר. כלומר גבי ארז נינהו וכולהו: וכוול. יבר אכיו אמר. בכו לאובדין ולא לאכידה כוי. חלש בעתיה דרכ אשי. אמר, שויתון לגביה כאזוב של קיר והוא כארז מכלל שהוא גדול ממני, נעשה להו חולי ונהפכו רגליהי יצאו ההחתד נוהו שאמר רב אשי כיוז שרגליהז של לחליצה, כי נח נפשיה דרי יוחנן, יתיב עליה ר׳ אמי אמילו רבו שלמדו חורה אינו יושב עליו אלא יום אמי, 16 תניא, חכם, כיון שהחזיר פניו מאחורי ההוא ספדנא, ארץ שנער הרה וילדה. פיי שנער בבל. ארץ צבי, ארץ ישראל. רקח, זו טבריא

לפנינו בגמ' איחא זה לעילסוף עמוד א' ועי' כחוס' שםד"ה חכם,

שפעו מרובי דציפורי רמא. מפרט בירוטלמי דיהב נפטיה על גזרתם פירוש נשפך דמו על יחוד השם תוספתא פ"א שנתו נפטו על המילה:

י) דעל רבו שלמדו חכמה. נפרק אלו מליאות (ב"מ דף לג. ושם) פליגי רבי יהודה ורבי יוסי שרבי

יהודה אומר כל שרוב חכמתו הימנו ורבי יוסי אומר אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זהו רבו ומסיק שם עולה המר חלמידי הכמים שבבבל קורעין זה על זה כרבי יוסי ס"ל ופוסק רב ששת כרבי יוסי ופי׳ רבינו חננאל דהכי הלכתא ובשאלתות דרב אחאים פוסה כרבי יהודה דאמר כל שרוב חכמתו הימנו ומפרש בפר' אלו מליאות בתוספתא דהיו קורעין קריעהמי [דאין] מתאחה וכן פירש רבי ילחה בר יהודה ויותר היה נראה לי דמעשה רב דשמואל עבד כרבי יוסי כדאי׳ התס ורבת נמי מפרש מילתה דרבי יוסי ורבי אלעזר בירושלמי נמי עבד כוותיה ושמא היו מחמירין על עלמן:

כי ממו אגישרא קמו גמלי אמר להו ההוא מיעא מאי האי אמרו ליה רבגן דקא עבדי יקרא אהדדי מר אמר מר ניעול ברישא ומר אמר מר ניעול ברישא ומר אמר מר ניעול ברישא אמר דינא הוא דרבה בר הונא ליעול ברישא חליף גמליה דרבה בר הונא נתור ככיה ושניה דההוא מייעא פתח עליה ההוא ינוקא גזע ישישים עלה מבבל ועמו ספר מלחמות "קאת וקפוד הוכפלו לראות בשוד ושבר הבא משנער קצף על עולמו וחמם ממנו נפשות ושמח בהם ככלה חדשה רוכב ערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק כי נח נפשיה דרבינא פתח עליה ההוא ספדנא תמרים הניעו ראש על צדיק כתמר נשים לילות כימים "[על משים לילות כימים] א"ל רב אשי לבר קיפוק ההוא כארזים אמר אמר ליה אמינא אם בארזים

מפני צורת החסיד שנשתנית דרבי מנחם בגן של קדושים שלא נסתכל אף בצורה של זוא כדאמרינן בערבי פסחים (דף קד.): והוו למסלנייא. כמו שהוחלקה במעגל ובמחלצים שבה מטחין טיט הכותל: אנדרשא. צורח הצלמים שעושין על שם המלך שמת: שבשין מחחרין. דגנבים דבוכומיה לא הוו אתו גנבים: כיפי דברדא. אבנים: נשוק כיפי. כיפאות של גשרים נשתברו ונשקו זו את זו: שילי. קולים:

ברכת יומא מאי אמרת אמר ליה אמינא אם בארזים נפלה שלהבת מה יעשו איזובי קיר לויתן בחכה הועלה מה יעשו דגי רקק בנחל שומף נפלה חכה מה יעשו מי גבים א"ל בר אבין ח"ו דחכה ושלהבת בצדיקי אמינא ומאי אמרת אמינא בכו לאבלים ולא לאבידה שהיא למנוחה ואנו לאנחה חלש דעתיה עלייהו ואתהפוך כרעייהו ההוא יומא לא אתו לאספודיה והיינו דאמר רב אשי שלא בר קיפוק חליץ ולא בר אבין חליץ רבא כי הוה אתא לדגלת א"ל לבר אבין קום אימא מילתא קאי ואמר באו רוב שלישית במים זכור ורחם תעינו מאחריך כאשה מבעלה אל תזניחנו כאות מי מרה (חנין יוחנן זירא אבא יעקב יוםי שמואל חייא מנחם סימן) רבי חנין חתניה דבי נשיאה הוה לא קא הוו ליה בני בעא רחמי והוו ליה ההוא יומא דהוה ליה נח נפשיה פתח עליה ההוא ספדנא שמחה לתוגה נהפכה ששון ויגון נדבקו בעת שמחתו נאנח בעת חנינתו אבד חנינו אסיקו ליה חגן על שמיה כי נח נפשיה דר' יוחגן פתח עליה ר' יצחק בן אלעזר קשה היום לישראל כיום בא השמש בצהרים דכתיב יוהיה ביום ההוא והבאתי השמש בצהרים ואמר ר' יוחנן זה יומו של יאשיהו כי נח נפשיה דר' יוחנן יתיב רבי אמי שבעה ושלשים אמר רבי אבא בריה דרבי חייא בר אבא רבי אמי ידעבד לגרמיה הוא דעבד דהכי אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אפילו רבו שלימדו חכמה אינו יושב עליו אלא יום אחד כי נח נפשיה דרבי זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ∞כי ארץ צבי גידלה שעשועיה אוי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה כי נח נפשיה דרבי יוםי ישפעו מחודי דקסרי מיא דרבי יוםי ישפעו מחובי דציפורי דמא דרבי יעקב אתחמיאו כוכבי ביממא דר' אסי איעקרו כל אילניא דר' חייא נחיתו כיפי דנורא מרקיעא דר' מנחם "(בר' יוםי) אישתעו צלמנייא והוו למחלצייא דר' תנחום בר חייא איתקצצו כל אנדרטיא דר' אלישיב איחתרו שבעין מחתרתא בנהרדעא דרב המנונא נחיתו כיפי דברדא מרקיעא דרבה ורב יוסף נשוק כיפי דפרת אהדדי דאביי ורבא נשוק כיפי דדגלת אהדדי כי נח נפשיה דר' משרשיא מעון דיקלי שיצי ת"ר

ל) (פיי אפיי עיפות רעות בלחת לחאת כשתת מרקה, כלחת לחאת כשתת מרקה, כי מת לחאת כשתת מרקה, בי מת ג'ל ג'ל ג'ל בי ג'ל

תורה אור השלם 1. והיה ביום ההוא נאם אָדנִי אלהים והבאתי הַשמש בּצָהַרִים והַחַשְּׁבְתִי לְאַרִץ בִּיום אור: עמוס ח ט

מוסף רש"י זה יומו של יאשיהו. שמת בחרב של שלום, כמו שחתר הבוחינו וחטנית כב:) אין לך חרב של שלום יותר מפרעה נכה שחמר נו ליאשים ודהייד להן מה לי ולך לא עליך אתה היום, לא עליך אני בא היום כי אם לעבור דרך ארצך אל בית - געמוס ח מו. לגרמיה הוא דעבד. פין **אדם מודה לי** ובדרות מתו יחיד הוא בדבר ואין הלכה למותו (שבת לח), כי נח נפשיה דר' זירא. כ' זיכל עלה מבכל לארץ ישראל ומת שם בטבריה :מגילה ה.. ארץ צבר. לרן ישראל, גידלה שעשועיה. של שנער ושם:. שפעו מרזבי דציפורי דמא. דלולם **למלפורי הוה** :פנהדרי

קמי.

:טוש"ע י"ל פי׳ שמ סעיף טו

קפח ב מיי שם הלכה ה

ר מעיף שם מעיף יו

[וסימן למב סעי' כח]:

קפט ג מיי (הלי אבל) שם הלכה ו טוש"ע שם

:סימן שמן סעיף לו

קצ ד מיי שם הלכה י ופ"ה

ז טוש"ע שם סעיף לח טוש"ע

ל"ח סי" מקסא סעיף א:

קצא ה מיי פ"ה מהלי

:טוש"ע א"ח סעיף ב

קצב ו מיי פ״ח מהלי אכל

טור ש"ע י"ל שם סעיף ח:

קצג ז מיי׳ עם פ״ט הלכה ה

ט סמג עשין ג טוש"ע שם

סעיף ח וסי׳ רמב סעיף כה: קצד ח מיי׳ פיש מהלי אבל

כי׳ שמ סעיף יו:

קצה טי מיי׳ שם טור ש״ע

קצו כלמנס מיי שם

שם פעיף לו:

ל"ח סי' מהסא סעיף א ב:

ג טוש"ע א"ח שם סעיף ד

יטוש"ע י"ד סי׳ שת סעיף לט:

ופ״ה מהלי ח״ת הלכה

הלכה ב ו טוש"ע י"ד

בס פעיף לו:

הלכה ב ז ח ט טוש"ע

מעניות הלכה טו טוש"ע

ופ"ט מהלי אבל הלכה

מהלכות תעניות הלכה יו

הלכה ב ג סמג עשין ב

ה) שמחות פ"ט, ב) [לעיל כב: ע"ש סנהדרין ס.ן, ג) | סנהדרין ס.ן, ד) [סנהדרין שס], ה) [ל"ל קם רבי אכאן, ו) [בשאלתות מימת ממר כ' יהודה הרומה כר'], ז) [ל"ל מאלישע],

הגהות הב"ח

נמ' שלש דלתות יקרעה נמער הקופר: (ב) תום' ד"ה והם דיקרעה כו׳ בתער: (ג) ד"ה משכם כו' דמגלתי זקן וקרועי בגדים ומתגודדים כו' דלח נילף כלל אפילו קריעה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גם' רכי לכל ורב הוכל בר חיים הוו יתבי קמיה דרבי אבא. נמחק חיבוח קמיה דר' אבא ונ"ב קם ר' אבא. כך שמעתי וכחיתי יש מגיהים לענ״ד אין טרך לזה דכבר בירר כם' כאר שבע בהוריות דף ב' ע"ל דתלתל סתם ר' אנא הוו יעוש"ה: ב] רש"י ד"ה אתיא קרע קרע מדוד עכ"ל. עיין שו"ח שער חפרים סי' לו שכתב דטעות הדפום הוא ועיין עוד ספר יד דוד:

מוסף רש"י

קרועי בגדים. על גדופין ששמעו מפי רבשקה, כדכתיב ומ"ב יעו אשר שלחי מלר אשור אדניו נחרף אלהים חי יסנהדריו מ.ז. והעדים, נשעה שמעידין בפירוש מה ששמעו ליט חייבין לקרוע (שם). הא קא שמעי השתא. מפי עלמן (שם).

רבינו חננאל אלו הרעים שאסוריו באיחוי. עשרה קרעים הללו. הקורע על אביו, ועל אמו, ועל רבו שלמדו חכמה. ועל שמועות הרעות, ועל ברכת השם, ועל ספר תורה שנשרף, ועל חורבן ערי יהודה, ועל חורבן המקדש. והורע על חורכן בית המקדש, ומוסיף על חורבן ירושלים. אביו ואמו ורבו שלמדו חכמה מהכא, אלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו. אבי אבי זה אביו ואמו, רכב ישראל ופרשיו זה שלמדו חכמה. כדמתרגם. . רבי רבי דטכ להון לישראל בצלותך מן רתיכין ופרשין. ואע"ג דאליהו חי הוא. כיוו כמת הוא לגביה. ירושלמי כשם שקורעיז על החכמים איזהו תלמיד חכ' חזקיה אמר, כל השונה הלכות הדא דאת אמר בראשונה. אבל עכשיו אפילו הלכות. ר

ואלו קרעין כו'. באבל רבתי במסכת שמחות (פ"ט): כרוב לכור. רוב ישראל: וכמששם שסיה. בשאול ויהונתן: גרמו לנפשייהו. דמרדו ביה והא דקאמר לא קטלי יהודי רוצה לומר בחנם: לקול יסירי. לקול כנורות שמרדו: בן אתיא קרע קרע יומדוד: שלש

מתה: כעין מעלות סולמות:

משגיחיז עלינו וכז מתיבין ליה. אמר רי אבא בר ממל, כל שיודע לבאר משנתו. ואנז אפילו רבותינו לא יכלי לבאר משנתנו.

איוהו רבו כל שפחח לו תחלה, דברי ר' מאיר. ר' יהודה אומר, כל שרוב תלמודו ממנו כו'. א״ר אבהו אמר ר' יוחנן, הלכה

בדברי מי שאומר כל שרוב תלמורו ממנו. שמואל חלץ בההוא שהאיר [עיניר] במשנתו. פי׳, ביאר לו משנתו זו ששנינו

בתמיד, ושני מפתיחות היו לו אחד יורד לאמת השיחי ואחד פותח כיון, פי׳, היה מכניס ידו ומורידה עד שיחיו שהיא אמה,

ואחר כך היה מגיע למגעול ופותחו. והאחד היה נכון לפניו מכניס ידו כנגדו ופותח. ולא מתאחין, שנאמר, ויקרעם לשנים

קרעים. ממשמע שנאמר ריקרעם, איני יודע שהקריעה לשנים היא, אלא מה ח״ל לשנים, מלמד שקרועין לעולם לשנים. נשיא

דלחום וחרבעה. כלומר חרבעה פסוקים: אנא מלכא. ואמלכא לא כחיב כלום: היו לריה לרחש. שהנכרי ראש ולא שמוטות רטות. על הגלות איבעי למיקרע: אם המגילה. זה הגויל: ואת הדברים. זה הכתב: השתא. אי שקיל להו נעמיתא איבעי לי למיקרע על הגויל ועל הכתב דהוי כנשרף: בורוע. שאין יכול להצילו: וכמעשה שהיה. דיהויקים אבל דנעמיתא דמצי להציל לא מיקרע: הא דפגע במקדם ברישא. כגון שנכנס לירושלים בשידה תיבה ומגדל דלא ראה ירושלים עד שראה בית המקדש קורע על המקדש ומוסיף על ירושלים אבל בשלא נכנס בתיבה ופגע בירושלים ברישה קורע על ירושלים בפני עלמה ועל המקדש בפני עלמו: כל הקרטים רשאין למוללן. לקפל בגד בתפירה: כעין סולמות. שאין מלקטין זה סמוך לוה אבל זה רחוק מוה שמלקט

יואלו קרעין שאין מתאחין יהקורע על אביו 🕫 ועל אמו יועל רבו שלימרו תורה ועל נשיא ועל אב ב"ד יועל שמועות הרעות ועל ברכת השם ועל ספר תורה שנשרף יועל ערי יהודה ועל המקדש ועל ירושלים יוקורע על מקדש ומוסיף על ירושלים יאביו ואמו יורבו שלימדו תורה מגלן דכתיב יואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו אבי אבי זה אביו ואמו רכב ישראל ופרשיו זה רבו שלימדו תורה מאי משמע כדמתרגם רב יוסף רבי רבי דטב להון לישראל בצלותיה מרתיכין ופרשין ולא מתאחין מגלן דכתיב יויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים ממשמע שנאמר יויקרעם איני יודע שלשנים אלא מלמר שקרועים ועומדים לשנים לעולם אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן אליהו חי הוא אמר ליה כיון דכתיב יולא ראהו עוד לגבי דידיה כמת דמי "נשיא ואב בית דין יושמועות הרעות מנלן דכתיב יויחזק דור בבגדיו ויקרעם וגם כל האגשים אשר אתו ויספדו ויבכו ויצומו עד הערב על שאול ועל

ברבת חשם מגדן. ועל ברכת השם דנכרים פליגי הכא בירושלמי

ואית דאמרי נכרי הוה ובפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף ס.) נמי

פליגי בה בש"ס שלנו ובירושלמי הוה ריש לקיש קורע על ברכת השם:

אית דאמרי רבשקה ישראל מומר הוה אבל דנכרי לא

השומע מפי השומעים.

העדים שאומרים זה ואם הוא אומר

יכה יוסי את יוסי אין קורעין על זה

וכן משמע בפ"ד מיתות (שם דף נו.):

אתיא קריעה. מימה אם כן

יתאחו מקריעה קריעה ושמא לא

מיסמנר ליה: קדר כל האזכרות.

תימה והא (כ) דקרעה בתער

הסופר משמע כל המגילה ובירושלמי

לא גרסינן האזכרות: לא אמרו

אלא בזרוע. ובירושלמי גרס ששרפה

מלך ישראל בזרוע:

דאיכא תלתא אבל קנת קשה דאימר

מילתא יחירתא הוה דמגלחי זקן (ג)

ומתגודדים כתיב בהאי קרא ויש לומר

דלא שייך למימר דלא נילף כלל אלא

קריעה ולעיל (ד' כה.) הכי קחמר

נמי נהי דגמרת שפיר קריעה מ"מ

לא תילף מינה מעומד:

משכם משילו. לא שייך

למיפרך

פירש בתום׳ כגון מן

נילף כל קריעות שלא

ואימא

מתוך יהונתן בנו ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב שאול זה נשיא יהונתן זה אב ב"ד על עם ה' ועל בית ישראל אלו שמועות הרעות א"ל רב בר שבא לרב כהגא ואימא עד דהוו כולהו א"ל על על הפסיק הענין ומי קרעיגן אשמועות הרעות והא אמרו ליה לשמואל קטל שבור מלכא תריםר אלפי יהודאי במזיגת קסרי ולא קרע לא אמרו אלא ברוב צבור וכמעשה שהיה ומי קטל שבור מלכא יהודאי והא א"ל שבור מלכא לשמואל תיתי לי דלא קטלי יהודי מעולם התם אינהו גרמי לנפשייהו רא"ר אמי לקל יתירי דמזיגת קסרי פקע שורא דלודקיא יעל ברכת השם מגלן דכתיב יויבא אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושבנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים מת"ר לאחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים אינן חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו בשעה ששמעו מאי הוי הא קא שמעי השתא לא ם"ד דכתיב יויהי כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו המלך קרע והם לא קרעו ולא מתאחין מגלן "אתיא קריעה קריעה "ספר תורה שנשרף מגלן דכתיב זויהי כקרא יהודי שלש דלתות וארבעה (6) ויקרעה בתער הסופר והשלך אל האש אשר אל האח וגו' מאי שלש דלתות וארבעה אמרו ליה ליהויקים כתב ירמיה ספר קינות אמר להו מה כתיב ביה יאיכה ישבה בדר אמר להו אנא מלכא א"ל בכה תבכה בלילה אנא מלכא "גלתה יהודה מעוני אנא מלכא "דרכי ציון אבלות אנא מלכא "יהיו צריה לראש אמר להו מאן אמרה "כי ה' הוגה על רוב פשעיה מיד קדר כל אזכרות שבה ושרפן באש והיינו דכתיב ייולא פחדו ולא קרעו את בגדיהם מכלל דבעו למיקרע אמר ליה רב פפא לאביי אימר משום שמועות הרעות א"ל שמועות רעות בההיא שעתא מי הוו א"ר חלבו אמר רב הוגא הרואה ספר תורה שנקרע חייב לקרוע שתי קריעות אחד על הגויל ואחד על הכתב שנאמר יאחרי שרוף המלך את המגלה ואת הדברים רבי אבא ורב הוגא בר חייא הוו יתבי™ א קמיה דרבי אבא בעא לאפנויי שקליה לשוטפתיה אחתיה אבי סדיא אתאי בת נעמיתא בעא למיבלעיה אמר השתא איחייבין לי שתי קריעות א"ל מנא לך הא והא בדידי הוה עובדא ואתאי לקמיה דרב מתנה ולא הוה בידיה אתאי לקמיה דרב יהודה ואמר לי הכי אמר שמואל לא אמרו פאלא בזרוע וכמעשה שהיה ערי יהודה מנלן דכתיב יוויבאו אנשים משכם משילו ומשמרון שמונים איש מגולחי זקן וקרועי בגדים ומתגודדים ומנחה ולבונה בידם להביא בית ה' וגו' א"ר" חלבו אמר עולא ביראה יאמר ר' אלעזר הרואה ערי יהודה בחורבנן אומר ייערי קדשך היו מדבר וקורע ירושלים בחורבנה אומר ייציון מדבר היתה ירושלם שממה וקורע בית המקדש בחורבנו אומר ייבית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותיגו היה לשריפת אש וכל מחמרינו היה לחרבה וקורע: קורע על מקדש ומוסיף על ירושלים: ורמינהו יאחד השומע ואחד הרואה כיון שהגיע לצופים קורע וקורע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלים בפני עצמה לא קשיא בא דפגע במקדש ברישא הא דפגע בירושלים ברישא תנו רבנן קוכולן רשאין לשוללן ולמוללן וללוקטן ולעשותן כמין סולמות אבל לא לאחותן אמר רב חסדא ובאיחוי

עַבֹּרָה הַיא יָשָׁבָה בגוֹיִם לֹא מָצִאָה מָנוֹחַ כָּל רִּדְפַּיהָ הַשִּׂיגוּהָ בֵּין הּמָצָרִים: איכה א ג- 9. דִּו בל שעריה שוממיז כהניה נאנחים כתולתיה נוגות והיא מר לה: איכה א ד-10. היו צריה לראש איביה שלו כי יי הוגה על רב פּשְעֵיהָ עוֹלְלֵיהָ הִלְכוֹ שְׁבֵּי לְפִנֵי צָר: איכה א ה 11. ולא פַחֲדוּ ולא קרעו אֶת בֹגְדִיהָם המֶלֶהְ ובל עֻבְּרִיוֹ הִשֹׁמִעִים אַת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶה: ירמיהו לו כד 12. וַיְהִי דְבַר ייִ אֱל יְרְמִיָהו אַחֲרִי שְׁרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת הֹמְגֹלְה וְאֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר כְּתַב בְרוֹף מִפִּי יָרְמִיָּהוּ לָאמֹר: ירמיהו לו כו 13. וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְׁכֶּם מִשׁלוֹ וְמַשֹּׁמֵרוּוְ שָׁמַנִּים אִישׁ מִגְּלְחָי זְקָן וּקָרְעֵי בְּגָּרִים וְמֵתְגֹּדְרִים ומנחה ולבונה בירם להביא בית יי: ירמיהו מא ה 11. ערי קרשף היו מדבר ציון מדבר דייחה ירושלם שממה: ישעיהו סד ט 15. בֵּית קַדְשׁנו וְתִפָּאַרְתִּנוֹ אֲשֶׁר הִלְלוּךְ אֲבַתֵינוּ הִיְה לְשְׁרְפַת אַשׁ וְכָל מַחֲמַבִּינוּ הִיְה לְחְרְבָה: ישעיהו סד י

ואב בית דין ושמועת הרעות, שנאמר, ויחוק דוד בבגדיו ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו ויספדו ויבכו על שאול ועל יונתן ועל עם ה' ועל בית ישראל כי נפלו בחרב, שאול זה נשיא, יונתן זה אב בית דין, על על ה' על בית ישראל, אלו שמועות ועות. ומקשינן ואימא לא קרעינן עד דאיכא כולהו, ופרקינן על על, הפסיק, למימרא דקרעינן על כל אחד בפני עצמו. ואסיקנא, לא אמרו דקרעינן על שמועות הרעות אלא ברוב צבור, וכמעשה דשאול, דהא שמואל שמע דקטל שבור מלכא י"ב אלפי יהודאי ולא קרע. ועל ברכת השם, אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייבין לקרוע, והערים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בער מביר שממער, שנאמר ויהי כשמוע המלך את דבריה ויקרע את בגדיו, המלך קרע והם לא קרעו עכשיו, שכבר קרעו, שנאמר ויבא אליקים בן חלקיהו אשר על הבית ושבנא הסופר ויואח כן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו (לו) את דברי רכשקה. ולא מתאחין מנא לן, אחיא קריעה קריעה מהחם. ירושלמי מהו לקירוע בזמן הוה, משום ר' יוחנן אמרו משרבו הגרפנים בטלו מלקרוע. מהו לקרוע על הכנויים, נשמעיניה מהרא, ריש לקיש הוה מהלך בדרך נודמן לו כותי, הוה מגרף והוא קרע מגדף והוא קורע, נזחת מן חמרא ייהב ליה מרחיקא גו ליכיה [חרגום באבן או באגרוף, מרחוק. פי הכהו באגרוף על לבו]. אמר ליה רשע אית מאנין לאמך מספקא לי אילין שקרעתי, הדא אמרת, שקורעין על כנויין בומן הזה. על שריפת התורה, שנא מר להו מי אמר, אמרו ליה כי ה' הוגה על שנאמר, ויהי כקרא יהורי שלש דלתות וארבעה בתער הסופר והשלך על האש, מהו שלש דלתות וארבע, תלת וארבע פסוקין. ובכולהי אמר אנא מלכא, כיון דשמע לפסוקי חמישי היו צריה לראש, אמר להו מי אמר, אמרו ליה כי ה' הוגה על רוב (פשעיה), מיד קרעה בתער הסופר, קדר כל האוכרות שבו ושרפן באש. וכתיב ולא פחדו ולא קרעו בגדיהם. מכלל דהוה להו למקרע. ירושלמי אמר ר' יוסי בשם רב, אין קורעין אלא על ספר תורה ששרפו מלך בזרוע, כגון יהויקים בן יאשיהו וחביריו. הרואה תלמיד חכי שמת, כרואה ספר תורה שנשרף. אמר ר' אבהו, יבא עלי אם טעמתי כלום כל אותו היום. ר' יונה הוה בצור, שמע [דדמך] בריה דר' אבהו, ואע"ג דאכל גובנא ושתה מיא, אסקוה צום כל ההוא יומא. אמר היוב היו אמרי שרוף בהוא משרה התורה בורוע כמעשה התורה בורוע כמעשה התורה בורוע כמעשה התורה בורוע כמעשה אחת על המגילה ואחת על הדברים. שנאמר ויהי דבר ה' אל ירמיהו אחרי שרוף [המלך] את המגילה ואת הדברים באש ואסיקנא, אמר שמואל, אין חייבין לקרוע אלא כשרפת התורה בורוע כמעשה שהיה, אבל אי בלעה נעימתה תפילי, כדאמר רב הווא כד הייא, לא. ערי יהודה, שנאמר, ויבא[ו] אנשים משכם משילו ומשומרון שמונים איש מגולחי זקן וקרועי בגרים. אמר ר' אלעזר, הרואה ערי יהודה בחורבון, אומר, ערי קדשך היו מדבר וקורע. הרואה ירושלים בחורבנה, אומר, ציון מדבר היותה וקורע. בית המקדש חרב, אומר, בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אביתינו היה לשרפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה, וקורע. ואחד השומע, ואחד הרואה, כיון שהגיע לצופים קורע. ואי פגע בירושלים תחלה, קורע על ירושלים בפני עצמה, ועל מקדש בפני עצמו. ואי פגע במקדש תחלה, קורע על המקדש, ומוסיף על ירושלים.

תורה אור השלם

ו. וַאֱלִישָׁע ראָה וְהוא מצעק אָבי אָבי ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחוק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים:

מלכים ב ב יב ויקרעם וגם כל האנשים אשר אתו: ויספדו ויבכו ויִצָּמו ער הָעָרֶב על שאול ועל יהונתו בנו ועל עם יי ועל בית ישראל כי נפלו בַּחָרֵב: שמואל כ א יא-יכ 3. וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן חַלֹקְיָה אַשֶּׁר עַל הַבִּיִת וְשֶׁבָנא הספר ויואה כן הַמְּוְכֵיר אֶל חִוְקְיְהוּ קרוּעֵי בגדים ויגדוּ לו דברי רב מלכים ב יח לז 4. ויהי בשמע המלך חוקיהו ויקרע את בגריו וִיתְכָּס בַשָּׁק וַיָּבא בֵּית יְיָ

מלכים ב יט א 5. וַיָּהֵי בַּקְרוֹא יָהוּדְי שָׁלֹשׁ דלתות וארבעה יקרעה בתער הספר והשלר אל הָאשׁ אָשׁר אֶל הָאָח עַד תבו כָּל הַמְּגַלָּה עַל הָאשׁ אַשר על הַאָּח:

ירמיהו לו כג 6. איכה ישבה בדד העיר רבתי עם היתה באלמנה רַבְתִי בָגוֹיִם שְרְתִי בַּמִּדִינוֹת היתה למס: איכה א א וְדְמְעָתָה עַל לְחֵיה אַין לְה מנחם מכל אהביה כל רַעֶּיהָ בְּגְרוֹ בָה הָיוֹ לְּה לאיריווי 8. גלתה יהודה מעני ומרב

ה) בירושלמי הגי' ועוד סורה וע"ש בפ"מ יבה"ע.

לעיל נית. נש"נ עירובין
 מוי, כ) לעיל כב:, ג) שמחות
 מיש, ד) שם [חוספחא ב"מ
 פ"ח, ב) לעיל יד:, ו) אלא,
 ו) וביס שחחות ספ"ט
 אלחות, ה) (עיר כלים
 פכ"ד מיד ומיין אולי צ"ל
 פכ"ד מיד ומיין אולי צ"ל
 מכ"ז,

תורה אור השלם 1. וְקרעוֹ לְכבּבָם וְאַל בּגרִיבּם וְשוֹבוֹ אֵל יְיִ אַלְדִיכָם כִּי חַנוּן וְרְדִּעִם דוֹא אָרְךְ אפִים וְרְב חָסִדְ וְנַחָם עַל הַּרְעָה: ייואל בּיג

מוסף רש"י

ומקרעין לקטן. את בגדיו, מפני עגמת נפש. שיבני הרואין וירבו בכבוד המת ולא תפני שהוא אבל (לוויל יד).

רבינו הננאל (המשך) ואל בגדיכם, וכגדיכם אל לבבכם]. ואמר שמואל הלכה כר׳ יהודה כן שמואל, הלכה כדברי המיקל באבל, ור׳ יהודה לגבי תנא קמא מחמיר הוא. ופרקינן, כי קאמר שמואל בעניו אכלות, האי ענין קריעה הוא, הלכך, הלכתא כר יהודה בן בתירה. עד היכן קורע, עד טיבורו. הגיע לטיבורו, מרחיק שלש אצבעות וקורע, נתמלא מלפניו מחזירו מלאחוריו, נתמלא מלמעלה הופכו למטה כנגד. כלומר מהפד ועושה שולי חלוקו בית הצואר, וקורע למעלה. והקורע מלמטה, מן השוליים, ומן הצדדין לא יצא. אלא שכהן גדול פורם מלמטה. פליגי h) עליה משמיה דאכוה דשמואל ולוי, חד אמר, כל שבעה קורע, לאחר שבעה אם ימות לו מת אחר מוסיף על הקרע אמר. כל שלשים יום אם ימות לו מת אחר קורע [קרע] אחר, לאחר לי יום מוסיף. מתקיף לה ר' זירא, מאן דאמר כל שבעה דלא ניתז לשוללו בתוד ז׳. אלא קרע של אשה ששוללתו לאלתר הבי נמי שמוספת לאלתר. ופרקינן, התם משום כבוד אשה. מאן דאמר כל ל' יום קורע, אמאי כו׳. ת״ר היוצא בבגד [קרוע] לפני המת, המתים. רבן שמעון בן גמליאל אומר, האומר לחבירו השאליני חלוקך . כדי שאלך ואבקר את אבי שהוא חולה, ומצאו שמת מאחו, ומחזירו לבעליו

מהוך השלל. שלא קרע אלא בשלל: מחוך האיחוי. מקרע האיחוי: וכאיחוי אלכסנדרי. דהוה כשלם: רשאי להפכו למשה. שהופך הקרע למטה והיפך שלמטה למעלה ומאחהו ועושה כית הלואר ולובשו: והוספס שלש. כגון שמוסיף קרע אחר על אותו קרע כגון שאירעו

אבל אחר: עליון אין מתאחה. שהרעו על אביו ועל אמו: שאינן בתוספת. כלומר אין בדין שמוסיף עליהן: הגיע לטיכורו. ומת לו מת אחר: מרחיק שלש אנכעום. בנד אותו קרע וקורע: נחמלא. קרעים מלפניו מחזירו לחחוריו וחוזר וקורע לפניו: כל שבעה. אם מת לו מת קורע קריעה אחרת: לאחר שבעה מוסיף. על קרע ראשון: דלא ניתן לשוללו. תוך שבעה כלל וחי מוסיף ביה מיחזי כקרע אחד אבל לאחר שבעה דכבר שללו קורע כל השלילות ומוסיף כל שהו דמינכר דעל מח חחר קרע: אשה שוללחו לאלחר. אפילו תוך שבעה: הכי נמי. דמוסיף דקורע השלילה ומוסיף בה פורתה דקא מינכר וקא פסיק כל שבעה קורע ואפילו אשה: משום כבוד האשה הוא. ולא מן הדין: משום כבוד אביו. ולא מן הדין והוי כאיחוי לפיכך מוסיף בו לאחר שלשים: בבגד קרוע. קודם לכן. גחל הכל שמרמה הכל שמראה להן שקרע על המת: ואם לם הודיעו. שהולך לבקר את אביו: יברוהו. לאותו שבא על מטות כפריות: ההולך ממקום למקום:

יגלגל

לבאיחוי אלכסנדרי. בירושלמי איזהו איחוי כל שאין מקומו ניכר ובמסכם שמחום (פ"ט) מפרש כל שאחוהו כל לורכו: בד הדוקה אסור דאחותו. לא שמעתי אם מותר למוכרו לנכרי נהי דלוקה אסור לאחותו אם הוא נכרי מותר ואע"פ דמוכר לריך להודיע ללוקה היינו כדי שלא

לריך להודיע 'לוקח היינו כדי שלא יעשה לוקח איסור אבל אין אנו חוששין אם יתפרנו הנכרי ולכאורה היה מתר" ועוד צ"ע והאי וכשם שהמוכר כו' הוי פי' למנא קמא בלא הפיכה ולר"ש בן אלעזר אפילו על ידי הפיכה ובמאי דפלינגי נראה דהלכה כתנא וקמא זכן פירש הר"א:

תחילת קריעה שלש אצבעות. לא ידענא יי)ממאי מפיק טעמא דלעיל (ד' כב:) מפקינן טפח

טעמא דלעיל (ד' כב:) מפקינן טפח מויחוק אין אחיזה פחוח מטפח: תניא נמי הכי. רבי יוסי סובר כן ורבי יוסי הלכה כמותו

לגבי דרבי מאיר ורבי יהודה בפרק מי שהוליאוהו (עירובין ד' מו:) ועוד דה"ל מכריע: קורע קרע אחד על כולן. במסכת שמחות (פ"ט) א"ל מת אביו וקרע והוא אינו אלא אמו יצא מתה אמו והוא אינו אלא אביו יצא מת אביו מתה אמו וקרע והוא אינו אלא אחד מן הקרובין יצא אחד מן הקרובין וקרע והוא אינו אלא אביו או אמו לא יצא ובירושלמי אמרו לו מת ראובן וקרע ואמרו שמעון היה יצא אמרו לו מת ראובן והרע ואח"כ אמרו לו קיים היה ומת אית תנא לא ילא וכן קרע על אביו ונמלא בנו אם מת על אתר אין לריך לקרוע כמה הוא על אתר כדי דבור ובסוף פרק בתרא דנדרים (דף פו.) כמו כן היא שנויה: אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספת. תימה מאי מוסיף לפרש הטעם מן הברייתא ופירש הר"א בשם רבינו שמואל דלא גרסינן לפי שאין מוסיפין בברייתא והר"י הקשה בתוספות מאי שייך בתוספת נראה לי דמצי למימר דסבירא כמאן דאמר עד טיבורו אי נמי עד שיגלה את לבו אין זה כל כך כמו עד לבו מיהו יותר נראה לי דקאמר רב נחמן בר ינחק לפי שאינן בתוספת שלריך לקרוע עד לבו ואם אירע כך שלא קרע עד לבו מ״מ כיון דלא עשה כמו שהיה לריך אומר אין שייך תוספת מיהו לפירושו קסבר רב נחמן בר יצחק כיש אומרים עד לבו ואפילו למאן דאמר בסמוך עד טיבורו יש ליישב כמו שפי׳ שחין נריך לקרוע על אביו ועל אמו רק עד שיגלה את לבו מכל מקום אם קרע טפי שפיר משום כבוד אביו ואין כאן בל תשחית: פורם מלממה. גפ' נתרא דהוריות

(ד' ינ:) תפרש מה קורע (מטה אם בלואר: לפי שאין מוסיפין על אביו ואמו. פי' בקונטרס דאמולהו

"ובאיחוי אלכסנדרי ת"ר יהקורע מתוך השלל מתוך המלל מתוך הלקם מתוך הסולמות לא יצא מתוך האיחוי יצא אמר רב חסדא ובאיחוי אלכסנדרי ת"ר רשאי להופכו לממה ולאחותו ר' שמעון בן אלעזר יאוסר לאחותו יוכשם שהמוכר אסור לאחותו כך הלוקח אסור לאחותו ולפיכך מוכר צריך להודיעו ללוקח ת"ר תחילת קריעה מפח ותוספת שלש אצבעות דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר תחילת קריעה שלש אצבעות ותוספת כל שהו אמר עולא הלכה כרבי מאיר בקריעה והלכה כרבי יהודה בתוספת תניא נמי הכי רבי יוםי אומר יתחילת קריעה מפח ותוספת כל שהו ת"ר יאמרו לו מת אביו וקרע מת בנו והוסיף תחתון מתאחה עליון אינו מתאחה מת בנו וקרע מת אביו והוסיף עליון מתאחה תחתון אינו מתאחה מת אביו מת אמו מת אחיו מתה אחותו קורע קרע אחד לכולן רבי יהודה בן בתירה אומר על כולן קרע אחד על אביו ואמו קרע אחד לפי שאין מוסיפין על קרע אביו ואמו מאי מעמא אמר רב נחמן בר יצחק לפי שאינן בתוספת אמר שמואל ההלכה כרבי יהודה בן בתירה ומי אמר שמואל הכי

והאמר שמואל יהלכה כדברי המיקל באבל אבילות לחוד קריעה לחוד עד היכן קורע פעד מיבורו ויש אומרים עד לבו אע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר שנאמר יוקרעו לבבכם ואל בגדיכם הגיע למיבורו מרחיק שלש אצבעות וקורע נתמלא מלפניו מחזירו לאחוריו נתמלא מלמעלה הופכו מלמטה והקורע מלמטה ומן הצדדין לא יצא יאלא שכהן גדול פורם מלמטה פליגו בה רב מתנה ומר עוקבא ותרוייהו משמיה דאבוה דשמואל ולוי חד אמר לכל שבעה קורע לאחר שבעה מוסיף וחד אמר כל שלשים קורע לאחר שלשים מוסיף מתקיף לה רבי זירא מאן דאמר כל שבעה קורע אמאי דלא ניתן לשוללו אלא הא ראמר מר ∘האשה שוללתו לאלתר ה"ג התם משום כבוד אשה הוא מאן דאמר כל שלשים קורע אמאי דלא ניתן לאחותו אלא לאביו ולאמו דלא ניתן לאחותו לעולם ה"נ התם משום כבוד אביו ואמו הוא ת"ר מהוצא בבגד קרוע לפני המת הרי זה גוזל את המתים ואת החיים "רשב"ג אומר יהאומר לוזבירו השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא חולה והלך ומצאו שמת קורע ומאחו וכשיבא לביתו מחזיר לו חלוקו ונותן לו דמי קרעו ואם לא הודיעו הרי זה לא יגע בו ת"ר יחולה שמת לו מת אין מודיעין אותו שמת שמא תמרף רעתו עליו ואין מקרעין בפניו ומשתקין את הנשים מפניו יומקרעין לקטן מפני עגמת נפש יוקורעין על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו ואמר רב פפא תנא באבל רבתי יאבל לא יניח תינוק בתוך חיקו מפני שמביאו לידי שחוק ונמצא מתגנה על הבריות: ואין מברין יעל ממות זקופות: ת"ר ההולך לבית האבל אם היה לבו גם בו יברוהו על ממות כפויות ואם לאו יברוהו על מטות זקופות רבא איתרע ביה מילתא על לגביה אבא בר מרתא דהוא אבא בר מניומי רבא זקיף אבא בר מרתא כפי אמר כמה לית ביה דעתא להאי צורבא מרבנן תנו רבנן ההולך ממקום למקום

קצם א מיי פיש מהלי אכל הלכה ג: רב ג מיי שם סמג עשין ב טושיע ייד סי שמ מענה ב:

סעיף כ: רא ד ה מיי׳ שם והלכה ד סמג שם טוש"ע שם

סעיף יט: רב ו מיי שם פ״ח הלכה ז י סמג שם טוש״ע שם סעיף ג:

שם סעיף ג: רג ז ח מיי׳ שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף כב [כג]:

רד ט מיי שם הלכה י טושיע שם פעיף כח: רח י מיי שם הלכה ח טושיע שם פעיף כ: רו כ מיי שם ופיז הלכה ו ופיה מהלי כלי המקדם הלכה ו ממג שם

ולאוין שא: רז ל מיי׳ פ״ח מהלכות אבל הלכה י סמג עשין ב טוש״ע י״ד סי׳ שמ סעיף כא: כא:

רח מ מיי שם הלכה ו סמג שם טושיע שם סעיף לג:

בשיף לג:

בש ג מיי שם הלכה ז

נוש"ע שם פעיף לד:

די ם מיי שם הלכה ה

נוש"ע שם פי שלו:

נוש"ע שם פי שלו:

נוש"ע שם פי שת

מוש"ע שם פי שת

דיב פ מיי שם פ"ה הלכה כ טוש"ע שם וסי שלא סעיף א:

רבינו חננאל

ת״ר רשאי להופכו למטה ולעשות לו איחוי. פי׳ להפך החלוק, לחתכו ולתת בית הצואר שלו שולי [החלוק] והשולים יעשה בית שפה. ר' שמעון בן אלעזר אוסר כאיחוי. . בין מלמעלן בין מלמטה. וכשם שהבעלים אסורין . לאחותו, כל הלוקח אסור לאחותו. לפיכך צריך המוכר להודיעו ללוקח שזה קרע האסור באיחוי הוא. ת"ר וכולן אלו הקרעים, רשאין לשוללן, למוללז, ללקטז, לעשותז סולמות, שיהא ניכר הקרע. אכל אין רשאין אלכסנדרית, שהוא כמין . אריגה. ת״ר הקורע מתוך השלל או מתוך המלל או מתוך הליקוט או מתוך הסולמות לא יצא. אבל אם מוהוא ראריו יצא ידי קריעה. ירושלמי, כד דמך אבא לשלול הקרע כו ביום ולנעול הסנדל בו ביום. חייא לר׳ חיננא בר פפא, ר׳ צלי עלן. אמר ליה יסוג תורעתך, שכל אותה שנה מתוח . המשפחה. דאמר ר' יוחגן, עד שלשים יום ומשלשים היא רופפת, ואינה חוזרת

קל אבר האשו. פי בקונסו ס מסומה קאי דבין אם קרע על אביו קודם בין קרע על אחד מקרוביו קודם ולא ידענא מנא ליה דלישנא משמע דוקא על קרע אביו ואמו שהיה קודם: אם

את אביו, לא יגע בו. ת״ר חולה שמת לו מת אין מודיעין אותו שמא תיטרף דעתו של חולה, ואין מקרעין לו, ומשחקין.
הנשים מפני. ומקרעין לקטן, פ״ על אביו שמת או על אמו וכיוצא בזן מפני ענמת נפש. זקרע על חמיר ועל חמותו
מפני כבוד אשתו. תנא באבל רבתי, אבל לא יניח תינוק בחיקו מפני הרבים מפני שמביאו לידי שחוק, ונמצא מתגנה על
הבריות. ואין מברין אלא על מטות זקופות. ת״ר, ההולך לבית האבל, אם היה לבו גס בו יביוהו על מטות כפויות, ואם
לאו יכרודו על מטות וקופות. רבא איותרע ליה מילחא דאבלות, על לגביה רבה, וזקף המטה להברותו. על אבא בר מרת
וכפה, אמר, לית ביה דעתא (בהאי) מרבנן דכפה, דהא אין לבי גס בו. ת״ר אבל ההולך ממקום למקום,

למה הדבר דומה, לכיפת אבנים שנתרוענה אחת מהן נתרועעה כולן. אמר ר' אלעזר אם (מח) [נולד] להן בן באותה משפחה, נחרפת כל המשפחה כולה. ת"ד, תחלת הקריעה טפח, ואם קרע על המת. ועוד מת לו מת אחר ובא לקרוע ולהוסיף על הקריע, מוסיף שלש אצבעות, דברי ר' מאיר. [ר"י אומר} (ו)תחלת הקריעה ג' אצבעות ותוספת כל שהוא. אמר עולא, הלכה כר' מאיר בקריעה שתחלת קריעה טפח, והלכתא כר' יהודה בתוספת דדי לו אפילו כל שהוא. תוא מה' הכ', ר' יוסי אומר, תחלת הקריעה טפח ותוספת כל שהוא. ת"ר מת אביו וקרע, מת בנו והוסיף, תחתון מתאחה עליון אין מתאחה. מת בנו וקרע, מת בנו והוסיף כר' הי' הידודה בן בתירה אומר, על כולן, כגון בנו ובתו אחיו ואחותו ואשתו, מורעין להן קרע אחד, על על או, וקרע על אחד, ולך על אחד, לפי שאין מוסיפין על קרע אמר, לל לבו ומגלה, ובשאר מחים מפני שקריעתו על אכיו ועל אמו מבריל קמי שפה שלו, וקורע והולך עד שמגיע הקרע אל לבו ומגלה, ובשאר מחים קורע עפח ומוסיף כל שהוא עד שמגיע אל לבו. ואע"פ שאין ואייה ברורה אשכתן זכר לדבר, כדכתיב, וקרע (לבבכם) קורע עפח ומוסיף כל שהוא עד שמגיע אל לבו. ואע"פ שאין ואייה ברורה אשכתן זכר לדבר, כדכתיב, וקרע (לבככם)

ונותז לו דמי קרעו. ואם

אבל הלכה י טוש"ע

ב סמג עשין דרבנן ב

הלכה ב טור י״ד סי״

הלכה יח טור י"ד סי"

ם ופ"ב מהלכות

הלכה ים טור י"ד

הלכה ו סתג עשין

"ד פר׳ שפ סעיף כג:

ריד ב מיי׳ פ״ח שם הלכה

טוש"ע שם סי׳ שעה סעיף

רמו גדה מיי שם פ"י

רמו נוח מיי שם פ"ה

1105

ריז ט מיי׳ עם פ״ז הלכה

מלמם הלכה ד:

ריח י מיי פ״ה מהלי אבל

:05

רים כל מיי פייג שם

שם מוש"ע שם פי' שעק

כעיף ו:

רבא נ מיי שם הלכה ז

דבב מ מיי שם מיים

הלכה ג טי"ד שם:

כג עוש"ע י"ד סי' תח

סעיף א ועוש"ע א"ח סי

מקמו סעיף א:

רבד פ מיי פיינ מהלי

שם פיי שנה:

רכה צק מיי שם פייג

מהלבות י"נו הלכה

אבל הלכה ה טוש״ע

הלכה ז טי"ד סי

רב מ טוש״ע שם:

מסורת הש"ם

א) שמחות פי"א. ב) כתובות ר: סנהדרין מז: שבת קנב:, ג) רש"ח, ד) סנהדרין כ. ע"ש, כ) נדרים נו. ע"ש סנהדרין שם, ו) (נייל ו) נצ"ל תניאן, דמנילו. ח) ג"ו שם תענית ל: נדרים שם, ע) ונדרים נו: סנהדרין כ. ע"ש), י) ננדרים נו: סנהדריו כ: ע"שז. כ) רש"ח ע"ם, מ) נעי' תוק' נ"נ ד"ה אודייניו. המד. נ) [תוספתה נדה פ"ט], ם) נצ"ל נועל נכנס לעיר מולדו.

תגהות הגר"א נמ' ערסה דולה המר כו' כל"ל. ומלות אתמר נמי ליתה בסנהד׳ ועי' הגירסה כנדרים: |בן שם גדולה

לעזי רש"י

מזו ע"ג כו' כל"ל:

טרגיפני"א [טרגפיט"א]. אולי: מגן שהותאם (למי

מוסף רש"י משיסתם הגולל והו כיסוי של ארון המת ערמא בכתורות דיי דגדא. נוסגין היו לערוך מטה ושלחן בבית ולא היו משתמשיו בהו כלל אלא למזל הכית מונחת משום ניחוש. גדא, מזל ודומה לו (שכת סונ) גד גדי וסנוק לא (סנהדרין כ.). דעד האירנא לא אותביניה. עד הנה לא ישב על אותה מטה. שהרי מונחת היא לנדי סבים. והשתא דחול פוח בעינו לאותביה עלה. מהיכא מיפוק לן (שם). השתא אוכליניה ואשקיניה. משל אחרים ושם) ה"ג אע"ג דכולה שחה לה יחיב עליה השמח יתיג (נדרים נו.). אלא אי קשיא. חדעולה, בעלמה דרגש הין לריך החבל לכפותו (סנהדרין שם) מדרים שם. אלא זוקפו. שמעמידו על שני כרעיו ודיו דמטה חשובה היא כל כך, אמאי אינו לריך לכפוסה (שם). הא תניא הכופה מטתו כר'. חו נמי הואיל ומטה חשונה היא לריך לכפותה, אלא ש"מ דרגם לאו מכמא דגדא בוא משוי המיוחדת לכלים. ליתן עליה כלים, והואיל ואין ישנים עליה אין לריך לכפותה (שם:). מתיר קרביטיו. כימי אכלי. קרביטין, לולאות (סוחדרין שם). מאי קרביטין אית לידה. הלא כשאר עושיו אומה מטה ושוו) הכי קים להו דלא הוו להו קרביטין, שאינה עשריה אלא עומדת להתפרה מולעת לעולם (נדרים שם).

יגלגל שמהן. ואינו עושה סחורה בפני עלמו אלא עם חבורה: אם על גב שחין לו. לחבל חחר השבת חלח יום חחד: קרביעיו. רלועותיו שהוא כעין תרניפני"א: ערסא דגדא. מטה שמייחדים אותה למול טוב ואין משתמשין בה כלום אלא מייחדין אותה לשרות מול טוב

עליה: דללה. עור: סירוגו מחוכו. מכנים רצועות מן חורי עצי המטה: על גבה. והעור כפול על העץ: נקליטי. עלים יולאין מתוקנין למרחשותיו ולמרגלותיו ונותנין עד ארוך עליהן ונותן הסדינין עליהם לשמור מהזבובים: אין מברכין. על הריח בבית האבל: המנחמין. קרוביו מביאין ענינים של אוכלין: מתנר' המקוטלה. ממחר: פוטרין את הרבים. שאומרים למנחמין לכו לבתיכם: אין מניחין מפה במועד ברחוב. להספידו: ולא של נשים לעולם. ששופעות זיבה: בכו"

אם יכול למעם בעסקו ימעם ואם לאו יגלגל עמהן תנו רבנן יומאימתי כופין את המטות משיצא מפתח ביתי דברי ר' אליעזר רבי יהושע אומר שימשיםתם הגולל מעשה שמת רבן גמליאל הזקן כיון שיצא מפתח ביתו אמר להם רבי אליעזר כפו מטותיכם וכיון שנסתם הגולל ין אמר להם רבי יהושע כפו מטותיכם] אמרו לו כבר כפינו על פי זקן ת"ר ימאימתי זוקפין את המטות בערב שבת מן המנחה ולמעלה אמר רבה בר הונא יאף על פי כן אינו יושב עליה עד שתחשך "ולמוצאי שבת אע"פ שאין לו לישב אלא יום אחד חוזר וכופה תנו רבנן יהכופה מטתו

לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה ואפילו יש לו עשר מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה אחין ומת אחר כולן כופין יואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה דרגש אין צריך לכפותו אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר "דרגש מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו יימאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך יידתנן ייכל העם מסובים על הארץ והוא מיםב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידנא לא אותביניה והשתא מותבינן . ליה מתקיף לה רב אשי מאי קושיא מידי רהוה אאכילה ושתיה רעד האידנא לא אוכליניה ולא אשקיניה השתא אוכליניה ואשקיניה אלא אי קשיא הא קשיא יו(דתנן) דרגש אינו צריך לכפותו אלא זוקפו ואי ערסא דגדא אמאי אינו צריך לכפותו הא "(תנן) "הכופה מטתו לא מטתו כלבד הוא כופה אלא כל ממות שיש לו בתוך ביתו כופה ומאי קשיא מידי דהוה אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי םלקא דעתך ערסא דגדא מאי קרביטין אית ליה ∞כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה דהוה שכיח בשוקא דגילדאי מאי דרגש ערסא דצלא ואו איתמר נמי אמר ר' ירמיה דרגש סירוגו מתוכו ממה סירוגה על גבה אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי יהושע בן לוי יהלכה כרבן שמעון בן גמליאל י(איתמר נמי) אמר רבי יעקב בר אחא אמר רבי אסי 'מטה שנקליטיה יוצאין זוקפה ודיו ייתנו רבנן ישן על גבי כסא על גבי ״אודייני גדולה ו-וּ על גבי קרקע לא יצא ידי חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית הממה תנו רבנן ימכבדין ומרביצין בבית האבל ומדיחין קערות וכוסות וצלוחיות וקיתוניות בבית האבל לואין מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל איני והא תני בר קפרא אין מברכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבל ברוכי הוא דלא מברכין הא אתויי מייתי' לא קשיא הא בבית האבל מהא בבית המנחמין: מתני יאין מוליכין לבית האבל לא במבלא ולא באסקומלא ולא בקנון אלא בסלים יואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים יאין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את ההספד יולא של נשים לעולם מפני הכבוד: גבו' תנו רבנן בראשונה היו מוליכין בבית האבל עשירים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים יהתקינו שיהו הכל מביאין בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים תנו רבנן קבראשונה היו משקין בבית האבל עשירים בזכוכית לבנה ועניים בזכוכית צבועה והיו עניים מתביישין התקינו שיהו הכל משקין בזכוכית צבועה מפני כבודן של

אם יכול למעם בעסקו ימעם. פירש נקונטרס נסחורתו ונרחה דבדבר האבד קאמר וכן פיי לעיל (ד׳ כב.) גבי על כל המתים כולן רצה ממעט בעסקו רצה אינו ממעט וגם הרב פירש לעיל בדבר האבד עושה בלנעא בתוך ביתו נראה לפירושו דהכא מיירי באביו

ואמו ומשום דהולך בדרך התירו לו שיגלגל עמהם אם אינו יכול למעט דבשאר מתים אינו ממעט כלל אם אינו רוצה ואי מיירי הכא בשאר מתים לריך לומר להפך הולך בדרך ואינו נוהג אבילות כל כך ומתנחם יותר אפור להרבות בעסקו יותר מאותו שיושב בביתו ואינו מתנחם וה"ר יוסף פירש דהכא ימעט בעסקו להנות לורכי סעודה ולפי שהולך בדרך רגיל לקנות לורכי סעודה יותר מבביתו שיש לו קונים עבורו וגם מולא בביתו הרבה משום הכי נקט הולך בדרך ומה שפירש בקונטרס דאיירי כשאמרו לו על מיחת קרוביו כשהיה בדרך לא ידענא אי בעי למימר דאיירי במוליך סחורתו ממקום למקום כדפי׳ בקונטרם ור"ל דשמא שרי ליה לדידיה למכור סחורתו דכיון דהוליך אותה כבר וטרח בה ולא פשע בהליכתו שלא היה יודע לישב בביתו שיכול לשומרה או שמא הקונטרס ר"ל משום דאמרינן לעיל (דף כג.) שבת רחשונה אינו יולא מפתח ביתו ווה אינו קושיא דאע"פ שאינו יוצא מפתח ביתו בעיר הא אמרינן (לעיל דף טו:) ילא לדרך ם) (חולך ונכנס לעיר) אלמא מוחר לנחת (בו) ושמח דוקח בדבר החבד מותר לנחת לדרך: מן המנחה ולמעלה. פי׳ בתוספות הרב דמספקא

ליה אי מנחה גדולה אי מנחה קטנה

דמקודם לכן חינו יושב עליה נרחה

לי דמכאן סמכו שלא לישב ע"ג כסא

וספסל אע"פ שאין ראיה גמורה

דשאני מטה הואיל ולריך כפייה ולא

ואין מוליכין לכית האכל. זמת

בהיפך ושמא כל זה מן הברייתא

דלמעלה כמו שפירש בתוספות בההיא

דלעיל ותמיהני מדוע לא פירשו גם

כאן כמו שפירש למעלה ושמא בספר

הרב היתה כתובה מגוף הברייתא

ולא הולרך לפרשו או לא היה כתוב

בספרו כלל ואין מוליכין כו' וכן מוכיח

מתוך פירוש התוספות שפי' לא

מלינו

כפייה בכסא וספסל:

המשנה על כרחין נסדרה

בעם: רבו ר מיי שם פ״ד הלכה א טיש"ע שם סיי שנג מעיף א:

רבינו הננאל אם יכול למעט בעסקו. כלומר שלא יקנה ולא מכור וימעטן. ואם לאו יגלגל עמהן, כלומר יקנה צרכי הדרך ודברים שיש כופין המטות, משיוציאו המת מו הבית. דברי אומר, משיסתם הגולל. וקיימא לן כר׳ יהושע, משיקבר המת ויסתם הגולל. ת"ר הכופה מטתו לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטוח שיש בבית. ואפילו יש לו עשר מטות את כולן. ואפילו חמשה אחין, ומת אחד מהן, כולן כופין. ואם היתה מיוחדת לכלים. ואינה עשויה לישן, אין צריך לכפותה. דרגש, אין צריך לכפותו אלא זוקפו ודיו. ואמר עולא האי דרגש ערסא דגדא הוא, פירוש מטה העשויה לכבוד מזל הבית, ואין אדם ישן עליה. ונדחו דבריו. ואסיקנא דרגש הוא ערסא דצלא. פירוש מטה של עור. כי פירוש צלא עור, [ו]הוא עור נטוי וקשור בחבלים על המלבנות ומסורגות

ידענא אי קאי האי בראשונה היו מוליכים אמוגמר ובשמים דאמר אין מברכין הא אתויי מייתינו אי אמתניתין קאי דקתני מברין ואותה הבראה היא בראשונה מוליכין כו׳ דאמתניתין קאי ועוד כיון שפירש התקינו שיהו הכל מוליכין כו׳ ומתניתין לאחר תקנה: עניים יבראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני שהיו מושחרין פניהן מפני בצורת והיו עניים מלרוות המנוה החרלים מתביישין התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים יבראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים הללו והעור בתוכם. וכיוז בכליכה על גבי העור. ואמר רבן שמעון כן גמליאל ררגיש מתיר קרביטין והוא נופל. אתמר נמי אמר ר' ירמיה, דרגש סירוגו מחובו. מטה שנקליטיה יוצאין, זוקפה ודיו. כלומר, אינו צריך לכפוחה. ת״ר מאימתי זוקפין את המטוח בערב שבת, מן המנחה ולמעלה. ואעפ״כ אסור לו לישן עליה עד שתחשיך. ולמוצאי שבת, אע״פ שלא נשאר לו משבעת ימי אבילות אלא יום אחד בלבד, חוזר וכופה מטותיו. ת"ר ישו על גבי מטה על גבי אודיני ועל גבי ספסל על גבי קרקע לא יצא ידי חובתו, ואמר ר' יוחגן מפני שלא קיים כפיית המטה. ת"ר מכבדין ומרביצין ומדיחין את הקערות כוסות וקיתוניות וצלוחיות בבית האבל. ואין מביאין מגמר בבית האבל. ואוקימנא, הא דתני בר קפרא, אין מברכין על המגמר ועל הבשמים של בית האבל, בהני דמייתי בבית המנחמין מתני

בשוקא דגילדאי. רנענין ופנהדרין שם). ערסא דצלא, מטה של עור ומוליז ללועות כשפת העור סביב וכשרוליז לנטותו עונכיז הרליעות כאריכות המעה וכשמתירין אומה הוא נופל והן הן קרביטין וחס היא עליו לכפוחו שלא יחקלקל העור מלחלות הקרקע, שלא היי ראשי כרעיו גבוהין מסירוגו למעלה, וקאמר ח"ק ווקפו על דופן הכרעים וארוכוחיו למעלה, וא"ל רבן שמעון מחיר קרביטין והוא נופל (שם). דרגש סירוגו, השירתו, מתוכן, שיש נחבים בארוכותיו ותוחבין בהן ראשי רלועות התלויות בעור ועונבין ואין מרכיבין הרטעה על גבי ארוכות המטה (שם). מטה סירוגה על גבה. החפלים מרכיבין על אריכות המטה מיכן ומיכן ואורג והוא סירוג (שם). הלכה כר׳ שמעון בן גמליאל. דחמר מתיר קרניטין (נדרים שם). אודייני. מכחשת גדולה (לעיל כא.).

אין אומרים ברכת אבלים במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת״ר בראשונה היו מוליכין בבית האבל, עשירים בקלתות של כסף ושל זהב, ועניים בסלי נצרים כר. וכך היו משקין בבית האבל את העשירים בוכוכית לבנה, ואת העניים בוכוכית צבועה כו׳. וכך היו מגלין את מתין עשירים, והיו מכסין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו׳. וכן היו מוציאין מתי עשירים בדרגש, ועניים

עין משפם נר מצוה

בן א מיי׳ פ״ד מהל׳ אכל

מי שוב סעיף א ב:

בגדמיי פי״ח

מהלכות י"ט הלכה כב סמג

עשין ב ולחרון עה טיש"ע

פס סי תא סעיף ה:

רבמ ה מיי פייג מהלי

עשין ג מוש"ע י"ד קי" שעו

:סעיף

דל וז מיי שם הלכה ה

מעיף א בהג"ה וסעיף ב:

רלב י כ תיי' שם פי"ד הלכה י סמג שם

מוש"ע שם סי שתג סעי

א וסיי שפא סעיף ב: דלג ל מ מיי שם פייג

טוש"ע שם סי שלד שעיף

דלד ג מיי שם הלכה יב

טיש"ע שם סער ד:

רבינו חננאל

בכליפה כו׳. ובכל אלו

היו הטויים מחביישים.

התקינו חכמים לעשות

עושים לעניים. שלא יהא

הפרש בין עשירים לעניים.

ת״ר. בראשונה היו מניחי

מגמר תחת מתים בחולי

של מעיים, וכו׳, וכך

היו מטכילין את הכלים

על גבי הנשים שהיו

מתות נדות, וכו", וכך

היו מטבילין הכלים על

נבי המתים כשהן זבים, יהיו בכל אלו החיים

מתכיישין. התקינו שיהו

עושיו כן לכל. בראשונה

היתה הוצאת המת קשה לקרוביו, שהיו מוציאין

בתכדיכיו ממוז רב והיתה

קשה עליהן הוצאתם . ותר ממיתתם, עד שהיו

מניתין ובורחין, עד שבא

בעצמו, וצוה להוציאו

בכלי פשתו. ונהגו כל העם לצאת בכלי פשתן

כמותו. והאידנא נהוג

גלמא אפילו בצררא בר

ווזא, פיי כחלוק בר

חוא. מתני' אין מניחיו

את המטה במועד ברחוב.

שלא להרגיל ההספד. אמר

בה בר רב הונא, אין

מועד בפני תלמיד חכם.

כל שכן חנוכה ופורים,

אלא מספידין בהן. והגי

מילי בפניו, אבל שלא

בפניו לא. ויום שמועה

נבפניו דמי, ומותר אפילו

ממועד. אמר עולא, הספר

זוחדים לו מיחות ביד

קילוס ברגל, שנאמר הכה

. נכפך ורקע ברגלך. ת"ר א יקלס לא במנעל ולא

בסנדל, מפני הסכנה. אמר

בראשו, שוב אין המנחמין ישאין לישב אצלו. ואמר

עמוד לפני נשיא חוץ מאבל וחולה. ואמר ר

וחנן, לכל אומר להן שבו חוץ מאכל וחולה.

הלכה זין יא סמג שם

חטמיי׳ שספ״ד 🛠 הלכה ע סמג שם טיש"ע שם סי' שעח סעיף

סמג שם טוש"ע שם

הלכה א טור ש"ע י"ד

שם כלכה ה ופ"ו

אבל הלכה ג סמג

א) נדה עא. ומוספ' נדה פ"ט עי' חום' שם ד"ה אלא טעמיין, כ) כתיכות ח: ומוספחת שם], ג) [גי׳ הערוך לדרה ועי׳ ב״מ נה. דאימא המש לדריימא פרש"י בגדי קנבוסן, ד) ן מגילה ג: ע"שן, ה) ומיספתה פ"בן, ו) ול"ל המקשיר הכי איםא בע"י ופרש"י לשון יקשרו מספדן, ו) נפי' מכריכין עי' רש"י עירוביו מס: ובע"ז יז. ד"ה כויודתא], ח) כ"ב קטו. ע"ש, מ) [שס], י) יומא פו: פו. ע"ם הדושיו כ. מ. סומה כב. ערכין ל:, כ) נכשחלחות אר׳ כתיפיון, ל) שייך למתני׳ דף כח ע"ב. מ) ולעיל כב:ו. נ) נדף כג. ד"ה כלן, ם) נדף ית. בד"ה ובגונסטרי וע׳ ברא"ש סר' נגן.

תורה אור השלם ו. על שדים ספרים על שרי חמד על גפן פריה: 2. האנק דם מתים אבל

לא תעשה פארר חבוש בְרַגְלֶיךְ וְלֹא חַעְטָה עַל שַּׁפָּם ולַחם אַנָשִׁים לא אל תבבו למת ואל תנדו לו בכו בכו להלך בי לא ישוב עוד וראה אָת אָרִץ מולַדְתוּ: ירמיהו כב י

הגהות הב"ח (6) גמ' אי הכי שריא ולכון. מו"מ ונ"ב ס"ח להו:

גליון הש"ם תום' ד"ה בכליכה וכו'. מביאין ראיה להא דאמר ב"כ ל' טו ע"ח:

מוסף רש"י מטבילין הכלים. אף הכלים של הודם למיתה וודה עאו. נדות מתכיישות. במיחתן הן משונין מכל .(DU) לקרוביו. שהיו קוברים אותו בכלים יקרים כגון שיראין וסרקות וכחובות וו). בצרדא בר זוזא. בגד הנבום שאינו שוה אלה לינר (שם). כל המתקשה על מתו יותר מדי שמתאונן על מדוחיו (קדושין פון. לא אזל לבי אבלא. לפי שלא היה רונה להתכטל מלמודו ורשב"ם ב"ב קטוו. נעשית לו כהיתר. לומה נעיניו

להיתל :עדכין ל: וכעי"ז סיטר בבו.

כליכה. מטה של מתים: על גבי נדות מתות. הכלים שנשתמשו בהן בעודן בחיים שנטמאו בנגיעתן שהנדה מטמאה בנגיעתה אדם ככלוב מלא עוף (ירמיה ה) אי נמי כמו מכליב (לעיל דף י) ופירש וכלים: והיו נדות חיות מהביישות. שעושין בהן מה שאין עושין לשחר מתות: קשה לקרוביו. בתכריכין טובים: לרדה. קנבום:

כר וווא. הנקנה בוח: אין מועד לפני חכמים. שיכולין להספידו: על לב. מטפח כוגד הלב: ביד. קופן יד זו לוו: ברגל. מכה רגלו בקרקע: מפני הסכנה. שהופך הסנדל ושובר רגלו: ניענע ראשו. שנרחה שניחם מעלמו: לכל חומרים שבו. כשעומדין לפני הנשיא: חבורחא איכא. חבורות הן שאלו קוברין מתים שלהם לבדם ואלו קוברין מתים שלהם לבדם: ולא ישוב עוד וגו'. משמע מכאן ואילד לא יעשה לעולם תשובה: 636

בכליכה והיו עניים מתביישין התקינו שיהו הכל מוציאין בכליכה מפני כבודן של עניים בראשונה היו מניחין את המוגמר תחת חולי מעים מתים והיו חולי מעים חיים מתביישין התקינו שיהו מניחין תחת הכל מפני כבודן של חולי מעים חיים יבראשונה היו מטבילין את הכלים על גבי נדות מתות והיו נדות חיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין על גבי כל הנשים מפני כבודן של נדות חיות בראשונה מטבילין על גבי זבין מתים והיו זבין חיים מתביישין התקינו שיהו מטבילין

על גב הכל מפני כבודן של זבין חיים יבראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממיתתו עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו ויצא בכלי פשתן אונהגו העם אחריו לצאת בכלי פשתן אמר רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפילו יבצרדא בר זווא: אין מניחין את המטה ברחוב: אמר רב פפא דיבאין מועד בפני תלמיד חכם וכל שכן חנוכה ופורים יוהני מילי בפניו אבל שלא בפניו לא איני והא רב כהנא מפריה לרב זביד מנהרדעא בפום נהרא אמר רב פפי ייום שמועה הוה וכבפניו דמי אמר עולא ייהספד על לב דכתיב יעל שדים סופדים מיפוח ביד קילום ברגל תנו רבנן המקלם לא יקלם בסנדל אלא במנעל מפני הסכנה אמר רבי יוחנן האבל כיון שניענע ראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו ואמר רבי יוחנן יהכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה ואמר ר' יוחנן ילכל אומרים להם שבו חוץ מאבל וחולה אמר רב יהודה אמר רב "אבל יום ראשון אסור לאכול לחם משלו מראמר ליה רחמנא ליחזקאל יולחם אגשים לא תאכל רבה ורב יוסף "מחלפי סעודתייהו להדדי ואמר רב יהודה אמר רב מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה רב המנונא איקלע לדרומתא שמע קול שיפורא דשכבא חוא הגך אינשי דקא עבדי עבידתא אמר להו ליהוו הגך אינשי בשמתא לא שכבא איכא במתא אמרו ליה חבורתא איכא במתא אמר להו יאי הכי שריא 🕪 לכו ואמר רב יהודה אמר רב לכל יהמתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה ההיא איתתא דהות בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני מת חד מינייהו הוות קא בכיא ביתירתא עליה שלח לה רב הונא לא תעבדי הכי לא אשגחה ביה שלח לה אי צייתת מומב ואי לא צבית יווודתא לאידך מית ומיתו כולהו לסוף אמר לה תימוש זוודתא לנפשיך ומיתא אל תבכו למת ואל תנודו לו אל תבכו למת יותר מדאי ואל תנודו לו יותר מכשיעור הא כיצד ישלשה ימים לבכי ושבעה להספד ושלשים לגיהוץ ולתספורת מכאן ואילך אמר הקדוש ברוך הוא אי אתם רחמנים בו יותר ממני יבכו ככו להולך ייאמר רב יהודה להולך בלא בנים רבי יהושע בן לוי לא אזל לבי ייאבלא אלא למאן דאזיל בלא בני דכתיב בכו בכו להולך כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו רב הונא אמר זה שעבר עבירה ושנה בה רב הונא למעמיה ידאמר רב הוגא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא געשית לו כהיתר אמר רבי לוי יאבל שלשה ימים הראשונים יראה את עצמו כאילו חרב מונחת לו בין שתי ∘(יריכותיו) משלשה עד שבעה כאילו מונחת לו כנגדו בקרן זוית מכאן ואילך כאילו עוברת כנגדו בשוק: ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: אמרי נהרדעי לא שנו אלא

בבליבה. גרס בערוך בשני כפי"ן ואית דגרסי כליבה בבי"ח השניה כמו הללו חוזרין לכלובן (ביצה דף כד.) וכמו הקונטרם כעין סולם והיינו כעין תפירות רחוקות זו מזו ומביא הא

דאמרינן במדרש נטלו את הכרובים ונתנום בכליכה ואם כן לריך לגרום בפיוט של חרבן בית המקדש בתשעה באב עמון ומואב הוליאו את הכרובים וכליכה היו בם מסובבים וגרס בב׳ כפי"ן לגירסת הערוך וכל זה שלח לביים מי שאין לו וכן איתא במסכת בכורים (פ"ג מ"ז) בראשונה מי שהיה יודע לקרו׳ כו׳ ומאותה ההלכ׳ ° מביאין ראיה להא דאמר שמנה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותם דלא בעי למימר שלא יקרא שליח לבור עמו כי בימיהם לא היה קורא שליח לבור עם הקורא ומה שרגילים עתה לקרות זהו מפני כבודו של קורא שלא לביים מי שאינו יודע וכדאמר גבי בכורים בראשונה מי שהיה יודע לקרות קורא ומי שאינו יודע לקרות (אינו קורא) מקרין אותו נמנעו מלהביא בכורים התקינו שיהו מקרין את הכל (בכורים פ"ג מ"ז): ונהג קדות ראש בעצמו. שלוה כן נשעת פטירתו וי"מ לאחד מבני ביתו בחייו ולשון בעלמו משמע כפירוש ראשון: יאבל לא משפחות. פירוש סופק כפיו זו כזו וא"ת הא תנן

פרק משילין (בילה דף לו:) אין מטפחין ביו"ט ופי׳ בקונטרם בפרק המביא כדי יין (שם דף ל. בד"ה מרקדין) משום שיר או משום אבל ומאי איריא בי"ט ומשום שמה ימקן כלי שיר הפילו בחולו של מועד אסור משום לער וצ"ל דמשום שיר קחני ולא משום אכל: מפוח ביד. כדפרישית סופק כפיו זו על זו והכי משמע בהוריות בירושלמי כשתפס רבי יהודה את ריש לקיש שרי רבי יוחנן טפח בחדא ידיה [א"ל] ובחדא ידיה טפחין כו' ומספקין פירש בקונטרס בבילה (דף לו:) כף על ירך ואם כן ויספק את כפיו (במדבר כד) על ירך הן שתי כפים על שתי ירכים ול״ע: ה״ג ר״ח לא יקדם במנעד ודא כסנד? מפני הסכנה.

דיתף שרי טפי דנוהר היטב פן ינוק:

חוץ מאכל וחולה.

פירום תלמידי חכמים שעומדין לריך לומר שבו אבל וחולה אפילו עמדו אין לריך לומר שבו דלא די שעמדו שאין לריכין לעמוד ואם כן פשיטא שישבו בלה רשות: יום ראשון אסור

לאבוד משדו. פירשתי למעלה אפילו אוכל כמה פעמים באותו יום דלא קתני סעודה ראשונה: אבודין בעשיית מדאבה. משמע דבחלמוד מורה שרי ולא אסור אלא חכם שמת דבית מדרשו בטל מימיהו בשעת הוצאת מת או מבטלין מיית כדאמרינן פ'י שני דכתובות (דף יז: ושם) ובפ"ק דמגילה (דף ג:) מבטלין ק"מ להוצאת המת ולהכנסת כלה ומיהו היכא דאיכא חבורתא מספקא ליה ועוד האריך רבי יצחק במשובה והביא ראיה מן הירושלמי: **לגיהוץ** ודתספורה. למעלה⁰ פיי ריב"א היה אומר (שגרסיטן) לכבוס ולמספורת ופירש למעלה⁰ דאשה מוחרת בנטילת שער לאחר ז' ובחוספות פירש דלא ידע מנא ליה: מכאן ואידך כאידו עוברת בנגדו בשוק. עד י"ב חדש והכי אימא בירושלמי כל שבעה החרב היא שלופה עד שלשים היא רופפת לאחר י"ב חודש היא חחרת לתערה ולמה הדבר דומה לכפה של אבנים כיון שנודעועה אחת מהן נודעועו כולם ובש"ס דידן נמי אמרינן (שבת דף קה:) אחד מן האחין שמת ידאגו כל האחין כו':

אמר רב יהודה אמר רב אכל אסור לאכול ביום ראשון משלו, שנאמר ולחם אנשים לא תאכל. רבה ורב יוסף, כימי אבלם היו מחלפין סעודתן להדדי. אמר רב יהודה אמר רב מח בעיר כל כני העיר אסורין בעשיית מלאכה, עד שינתן לקבורתו. וכל המתקשה על מתו יותר מדאי, על מת אחר הוא בוכה. הההיא איתתא דהוו לה שבעה בני, ומית תד מינייהו, והוות מתקשה ותר מדאי, ושלח לה רב הנוא, ולא אשגחה ביה. ומתו לה כולהר, ומתה היא נמי. ת"ר אל הככו למת, יותר מדאי. ואל [תנודו] לו, יותר מכשיעור. הא כיצד, שלשה לבכי, ושבעה להספד, שלשים לגיהוץ ולתספורת, מיכן ואילך הרי הוא קישוי. בכו בכו להולך. אמר רב, להולך בלא כנים. ר' יהושע בן לוי לא הוה אזיל לבי אבילא, אלא אמאן דשכיב בלא בני. כי לא ישוב ביד וראה את ארץ מולדתו. זה שעבר עבירה ושנה בה, מיכן ואילן שובן אינו מהרהר בתשובה, מפני שנעשית לו כהיתר. אמר רי לוי אבל ג' ימים הראשונים, יראה עצמו כאילו חרב מונחת ין בין כחיפיו. משלשה ועד שבעה כאילו חרב מונחת בקרן ויית, מיכן ואילך כאילו חרב עוברת כנגדו בשוק. ואין מניחין מטה של נשים ברחוב לעולם מפני הכבוד. אמרי נהרדעי לא שנו

ה״ג כ״ת לכל אומרים לחן שבו

.'ז עי' נערוך ערך טפח ד'. (f

אמר "אפילו שאר הנשים דבתיב יותמת שם

מרים ותקבר שם סמוך למיתה קבורה ואמר

ר׳ אלעזר האף מרים בנשיקה מתה אתיא שם

שם ממשה ומפני מה לא נאמר בה על פי

ה' מפני שגנאי הדבר לאומרו א"ר אמי למה

נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה

לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן

של צדיקים מכפרת א"ר אלעזר למה נסמכה

דלה א מיי פי״ב מהלי

עשין כ טוש"ע י"ל סי

:000

ב וטור י״ד סימו שלטן:

תורה אור השלם

ו. ויבאו בני ישראל כל

העדה מדבר צן בחדש

בקדש ותמת שם מרים

ותקבר שם: במדבר כ א

2. וַיָּמָת שָׁם מֹשֵה עֲבֵּד

יי בארץ מואב על פי יי:

3. בַן אָדָם הַנָני לֹקַחַ

ממך את מחמר עיניף

במגפה ולא חספר ולא

תבכה ולוא תבוא

דמעתר: יחזקאל כד טו

4. ואדכר אל העם

בַּבַקר וּחָמָת אַשְּׁתִּי בָּעָרֵב וְאַעִשׁ בַּבַּקר

5. וַיאמֶר יָיָ אֵל מֹשֶׁה הן

קרבו יְמֵיך לְמוּת קְרָא

את יהושע והתיצבו באהל מועד ואצונו וילך

משה ויהושע ויתיצבו

6. תְבוּא בְּכָלַח אֱלַי קְבֶּר

7. ימי שנותינו בְהָם

ורהבם עמל ואון כי גז

תיש ונעפה: תהלים צי

מוסף רש"י

זו היא מיתתו של

שמואל הרמתי. ולה ככת

היא, במסכת שמחות (פ"ג)

מפרש מת בכר שנים זו היא

מיחת כרת, בכך יכך זו היא

מיתח חסכרה, ימיו של

שמוחל נ"ב שנה. דכתיב

(ש"ח א) עד יגמל הנער

יגו׳ דישיברי״ר כלע״ו,

וכ"ד חדשים נקרא חינוק,

וכתיב וישב שם עד עולם,

עולמו של לוי חמשים שנה

שנחמר (במדבר ח) ומבן

חמשים שנה ישוב מלבא

העבודה, בבכורים ירושלמי

ופ"ב ה"לו, ובסדר עולם

זמנא כשני דפין תוספת על

וה (תענית ה:). כי ריבדא

האומן (שבת קכט.). **ריכדה**,

פוניור"ה בלע"ו. כוסילתה

שם כלי המקיז, פלנמא"ל

רבינו הננאל (המשך)

דשני. רב הונא גח נפשיה

וזורא. תוא להו זווא

דמהדייב, פיי שם חכם, לא

יכוסילתא. נהני

ואם

בעלות גדיש בעתו:

שַׁבַעִים שָׁנָה

בגבורת שמונים

באהל מועד:

יחוקאל כד יח

ראשון וישב

אבל הלכה ה סמג

בח.

א) וכ"ב יו.ן, ב) שמחות פ"ג, ג) [שבת לח: סנהד׳ עו: ע"ם], ד) שמחות פ"ג אסוה דרכא מכפרת ת"ר סימת פתאום זו היא מיתה חטופה חלה יום אחד ומת זו היא מיתה דחופה ר' חנניא בן גמליאל אומר זו היא מיתת מגפה שנאמר יבן

מענית ה:, ה) וסנהדרין ל:ן, ו) נכערוך ערך זווא כ' פיי םם החדם ועי' חוס' נדה כל: ד"ה וחלו. ז) ועמרי כ"ה ית. ד"ה רבה ותום׳ ה) וככ"מ עג: חי' רכ סעורים נסמ"רן, ט) וע' פרש"י שבת קכט. וכסנהד' לג:ן, י) [בערך רקע ה׳ ז״ל הערוך מאן רהוע כלומר מי יכול להתפשט ולהתגבר באות׳ שעה עכ"ל לע"ק למעיין בערוך ערך רקע השני], כ) (גירסם הערוך אימרה.), ל) נפסחים כ. ב"ב י: כתובות עז:ו. מ) וברכית מה: וש"כו. ג) ועי׳ פירש"י בע"י על כל העמוד], כ) [כב"ב קכא: עתים׳ שם ד"ה יום שכלו בו מתי מדבר], ע) [ל"ל וועי' נערוך סופנה), פ) ערך ספן נ], ל) [ערך ספן

הגהות מהר"ב רנשבורג

אן גם׳ א״ל מאן חשיב מאן ספון מאן רקיע. פי' מי הוא חשוב בעיניו ומאן . ספון מי הוא אדם ראוי דליסתפו מיניה וחיים לדיבוריה ומאן רקיע מי מחוקן אצלו. מפיי ע"י קטן: בן שם ח״ל תרומה אכילנא ולאו קדש איקרי. פי' לאו חרומה אכילנא דאיקרי קודש ואי קא מטמיא יכחיב את משמרת תרומתי שנריד לשומרה בטהרה חלפה ליה שעתה ולה מת באותו פרק. מפי' הנ"ל:

רבינו חננאל

אלא חיה דשכית טינוף, אכל של שאר נשים מניחים. ר' אלעור אומר, מניחין, שנאמר ותמח שם מרים ותקבר שם, תיכף אלעזר, אף מרים כנשיקה מתה. אתיא שם שם, כחיב וכתיב וימת שם משה עבד ה', מה משה בנשיקה אף מרים בנשיקה. ומפני מה לא נאמר במיתת מרים, על פי ה', מפני שגנאי הדבר לאומרו באשה. אמר ר׳ אמי למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה, מה פרה זו מטהרת והטמאים (חטאים) מכפרת ערן, כך מיתתן של נשים צרקניות מטהרת ימכפרת עונותיהן של ישראל, וכל שכן מיתתן של צדיקים שמכפרת. ירושלמי בתחלת יום הביפורים. א״ר יודו בר׳ שלום, למה נסמכה מיתת אהרן לשבירת הלוחות, ללמדר שמיתתו של צדיקים קשה לפני הק׳ כשבירת הלוחות. כתיב

אלא חיה. שמתה מחמת וולד שהיא שופעת: סמת פחאום. שלא חלה: מחמשים שנה. ולמעלה: והאי דלא חשיב ליה. בהדי כרת: כרת דיותי. שמא ימות מיתה חטופה: פלגא. דמכרת דשני מיהא פלטי לי: מגמנס. גוסס: א"ל. רבא לרב שעורים: לימא מר. למלאך המות דלא ללעורי: שושביניה. דמלאך המות: דאימסר מוליה. איתרע אלא חיה אבל שאר נשים מניחין ר' אלעזר

מזליה: ליחחזי לי מר. בתר מיתה: מר לאו אדם חשוב. לימא ליה מר: ספין רקיע. מתוקן למיצעי מיניה: ביעחותיה. דמלחך המות: רגליה דכר נתן. למיחוי נשיח: אמאי לא מרחם. דמתפקדנה למייתי ליה למר בההוא עלמא: אחוי ליה שועא דנורא. וידע דהוא מלאך המות:

מתני' מיתת אהרן לבגדי כהונה מה בגדי כהונה מכפרין אף מיתתן של צדיקים

ותמת אשתי בערב שני ימים ומת זו היא מיתה דחויה ג' גערה ארבעה נזיפה חמשה זו היא מיתת כל אדם א"ר חנין מאי קרא יהן קרבו ימיך למות

הן חד קרבו תרי ימיך תרי הא חמשה הן חד ישכן בלשון יוני קורין לאחת הן מת בחמשים שנה זו היא מיתת כרת יחמשים ושתים שנה זו היא מיתתו של שמואל הרמתי ששים זו היא מיתה בידי שמים אמר מר זומרא מאי קרא דכתיב יתבא בכלח אלי קבר בכלח בגיממריא שיתין הוו שבעים שיבה שמונים גבורות דכתיב יימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות

אדם הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה וכתיב יואדבר אל העם בבקר

שמונים שנה אמר רבה מחמשים ועד ששים שנה זו היא מיתת כרת והאי רלא חשיב להו משום כבודו של שמואל הרמתי רב יוסף כי הוה בר שיתין . עבד להו יומא מבא לרבגן אמר גפקי לי מכרת א"ל אביי גהי רגפק ליה מר מכרת דשני מכרת דיומי מי נפיק מר א"ל סנקום לך מיהא פלגא בידך רב הונא

נח נפשיה פתאום הוו קא דייגי רבנן תנא להו יווגא דמהדייב לא שנו אלא שלא הגיע לגבורות אבל הגיע לגבורות זו היא מיתת נשיקה אמר רבא חיי בני ומווני לא בזכותא תליא מילתא אלא במולא תליא מילתא דהא

ירבה ורב חסדא תרוייהו רבנן צדיקי הוו מר מצלי ואתי מיטרא ומר מצלי ואתי מיטרא רב חסדא חיה תשעין ותרתין שנין רבה חיה ארבעין בי רב חסדא שיתין הלולי בי רבה שיתין תיכלי בי רב חסרא סמידא לכלבי ולא מתבעי בי רבה נהמא דשערי לאינשי ולא משתכח ואמר רבא הני תלת מילי בעאי

קמי שמיא תרתי יהבו לי חדא לא יהבו לי חוכמתיה דרב הוגא ועותריה דרב חסדא ויהבו לי ענותנותיה דרבה בר רב הונא לא יהבו לי רב שעורים אחוה דרבא הוה יתיב קמיה דרבא חזייה דהוה קא מנמנם א"ל"

לימא ליה מר דלא לצערן א"ל מר לאו שושביניה הוא א"ל כיון דאימסר מזלא לא אשגח בי א"ל ליתחזי לי מר איתחזי ליה א"ל הוה ליה למר צערא א"ל ייכי ריבדא דכוסילתא רבא הוה יתיב קמיה דר"ג חזייה דקא מנמגם א"ל לימא ליה מר דלא לצערן א"ל מר לאו אדם חשוב הוא או א"ל מאן חשיב

מאן ספין מאן "רקיע א"ל ליתחזי לי מר אתחזי ליה א"ל ה"ל למר צערא א"ל כמישחל בניתא מחלבא ואי אמר לי הקב"ה זיל בההוא עלמא כד הוית לא בעינא דנפיש ביעתותיה רבי אלעזר הוה קאכיל תרומה איתחזי

ליה או א"ל תרומה קא אכילנא ולאו קודש איקרי חלפא ליה שעתא רב ששת איתחזי ליה בשוקא אמר ליה בשוקא כבהמה איתא לגבי ביתא רב אשי איתחזי ליה בשוקא א"לס איתרח לי תלתין יומין ואהדרי לתלמודאי

דאמריתו יאשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ביום תלתין אתא אמר ליה מאי כולי האי קא דחקא רגליה דבר נתן מואין מלכות נוגעת בחבירתה אפילו כמלא נימא רב חסרא לא הוה יכיל ליה דלא הוה שתיק פומיה מגירסא סליק יתיב בארוא דבי רב פקע ארוא ושתק ויכיל ליה ר' חייא

לא הוה מצי למיקרבא ליה יומא חד אידמי ליה כעניא אתא טריף אבבא א"ל אפיק לי ריפתא אפיקו ליה א"ל ולאו קא מרחם מר אעניא אההוא גברא אמאי לא קא מרחם מר גלי ליה אחוי ליה שומא דנורא אמצי ליה נפשיה:

> ובני ישראל נסעו מבארת בני יעקן מוסרה (וגר׳) ןשם מח אהרן]. וכי אהרן במוסרה מח והלא כהר ההר מת. אלא כייו שמת אהרן נסתלקו ענני כבוד כו׳, ובקשו ישראל לחזור למצרים, וחזרו ח׳ מסעות, ורץ שבט לוי והרג מהן ח׳ משפחות, וגם הם הרגו מן הלוים ד' משפחות, לעמרמי ליצהרי לחברוני לעוזיאלי, כו'. אמרו על מה אידע לנו זה, על שלא נחעסקנו בהספדו של צדיק כראוי, מיד ישבו במוסרה והספידו וגמלו לו חסד בהספד כראוי, והעלה להן הכתוב כאילו כמוסרה מת

כר. אמר ר׳ אלעזר למה נסמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה, לומר לך מה בגדי כהונה מכפרין, כדגרסינן [בזבחים] אף מיתת אהרן מכפרת. ת"ר מת פתאום זו מיתה חטופה. חלה יום אחד ומת, זו מיתה דחופה. ר' חנינא בן גמליאל אומר, זו מיתת מגפה, שנאמר בן אדם הנני לוקח את מחמד עיניך במגפה, וכתיב ואדבר אל העם [בבקר] ותמת אשתי בערב. חלה יומים ומת, זו מיתה דחויה. חלה ג' ומת, זו מיתת גערה. חלה ד' ומת, זו היא מיתת נויפה. חלה ה' ימים ומת, זו היא מיתת כל אדם. שמעינן לה מהאי קרא, ויאמר ה׳ אל משה הן קרבו ימיך למות, קרבו תרי ימיך תרי הן חד, הרי חמשה ימים, ואחר כר כתיב למות. מי שמת כן חמשים, זו היא מיתח כרת. כן חמשים ושתים, זו היא מיתחו של שמואל הרמחי. בן ששים ים. זו היא מיתח כל אדם. אמר ר' זירא, מהאי קרא, תבא בכלח אלי קבר, בכל"ח בגימטריא שיחין הוו. כן שבעים שיבה, בן שמונים בגבורות, שנאי ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה. אמר רבא, מי שמת מחמשים ועד ששים,

מיתת כרת היא. והא דלא חשיב לה, משום כבודו של שמואל הרמתי. רב יוסף כי הוה בר שיתין אמר, כבר נפקית מכרת

מה פרה אדומה מכפרת. פירוש על מעשה העגל וכדאמרינן במדרש משל לבן השפחה שטינף פלטירין של מלך אומר המלך סבא אמו וכו': מיתת אהרן לבגדי כהונה. דכתיב (נמדנר כ) והפשט את אהרן את צגדיו ואהרן יאסף ומת שם וכן פי׳ בקונטרם

ואין לפרש מיחת בני אהרן לבגדי קדש ילבש לפי שאינו סמוך כ"כ: מה כגדי כחונה מכפרין. כזכחים כו' (דף פת:):

65 חמופה ורחופה. מאי שנא הוא ומנא ליס: ואדבר אל העם בבקר. פי' וחלתה ומתה: הן קרבו ובו'. לאו דוקא דלא אשכחנא דמשה היה חולה וביום מותו כתב הרבה וסוטה ובם ופסע כמה פסיעות בבת אחת כדפירש בסירוש חומש: בחמשים זו היא מיתת ברת. נירוטלמי (פ״כ דביכורים) דייק מאל תכריתו שבט הקהתי (במדבר ד) ועבודתם עד חמשים לכתיב (שם ח) מבן חמשים שנה ישוב מלבא העבודה ועוד מימי שנותיו ע' שנה דל עשרין דלא איענש עליהן נשתיירו חמשים (כדחי שנת פט:) ותימה לפי׳ דהה משמע בשמעתין דבחמשים משנולד קאמר ועוד יהא חמשים לאחר שנתחייב כרת והוא מיתת כל אדם:

בירושלמי מפיק ממתי מדבר דחמרינום) לח מת חחד מהן פחות מכן ששים ומיתה דהכא משמע זו היא מיתה בידי שמים וכרת בחמשים עד ששים ולח ששים בכלל וזהו שזרעו נכרת וי"מ דחמשים היא מיתה שבידי שמים וכי איתא בהדי זרעו הוי כרת וששים מיתת כל אדם ובשבת פרק שני (כה. בד"ה כרת) ובריש יבמות (ב. בד"ה אשת אחיו) הארכתי: אלא במולא תליא מילתא. והקשו בתוספות הא דאמרן בסוף

ומיתה כידי שמים בששים.

שבת (דף קנו. ושם) אין מול לישראל וי"ל דלפעמים משתנה ע"י מול כי הנהו דהחם ופעמים שאין משתנה כדאמרינן בתענית (דף כה.) גבי רבי אלעזר בן פדת דא"ל ניחא לך דאחריב עלמא דאולי אברי׳ בעידנא הלולי. דמוני: שתין

מפרשים לאו דוקא: מפרן. חשוב למחר (הוח ו) היח מתה ואין כל בריה שספונה (כתוכות עב.) פירושף חשובה ובמדרש ילמדנו אין העובדי כוכבים ספונים כלום שנא' (ישעיה מ) כל הגוים כאין נגדו וכן פירש בערוך לי והביא עדיין

ראיות אחרות: מאן רקיע. פי׳ מתוקן ותפור ונעלות בלות ומטולאות יהושע ט) תרגוס בלן ומרוקעים למתפרות כסתות (יחוקאל יג) תרגומו דמחטטים רקיעי חשוך והוא לשון ישמעאל חתיכת בגד תפורה על הקרע בערוך ועוד הביא דאמרינן בפ' לא יחפור (ב"ב דף כ.) חזי למרקע לבוש מיהו יש ספרים כתוב שם לקרעה:

שנו דמיתח פתאום היא מיתה חטופה. אלא במי שלא הגיע לגבורות, אבל מי שהגיע לגבורות זו היא מיתת נשיקה. אמר רבא ומזוני, בזכותא חליא מלתא אלא במזלא. דהא רבה ורב . גמורי נינהו, מר מצלי ואתי

מיטרא ומר מצלי ואתי מיטרא, רב חסרא חיה צ"ב שנה, ורבה חיה מ' שנה. בי רב חסרא שיתין הילולי, בי רבה שיתין תכלי. בי רב חסדא נהמא דסמידא לכלבי, בי רבה ונהמאן רשערי לאינשי לא מישתכח. אמר רבא תלתא בעאי מקמי שמיז תרי הבו לי, וחד לא הבו לי. חכמתיה דרב הוגא ועותריה דרב חסדא הבו לי, ענוותנותיה דרבה כר דב הוגא, לא הבו לי. רבה הוה יתיב קמיה דרב נחמן והוה רב נחמן גוסס, בעי למינח נפשיה. אמר ליה בעי רחמי דלא ליצערן מלאכא דמיתותא. אמר ליה ואנת לאו גברא חשיבא קמי שמיא, אנת בעי רחמי עלך. אמר ליה מאן חשיב מאן ספרן מאן רקיע, פי׳ [מי יכול להתפשט ולהתגבר כאותה שעה]. כלומר, כיון שנמטר אדם כיד מלאך המות אין שם חשיבותו אמר ליה אחרי מיתתך אולי תתראה לי בחלום, כיקש מן הקב"ה כדי שיתראה לו בחלום ונתראה לו. אמר לו היה לך צער כשעת מיתה, אמר לו לאו, ומשל לו משל, בהרמת נימא של שיער מתוך החלב. אמר לו, אילו היה הק׳ אומר לי לך חזור חיי כאשר היית בחייך, ואחרי כן תמות, לא הייתי רוצה, שאע"פ שלא היה [לי] צער, אימתו של מלאך המות גדולה היא מאד. רבא אתחזי ליה בחילמיה רב שעורים אחוה, ואמר ליה הוה לך צערא, ואמר לי כי ריבדא דכוסילתא, פי׳ כמו שריטה ששורטין האומנין בצואר למצץ דמו, כגון אותו הצער היה לי בעת יציאת הנשמה מן הגוף. רב ששת אתחזי ליה מלאך המות כשוק. אמ ליה כבהמה, איתא גו ביתא. רב אסי אתחזי ליה מלאך המות. אמר ליה איתרת לי לי יומין דאהדריה לתלמודי, דאמריתו אשרי מי שבא לכאן ותלמודו כידו, ביום שלשים אתא, אמר ליה מאי כולי האי. אמר ליה דקא דחקא רגליה דבד נתן.

ילו א מיי׳ פ״ו מהלכות י״ט

זכל הלכה ד סמג עשיו ב

יטוש"ע י"ד פי׳ מא פעיף ה:

ז"ח סי' תכ ס"ח וסי' תרנו

:[3"D

יוש"ע א"ח סי' מקמו סעיף:

הלכה כד ופיים מהלי

גד שני נמלח פירוש ע"ון,

התעטפי והתכסי במלבושים

נאים כי זה האיש הבא להחבר אללכם בן גדילים היא. ערוך],

ד) נדרים פג: כתובות עב.

ב) נשהושיבו אביו שומר שלא

יעלה איש לרגל ובטל משמרתו

ועלה. ז"ל רש"י במלכים],

ו) מגילה ג., ז) וועי' תוס' כ"ה

ג: ד"ה כדמתרגס], ח) תענית

ג) וכלדם הפומר

בלע המות. כדי לסיים בדבר הטוב משום דמועד קטן הוא סוף סדר מועד ומה"ט מחרץ הרב רבי יעקב מאורליינ"ש הא דאתחיל סדר נשים בט"ו נשים אע"ג דאתחיל בפורענותא לא מתחיל כדאמרינן ביש נוחלין (ב"ב דף קח.) ותירץ דסומכין פורענות

דמועד קטן אלל פורענות דיבמות דסמכינן פורענותא לפורענותא ונחמתה לנחמתהש:

מלך יהודה. צדקיהו . גמור היה ©אכל במקרא לא מצינו יותר כי אם שצוה להעלות ירמיהו מן הטיט: ינחם כתיב. בכתובות (לף סט:0)

פירשנו בענין אחר שלא כפירוש הקונטרם דהכח: מנה יפה ראשון. פי' יש לישראל ליתן לו אבל הוא אין לו ליטול כדאמרינן פ' מקום שנהגו (פסחים דף נ:) הנותן עיניו בחלק יפה כו' מיהו נראה לי דכהן כיון שוהו דינו יכול לראות סימן

אין זה לוקח מתנות כי אם רואה שפיר מה שהוא רוצה ואומר ליתן לו: (וע' תוס' גיטין נט: בד"ה וליטול מנהן: הדרן עלך ואלו מגלחין

ברכה ואע"פ שאומרים בפ' הזרוע

(חולין קלג.) ונחן ולא שיטול מעלמו

למעלה: שייול אילטלא דמלהא. כלומר יפה מיתה כמלבוש של מילח: דשלימו אודיה. שכלו לו מזונותיו שהוא עני: עטוף. מתני' שאנשים במועד מענות אבל לא מטפחות ר' ישמעאל אומר הסמוכות למטה

משפחות יבראשי חדשים בחנוכה ובפורים מענות ומטפחות בזה וזה לא מקוננות נקבר המת לא מענות ולא ממפחות איזהו עינוי שכולן עונות כאחת קינה שאחת מדברת וכולן עונות אחריה שנא' יולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה אבל לעתיד לבא הוא אומר יבלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וגו': גמ' מאי אמרן

א אמר רב ויי לאזלא ויי לחבילא אמר רבא נשי דשכנציב אמרן הכי ויי לאזלא ויי לחבילא ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן ייגוד גרמא מככא ונממי מיא לאנטיכי ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן 🗅 שעמוף וכסו מורי דבר רמי ובר רברבי הוא ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן שייול אצטלא דמלתא לבר חורין דשלימו זוודיה ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן יו רהים ונפיל אמעברא ויזופתא יזיף ואמר רבא נשי דשכנציב אמרן יו אחנא תגרי אזבזגי מיבדקו ואמר רבא גשי דשכנציב אמרן יין מותא כי מותא ומרעין חיבוליא ייתניא היה ר"מ אומר ימוב ללכת אל בית אבל וגו' עד והחי יתן אל לבו דכרים של מיתה ידיספר יספרוניה דיקבר יקברוניה דימען ימענוניה דידל ידלוניה ואיכא דאמרי דלא ידל ידלוניה דכתיב יכי טוב אמר לך עלה הנה וגו' ת"ר

מתנר' מובלה פירושם: גמ' לחבילה. חבלה: גוד גרמה מככה.

נפלו הלחיים: נמטו מיא לאמטיכי. כלומר הדרי מיא למפרע כלפי

חושך: אובוגי. קיניה: מותא. כל

חדם מת: (מרעה חבילה). מרעין

חיכוליים. האיסורין הן בביתם: דידל

ידלוניה. כלומר מגביהין בהספד למי

שמגביה קולו להספד אחרים: העריח

רבוחיו. שבאין לנחמו: משמרסו.

שהושיב ירבעם שלא לעלות לרגל:

מעמד במרכבם. שלא יכשלו: ינחס

אחרים משמע. שמנחמין יושבין ברחש:

סרוחים. לשון רבים: לפתוח ברחש.

לקרות בס"ת: ולברך. ברכת המזון:

וסליקא לה מסכת מועד קמן כשמתו בניו של רבי ישמעאל נכנסו ד' זקנים לנחמו ר' מרפון ור' יוסי הגלילי ור' אלעזר כן עזריה ור"ע אמר להם ר' פרפון דעו שחכם גדול הוא ובקי באגדות אל יכנם אחד מכם לתוך דברי חבירו אמר ר"ע ואני אחרון פתח רבי ישמעאל ואמר רבו עונותיו תכפוהו אבליו הטריח רבותיו פעם ראשונה ושניה נענה ר"ם ואמר זואחיכם כל בית ישראל יככו את השריפה והלא דברים ק"ו ומה גדב ואביהוא שלא עשו אלא מצוה אחת דכתיב יויקריבו בני אהרן את הדם אליו כך בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה נענה ר' יוםי הגלילי ואמר יוםפדו לו כל ישראל וקברו אותו והלא דברים ק"ו ומה אביה בן ירבעם שלא עשה אלא דבר אחד מוב דכתיב ביה ייען נמצא בו דבר מוב כך בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה מאי דבר מוב ר' זירא ור' חיננא בר פפא חד אמר שבימל יימשמרתו ועלה לרגל וחד אמר שביטל פרדסאות שהושיב ירבעם אביו על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל נענה ר' אלעזר בן עזריה ואמר °בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים הראשונים (אשר היו לפניך כן) ישרפו לך והלא דברים ק"ו ומה צדקיהו מלך יהודה שלא עשה אלא מצוה אחת שהעלה ירמיה מן המים כך בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וְכמָה נענה ר"ע ואמר יביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדדרימון [בבקעת מגידו] יואמר רב יוסף אלמלא "תרגומיה דהאי קרא לא הוה ידענא מאי קאמר בעידנא ההוא יסגי מספרא בירושלם כמספדא ראחאב בר עמרי דקטל יתיה הדדרימון בר טברימון וכמספד דיאשיה בר אמון דקטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגידו והלא דברים ק"ו ומה אחאב מלך ישראל שלא עשה אלא דבר אחד מוב דכתיב יוהמלך היה מעמד במרכבה נכח ארם כך בניו של ר' ישמעאל על אחת כמה וכמה א"ל רבא לרבה בר מרי כתיב ביה בצדקיהו כשלום תמות וכתיב ייואת עיני צדקיהו עור א"ל הכי א"ר יוחנן שמת נבוכדנאצר בימיו ואמר רבא לרבה בר מרי כתיב ביה ביאשיהו יילכן הנגי אוסיפך על אבותיך ונאספת אל קברותיך בשלום וכתיב יווירו היורים למלך יאשיהו יואמר רב יהודה אמר רב שעשאוהו ככברה א"ל הכי א"ר יוחנן שלא חרב בית המקדש בימיו א"ר יוחגן יאין מנחמין רשאין לומר דבר עד שיפתח אבל שנאמר שייאחרי כן פתח איוב את פיהו והדר יויען אליפז התימני יא"ר אבהו ימגין לאכל שמיםב בראש שנאמר יאבחר דרכם ואשב ראש ואשכון כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם ינחם אחריני משמע אמר רב נחמן בר יצחק ינחם כתיב מר זומרא אמר מהכא יווםר מרוח סרוחים מרוח נעשה שר לסרוחים אמר ר' חמא כר חנינא מגין לחתן שמיםב בראש שנאמר "כחתן יכהן פאר מה כהן בראש אף חתן בראש ובהן גופיה מגלן ידתגא דבי ר' ישמעאל "וקדשתו ילכל דבר שבקדושה ילפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון א"ר חנינא קשה יציאת נשמה מן הגוף

ןטוש"ע י"ד סי" מג סעיף י בהג"הן: לו ד ה מיי פי"ג מהנכות אכל הלכה ג סמג עשין כ נוש"ע י"ד סי׳ שעו סעיף א: לח ו מיי פ"ד מהלי כלי המקדש הלכה

> הגהות מהר"ב רנשבורג

יוש"ע א"ל מי' המו מעים יד

בהג"ה וסי כא סעיף ב:

א] גם' אמר רב ויי לאולא ויי : זבילא, פין אוי לה להליכה כו שאינה חיורת ואיי לה תשארי כוה שנושאים את "מת. פ"ח אר להולך לתמושכנים עליו: ב] שם 912 "תעטפו והתכסו ההרים בזשך שכן גדולים וכן גבוהים י פיל אמעברא ויזופתא יזיף. מ" רהיט תגר וטרחן היה כל ייו ועכשיו נפל ריקס כלי ו מוז אמעברא כשכיהש נבור מו העולם יצריר ללות ר מון למכריכין: דן שם אמנא הנרי חובוגי מיכדקו. פיי הסוחרים לחזכוגי מיבדקו באחריתם נראה כשרם כנח זה שחיו לו עכשיו כ מכים אותו כדי שיכחתו כניו. מע"י קטן: הן שם כ בולים. פי׳ דמיתמו היה כ ויתת כל אדם שהכל מתים. ה זים הו"ל יותר משפר ב"ח ג ז מלאתי בע"י קטן. וגלע"ד ר זילא וכו׳ צ"ל היסורין הן בית עכ"ל וכל"ל ופי' דבריו דהיסורים הם בפנים ואינן ניתרון אף דמיתמו היתה ש ימה כמיחת חחרים ודו"ק:

> מוסף רש"י הובא בעמוד הבא

רבינו חננאל

מתני נשים במועד מענות אבל לא מטפחות. מאי אמרן, איר רבא ווי לאזלא ווי לי בלא, פירוש. נשי די:כנציב היו חכמות והיו מ נות ואומרות, אוי להולך, כי כתיב כי הולך האדם אל כית עולמו וסבבו וגו". ואוי לכי שהוא ממושכן, ונתבע לשלם הפקדון שאצלו. מתמשכן . ל: שלים רותו שהוא אצלו

פי דה לבעליה. פיי חבלא משכוז, פירוש גוד גרמא מככא ונמטי מיא לאנטוכיא, חתוד המאכל מז השינים ויגיע חמות המים באנטיכי. כלומר כיון שנחתך המאכל מפי החולה, בוערת בו חמות ומחממת מי רגליו כחמות אנטיכי. דתנן אנטיכי אע״פ גר פה אין שותין ממנה מפני שמחממת הרבה. פירוש שיול איצטלא דמילתא לבר חורי רשלימו זווריה, כלומר, דומה כאיצטלא ש" מילת לבנה לבן טובים שירד מנכסיו ושלמה הצידה שלו. [כלומר] הקבורה טובה לו מחיים. ויש שאומרים, מי שאין לו בגדים ללכוש ישאל וילך ללות כן טובים שמת ושלמו ימי חייו. עטוף וכסו טורי, דבר רברבי ובר רמי הוה פירוש, כמו אדם האים הבא לבני אדם התעטפו והתכסו במלבושיכם הנאים, כי זה האיש הבא להקבר אצלכם בן גדולים הוא. ויש אומרים, לבני אדם אומרים התעטפו והתכסו במלבושיכם ועמרו על ההרים וכסו אותם בשעת קבורתו כי בן גדולים ורמים הוא. אהאנא תגרי דעל וב גי מיבדקי. פיי, אחינו התגרים שעל קיניהם מיבדקי. כלומר, במקום סחורתם נבדקין הנאמנין הם אי לאו. כמו שארי בשלשה דב יים אדם ניכר ככוסו בכיסו ובכעסו. רהיט תפיל 0 בר אַוּדִי ואמברי יופתא יזיף. פיי רץ בכל כחו ונופל בין האובדים ועל הנעברות מלוה לוה. פיי כמו משל הוא. כלומר, אע"פ שאדם רץ בכל כחו כל ימיו, כשנופל בין האובדים בין אובדי הדרכים,

או כשיגיע לעבור בנהר, מתחנן למי שמעבירו ואם אין לו נוטל בהלואה (כדי שינצל. וכל שכן מי שהולך לבית עולמי שמבקש לתת את כל אשר לו וליטל בהלואה) ואינו מוצא. מותא כי מותא ומרעה חיבוליא. פי, המות של זה כמיתת כל אדם, ואריכות הו 'יו תוספת כמו הרבית על המלוה. שיש מי שפורע חובו היא המלוה שניתנה לו (משלו) (ומשלמה) ודיו, ויש מי שפורע המלוה (והרבית. והמלוה) היא נשמתו, ותוספת על נשמתו צער חליו. תניא היה ר' מאיר אומר, מאי דכתיב טוב ללכת אל בית אבל והרבית של מיתה, ויספוד יספרוניה ויקבור יקברוניה דטעין יטעוניה דדלי ידלוניה. איכא דאמרי לא ידל דאדלוניה. כדכתיב כי טוב אמר לך עלה הנה מהשפילך לפני נריב אשר ראו עינך. כשמתו בניו של ר' ישמעאל, נכנסו ארבעה זק. ים לנחמו, ר' יוסי הגלילי ור' אלעזר בן עזריה ור' עקיבא ור' טרפון. אמר להן ר' טרפון, דעו שחכם גדול ובקי בהגדות הוא, אל יכנס אחד לתוך דכרי חבירו, אמר להן ר' עקיבא, ואני אחרון. פתח ר' ישמעאל ואמר, רבו עינוחיו תכפוהו אבליו הטריח רב תיו פעמים רבות. נענה די טרפוץ ואמר, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, וגוי, ומה בני אהרן שלא עשו אלא מצוה אחת, שנאמר ויקריכו בני אהרן את הדם אליו, כניו של ר' על אחת כמה וכמה שחייבים כל ישראל לבכותם. ר׳ אלעור בן עזריה או זר, שחייבין כל ישראל לבכות מהכא, שנאמר, כשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים הראשונים אשר היו לפניך כן ישרפו לך והוי אדון יספדו לך, וגוי. והלא דברים קל וחומר, ומה צדקיה שלא עשה אלא מצוה אחת שהעלה יימיה מן הטיט זכה לכי, בניו של די על אחת כמה וכמה. ר' יוסי הגלילי אמר מהכא, וספרו לו כל ישראל וקברו אותו, כי זה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען נמצא בו דבר טוב, והלא דברים קל וחומר, ומה אביה בן ירבעם שלא עשה אלא דבר אחד שביטל משמרתו ועלה לכי ל, ויש אומרים שביטל פרדסאות שהושיב ירבעם שלא יעלו ישראל לרגל, בניו של ר' שעשו כמה מצוח על אחת כמה וכמה. ר' עיובא אומר מהכא, ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד הדרימון בבקעח מגידו, ואמר רב יוסף, אלמלא תרגומא דו אי קרא לא הוינן ידעי מאי קאמר, בעידנא ההיא יסגא מספדא בירושלם כמספד אחאב דקטל יתיה הדרימון כן טברימון וכמספד יאשיהו בן אמון דקטל יתיה פרעה הגירא בפקעת מגידו, ומה זה שלא עשה אלא דבר אחד, דכתיב, והמלך היה מעמד בנ "כבה נוכח אדם, עד הערב החזיק בעצמו. שלא יאמרו גוסס הוא ויברחו ישראל, ותחלת נפילה ניסה, בניו של ר" על אחת כמה וכמה שכל ישראל חייב לספוד ולבכות עליהם. אמר ליה רבה לרבה בר מרי, כתיב ביה בצדקיהו בשלום תמות, וכתיב, ואת עין צדקיהו עור. אמר ליה הכי אמר רי יותנן, שמת נבוכדנצר בחייו. אמר ליה, ביאשיהו כתיב, לכן הנני אוסיפך אל אבוחיך כשלום, וכתיב, ויורו היורים למלך יאשיהו, ואמר רב יהודה אמר רב שעשאוהו ככברה, אמר ליה, ביאשיהו כתיב, לכן הנני אוסיפך אל אבוחיך כשלום, וכתיב, ויורו היורים למלך יאשיהו, ואמר רב יהודה אמר רב שעשאוהו ככברה, אמר ליה, הכי אמר ר' יוחנן שלא חרב המקדש בימיו. אמר רב יהודה אמר רב אין המנחמין רשאין לישב אלא על הקרקע. שנאמר וישבו אתו לארץ שבעת ימים ושבעת יילות. ואין המנחמין רשאין לומר דבר עד שימתת האבל, שני יישבו אתו לארץ, וכתיב, ואחרי כן פתח איוב את פיהו וגרי, ואחר כן, ויען אליפו התימני. אמר ד' אבדו מגיין לאבל שיושב בראש. שנאמר אבחר דרכם ואשב ראשט. מר זוטרא אמר מהכא, וסר מרוח סרוחים, מרוח נעשה שר לסרוחים. המרוח הוא האבל, כלומר הניוח במרירות ומפורש בכתובות.

כב: (סנהדרין מה:), ע) (וחין דובר אליו דבר וכחיב אחרי כו פתח איוב את פיהו וענו חבירי כך מלחתי הגי' בתורת החדם להרמב"ן ו"ל], י) כתובות סט :, . נט:. () ועי׳ מוס׳ חיליו פו. ד"ה וחייכון, מ) פרש"י על כל עמוד זה תמלא בעין יעקב ע"ש. () עי' פירושה ברש"י על הרי"ף, ם) בס"ח: היסורין הן רעים, ע) (כדאיתא ב"ב יד:], (ס [שנת קמט: ערמין יו.],

תורה אור השלם ו. כי שמענה נשים דבר יי ותקח אזנכם דכר ולמדנה בנותיכם ואשה רעותה קינה:

2. בלע המות לנצח ומחה אַדני אלהים דמעה מעל מעל כָּל הָאָרץ כִּי יִי דְבָּר: שעיהו כה ח

3. טוב לְלכַת אֵל בית אַבְּל מלכת אל בית משתה בַאַשֵּׁר הוא סוף כָל הָאָרְם והָחִי יתן אַל לבו:

קהלת ז ב 4. כִּי טוּב אֲמָר לְךְּ עֲלֵה הֵנה מהשפילך לפני נדיב אשר ראו עיניך: משלי כה ז . ויאמר משה אל אהרן ולאלעור ולאיתמר בניו ראשיכם אל ובגריכם לא תפרמו ולא תְּמֶתוּ וִעל כָל הָעִדָה יקצף וַאֲחִיבִב כָל בִית ישִּׁרְאל יבכו את השרפה אשר ויקרא י ו 6. ויקרבו בני אַהרן אַת הַדָּם אַלִּיוֹ וִיטְבֵּל אָצְבְּעוֹ בדם ויתן על קרנות המובח ואָת הַרָם יְצַק אָל יְסוֹד ויקרא ט ט 7. וספדו לו כל ישראל וקברו אתו כי זה לבדו יבא לְיָרַבְעָם אָל קבר יען נמְצָא בו דבר טוב אל יי אלהי ישראל בבית ירבעם: מלכים א יד יג

תמות בשלום וכמשרפות המלכים הראשנים אשר היו לפניף כן ישרפו לך והוי אָדוֹן יִסְפָּרוֹ לַךְ כִי דְבוּ אָנִי דבַרְתִי נָאָם יי:

ירמיהו לד ה 9. בִּיוֹם הָהוא יִנְדַל המספר בירושלם במספר הַדָּדַ רַמּוֹן בַבָּקָעָת מֹגדּוֹן:

10. ותעלה המלחמה ביום ההוא והפלך היה מעמד במרפבה נכח ארם וימת בערב ויצק דם המכה אל חיק הרכב: מלכים א כב לה 11. ואת עיני צדקיהו עור ויאסרהו בנושמים לביא אתו בבלה: ירמיהו לט ז 12. לָבָן הַנְנִי אסִפְּרָ עַל אַבְּתִיךְ וְנָאֲסַפְּחָ אֶל קבְרחַיִּרְ כְשָׁלוֹם וֹלֹא חִרְאִינָה עֵינְיךְ בכל הָרְעָה אֲשֶׁר אַנִי מֵבִיא על הַמְּקוֹם הַזָּה וְישִׁיבוֹ אַת הַמֶּלֶךְ דְּבָר: מלכים ב כב כ 1.3. וְירוּ הַירִים לְמֹלֶךְ יֹאשִיהוּ וְיִאמר הַמּלֶךְ לְעבְרִיוּ הַעָּבִירוֹנִי כִי הָחָלִיתִי מִאד: דברי הימים ב לה כג 14. אַחַרִי כַן פּתַח אִיוֹב אַת פִּיהוּ וַיִּקְלָל אַת יומו: איוב ג א 15. יִיעָן אָלִיפָּוֹ הָתִּימָנִי וַיִּאמָר: איוכ ד א 16. אֶבֶחָר דַרְכָם וֹאַשֵּׁב רֹאשׁ וְאֶשְׁבּוֹן בְמְלֶךְ בָּנְדוֹד בָּאֲשֵׁר אַבַּלִים ינחם: איוב כט כה - 17. לכן עתה יגלו בראש גלים וסר מרזח סרוחים: עמוס ו ז - 18. שוש אשיש ביי תגל נפשי ָּבְאלֹהַי כִּי הַלְבִישַׁנִי בִגְּדִי יֶשַׁע מעיל צְדְקָה יְעָטָנִי בֶּחָהוֹ יְבָהוֹ פַאֵר וְכַבְּלָה תַּעְרָה בַלֶּיה: ישעיהו סא

פי אַת לַחַם אַלהַיך הוא מַקריב קרש יְהַיה לך כִּי קַדוֹש אַנִי יי מַקְדַשְׁבֶּם יויקרא כא ח

ה) אולי ל"ל ביני אובדי ואמעברי וכו". ב) ל"ל ואשב ראש וגו' כאשר אבלים ינחם מר זוטרא אמר מהבא.

א ורמכ"ם פ"ד מהלי אכל

ב (מג"א סי' קי סק"ט]: ג [טוש"ע א"ח סי' קנה

כעיף און:

רבינו הננאל

הנפטר מז המת לא יאמר

לו לך לשלום, אלא לך

בשלום. שנא׳, ואתה תבא

אל אבותיך בשלום.

והנפטר מן החי, לא יאמר

לו לך בשלום, אלא לך

לשלום. שהרי דוד אמר

לאבשלום לך בשלום,

הלך ונתלה באילן ונהרג. (משה) [יתרו] אמר (ליתרו) [למשה] לך א) נצ"ל אמר], ב) ברכות פד. [ע"ט], ג) [נרכות סל.

תורה אור השלם

ו. וְאַתָּה תָּבוֹא אַל אבתיר בשלום תקבר בשיבה טובה:

בראשית טו 2. וִיאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לְּרְ וַיִּלֶּךְ בשלום ויָקָם תַבַרוֹנָה:

שמואל ב טו ט 3. וַיּלֶרְ מֹשֶׁה וַיָּשׁב אל יתר דותנו ויאמר אַלֶּכָה נָא וְאַשוּכָה אָל אחי אשר במצרים ואָראָה הָעוֹדָם חַיִּים ייאמר יתרו למשה לך שמות דיה לשלום: 4. ילבו מחיל אל חיל יֵרְאָה אָל אֱלֹהִים בּציון:

תהלים פד ח

יראה אל אלהים בציון יזכנו אל עליון: הדרן עלך ואלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קמן

כליפורי כפי הוושע. כחבל שיש בו קשר ויולא בקושי מן התורן:

כציפורי בפי הוושם רכי יוחגן אמר כפטירי בפי פיעורי. שקושרין שתי ספינות ביחד: ילכו מחיל אל חיל. שילכו וושם שואמר שרבי לוי בר חיתא הנפמר מן המת מבית המדרש לבית הכנסת ומבית הכנסת לבית המדרש אחר לא יאמר לו לך לשלום אלא לך "בשלום הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך ילשלום הנפטר מן המת לא יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר יואתה תבא אל אבותיך בשלום הנפטר מן החי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי דוד שאמר לאבשלום ילך בשלום הלך ונתלה יתרו שאמר למשה ילך לשלום הלך והצליח שיואמר רבי לוי כל היוצא מבית הכנסת לבית המדרש ומבית המדרש לבית הכנסת זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר יילכו מחיל אל חיל

לעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון: הדרן עלך ואלו מגלחין וסליקא לה מסכת מועד קטן

יראה אל אלהים בציון אמר רב חייא כר אשי אמר רב יחלמידי חכמים אין להם מנוחה אפילו

ר' חמא כר' חנינא מניין לחתן שיושב בראש, שנאמר, כחתן יכהן פאר וגוי, מה כהן בראש, דתני דבי די ישמעאל, וקדשתי, לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וכו׳ כך חתן בראש. אמר ד׳ לוי כל היוצא מן הכנסת למדרש ומבית המדרש לכית הכנסת, זוכה ומקבל פני שכינה. שנאמר, ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון. הררן עלך ואלו מגלחין במועד ומליקא לה מסכת דמועד קמן

דבר הכבוד, בין במורה בין בישיבה הוא ידבר בראש (גיטין נט:) או: לקרוא בספר תורה (נדרים סב: הודיות יב.), ולברך ראשוץ. שם) בברכת המולים ובברכת המוון (נזרים שם) חו: בזמון (הוריות שם). וליטול מבה יפה ראשון. חם כח לחלוק עם ישראל בכל דבר לאחר שיחלקו בשוה אומר לו ברור ועול איזה שתרצה (גישין שם) או: כשחולק עם אחיו הכהגים **כלחס הפניס** (נדרים שם. ובינתו לכהן גדול). עד כאן שייך לעמוד הקודם.

הגפטר מן המת. כשהיו מוליכין ארונות ממקום למקום לקבורה היו מלוים אותו מעיר לעיר וחחרים אלו ואחרים מלוים איתו משם והלאה והתורים קרי נפטרים, טוטלים רשות להפטר ממנו (ברכות זה). אין להם מנוחה. משינה לישינה וממדרש למדרש (שם).

שייך לעמוד קודם. מענות, הספל על המת, אבל לא מטפחות. על לכן ומגילה גם. דיספד יספדוניה. ימן אל לכו שאף הוא יספדורו ואל ירע לו אם יהג כן נכחובות עב.) כלומר יספוד לאינשי כי היכי דיספדון ליה נמי, והייט והמי ימן אל לכו, שישחדל לעשות עם אחרים כדי שיוכה ועשה לו כמו כן ננדרים פג: וכעי־ו קהדת ז ב. דידל. הרים קולו בככי וכמספד (כתובות שם). אלמלא תרגומיה דהאי קרא כו'. שלא מלינו ככל המקרא הספד להדדרימון כבקעת מגידו, ויונתן תרגמו לשני הספידות הדדרימון ברמות גלעד ויאשיהו בבקעת מגידו כדמפרט בספר מלכים (מגידה ג). יבחם בחיב. אין לך לומר פתח בשום אות אא"ים או ה' סמוכין לו או ע"ם הנקודה שתחמיה והיא כאה במקום אות כאינו כתוב ינאחם, וכיון שלא כתיב כאן אל"ף על כרחך ע"פ מסורת הכתב אתה קורא ינחם, וזהו המנוחם עצמו כלומר כאבל התחנום (בחובות 2000). מרזהו מר ווח, מי שנפשו מרה ודעתו זחה ומעותהה מעליו, בעשה שר לסרוחים. לגדולים הכחים לנחמו (שם). לפחוח ראשון. ככל

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

הדָרָן עֶלָךְ מַפֶּבֶת מוֹעֵד קָטָן וְהַדְרָךְ עלָן. דַעְתָן עֲלָךְ מַפֶּבֶת מוֹעֵד קָטָן וְדַעתָךְ עֲלָן. לא נִתְנְשֵׁי מִינֶךְ מַפֶּבֶת מוֹעֵד קָטָן וְלֹא הַדִין וְלֹא בַּעַלְמַא דְאַתֵי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רצוֹן מִלְפָנֶיף יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֶאֱלֹהֵי אֲבּוֹתינוּ שֶׁתְהֵא תוֹרָתְךּ אֻמֶנוֹתֵנוּ בָּעוֹלֶם הַזֶּה וּתְהֵא עמְנוּ לָעוֹלְם הַבָּא. חֲנִינָא בַּר פָּפָּא רָמִי בַּר פּפָּא נַחְמֶן בַּר פָּפָּא אַחָאי בַר פָּפָא אבָא מָרִי בַר פָּפָא רַפִּרָם בַר פָּפָא רָכִישׁ בּר פָפָא סוּרְחָב בַר פָּפָא אַדָא בַּר פָּפָא דִרוּ בַּר פּפָּא:

הַעַרֶב נָא ייָ אֱלֹהִינוּ אֶת דִבָּרַי תוֹרָתְרָּ בָּפִּינוּ וּבְפִיפִיוֹת עַמָּךְ בֵּית יִשְּׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כָּלְנוּ אֲנַחְנוּ וְצָאֶצְאֵינוּ וְצָאֶצְאֵי עַמְךְ בֵּית ישְׂרָאֵל כָּלְנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךּ וְלוֹמְדִי תוֹרְתֶה: מֵאוֹיְבָי תְחַבְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ בִּי לעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לְבִּי תָמִים בְּחֻבֶּיוְ לְמַען לֹא אֲבּוֹש: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁבַּח פִּקּוּדֶיךְ כִּי בְּם חִיִּיתנִי: בָּרוּךְ אַתְה יָיָ לַמְדֵני חֻקֶּיף: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחָנוּ לְפנֶיךְּ יָיָ אֱלֹהַינוּ נֶאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשְׁמֹת חָלְקַנוּ מִיּוֹשְׁבֵּי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שֹמְתּ חָלְקַנוּ מִיּוֹשְׁבֵּי בֵּית הַמְּדְרָשׁ וְלֹא שֹמְתּ חָלְקָנוּ מִיּוֹשְׁבֵּי בַּית הַמָּדְרָשׁ וְלֹא מַשֹבִימִים לְדבָרַי תוֹרָה וְּהֶם מַשְׁכִימִים לִדְבָּרִים בָּטלִים. אָנוּ עֲמַלִים אָנוּ עֲמַלִים אָנוּ עָמַלים וְהֶם עֲמַלִים אָנוּ רָצִים וָהָם רָצים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וָהָם רָצִים לֹבָאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶאֶמָר וְאַתָּה אֱלֹהִים תוֹריַבַם לֹבָאַר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וֹמַרְמָה לֹא יָחֲצוּ וְמִיהֶם וְאַנִּי אָבְטַח בָּרִּ:

יְהִי רָצוֹן מִלְפָנֵיךּ יָיָ אלֹהַי בְשֵׁם שֶׁעָזַרְתַנִי לְסַיֵּם מַסּבֶּת מוֹעֵד קָטָן בֵן תַעַזְרֵנִי לְהַתְחִיל מֹפֶּבְתוֹת וֹסְפָּרִים אֲחַרִים וֹלְסַיְמָם לִלְמד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלֹעֲשׁוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כּל דַבָּרֵי תַלְמוּד תוֹרָתֶךְ בָּאָהַבָה. וּזָכוּת כָל הַתנָאִים וָאֲמוֹרָאִים וְתַלְמידֵי חָכָמִים יַעֲמוֹר לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹא תַמוֹשׁ הַתוֹרָה מִפִּי וֹמָפּי זַרְעִי וְזָרַע זַרְעִי עד עוֹלֶם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בְּהִתְהַלֶּבְךָ תַנֶחֶה אוֹתָךְ בְּשֶׁבְבְּךָ תִשְׁמֹר עָלֶיךְ וַהְקִיצוֹת הִיא תְשִׂיחֶךְ. כִי בִּי יִרְבּוּ יָמֶיךְ וְיוֹסִיפּוּ לְךְ שְׁנוֹת חיִים: אוֹרֶךְ יָמִים בּימִינָה בִּשְּׂמֹאלָה עשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמוֹ יֹתֵן יְיִ יְבָּרֵךְּ אֶת עַמוֹ בַּשָּׁלוֹם:

יַתְגַּדֶּל וְיַתְקַדֶּשׁ שָׁמָה רַבָּא. בָּעָלמָא דָהוּא עָתִיד לָאָתחַדָּתָא, ולְאַחָיָא מֶתַיָּא, ולְאַסְלָא לחַיֵי עַלמָא, ולְמַלָּמָא דָירוּשְׁלֹם, ולְשַׁכְּלֵל הַיִּכְלֵיה בְּגַוּה, ולִמָעַקַר פּוּלָחָנָא נוּכַראָה מַאַרַעָא, וּלְאָתָבָא פּוּלְחָנָא דִשְׁמִיָּא לָאַתָרֵיה, וְיַמָלִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֹלְכוּתַיה וְיַקְרִיה, וַוְיַצְמַח פְּרְקָנַה וִיקָרַב מְשִׁיחַה]. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן ובְּחיֵי דְכָל בֵית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְדֵא שְׁמֵה רַבָּא מְבַרַךּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבַרַךְ וְיִשְׁתַבַּח וְיִתְפָּאֵר ָיִתְרוֹמֵם וְיִתְנשֵׂא וְיִתְהַדֶּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵה דְקַרְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעַלָּא מִן כָּל בּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻשְׁבְּחָתָא וְנָחמָתָא דַאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמן: ַעַל יִשְׂרָאל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְּעָסְקון בְּאוֹרַיְחָא, דִי בְאַתְרָא (קדִישָׁא) הָדֵין וּדִי בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר, יְהֵא להוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חָנָא וְחִסְדָּא וְרַחמֵי וְחַנֵּי אֲרִיבֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻּרְקנָא מִן קֶדָם אֲבּוּהוֹן דִּי בִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן

שָׁמִיָא וְחַיִּים טוֹבִים עָלַינוּ וְעַל בָּל יִשְׂרָאֵל, וְאָמְרוּ אָמן: עוֹשֶׁה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיוּ הוא בְרַחֲמִיוּ יַעַשֶּׁה שָׁלוֹם בְּלִינוּ וְעַל בָּל יִשְׁרָאֵל וְאָמְרוּ אָמַן: *}[פיי הגון על זה תמלא בסי החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בסי זכיום ח"א פ"גן **)[בסיומא וסוף תשובת הרמ"א ו"ל וכן בסוף יש"ש בב"ק כתוב רמוים על הוכרת שמות הללון:

פסקי תוספות ממסכת מועד קמן

ימוחר לבא במחנה ואסור בתשמיש המטה כל שבעה ולפוף שבעה חוזר ומגלח ולמחרת כיום שמיני טובל ומכים חשמו וחטחתו ועולתו ומנחה ולוג שמן חבל טהור מחוך הסגר אין טעון קרבן ודוקא בשבעת ימי ספרו אסור נחשמיש המטה אבל מוחלט ומוסגר שניהם מוסרין: דיה אחר רבי ודיה בהחגבי

מממץ. המלקט עלמוס אכיו בו ביום אוכל בשר ושוחה יין: לספוד מחו קודם לרגל שלשים יום שרי במנם:

אין חופרין כוכין במועד כדי שיהא מזומנין לכשימוחו במועד ויו"ט שני מוחר למיגז ליה אסא: ד״ה אינ:

עושין נכרכת לככם כהן כגדי המת [וה"ה] שאר לרכיו

אסור אלא טח בלרור או טח בטיט או בהולא ודפנא ולסחור לכחסילה ולבנות אפילו רעוע אסור אלא דאיכא סכנה שגוהה לרשות הרבים ואם נתעצל שהיה סבור להמתין לא מיקרי כוון מלאכתו:

מצורע בתחילת ראיית הכהן אם יש שם שער לכן מעמאו מיד ודינו כמוחלט שטעון פריעה ופרימה ואם לא ראה שער לבן מסגירו שבעה ימים ובימי הסגירו אין טעון פריעה ופרימה ובשביעי של הסגר אם מצא בו שער לכן או פשה הוא מוחלט אבל עמד בעיניו טעון הסגר שני ובשביעי אם מלא שער לכן או פשה הוחלט ואם עמד בעיניו טהור הוא ומלורע מוסגר ומלורע מוחלט טעונין שלוח חוך לשלש מחנוח ומטמא הבא עמו לבית. הנרפא מחוך מוחלט טעון שתי לפרים ומגלח שערו וטוכל

סככות ופרעות כית הפרס אף ברשות הרבים החמירו כל סחה שיש בה רובע שנחערב (בחולר) ימעט יפחוח מן הרובע או יוסיף על הסאה כיון שהאיסור רק מפני מראים העין עירב במחכוין אפילו חטה אחח אסור. כל איסור דאורייתא שריצה כה בשוגג מותר במזיד אסור:

מתקנין דרכים לעולי רגלים ומקואות: כלאי זרעים מותר מן החורה באכילה ובהנאה: החחיל לרכלו מים קולם שהיו כו זרעים חורעו שרי לרכלו כמועד: שם ע"ב ד"ה שרי: שם ע"ב

כותל חזר סמוך לרשוח הרבים או שיש לחוש לגנבים מותר לבנותו כדרכו אבל בינו ובין חבירו [וכן כותל גינה]

משקין

- לא חייבה חורה בפרט ועוללות רק בשעח בלירה: ד"ה כך מידל:
- רכים לריכין אפילו מפירה מומר במועד ובאין לריכין להן מפירה אסור מטיטה מומר רק שלא יכרון מלאכמו במועד ודימיד מטיטה נמי אסור.
- וין זה בגמרא: מדליק נרות לרבים במבואות אפילים זוכה להקביל פני שכינה ולכך זכה קיש ויצא ממנו שאול שאכיו נר הדליק נכום לכמם:
 - כשמקים הקבר ניכר היטב למעלה אין לציין בפנים למטה ויש מפרשים דדוקה בחול המועד קחמר: